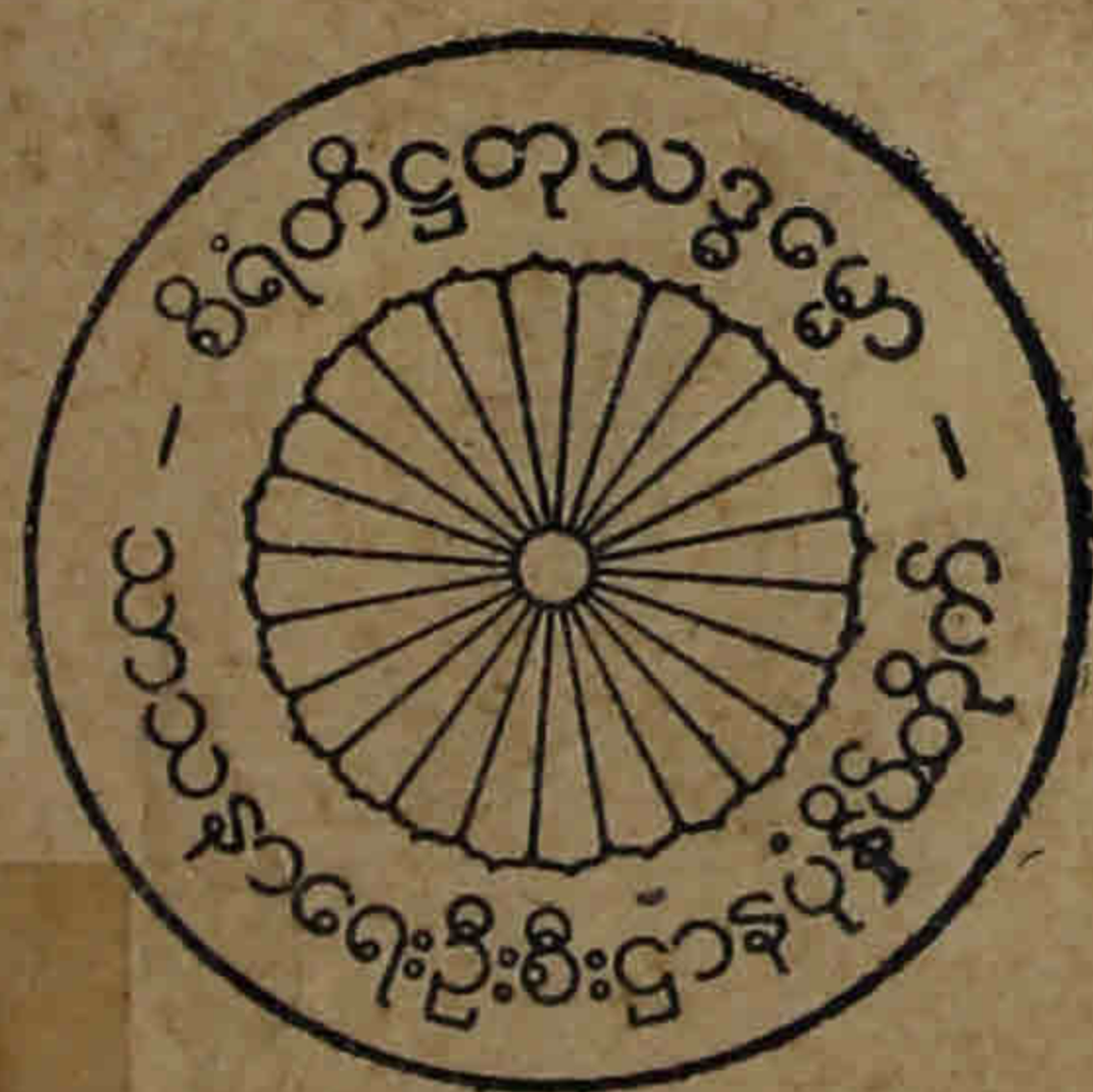


ကျေးဇူးတော်ရှင်

လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး

ရေးသားပြုစုတော်မူသော

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဒီပနီ



မည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်

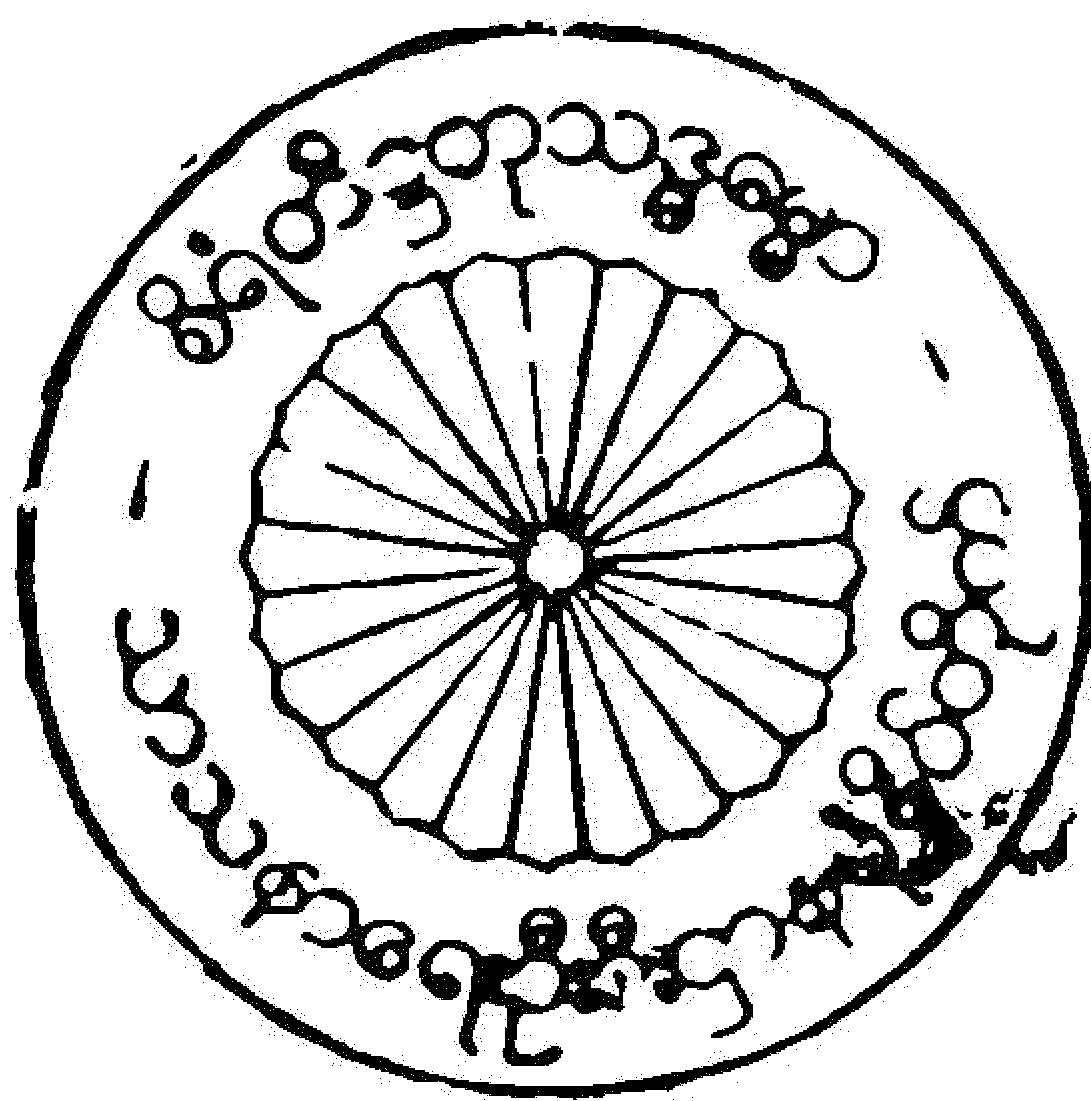
ရေးဦးစီးဌာန ပုံနှိပ်တိုက်၌ ရိုက်နှိပ်သည်။

ကျေးဇူးတော်ရှင်

လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး

ရေးသားပြုစုတော်မူသော

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဒီပနီ



ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်
သာသနာရေးဦးစီးဌာန ပုံနှိပ်တိုက်၌ ရိုက်နှိပ်သည်။

ပ ဋိစ္စ သ မုပ္ပါဒ ဒီပနီ

ပထမအကြိမ် ရိုက်နှိပ်ခြင်း အုပ်စု-၃၀၀၀ ၁၉၈၈-ခု။

ရန်ကုန်မြို့၊ ကမ္ဘာအေး၊ သာသနာရေးဦးစီးဌာန ပုံနှိပ်တိုက်တွင်
ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူး ဦးအောင်သန်း
(မှတ်ပုံတင်အမှတ် ၀၂၄၀၅/၀၂၅၂၇)က ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသည်။



ကျေးဇူးရှင်
အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတနှင့် ဒီလစ်ဆွဲတော်ရ
လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီးပုံ

မာတိကာ

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

နိဒါန်း

[က]

လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး ထေရုပ္ပတ္တိ အကျဉ်းချုပ်

[ခ]

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဒီပနီ

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အချက်အရာ ဒိဋ္ဌိများ

အနာနှင့်ဆေး				၁
နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ၃-ပါး				၂
၆၂-ပါးသော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ				၃
သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ၂၀				၃
သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ငရဲမီး ပါရှိ၍နေပုံ				၈
သုတ္တန်ပါဠိတော်လာ ဒိဋ္ဌိ ၃-ပါး				၁၅
သက္ကာယဒိဋ္ဌိသည် ခပ်သိမ်းသော ဒိဋ္ဌိတို့၏ အမြစ်မူလဖြစ်ပုံ				၁၈

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ပါဠိ အနက်

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဥဒ္ဓေသ ပါဠိတော်			၂၇
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် နိဒ္ဓေသ ပါဠိတော်			၂၇
ခန္ဓာကိုယ်နှင့် ဓမ္မစေတီကျောင်းဥပမာ			၂၈
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဥဒ္ဓေသ ပါဠိတော်အနက်....			၂၈
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် နိဒ္ဓေသ ပါဠိတော်အနက်....			၃၀

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ပျို့လင်္ကာ ၁၃-ပုဒ်

‘အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ’ပြဆိုသော ပထမ ပျို့လင်္ကာ	၄၂
‘သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏံ’ပြဆိုသော ဒုတိယ ပျို့လင်္ကာ	၄၃
‘ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပံ’ပြဆိုသော တတိယ ပျို့လင်္ကာ	၄၃
‘နာမရူပပစ္စယာ သဠာယတနံ’ပြဆိုသော စတုတ္ထ ပျို့လင်္ကာ	၄၄
‘သဠာယတနပစ္စယာ ဖဿော’ပြဆိုသော ပဉ္စမ ပျို့လင်္ကာ	၄၄
‘ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ’ပြဆိုသော ဆဋ္ဌ ပျို့လင်္ကာ	၄၄
‘ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာ’ပြဆိုသော သတ္တမ ပျို့လင်္ကာ	၄၅
‘တဏှာပစ္စယာ ဥပါဒါနံ’ပြဆိုသော အဋ္ဌမ ပျို့လင်္ကာ	၄၆
‘ဥပါဒါနပစ္စယာ ဘဝေါ’ပြဆိုသော နဝမ ပျို့လင်္ကာ	၄၆
‘ဘဝပစ္စယာ ဇာတိ’ပြဆိုသော ဒသမ ပျို့လင်္ကာ	၄၆
‘ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏံ’ပြဆိုသော ကောဒသမ ပျို့လင်္ကာ	၄၇
‘သောက ပရိဒေဝ ဒုက္ခ ဒေါမနဿုပါယာသာ သမ္ဘဝန္တိ’ ပြဆိုသော ဒွါဒသမ ပျို့လင်္ကာ	၄၇
‘ဝေမေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ သမုဒယော ဟောတိ’ ပြဆိုသော တေရသမ ပျို့လင်္ကာ	၄၈

ပျို့လင်္ကာ ၁၃-ပုဒ် အဖြေ

‘ဗောဓိရတနာ’ချီ ပထမ ပျို့လင်္ကာအဖြေ	၅၀
‘ဝဋ်ခင်း ဝဋ်နယ်’ချီ ဒုတိယ ပျို့လင်္ကာအဖြေ	၅၉
‘ခြောက်ပါးဝိညာဉ်’ချီ တတိယ ပျို့လင်္ကာအဖြေ	၆၃
‘ထင်ရှားစေ့စို’ချီ စတုတ္ထ ပျို့လင်္ကာအဖြေ	၇၄
‘ဓာတ်မှန်အကြည်’ချီ ပဉ္စမ ပျို့လင်္ကာအဖြေ	၈၁

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

‘ဖဿခြောက်မည်’ချီ ဆဋ္ဌ ပျို့လင်္ကာအဖြေ		၉၀
‘သုခဝေဒနာ’ချီ သတ္တမ ပျို့လင်္ကာအဖြေ		၉၉
‘တဏှာခြောက်မည်’ချီ အဋ္ဌမ ပျို့လင်္ကာအဖြေ		၁၁၁
‘စွမ်းရည်ပြင်းထန်’ချီ နဝမ ပျို့လင်္ကာအဖြေ		၁၂၁
‘ဘဝစွမ်းရေ’ချီ ဒသမ ပျို့လင်္ကာအဖြေ....		၁၂၇
‘သန္ဓေဇာတိ’ချီ ကောဒသမ ပျို့လင်္ကာအဖြေ		၁၃၃
ဇရာအကြောင်းတရား		၁၃၄
ဇရာသုံးပါး		၁၃၈
မရဏသုံးပါး		၁၄၂
မှန်ရိပ်ဥပမာ		၁၄၅
မှန်ဘီလူးကြီး ဥပမာ		၁၄၅
ဥပမာ ဥပမေယျ စပ်ဟပ်ပြချက်		၁၄၆
‘သန္ဓေဇာတိ’ချီ ဒွါဒသမ ပျို့လင်္ကာအဖြေ		၁၅၉
‘ဝဋ်သံသရာ’ချီ တေရသမ ပျို့လင်္ကာအဖြေ		၁၆၂
မီးတစ်ဆယ့်တစ်ပါး		၁၆၈
ရာဂမီး		၁၆၉
ဒေါသမီး		၁၇၀
မောဟမီး		၁၇၂
ဇာတိမီး		၁၇၃
ဇရာမီး, မရဏမီး		၁၇၅
သောဏမီး		၁၇၈
ပရိဒေဝ စသော မီး ၄-ပါး		၁၇၉

ပဋိလောမ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ပါဠိ အနက်

ပဋိလောမ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ပါဠိတော်		၁၈၂
ပဋိလောမ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ပါဠိတော်၏ အနက်		၁၈၂

ပဋိလောမ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အဓိပ္ပာယ်

အဝိဇ္ဇာကင်းပြတ်၍ ဝိဇ္ဇာအလင်းဓာတ်ဖြစ်ပုံ		၁၈၃
မဖောက်မပြန် အမှန်သစ္စာဖြစ်ပုံ		၁၈၆
အသိနှင့် ထောက်-သတိ နောက်		၁၈၉
အာဂန္တုက အာဝါသိက အဝိဇ္ဇာ ၂-မျိုး		၁၉၂
အပေါင်းကြောင့်ဂုဏ်တက် ဂုဏ်ပျက်သလို	...	၁၉၄
ရေမြုပ်စိုင်ကြီး ဖောင်စီးပမာ		၁၉၆
သင်္ခါရမှုကြီး		၂၀၀
လိုရင်းအဓိပ္ပါယ်		၂၀၄
သတ္တဝါမရှိ ဓာတ်သာရှိခြင်း		၂၀၆
နိဗ္ဗာနဓာတ်		၂၁၁
ဘဝချုပ်ငြိမ်းမှု ကိုးကွယ်ရာဌာန		၂၁၇
နိရောဓ-အဘာဝမှုကြီး		၂၁၈
ခြေ, ပုရွက်တို့နှင့် နှိုင်းစာက မပြောပနိုင်		၂၂၀
အဝိဇ္ဇာချုပ်မှုသာ ပုန်းအောင်းကိုးကွယ်ရာ		၂၂၂
အငတ်ရောဂါရှင်များ		၂၂၅
နိရောဓ ဓာတ်ကြီး၏ ဂုဏ်ကျက်သရေ		၂၂၇
နှုန့်စွဲသူ ဥပမာ		၂၃၀
ကျမ်းပြီး နိဂုံး		၂၃၂
မှတ်သားဖွယ် အက္ခရာစဉ်		၂၃၅

နိဒါန်း

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် နက်နဲခြင်း လေးရပ်

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သည်—

- ၁။ အကျိုး (အတ္တ) အားဖြင့် လည်းကောင်း၊
- ၂။ အကြောင်း (ဓမ္မ) အားဖြင့် လည်းကောင်း၊
- ၃။ ဟောစဉ် (ဒေသနာ) အားဖြင့် လည်းကောင်း၊
- ၄။ ထိုးထွင်း သိမြင်အပ်သော (ပဋိဝေဓ) သဘောအားဖြင့် လည်းကောင်း—

နက်နဲလှပေသည်။ ထိုတွင်—

၁။ ဇရာမရဏသည် ဇာတိကြောင့် မဖြစ်သည် မဟုတ်၊ ဇာတိနှင့် ကင်း၍ တပါးသော အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်သည်လည်း မဟုတ်၊ စင်စစ်သော်ကား ဇာတိကြောင့် သာလျှင် ဖြစ်၏၊ ဇရာ မရဏ၏ ဇာတိကြောင့် တပေါင်းတည်း ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း သဘောကို သိနိုင်ခဲ့၏၊ ထို့ကြောင့် ဇရာမရဏ၏ ဇာတိကြောင့် တပေါင်းတည်း ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း သဘောသည် နက်နဲလှပေသည်၊ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဘဝစက်သည် အကျိုးအားဖြင့် နက်နဲမှု (အတ္တဂမ္ဘီရတာဂုဏ်) နှင့် ပြည့်စုံပေသည်။

၂။ အဝိဇ္ဇာအကြောင်းတရားက ထိုထိုသင်္ခါရ အကျိုးတရားတို့အား ကျေးဇူးပြုရာ၌ ကျေးဇူးပြုပုံ အခြင်းအရာနှင့် ကျေးဇူးပြုရာ အခိုက် အတန့်ကို သိနိုင်ခဲ့၏၊ ထို့ကြောင့် အဝိဇ္ဇာ၏ သင်္ခါရတရားတို့အား ကျေးဇူးပြုတတ်သော သဘောသည် နက်နဲလှပေသည်၊ ဤသို့ စသည် ဖြင့် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဘဝစက်သည် အကြောင်းအားဖြင့် နက်နဲမှု (ဓမ္မဂမ္ဘီရတာဂုဏ်) နှင့် ပြည့်စုံပေသည်။

၃။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို ဝေနေယျ သတ္တဝါတို့၏ အသိဉာဏ် အားလျော်စွာ အကြောင်းအမျိုးမျိုး၊ အခြင်းအရာ အဖုံဖုံ နည်းမျိုးစုံအောင် ဘုရားရှင် ဟောပြောတော်မူသည်။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို အချို့သုတ်၌ အနုလုံ (အစဉ်အတိုင်း) အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အချို့သုတ်၌ ပဋိလုံ (နောက်ပြန်) အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အချို့သုတ်၌ အနုလုံ ပဋိလုံ အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အချို့သုတ်၌ အလယ်မှစ၍ အနုလုံအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပဋိလုံ အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အချို့သုတ်၌ အစပ်သုံးခု၊ အလွှာလေးခုပါဝင်စေ၍လည်းကောင်း၊ အချို့သုတ်၌ အစပ်နှစ်ခု၊ အလွှာသုံးခု၊ ပါဝင်စေ၍လည်းကောင်း၊ အချို့သုတ်၌ အစပ်တစ်ခု၊ အလွှာနှစ်ခု ပါဝင်စေ၍လည်းကောင်း ဟောပြောတော်မူသည်။ ဤသို့ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဘဝစက်သည် ဟောစဉ်အားဖြင့် နက်နဲမှု (ဒေသနာဂမ္ဘီရတာဂုဏ်) နှင့် ပြည့်စုံပေသည်။

၄။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၌ အဝိဇ္ဇာ စသည်တို့၏ သဘောလက္ခဏာအသီးသီးကို သိလျှင် မှန်စွာသိပြီးဖြစ်၏။ အဝိဇ္ဇာစသည်တို့၏ အသီးသီးသောသဘောသည် ဉာဏ်ဖြင့် သက်ဝင်နိုင်ခဲ့သည်ဖြစ်၍ နက်နဲလှပေသည်။ ဤသို့ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဘဝစက်သည် ထိုးထွင်းသိမြင်အပ်သော သဘောအားဖြင့် နက်နဲမှု (ပဋိဝေဓဂမ္ဘီရတာဂုဏ်) နှင့် ပြည့်စုံပေသည် (ဒီ၊ ဌ၊ ၂။ ၈၃။ အဘိ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၈၇-၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၁၉)။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် နည်းမြတ်လေးသွယ်

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို-

၁။ ကေတ္တနည်း၊

၂။ နာနတ္တနည်း၊

၃။ အဗျာပါရနည်း၊

၄။ ဧဝံဓမ္မတာနည်း-

ဟူသော သိမ္မုတ်ဖွယ် နည်း၄-ရပ်ဖြင့် အထုပ်ထုပ်ဆစ်ခြင်းကာ အမြင်ခံအောင်

လေ့လာသင့်သည်။ ထို့တွင်—

၁။ မျိုးစေ့မှ အညောက်ထွက်၍ သစ်ပင်အဖြစ်သို့ ရောက်အောင် အစဉ်သန္တာန်မပြတ်သကဲ့သို့ အဝိဇ္ဇာကြောင့် သင်္ခါရဖြစ်၍ သင်္ခါရကြောင့် ဝိညာဉ်ဖြစ်၏— စသည်ဖြင့် ရုပ်နာမ်အစဉ်၏ မပြတ်မစဲ ဖြစ်ခြင်းသည် ဧကတ္တနည်း မည်၏။ ထိုဧကတ္တနည်းကို မှန်စွာ သိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ရုပ်နာမ်အစဉ်၏ မပြတ်မဲခြင်းကို သိသောကြောင့် ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိကို ပယ်နိုင်သည်။ ဧကတ္တနည်းကို မှားယွင်းစွာသိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်ကား ရုပ်နာမ်အစဉ်၏ မပြတ်မဲခြင်းကို တစ်ခုတည်းဟု မှတ်ယူသောကြောင့် သဿတဒိဋ္ဌိကို စွဲယူမိလေသည်။

၂။ အဝိဇ္ဇာ စသည်တို့၏ မိမိ၊ မိမိနှင့် သက်ဆိုင်သော သဘောလက္ခဏာသည် အသီးသီးကွဲပြားခြားနားသည်။ ယင်းခြားနားခြင်းသည် နာနတ္တနည်းမည်၏။ ထိုနာနတ္တနည်းကို မှန်ကန်စွာ သိမြင်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် အသစ်အသစ်ဖြစ်ပေါ်လာသော တရားတို့၏ဖြစ်ခြင်းကို မြင်သောကြောင့် သဿတဒိဋ္ဌိကို ပယ်ခွာနိုင်သည်။ နာနတ္တနည်းကို မှားယွင်းစွာ သိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်ကား တစ်ခုတည်းသော အစဉ်သန္တာန်၌ ကျရောက်သောအကြောင်းအကျိုး ရုပ်နာမ်တရားတို့သည် ရှေ့နောက် အကြောင်းအကျိုးဆက်စပ်မှုမရှိ၊ သီးခြားစီ တစ်ခုစီ အဆက်အစပ်မရှိ ဖြစ်ပေါ်ကြသည်ဟု ယူဆသောကြောင့် ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိကို စွဲယူမိလေသည်။

၃။ “ငါသည် သင်္ခါရတို့ကို ဖြစ်စေမှ သင့်တော်မည်”ဟု အဝိဇ္ဇာ၌ ကြောင့်ကြပျူခြင်း မရှိပေ။ ထို့အတူ “ငါတို့သည် ဝိညာဉ် စသည်တို့ကို ဖြစ်စေမှ သင့်တော်မည်”ဟု သင်္ခါရစသည်တို့၌ ကြောင့်ကြပျူခြင်း မရှိပေ။ ယင်းသို့ ကြောင့်ကြပျူမှုမရှိခြင်းသည် အဗျာပါရနည်းမည်၏။ ထိုအဗျာပါရနည်းကို မှန်ကန်စွာသိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ပြုလုပ်တတ်သော အတ္တမရှိခြင်းကို သိသောကြောင့် အတ္တဒိဋ္ဌိကို ပယ်ခွာနိုင်၏။ အဗျာပါရနည်းကို မှားယွင်းစွာသိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်ကား ဗျာပါရ မရှိသော်လည်း အဝိဇ္ဇာစသည်တို့သည် သင်္ခါရစသည်တို့နှင့် အလိုအလျောက် အကြောင်း

အကျိုး ဆက်နွှယ်ဖြစ်ပေါ်ခြင်းသဘောကို မသိနားမလည်နိုင်သဖြင့် အကိရိယဒိဋ္ဌိကို စွဲယူမိလေသည်။

၄။ နို့ရည်စသည်တို့ကြောင့် နို့ဓမ္မစသည်တို့ ဖြစ်ပေါ်လာသကဲ့သို့ အဝိဇ္ဇာစသော အကြောင်းတို့ကြောင့် သင်္ခါရ စသည်တို့သည်သာလျှင် ဖြစ်ပေါ်လာသည်။ တပါးသော တရားတို့ ဖြစ်ပေါ်လာသည် မဟုတ်ဟု သိအပ်သောသဘောသည် ဧဝံဓမ္မတာနည်းမည်၏။ ထိုဧဝံဓမ္မတာနည်းကို မှန်ကန်စွာသိမြင်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် အကြောင်းအားလျော်စွာ အကျိုးကို သိသောကြောင့် အဟေတုကဒိဋ္ဌိ၊ အကိရိယဒိဋ္ဌိ ၂-ပါးကို ငယ်ရှားနိုင်သည်။ မှားယွင်းစွာသိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်ကား အကြောင်းအားလျော်စွာ အကျိုး ၏ ဖြစ်ခြင်းကို မယူမူ၍ အကြောင်းကြောင့် အကျိုးဖြစ်ခြင်းမဟုတ်၊ အကြောင်းမဲ့သက်သက် ဖြစ်ချင်သလို ဖြစ်နေ၏ဟု ယူဆသောကြောင့် အဟေတုကဒိဋ္ဌိ၊ နိယတဒိဋ္ဌိ တို့ကို စွဲယူမိလေသည် (အဘိဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၈၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၂၀)။

သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်တို့သာ သိမြင်နိုင်

နိဗ္ဗာန်ကို ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်အားလုံး ကြွင်းမဲ့ကုန်စင်အောင် ထိုးထွင်း သိမြင်တော်မူနိုင်ကြသည်။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကိုကား သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်တို့ သည်သာ ကြွင်းမဲ့ကုန်စင်အောင် ထိုးထွင်း သိမြင်တော်မူနိုင်ကြသည်။ အခြားပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ကြွင်းမဲ့ကုန်စင်အောင် မသိမြင်နိုင်ကြပေ (သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၀၁)။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို ကြွင်းမဲ့ကုန်စင်အောင် ထိုးထွင်းသိမြင်ခြင်းငှာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ ဘုရားအသောင်းတော်အား မပြုဖူးသော ဒါန၊ မပြည့်ကျင့် ဖူးသော ပါရမီဟူ၍ မရှိခဲ့ချေ။ ဒါနမျိုးစုံ၊ ပါရမီဥသုံးကို ပြုလုပ်ပြည့်ကျင့် တော်မူခဲ့ရပေသည် (သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၈၇)။

အဋ္ဌကထာကျမ်းပြု ရှင်ပဟာဒုဒ္ဓသောသသည်ပင်လျှင် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဒေသနာတော် ခက်ခဲနက်နဲလှ၍ ဖွင့်ဆိုရန်မလွယ်ကူကြောင်းကို—

သစ္စံ သတ္တော ပဋိသန္ဓိ၊ ပစ္စယာကာရမေဝ စ။

ဒုဒ္ဓသာ စတုရော'ဓမ္မာ၊ ဒေသေတုဉ္စ သုဒ္ဓက္ကရာ-
ဟူ၍ သမ္မောဟဝိနောဒနီ အဋ္ဌကထာ (၁၂၃)၌ ဖွင့်ဟဝန်ခံခဲ့သည်။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဒီပနီ

ဤမျှခက်ခဲနက်နဲ သိမြင်နိုင်ခဲ့သော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ ဒေသနာတော်ကို ကျေးဇူးရှင် လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်သူတော် စင်များ နားလည် သဘောပေါက်စေရန် ရည်သန်၍ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဒီပနီ ကျမ်းကို ပြုစုရေးသားတော်မူခဲ့သည်။

ယင်းဒီပနီကျမ်းကို မရေးသားမီ “ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ပျိုလင်္ကာနှင့်အဖြေ” ကိုလည်း ပြုစုရေးသားတော်မူခဲ့သေးသည်။ သို့ဖြစ်ပါလျက် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်-ဒီပနီကျမ်းကို ထပ်မံရေးသားရခြင်းမှာ-

လယ်တီ ဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၂၅၇-ခုနှစ် တပို့တွဲလတွင် အိန္ဒိယနိုင်ငံ မဇ္ဈိမဒေသ မဟာဗောဓိကို ဖူးမြော်ရန် အတွက် မန္တလေးမြို့မှ ရန်ကုန်မြို့သို့ မီးရထားဖြင့် ကြွတော်မူလာသည်။ မီးရထား ပေါ်တွင် “ဗောဓိရတနာ ယာဉ်စကြာဖြင့်” အစရှိသော “ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပျိုလင်္ကာ” ၁၃-ပုဒ်ကို ဖွဲ့ဆိုရေးသားတော်မူခဲ့ရာ ရန်ကုန် မြို့သို့ မီးရထားဆိုက်ရောက်လျှင်ပင် ၁၃-ပုဒ်လုံး ဖွဲ့ဆိုပြီးစီးခဲ့သည်။

တဖန် ရန်ကုန်မြို့မှ အိန္ဒိယနိုင်ငံ ကလကတ္တားမြို့သို့ သင်္ဘောဖြင့် ဆက်လက်ကြွတော်မူပြန်ရာ လေးညနှင့်ငါးရက် ကမ်းမမြင်သော ပင်လယ် ခရီးကြမ်းတွင် ယင်းပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ပျိုလင်္ကာ ၁၃-ပုဒ်၏ အဖြေကို အပြီး ဖွင့်ဆို ရေးသားတော်မူခဲ့သည်။

ထို့နောက် ကလကတ္တားမြို့မှ ဗုဒ္ဓဂယာ မဟာဗောဓိ အစရှိသော ဒဿနီယ သံဝေဒနီယ လေးဌာနနှင့်တကွ ဗာရာဏသီ အစရှိသော မြို့ရွာ ဒေသများကို လှည့်လည်ကြွတော်မူရာ လမ်းစဉ်တလျှောက်၌လည်း

[ကော်]

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဒီပနီ

ယင်း ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပျိုလင်္ကာ ၁၃-ပုဒ်ကို နောက်ထပ် အဖြေတစ်မျိုး ဖွင့်ဆို ရေးသားတော်မူခဲ့ပြန်သည်။

ယင်း အဖြေနှစ်ရပ်မှာ ထိုအချိန်ကာလက မြန်မာနိုင်ငံအရပ်ရပ်သို့ ပျံ့နှံ့ကာ လေ့လာကြည့်ရှုနေကြပြီ ဖြစ်သော်လည်း ဆရာတော်ဘုရားကြီး အနေဖြင့် ခရီးသွားရင်း ဖွင့်ဆို ရေးသားရသောကြောင့် အားရတော် မူဟန်မတူပေ။ ယင်း အဖြေနှစ်ရပ်လုံးပင် ကျဉ်းလွန်းလှ သည်ဟုလည်း ဆရာတော်ဘုရားကြီးက ယူဆသည်ဟု ထင်မိသည်။

ထို့ကြောင့် ယင်းအဖြေနှစ်ရပ်ကို ဖြေဆိုရေးသားပြီးနောက် ၆-နှစ်ခန့် အကြာ သက္ကရာဇ် ၁၂၆၃-ခုနှစ်တွင် ဤ“ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဒီပနီ”ကို ထပ်မံရေး သား ပြုစုတော်မူခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ဤ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဒီပနီမှာ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ပျိုလင်္ကာ ၁၃-ပုဒ်ကို စိတ်တိုင်းကျ အားပါးတရ အကျယ်တဝင့် ဖွင့်ဆို ထားသော ကျမ်းစာမူန် တစ်ရပ်ပင်ဖြစ်သည်။

ဦးတည်ချက်နှင့် အကျိုးကျေးဇူး

ဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် “ယခုဘဝ၌သော်လည်းကောင်း၊ နောက် ဘဝ၌သော်လည်းကောင်း ဒိဋ္ဌိရောဂါ ဒိဋ္ဌိနာ တို့ကို ကင်းကွာပျောက်ငြိမ်း ကြစေရန်” ဟူသော မှန်မြတ်သည့် ဦးတည်ချက်ဖြင့် ဤ“ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ပျိုလင်္ကာ ၁၃-ပုဒ်နှင့် “ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဒီပနီ”တို့ကို ဖွဲ့ဆိုရေးသားခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

မီးအရှိန်ဖြင့် တဟုန်းဟုန်းသွားနေသော မီးရထားကြီးကဲ့သို့ သတ္တဝါ တို့၏ခန္ဓာအစဉ် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် စက်ရဟတ်သည် ဘဝသုံးပါး၌ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ကံ ကိလေသာတို့ကြောင့် အဆက်မပြတ် ကျင်လည် ပြေးသွား နေရပုံတို့ကို ပြဆိုထားပေသည်။

ကိလေသာ ဆယ်ပါးရှိသည့်အနက် ဒိဋ္ဌိနှင့် ဝိစိကိစ္ဆာ နှစ်မျိုးကိုသာ ဆရာတော်ဘုရားကြီးက ပဓာန တရားခံအဖြစ် ဆွဲထုတ်ကာ “ကိလေသာ အနာဝိသေသ” ဟူသော ဝေါဟာရစကားလုံးဖြင့် “သုံးနှုန်းရေးသား

ထားသည်ကိုလည်း ဤ၌ သတိပြုရမည် ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်ရာ “အနာ-
ဝိသေသ” ဟူသော ဝေါဟာရနှင့် ကိုက်ညီအောင် ဒိဋ္ဌိနာ ဝိစိကိစ္ဆာနာ
တို့ကို အဆိုးရွားဆုံး အနာရောဂါ ဖြစ်သော “နူနာကြီးနှင့်တူကြောင်း”
ဖြင့်လည်း ဆရာတော် ဘုရားကြီးက ဥပမာပြု ထားတော် မူခဲ့ခြင်း
ဖြစ်သည်။

ထို့နောက် “အနာနှင့်ဆေး သင့်အောင်ပေး ပျောက်ရေးမခက်ပါ”
ဟူသော မြန်မာဆိုထုံးအရ အနာသိလျှင် ယင်းအနာအတွက် ဆေးရှိရ
မည် ဖြစ်သည့်အတိုင်း ဒိဋ္ဌိနာ ဝိစိကိစ္ဆာနာတို့ကို ပျောက်ကင်းအောင်
“ဝိပဿနာဆေး” ဖြင့်သာ ကုသနိုင်မည် ဖြစ်ကြောင်းကိုလည်း
ဆရာတော်ဘုရားကြီးက ညွှန်ကြားတော်မူခဲ့သည်။

ဆရာတော်ဘုရားကြီး အနေဖြင့် “အနာ” ကို ထုတ်ဖော်ပြပြီး
နောက် “ဆေးနည်း” ကိုပါ တပါတည်း ညွှန်ကြားတော် မူခဲ့ခြင်း
ဖြစ်သည်။

ဤဒိဋ္ဌိနာ၊ ဝိစိကိစ္ဆာနာတို့ကို ဒါနဆေးဖြင့်လည်း မပယ်သတ်နိုင်၊
သမထဆေးဖြင့်လည်း မပယ်သတ်နိုင်၊ ဝိပဿနာဆေးဖြင့်သာ ပယ်သတ်
နိုင်မည် ဖြစ်သည်ကို ဤ၌ သတိပြုကြရပေမည်။

တဆက်တည်းပင် ယင်း “ဝိပဿနာမှလည်း သာသနာတိုင်း၌သာ
ရရှိနိုင်၍ သာသနာပအခါမျိုး၌ မရရှိနိုင်ကြောင်းကိုလည်း ဆရာတော်
ဘုရားကြီးက အခွင့်အခါဆိုက်တိုင်း အကြိမ်ကြိမ် သတိပေး ရေးသား
တော် မူလေ့ရှိသည်။ ဆရာတော်ဘုရားကြီး သက်တော်ထင်ရှား ရှိစဉ်
ကလည်း အကြိမ်ကြိမ် သတိပေးစကား ဟောကြားတော်မူလေ့ ရှိခဲ့
ပေသည်။

သို့ဖြစ်ရာ ဝိပဿနာဆေး ဝိပဿနာတရားကို အားထုတ်ကာ တစ်မင်
တစ်ဖိုလ်ရမှသာလျှင် ဒိဋ္ဌိနှင့် ဝိစိကိစ္ဆာကို ပယ်သတ်နိုင်မည်၊ ဒိဋ္ဌိနှင့်
ဝိစိကိစ္ဆာကို ပယ်သတ်နိုင်မှသာလျှင် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် သံသရာစက်ရဟတ်
ပြတ်ကာ သံသရာမှ ထွက်မြောက် နိုင်ကြမည် ဖြစ်ပေသည်။

ကျမ်းပြုပုံ အခြင်းအရာ

လယ်တီဆရာတော် ဘုရားကြီးသည် ဤပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဒီပနီတွင် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပျိုးလင်္ကာ ၁၃-ပုဒ်ကို ကိုင်တွယ်ဖွင့်ဆိုရာ၌ ကိလေသာ အနာများကို လက်ညှိုးထိုး ပြတော်မူပြီးနောက် အဘိဓမ္မာဝိဘင်းပါဠိတော် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဝိဘင်းမှ “အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ” အစရှိသော ပါဠိတော်များကို ဆုပ်ကိုင်ကာ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် သံသရာစက်ရဟတ် လည်ပုံများကို အကျယ်တဝင့် ဖွင့်ဆိုရေးသားကော်မူထားရာ ကြွက်သီးထရတော့မတတ် ထိတ်လန့်ကြောက်ရွံ့ဖွယ်ရာ ကောင်းလှပေသည်။ ထို့နောက် တသက်တည်းပင် ဥဒါန်းပါဠိတော်မှ “အဝိဇ္ဇာယ တေဝ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ” အစရှိသော ပဋိလောမ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ပါဠိတော်ကို ဆွဲထုတ်ကာ သံသရာစက်ရဟတ် ပြတ်စေမည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်း ကုထုံး၊ ကုနည်းများကို အားတက်ဖွယ်ရာ ဖော်ပြပြီး ဤကျမ်းကို နိဂုံးချုပ်ထားကာ ယင်း ပဋိလောမဒေသနာတော်နှင့် လိုက်ဖက်အောင် ဝိပဿနာ ဆေးကိုပင် နိရောဓဆေးဟု အမည်ပေးသွားတော်မူခဲ့သည်။

ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခြင်း

ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော် သာသနာရေးဦးစီးဌာနသည် ဗုဒ္ဓဝါဒီ လူများစုတို့၏ နေထိုင်ရာ မြန်မာနိုင်ငံ၌ ဗုဒ္ဓဝါဒီလူများစုတို့အား ဗုဒ္ဓရှင်တော်ဘုရား၏ ဓမ္မရသ(တရားအရသာ)များကို အများဆုံး ခံစားနိုင်စွမ်းရှိစေသည့် ကျေးဇူးတော်ရှင် လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ဒီပနီကျမ်းစာအုပ်များကို သန့်ရှင်းသေချာ၊ လှပခုံညားစွာ တစ်အုပ်ပြီးတစ်အုပ် ပုံနှိပ်ဖြန့်ချိရန် ရည်ရွယ်ရင်းရှိသည့်အတိုင်း ဤ “ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဒီပနီ” ကို ပုံနှိပ် ဖြန့်ချိလိုက်ရခြင်း ဖြစ်ပေသတည်း။

ဓမ္မာစရိယ ဦးတင်လှိုင်
စာပြင်မှုးချုပ်

မုံရွာမြို့

လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး

ထေရုပ္ပတ္တိ အကျဉ်းချုပ်

ဇာတိဌာန နှင့် ကျေးဇူးတော်ရှင် လယ်တီ ဆရာတော်
ခမည်းတော်-မယ်တော် ဘုရားကြီးသည် မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၂၀၈-ခုနှစ်^၁
နတ်တော်လဆန်း ၁၃-ရက် အင်္ဂါနေ့တွင်
ဒီပဲယင်းမြို့နယ် စိုင်းပြင်ရွာ၌ ဖွားမြင်တော်မူခဲ့သည်။ ခမည်းတော်မှာ
ဦးထွန်းသာဖြစ်၍ မယ်တော်မှာ ဒေါ်ကြုံး ဖြစ်သည်။

ဦးထွန်းသာ- ဒေါ်ကြုံးတို့တွင် သား သမီး ခြောက်ဦး^၂ ထွန်းကားခဲ့ရာ
ယင်းတို့မှာ-

- | | |
|----------------------------|--------------------|
| (၁) ပထမ အကြီးဆုံးသား | (ငယ်စဉ်က ကွယ်လွန်) |
| (၂) ဒုတိယသား-မောင်တက်ခေါင် | (လယ်တီဆရာတော်) |
| (၃) တတိယသား-မောင်တက်စွာ | (လူဝတ်ကြောင်) |
| (၄) စတုတ္ထသား-မောင်တက်ပွား | (ပထမပြန် ဦးကုမာရ) |
| (၅) ပဉ္စမသား-မောင်တက်ထွား | (ဆရာတော် ဦးကိတ္တိ) |
| (၆) ဆဋ္ဌ သမီး- မမြလေး- | |
- တို့ ဖြစ်ကြသည်။

သို့ဖြစ်ရာ သား သမီး ခြောက်ဦး ရှိသည့်အနက် ဒုတိယသား၊ စတုတ္ထ
သားနှင့် ပဉ္စမသားများမှာ ရဟန်း အဖြစ်သို့ ရောက်ခဲ့ကြသည်။

၁။ အင်း၊ သုဉ်၊ ဒွီ၊ ကော်၊ သက္ကရာဇ်၊ ဖွားလစ် ကျမ်းဆရာ။

၂။ ‘လယ်တီ ထေရုပ္ပတ္တိ’ စာအုပ် များနှင့် ‘လယ်တီ ဒီပနီ ကျမ်းဦးနိဒါန်း’
(ပရမတ္ထသံခိပ်နိဂုံး)
များတွင် ဖော်ပြထားသကဲ့သို့ လယ်တီဆရာတော်၌ မွေးချင်း ငါးဦး
မဟုတ်၊ မွေးချင်း ခြောက်ဦးသာ အမှန် ဖြစ်သည်။

မင်္ဂလာနိမိတ်ထူး နှင့် လယ်တီ ဆရာတော် လောင်းလျာ ဖြစ်သည့်
 ငယ်နာမည် ဒုတိယသားကို ဖွားမြင်ဆဲ အချိန်တွင် အိမ်
 ဥပစာအတွင်းရှိ မန်ကျည်းပင်ကြီး၌ ထောင်
 ထားသော ဝါးလုံးများ ကြားထဲမှ စို့ (သက်တံ) ကြီး ပေါ်ထွက်လာကာ
 ကောင်းကင်သို့ ထိုးတက်သွားပြီးမှ ကဖန် ညွတ်ကိုင်းပြီး အိမ်တွင်းသို့
 ဝင်ရောက်လာပြန်သည်။ ထို့နောက် ယင်း စို့ (သက်တံ) ကြီးသည်
 အိမ်တွင်းမှ အိမ်ခေါင်မိုးသို့ ပျံတက်ပြီး အ.ဝါ တစ်တန်း၊ အစိမ်း တစ်တန်း၊
 အပြာတစ်တန်း၊ အနီ တစ်တန်းဖြင့် ရောင်မျိုးစုံယှက်သန်းကာ ကောင်းကင်
 လမ်းသို့ ပျံသန်း ပျောက်ကွယ်သွားသည်။

ယင်းကဲ့သို့သော မဖြစ်ဖူးမြဲ ထူးကဲလှသည့် မင်္ဂလာနိမိတ်ထူးကို အစွဲ
 ပြု၍ လယ်တီဆရာတော် လောင်းလျာ ဖြစ်သော ဒုတိယ သားကို
 မောင်တက်ခေါင် ဟူ၍ အမည်ပေးခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

ကျောင်းအပ်ခြင်း နှင့် မောင်တက်ခေါင် ၁၀-နှစ်သား အရွယ်တွင်
 ရှင်သာမဏေဘဝ စိုက်ပြင်ရှာ ကျောင်းမကျောင်း ဆရာတော်
 အရှင်နန္ဒ ထံ ပညာ သင်ကြားရန် ကျောင်း
 အပ်နှံခဲ့သည်။ ကျောင်းသားအဖြစ်ဖြင့် ဘုန်းကြီးကျောင်း ပညာရေး၏
 သင်ရိုးဖြစ်သော မင်္ဂလသုတ်၊ နမက္ကာရ၊ ရတနာရွှေချိုင့်၊ အတွင်းအောင်
 ခြင်း၊ အပြင်အောင်ခြင်း၊ လောကနီတိ၊ ဓမ္မနီတိ၊ ပရိတ်ကြီး စသည်တို့ကို
 သင်ကြားခဲ့သည်။

အသက် ၁၅-နှစ်သား အရွယ် ရှင်သာမဏေ ပြုရာ ဘွဲ့အမည်မှာ
 ရှင်ဉာဏဓဇ^၁ ဖြစ်သည်။ ရှင်ဉာဏဓဇသည် သာမဏေဘဝဖြင့် ဆရာတော်
 အရှင်နန္ဒ ထံ၌ မြန်မာနိုင်ငံ ပါဠိပညာရေး၏ သင်ရိုးဖြစ်သော ကစ္စည်း

၁။ “မုံရှာ လယ်တီ၊ တောရပ်မှ၊ မထေရ် ဉာဏဓဇ” ဟူသော
 ‘ပရမတ္ထသံဒိပ’ နိဂုံးမှ ‘ဉာဏဓဇ’ ဟူသော စကားရပ်ဖြင့်
 ကျေးဇူးရှင် ဆရာတော်ကြီး ကိုယ်တော်တိုင် ယင်း၏ ဘွဲ့အမည်ကို
 ‘ဉာဏဓဇ’ ဖြစ်ကြောင်း ဖော်ထုတ်သွားတော်မူခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်ဟု

သဒ္ဓါကြီး၊ အဘိဓမ္မတ္ထ သင်္ဂြိုဟ်၊ ဝိထိလက်ရိုး၊ မာတိကာ၊ ဓာတုကထာ၊ ယမိုက်၊ ပဋ္ဌာန်း စသော နေဝါ ညဝါ ကျမ်းများကို သင်ကြားခဲ့သည်။

ဆယ်ကျော်သက်က ၁၈ - နှစ် အရွယ်တွင် ရဲထွက်ရွာအရှေ့ဘက် ရေးသား ဖွဲ့ဆိုခဲ့သော ဝေဒပါရဂူ ဆရာတော် အရှင်ဂန္ဓမာ အထံ၌ ကျမ်းနှင့်ကဗျာများ ဗေဒင်ဘက်ဆိုင်ရာ ပညာရပ်များကို သင်ယူ ခဲ့သည်။ ယင်းသို့ သင်ယူရင်း ကျည်းကန် ကိုရင်ကြီး၏ လင်္ကာကို နည်းယူပြီးလျှင် ဗိုလ်၊ သုဇိတာ၊ ဗျဉ္ဇတာ၊ ဇာတာဖွဲ့၊ သင်္ကြန်တုက်၊ လက်ရိုး လင်္ကာများကို ဖွဲ့ဆိုရေးသားတော်မူခဲ့သည်။

ထို့ပြင် သာမဏေဘဝဖြင့်ပင် မဟော်ဇာတ်ထုပ်နှင့် မဟော်ကျေး စေခန်း ရတု၊ ရှင်လောင်းလှည့် (သျှိုးလိုက်) ရတု ကဗျာ များကိုလည်း ဖွဲ့ဆိုရေးသားတော်မူခဲ့သည်။

ထို့ပြင် သဒ္ဓါဘက်ဆိုင်ရာ သဒ္ဓါငယ်ကျမ်းများကို သင်ယူရင်း ဝါစ္စ ဝါစက အကောက်ကျမ်းဟောင်းကို အားမရသဖြင့် 'ဝါစ္စဝါစကအကောက် ကျမ်းသစ်'ကိုလည်း သာမဏေဘဝ ဆယ်ကျော်သက်ကပင် ရေးသား ပြုစုတော်မူခဲ့သေးသည်။

အားမရနိုင်သော သက္ကရာဇ် ၁၂၂၈-ခုနှစ်၊ ကဆုန်လဆန်း ၆-ရက် စာကြည့်ဝါသနာ နေ့တွင် သာမဏေ ရှင်ဉာဏဓဇသည် စိုင်းပြင်ရွာ ကျောင်းမကျောင်း ခဏ္ဍသိမ်၌ ဆရာတော် အရှင်နန္ဒကို ဥပဇ္ဈာယ်ပြုကာ ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူသည်။

လယ်တီပဏ္ဍိတ ဆရာဦးမောင်ကြီးက သူ၏ 'ပရမတ္ထသံခိပ် အမေးအဖြေ'၌ ဖြေဆို ရေးသားထားသည်။
သို့သော် ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ 'ပါရမီဒီပနီကျမ်း' နိဂုံး ၄-ဂါထာ အနက် တတိယမြောက် ဂါထာတွင် 'မဿ ဉာဏာဘိဝံသေန' ဟူ၍ ယင်း၏ဘွဲ့အမည်မှာ 'ဉာဏာဘိဝံသ'ဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြထားသည်ကိုလည်း တွေ့ရှိကြရသေးသည်။
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ (၁) ပ မ သ စ

ရဟန်းတော် အရှင်ဉာဏဓဇကား အားရသည်ဟု မရှိလောက်အောင် စာကြည့်ဝါသနာ ပါလွန်းလှသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း ဥပဇ္ဈာယ် ဆရာတော် အရှင်နန္ဒက သူ၏ စာတိုက်ကြီး ငါးလုံးရှိ မြန်မာနိဿယ များကို ကြည့်ရှုရန် ခွင့်ပြုခဲ့သည်။ ဤမျှနှင့် အားမရသေး၍ စိုင့်ပြင်ရွာ မြင်တင်တိုက် ဆရာတော် အရှင်ဓမ္မထံ၌ ရှိသော စာတိုက်ကြီးငါးလုံးမှ မြန်မာ နိဿယ ဟူသမျှကိုလည်း အားလုံး ကြည့်ရှုတော်မူလိုက် သေးသည်။

ထို့နောက် စိုင့်ပြင် ၂-ရွာတွင် တည်ရှိသော ကျောင်းတိုက်ကြီး ငါးတိုက်မှ မြန်မာပြန် နိဿယများကို အကုန် ကြည့်ရှုတော့မည်ဟု ကြံစည်တော်မူသေးသည်။ သို့သော် မန္တလေးမြို့သို့ ကြွ၍ ပညာသင် လိုသောကြောင့် ယင်းအကြံမှာ အထ မမြောက်ခဲ့ပေ။

မန္တလေးမြို့
စံကျောင်းတိုက်၌ ပညာ
သင်ကြားခြင်း

သို့ဖြင့်ပင် ရဟန်းတော် အရှင်ဉာဏဓဇသည် ၁၂၃၁-ခုနှစ်တွင် မိမိဖွားမြင်ရာ စိုင့်ပြင်ရွာမှ မန္တလေး ရတနာပုံနေပြည်တော် မြောက်ပြင် မင်္ဂလာ စံကျောင်းတိုက်သို့ ပညာသင်ကြားရန် ကြွရောက်တော်မူခဲ့သည်။

ရဟန်းတော် အရှင်ဉာဏဓဇသည် ရဟန်း ၁-ဝါမှ ၁၆-ဝါ အထိ ၁၆-နှစ်တိုင်တိုင် စံကျောင်းတိုက်၌ နေထိုင်ကာ “သုဒဿန ဝရ ဓမ္မ သာမိ မဟာဓမ္မ ရာဇဓိရာဇဂူရု” ဘွဲ့တံဆိပ်တော်ရ ဒုတိယ စံကျောင်း ဆရာတော် ဘုရားကြီး ထံ၌ ဝိနည်း ပါဠိတော်၊ အဋ္ဌကထာ များနှင့် အဘိဓမ္မာ အဋ္ဌကထာ ၃-ကျမ်းကို သင်ယူတော်မူသည်။

ထိုအချိန်က ဒုတိယ စံကျောင်း ဆရာတော်ဘုရားကြီးမှာ မန္တလေး ရွှေမြို့တော်တွင် စာချနာမည် အကျော်ကြားဆုံး ဖြစ်၍ စာလိုက် သံဃာ ၁၀၀၀-ကျော် အထိပင် ရှိခဲ့ဖူးသည်။

ထို့နောက် ရဟန်းတော် အရှင်ဉာဏဓဇသည် အဆိုပါ ဝိနည်းနှင့် အဘိဓမ္မာ ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ များကိုပင် မကုဋ္ဌာရာမ ဆရာတော်ဘုရားကြီး ထံ၌လည်း သင်ယူတော်မူပြန်သည်။

‘လုံပဏ်’-‘လင်းပဏ်’ ထိုအချိန်က ဒုတိယစံကျောင်း ဆရာ ဘယ်ပဏ် သာ၍ တတ်သနည်း တော် ဘုရားကြီးထံ (၁) “ရာဇဂုရု” ဘွဲ့တံဆိပ်တော်ရ အလုံဇာတိ မိုင်းခိုင်း ဆရာတော် ဦးပဏ္ဍိတနှင့် (၂) “ရာဇဂုရု”ဘွဲ့တံဆိပ် မရသော စလင်း ဇာတိ ဆရာတော် ဦးပဏ္ဍိတ ဟူ၍ စာတတ် ပေတတ် ပထမ စာချ တပည့် ကြီး နှစ်ပါးရှိရာ စံကျောင်းတိုက် ပတ်ဝန်းကျင်တွင် “လုံပဏ်-လင်းပဏ်၊ သည် နှစ်ပဏ်တွင်၊ ဘယ်ပဏ် သာ၍ တတ်သနည်း” ဟု ကဗျာ စပ်ဆို မေးခွန်း ထုတ်ခြင်း ခံရသည်အထိ ပရိယတ္တိစာပေလောက၌ ထင်ရှား ကျော်ကြားသော စာချ တပည့်ကြီး နှစ်ပါးဖြစ်သည်။

ရဟန်းတော် အရှင်ဉာဏဓဇသည် စံကျောင်း ဆရာတော်ဘုရားကြီး ထံ၌ အထက်ပါအတိုင်း ဝိနည်းနှင့် အဘိဓမ္မာ ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ များကို သင်ယူခဲ့သည့်အပြင် အဆိုပါ လုံပဏ်၊လင်းပဏ်ဟူသော ပထမ စာချကြီး နှစ်ပါးတွင် စလင်းဆရာတော် ဦးပဏ္ဍိတ၏ တပည့်ရင်းလည်း ဖြစ်သည်၊ စလင်းဆရာတော် ဦးပဏ္ဍိတထံတွင် ရဟန်းတော် အရှင်ဉာဏဓဇသည် ပါစိတျာဒိအဋ္ဌကထာ၊ သမ္မောဟဝိနောဒနီအဋ္ဌကထာ၊ ပဉ္စမကြိတ် အဋ္ဌကထာ စသည်တို့ကို အာစရိယ ဟတ္ထမုဋ္ဌိ ဆုပ်မိကိုင်မိရှိအောင် ဆိုဝါ တက်ဝါနှင့် သင်ယူတော်မူခဲ့သည်။

ထို့ကြောင့်လည်း ရဟန်းတော် အရှင်ဉာဏဓဇသည် လယ်တီ ဆရာတော်အဖြစ်သို့ ရောက်ရှိတော်မူလာသောအခါ၌ “ငါ၏ မှိုက်ထဲမှာ ရှိသမျှ ပညာများသည် စလင်း ဦးပဏ္ဍိတ ဟာတွေချည်းပဲ” ဟူ၍ မကြာခဏ မိန့်ကြားတော်မူလေ့ရှိပေသည်။

၁။ လယ်တီဆရာတော် ဘုရားကြီးက လယ်တီ ဦးပဏ္ဍိတ (လယ်တီပဏ္ဍိတ ဆရာဦးမောင်ကြီး)အား ပြောပြဖူးသောကောင်း။

ယောအတွင်းဝန်၏ ရဟန်းတော် အရှင်ဉာဏဓဇ ကား အစဉ်အလာ
 သြဝါဒ သမား၊ သမားရိုးကျသမား မဟုတ်ပေ။ ငယ်စဉ်
 ကပင် တော်လှန်သော အတွေးအခေါ်ရှိသူ ဖြစ်သည်။
 ထိုအချိန်က မန္တလေး ရွှေမြို့တော်၌ ထင်ရှားသော ပညာရှိကြီးများ
 ရှိသည့်အနက် ရွှေပြည်ဝန်ကြီးခေါ် ယောအတွင်းဝန် ဦးဖိုးလှိုင်မှာ
 တော်လှန်သော အတွေးအခေါ် အယူအဆရှိသူ ဖြစ်သည်။

သို့ဖြစ်ရာ ရဟန်းတော် အရှင် ဉာဏဓဇသည် ယောအတွင်းဝန်
 ဦးဖိုးလှိုင်၏ တော်လှန်သော အတွေးအခေါ် အယူအဆများကို နှစ်သက်
 စွဲလမ်းသလောက် ဦးဖိုးလှိုင်၏ ခေတ်မီသော စာရေးနည်း စာရေးဟန်
 များကိုလည်း အားကျသည်၊ အတုယူလိုသည်၊ နည်းယူလိုသည်။

ထို့ကြောင့်လည်း သီတင်းနေ့များတွင် ယောအတွင်းဝန် ဦးဖိုးလှိုင်ထံသို့
 ကြွရောက်လာကာ ပိဋကတော်၌ ယူဆပုံ ယူဆနည်းများနှင့် မြန်မာစာ
 ရေးနည်း ရေးဟန်များကို နည်းခံခဲ့သည်။ ထိုအခါ ယောအတွင်းဝန်က
 “ဦးပဉ္စင်းကလေး- စာတတ်ချင်သလား၊ စာတတ်ချင်ရင် ကထာဝတ္ထု
 အဋ္ဌကထာကို နိုင်နင်းအောင်သင်ကြားပါ” ဟု သြဝါဒစကားဖြင့် နည်းပေး
 ညွှန်ကြား လျှောက်ထားခဲ့သည်။ ထို့ပြင် ယောအတွင်းဝန်က ပိဋက၌
 တော်လှန်သည့် အတွေးအခေါ် အယူအဆများကိုလည်း ပြောကြား
 လျှောက်ထားလိုက်သေးသည်။

ပဉ္စမသင်္ဂါယနာပွဲ၌ မင်းတုန်းမင်းတရားကြီးသည် ပဉ္စမ သင်္ဂါယနာ
 ကထာဝတ္ထုကို ဝင်ရန် အတွက် ပထမဆင့် လုပ်ငန်း တစ်ရပ်
 ပြန်ဆိုတော်မူခြင်း အဖြစ်ဖြင့် ၁၂၂၂-ခုနှစ်မှ စတင်ကာ ပိဋကတော်
 များကို ကျောက်ထက်အက္ခရာ ထွင်းထုခဲ့ရာ
 ၁၂၃၀-ပြည့်နှစ်တွင် အလုံးစုံ ပြီးစီးခဲ့သည်။

ယင်းသို့ ကျောက်ထက်အက္ခရာ ထွင်းထုပြီးနောက် ပိဋကတော်များကို
 ပဉ္စမသင်္ဂါယနာ တင်တော်မူခဲ့ရာ-

- သစ်ဆိမ့်တိုက်က ဝိနည်း ပိဋကတော်ကိုလည်းကောင်း၊
- စလင်းတိုက်က သုတ္တန် ပိဋကတော်ကို လည်းကောင်း၊
- စံကျောင်းတိုက်က အဘိဓမ္မာ ပိဋကတော်ကိုလည်းကောင်း -

အသီးသီး တာဝန်ယူကာ ရွှေနန်းတော်ကြီး အတွင်း ပြတိုက်တော် ရာဇပလ္လင်ပေါ်၌ တစ်လှည့်စီ ပြန်ဆိုတော်မူကြရသည်။

ထိုအခါ စံကျောင်းတိုက်သား တစ်ပါးဖြစ်သော ရဟန်းတော် အရှင် ဉာဏဓဇသည် ကထာဝတ္ထုပါဠိတော်^၁ ကို တာဝန်ယူပြန်ဆိုတော်မူခဲ့သည်။

ယောအတွင်းဝန်၏ သြဝါဒစကား လျှောက်ထားချက်အရ ရဟန်း တော်အရှင်ဉာဏဓဇသည် ကထာဝတ္ထုပါဠိတော်နှင့် ကထာဝတ္ထု အဋ္ဌကထာကို အထူးကျမ်းကျင် နိုင်နင်းအောင် သင်ကြားလေ့လာထားသည့် အတိုင်း ပြတိုက်တော် ရာဇပလ္လင်ထက်၌ ကထာဝတ္ထုပါဠိတော်ကို အောင်မြင်စွာ ပြန်ဆိုတော်မူနိုင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

၁။ ကထာဝတ္ထုပါဠိတော်မှာ အဘိဓမ္မာ ခုနစ်ကျမ်းအနက် ၅-ခုမြောက်ကျမ်း ဖြစ်သည်။ သို့သော် ဗုဒ္ဓဘာသံတ ဘုရားဟော မဟုတ်ပေ။ အရှင် မောဂ္ဂလိပုတ္တိတိဿဇေဝရိက ဘီ-စီ ၃-ရာစုတွင် ဗုဒ္ဓဘုရားရှင် ထားတော် မူခဲ့သော မာတိကာကို အကျယ်ချဲ့၍ ဟောကြားထားသောကျမ်းဖြစ် သည်။ ယင်းကထာဝတ္ထု ပါဠိတော်သည် (၁) အန္ဓက၊ (၂) အပရသေလီယ၊ (၃) ဥတ္တရပထက၊ (၄) ကဿပိက၊ (၅) ဂေါကုလိက၊ (၆) ပုဗ္ဗ သေသိယ၊ (၇) ဘဒ္ဒိယာနိက၊ (၈) မဟာသံဃိက၊ (၉) မဟိသာသက၊ (၁၀) ရာဇဂိရိက၊ (၁၁) ဝဇ္ဇိန္ဒိတ္တက၊ (၁၂) ဝေထုလ္လ၊ (၁၃) သဗ္ဗတ္ထိဝါဒီ၊ (၁၄) သဒ္ဓိကိယ၊ (၁၅) သိပ္ပတ္တိက၊ (၁၆) ဟေတုဝါဒ-ဟူသော ဂိုဏ်းကြီး ၁၆-ဂိုဏ်းတို့၏ မိစ္ဆာဝါဒ ၁၆-ချက်ကို ချေဖျက်ထားသော ကျမ်းဖြစ်သည်။

အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဇောသ-ကလည်း ကထာဝတ္ထု အဋ္ဌကထာတွင် နိဒါန- ကထာ၌ ဒီပင်သ ကျမ်းကို မှီငြမ်းပြုကာ ဇမ္ဗူဒိပ်၌ မဟာသံဃိက ဂိုဏ်းကြီးကဲ့သို့မှ စ၍ ဂိုဏ်း ၁၈-ဂိုဏ်း ကွဲပြားသွားပုံကို ဖော်ပြဖွင့်ဆို ထားသည်။

ပထမစာချ ဖြစ်တော်မူခြင်း ရဟန်းတော် အရှင်ဉာဏဓဇသည် ရဟန်းသိက္ခာ ၈၀-ပါး
 အရတွင် စံကျောင်းတိုက်၌ ပထမစာချ အဖြစ်
 ချီးမြှောက်ခြင်း ခံခဲ့ရသည်။ ထိုအခါ ရဟန်းတော်
 အရှင် ဉာဏဓဇသည် တပည့်များအား နိရုတ္တိဉာဏ် ထက်သန် စူးရှရေး
 အတွက် အခြေခံအဖြစ်ဖြင့် “ပဒရူပသိဒ္ဓိ” သဒ္ဓါကျမ်းကို ဇောက်ချကာ
 ဇောင်းပေး ပို့ချတော်မူခဲ့သည်။

ပါရမီ ပုစ္ဆာ ၂၀-နှင့် ရဟန်းတော် အရှင် ဉာဏဓဇ ၁၄ - ပါ
 ပါရမီ ဒီပနီ အရတွင် စံကျောင်း ဆရာတော် ဘုရားကြီး၏
 အမေး ပုစ္ဆာ - ၂၀ သွက်ပေါ် လာသည်။
 ဘုရား၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊ သာဝကတို့၏ ပါရမီနှင့် စပ်ဆိုင်ရာ အချက်ပေါင်း

ယောအတွင်းဝန် သြဝါဒအတိုင်း ကမ္ဘာကို ဗုဒ္ဓသာသနာ ဖြန့်ချိ ပြုစု
 လိုသူတိုင်း ကထာဝတ္ထု ပါဠိတော်နှင့် အဋ္ဌကထာမှ ဗလေ့လာလျှင်
 မဖြစ်သော ကျမ်းများဖြစ်သည်။

ရဟန်းတော် အရှင်ဉာဏဓဇသည်လည်း ကထာဝတ္ထုကို လေ့လာရင်း
 ရဟန်းငယ်ဘဝကပင် ကိုးတိုင်း ကိုးဌာန သာသနာပြုခေါင်းဆောင်
 လည်းဖြစ်၊ တတိယ သင်္ဂါယနာ ခေါင်းဆောင်လည်းဖြစ်သူ ကထာဝတ္ထု
 ကျမ်းဆရာ အရှင်မဟာမောဂ္ဂလိပုတ္တတိယမထေရ်ကို အားကျခဲ့ဟန်
 တူသည်။

ထို့ကြောင့်လည်း နောင်လယ်တီဆရာတော်အဖြစ်သို့ ရောက်ရှိသော
 အခါ နိုင်ငံခြားသာသနာပြုဝေ ဘိမ္မရာတွင် ယင်းကထာဝတ္ထုကို စောစီးစွာ
 လေ့လာထားခဲ့သဖြင့် လယ်တီဆရာတော်၏ ကမ္ဘာ့မြင်၊ သာသနာပြု
 အမြင်များမှာ မြန်မာနိုင်ငံကို ကျော်လွှားကာ နိုင်ငံတကာနှင့် ရင်ပေါင်
 တန်းနိုင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

အထူးသဖြင့် ခရစ်ယာန်ဝါဒ လွှမ်းမိုးရာ အနောက်တိုင်းသို့ ဗုဒ္ဓသာသနာ
 ပြုရာ၌ ကထာဝတ္ထုကို လက်နက်ကောင်း တစ်ခု အဖြစ်ဖြင့် ထက်ထက်
 မြက်မြက် ကိုင်တွယ်အသုံးပြုနိုင်ခဲ့သည်ဟုလည်း ဆိုရမည်။

၂၀-ကို စံကျောင်းဆရာတော်ဘုရားကြီးက ပါဠိဘာသာဖြင့် အမေးပုစ္ဆာ ၂၀-ပြုလုပ်ကာ မေးခွန်း ထုတ်ဆင့် မေးမြန်းလိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။

ယင်း အမေးပုစ္ဆာများ၏ အဆုံး၌ “မယံ စောဒကော နာမ ဧကဒေသ-ပေက္ခကာ” စသည်ဖြင့်-

ငါတို့ စောဒက ပုဂ္ဂိုလ် မည်သည်ကား တစ်ဘက် တစ်စိတ်ကို သာ မျှော်ကုန် ကြည့်ကုန်၏၊ အလုံးစုံကို အကုန် မကြည့်ကုန်၊ အကယ်၍ အလုံးစုံကို မျှော်ကုန် ကြည့်ကုန်ပါမူ ယခု ဤမေးခွန်း ပုစ္ဆာများသည် မပေါ်ပေါက်ခဲ့ရာ၊ ဤမေးခွန်း ပုစ္ဆာများသည် ပေါ်လည်း ပေါ်ခဲ့၏၊ ဇမ္ဗုဒီပါ၏ တံခွန်၊ သာသနာတော်၏ တံခွန်ဖြစ်သော ပညာရှိတို့ အတွက် သက်သက် ဤ ပုစ္ဆာများ ပေါ်ပေါက်လာခြင်းဖြစ်ရာ ပညာ မရှိသော သူတို့သည် ကုပ်၍ နောက်ဆုတ်ကြကုန်လော့၊ သင်တို့ ကြောင့်ကြစရာ မဟုတ်ကုန်၊ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ပထမတန်း သာသနာ့တံခွန်များသည် ဤပုစ္ဆာများကို ဖြေဆိုကြလိမ့်မည် ဖြစ်သောကြောင့်တည်း -

ဟူ၍ စံကျောင်း ဆရာတော် ဘုရားကြီးက ဖြေဆိုမည့်သူကို ဘဝင်သို့ တက်ရောက် ရတော့လုတတ် မြှောက်ပင့်ရေးသားပြီး မဖြေနိုင်သူများ အား လမ်းလေးခွ၌တည်ရှိသော ရှားငုတ်တိုနှင့်လည်းကောင်း၊ လူအများ ကျော်လွှား သွားလာရာ တံခါးခံနှင့် လည်းကောင်း နှိုင်းယှဉ် ဥပမာ ပေးကာ တုဏှိဘာဝ ဆိတ်ဆိတ်နေကြရန် တားမြစ် နှိမ်ချထားသည်။

ယင်းသို့ ရေးသားထားသည်ကို တွေ့ရှိလိုက်ရသည်နှင့် တပြိုင်နက် ရဟန်းတော် အရှင်ဉာဏဓဇသည် “ဤအမေးပုစ္ဆာ ၂၀-ကား ငါ့ကို စွဲ၍ ငါ့အတွက် သက်သက် ဖြစ်ပေါ်လာပြီတကား” ဟု အားတက်ရှင်လန်း ပမ်းမြောက်စွာဖြင့် နိကာယ်ငါးရပ် ပိဋကကို မွေ့နှောက် ချောက်ချားပြီး ယင်း အမေးပုစ္ဆာ ၂၀-ကို ပါဠိလို ရေးသား ဖြေဆိုကာ စံကျောင်း ဆရာတော်ဘုရားကြီးအား ဆက်ကပ်လိုက်သည်။

မှန်းချက်နှင့် ယင်းသို့ ရေးသား ဖြေဆို လိုက်သော်လည်း နှမ်းထွက် မကိုက်ခြင်း ရဟန်းတော် အရှင်ဉာဏဓဇအနေဖြင့် “မှန်းချက် နှင့် နှမ်းထွက်” မကိုက်အောင် ဖြစ်ခဲ့သည်။ အဘယ့်ကြောင့် ဆိုသော် ရဟန်းတော် အရှင်ဉာဏဓဇ၏ ဖြေဆိုချက်ကို စံကျောင်းဆရာတော်ဘုရားကြီးကနှစ်သက်လိုလားတော်မူသောကြောင့် ဖြစ်သည်။

အလုံ ဦးပဏ္ဍိတနှင့် စလင်း ဦးပဏ္ဍိတ ဟူ၍ တပည့်ကြီး နှစ်ပါးရှိသည့် အနက် အလုံ ဦးပဏ္ဍိတနှင့် ဦးပဏ္ဍိတ၏ တပည့် တန်းများကိုသာ စံကျောင်းဆရာတော်ဘုရားကြီးက ဖြေဆိုစေလိုသောကြောင့် မနှစ်သက် မလိုလားခြင်းဖြစ်သည်ဟု အစဉ်အဆက် ပြောစမှတ် ရှိသည်။

ပထမဆုံး လယ်တီဒီပနီ။ ။ ယခုအခါ ပုံနှိပ် စာအုပ် အဖြစ်ဖြင့် တွေ့မြင် ဖတ်ရှု နေကြရသော “ပါရမီဒီပနီ” ကျမ်း စာအုပ်မှာ ရဟန်းတော် အရှင်ဉာဏဓဇ ဘဝက ဖြေဆိုခဲ့သော ယင်းအမေးပုစ္ဆာ ၂၀-၏ အဖြေပင် ဖြစ်သည်။

လယ်တီ ဆရာတော် အနေဖြင့် ပထမဆုံး ရေးသားသော ပထမဆုံး လက်ရာ၊ ပထမဆုံး လယ်တီဒီပနီ ကျမ်းစာအုပ်လည်း ဖြစ်သည်။

နွားသား ရှောင်ကြဉ်ရေးနှင့် ၁၂၄၄-ခုနှစ်တွင် ရဟန်းတော် အရှင် လယ်တီတိုက် တည်ထောင်ခြင်း ဉာဏဓဇသည် မန္တလေး ရွှေမြို့တော်မှ မုံရွာမြို့ ရွှေစည်းခုံ ကျောင်းတိုက်သို့ ကြွရောက် သီတင်းသုံးတော်မူသည်။

၁၂၄၇-ခုနှစ်တွင် ဗြိတိသျှတို့သည် အထက် မြန်မာနိုင်ငံကို သိမ်းပိုက် လိုက်ရာ မြန်မာ တနိုင်ငံလုံး ဗြိတိသျှတို့၏ ကိုလိုနီဘဝသို့ ရောက်ရှိခဲ့ရသည်။ ထိုအခါ ဗြိတိသျှတို့၏ကုလားဖြူ-ကုလားမည်း စစ်သားများက နွားများကို စည်းမဲ့ကမ်းမဲ့ သတ်ဖြတ် စားသောက်ကြရာ မြန်မာ လူနေမှု စနစ်နှင့်

လည်းကောင်း၊ မြန်မာ့ဘာသာရေး (ဗုဒ္ဓဘာသာ)နှင့် လည်းကောင်း
ဖြောင့်ဖြောင့်ကြီး ဆန့်ကျင်နေသည်။

စင်စစ် မြန်မာနိုင်ငံသည် ပကတိရုပ် အခြေခံအားဖြင့် မြေယာနိုင်ငံသာ
ဖြစ်သည်။ လယ်ယာကင်းကျွန်းကို ပဓာန စီးပွားရေးအဖြစ်ဖြင့် အားထား
မီခိုနေရသော နိုင်ငံသာဖြစ်သည်။ စက်မှုသိပ္ပံ မထွန်းကားသော နိုင်ငံဖြစ်
သဖြင့် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး လုပ်ငန်းတွင် ကျွဲ၊ နွားများကို အားကိုးကာ
ထွန်ယက် စိုက်ပျိုးနေကြရရာ ကျွဲ၊ နွားများသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏
စီးပွားရေးတွင် မရှိမဖြစ်သော ကုန်ထုတ်ကုန်ရိယာ ဖြစ်သလောက် မြန်မာ
ပြည်သူ လူထုကြီး တစ်ရပ်လုံး၏ အသက်သခင်များလည်း ဖြစ်သည်။
ကျေးဇူးရှင်များလည်း ဖြစ်ကြသည်။

သို့ဖြစ်ရာ အသက်သခင် ကျေးဇူးရှင်များ ဖြစ်ကြသော ကျွဲ၊
နွားများကို ဘယ်နည်းနှင့်မျှ သတ်ဖြတ် စားသောက်ခြင်း မပြုထိုက်ဟု
ဆရာတော် အရှင်ဉာဏဓဇ-က ခံယူသည်။

ထို့ကြောင့်လည်း အရှင်ဉာဏဓဇသည် ကိုယ်တော်တိုင်လည်း နွားသား
ကို ရှောင်ကြဉ်တော်မူသည်။ တပည့်တပန်း ရဟန်း သံဃာတော်များနှင့်
ပြည်သူအများကိုလည်း နွားသားရှောင်ကြဉ်ရန် “နွားမေတ္တာစာ” ကို
ရေးသားကာ လှုံ့ဆော်တော်မူခဲ့သည်။

ထို့နောက် ၁၂၄၈-ခုနှစ်တွင် မုံရွာမြို့အနီး လယ်တီတောအုပ်ကြီး၌
ကျောင်းတိုက်တည်ထောင်ကာ တပည့်တပန်း ရဟန်းသမဏေများအား
စာပေသင်ကြား ပို့ချခဲ့ရာ ထိုအခါမှ စ၍ လယ်တီဆရာတော် ဟူသော
အမည်ဖြင့် ထင်ပေါ်ကျော်ကြားလာသည်။

ပရမတ္ထဒီပနီ ယင်းသို့ လယ်တီတိုက်တွင် စာပေပို့ချတော်
သဂြိုဟ်မဟာဒီကာသစ် မူသည့်ကြားမှ အဘိဓမ္မဉာ သဂြိုဟ်ကျမ်း၏
အဖွင့် ဖြစ်သော “ပရမတ္ထဒီပနီဒီကာ” ကို
ပါဠိဘာသာဖြင့် ၁၂၅၉-ခုနှစ်တွင် အပြီး ရေးသား ပြုစုတော်မူသည်။

ယင်းဋီကာမှာ ယခုအခါ “လယ်တီဋီကာ” ဟူသော အမည်ဖြင့် လူသိများနေကြသော်လည်း အမည် အပြည့်အစုံမှာ “ပရမတ္ထဒီပနီ” ခေါ် “သင်္ဂြိုဟ်မဟာဋီကာသစ်” ဟူ၍ ဖြစ်သည်။

နှစ်ပေါင်း ၃၅-နှစ်ကြာ သို့သော် လယ်တီဆရာတော်သည် ပရမတ္ထ-ဋီကာစစ်ပွဲကြီး ဒီပနီဋီကာဖြင့် အဘိဓမ္မတ္ထ သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်းကို ဖွင့်ဆိုရာ၌ ကိုယ့်နည်း၊ ကိုယ့်ဟန်၊ ကိုယ့်အတေးအခေါ်၊ ကိုယ့်အယူအဆတို့ဖြင့် ရိုးရိုးဖွင့်ဆိုခြင်းမပြုဘဲ အဘိဓမ္မတ္ထဝိဘာဝိနီဋီကာကျော်ကျမ်း၌ အချက်ပေါင်း ၂၄၅-ချက် တိတိ မှားယွင်းချွတ်ချော်နေသည်ဟု ထောက်ပြကာ ‘န သုန္ဒရံ၊ န ယုဇ္ဇတိ၊ န သမေတိ’ စသော ခပ်ကြမ်းကြမ်း စကားလုံးများဖြင့် ဋီကာကျော်မှ အဆိုပါအချက်များကို ပယ်ဖျက်ပစ်ခဲ့သည်။

အဘိဓမ္မတ္ထဝိဘာဝိနီ ဋီကာကျော်မှာ မျက်မှောက်ခေတ် မြန်မာနိုင်ငံ ပါဠိပညာရေး၌ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂြိုဟ်ကျမ်း၏ အဖွင့်ဋီကာ ကျမ်းတစ်ကျမ်းအဖြစ်ဖြင့် သင့်ရိုးပြုကာ သင်ကြားပို့ချမှုကို ခံယူနေရသော ဋီကာ ဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့်လည်း ယင်းကဲ့သို့ လယ်တီဆရာတော်က ဋီကာကျော်မှ အချို့ အချက်အလက်များကို ပယ်ဖျက်လိုက်သောအခါ၌ သာသနာတော် တစ်ခုလုံး ပွက်လောရိုက်ကာ ဋီကာကျော်ဘက်မှ ပြန်လည် ခုခံ ရေးသားလာကြသော ဋီကာများ ပေါ်ထွက်လာသည်။

သို့ဖြင့်ပင် လယ်တီဋီကာ ပုံနှိပ်စာအုပ်အဖြစ် ပေါ်ထွက်လာသော ၁၂၆၂-ခုနှစ်မှ ၁၂၉၇-ခုနှစ်လောက် အထိ ၃၅-နှစ် တိုင်တိုင် မြန်မာနိုင်ငံ၌ “ဋီကာ စစ်ပွဲကြီး” ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ ယင်း ၃၅-နှစ်တာ အချိန်ကာလအတွင်း ထွက်ပေါ်လာသော ဋီကာကျမ်းများမှာ ၄၀-ခန့်အရေအတွက် ရှိသည်ဟု စာရင်းအရ သိရှိရသည်။ ယင်း ၄၀-ခန့်တွင် ပါဠိဘာသာဖြင့် ရေးသားသော ဋီကာကျမ်းများအပြင် မြန်မာဘာသာဖြင့် ရေးသားသော ကျမ်းများလည်း ပါဝင်ခဲ့သည်။

မူလဋီကာ နှင့် ဋီကာကျော် ဆရာသည် မူလဋီကာထက် အနုဋီကာကို
 အနုဋီကာ ပိုမို နှစ်သက်ဟန် တူသည်။ ခဲရာခဲဆစ် ဌာနများကို
 အကိုးသာဓကမူရာ၌ ဋီကာကျော် ဆရာသည်- “ဝေဇ္ဇ
 ကတော ဝုတ္တံ အာစရိယဓမ္မပါလတ္ထေရေန” ဟူ၍ အာစရိယဓမ္မပါလခေါ်
 အနုဋီကာ ဆရာ အရှင်ဓမ္မပါလ၏ အဆိုအမိန့်များကို ထုတ်ဆောင်ပြလေ့
 ရှိသည်။

လယ်တီ ဆရာတော်ကမူ- “အာစရိယာနန္ဒတ္ထေရော ပန” စသည်ဖြင့်
 မူလ ဋီကာဆရာ အရှင်အာနန္ဒာ၏ အမည်ကို လေးလေးစားစား ခေါ်ဝေါ်
 ရေးသားပြီး မူလဋီကာဆရာ၏ အယူအဆများကို ဖော်ထုတ်ကာ လက်ရုံး
 တန်းလေ့ ရှိသည့် အပြင် တခါတရံ အဋ္ဌကထာ ဆရာကြီး အရှင် မဟာ-
 ဗုဒ္ဓဃောသ ၏ အဆို အမိန့်များကိုပင် ကျောခိုင်း ဖွင့်ဆိုထားသည်ကို
 ကျောချမ်းစရာ ကောင်းလောက်အောင် တွေ့ရှိနေရပေသည်။

သီဟိုဠ်ကို အံတုနိုင်သော မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ မြန်မာနိုင်ငံ ပါဠိစာပေ
 လယ်တီဋီကာ သမိုင်း၌ ပုဂံခေတ်က သီဟိုဠ်ကို အံတုနိုင်
 သော အရှင်အဂ္ဂဝံသ၏ သဒ္ဒန်တိကျမ်းကြီး
 ပေါ်ထွက်နိုင်ခဲ့သလို မျက်မှောက်ခေတ်၌လည်း ပရမတ္ထဒီပနီ လယ်တီ
 ဋီကာဖြင့် သီဟိုဠ်အား အံတုနိုင်ခဲ့ခြင်းကိုကား မည်သူမျှ ငြင်းနိုင်ကြမည်
 မဟုတ်ပေ။

သို့ဖြစ်ရာ ပရမတ္ထဒီပနီ လယ်တီဋီကာကို မြန်မာနိုင်ငံ ဗုဒ္ဓသာသနာ
 သမိုင်းတွင် စာပေမှတ်တိုင်တစ်တိုင် အဖြစ်ဖြင့် ယခုအခါ သမိုင်းသုတေသီ
 တိုင်းက အသိအမှတ် ပြုနေကြရပြီ ဖြစ်ပေသည်။

လှည့်လည်တရားဟောခြင်း နှင့် လယ်တီ ဆရာတော် ဘုရားကြီးသည်
 ဝါဆိုစဉ် အကျဉ်း လယ်တီတိုက်ကြီးကို တည်ထောင်ကာ
 တပည့် တပန်း ရဟန်း သာမဏေ
 များအား စာပေပို့ချတော်မူပြီးနောက် ၁၂၅၇-ခုနှစ်လောက်မှ စတင်ကာ

မြန်မာနိုင်ငံ အရပ်ရပ်သို့ လှည့်လည် ကြွရောက်တော်မူပြီး ဝါဆိုသင့်သော အရပ် ဒေသများတွင် ဝါဆိုလျက် ကျွတ်ထိုက်သူ ဝေနေယျတို့ အတွက် နိယျာနိကအစစ် ဗုဒ္ဓဘုရားရှင် အလိုလားဆုံး အနှစ်သာရ ဖြစ်သော ဝိပဿနာ တရားရေအေး အမြှိုက်ဆေးကို တိုက်ကျွေး ဟောကြားတော် မူခဲ့သည်။

ယင်းသို့ ကြွရောက် သီတင်းသုံးကာ တရား ဟောရာ ဒေသများနှင့် ဝါဆိုရာဌာနများမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်သည်-

၁၂၅၇- ခုနှစ်-အိန္ဒိယနိုင်ငံ မဟာဗောဓိသို့ ကြွတော်မူသည်။
မဟာဗောဓိမှ အပြန်တွင် အမြို့မြို့ အနယ်နယ်သို့ လှည့်လည်
ကာ တရားဟောတော်မူသည်။

၁၂၅၈- ခုနှစ်-ဟံသာဝတီနယ် တံတေး တောကြီးတန်း ဆပင်
တောရ၌ သီတင်းသုံးတော်မူသည်။

၁၂၅၉-၆၀- ခုနှစ်-မုံရွာမြို့ လယ်တီဘိုက်၌ သီတင်းသုံးတော်
မူသည်။ ၁၂၆၀-ပြည့်နှစ်တွင် သေက္ခပတောင် ဆရာတော်
အရှင်တိလောက၏ ပင့်လျှောက်ချက် အရ သေက္ခပတောင်
တွင် တစ်လခန့် သီတင်းသုံးတော်မူသည်။

၁၂၆၁- ခုနှစ်-မုံရွာမြို့နယ် လယ်စဉ်ရွာ ဓမ္မိကာရုံတိုက် ဓမ္မနန္ဒ
ကျောင်း၌ ဝါကပ်တော်မူသည်။

၁၂၆၂- ခုနှစ်-ဒီပဲယင်းမြို့၏ မြောက်ဘက် မဟာမြိုင် တောကြီး၌
ဝါဆိုတော်မူသည်။

၁၂၆၃- ခုနှစ်-အလုံမြို့၏ အနောက်ဘက်လည်းဖြစ်၊ သလ္လ္လဝတီ
မြစ်၏ အနောက်ဘက်လည်း ဖြစ်သော ရွှေတာငှီးတောင်
ကျောက်ဂူ၌ ဝါဆိုတော်မူသည်။

၁၂၆၅-ခုနှစ်-မုံရွာမြို့၏ အနောက် လက်ပန်တောင်းတောင်
စင်္ကြံကျောင်း၌ သီတင်းသုံးတော်မူသည်။ ယင်းနှစ်တွင်
ကင်းဝန်မင်း ပင့်လျှောက်သောကြောင့် မန္တလေးမြို့သို့
ကြွရောက်ကာ တရားဟောတော်မူသည်။

၁၂၆၆-ခုနှစ်- ပျဉ်းမနားမြို့ မြောက်ဘက် အင်ကြင်းမြိုင်
တောရ စင်္ကြံကျောင်း၌ ဝါဆိုတော်မူသည်။

၁၂၆၇-ခုနှစ်- မြင်းခြံမြို့ ရေနန်ကြီးအနီး၌ ဝါဆိုတော်မူသည်။
ယင်းနှစ်တွင် ရန်ကုန်မြို့သို့ ကြွရောက်ကာ တရားဟော
တော်မူသည်။

၁၂၆၈-ခုနှစ်-ပြည်မြို့ ဝိပဿနာကုန်းတောရ၌ ဝါဆိုတော်မူ
သည်။ ယင်းနှစ်တွင် မန္တလေးမြို့သို့ ကြွရောက်ကာ မစိုးရိမ်
တိုက်မှ စ၍ တရားပွဲများ ကျင်းပ ဟောပြောတော်
မူသည်။

၁၂၆၉-ခုနှစ်-မင်းလှမြို့ ပက်တန်းတောရ၌ ဝါဆိုတော်မူသည်။
ထိုနှစ်၌ပင် စစ်တွေမြို့သို့ ကြွရောက်ကာ တရားဟောတော်
မူသည်။

၁၂၇၀-ခုနှစ်-မော်လမြိုင်မြို့ ကျိုက်သံလံ တောင်တန်းရှိ
အလံတိုင်တောင်ထိပ် ဝါဆိုကျောင်း၌ ဝါဆိုတော်မူပြီး
ပုသိမ်မြို့သို့ ကြွရောက်ကာ တရားဟောတော်မူသည်။

၁၂၇၁-ခုနှစ်-သာပေါင်းမြို့၌ ဝါကပ်တော်မူသည်။

၁၂၇၂-ခုနှစ်-မုံရွာမြို့ မဟာလယ်တီတိုက်၌ ဝါဆိုတော်မူပြီး
စစ်ကိုင်းမြို့၊ ရွှေဘိုမြို့နယ်၊ မိတ္ထီလာမြို့၊ မန္တလေးမြို့များသို့
ကြွရောက်ကာ တရားဟောတော်မူသည်။ ပလိပ်ရောဂါ
ပပျောက်ရန်လည်း စီမံတော်မူသည်။

၁၂၇၃-ခုနှစ်-ရန်ကုန်မြို့ ညောင်ကုန်းတိုက်၌ ဝါဆိုတော်မူသည်။

၁၂၇၄-ခုနှစ်-စစ်ကိုင်းမြို့၌ ဝါဆိုတော်မူသည်။

၁၂၇၅ ခု-၇၇-ခုနှစ်-မန္တလေးမြို့ လယ်တီစံကျောင်း၌ ဝါဆိုတော်မူသည်။

၁၂၇၈-ခုနှစ်-ပျဉ်းမနားမြို့ အင်ကြင်းမြိုင်တောရ၌ ဝါဆိုတော်မူသည်။

၁၂၇၉-ခုနှစ်-မုံရွာမြို့ မဟာလယ်တီတိုက်၌ နောက်ဆုံး ဝါဆိုတော်မူသည်။

၁၂၈၀-ပြည့်နှစ်-မြစ်သားမြို့၌ ဝါဆိုတော်မူသည်။

၁၂၈၁-ခုနှစ်-ရန်ကုန်မြို့ ကျောက်ဝိုင်းကျောင်း၌ ဝါဆိုတော်မူပြီးနောက် ပုသိမ်မြို့သို့ ကြွရောက်ကာ သိမ် သမုတ်တော်မူသည်။ ပုသိမ်မှ အပြန်တွင် သာယာဝတီခရိုင် မင်းလှမြို့၌ မန်လည် ဆရာတော်ဘုရားကြီးနှင့် ပထမဆုံး အကြိမ် တွေ့ဆုံဘော်မူသည်။ ထို့နောက် ယင်းဆရာတော်ကြီးနှစ်ပါးသည် ရန်ကုန်မြို့သို့ ကြွရောက်ကာ တရားပွဲကြီးများ ကျင်းပဟောကြားတော်မူကြသည်။

၁၂၈၂-ခုနှစ်-ကတွန် သတ္တုတွင်းတိုက်၌ ဝါကပ်တော်မူသည်။

၁၂၈၃-ခုနှစ် စစ်ကိုင်းမြို့ ဇေတဝန်တိုက်၌ ဝါဆိုတော်မူသည်။

၁၂၈၄-ခုနှစ်-ပျဉ်းမနားမြို့ လယ်တီစံကျောင်း၌ ဝါဆိုတော်မူသည်။

အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဘွဲ့တံဆိပ် ၁၂၇၇-ခုနှစ်၊ တန်ဆောင်မုန်းလဆန်း ၁-ရက် ခံယူရရှိတော်မူခြင်း (၇-၁၁-၁၉၁၅) တနင်္ဂနွေနေ့တွင် မြန်မာနိုင်ငံ အစိုးရ၏ “အဂ္ဂမဟာ ပဏ္ဍိတ” ဘွဲ့တံဆိပ်တော် ဆက်ကပ် လှူဒါန်းခြင်းကို ခံယူရရှိတော်မူသည်။

နိုင်ငံခြားသာသနာ
ပြုတော်မူခြင်း

လယ်တီဆရာတော် ဘုရားကြီးသည် အထက်ပါ အတိုင်း မြန်မာနိုင်ငံ အရပ်ရပ်သို့ လှည့်လည်၍ ဝိပဿနာတရား ဟောကြားကာ သာသနာပြု ရုံမျှ မကဘဲ ၁၂၇၅-ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံခြား ဗုဒ္ဓသာသနာပြုအသင်းကြီးကို ကြီးမှူးတည်ထောင်ပြီးလျှင် လန်ဒန်မြို့ရှိ ဂရိတ်ဘရိတန်အိုင်ယာလန် ဗုဒ္ဓ-ဘာသာ သာသနာပြု အသင်းကြီးနှင့် လည်းကောင်း၊ လန်ဒန်ပါဠိစာပေ အသင်းကြီးနှင့်လည်းကောင်း ဆက်သွယ်ကာ နိုင်ငံရပ်ခြား တိုင်းတပါးသို့ ဗုဒ္ဓသာသနာတော် ပျံ့နှံ့ ရောက်ရှိရေးအတွက် အားသွန် ခွန်စိုက် ကြိုးပမ်း တော်မူခဲ့ပြန်သည်။

‘ဒီလစ်’ဘွဲ့ ရရှိတော်
မူခြင်း

၁၂၈၃-ခုနှစ်၊ နတ်တော်လတွင် ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် ကျောင်းကြီး ဖွင့်လှစ်သည့် အထိမ်းအမှတ် အဖြစ်ဖြင့် တက္ကသိုလ် အဓိပတိဖြစ်သူ မြန်မာပြည် ဘုရင်ခံက စာပေပါရဂူ (ဒီလစ်) ဘွဲ့တံဆိပ် ဆက်ကပ် လှူဒါန်းသည်ကို ခံယူ ရရှိတော်မူသည်။

စုတိကမ္မဇရုပ်
ချုပ်ငြိမ်းတော်မူခြင်း

၁၂၈၅-ခုနှစ်၊ ပထမ ဝါဆိုလဆန်း ၁၅-ရက် (လပြည့်) ဗုဒ္ဓဟူးနေ့၊ ၂-နာရီ ၃၀-မိနစ် အချိန်တွင် ပျဉ်းမနားမြို့၌ သီတင်းသုံးတော်မူစဉ် စုတိကမ္မဇရုပ် ချုပ်ငြိမ်းတော်မူသည်။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဒီပနီ

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော

သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အချက်အရာ ဒီပနီများ

အနာနှင့်ဆေး-သင့်အောင်ပေး

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဒေသနာတော်၏ အချက်ကို ရှေးဦးစွာ ပြဆိုပေအံ့။ ။ဆေးနည်းကို များစွာ သိသော်လည်း အနာ၏ လက္ခဏာကို မသိခဲ့လျှင် အကျိုးမထွန်းကားလှ၊ အနာ၏ လက္ခဏာကိုသိမှ သူ့အနာနှင့် သူ့ဆေး နေရာကျပေး၍ အကျိုးထွန်းကားရာသကဲ့သို့ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဒေသနာဟူသော အမြှိုက်ဆေးကြီး၏ အချက်အရာ ကိလေသာ ဟူသော အနာဝိသေသကို သိအပ်၏၊ ကိလေသာ ဟူသော အနာဝိသေသ ဆိုသည်ကား အကျဉ်းအားဖြင့်-

(၁) ဒိဋ္ဌိ၊

(၂) ဝိစိကိစ္ဆာ-

၂-ပါးတည်း။

အကျယ်အားဖြင့် ဒိဋ္ဌိသည် နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကြီး ၃-ပါး၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ၆၂-ပါး၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ၂၀၊ ဤမှ တပါး လောက၌ရှိရှိသမျှသော ဒိဋ္ဌိစု

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ၁-ပ-ပ-သ-၈

ဤအလုံးစုံသော ဒိဋ္ဌိမျိုးတို့သည် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဒေသနာ၏ အချက်အရာ အနာမျိုးတို့ပေတည်း။

ဝိစိကိစ္ဆာသည်လည်း အဘိဓမ္မာ၌ လာသော ဝိစိကိစ္ဆာ ၈-ပါး၊ သုတ္တန်တို့မှာ လာသော ဝိစိကိစ္ဆာ ၁၆-ပါး၊ ဤဝိစိကိစ္ဆာစု ယုံမှားမှုတို့သည် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဒေသနာ၏ အချက်အရာ အနာမျိုးစုပေတည်း။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားကို သိသော ဉာဏ်သည် ထိုဒိဋ္ဌိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ အနာမျိုးတို့ကို ပယ်ဖျောက်နိုင်၏။

နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ၃-ပါး

နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကြီး ၃-ပါးဆိုသည်ကား- နတ္ထိကဒိဋ္ဌိ၊ အဟေတုကဒိဋ္ဌိ၊ အကိရိယဒိဋ္ဌိ ဤသုံးပါးတည်း။ နတ္ထိကဒိဋ္ဌိ ဆိုသည်ကား- သတ္တဝါတို့ကို ကောင်းကျိုး၊ မကောင်းကျိုးကို ပေးတတ်သော ကုသိုလ်ကံ၊ အကုသိုလ်ကံ ဟူ၍ မရှိဟု ယူခြင်းသည် နတ္ထိကဒိဋ္ဌိ မည်၏။ အဟေတုကဒိဋ္ဌိ ဆိုသည်ကား- သတ္တဝါတို့မှာ ရှေးအကြောင်း ဟူ၍ မရှိဟု ယူခြင်းသည် အဟေတုကဒိဋ္ဌိ မည်၏။ အကိရိယဒိဋ္ဌိ ဆိုသည်ကား- ကောင်းမှုကို ပြုသော်လည်း ကောင်းမှု ဟူ၍ မဖြစ်၊ မကောင်းမှုကို ပြုသော်လည်း မကောင်းမှု ဟူ၍ မဖြစ်ဟု ယူခြင်းသည် အကိရိယဒိဋ္ဌိ မည်၏။ ကံနှင့် ကံ၏ အကျိုးကို လုံးလုံး ပယ်သော ဒိဋ္ဌိကြီး ၃-ပါးတည်း။

ဤဒိဋ္ဌိကြီး ၃-ပါးကို သန်သန်ယူသော သူသည် သေသည်၏အခြားမဲ့၌ ငရဲသို့သာ အမြဲ ကျ၏။ ဤဒိဋ္ဌိကို မစွန့်သမျှ ကာလပတ်လုံး ငရဲ၌သာ ဘဝအဆက်ဆက် ဖြစ်၏။ ကမ္ဘာပျက်၍မှ မလွတ်ရ၊ ကံ၊ ကံ၏ အကျိုးကို ယုံကြည်သော လူမျိုးတို့မှာ ဤဒိဋ္ဌိကြီး ၃-မျိုး မရှိကြ။

ကံ၊ ကံ၏ အကျိုးကို ယုံကြည်မှုမည်သည် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို သိသော ဉာဏ်၌ တစိတ်အားဖြင့် ပါဝင်၏။

၆၂-ပါးသော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ

၆၂-ပါးသော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိမျိုးတို့သည်လည်း လူသာမန်တို့၌ ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိမျိုးမဟုတ်ကုန်၊ အပါယ်ပဋိသန္ဓေကို ပေးနိုင်သော ဒိဋ္ဌိမျိုးလည်း မဟုတ်ကုန်၊ ထိုအယူကို မစွန့်သမျှ သံသရာမှ မလွတ်နိုင်ရုံသာ ရှိ၏။ သဿတဒိဋ္ဌိ ၄၄-ပါး၊ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ ၁၈-ပါး- ၂-စုပေါင်း ၆၂-ပါးဖြစ်၏။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို သိမှ ထိုဒိဋ္ဌိမျိုးကို လွန်နိုင်သည်၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို မသိလျှင် ဒိဋ္ဌိတို့၏ အတွင်းမှာ နေရသည်။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိ-၂၀

သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ၂၀-ဆိုသည်ကား-အန္ဓပုထုဇဉ် လှမြင်တိုင်းမှာ ရှိကြသော ဒိဋ္ဌိ ၂၀-ပေတည်း၊ ရူပက္ခန္ဓာ၌ စွဲလမ်းသော ဒိဋ္ဌိ ၄-ပါး၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၌ ၄-ပါး၊ သညာက္ခန္ဓာ၌ ၄-ပါး၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌ ၄-ပါး၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၌ ၄-ပါး-ပေါင်း ၄-ပါး ၅-လီ ၂၀-ဖြစ်၏။

- (က) (၁) ရူပံ အတ္တတော သမနုပဿတိ၊ (၂) ရူပဝန္တံ ဝါ အတ္တာနံ၊ (၃) အတ္တနိ ဝါ ရူပံ၊ (၄) ရူပသ္မိံ ဝါ အတ္တာနံ။
- (ခ) (၁) ဝေဒနံ အတ္တတော သမနုပဿတိ၊ (၂) ဝေဒနာဝန္တံ ဝါ အတ္တာနံ၊ (၃) အတ္တနိ ဝါ ဝေဒနံ၊ (၄) ဝေဒနာယ ဝါ အတ္တာနံ။
- (ဂ) (၁) သညံ အတ္တတော သမနုပဿတိ၊ (၂) သညာဝန္တံ ဝါ အတ္တာနံ၊ (၃) အတ္တနိ ဝါ သညံ၊ (၄) သညာယ ဝါ အတ္တာနံ။
- (ဃ) (၁) သင်္ခါရေ အတ္တတော သမနုပဿတိ၊ (၂) သင်္ခါရဝန္တံ ဝါ အတ္တာနံ၊ (၃) အတ္တနိ ဝါ သင်္ခါရေ၊ (၄) သင်္ခါရေသု ဝါ အတ္တာနံ။

(င) (၁) ဝိညာဏံ အတ္တတော သမနုပဿတိ၊ (၂) ဝိညာဏဝန္တံ ဝါ အတ္တာနံ၊ (၃) အတ္တနိ ဝါ ဝိညာဏံ၊ (၄) ဝိညာဏသ္မိံ ဝါ အတ္တာနံ။

(ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော်)

(၁) ရူပံ၊ ရုပ်ကို။ အတ္တတော၊ ကိုယ်ဟူ၍။ သမနုပဿတိ၊ စွဲမြဲ ထင်မြင်၏။ (၂) အတ္တာနံ ဝါ၊ ကိုယ်ကိုမူလည်း။ ရူပဝန္တံ၊ ရုပ်ရှိ၏ ဟူ၍။ သမနုပဿတိ၊ စွဲမြဲ ထင်မြင်၏။ (၃) အတ္တနိ ဝါ၊ ကိုယ်၌မူလည်း။ ရူပံ၊ ရုပ်ကို။ သမနုပဿတိ၊ စွဲမြဲထင်မြင်၏။ (၄) ရူပသ္မိံ ဝါ၊ ရုပ်၌မူလည်း။ အတ္တာနံ၊ ကိုယ်ကို။ သမနုပဿတိ၊ စွဲမြဲ ထင်မြင်၏။

[နောက်ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့မှလည်း ဤနည်းအတိုင်း အနက်ဆိုလေ]

ရုပ် ၂၈-ပါး သရုပ်

ပထဝီ၊ အာပေါ၊ တေဇော၊ ဝါယော မဟာဘူတံ ၄-ပါး။ ။
စက္ခု၊ သောတ၊ ဃာန၊ ဇိဝှိ၊ ကာယ၊ ဟဒယ ဝတ္ထုရုပ် ၆-ပါး။ ။
ရူပ၊ သဒ္ဓ၊ ဂန္ဓ၊ ရသ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗ ဂေါစရရုပ် ၅-ပါး။ ။ ဣတ္ထိဘာဝ၊ ပုရိသ-
ဘာဝ ဘာဝရုပ် ၂-ပါး။ ။ အသက် ဟူသော ဇီဝိတရုပ် ၁-ပါး။
ဩဇာဟူသော အာဟာရရုပ် ၁-ပါး။ ။ အာကာသဟူသော ပရိစ္ဆေဒ-
ရုပ် ၁-ပါး။ ။ ကိုယ်အင်္ဂါ လှုပ်ရှားခြင်း အမှုအရာ ဟူသော ကာယ-
ဝိညတ်၊ အသံအင်္ဂါ လှုပ်ရှားခြင်း အမှုအရာ ဟူသော ဝစီဝိညတ်
ဝိညတ်ရုပ် ၂-ပါး။ ။ ပေါ့ပါးခြင်း အမှုအရာ ဟူသော လဟုတာရုပ်၊
နှူးညံ့ခြင်း အမှုအရာ ဟူသော မုဒုတာရုပ်၊ ရုပ်တို့၏ အမှု၌
လျော်ကန်ခြင်း ဟူသော ကမ္မညတာရုပ်၊ ဤကား ဝိကာရရုပ်
၃-ပါး။ ။ ရုပ်တို့၌ ဖြစ်ပွားခြင်း ဟူသော ဥပစယရုပ်၊ အစဉ်တည်ခြင်း
ဟူသော သန္တတိရုပ်၊ အိုမင်း ရင့်ဆွေးခြင်း ဟူသော ဇရတာရုပ်၊
ပျက်ဆုံး ကွယ်ပခြင်း ဟူသော အနိစ္စတာရုပ်၊ ဤကား လက္ခဏရုပ်
၄-ပါး။

[ဤ ပြုစုပြီးသော ရုပ်စုတွင် ဖောဋ္ဌဗ္ဗ ဆိုသည်ကား-ပထဝီ၊ တေဇော၊ ဝါယော ဟူသော မဟာဘူတ ၃-ပါးကိုပင် ခေါ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဖောဋ္ဌဗ္ဗ အတွက်နှင့် ရုပ်အရေအတွက် မတိုးရ၊ ရုပ် ၂၈-ခု ဖြစ်၏။]

ရုပ်၌ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ-၁၁၂

အနုတေဂ္ဂ သံသရာ ကမ္ဘာ အဆက်ဆက်၊ စကြဝဠာ အနန္တ၊ သတ္တဝါ အနန္တ၊ မြေကြီး၊ မြင်းမိုရ်၊ သတ္တရတန်၊ သမုဒ္ဒရာ၊ နေ၊ လ၊ နက္ခတ် တာရာ၊ နတ်ပြည် ၆-ထပ်၊ အကနိဋ္ဌတိုင်အောင်သော ဗြဟ္မာ စသော အလုံးစုံကို အကုန်သတ္တုချသော် ရုပ်အဖို့အားဖြင့် ၂၈-ခုသော ဓာတ်သား အမှန် ရ၏။

ရုပ်၌ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ၄-ပါးကို ဟောတော် မူသောကြောင့် ရုပ် ၂၈-ခုကို တည်၍ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ၄-ပါးနှင့် မြှောက်ပွားသည်ရှိသော် ရုပ်၌ သက္ကာယဒိဋ္ဌိပေါင်း ၁၁၂-ပါး ဖြစ်၏။

ဝေဒနာ၌ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ-၇၂

ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၌ စက္ခုသမ္ပယာဇာ ဝေဒနာ၊ သောတသမ္ပယာဇာ ဝေဒနာ၊ ဃာနသမ္ပယာဇာ ဝေဒနာ၊ ဇိဝှါသမ္ပယာဇာ ဝေဒနာ၊ ကာယသမ္ပယာဇာ ဝေဒနာ၊ မနောသမ္ပယာဇာ ဝေဒနာ ဟူ၍ ဝေဒနာအပြား ၆-ပါး၊ ၎င်း ၆-ပါးကို သုခ၊ ဒုက္ခ၊ ဥပေက္ခာ ၃-ပါးနှင့် မြှောက်ပွားသည်ရှိသော် ဝေဒနာ ၁၈-ပါး ဖြစ်၏။

၎င်းဝေဒနာ ၁၈-ပါးကို သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ၄-ပါးနှင့် မြှောက်ပွားသည် ရှိသော် ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၌ သက္ကာယဒိဋ္ဌိပေါင်း ၇၂-ပါး ဖြစ်၏။

သညာ၌ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ-၂၄

သညာက္ခန္ဓာ၌ ရူပသညာ၊ သဒ္ဓသညာ၊ ဂန္ဓသညာ၊ ရသသညာ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗသညာ၊ ဓမ္မသညာ-ဟူ၍ အာရုံ၏ အပြားအားဖြင့် သညာ ၆-ပါး ဖြစ်၏။

၎င်း သညာ ၆-ပါးကို သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ၄-ပါးနှင့် မြှောက်ပွားသည် ရှိသော် သညာက္ခန္ဓာ၌ သက္ကာယဒိဋ္ဌိပေါင်း ၂၄-ပါး ဖြစ်သည်။

သင်္ခါရ၌ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ-၂၄

သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌ အဘိဓမ္မာနည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ အပြား ၅၀ ရှိသည်တွင် စေတနာတစ်ခုကို ပဓာနပြု၍ ဆိုသည် ရှိသော် ရူပသဉ္စေတနာ၊ သဒ္ဓသဉ္စေတနာ၊ ဂန္ဓသဉ္စေတနာ၊ ရသသဉ္စေတနာ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗသဉ္စေတနာ၊ ဓမ္မသဉ္စေတနာ ဟူ၍ အာရုံ အပြားအားဖြင့် သင်္ခါရ ၆-ပါး ဖြစ်၏။

၎င်း သင်္ခါရ ၆-ပါးကို သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ၄-ပါးနှင့် မြှောက်ပွားသည်ရှိသော် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌ သက္ကာယဒိဋ္ဌိပေါင်း ၂၄-ပါးဖြစ်၏။

ဝိညာဏ်၌ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ-၂၄

ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၌ စက္ခုဝိညာဏ်၊ သောတဝိညာဏ်၊ ဃာနဝိညာဏ်၊ ဇိဝှိဝိညာဏ်၊ ကာယဝိညာဏ်၊ မနောဝိညာဏ် ဟူ၍ ဒွါရ၏ အပြားအားဖြင့် ဝိညာဏ် ၆-ပါး ဖြစ်၏။

၎င်း ဝိညာဏ် ၆-ပါးကို သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ၄-ပါးနှင့် မြှောက်ပွားသည် ရှိသော် ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၌ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ၂၄ ပါးဖြစ်၏။

ပုထုဇဉ် သတ္တဝါ မှန်သမျှနှင့် သက္ကာယဒိဋ္ဌိ

ဤသို့လျှင် ရူပက္ခန္ဓာ၌ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ၁၁၂-ပါး၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၌ ၇၂-ပါး၊ သညာက္ခန္ဓာ၌ ၂၄-ပါး၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌ ၂၄-ပါး၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၌ ၂၄-ပါး ငါးရပ်လုံးကို ပေါင်းသည်ရှိသော် တစ်ယောက် တစ်ယောက်သောသူမှသာ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ပေါင်း ၂၅၆-ပါး ဖြစ်၏။

ဤ ၂၅၆-ပါးသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိသည် လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာ ပုထုဇဉ်သတ္တဝါမှာ ဖြစ်လေရာရာ အမြဲပါ၏။

သက္ကာယ စနက်ကြောင့် အပါယ်နယ် ကျယ်ဝန်းခြင်း

ငရဲကြီး ၈-ထပ် ဆိုသည်လည်း ဤ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ၏ အပွားအစီး ပင်တည်း။ ဥဿဒငရဲပေါင်း ၁၂၈-ထပ်ဆိုသည်လည်း ဤသက္ကာယဒိဋ္ဌိ၏ အပွားအစီးပင်တည်း။ အသူရကယ်ဆိုသည်လည်း ဤသက္ကာယဒိဋ္ဌိ၏ အပွားအစီးပင်။ ပြိတ္တာအမျိုးမျိုး၊ တိရစ္ဆာန်အမျိုးမျိုး ဆိုသည်လည်း ဤသက္ကာယဒိဋ္ဌိ၏အပွားအစီးပင်။ ၆၂-ပါးသော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဆိုသည်လည်း ဤသက္ကာယဒိဋ္ဌိ၏ အပွားအစီးပင်။ ၃-ပါးသော နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကြီး ဆိုသည်လည်း ဤသက္ကာယဒိဋ္ဌိ၏ အပွားအစီးပင်။ ဒုစရိုက်ဆယ်ပါး ဆိုသည်လည်း ဤသက္ကာယဒိဋ္ဌိ၏အပွားအစီးပင်။

ဤ ၂၅၆-ပါးသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို မပယ်နိုင်သေးသော ပုထုဇဉ် သတ္တဝါတို့သည် လူ့ပြည်မှာ သူဌေး၊ သူကြွယ်၊ ပဒေသရာဇ်၊ ကေရာဇ်၊ စကြာမန္ဒာတ် စည်းစိမ်ကို ရရှိခံစား၍ နေကုန်သော်လည်း ရင်ထဲ နှလုံး ထဲမှာ ၂၅၆-ပါးသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ငရဲမီး ဝင်းဝင်းတောက် ထိန် ထိန်ညီး အပြီးပါရှိ၍ နေကုန်၏။ ယခုနေ့ သေလျှင် နက်ဖြန် အဝီစိမီးစာ ဖြစ်နိုင်ကုန်၏။

နတ်ပြည် ၆-ထပ်မှာ နတ်မင်း၊ သိကြားမင်း စည်းစိမ်ကို ရရှိ ခံစား၍ နေကုန်သော်လည်း ရင်ထဲ နှလုံးထဲမှာ ၂၅၆- ပါးသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ငရဲမီး ဝင်းဝင်းတောက် ထိန်ထိန်ညီး အပြီး ပါရှိ၍ နေ ကုန်၏။ ယခုနေ့ စုတေလျှင် နက်ဖြန် အဝီစိမီးစာ ဖြစ်နိုင်ကုန်၏။

သုဒ္ဓါဝါသမ္ပ တပါးသော ရူပ၊ အရူပ ဗြဟ္မာဘုံမှာ ဗြဟ္မာမင်း စည်းစိမ်ကို ရရှိခံစား၍ နေကုန်သော်လည်း ရင်ထဲ နှလုံးထဲမှာ ၂၅၆- ပါးသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ငရဲမီး ဝင်းဝင်းတောက် ထိန်ထိန်ညီး အပြီး ပါရှိ၍ နေကုန်၏။ ယခုနေ့ စုတေလျှင် နက်ဖြန် အဝီစိမီးစာ ဖြစ်နိုင် ကုန်၏။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ငရဲမီး ပါရှိ၍ နေပုံ

ရင်ထဲ နှလုံးထဲမှာ ၂၅၆-ပါးသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ငရဲမီး ဝင်း ဝင်းတောက် ထိန်ထိန်ညီး အပြီးပါရှိ၍ နေပုံများကို ထင်ရှားအောင် ပြဆိုဦးအံ့။

ရူပက္ခန္ဓာ၌ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ငရဲမီးတောက်ပုံ

ရူပက္ခန္ဓာ၌ သက္ကာယဒိဋ္ဌိပေါင်း ၁၁၂-ပါးရှိသည်တွင် ပထဝီမှာ ၄-ပါး၊ အာပေါမှာ ၄-ပါး၊ တေဇောမှာ ၄-ပါး၊ ဝါယောမှာ ၄-ပါး၊ စက္ခုမှာ ၄-ပါး၊ သောတမှာ ၄-ပါး စသည်ဖြင့် ရုပ် ၂၈-ပါး အကုန်ဝေဖန်၍ သိအပ်၏။

ပထဝီမှာ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ငရဲမီး ၄-ချက် တောက်ပုံကို ရှေးဦးစွာပြဆို ပေအံ့။ ပထဝီဆိုသည်ကား မြေဓာတ်တည်း၊ ဓာတ်မြေတည်း၊ ပရမတ် မြေတည်း၊ မိမိတို့၏ ကိုယ်ခန္ဓာ ခက်မာသည် ဟူ၍လည်းကောင်း၊ နူးညံ့ သည် ဟူ၍လည်းကောင်း အများသိကြသော သဘော အခြင်းအရာ မျိုးသည် ကိုယ်နှင့် အပြည့်ရှိကြ၏။ ထိုအခြင်းအရာမျိုးသည် ပထဝီ မည်၏၊ မြေဓာတ်မည်၏၊ ဓာတ်မြေမည်၏၊ ပရမတ်မြေ မည်၏၊ ထိုဓာတ်မြေကိုပင် ရံခါ ငါပြု၍ စွဲလမ်း ပြောဆို၏၊ ရံခါ ငါ့မှာ ခက် မာမှု၊ နူးညံ့မှု မှီသည်ကို ပြု၍ စွဲလမ်း ပြောဆို၏၊ ရံခါ ငါ၌ ခက်မာမှု၊ နူးညံ့မှု မှီသည်ကို ပြု၍ စွဲလမ်း ပြောဆို၏၊ ရံခါ ခက်မာမှု၊ နူးညံ့မှု၌ ငါ မှီသည်ကို ပြု၍ စွဲလမ်း ပြောဆို၏။ ။ထို ၄-ချက်တွင်—

- ခက်မာမှု၊ နူးညံ့မှုကို ငါပြု၍ စွဲလမ်း ပြောဆိုသော အခါ ပထဝီ၌— (၁) ‘ရူပံ အတ္တတော သမနုပဿတိ’ ဟူသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ငရဲမီးတောက်မှု ဖြစ်၏။
- ငါ့မှာ ခက်မာမှု၊ နူးညံ့မှုရှိသည်ကို ပြု၍ စွဲလမ်းပြောဆိုသော အခါ ပထဝီ၌— (၂) ‘ရူပဝန္တံ ဝါ အတ္တာနံ သမနုပဿတိ’ ဟူသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ငရဲမီးတောက်မှု ဖြစ်၏။

- ငါ၌ ခက်မာမှု၊ နူးညံ့မှု ရှိသည်ကို ပြု၍ စွဲလမ်း ပြောဆိုသော အခါ ပထဝီ၌-(၃) ‘အတ္တနိ ဝါ ရူပံ သမနုပဿတိ’ ဟူသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ငရဲမီးတောက်မှုဖြစ်၏။
- ရံခါ ခက်မာမှု၊ နူးညံ့မှု၌ ငါမှီသည်ကို ပြု၍ စွဲလမ်း ပြောဆိုသောအခါ ပထဝီ၌-(၄) ‘ရူပသ္မိံ ဝါ အတ္တာနံ သမနုပဿတိ’ ဟူသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ငရဲမီးတောက်မှုဖြစ်၏။

ပထမ စွဲလမ်းချက်မှာ ခက်မာမှု၊ နူးညံ့မှုကိုပင် ငါပြု၍ စွဲလမ်းသည်။ ငါနှင့် ခက်မာမှု၊ နူးညံ့မှုကို တစ်ခုတည်းယူသည်။ နောက် ၃-ချက်မှာ- ငါ တခြား၊ ခက်မာမှု၊ နူးညံ့မှု တခြား ထား၍ စွဲလမ်းသည်။ (၁) ငါ သီလ ရှိသည်။ (၂) ငါ၌ သီလတည်သည်။ (၃) သီလ၌ ငါတည်သည် ဟူသော စကား ၃-ရပ်ကဲ့သို့တည်း။ ။(၁) ငါသည် ရှေ့၊ ငွေ့၊ ဥစ္စာ ရှိသည် ဖြစ်၏။ (၂) ငါ၌ ရှေ့၊ ငွေ့၊ ဥစ္စာ တည်၏။ (၃) ရှေ့၊ ငွေ့၊ ဥစ္စာ၌ ငါမှီ၏ ဟူသော စကား ၃-ရပ်ကဲ့သို့ ၎င်းတည်း။ ။ငါသည်ပင် ရှေ့၊ ငွေ့ တည်းဟု ငါနှင့် ရှေ့၊ ငွေ့ တစ်ခုတည်းယူသော ပထမအချက်ကား ရှေ့၊ ငွေ့၌ မရ၊ ငါနှင့် တခြားစီ ထား၍ ယူသော နောက်အချက်သည်သာ အပ ဥစ္စာစု၌ ရ၏။

သီလ ဥပမာ၌ကား ၄-ချက်ပင် ရ၏။ ငါသည် သူ့အသက်ကို သတ်ခြင်းမှ ကြဉ်ရှောင်၏ဟု စွဲလမ်းထင်မြင် ပြောဆိုမှုကား ငါနှင့် သီလကို တစ်ခုတည်း ယူသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိတည်း။ ငါသည် သီလရှိသော သူတည်း။ ငါ၌ သီလတည်၏။ သီလ၌ ငါတည်၏ဟု ထင်မြင် ပြောဆိုမှုကား ငါနှင့် သီလကို တခြားစီ ထား၍ ပြောဆိုမှုတည်း။ အခွဲအခြမ်း ခက်ခဲသော အရာဖြစ်၍ ဥပမာနှင့်ပြလိုက်သည်။

အကြမ်းအားဖြင့် ပြဆိုသော် မိမိကိုယ်မှာ ကေသာ၊ လောမာ၊ နခါ၊ ဒန္တာ စသည်ဖြင့် ပထဝီကောဠာသ ၂၀-ရှိသည်တွင် ဆံပင်သည် ပင်လျှင် ငါ- အရေသည်ပင်လျှင် ငါ- အသားအရိုးသည်ပင်လျှင် ငါ- ဟု ထင်မြင်စွဲလမ်း ပြောဆိုမှုကား ပထမ သက္ကာယဒိဋ္ဌိတည်း။ ။ သူများကဲ့သို့ ငါ့မှာလည်း ဆံပင်ရှိသည် စသည်ဖြင့် ထင်မြင် စွဲလမ်း

ပြောဆိုမှုကား ဒုတိယ သက္ကာယဒိဋ္ဌိတည်း။ ။ ငါ၌ ဆံပင်တည်သည် စသည်ဖြင့် ပြောဆိုမှုကား တတိယ သက္ကာယဒိဋ္ဌိတည်း။ ။ အရိုး၌ ငါတည်သည်၊ အသား၌ ငါတည်သည် စသည်ဖြင့် ထင်မြင် ပြောဆိုမှုကား စတုတ္ထ သက္ကာယဒိဋ္ဌိတည်း။

လောက၌ မိမိကိုယ်ခန္ဓာနှင့် စပ်ယှဉ်၍ ငါဟူသော စိတ်သဘောနှင့် ပြောဆိုကြသော စကားစု အလုံးစုံသည် ထို ၄-ချက်မှ အလွတ်မရှိပြီ။ လိုရင်းပဓာနမှုကား ထိုခက်မာမှု၊ နူးညံ့မှု ဟူသော ဓာတ်မြေ သဘော အခြင်းအရာကို ငါပြု၍ ငါဟု ထင်မြင်၍ ငါဟု စွဲလမ်း၍ ပြောဆိုမှု ဟူသော ပထမအချက်သာ လိုရင်းတည်း။

ထို့ကြောင့် နောက်နောက်သော တရားတို့မှာ ပထမအချက်ကို ဆိုပေအံ့။ ။ ဖွဲ့စည်းမှုကိုစွဲ၍ ငါ ဟု ဆိုသောအခါ အာပေါ၌ ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိတည်း၊ ငါပူသည်၊ ငါ နွေးသည်၊ ငါ အေးသည်၊ ငါ ချမ်းသည်ဟု ဆိုသောအခါ တေဇော၌ စွဲသော ဒိဋ္ဌိတည်း၊ ငါ လှုပ်ရှားသည်ဟု ဆိုသောအခါ ဝါယော၌ စွဲသော ဒိဋ္ဌိတည်း၊ ငါကြည့်သည် ငါမြင်သည်ဟု ဆိုသောအခါ စက္ခု၌ စွဲသော ဒိဋ္ဌိတည်း၊ ငါကြားသည်ဟု ဆိုသောအခါ သောတ၌ စွဲသော ဒိဋ္ဌိတည်း၊ ငါ နံသည်ဟု ဆိုသောအခါ ဃာန၌ စွဲသော ဒိဋ္ဌိတည်း၊ အချို၊ အချဉ်၊ အရသာကို ငါသိသည်ဟု ဆိုသောအခါ ဇိဝှါ၌ စွဲသော ဒိဋ္ဌိတည်း၊ ကိုယ်၌ တွေ့ထိသော အမှုကို ငါသိသည်ဟု ဆိုသောအခါ ကာယ၌ စွဲသော ဒိဋ္ဌိတည်း၊ အဆင်းကို ငါပြု၍ ဆိုသောအခါ ရူပ၌ စွဲသော ဒိဋ္ဌိတည်း၊ အသံကို ငါပြု၍ ဆိုသောအခါ သဒ္ဒါ၌ စွဲသော ဒိဋ္ဌိတည်း၊ အနံ့အရသာတို့၌လည်း ထိုနည်းအတူ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗမှာ ပထဝီ၊ တေဇော၊ ဝါယော . ၃-ခုတို့အတိုင်း ဆိုလေ၊ မိမိကိုယ်ကို ငါယောကျ်ားဟု ဆိုသောအခါ ပုမ္ဘာဝ ရုပ်၌ စွဲသော ဒိဋ္ဌိတည်း၊ ငါ မိန်းမဟု ဆိုသောအခါ ဣတ္ထိဘာဝရုပ်၌ စွဲသော ဒိဋ္ဌိတည်း၊ ကြွင်းသောရုပ်တို့မှာလည်း ဤနည်းတူဆိုလေ၊ ငါကြီးရင့်ပြီ၊ ငါကြီးရင့်လတ္တံ့၊ ငါအိုပြီ၊ ငါအိုရလတ္တံ့ဟု ဆိုသောအခါ အနိစ္စတာရုပ်၌ စွဲသော ဒိဋ္ဌိတည်း။

ဤသို့လျှင် အနိဋ္ဌဖြစ်သောဇရာရုပ်၊ မရဏရုပ်တို့မှာပင် သက္ကာယဒိဋ္ဌိငရဲမီး တောက်ချေသေး၏။ ကြွင်းသော ရုပ်တို့မှာ အဘယ်ဆိုဖွယ်ရာရှိအံ့နည်း။ မိမိကိုယ်ကို ဆိုမှသာ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဖြစ်သည်မဟုတ်။ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ မိန်းမ၊ ယောက်ျားဟူသော ထင်မြင် စွဲလမ်းချက်နှင့် မည်သူမြင်သည်၊ မည်သူကြားသည် စသည်ဖြင့် ဆိုရာ၌လည်း သူတပါးတို့၏ ရုပ် ၂၀-ခုတို့မှာ စွဲသော မိမိ၏ သက္ကာယဒိဋ္ဌိပင်တည်း။ ခက်မာမှု၊ ပူမှု၊ အေးမှုစသည်ဖြင့် အစိတ်အစိတ် မခွဲခြမ်းမူ၍ တစ်ကိုယ်လုံး တစ်ခုတည်း ပြု၍ ငါ ငါ ဟု စွဲသော ဒိဋ္ဌိ၊ သူတပါးကို မည်သူ မည်ဝါဟု စွဲသော ဒိဋ္ဌိ၊ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ ဟု စွဲသော ဒိဋ္ဌိစုလည်း သက္ကာယဒိဋ္ဌိချည်းပင်။

ရူပက္ခန္ဓာ၌ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ငရဲမီး ဝင်းငင်းတောက်

ထိန်ထိန်ညီးဖြစ်ပုံ ပြီး၏။

ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၌ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ငရဲမီး တောက်ပုံ

ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၌ ၇၂-ပါးသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိတို့တွင် စက္ခုသမ္ပဿဇာ ဝေဒနာသုံးပါး၌ ငရဲမီးတောက်ပုံကို ဆိုအံ့-

မျက်စိဖြင့် ထိုထိုဝတ္ထုကို မြင်၍ စိတ်သာသာယာယာ ရှိသည်ကို စွဲ၍ ငါ ကြည့်၍ ကောင်းသည်ဟု စိတ်ဖြစ်သောအခါ စက္ခုသမ္ပဿဇာ သုခဝေဒနာ၌ ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိတည်း။ ငါ ကြည့်၍ မကောင်းဟု စိတ်ဖြစ်သောအခါ စက္ခုသမ္ပဿဇာ ဒုက္ခဝေဒနာ၌ ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိတည်း။ ကောင်းသည်ဟူ၍လည်း အထူး မဖြစ်၊ မကောင်းဟုလည်း အထူး မဖြစ်၊ ငါ မြင်သည်ဟု သာမညစိတ် ဖြစ်သောအခါ စက္ခုသမ္ပဿဇာ ဥပေက္ခာဝေဒနာ၌ ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိတည်း။

ထို့အတူ ထိုထိုအသံကို ကြားရာ၌လည်းကောင်း၊ ထိုထိုအနံ့ကို နံရာ၌ လည်းကောင်း၊ ထိုထို အချို့ အချဉ် စသော အရသာကို သုံးဆောင်ရာ၌လည်းကောင်း၊ ကိုယ်အင်္ဂါ တွေမှ ထိမှုတို့၌လည်းကောင်း၊ စိတ်နှင့် ကြံစည်မှုတို့၌လည်းကောင်း ကောင်းသည်ဟူ၍ တစ်ချက်၊ မကောင်းသည်ဟူ၍ တစ်ချက်၊ သာမည လျစ်လျူစိတ်မျိုး တစ်ချက်၊ ဤ

သုံးချက်မှာ ဒိဋ္ဌိ သုံးမျိုးစီ ဆိုလေ။ ငါ ချမ်းသာသည်၊ ငါ ကောင်းသည်၊ ငါ အရသာရှိသည်ဟု စိတ်ဖြစ်သောအခါ သုခဝေဒနာ၌ ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိတည်း။ ငါကျင်သည်၊ ငါနာသည်၊ ငါနှလုံးမသာသည်၊ ငါစိတ်မကောင်းသည်ဟု ဖြစ်သောအခါ ဒုက္ခဝေဒနာ၌ ဖြစ်သောဒိဋ္ဌိတည်း။

ဝေဒနာကုန္ဒာ၌ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ငရဲမီးတောက်၍

နေကြပုံ အမြက် ပြီး၏။

သညာကုန္ဒာ၌ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ငရဲမီးတောက်ပုံ

သညာကုန္ဒာ၌ ၂၄-ပါးသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိတို့တွင် ရူပသညာ၌ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ငရဲမီးတောက်ပုံကို ဆိုပေအံ့။ ။အမိဝမ်းမှ ဖွားရာ၌ ဤကား အမိ၊ ဤကား အဘ၊ ဤကား အရွှေ့၊ ဤကား အနောက် စသည် ဖြင့် သိတတ် မှတ်တတ်သော တရားကို သညာကုန္ဒာ ဆိုသည်။ ထိုထို ဝတ္ထုကို မြင်ရာ၌ ဤသူကို ငါသိ၏၊ ဤအမှုကို ငါသိ၏ဟု စိတ်ဖြစ်သည် ကား ရူပသညာ၌ ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိတည်း။ ကြွင်းသော အာရုံငါးပါးကို သိရာတို့၌လည်း ဤနည်းအတူ ဆိုလေ။

သညာကုန္ဒာ၌ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ငရဲမီးတောက်ပုံ ပြီး၏။

သင်္ခါရကုန္ဒာ၌ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ငရဲမီးတောက်ပုံ

သင်္ခါရကုန္ဒာ၌ ၂၄-ပါးသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိတို့တွင် ရူပသဉ္စေတနာ၌ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ငရဲမီးတောက်ပုံကို ဆိုပေအံ့။ ။ထိုထိုသူကိုလည်းကောင်း၊ ထိုထိုဝတ္ထုကိုလည်းကောင်း၊ ထိုထိုအမှုကိုလည်းကောင်း မျက်စိဖြင့် ကြည့် ရှု၍ ကိုယ်အင်္ဂါ၊ နှုတ်အင်္ဂါ၊ စိတ်အင်္ဂါဖြင့် ဗျာပါရ ပြုရာ၌ ငါသွားသည်၊ ငါပြုသည်၊ ငါပြင်သည် အစရှိသည်ဖြင့် ဖြစ်သောအခါ ရူပသဉ္စေတနာ၌ ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိတည်း။ ကြွင်းသော အာရုံငါးပါးတို့၏ အတွက်နှင့် ဗျာပါရ စိုက်ရာ၌လည်း ဤနည်းတူဆိုလေ။

စေတနာမှ ကြွင်းသော သင်္ခါရကုန္ဒာ တရားတို့၌လည်း ထွေထွေလာ လာ ငါကြံသည်၊ တရစ်ပတ်ပတ် ငါကြံသည်ဟု ဖြစ်သည်ကား ဝိတက်၊ ဝိစာရတို့၌ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိတည်း။ ထိုထိုအမှုကို ငါ အားထုတ်သည်ဟု

ဖြစ်သည်ကား ဝီရိယ၌ ဖြစ်သောဒိဋ္ဌိတည်း။ ငါနှစ်သက်သည်ဟု ဖြစ်သည်ကား ပီတိ၌ ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိတည်း။ ဘယ်ဟာကို ငါလိုချင်သည်၊ ငါရချင်သည်၊ ငါပြုချင်သည်၊ ငါသွားချင်သည်၊ ငါရောက်ချင်သည်၊ ငါပြောချင်သည်၊ ငါဆိုချင်သည်၊ ငါကြည့်ချင်သည်ဟု ဖြစ်သည်ကား ဆန္ဒ၌ စွဲသော ဒိဋ္ဌိတည်း။

တရားတော်နှင့်စပ်၍ ဘယ်တရားကို ငါမသိ၊ ငါမမြင်၊ ငါမထင်သည်ဟု ဖြစ်သည်ကား မောဟ၌ စွဲသော ဒိဋ္ဌိတည်း။ ‘မကောင်းမှုနှင့် တွေ့လျှင် ငါ မရှက်တတ်၊ ငါ မကြောက်တတ်’ ဟု ဖြစ်သည်ကား အဟိရိက၊ အနောတ္တပ္ပတို့၌ စွဲသော ဒိဋ္ဌိတည်း။ သား မယား၊ ပစ္စည်း ဥစ္စာတို့၌ ဘယ်ဟာကို ငါလိုချင်သည်၊ ငါခံစားချင်သည်၊ ငါခင်သည်၊ ငါမင်သည်၊ ငါ ချစ်ခင်စုံမက်သည်၊ ငါ သာယာ တွယ်တာသည်ဟု ဖြစ်သည်ကား လောဘ၌ စွဲသော ဒိဋ္ဌိတည်း။ ငါစိတ်ဆိုးသည်၊ ငါစိတ်ပျက်သည်၊ ငါမုန်းသည်၊ ငါ မြင်ပြင်းသည်ဟု ဖြစ်သည်ကား ဒေါသ၌ စွဲသော ဒိဋ္ဌိတည်း။ ငါအညံ့မခံနိုင်၊ ငါမလျော့နိုင်၊ ငါမနှိမ့်ချနိုင်ဟု ဖြစ်သည်ကား မာန၌ စွဲသော ဒိဋ္ဌိတည်း။ ငါ အယူမှားသည်ဟု ဖြစ်သည်ကား ဒိဋ္ဌိ၌ စွဲသော ဒိဋ္ဌိတည်း။ ငါငြူစူသည်၊ ငါဝန်တိုသည်၊ ငါနုမြောသည်ဟု ဖြစ်သည်ကား ဣဿာ၊ မစ္ဆေရတို့၌ စွဲသောဒိဋ္ဌိတည်း။ မိမိပြုခဲ့ဖူးသော မကောင်းမှု ဒုစရိုက်အတွက်နှင့် ငါစိတ်ပူသည်၊ ငါနုလုံးပူသည်၊ ငါမအေးနိုင်ရှိသည်ဟု ဖြစ်သည်ကား ကုက္ကုစ္စ၌စွဲသောဒိဋ္ဌိတည်း။

တရားဓမ္မနှင့် စပ်လျှင် ငါငြီးငွေ့တတ်သည်၊ ငါပျင်းရိတတ်သည်ဟု ဖြစ်သည်ကား ထိန၊ မိဒ္ဓ၌ စွဲသော ဒိဋ္ဌိတည်း။ ရတနာသုံးပါးဂုဏ် စသည်တို့၌ ငါမယုံကြည်နိုင်၊ ငါယုံမှားသည်၊ ငါနုလုံးနှစ်ခွဲရှိသည်၊ ငါဒွိဟရှိသည်ဟု ဖြစ်သည်ကား ဝိစိကိစ္ဆာ၌ စွဲသော ဒိဋ္ဌိတည်း။ ဘုရားဂုဏ်စသော ကောင်းသောအာရုံ၌ ငါကြည်ညိုသည်၊ ငါကြည်ဖြူသည်၊ ငါနုလုံးကြည်သည်ဟု ဖြစ်သည်ကား သဒ္ဓါ၌စွဲသော ဒိဋ္ဌိတည်း။ ကောင်းသော အမှုတို့၌ ငါ မမေ့တတ်၊ ငါအမှတ်ရသည်ဟု ဖြစ်သည်ကား သတိ၌ စွဲသော ဒိဋ္ဌိတည်း။ မကောင်းသော အမှု၌ ငါရှက်တတ်သည်၊

ငါကြောက်တတ်သည်ဟု ဖြစ်သည်ကား ဟိရိ သြတ္တပ္ပ၌ စွဲသော ဒိဋ္ဌိတည်း။ ငါ ဥပုသ် သီတင်းစောင့်ထိန်းသည်၊ သူ့အသက်ကို သတ်ခြင်းမှ ငါကြဉ်ရှောင်သည်ဟု ဖြစ်သည်ကား သီလကုသိုလ်၌စွဲသော ဒိဋ္ဌိတည်း။ အဒိန္နာဒါန်မှ ငါကြဉ်ရှောင်သည် စသည်တို့၌လည်း ထိုနည်းတူသိလေ။

ဤတွင်ရှေ့ကား သင်္ခါရက္ခန္ဓာတရားတို့၌ အသီးသီး
ဒိဋ္ဌိမီးတောက်၍နေပုံကို ပြဆိုချက် ပြီး၏။

ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၌ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ငရဲမီးတောက်ပုံ

ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၌ ၂၄-ပါးသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိတို့တွင် အဘယ်သူကို၊ အဘယ်ဝတ္ထုကို ငါ မြင်သည်၊ ငါ ကြည့်သည်၊ ငါ ရှုသည်ဟု ဖြစ်သည်ကား စက္ခုဝိညာဏ်၌ စွဲသော ဒိဋ္ဌိတည်း။ ငါ ကြားသည်၊ ငါ နားသည်၊ ငါ နားထောင်သည် ဟု ဖြစ်သည်ကား သောတဝိညာဏ်၌ စွဲသော ဒိဋ္ဌိတည်း။ ငါ နံသည်၊ ငါမွှေးသည် ဟု ဖြစ်သည်ကား ဇာနဝိညာဏ်၌ စွဲသော ဒိဋ္ဌိတည်း။ အချို၊ အချဉ်၊ အရသာကို ငါ သိသည်ဟု ဖြစ်သည်ကား ဇိဝှိဝိညာဏ်၌ စွဲသော ဒိဋ္ဌိတည်း။ အပူ၊ အချမ်း၊ အကြမ်း၊ အနုတို့ကို တွေ့ထိ၍ ငါ သိသည်ဟု ဖြစ်သည်ကား ကာယဝိညာဏ်၌ စွဲသော ဒိဋ္ဌိတည်း။ မနောနုလုံးနှင့် ငါ ကြံသည်၊ ငါ တွေ့သည်၊ ငါသိသည်ဟု ဖြစ်သည်ကား မနောဝိညာဏ်၌ စွဲသော ဒိဋ္ဌိတည်း။

[ဤကား ဝိညာဏ် ၆-ပါး၌ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ မီးတောက်ပုံကို ပြဆိုချက်တည်း။]

ခန္ဓာငါးပါးလုံး၌ ငရဲမီးတောက်ပုံ

အပေါင်းအားဖြင့် ခန္ဓာငါးပါးလုံးကို ခြုံ၍ ငါဟူ၍လည်းကောင်း၊ ငါသွားသည်၊ ငါလာသည်၊ ငါပြုသည်၊ ငါပြောသည်၊ ငါဆိုသည် အစရှိသည်ဖြင့်လည်းကောင်း အပေါင်းကိုခြုံ၍ စွဲလမ်း ပြောဆိုသမျှ သည်လည်း ဒိဋ္ဌိချည်းပင်တည်း။ ပုဂ္ဂိုလ် အဟုတ် ရှိ၏၊ သတ္တဝါ အဟုတ် ရှိ၏၊ လူ အဟုတ် ရှိ၏၊ နတ် အဟုတ် ရှိ၏၊ မိန်းမ အဟုတ် ရှိ၏၊ ယောက်ျား အဟုတ် ရှိ၏၊ ငါ အဟုတ် ရှိ၏၊ သူတပါး အဟုတ် ရှိ၏ဟု

မှတ်ထင်ခြင်း အရင်းခံ ရှိကြကုန်သော ပုထုဇဉ် သတ္တဝါတို့သည် ငါ
ဟူသောစကား၊ ကိုယ်ဟူသော စကားကို တစ်လောကလုံး တအုန်းအုန်း
ပြောလည်း ပြောကြကုန်၏။ ပြောတိုင်း ပြောတိုင်းလည်း စိတ်အထင်ပါ
ကုန်၏။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို ပယ်ပြီးသော အရိယာတို့သည်ကား အပြောမှာ
အများနည်းတူပင် ပြောကြကုန်၏။ စိတ်အထင်မူကား မရှိပြီ၊ ငါဟူ၍
ပြောကြကုန်သော်လည်း စိတ်မှာ တကယ် ငါ ဟုတ်သည်ဟု မထင်ကြ
ကုန်ပြီ။ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိအချက်စုမှာ ဒိဋ္ဌိနှင့် စွဲလမ်းထင်မြင်
သည်လည်း ရှိသည်။ သညာနှင့် စွဲလမ်းထင်မြင်သည်လည်း ရှိသည်။
စိတ်ဝိညာဏ်နှင့် စွဲလမ်းထင်မြင်သည်လည်း ရှိသည်။

ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ်နှင့် စွဲလမ်း ထင်မြင်သော အခါ၌ ဒိဋ္ဌိနှင့်စွဲလမ်း
ထင်မြင်သည်။ ထိုစိတ်မှ တပါးသော အကုသိုလ်စိတ်၊ မဟာကုသိုလ်စိတ်
တို့နှင့် စွဲလမ်း ထင်မြင်သော အခါ၌မူကား သညာ၊ ဝိညာဏ်တို့နှင့် စွဲလမ်း
ထင်မြင်သည်။ ဤပြဆိုခဲ့ပြီးသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိတို့ကို မပယ်နိုင်သမျှ
ကာလပတ်လုံး လှူဖြစ်သော်လည်း အပါယ်လေးပါးတံခါးဟင်းလင်း၊ နတ်
သိကြားဖြစ်သော်လည်း အပါယ်လေးပါး တံခါးဟင်းလင်း၊ ဗြဟ္မာ ဖြစ်
သော်လည်း အပါယ်လေးပါးတံခါးဟင်းလင်းသောနေကြ၏။ စိတ်နှလုံးထဲမှာ
ငရဲမီးထုပ်ပေါင်း ၂၅၆-ပါးကို ရင်ခွင်ပိုက်လျက် နေကြ၏။ စိတ်နှလုံးထဲမှာ
ငရဲကြီး ၈-ထပ် ဖြစ်လေရာရာ အပြီးပါ၍ နေကြ၏။ ကုသိုလ်ကံ အခွင့်ရ၍
လူ့ဘဝ၊ နတ်ဘဝ၊ ဗြဟ္မာဘဝကို ရကြသော်လည်း ရင်ထဲမှာ ငရဲမီး
ထက်ကြပ်ပါ၍ နေသောကြောင့် စိတ်နှလုံး အေးရန် အခွင့်မရှိ။

[ဤကား ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော်မှာ လာသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ၂၀-ကို
မိမိတို့ ကိုယ်ဝယ် အတပ်ဒိဋ္ဌိ သိမြင်ကြရန် အမြွက်မျှ ဆိုလိုက်သော စကား
ရပ်တည်း။]

သုတ္တန်ပါဠိတော်လာ ဒိဋ္ဌိ ၃-ပါး

ယခုအခါ အဘိဓမ္မာဝိဘင်း ပါဠိတော်၌လည်းကောင်း၊ သုတ္တန်ပါဠိ
တော်၌လည်းကောင်း ဟောတော်မူသော ဒိဋ္ဌိ ၃-ပါးကို ပြဆိုပေအံ့။

တတ္ထ ကတမာနိ တိဏိ တိတ္ထာယတနာနိ-

၁။ ဣဓေကစွော သမဏော ဝါ ဗြာဟ္မဏော ဝါ ဧဝံဝါဒီ ဟောတိ ဧဝံဒိဋ္ဌိ “ယံ ကိဉ္ဇာယံ ပုရိသပုဂ္ဂလော ပဋိသံဝေဒေတိ သုခံ ဝါ ဒုက္ခံ ဝါ အဒုက္ခမသုခံ ဝါ၊ သဗ္ဗံ တံ ပုဗ္ဗေကတဟေတူ”တိ။

၂။ ဣဓ ပနေကစွော သမဏော ဝါ ဗြာဟ္မဏော ဝါ ဧဝံဝါဒီ ဟောတိ ဧဝံဒိဋ္ဌိ “ယံ ကိဉ္ဇာယံ ပုရိသပုဂ္ဂလော ပဋိသံဝေဒေတိ သုခံ ဝါ ဒုက္ခံ ဝါ အဒုက္ခမသုခံ ဝါ၊ သဗ္ဗံ တံ ဣဿရနိဗ္ဗာနဟေတူ”တိ။

၃။ ဣဓ ပနေကစွော သမဏော ဝါ ဗြာဟ္မဏော ဝါ ဧဝံဝါဒီ ဟောတိ ဧဝံဒိဋ္ဌိ “ယံ ကိဉ္ဇာယံ ပုရိသပုဂ္ဂလော ပဋိသံဝေဒေတိ သုခံ ဝါ ဒုက္ခံ ဝါ အဒုက္ခမသုခံ ဝါ၊ သဗ္ဗံ တံ အဟေတု အပ္ပစ္စယာ”တိ။

ဤ ပါဠိတော်၌- (၁) သဗ္ဗံ တံ ပုဗ္ဗေကတဟေတူ။ ။(၂) သဗ္ဗံ တံ ဣဿရနိဗ္ဗာနဟေတူ။ ။(၃) သဗ္ဗံ တံ အဟေတု အပ္ပစ္စယာ။ ဤအဖျား သုံးခန်းသာ ကဲ့လဲ့သည်။

တတ္ထ၊ ထိုစကား၌။ တိဏိ၊ သုံးပါးကုန်သော။ တိတ္ထာယတနာနိ၊ တိတ္ထိ ဖြစ်ကြောင်းတို့သည်။ ကတမာနိ၊ အဘယ်သည်တို့နည်း ဟူမူကား-

(၁) ဣဓ၊ ဤလောက၌။ ဧကစွော၊ အချို့သော။ သမဏော ဝါ၊ ရဟန်းသည် လည်းကောင်း။ ဗြာဟ္မဏော ဝါ၊ ပုဏ္ဏားသည်လည်း ကောင်း။ ဧဝံဝါဒီ၊ ဤသို့ ဟောလေ့ရှိသည်။ ဧဝံဒိဋ္ဌိ၊ ဤသို့ ယူလေ့ ရှိသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ အယံ ပုရိသပုဂ္ဂလော၊ ဤသို့ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ အပေါင်းသည်။ ကိဉ္ဇိ၊ တစ်စုံတစ်ခုသော။ ယံ သုခံ ဝါ၊

အကြင် ချမ်းသာကိုလည်းကောင်း။ ယံ ဒုက္ခံ ဝါ၊ အကြင်ဆင်းရဲကိုလည်းကောင်း။ ယံ အဒုက္ခမသုခံ ဝါ၊ အကြင် ဥပေက္ခာဝေဒနာကိုလည်းကောင်း။ ပဋိသံဝေဒေတိ၊ ခံစား၏။ တံ သဗ္ဗံ၊ ထိုခံစားသမျှသော အမှုသည်။ ပုဗ္ဗေကတဟေတု၊ ရှေးရှေးဘဝတို့၌ ပြုခဲ့ဖူးသော ကုသိုလ်ကံ အကုသိုလ်ကံကြောင့်သာတည်း။

(၂) တံ သဗ္ဗံ၊ ထိုခံစားသမျှသော အမှုသည်။ ဣဿရနိမ္မာနဟေတု၊ လောကကို အစိုးရသော ထာဝရဘုရား ဖန်ဆင်းခြင်းကြောင့်သာတည်း။

(၃) တံ သဗ္ဗံ၊ ထိုခံစားသမျှသော အမှုသည်။ အဟေတု၊ အကြောင်းရင်းဟူ၍လည်း မရှိ။ အပ္ပစ္စယာ၊ အကူ အပံ့ အကြောင်းဟူ၍လည်း မရှိ။

ပထမဒိဋ္ဌိကား-လောက၌ သတ္တဝါတို့ တွေ့ကြုံခံစားကြသော ချမ်းသာဆင်းရဲ ဟူသမျှသည် ရှေးကံဟောင်းကြောင့်သာတည်း-ဟူလိုသည်။

ဒုတိယဒိဋ္ဌိကား- ထာဝရဘုရား ဖန်ဆင်းသောကြောင့်-ဟူလိုသည်။

တတိယဒိဋ္ဌိကား-အကြောင်းမရှိ အခွင့်သင့်ရာ ကြုံတွေ့ ခံစားကြရသည်-ဟူလိုသည်။

ပထမဒိဋ္ဌိကား-နိဂဏ္ဌတက္ကတွန်းတို့၏ အယူတည်း။

ဒုတိယဒိဋ္ဌိကား-ယခုကာလ ပသီလူမျိုး၊ ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင် လူမျိုးတို့၏ အယူတည်း။

တတိယဒိဋ္ဌိကား-အဟေတုက ဒိဋ္ဌိတည်း။

ပထမဒိဋ္ဌိသည် ကံအယူသန်လှသော ငါတို့ မြန်မာ လူမျိုးတို့မှာလည်း ရှိ၏။ ဟိန္ဒူလူမျိုးတို့မှာ နဖူးစာရှိရာ ဆင်းရဲ ချမ်းသာ ခံစားရသည်ဟု ယူကုန်၏။ ထိုမှ တပါး အမျိုးမျိုးသော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတို့သည် ရှိကြကုန်သေး၏။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိသည် ခပ်သိမ်းသော ဒိဋ္ဌိတို့၏

အမြစ်မူလဖြစ်ပုံ

အမြစ်မူလ သက္ကာယသာ

သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ၂၀-သည် ခပ်သိမ်းသော ဒိဋ္ဌိတို့၏ မူလအမြစ်တည်း။ လောက၌ အလုံးစုံသော မြက်သစ်ပင် ဟူသမျှသည် မျိုးစေ့မှ ပေါက်ဖွား ဖြစ်ထွန်းကြကုန်၏။ မျိုးစေ့သည် မြက် သစ်ပင်တို့ မူလဗီဇ ဖြစ်ခဲ့၏။ မျိုးစေ့ရှိခဲ့လျှင် ဘယ်နေရာမှာ မြက် သစ်ပင် မပေါက်ဟု မဆိုရ၊ မျိုးစေ့ မရှိ-မျိုးပြတ်သွားလျှင် မြက် သစ်ပင် အပေါက်ငြိမ်း၏။ မျိုးမပြတ်လျှင် အပေါက် မငြိမ်း။ ဤအတူ စိတ်နှလုံးထဲမှာ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ အပြီးပါနေ သမျှ ကာလပတ်လုံး ကမ္ဘာပျက်၍မှ ငရဲက မလွတ်ရသော ဒိဋ္ဌိကြီးကို ယူကြသော လူမျိုး၊ နတ်မျိုးမှာ ဖြစ်ခဲ့လျှင် ထိုဒိဋ္ဌိကိုပင် ယူလတ္တံ့၊ ၆၂-ပါးသော ဒိဋ္ဌိတွင် တစ်ပါးပါးသော ဒိဋ္ဌိကိုပင် ယူသော လူမျိုး၊ နတ်မျိုးမှာ ဖြစ်ခဲ့လျှင် ထိုဒိဋ္ဌိ၌ပင် ယူလတ္တံ့။

စိတ် နှလုံးထဲမှာ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ အပြီးပါရှိ၍ နေသမျှ ကာလပတ်လုံး ပဉ္စာနန္တရိယ ကံကြီး ငါးပါးလည်း အပြီးပါရှိ၍ နေတော့သည်။ ဒုစရိုက် ဆယ်ပါး အပြီးပါရှိ၍ နေလေတော့သည်။ ဘယ်မကောင်းမှုမျိုး၊ ဘယ် အမိုက်အမဲမျိုး၊ ဘယ်အမှောက်အမှားမျိုး ငါ၌ မဖြစ်လတ္တံ့ဟု တစ်စုံ တစ်ခုမျှမရှိ၊ လူ့ပြည်မှာ လူဖြစ်သော်လည်း ရင်ထဲမှာ အပါယ်လေးဘုံ အပြီးပါ၏။ နတ်ပြည် ၆-ထပ်မှာ နတ်မင်းကြီး၊ သိကြားမင်းကြီးဖြစ်သော် လည်း ရင်ထဲမှာ အပါယ်လေးဘုံ အပြီးပါ၏။ ဗြဟ္မာ့ပြည်မှာ ဗြဟ္မာမင်းကြီး ဖြစ်ရသော်လည်း ရင်ထဲမှာ အပါယ်လေးဘုံ အပြီးပါ၏။

ထောင်ဒဏ် အမှု အပြစ်သင့်ကြသော လူနှစ်ဦး ဘက်ရှိသတတ်၊ တစ် ယောက်သောသူမှာ ထောင်သို့ ကျလေ၏။ တစ်ယောက်သောသူမှာ ထောင်ကျရက် မပေးသေး၊ ထောင်သို့ကျလေသော သူမှာ ထောင်မှ လွတ်ခွင့်သို့ တစ်ရက်ထက်တစ်ရက် နီး၍သွား၏။ ထောင်သို့မကျသေး သောသူမှာ ထောင်ကျခွင့်သို့ တစ်ရက်ထက်တစ်ရက် နီး၍သွား၏။ ဤအတူ

အပါယ်သို့ ကျရောက်၍ နေကြသော သတ္တိမှာ အပါယ်မှ လွတ်ခွင့်သို့ တစ်နေ့ထက် တစ်နေ့ နီး၍သွားကုန်၏။ လူ့ပြည်၊ နတ်ပြည်၊ ဗြဟ္မာ့ပြည်၌ နေကြကုန်သော ပုထုဇဉ်တို့မှာ အပါယ်ကျခွင့်သို့ တစ်နေ့ထက် တစ်နေ့ နီး၍ သွားကုန်၏။ ထို့ကြောင့်-

တေဿ အာနန္ဒ ဓမ္မဿ အနန္တဗောဓာ အပ္ပဋ္ဌိဝေဓာ ဝေ-
မယံ ပဇာ တန္တာကုလကဇာတာ ကုလဂဏ္ဍိကဇာတာ မုဉ္ဇပဗ္ဗဇ-
ဘူတာ အပါယံ ဒုဂ္ဂတိံ ဝိနိပါတံ သံသာရံ နာတိဝတ္တတိ-
ဟူ၍ ဟောတော်မူသည်။

အနက်။ ။အာနန္ဒ၊ အာနန္ဒာ။ တေဿ ဓမ္မဿ၊ ဤပဋိစ္စ-
သမုပ္ပါဒ်တရားကို။ အနန္တဗောဓာ၊ မသိခြင်းကြောင့်။ အပ္ပဋ္ဌိဝေဓာ၊
အသိညာဏ် မပေါက်ခြင်းကြောင့်။ ဝေ၊ ဤသို့။ အယံ ပဇာ၊ ဤ
ပုထုဇဉ် သတ္တဝါအပေါင်းသည်။ တန္တာကုလကဇာတာ၊ မသင်
နိုင်သော ရက်ကန်းထွေး အူပေါက်ကဲ့သို့ ထွေးရှုပ်၍ နေ၏။
မုဉ္ဇပဗ္ဗဇဘူတာ၊ ဖြူဆံ့မြက်တော၊ ပြိန်းမြက်တောကဲ့သို့ ထူထပ်၊ ရှုပ်
ထွေး၍ နေ၏။ ကုလဂဏ္ဍိကဇာတာ၊ စာပေါင်းသိုက်ကဲ့သို့ ထွေးယှက်၍
နေ၏။ အပါယံ၊ ချမ်းသာ ကင်းရာဖြစ်သော။ ဒုဂ္ဂတိံ၊ မကောင်းသဖြင့်
လားရာဖြစ်သော။ ဝိနိပါတံ၊ အလိုဆန္ဒ ကင်း၍ ကျရာ ဖြစ်သော။
သံသာရံ၊ သံသရာကို။ နာတိဝတ္တတိ၊ မလွန်မြောက်နိုင်။

(ဒေသနာတော် အနက်)

တန္တာကုလကဇာတာ

‘တန္တာကုလကဇာတာ’ ဟူသောပုဒ်၏ အဓိပ္ပါယ်ကား- တစ်ယောက်
တစ်ယောက်သော လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့၏ နှလုံးထဲမှာ ၂၅၆-
ပါးသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိနှင့် တကွ ပြဆိုပြီးသော အပြစ် ဒေါသမျိုးတွေ
အသင်္ချေ ရှုပ်ထွေး၍ နေကြသည် ဆိုလိုသည်။ မုဉ္ဇပဗ္ဗဇဘူတာပုဒ်၊
ကုလဂဏ္ဍိကဇာတာ-ပုဒ်၏ အဓိပ္ပာယ်ကိုလည်း ထိုနည်းအတိုင်း သိလေ။

ဝိနိပါတ် သံသာရံ

‘ဝိနိပါတ် သံသာရံ’ ပုဒ်၏ အဓိပ္ပာယ်ကား- ထိုသို့ နှလုံး အတွင်း ရှုပ်ထွေး၍ နေကြကုန်သော လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာ ပုထုဇဉ် သတ္တဝါ တို့သည် ဘယ်ဘုံက စုတေလျှင် ဘယ်ဘုံသို့ ငါ သွားမည်-ဟု မှန်းတမ်း၍ သွားနိုင်ကြကုန်သည် မဟုတ်၊ စုတေသည့်နောက် ရောက်လုံရာရောက် ကျလုံရာကျ ကမ္မသကာ ကံချရာဟု ပေါက်လွှတ် ဓမ္မတာ ထားကြရ ကုန်၏။

တပေါင်း၊ တန်ခူး အခါ လေမုန်တိုင်း တိုက်၍ ကြွေကျကုန်သော သစ်ရွက်တို့သည် အညွှာက လွတ်လျှင် ကျစရာ နေရာကို ရွေးချယ်၍ ဘယ်နေရာမှာ ငါ ကျမည်ဟု မှန်းတမ်း၍ ကျနိုင်ကြကုန်သည် မဟုတ်၊ ရောက်မိ ရောက်ရာ ရောက်၍ ကျမိ ကျရာ ကျလေ ကုန်သကဲ့သို့ ထို့အတူ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ တန်းလန်းရှိကြကုန်သော သူတို့သည် အထက်ဆုံး ဖြစ်သော ဘဝ်ဘုံက ပင်သော်လည်း နေ့စေ့၍ စုတေသော အခါ ရောက်ချင်ရာရောက် ပေါက်လွှတ် ကျကုန်သည်သာတည်း။

တပေါင်း၊ တန်ခူးအခါ လေပွေတိုက်၍ အထက် ကောင်းကင်သို့ ရောက်ကြကုန်သော သစ်ရွက်ခြောက်၊ မြက်ခြောက်၊ အမှိုက်သရိုက်တို့ သည် သင့်တင့်ရာ နေရာကို ရွေးချယ်၍ ဘယ်နေရာမှာ ငါတို့ ကျမည်ဟု မှန်းတမ်း၍ ကျနိုင်ကြသည်မဟုတ်၊ ရောက်မိ ရောက်ရာရောက်၍ ကျမိ ကျရာ ကျကြလေကုန်သကဲ့သို့ လည်းကောင်း၊ မိုးဦးကျ၊ နွေဦးပေါက် သော အခါ အညွှာ တော တောင်တို့မှ မြစ်ကြောင်း၊ ရေကြောင်းမှာ မျော၍ လာကုန်သော အမှိုက်သရိုက်တို့သည် ဘယ်သောင်မှာ တင်မည် ဘယ်ကမ်းမှာ တင်မည် ဟု မှန်းတမ်း၍ တင်နိုင်-ဆိုက်နိုင် ကြကုန်သည် မဟုတ်၊ ရောက်မိ ရောက်ရာ ရောက်ကြလေကုန်သကဲ့သို့ လည်းကောင်း ထို့အတူ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ တန်းလန်းရှိကြကုန်သော လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာ၊ သတ္တဝါတို့သည် တဘဝမှ တဘဝသို့ စုတေကြသော အခါ ရောက်မိ ရောက်ရာ ရောက်၍ ကျမိ ကျရာ ကျကြလေကုန်သည်သာတည်း။

ဤသို့လျှင် သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ၂၅၆-ပါးတည်းဟူသော လေပြင်းမုန်တိုင်း၊ လှိုင်းကြမ်း၊ ရေကြမ်းမှာ မျောပါ၍ နေကြကုန်သော ပုထုဇဉ်သတ္တဝါတို့၏ တဘဝမှ တဘဝသို့ ပြောင်းလဲမှု၊ ကျချင်ရာကျ ရောက်ချင်ရာ ရောက် ပေါက်လွှတ်လျောက်လျား နေကြမှုကို ‘ဝိနိပါတံ သံသာရံ’ဟူ၍ ဆိုသတည်း။

အတောင်မျက်စိ စုံသည့်ငှက်သို့

ရင်တွင်း နှလုံးတွင်းမှာ သက္ကာယဒိဋ္ဌိမီး ငြိမ်းကုန်ပြီးသော ဝိသာခါ၊ အနာထပိဏ် အစရှိသော သူတို့မှာမူကား တဘဝမှ တဘဝသို့ ပြောင်းရွှေ့ကြသောအခါ မိမိတို့ စိတ်ကြိုက်ရှိရာ၊ ကောင်းမြတ်ရာ ဘုံဘဝတို့ကို ရွေးချယ်၍ ပြောင်းရွှေ့ကြရကုန်၏။ စိတ်ကပင် အထူး ကြံရွယ်မှု မရှိကြသော်လည်း ယုတ်ညံ့သော ဘုံဘဝသို့ ကျရောက်ခြင်း မရှိကြရကုန်ပြီ။ ကောင်းမြတ်ရာ ဘုံဘဝသို့သာ ရောက်ကြရကုန်၏။ ဥပမာ ဆိုသည် ရှိသော်ကား-မျက်စိအား၊ အတောင်အားဖြင့် ပြည့်စုံကြကုန်သော ကျေးငှက်တို့သည် မိမိတို့ အလိုရှိရာ စိတ်ပျော်မွေ့ရာ သစ်ပင်တစ်ခုမှ သစ်ပင်တစ်ခုသို့၊ ဥယျာဉ် တစ်ခုမှ ဥယျာဉ်တစ်ခုသို့၊ တောတစ်ခုမှ တောတစ်ခုသို့ ကောင်းကင် ခရီးဖြင့်သာ ပျော်ပျော်ပါးပါး သွားလာ ပြောင်းရွှေ့ကြကုန်သကဲ့သို့တည်း။

ရင်တွင်း နှလုံးတွင်းမှာ သက္ကာယဒိဋ္ဌိမီး ငြိမ်းသဖြင့်လည်း အလုံးစုံသော ဒိဋ္ဌိမီး၊ အလုံးစုံသော ဒုစရိုက်တို့သည် ငြိမ်းကြလေကုန်၏။ ရင်ထဲ နှလုံးထဲမှာ အမြဲပါရှိ၍ နေကုန်သော အပါယ်လေးဘုံတို့သည် အကုန်ကွယ်ပျောက်ကြလေကုန်၏။

အပါယ်လေးဘုံတို့သည်သာ ကွယ်ပျောက်ကုန်သည် မဟုတ်ကုန်သေး။ ထိုသက္ကာယဒိဋ္ဌိမီး ငြိမ်းကုန်ပြီးသော သူတို့သည် လူဖြစ်သော်လည်း စည်းစိမ်ဥစ္စာ၊ အလိမ္မာဉာဏ်၊ ဂုဏ်သိန် ကြီးမြတ်သော အမျိုး၌သာ ဖြစ်ကြရကုန်၏။ ယုတ်ညံ့သောအမျိုး၌ ဖြစ်ခြင်းမရှိကြကုန်ပြီ။ နတ်ဖြစ်ရာ၌လည်း ထို့အတူပင်။ လိမ္မာမှုမှာလည်း တဘဝထက် တဘဝ အလိမ္မာ

တိုးတက်၍သာ သွားကြကုန်၏။ မလိမ္မာသော အဖြစ်သို့ မရောက်ကြကုန်ပြီ။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ရှိကြသော သတ္တဝါတို့မှာမူကား-

- ယနေ့ နတ်မင်းကြီး၊ သိကြားမင်းကြီး၊ နက်ဖြန်ခါ ခွေး၊ ဝက်၊
ခြံ၊ ပုရွက်၊ သန်း၊ ကြမ်းပိုး၊
- ယခုနေ့ သီလဝန္တကြီး၊ နက်ဖြန်ခါ ဓားပြ၊ သူခိုး၊ မုဆိုး၊ တံငါ၊
- ယခုနေ့ စျာန်အဘိညာဉ်ရ သမာဓိရင့်ကြီး၊ နက်ဖြန်ခါ ပွဲသဘင်
အလယ်မှာ လူပြက်ကြီး၊
- ယခုနေ့ ကျမ်းတတ်၊ ဂန်တတ် ပညာရှိကြီး၊ နက်ဖြန်ခါ အရူး
အသွပ် ဥမ္မတ္တက၊ လူအ၊ လူနှမ်းကြီး-

ဖြစ်နိုင်သော သဘောရှိကုန်၏။ ဤသို့လျှင် သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ရှိကြကုန်သော သူတို့၏ အပြစ်ဒေါသ အနန္တကို လည်းကောင်း၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိမီး ငြိမ်းကုန်ကြပြီးသော သူတို့၏ အကျိုးအာနိသံသ အနန္တကို လည်းကောင်း ကောင်းစွာသိကြသဖြင့် သက္ကာယဒိဋ္ဌိ တည်းဟူသော ပါပဓမ္မကြီး၏ ကြောက်ဖွယ် လန့်ဖွယ် ရှုံဖွယ် စက်ဆုပ်ဖွယ်သော သဘောသည် အလွန်ထင်ရှားကြကုန်ရာ၏။

ရင်တွင်း နှလုံးတွင်းမှာ ငါ ငါ ဟူသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိမီး တထိန်ထိန် တည်းညီး တောက်ထ၍ နေကြသော မိမိတို့ ကိုယ် အဖြစ်၏ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော လေမုန်တိုင်းမှာ လွင့်၍ ပါသော မြက်မှိုက်၊ သစ်ရွက်မှိုက်၊ မြစ်ရေအလျဉ်မှာ မျော၍ ပါလာသော မြက်မှိုက်၊ သစ်ရွက်မှိုက်တို့၏ အလားကဲ့သို့ သံသရာအလား၊ ဘဝအလား ကြောက်ပါးလိလိ ရှိ၍ နေကြသော သဘောသည်လည်း ထင်ရှားကြကုန်ရာ၏။

ဘုရားသာသနာနှင့် ကြုံကြိုက်သော ဘဝဉ္စသာလျှင် ငါ ငါ ဟူ၍ စွဲလမ်းမှုကို သက္ကာယဒိဋ္ဌိမှ ငရဲမီးတောက်မှုဟု သိနိုင်သည်။ ဘုရားသာသနာပူသို့ ရောက်၍ သွားလျှင် မဟာကမ္ဘာ အသင်္ချေပင်

ကြာသော်လည်း သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဟူ၍ သိပေါက် သိလမ်း မရှိ၊ မှောင်အတိ ဖုံးလွှမ်းလေတော့သည်။ ဤသည်ကား-

- ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို သိသောဉာဏ်သည် ဆေးကြီးမည်၏၊
- ထိုဆေးကြီး၏ အချက်အရာ အနာဆိုး၊ ရောဂါဆိုးကား ဒိဋ္ဌိ တရားတည်း-

ဟု “သူ့အနာနှင့် သူ့ဆေး” နေရာကျအောင် အနာလက္ခဏာကို ပြဆိုသော အခန်းတည်း။

ဝိစိကိစ္ဆာ ဖျစ်ပါး၊ တစ်ဆယ့်ခြောက်ပါးတို့သည်လည်း အနာဆိုး၊ ရောဂါဆိုးတို့ပင်တည်း။ သို့သော်လည်း ထို ဝိစိကိစ္ဆာ တရားတို့သည် သက္ကာယဒိဋ္ဌိ၏ အစီးအပွားတို့သာတည်း။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ရှိလျှင် ရှိကုန် တော့သည်။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ကွာလျှင် ကွာကုန်တော့သည်။ သက္ကာယ- ဒိဋ္ဌိ ငြိမ်းလျှင် ငြိမ်းကုန်တော့သည်။ ထို့ကြောင့် ဝိစိကိစ္ဆာကို အကျယ် မဆိုပြီ။ ။ပြီး၏။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အချက်အရာ ဒိဋ္ဌိများ ပြီး၏။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ပါဠိ-အနုဂ်

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဥဒ္ဓေသ ပါဠိတော်

အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ၊ သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏံ၊ ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပံ၊ နာမရူပပစ္စယာ သဠာယတနံ၊ သဠာယတနပစ္စယာ ဖဿော၊ ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ၊ ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာ၊ တဏှာပစ္စယာ ဥပါဒါနံ၊ ဥပါဒါနပစ္စယာ ဘဝေါ၊ ဘဝပစ္စယာ ဇာတိ၊ ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏံ၊ သောက ပရိဒေဝ ဒုက္ခ ဒေါမနဿုပါယာသာ သမ္ဘဝန္တိ၊ ဝေမေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ သမုဒယော ဟေတတိ။

(ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အကျဉ်းဥဒ္ဓေသ အဘိဓမ္မာ ဝိဘင်းပါဠိတော်)

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် နိဒ္ဓေသ ပါဠိတော်

၁။ တတ္ထ ကတမာ အဝိဇ္ဇာ၊ ဒုက္ခေ အညာဏံ ဒုက္ခသမုဒယေ အညာဏံ ဒုက္ခနိရောဓေ အညာဏံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိယာ ပဋိပဒါယ အညာဏံ၊ အယံ ဝုစ္စတိ အဝိဇ္ဇာ။

၂။ တတ္ထ ကတမေ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ၊ ပုညာဘိသင်္ခါရော အပုညာဘိသင်္ခါရော အာနေညာဘိသင်္ခါရော ကာယသင်္ခါရော ဝစီသင်္ခါရော စိတ္တသင်္ခါရော။ ။တတ္ထ ကတမော ပုညာဘိသင်္ခါရော၊ ကုသလာ စေတနာ ကာမာဝစရာ ရူပါဝစရာ ဒါနမယာ သီလမယာ ဘာဝနာမယာ၊ အယံ ဝုစ္စတိ ပုညာဘိသင်္ခါရော။ ။တတ္ထ ကတမော အပုညာဘိသင်္ခါရော၊ အကုသလာ စေတနာ ကာမာဝစရာ၊ အယံ ဝုစ္စတိ အပုညာဘိသင်္ခါရော။ ။တတ္ထ ကတမော အာနေညာဘိသင်္ခါရော၊ ကုသလာ စေတနာ အရူပါဝစရာ၊ အယံ ဝုစ္စတိ အာနေညာဘိ

သင်္ခါရော။ ။တတ္ထ ကတမော ကာယသင်္ခါရော၊ ကာယသဉ္ဇေတနာ
ကာယသင်္ခါရော၊ ဝစီသဉ္ဇေတနာ ဝစီသင်္ခါရော၊ မနောသဉ္ဇေတနာ စိတ္တ-
သင်္ခါရော၊ ဣမေ ဝုစ္စန္တိ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရော။

၃။ တတ္ထ ကတမံ သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏံ၊ စက္ခုဝိညာဏံ
သောတဝိညာဏံ ဃာနဝိညာဏံ ဇိဝှိဝိညာဏံ ကာယဝိညာဏံ မနော-
ဝိညာဏံ၊ ဣဒံ ဝုစ္စတိ သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏံ။

၄။ တတ္ထ ကတမံ ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပံ၊ အတ္တိ နာမံ အတ္တိ
ရူပံ။ တတ္ထ ကတမံ နာမံ၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓော သညာက္ခန္ဓော သင်္ခါရက္ခန္ဓော၊
ဣဒံ ဝုစ္စတိ နာမံ။ တတ္ထ ကတမံ ရူပံ၊ စတ္တာရော မဟာဘူတာ စတုန္ဒရံ
မဟာဘူတာနံ ဥပါဒါယရူပံ၊ ဣဒံ ဝုစ္စတိ ရူပံ။ ဣတိ ဣဒဉ္စ နာမံ
ဣဒဉ္စ ရူပံ၊ ဣဒံ ဝုစ္စတိ ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပံ။

၅။ တတ္ထ ကတမံ နာမရူပပစ္စယာ သဠာယတနံ၊ စက္ခာယတနံ
သောတာယတနံ ဃာနာယတနံ ဇိဝှိယတနံ ကာယာယတနံ မနာယတနံ၊
ဣဒံ ဝုစ္စတိ နာမရူပပစ္စယာ သဠာယတနံ။

၆။ တတ္ထ ကတမော သဠာယတနပစ္စယာ ဖဿော၊ စက္ခု-
သမ္ပယော သောတသမ္ပယော ဃာနသမ္ပယော ဇိဝှိသမ္ပယော ကာယ-
သမ္ပယော မနောသမ္ပယော၊ အယံ ဝုစ္စတိ သဠာယတနပစ္စယာ ဖဿော။

၇။ တတ္ထ ကတမော ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ၊ စက္ခုသမ္ပယာဇာ
ဝေဒနာ သောတသမ္ပယာဇာ ဝေဒနာ ဃာနသမ္ပယာဇာ ဝေဒနာ
ဇိဝှိသမ္ပယာဇာ ဝေဒနာ ကာယသမ္ပယာဇာ ဝေဒနာ မနောသမ္ပယာဇာ
ဝေဒနာ၊ အယံ ဝုစ္စတိ ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ။

၈။ တတ္ထ ကတမော ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာ၊ ရူပတဏှာ သဒ္ဓ-
တဏှာ ဂန္ဓတဏှာ ရသတဏှာ ဖောဋ္ဌဗ္ဗတဏှာ ဓမ္မတဏှာ၊ အယံ ဝုစ္စတိ
ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာ။

၉။ ဣတ္ထ ကတမံ တဏှာပစ္စယာ ဥပါဒါနံ၊ ကာမုပါဒါနံ
ဒိဋ္ဌုပါဒါနံ သီလဗ္ဗတုပါဒါနံ အတ္တဝါဒုပါဒါနံ၊ ဣဒံ ဝုစ္စတိ
တဏှာပစ္စယာ ဥပါဒါနံ။

၁၀။ တတ္ထ ကတမော ဥပါဒါနပစ္စယာ ဘဝေါ၊ ဘဝေါ ဒုဝိ-
ဓေန အတ္ထိ ကမ္မဘဝေါ အတ္ထိ ဥပပတ္တိဘဝေါ။ တတ္ထ ကတမော ကမ္မ-
ဘဝေါ၊ ပုညာဘိသင်္ခါရော အပုညာဘိသင်္ခါရော အာနေညာဘိသင်္ခါရော၊
အယံ ဝုစ္စတိ ကမ္မဘဝေါ။ သဗ္ဗမ္ပိ ဘာဂါမိကမ္ပံ ကမ္မဘဝေါ။ ။ တတ္ထ
ကတမော ဥပပတ္တိဘဝေါ၊ ကာမဘဝေါ၊ မူပဘဝေါ အရူပဘဝေါ
သညာဘဝေါ အသညာဘဝေါ နေဝသညာနာသညာဘဝေါ ကေဝေါ-
ကာရဘဝေါ စတုဝေါကာရဘဝေါ ပဉ္စဝေါကာရဘဝေါ၊ အယံ
ဝုစ္စတိ ဥပပတ္တိဘဝေါ။ ဣတိ အယဉ္စ ကမ္မဘဝေါ အယဉ္စ ဥပပတ္တိဘဝေါ၊
အယံ ဝုစ္စတိ ဥပါဒါနပစ္စယာ ဘဝေါ။

၁၁။ တတ္ထ ကတမာ ဘဝပစ္စယာ ဇာတိံ၊ ယာ တေသံ တေသံ
သတ္တာနံ တမ္ပိ တမ္ပိ သတ္တနိကာယေ ဇာတိံ သညာတိ ဩက္ကန္တိ နိဗ္ဗတ္တိ
အဘိနိဗ္ဗတ္တိ ခန္ဓာနံ ပါတုဘာဝေါ အာယံတနာနံ ပဋိလာဘော၊ အယံ
ဝုစ္စတိ ဘဝပစ္စယာ ဇာတိံ။

၁၂။ တတ္ထ ကတမံ ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏံ၊ အတ္ထိ ဇရာ
အတ္ထိ မရဏံ၊ တတ္ထ ကတမာ ဇရာ၊ ယာ တေသံ တေသံ သတ္တာနံ တမ္ပိ
တမ္ပိ သတ္တနိကာယေ ဇရာ ဇီရဏတာ ခဏ္ဍိစ္စံ ပါလိစ္စံ ဝလိတ္တစတာ
အာယုနော သံဟာနိ ဣန္ဒြိယာနံ ပရိပါကော၊ အယံ ဝုစ္စတိ ဇရာ။ ။
တတ္ထ ကတမံ မရဏံ၊ ယာ တေသံ တေသံ သတ္တာနံ တမ္ပာ တမ္ပာ
သတ္တနိကာယာ စုတိ စဝနတာ ဘေဒေါ အန္တရဓာနံ မစ္စု မရဏံ ကာလ-
ကိရိယာ ခန္ဓာနံ ဘေဒေါ ကဋ္ဌေဝရဿ နိက္ခေပေါ ဇီဝိတိန္ဒြိယဿု-
ပစ္ဆေဒေါ၊ ဣဒံ ဝုစ္စတိ မရဏံ။ ဣတိ အယဉ္စ ဇရာ ဣဒဉ္စ မရဏံ၊ ဣဒံ
ဝုစ္စတိ ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏံ။

၁၃။ တတ္ထ ကတမော သောကော၊ ဉာတိဗျသနေ ဝါ ဖုဋ္ဌဿ
ဘောဂဗျသနေ ဝါ ဖုဋ္ဌဿ ရောဂဗျသနေ ဝါ ဖုဋ္ဌဿ သီလ-

ဗျသနေန ဝါ ဖုဋ္ဌဿ ဒိဋ္ဌိဗျသနေန ဝါ ဖုဋ္ဌဿ အညတရညတရေန
ဗျသနေန သမန္နာဂတဿ အညတရညတရေန ဒုက္ခဓမ္မေန ဖုဋ္ဌဿ
သောကော သောစနာ သောစိတတ္ထံ အန္တောသောကော အန္တောပရိ-
သောကော စေတသော ပရိဇ္ဈာယနာ ဒေါမနဿံ သောကသလ္လံ၊ အယံ
ဝုစ္စတိ သောကော။

၁၄။ တတ္ထ ကတမော ပရိဒေဝေါ၊ ဉာတိဗျသနေန ဝါ ဖုဋ္ဌဿ
ဘောဂဗျသနေန ဝါ ဖုဋ္ဌဿ ရောဂဗျသနေန ဝါ ဖုဋ္ဌဿ သီလဗျသ-
နေန ဝါ ဖုဋ္ဌဿ ဒိဋ္ဌိဗျသနေန ဝါ ဖုဋ္ဌဿ အညတရညတရေန ဗျသနေန
သမန္နာဂတဿ အညတရညတရေန ဒုက္ခဓမ္မေန ဖုဋ္ဌဿ အာဒေဝေါ
ပရိဒေဝေါ အာဒေဝနာ ပရိဒေဝနာ အာဒေဝိတတ္ထံ ပရိဒေဝိတတ္ထံ
ဝါစာ ပလာပေါ ဝိပ္ပလာပေါ လာလပ္ပေါ လာလပ္ပနာ လာလပ္ပိတတ္ထံ၊
အယံ ဝုစ္စတိ ပရိဒေဝေါ။

၁၅။ တတ္ထ ကတမံ ဒုက္ခံ၊ ယံ ကာယိကံ အသာတံ ကာယိကံ
ဒုက္ခံ ကာယသမ္ဘယဇံ အသာတံ ဒုက္ခံ ဝေဒယိတံ ကာယသမ္ဘယဇာ
အသာတာ ဒုက္ခာ ဝေဒနာ၊ ဣဒံ ဝုစ္စတိ ဒုက္ခံ။

၁၆။ တတ္ထ ကတမံ ဒေါမနဿံ၊ ယံ စေတသိကံ အသာတံ
စေတသိကံ ဒုက္ခံ စေတော သမ္ဘယဇံ အသာတံ ဒုက္ခံ ဝေဒယိတံ
စေတော သမ္ဘယဇာ အသာတာ ဒုက္ခာ ဝေဒနာ၊ ဣဒံ ဝုစ္စတိ
ဒေါမနဿံ။

၁၇။ တတ္ထ ကတမော ဥပါယာသော၊ ဉာတိဗျသနေန ဝါ
ဖုဋ္ဌဿ ဘောဂဗျသနေန ဝါ ဖုဋ္ဌဿ ရောဂဗျသနေန ဝါ ဖုဋ္ဌဿ
သီလဗျသနေန ဝါ ဖုဋ္ဌဿ ဒိဋ္ဌိဗျသနေန ဝါ ဖုဋ္ဌဿ အညတရည-
တရေန ဗျသနေန သမန္နာဂတဿ အညတရညတရေန ဒုက္ခဓမ္မေန
ဖုဋ္ဌဿ အာယာသော ဥပါယာသော အာယာသိတတ္ထံ ဥပါယာသိတတ္ထံ၊
အယံ ဝုစ္စတိ ဥပါယာသော။ ။ဝေမေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ
သမုဒယော ဟောတိတိ၊ ဝေမေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ
သင်္ကတိ ဟောတိ၊ သမာဂမော ဟောတိ၊ သမောဓာနံ ဟောတိ၊

ပါတုဘာဝေါ ဟောတိ၊ တေန ဝုစ္စတိ ဝေမေတဿ ကေဝလဿ
ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ သမုဒယော ဟောတိတိ။

(ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အကျယ်နိဒ္ဒေသ အဘိဓမ္မာ ဝိဘင်းပါဠိတော်)

ခန္ဓာကိုယ်နှင့် ဓမ္မစေတီကျောင်း ဥပမာ

ဓာတုစေတီ၊ ဓမ္မစေတီ၊ ပရိဘောဂစေတီ၊ ဥဒ္ဓိဿစေတီဟူ၍ စေတီ
လေးပါးရှိသည်တွင် ဓမ္မစေတီကို ကိုးကွယ်လိုသော သူသည် ပဋိစ္စ-
သမုပ္ပါဒ် ဒေသနာပါဠိတော်ကြီးများကို ရွှေပြား ငွေပြားမှာ ရေး၍
ကိုးကွယ်ရသည်ဟု ကျမ်းဂန်တို့မှာ လာသည် တစ်ရပ်၊ ဓမ္မာနုဿတိ
တည်ရှိသော သူ၏ ခန္ဓာကိုယ်သည် စေတီကျောင်းနှင့် အလားတူသည်။
လူ၊ နတ်တို့ ပူဇော်ထိုက်သည်ဟု ဝိသုဒ္ဓိမဂ် အဋ္ဌကထာမှာ လာသည်
တစ်ရပ်၊ ဓမ္မက္ခန္ဓာပေါင်း ရှစ်သောင်း လေးထောင်သည် ငါ ဘုရား
ကိုယ်တော်စား ဘုရား အရာ၌ တည်သည်ဟု ဟောတော်မူသည်တစ်ရပ်
ဤသို့လာသော အရာများကို ထောက်၍ ဤ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဒေသနာ
အကျဉ်း၊ အကျယ် ပါဠိတော်ကြီးများကို အရကျက်၍ အသက်ထက်ဆုံး
အမြဲ ဆောင်ရွက်သော သူသည် ယောက်ျားဖြစ်စေ၊ မိန်းမ ဖြစ်စေ
ဓမ္မစေတီ ကျောင်းတော်နှင့် တူ၏။ လူ၊ နတ်တို့ ရှိခိုးပူဇော်ခြင်းကို
ခံထိုက်၏ ဟု သိအပ်၏။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဥဒ္ဓေသ ပါဠိတော် အနက်

အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ၊ အဟုတ်အမှန်ကို မသိမမြင် မထင်မလင်းမှု ဟူသော
အကြောင်းတရား ထင်ရှား ရှိနေခြင်းကြောင့်။ သင်္ခါရာ၊ ပစ္စုပ္ပန်အမှု၊
သံသရာအမှုတို့ကို ပြုစု ပျိုးထောင်ခြင်း ဟူသော သင်္ခါရမူတို့သည်။
သမ္ဘဝန္တိ၊ ဖြစ်ပွားကုန်၏။ သင်္ခါရပစ္စယာ၊ ပစ္စုပ္ပန်အမှု၊ သံသရာအမှု
တို့ကို ပြုစု ပျိုးထောင်ခြင်း ဟူသော သင်္ခါရတရား ထင်ရှား ရှိနေခြင်း
ကြောင့်။ ဝိညာဏံ၊ ဘဝသစ်၌ ဝိညာဏ်သစ် ဖြစ်ပေါ်မှုသည်။ သမ္ဘဝတိ၊

ဖြစ်ပွား၏။ ဝိညာဏပစ္စယာ၊ ဝိညာဏ်သစ် ဖြစ်ပေါ်မှုကြောင့်။ နာမ-
ရူပံ၊ နာမ်အစု၊ ရုပ်အစုသည်။ သမ္ဘဝတိ၊ ဖြစ်ပွား၏။ နာမရူပပစ္စယာ၊
နာမ်အစု၊ ရုပ်အစု ဖြစ်ပွားမှုကြောင့်။ သဠာယတနံ၊ ဒွါရ ၆ မည်၊
အကြည် ၆-ပါး သဠာယတန တရားစုသည်။ သမ္ဘဝတိ၊ ဖြစ်ပွား၏။
သဠာယတနပစ္စယာ၊ ဒွါရ ၆-မည်၊ အကြည် ၆-ပါး ထင်ရှားရှိခြင်း
ကြောင့်။ ဖဿော၊ အာရုံကို တွေ့မှုဟူသော ဖဿ ၆-ပါးသည်။
သမ္ဘဝတိ၊ ဖြစ်ပွား၏။ ဖဿပစ္စယာ၊ ဖဿ ၆-ပါး ထင်ရှားရှိနေခြင်း
ကြောင့်။ ဝေဒနာ၊ အာရုံကို ခံစားမှုဟူသော ဝေဒနာ ၆-ပါးသည်။
သမ္ဘဝတိ၊ ဖြစ်ပွား၏။ ဝေဒနာပစ္စယာ၊ ဝေဒနာ ၆-ပါး ထင်ရှား
ရှိနေခြင်းကြောင့်။ တဏှာ၊ ဝတ္ထုအား ရုံ ကာမဂုဏ်ကို ခင်မင်တွယ်တာ
သာယာကပ်ငြိသော တဏှာ ခြောက်ပါးသည်။ သမ္ဘဝတိ၊ ဖြစ်ပွား၏။
တဏှာပစ္စယာ၊ တဏှာခြောက်ပါး ထင်ရှားရှိနေမှုကြောင့်။ ဥပါဒါနံ၊
မလွတ်နိုင်၊ မခွါနိုင် ပိုင်ပိုင်ဖေးချဲ့ တွယ်တာမြဲသော ဥပါဒါနံတရားသည်။
သမ္ဘဝတိ၊ ဖြစ်ပွား၏။ ဥပါဒါနပစ္စယာ၊ ဥပါဒါနံတရား ထင်ရှားရှိနေမှု
ကြောင့်။ ဘဝေါ၊ လောကအစီးအပွား၊ သံသရာအစီးအပွား ဟူသော
ကံတရား၊ ဝိပါကံတရားစုသည်။ သမ္ဘဝတိ၊ ဖြစ်ပွား၏။ ဘဝပစ္စယာ၊
ပစ္စုပ္ပန်စီးပွားမှု သံသရာစီးပွားမှု ထင်ရှားရှိနေခြင်းကြောင့်။ ဇာတိ၊
အဖန်ဖန် ပဋိသန္ဓေနေမှု ထင်ရှားရှိနေခြင်းသည်။ သမ္ဘဝတိ၊ ဖြစ်ပွား၏။
ဇာတိပစ္စယာ၊ ပဋိသန္ဓေနေမှု ထင်ရှားရှိနေခြင်းကြောင့်။ ဇရာမရဏံ၊
အဖန်ဖန် အိုမင်းရင့်ဆွေးမှု၊ သေဆုံးမှုသည်လည်းကောင်း။ သောက-
ပရိဒေဝ ဒုက္ခ သောမနဿုပါယာသာ၊ စိုးရိမ်ပူဆွေးမှု၊ ငိုကြွေး
မြည်ကမ်းမှု၊ ပင်ပန်းဆင်းရဲ နှလုံးမသွယ်မှု၊ သက်ကြီးရှက်ငင်
ပင်ပန်းမှုတို့သည်လည်းကောင်း။ သမ္ဘဝန္တိ၊ ဖြစ်ပွားကုန်၏။ ဧဝံ၊ ဤသို့။
ကေဝလဿ၊ သုခမဖက် သက်သက်သော။ ဘေဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ၊ ဤဒုက္ခ
အစု၏။ သမုဒယော၊ ဖြစ်ပွားခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အကျဉ်းဥဒ္ဒေသ ပါဠိတော် အနက် ပြီး၏။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် နိဒ္ဒေသ ပါဠိတော် အနက်

၁။ တတ္ထ၊ ထိုဥဒ္ဓေသပါဠိ၌။ အဝိဇ္ဇာ၊ အဝိဇ္ဇာဆိုသည်ကား။ ကတမာ၊ အဘယ်နည်း။ ဒုက္ခေ၊ ဒုက္ခသစ္စာတရား၌။ အညာဏံ၊ မသိခြင်းအမှုလည်း တစ်ပါး။ ဒုက္ခသမုဒယေ၊ ဒုက္ခပွားများကြောင်း ဖြစ်သော အမြစ်မူလ တရား၌။ အညာဏံ၊ မသိခြင်းအမှုလည်း တစ်ပါး။ ဒုက္ခနိရောဓေ၊ ဒုက္ခ၏ ကုန်ဆုံးချုပ်ငြိမ်းရာ တရား၌။ အညာဏံ၊ မသိခြင်း အမှုလည်း တစ်ပါး။ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိယာ ဗုဒ္ဓိပဒါယ၊ ဒုက္ခ ကုန်ဆုံး ချုပ်ငြိမ်းရာသို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော အကျင့်တရား၌။ အညာဏံ၊ မသိခြင်း အမှုလည်း တစ်ပါး။ အယံ၊ ဤမသိခြင်း လေးပါးကို။ အဝိဇ္ဇာ၊ အဝိဇ္ဇာဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

၂။ တတ္ထ၊ ထိုဥဒ္ဓေသပါဠိ၌။ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ၊ အဝိဇ္ဇာ ဟူသော အကြောင်းကြောင့်။ ဥပ္ပန္နာ၊ ဖြစ်ကုန်သော။ သင်္ခါရာ၊ သင်္ခါရတို့ ဟူသည်။ ကတမေ၊ အဘယ်သည်တို့နည်း ဟူမူကား။ ပုညာဘိသင်္ခါရော၊ ပုညာဘိသင်္ခါရလည်း တစ်ပါး။ အပုညာဘိသင်္ခါရော၊ အပုညာဘိသင်္ခါရ လည်း တစ်ပါး။ အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရော၊ အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရလည်း တစ်ပါး။ [ဤသုံးပါး တစ်ရပ်]။ ကာယသင်္ခါရော၊ ကာယသင်္ခါရ လည်း တစ်ပါး။ ဝစီသင်္ခါရော၊ ဝစီသင်္ခါရလည်း တစ်ပါး။ စိတ္တ သင်္ခါရော၊ စိတ္တသင်္ခါရလည်း တစ်ပါး။ [ဤသုံးပါး တစ်ရပ်]။ တတ္ထ၊ ထိုနှစ်ရပ်တို့တွင်။ ကတမေ၊ အဘယ်တရားသည်။ ပုညာဘိသင်္ခါရော၊ ပုညာဘိသင်္ခါရ မည်သနည်း။ ကာမာဝစရာ၊ ကာမာဝစရ ဖြစ်သော။ ဒါနမယာ၊ ဒါနဖြင့် ပြီးသော။ သီလမယာ၊ သီလဖြင့် ပြီးသော။ ဘာဝနာမယာ၊ ဘာဝနာဖြင့် ပြီးသော။ ကုသလာ စေတနာ၊ ကုသိုလ် စေတနာသည် လည်းကောင်း။ ရူပါဝစရာ၊ ရူပါဝစရ ဖြစ်သော။ ဘာဝနာမယာ၊ ဘာဝနာဖြင့် ပြီးသော။ ကုသလာ စေတနာ၊ ကုသိုလ် စေတနာသည်လည်းကောင်း။ အယံ၊ ဤတရားစုကို။ ပုညာဘိသင်္ခါရော၊ ပုညာဘိသင်္ခါရ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။ တတ္ထ၊ ထိုပထမ သုံးရပ် တွင်။ အပုညာဘိသင်္ခါရော၊ အပုညာဘိသင်္ခါရ ဟူသည်။ ကတမေ၊

အဘယ်တရားနည်း။ ကာမာဝစရာ၊ ကာမာဝစရ ဖြစ်သော။ အကုသလာ
 စေတနာ၊ အကုသိုလ်စေတနာတည်း။ အယံ၊ ဤအကုသိုလ်စေတနာကို။
 အပုညာဘိသင်္ခါရော၊ အပုညာဘိသင်္ခါရဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။ တတ္ထ၊
 ထိုပထမသုံးရပ်တွင်။ အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရော၊ အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရ
 ဟူသည်။ ကတမော၊ အဘယ်နည်း။ အရူပါဝစရာ၊ အရူပါဝစရဖြစ်သော။
 ကုသလာ စေတနာ၊ ကုသိုလ်စေတနာတည်း။ အယံ၊ ဤကုသိုလ်စေတနာ
 ကို။ အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရော၊ အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။
 တတ္ထ၊ ထိုဒုတိယသုံးရပ်တွင်။ ကာယသင်္ခါရော၊ ကာယသင်္ခါရ ဟူသည်။
 ကတမော၊ အဘယ်တရားနည်း။ ကာယသဉ္ဇေတနာ၊ ကာယဒုစရိုက်၊
 ကာယသုစရိုက် စေတနာစသည်။ ကာယသင်္ခါရော၊ ကာယသင်္ခါရမည်၏။
 ဝစီသဉ္ဇေတနာ၊ ငစီဒုစရိုက်၊ ငစီသုစရိုက် စေတနာစသည်။ ငစီသင်္ခါရော၊
 ဝစီသင်္ခါရ မည်၏။ မနောသဉ္ဇေတနာ၊ မနောဒုစရိုက်၊ မနောသုစရိုက်
 စေတနာစသည်။ စိတ္တသင်္ခါရော၊ စိတ္တသင်္ခါရ မည်၏။ ဣမေ၊ ဤတရား
 တို့ကို။ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ၊ အဝိဇ္ဇာဟူသော အကြောင်းကြောင့်။ ဥပ္ပန္နာ၊
 ဖြစ်ကုန်သော။ သင်္ခါရော၊ သင်္ခါရတို့ ဟူ၍။ ဝုစ္စန္တိ၊ ဆိုအပ်ကုန်၏။

၃။ တတ္ထ၊ ထိုဥဒ္ဓေသပါဠိ၌။ သင်္ခါရပစ္စယာ၊ သင်္ခါရ ဟူသော
 အကြောင်းကြောင့်။ ဥပ္ပန္နံ၊ ဖြစ်သော။ ဝိညာဏံ၊ ဝိညာဏ်ဟူသည်။
 ကတမံ၊ အဘယ်တရားနည်း။ စက္ခုဝိညာဏံ၊ မျက်စိ၌ ဖြစ်သော စက္ခု-
 ဝိညာဏ်လည်းကောင်း။ သောတဝိညာဏံ၊ နား၌ ဖြစ်သော သောတ-
 ဝိညာဏ်လည်းကောင်း။ သာနဝိညာဏံ၊ နှာခေါင်း၌ဖြစ်သော သာန-
 ဝိညာဏ်လည်းကောင်း။ ဇိဝှိဝိညာဏံ၊ လျှာ၌ ဖြစ်သော ဇိဝှိဝိညာဏ်
 လည်းကောင်း။ ကာယဝိညာဏံ၊ ကိုယ်တွင်း၊ ပြင် တစ်ခုလုံးအနှံ့ဖြစ်
 သော ကာယဝိညာဏ်လည်းကောင်း။ မနောဝိညာဏံ၊ နှလုံးအိမ်တွင်း၌
 ဖြစ်သော မနောဝိညာဏ် လည်းကောင်း။ ဣဒံ၊ ဤဝိညာဏ်ခြောက်ပါး
 ကို။ သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏံ၊ သင်္ခါရကြောင့် ဖြစ်သော ဝိညာဏ် ဟူ၍။
 ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

၄။ တတ္ထ၊ ထိညဒ္ဓေသပါဠိ၌။ ဝိညာဏပစ္စယာ၊ ဝိညာဏ် ဟူသော အကြောင်းကြောင့်။ ဥပ္ပန္နံ၊ ဖြစ်သော။ နာမရူပံ၊ နာမ်၊ ရုပ် ဟူသည်။ ကတမံ၊ အဘယ် တရားနည်း။ နာမံ၊ နာမ်သည်လည်း။ အတ္တိ၊ ရှိ၏။ ရူပံ၊ ရုပ်သည်လည်း။ အတ္တိ၊ ရှိ၏။ တတ္ထ၊ ထိုနာမ်၊ ရုပ်နှစ်ပါး တို့တွင်။ နာမံ၊ နာမ်-ဟူသည်။ ကတမံ၊ အဘယ်တရားနည်း။ ဝေဒနာက္ခန္ဓော၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာလည်းကောင်း။ သညာက္ခန္ဓော၊ သညာက္ခန္ဓာလည်းကောင်း။ သင်္ခါရက္ခန္ဓော၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာလည်းကောင်း။ ဣဒံ၊ ဤတရားစုကို။ နာမံ၊ နာမ်-ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။ ။တတ္ထ၊ ထိုနာမ်၊ ရုပ် နှစ်ပါးတို့တွင်။ ရူပံ၊ ရုပ်-ဟူသည်။ ကတမံ၊ အဘယ်နည်း။ စတ္တာရော၊ ၄-ပါးကုန်သော။ မဟာဘူတာ စ၊ မြေ၊ ရေ၊ လေ၊ ငီး-ဟူသော ဘုတ်ကြီး ၄-ပါး တို့လည်းကောင်း။ စတုန္နံ၊ ၄-ပါးကုန်သော။ မဟာဘူတာနံ၊ မဟာဘုတ်တို့ကို။ ဥပါဒါယ၊ စွဲမှီ၍။ ပဝတ္တံ၊ ဖြစ်သော။ ရူပံ၊ အရံ ရုပ်သေး ၂၄-ခုလည်းကောင်း။ ဣဒံ၊ ဤရုပ်အစုကို။ ရူပံ၊ ရုပ် ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဣဒဉ္စ နာမံ၊ ဤနာမ်စုလည်းကောင်း။ ဣဒဉ္စ ရူပံ၊ ဤရုပ်စုလည်းကောင်း။ ဣဒံ၊ ဤတရား နှစ်ပါးကို။ ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပံ၊ ဝိညာဏ်ကြောင့်ဖြစ်သော နာမ်ရုပ် ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

၅။ တတ္ထ၊ ထိညဒ္ဓေသပါဠိ၌။ နာမရူပပစ္စယာ၊ နာမ်၊ ရုပ် ဟူသော အကြောင်းကြောင့်။ ဥပ္ပန္နံ၊ ဖြစ်သော။ သဠာယတနံ၊ တည်ရာ ခြောက်ပါး၊ တံခါး ခြောက်ခု ဟူသည်။ ကတမံ၊ အဘယ်နည်း။ စက္ခာယတနံ၊ စက္ခု ဟူသော အကြည်ဓာတ်မှန် တံခါးလည်း တစ်ပါး။ သောတာယတနံ၊ သောဟ ဟူသော အကြည်ဓာတ်မှန် တံခါးလည်း တစ်ပါး။ သာနာယတနံ၊ သာန ဟူသော အကြည်ဓာတ်မှန် တံခါးလည်း တစ်ပါး။ ဇိဝှိယတနံ၊ ဇိဝှိဟူသော အကြည်ဓာတ်မှန် တံခါးလည်း တစ်ပါး။ ကာယာယတနံ၊ ကာယ ဟူသော အကြည်ဓာတ်မှန် တံခါးလည်း တစ်ပါး။ မနာယတနံ၊ မနောဟူသော အကြည်ဓာတ်မှန် တံခါးလည်း တစ်ပါး။ ဣဒံ၊ ဤတရားစုကို။ နာမရူပပစ္စယာ သဠာ-

ယတနံ၊ နာမ်၊ ရုပ်ကြောင့် ဖြစ်သော ဓာတ်မှန် အကြည် တည်ရာခြောက်
ပါး၊ တံခါးခြောက်ခု ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

၆။ တတ္ထ၊ ထိုဥဒ္ဓေသပါဠိ၌။ သဠာယတနပစ္စယာ၊ သဠာယတန-
ဟူသော အကြောင်းကြောင့်။ ဥပ္ပန္နော၊ ဖြစ်သော။ ဖဿော၊ အာရုံကို
တွေ့ထိမှု ဟူသော ဖဿသည်။ ကတမော၊ အဘယ်နည်း။ စက္ခုသမ္ပယော၊
စက္ခုအကြည်မှာ ဆိုက်တိုက်လာသော ရူပါရုံကို တွေ့ထိမှု ဟူသော စက္ခု
သမ္ပယလည်း ၁-ပါး။ သောတသမ္ပယော၊ သောတအကြည်မှာ ဆိုက်တိုက်
လာသော သဒ္ဓါရုံကို တွေ့ထိမှု ဟူသော သောတသမ္ပယလည်း ၁-ပါး။
ဃာနသမ္ပယော၊ ဃာနအကြည်မှာ ဆိုက်တိုက်လာသော ဂန္ဓာရုံကို တွေ့ထိ
မှုဟူသော ဃာနသမ္ပယလည်း ၁ ပါး။ ဇိဝှိသမ္ပယော၊ ဇိဝှိအကြည်မှာ
ဆိုက်တိုက်လာသော ရသာရုံကို တွေ့ထိမှု ဟူသော ဇိဝှိသမ္ပယလည်း
၁-ပါး။ ကာယသမ္ပယော၊ တစ်ကိုယ်လုံးရှိ ကာယအကြည်မှာ တွေ့ထိလာ
သော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံကို တွေ့ထိမှု ဟူသော ကာယသမ္ပယလည်း ၁ ပါး
မနောသမ္ပယော၊ စိတ်နှလုံး ဟူသော မနောအကြည်မှာ ထင်ပေါ်
လာသော ဓမ္မာရုံကို တွေ့ထိမှု ဟူသော မနောသမ္ပယလည်း ၁-ပါး။
အယံ။ ဤတရားစုကို။ သဠာယတနပစ္စယာ ဖဿော၊ သဠာယတန
ကြောင့် ဖြစ်သော ဖဿ ခြောက်ပါး ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

၇။ တတ္ထ၊ ထိုဥဒ္ဓေသပါဠိ၌။ ဖဿပစ္စယာ၊ ဖဿ ဟူသော
အကြောင်းကြောင့်။ ဥပ္ပန္နော၊ ဖြစ်သော။ ဝေဒနာ၊ ခံစား၊ စံစားခြင်း
ဝေဒနာ ဟူသည်။ ကတမော၊ အဘယ်တရားနည်း ဟူမူကား။ စက္ခု-
သမ္ပယော၊ စက္ခုအတွေ့ကြောင့်ဖြစ်သော။ ဝေဒနာ၊ ခံစား၊ စံစားမှု
လည်း ၁-ပါး။ သောတသမ္ပယော၊ သောတအတွေ့ကြောင့် ဖြစ်သော။
ဝေဒနာ၊ ခံစား၊ စံစားမှုလည်း ၁-ပါး။ ဃာနသမ္ပယော၊ ဃာနအတွေ့
ကြောင့်ဖြစ်သော။ ဝေဒနာ၊ ခံစား၊ စံစားမှုလည်း ၁-ပါး။ ဇိဝှိသမ္ပယော၊
ဇိဝှိအတွေ့ကြောင့် ဖြစ်သော။ ဝေဒနာ၊ ခံစား၊ စံစားမှုလည်း ၁-ပါး။
ကာယသမ္ပယော၊ ကိုယ်အတွေ့ကြောင့် ဖြစ်သော။ ဝေဒနာ၊ ခံစား၊
စံစားမှုလည်း ၁-ပါး။ မနောသမ္ပယော၊ မနောအတွေ့ကြောင့်ဖြစ်သော။

ဝေဒနာ၊ ခံစား၊ စံစားမှုလည်း ၁-ပါး။ အယံ၊ ဤတရားစုကိုး
ဗျာပစ္စယာ ဝေဒနာ၊ ဗျာကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာ ခြောက်ပါးဟူ၍။
ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

၈။ တတ္ထ၊ ထိုဥဒ္ဓေသပါဠိ၌။ ဝေဒနာပစ္စယာ၊ ဝေဒနာ ဟူသော
အကြောင်းကြောင့်။ ဥပ္ပန္နာ၊ ဖြစ်သော။ တဏှာ၊ တဏှာဟူသည်။ ကတ-
မာ၊ အဘယ်တရားနည်း ဟူမူကား။ ရူပတဏှာ၊ အဆင်း၌ သာယာသော
ရူပတဏှာလည်း ၁-ပါး။ သဒ္ဓတဏှာ၊ အသံ၌ သာယာသော သဒ္ဓတဏှာ
လည်း ၁-ပါး။ ဂန္ဓတဏှာ၊ အနံ့၌ သာယာသော ဂန္ဓတဏှာလည်း
၁-ပါး။ ရသတဏှာ၊ အရသာ၌ သာယာသော ရသတဏှာလည်း ၁-ပါး။
ဖောဋ္ဌဗ္ဗတဏှာ၊ ကိုယ်အတွေ၌ သာယာသော ဖောဋ္ဌဗ္ဗ တဏှာလည်း
၁-ပါး။ ဓမ္မတဏှာ၊ စက္ခု၊ သောတ စသော ဓမ္မာရုံ၌ သာယာသော
ဓမ္မတဏှာလည်း ၁-ပါး။ အယံ၊ ဤတရားစုကို။ ဝေဒနာပစ္စယာ
တဏှာ၊ ဝေဒနာကြောင့် ဖြစ်သော တဏှာဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

၉။ တတ္ထ၊ ထိုဥဒ္ဓေသပါဠိ၌။ တဏှာပစ္စယာ၊ တဏှာ ဟူသော
အကြောင်းကြောင့်။ ဥပ္ပန္နာ၊ ဖြစ်သော။ ဥပါဒါနံ၊ အစွဲပြင်းထန် ဥပါ-
ဒါနံ ဟူသည်။ ကတမာ၊ အဘယ်နည်း ဟူမူကား။ ကာမုပါဒါနံ၊
ကာမဂုဏ်၌ စွဲလမ်းမှု ဟူသော ကာမုပါဒါနံလည်း ၁-ပါး။ ဒိဋ္ဌုပါ-
ဒါနံ၊ ဒိဋ္ဌိအယူ၌ စွဲလမ်းမှု ဟူသော ဒိဋ္ဌုပါဒါနံလည်း ၁-ပါး။ သီလဗ္ဗတု-
ပါဒါနံ၊ နှား၊ ခွေး စသည်တို့၏ အလေ့အကျင့်၌ အထွတ်အမြတ်
ထင်မှတ် စွဲလမ်းမှု ဟူသော သီလဗ္ဗတုပါဒါနံလည်း ၁-ပါး။ အတ္တဝါဒု-
ပါဒါနံ၊ ခန္ဓာငါးပါးသည် ငါးတည်း ကိုယ်တည်းဟု ပြောဆို စွဲလမ်းမှု
ဟူသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ခေါ်သော အတ္တဝါဒုပါဒါနံလည်း ၁-ပါး။
ဣဒံ၊ ဤတရားစုကို။ တဏှာပစ္စယာ ဥပါဒါနံ၊ တဏှာကြောင့် ဖြစ်သော
ဥပါဒါနံ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

၁၀။ တတ္ထ၊ ထိုဥဒ္ဓေသပါဠိ၌။ ဥပါဒါနပစ္စယာ၊ ဥပါဒါနံဟူသော
အကြောင်းကြောင့်။ ဥပ္ပန္နာ၊ ဖြစ်သော။ ဘဝေါ၊ အစီးအပွား ဟူသည်။
ကတမာ၊ အဘယ်နည်း ဟူမူကား။ ဘဝေါ၊ အစီးအပွားသည်။

ဒုဝိဇေန-ဒုဝိဇော၊ နှစ်ပါးအပြားရှိ၏။ ကမ္မဘဝေါ၊ ကောင်းမှုကံ၊ မကောင်းမှုကံ ဟူသော အစီးအပွားသည်လည်း။ အတ္တိ၊ ရှိ၏။ ဥပပတ္တိဘဝေါ၊ ဘဝသစ်သို့ ကပ်ရခြင်းတည်းဟူသော အစီးအပွားသည်လည်း။ အတ္တိ၊ ရှိ၏။ တတ္ထိ၊ ထိုဘဝ နှစ်ပါးတို့တွင်။ ကမ္မဘပေါ၊ ကံ အစီးအပွား ဟူသည်။ ကတမော၊ အဘယ်နည်း။ ပုညာဘိသင်္ခါရော၊ ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ပြုစုအားထုတ်ခြင်းလည်း တစ်ပါး၊ အပုညာဘိသင်္ခါရော၊ အကုသိုလ်မကောင်းမှုကို ပြုစုအားထုတ်ခြင်းလည်း တစ်ပါး။ အာနေညာဘိသင်္ခါရော၊ အာနေညခေါ်သော အရူပဈာန်တရားကို ပြုစုအားထုတ်ခြင်းလည်းတစ်ပါး။ အယံ၊ ဤတရားသုံးပါးကို။ ကမ္မဘဝေါ၊ ကံ အစီးအပွားဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ခိုအပ်၏။ သဗ္ဗမ္ပိ၊ အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော။ ဘဝဂါမိကမ္ပိ၊ ဘဝတပါးသို့ ပို့ဆောင်တတ်သော ကောင်းမှု၊ မကောင်းမှု ဟူသမျှသည်။ ကမ္မဘဝေါ၊ ကံ အစီးအပွားချည်းသာတည်း။ တတ္ထိ၊ ထိုဘဝ နှစ်ပါးတို့တွင်။ ဥပပတ္တိဘဝေါ၊ ဘဝသစ်သို့ ကပ်ရခြင်း အစီးအပွား ဟူသည်။ ကတမော၊ အဘယ်နည်း။ ကာမဘဝေါ၊ ကာမဘဝလည်းတစ်ပါး။ ရူပဘဝေါ၊ ရူပဘဝလည်းတစ်ပါး။ အရူပဘဝေါ၊ အရူပဘဝလည်းတစ်ပါး (ဤလည်း ဥပပတ္တိဘဝ သုံးပါးတစ်ရပ်)။

သညာဘဝေါ၊ စိတ် သညာ ရှိသော သညာဘဝလည်း တစ်ပါး။ အသညာဘဝေါ၊ စိတ် သညာ မရှိသော အသညာဘဝလည်း တစ်ပါး။ နေဝသညာနာသညာဘဝေါ၊ စိတ် သညာရှိသည်လည်း မဟုတ်၊ မရှိသည်လည်း မဟုတ်သော နေဝသညာနာသညာ ဘဝလည်း တစ်ပါး။ (ဤလည်း ဥပပတ္တိဘဝ သုံးပါး တစ်ရပ်)။

ဧကဝေါကာရဘဝေါ၊ ရုပ်ခန္ဓာ တစ်ခုသာ ရှိသော ဧကဝေါကာရဘဝလည်း တစ်ပါး။ စတုဝေါကာရဘဝေါ၊ နာမ်ခန္ဓာ ၄-ခုသာ ရှိသော စတုဝေါကာရဘဝလည်း တစ်ပါး။ ပဉ္စဝေါကာရဘဝေါ၊ ရုပ်၊ နာမ် ခန္ဓာ ငါးခုရှိသော ပဉ္စဝေါကာရဘဝလည်းတစ်ပါး။ (ဤလည်း ဥပပတ္တိဘဝသုံးပါး တစ်ရပ်၊ ပေါင်း ဥပပတ္တိဘဝ ၉-ပါး။)

အယံ၊ ဤ ဇ-ပါးကို။ ဥပပတ္တိဘဝေါ၊ ဥပပတ္တိဘဝ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ အယဉ္ဇ ကမ္မဘဝေါ၊ ဤ ကံအစီးအပွားသည် လည်းကောင်း။ အယဉ္ဇ ဥပပတ္တိဘဝေါ၊ ဤဘဝသစ်သို့ ကပ်ရခြင်း အစီးအပွားသည် လည်းကောင်း။ အယံ၊ ဤဘဝနှစ်ပါးကို။ ဥပါဒါန-ပစ္စယာ ဘဝေါ၊ ဥပါဒါန်ကြောင့် ဖြစ်သော ဘဝဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

၁၁။ တတ္ထ၊ ထိုဥဒ္ဓေသပါဠိ၌။ ဘဝပစ္စယာ၊ ဘဝ ဟူသောအကြောင်း ကြောင့်။ ဥပ္ပန္နာ၊ ဖြစ်သော။ ဇာတိ၊ ဇာတိမည်သည်။ ကတမာ၊ အဘယ်တရားနည်း။ တေသံ တေသံ သတ္တာနံ၊ ထိုထိုသတ္တဝါတို့၏။ တမ္ပိ တမ္ပိ သတ္တန်ကာယေ၊ ထိုထို သတ္တဝါမျိုး အပေါင်း၌။ ယာ ဇာတိ၊ အကြင် ဖြစ်ပေါ်ခြင်းသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ယာ သဉ္ဇာတိ၊ အကြင်ဓာတ်စ ဓာတ်ခဲအားဖြင့် ဖြစ်ပေါ်ခြင်းသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ယာ ဩက္ကန္တိ၊ အကြင် အမိဝမ်း၌ ဝင်ရောက်ခြင်းသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ယာ နိဗ္ဗတ္တိ၊ အကြင်အသစ် ဖြစ်ခြင်းသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ယာ အဘိနိဗ္ဗတ္တိ၊ အကြင် ထင်ရှားစွာ ဖြစ်ပေါ်ခြင်းသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ခန္ဓာနံ၊ ရုပ်အစု၊ နာမ်အစုတို့၏။ ယော ပါတုဘာဝေါ၊ အကြင်ဖြစ်ပေါ်ခြင်းသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ အာယတနာနံ၊ စက္ခု စသော အာယတနတို့ကို။ ယော ပဋိလဘော၊ အကြင်အသစ်တဖန် ရပြန်ခြင်းသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ အယံ၊ ဤသို့ ဖြစ်ခြင်းကို။ ဘဝပစ္စယာ ဇာတိ၊ ဘဝကြောင့်ဖြစ်သော ဇာတိဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

၁၂။ တတ္ထ၊ ထိုဥဒ္ဓေသပါဠိ၌။ ဇာတိပစ္စယာ၊ တဖန်အသစ် ဖြစ်ပေါ် ခြင်းဟူသော ဇာတိကြောင့်။ ဥပ္ပန္နံ၊ ဖြစ်သော။ ဇရာမရဏံ၊ ဇရာ မရဏ ဟူသည်။ ကတမံ၊ အဘယ်နည်း။ ဇရာ၊ ဇရာသည်လည်း။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ မရဏံ၊ မရဏသည်လည်း။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ တတ္ထ၊ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင်။ ဇရာ၊ ဇရာဟူသည်။ ကတမာ၊ အဘယ်နည်း ဟူမူကား။ တေသံ တေသံ သတ္တာနံ၊ ထိုထို သတ္တဝါတို့၏။ တမ္ပိ တမ္ပိ သတ္တန်ကာယေ၊ ထိုထို သတ္တဝါမျိုးအပေါင်း၌။ ယာ ဇရာ၊ အကြင် အိုမင်း ရင့်ရော်ခြင်းသည်။

ယာ ဇီရဏတာ၊ အကြင်ဟောင်းနှမ်း မှည့်ရှမ်းခြင်းသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။
ယံ ခဏ္ဍိစ္စံ၊ အကြင် သွားကျိုးခြင်းသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ယံ ပါလိစ္စံ၊
အကြင် ဆံဖြူခြင်းသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ယာ ဝလိတ္တစတာ၊ အကြင်
အရေတွန့်ခြင်းသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ အာယုနော၊ အသက်၏။ ယာ
သံဟာနံ၊ အကြင် ဆုတ်ယုတ်ခြင်းသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ဣန္ဒြိယာနံ၊ စက္ခု၊
အစရှိသော ဣန္ဒြေတို့၏။ ယော ပရိပါကော၊ အကြင် ရင့်ခြင်းသည်။
အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ အယံ၊ ဤအမှုကို။ ဇရာ၊ ဇရာ-ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

တတ္ထ၊ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင်။ မရဏံ၊ မရဏ-ဟူသည်။ ကတမံ၊ အဘယ်
နည်း။ တေသံ တေသံ သတ္တာနံ၊ ထိုထိုသတ္တဝါတို့၏။ တမ္ဘာ တမ္ဘာ
သတ္တနိကာယာ၊ ထိုထိုသတ္တဝါမျိုး အပေါင်းမှ။ ယာ စုတိ၊ အကြင် စုတေ
ခြင်းသည်။ ယာ စဝနတာ၊ အကြင်ရွှေ့ပြောင်းခြင်းသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။
ယော ဘေဒေါ၊ အကြင် ပျက်စီးခြင်းသည်။ ယံ အန္တရဓာနံ၊ အကြင်
ကွယ်လွန်ခြင်းသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ယံ မစ္စု၊ အကြင်သေခြင်းသည်။ ယံ
မရဏံ၊ အကြင် အသက်ကို စွန့်ခြင်းသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ယာ ကာလံ-
ကိရိယာ၊ အကြင် သေမှုသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ခန္ဓာနံ၊ ခန္ဓာတစ်ပါး၊
လေးပါး၊ ငါးပါးတို့၏။ ယော ဘေဒေါ၊ အကြင် ပျက်ဆုံးခြင်းသည်။
ကဋ္ဌေဝရဿ၊ အသေကောင်ကို။ ယော နိက္ခေပေါ၊ အကြင်ပစ်ချခြင်းသည်။
အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ဇီဝိတိန္ဒြိယဿ၊ ဇီဝိတိန္ဒြေ အစဉ်၏။ ယော ဥပစ္ဆေဒေါ၊
အကြင်ပြတ်ခြင်းသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ဣဒံ၊ ဤအမှုကို။ မရဏံ၊ မရဏ ဟူ၍။
ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ အယဉ္စ ဇရာ၊ ဤဇရာလည်းကောင်း။
ဣဒဉ္စ မရဏံ၊ ဤမရဏလည်းကောင်း။ ဣဒံ၊ ဤတရား နှစ်ပါးကို။
ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏံ၊ ဇာတိကြောင့်ဖြစ်သော ဇရာမရဏ-ဟူ၍။
ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

၁၃။ တတ္ထ၊ ထိုဥဒ္ဓေသပါဠိ၌။ သောကော၊ သောက ဟူသည်။
ကတမော၊ အဘယ်တရားနည်း။ ဉာတိဗျသနေန၊ သား သမီး စသော
ဆွေမျိုးတို့၏ ပျက်စီးမှုနှင့်။ ဖဋ္ဌဿ ဝါ၊ တော့သောသူ၏လည်းကောင်း။

ဘောဂဗျသနေန၊ စည်းစိမ် ဥစ္စာတို့၏ ပျက်စီးမှုနှင့်။ ဖဋ္ဌဿ ဝါ၊ တွေ့သော သူ၏လည်းကောင်း။ ရောဂဗျသနေန၊ ချမ်းသာမှုကို ဖျက်ဆီးတတ်သော ရောဂါဆိုး၊ အနာဆိုးနှင့်။ ဖဋ္ဌဿ ဝါ၊ တွေ့သော သူ၏လည်းကောင်း။ သီလဗျသနေန၊ ကိုယ်ကျင့်သီလ ပျက်စီးမှုနှင့်။ ဖဋ္ဌဿ ဝါ၊ တွေ့သောသူ၏ လည်းကောင်း။ ဒိဋ္ဌိဗျသနေန၊ အယူပျက်စီးမှုနှင့်။ ဖဋ္ဌဿ ဝါ၊ တွေ့သော သူ၏ လည်းကောင်း။ အညတရညတရေန ဗျသနေန၊ ဆိုခဲ့ပြီးသည်မှ ကြွင်းသော အမှတ်မရှိ တပါးပါးသော ပျက်စီးမှုနှင့်။ သမန္တာဂတဿ ဝါ၊ ပြည့်စုံသော သူ၏ လည်းကောင်း။ အညတရညတရေန ဒုက္ခဓမ္မေန၊ အမှတ်မရှိ တပါးပါးသော ဒုက္ခဓမ္မနှင့်။ ဖဋ္ဌဿ ဝါ၊ တွေ့သောသူ၏ လည်းကောင်း။ သောကော၊ စိုးရိမ်မှုသည်။ သောစနာ၊ ပူပန်မှုသည်။ သောစိတတ္တံ၊ စိတ်ပူပန်သည်၏ အဖြစ်သည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ အန္တောသောကော၊ အတွင်း၌ စိုးရိမ်မှုသည်။ အန္တောပရိသောကော၊ အတွင်း၌ ထွေထွေလာလာ ပူပန်မှုသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ဇေတသော၊ စိတ်၏။ ပရိဇ္ဈာယနာ၊ ပူလောင်မှုသည်။ ဒေါမနဿံ၊ နှလုံးမသာယာမှုသည်။ သောကသလ္လံ၊ သောက ငြောင့်စူးမှုသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ အယံ၊ ဤအမှုကို။ သောကော၊ သောက ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

၁၄။ တတ္ထ၊ ထိုဥဒ္ဓေသပါဠိ၌။ ပရိဒေဝေါ၊ ပရိဒေဝဟူသည်။ ကတမော၊ အဘယ်တရားနည်း။ ဉာတိဗျသနေန၊ သား သမီးစသော ဆွေမျိုးတို့၏ ပျက်စီးမှုနှင့်။ ဖဋ္ဌဿ ဝါ၊ တွေ့သောသူ၏လည်းကောင်း။ ဘောဂဗျသနေန၊ စည်းစိမ်တို့၏ ပျက်စီးမှုနှင့်။ ဖဋ္ဌဿ ဝါ၊ တွေ့သောသူ၏ လည်းကောင်း။ ရောဂဗျသနေန၊ ချမ်းသာမှုကို ဖျက်ဆီးတတ်သော ရောဂါဆိုး၊ အနာဆိုးနှင့်။ ဖဋ္ဌဿ ဝါ၊ တွေ့သော သူ၏လည်းကောင်း။ သီလဗျသနေန၊ ကိုယ်ကျင့်သီလ ပျက်စီးမှုနှင့်။ ဖဋ္ဌဿ ဝါ၊ တွေ့သော သူ၏လည်းကောင်း။ ဒိဋ္ဌိဗျသနေန၊ အယူပျက်စီးမှုနှင့်။ ဖဋ္ဌဿ ဝါ၊ တွေ့သောသူ၏လည်းကောင်း။ အညတရညတရေန ဗျသနေန၊ ဆိုခဲ့ပြီးသည်မှကြွင်းသော အမှတ်မရှိ တပါးပါးသော

ပျက်စီးမှုနှင့်။ သမန္နာဂတဿ ဝါ၊ ပြည့်စုံသော သူ၏ လည်းကောင်း။
 အညတရညတရေန ဒုက္ခဓမ္မေန၊ အမှတ်မရှိ တပါးပါးသော ဒုက္ခ
 ဓမ္မနှင့်။ ဖုဋ္ဌဿ ဝါ၊ တွေ့သော သူ၏ လည်းကောင်း။ အာဒေဝေါ၊
 ရည်သန်၍ ငိုကြွေးခြင်းသည်။ ပရိဒေဝေါ၊ ပြောကြား၍ ငိုကြွေး
 ခြင်းသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ အာဒေဝနာ၊ ရည်သန်၍ ငိုကြွေးမှုသည်။
 ပရိဒေဝနာ၊ ပြောကြား၍ ငိုကြွေးမှုသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ အာဒေဝိတတ္ထိ၊
 ရည်သန်၍ ငိုကြွေးတတ်သည်၏ အဖြစ်သည်။ ပရိဒေဝိတတ္ထိ၊ ပြော
 ကြား၍ ငိုကြွေးတတ်သည်၏ အဖြစ်သည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ဝါစာပလာ-
 ပေါ၊ စကားထွေလာ မြည်တမ်းခြင်းသည်။ ဝိပ္ပလာပေါ၊ အထူးထူး
 အထွေထွေ မြည်တမ်းခြင်းသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ လာလပေါ၊ အဖန်ဖန်
 မြည်တမ်းခြင်းသည်။ လာလပ္ပနာ၊ အဖန်ဖန် မြည်တမ်းမှုသည်။
 လာလပ္ပိတတ္ထိ၊ အဖန်ဖန် မြည်တမ်းသူ၏ အဖြစ်သည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။
 အယံ၊ ဤအမှုကို။ ပရိဒေဝေါ၊ ပရိဒေဝဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

၁၅။ တတ္ထ၊ ထိုဥဒ္ဓေသပါဠိ၌။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခ ဟူသည်။ ကတမံ၊
 အဘယ်နည်း။ ကာယိကံ၊ ကိုယ်အင်္ဂါ၌မို့သော။ ယံ အသာတံ၊ အကြင်
 မသက်သာမှုသည်။ ကာယိကံ၊ ကိုယ်အင်္ဂါ၌မို့သော။ ယံ ဒုက္ခံ၊ အကြင်
 ဆင်းရဲမှုသည်။ ကာယသမ္ဘယဇံ၊ ကိုယ်အင်္ဂါ၌ တွေ့၍ ဖြစ်သော။
 အသာတံ၊ မသက်သာသော။ ဒုက္ခံ၊ ဆင်းရဲသော။ ယံ ဝေဒယိတံ၊
 အကြင်ခံစားမှုသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ကာယသမ္ဘယဇာ၊ ကိုယ်အင်္ဂါ၌
 တွေ့၍ဖြစ်သော။ အသာတာ၊ မသက်သာသော။ ဒုက္ခာ၊ ဆင်းရဲ
 သော။ ယာ ဝေဒနာ၊ အကြင်ခံစားမှုသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ဣဒံ၊ ဤ
 အမှုကို။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

၁၆။ တတ္ထ၊ ထိုဥဒ္ဓေသပါဠိ၌။ ဒေါမနဿံ၊ ဒေါမနဿဟူသည်။
 ကတမံ၊ အဘယ်နည်းဟူမူကား။ စေတသိကံ၊ စိတ်၌မို့သော။ ယံ အသာတံ၊
 အကြင် မသက်သာမှုသည်။ စေတသိကံ၊ စိတ်၌ မို့သော။ ယံ ဒုက္ခံ၊
 အကြင် ဆင်းရဲသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ စေတောသမ္ဘယဇံ၊ စိတ်နှလုံး၌
 တွေ့၍ ဖြစ်သော။ အသာတံ၊ မသက်သာသော။ ဒုက္ခံ၊ ဆင်းရဲသော။

ယံ ဝေဒယိတံ၊ အကြင် ခံစားမှုသည်။ စေတောသမ္ဘယဇာ၊ စိတ်နှလုံး၌
တွေ့၍ ဖြစ်သော။ အသာတာ၊ မသက်သာသော။ ဒုက္ခာ၊ ဆင်းရဲသော။
ယာ ဝေဒနာ၊ အကြင်ခံစားမှုသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ဣဒံ၊ ဤအမှုကို။
ဒေါမနဿံ၊ ဒေါမနဿ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

၁၇။ တတ္ထ၊ ထိုဥဒ္ဓေသပါဠိ၌။ ဥပါယာသော၊ မရှုနိုင်၊ မဆည်နိုင်၊
အရိုက်အငင်၊ ပင်ပန်းခြင်းသည်။ ကတမော၊ အဘယ်နည်း ဟူမကား။
ဉာတိဗျသနေန၊ သား၊ သမီး စသော ဆွေမျိုးတို့၏ ပျက်စီးမှုနှင့်။
ဖုဋ္ဌဿ ဝါ၊ တွေ့သော သူ၏လည်းကောင်း။ ဘောဂဗျသနေန၊ စည်းစိမ်
တို့၏ ပျက်စီးမှုနှင့်။ ဖုဋ္ဌဿ ဝါ၊ တွေ့သောသူ၏လည်းကောင်း။ ရောဂ-
ဗျသနေန၊ ချမ်းသာကို ဖျက်ဆီးတတ်သော ရောဂါဆိုး၊ အနာဆိုးနှင့်။
ဖုဋ္ဌဿ ဝါ၊ တွေ့သော သူ၏လည်းကောင်း။ သီလဗျသနေန၊ ကိုယ်ကျင့်
သီလ ပျက်စီးမှုနှင့်။ ဖုဋ္ဌဿ ဝါ၊ တွေ့သော သူ၏ လည်းကောင်း။
ဒိဋ္ဌိဗျသနေန၊ အယူပျက်စီးမှုနှင့်။ ဖုဋ္ဌဿ ဝါ၊ တွေ့သောသူ၏လည်းကောင်း။
အညတရညတရေန ဗျသနေန၊ ဆိုခဲ့ပြီးသည်မှ ကြွင်းသော အမှတ်မရှိ
တပါးပါးသော ပျက်စီးမှုနှင့်။ သမန္နာဂတဿ ဝါ၊ ပြည့်စုံသောသူ၏
လည်းကောင်း။ အညတရညတရေန ဒုက္ခဓမ္မေန၊ အမှတ်မရှိတပါးပါးသော
ဒုက္ခဓမ္မနှင့်။ ဖုဋ္ဌဿ ဝါ၊ တွေ့သောသူ၏ လည်းကောင်း။ အာယာသော၊
အလွန်ပင်ပန်းခြင်းသည်။ ဥပါယာသော၊ ပြင်းစွာ ပင်ပန်းခြင်းသည်။
အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ အာယာသိတတ္ထံ၊ အလွန်ပင်ပန်းသည်၏ အဖြစ်သည်။
ဥပါယာသိတတ္ထံ၊ ပြင်းစွာပင်ပန်းသည်၏ အဖြစ်သည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ အယံ၊
ဤအမှုကို။ ဥပါယာသော၊ ဥပါယာသ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

ဝေမေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ သမုဒယော ဟောတီတိ၊
ဟူသည်ကား။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ ကေဝလဿ၊ သက်သက်သော။ တေဿ
ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ၊ ထိုဒုက္ခအစု၏။ သင်္ဂတိ၊ ပေါင်းဆုံမိခြင်းသည်။ ဟောတိ၊
ဖြစ်၏။ သမာဂမော၊ ပေါင်းဆုံမိခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

သမောဓာနံ၊ ပေါင်းဆုံမိခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ပါတုဘာဝေါ၊
ထင်ရှား ဖြစ်ပေါ်ခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ တေန၊ ထို့ကြောင့်။
ဧဝမေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ သမုဒယော ဟောတီတိ၊
ဧဝမေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ သမုဒယော ဟောတိ-ဟူ၍။
ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ပါဠိတော် အနက်ပြီး၏။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ပျို့လင်္ကာများ

ယခုအခါ ထိုဥဒ္ဓေသ၊ နိဒ္ဓေသ အကျဉ်း အကျယ် အားဖြင့် ပါဠိ အနက်ကို အစုံ ထုတ်ပြခဲ့ပြီးသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် တရားတော်မြတ်ကို အကျဉ်းချုံး၍ သိကုံး ဖွဲ့ဆိုအပ်သော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ပျို့လင်္ကာကို ဖြေဆိုပေအံ့။

ယခုအခါ ထုတ်ပြဖြေဆို အကျယ်ရေးသားလတ္တံ့သော သံဝဏ္ဏနာ စကား၏မှီရာ အကျဉ်းသဒ္ဓံပ သံဝဏ္ဏတဗ္ဗဖြစ်သော ၁၂၅၇-ခုနှစ် တပို့တွဲလအတွင်း မဟာဗောဓိသို့ ဖူးမြော်သွားရာ မန္တလေးမြို့မှ ရန်ကုန်သို့ အထွက် မီးရထားထက်တွင် ငါတို့ ရေးသားစီရင်အပ်သော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ပျို့ လင်္ကာချုပ် ၁၃-ပုဒ်ကို ရှေးဦးစွာ ထုတ်ပြပေအံ့ သတည်း။

အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ

၁။ ဗောဓိရတနာ၊ ယာဉ်စကြာဖြင့်၊ သစ္စာလေးရပ်၊ လေးကျွန်း ပတ်သား၊ နတ်ဝိသုဒ္ဓိ၊ တုမရှိအား၊ တြိဒွါရ၊ ရှိဦးခလျက်။ ။ဘဝသုံးပါး၊ ဟုန်းဟုန်း သွားသည်၊ ရထားသံသရာ၊ ယာဉ်စကြာ၏၊ ခြင်းရာ ထူပွတ်၊ သမုပ္ပါဒ်ကို၊ အဘယ်သိရန်၊ နိဒါန်းပြန်ပိမ့်။ ။အမှန်လေးချက်၊ သဘောနက်ကို၊ ဖုံးပျက်ကွယ်ကာ၊ အဝိဇ္ဇာဟု၊ မဟာတဇ၊ မှောင်ကြီး ကျလျက်။ ။ဘဝမြုံ့သိုက်၊ ရှိန်ရှိန်အိုက်သား၊ အမှိုက်မီးစာ၊ ဤခန္ဓာကို၊ တွယ်တာသမှု၊ အကြောင်းပြု၍၊ အကုသလ၊ ဓမ္မညစ်ဆိုး၊ အပြစ် မျိုးကို၊ ကြိုးကြိုးပမ်းပမ်း၊ နေ့စဉ်ထမ်းသည်၊ ပါယ်လမ်းပီဇ၊ အပူည နှင့်။ ။ဘဝနောင်ခါ၊ သံသရာဝယ်၊ လူ့ရွာ၊ နတ်ဌမ်း၊ စည်းစိမ် သွမ်းကို၊ ချမ်းသာအတိ၊ အထင်ငြိလျက်၊ ဂတိနောင်ကို၊ ကောင်းစေ

လို၍၊ ကုသိုလ် အရိုး၊ အမျိုးမျိုးကို၊ ကြိုးကြိုးစားစား၊ ပြုတုံငြားက၊
ဆယ်ပါးပူည။ ။အာနေဉ္ဇ-ဟု၊ ဘဝနိုးရင်း၊ ပွားတုံလျှင်းသည်။ ။ဝဋ်ခင်း
ဝဋ်နယ်-ရှည်သတည်း။

သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏံ

၂။ ဝဋ်ခင်း၊ ဝဋ်နယ်၊ ရှည်ကြောင်းရှယ်သား၊ ဆယ်ဖြာ ပူည၊
အပူညနှင့်၊ ဘဝနိုးရင်း၊ ပွားတုံလျှင်းသော်။ ။လေးသင်း ပါယ်ရှာ၊
အဖြာဖြာလျှင်၊ ဗြဟ္မာ၊ လူ၊ နတ်၊ ဘုံသုံးရပ်၌၊ ဓာတ်ပဓာန၊ ပြဋ္ဌာန်း
လှသား၊ ဒွါရသခင်၊ ခြောက်ဝိညာဉ်ဟု၊ အရှင်ဓာတ်မင်း၊ ပေါ်တုံ
လျှင်း၍၊ ကိုယ်တွင်း၊ ကိုယ်ပြင်၊ ထွက်ဝင်တံခါး၊ အင်ခြောက်ပါး၌၊
အများ ရုပ်၊ နာမ်၊ အတန်တန်လျှင်၊ ဝန်းရံဖိုးဖိုး၊ အမျိုးမျိုးကို၊
အုပ်စိုးဆောင်ရွက်၊ လျှမ်းလျှမ်းတက်လျှင်၊ ထက်မြက်တေဇာ၊ သူရိန်ဝါ
ကြောင့်၊ ငါ ငါ၊ သူသူ၊ လူပဲ၊ နတ်ပဲ၊ အထင်လွဲလျက်၊ ငရဲအပါယ်၊
အသွယ်သွယ်လျှင်၊ ဝဋ်နယ်ရှည်လျား၊ တမားမားသည်။ ။ခြောက်ပါး
ဝိညာဉ်-စွမ်းရည်တည်း။

ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပံ

၃။ ခြောက်ပါးဝိညာဉ်၊ စွမ်းရည်အင်ကြောင့်၊ မီးတွင် ရှိန်ဝါ၊
ထက်ကြပ်ပါသို့၊ မကွာမကွာ၊ ဖြစ်ပေါ်ကြသား၊ ဖဿ ဝေဒနာ၊
စေတနာနှင့်၊ သညာ၊ ဝိတက်၊ ရောင်စုံယှက်သည်၊ အမျက်ကြောင်ဝယ်၊
ကြိုးစုံခြယ်သို့၊ အသွယ် အသွယ်၊ အနွယ်နွယ်လျှင်၊ ဆန်းကြယ်စွာလှ၊
နာမ်ကာယနှင့်။ ။ဘူတ ဟူပေ၊ မြေ၊ ရေ၊ လေ၊ မီး၊ ဓာတ်ကြီးလေး
တန်၊ အမာခံလျက်၊ အရံရုပ်သေး၊ နှစ်ဆယ့်လေးတည်း၊ ပေါင်းထွေးမျှညီ၊
အဋ္ဌဝီသ၊ ရုပ်ကာယဟု။ ။နာမ ရူပ၊ ဓမ္မအပြား၊ ဤနှစ်ပါးလည်း၊
ထင်ရှားစုံစွာ၊ ပေါ်တုံလာ၍၊ နာနာကာယ၊ အနန္တလျှင်၊ ရူပ ရုပ်ဟန်၊
သဏ္ဌာန်အမူ၊ ဇာတ်မတူသည်၊ လူအရပ်ရပ်၊ နတ်အသွေထွေ၊ ရေမျိုး၊
ကုန်းမျိုး၊ ကောင်းဆိုးယုတ်ညွှံ့၊ အကန့်ကန့်လျှင်၊ ခြားသန့်ပေါ့ယယ်၊
သောသောကြယ်သည်။ ။နှစ်သွယ်နာမ်ရုပ်-စွမ်းရည်တည်း။

နာမရူပပစ္စယာ သဠာယတနံ

၄။ ထင်ရှားစေစုံ၊ အပုံပုံလျှင်၊ တည်းတုံနာမ်ရုပ်၊ ကိုယ်သမုတ်သား၊
 အထုပ် အထည်၊ ကြီး၊ ငယ် ကာယ၊ ပေါ်ပြန်ကလည်း။ ။ဒွါရတွင်
 မည်၊ ဖိတ်ဖိတ်လည်သည်၊ အကြည်ခြောက်မျိုး၊ ကိုယ်လုံးဖြိုးလျက်၊
 အရိုး စီစဉ်။ ။အမြင်=စက္ခု။ ။ကြားမှု=သောတ။ ။သား=
 အနံ့။ ။လျက်ရန်=ဇိဝှါ။ ။ကာယာ=တွေထိ။ ။အသိ=မနော။ ။
 မရော မယှက်၊ တလက်လက်လျှင်၊ အမျက် စိန်ရည်၊ လဲလဲကြည်သို့၊
 ခြောက်မည် အာရုံ၊ အလုံးစုံလည်း၊ ပုံသဏ္ဌာန်ရိပ်၊ နိမိတ်အသွင်၊
 အကုန်ထင်၍။ ။ဤရှင်၊ ဤလူ၊ ဤမူ နေ၊ လ၊ ရူပသဏ္ဌာန်၊ အသံ
 အမျိုး၊ အခိုးလှိုင်ပျံ့၊ ရနံ့၊ တိုထို၊ အချို၊ အချဉ်၊ ဤလျှင်အပူ၊ ဤမူ
 အအေး၊ အတွေးအသိ၊ ပြည့်စုံတိ၍။ ။ငါ၏ဤကိုယ်၊ ငါမင်းပျိုဟု၊
 အဆိုအထင်၊ အမြင်မှောက်မှား၊ စိတ်နေကြားဖို့၊ တံခါး ခြောက်သင်း၊
 ကိုယ်လုံးလင်းသည်။ ။ခြောက်စင်း ဓာတ်မှန်-စွမ်းရည်တည်း။

သဠာယတနပစ္စယာ ဗသော

၅။ ဓာတ်မှန် အကြည်၊ ခြောက်မျိုးတည်က၊ ခြောက်မည် အာရုံ၊
 အလုံးစုံလည်း၊ ပုံသဏ္ဌာန်ရိပ်၊ နိမိတ်အသွင်၊ ကိုယ်လုံးထင်၍၊
 ဝိညာဉ် ခြောက်ဆင့်၊ ဖွားဖွားပွင့်က၊ နှိုင်းသင့်တူမျှ၊ ပမာပြုမှု၊
 သိကြားစက်ရှိန်၊ လက်လက်ထိန်သား၊ ဝရဇိန်သွား၊ ရုပ်ရုပ်ဝါးသို့၊
 ခြောက်ပါး ဖဿ၊ ဖြန်းဖြန်းက၍၊ ရသ ခြောက်မည်၊ အာရုံရည်ကို၊
 ကြိတ်နည်သောအား၊ တွေထိငြားက၊ ဤကားဣဌ၊ အနိဋ္ဌနှင့်၊ ဤမျှ
 မကောင်း၊ ဤမျှကောင်းဟု၊ အကြောင်းသွေးဆော်၊ အရေးပေါ်
 လျက်၊ ခြောက်ဖော် အာရုံ၊ ရသဂုဏ်တို့၊ အကုန်ပေါ်ထွက်၊ ရှန်းရှန်း
 တက်၍၊ မက်ဖွယ်-မုန်းဖွယ်၊ အနှုန်းခြယ်သည်။ ။ခြောက်သွယ်ဖဿ-
 စွမ်းရည်တည်း။

ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ

၆။ ဖဿ ခြောက်မည်၊ သူစွမ်းရည်ဖြင့်၊ ကြိတ်နည်သောအား၊
 စက်ရှိန်ဝါးက၊ ခြောက်ပါး အာရုံ၊ မြေမြေတုန်လျက်၊ ခြောက်စုံရသ၊

အနိဋ္ဌနှင့်၊ ဣဋ္ဌ ဟူသည်၊ အရည်ဒီးဒီး၊ ယိုထွက်စီးသော်။ ။
 ဓာတ်ကြီး ခြောက်ဖြာ၊ ပေဒနာဟု၊ ထေ့လာ အထူး၊ ထွက်ပေါ်
 မြူး၍၊ ခြောက်ဦး ရှန်းစည်၊ အာရုံရည်ကို၊ မည်မည်ရရ၊ ခံစံကြမ္မ၊
 သုဘ သဘာ၊ သာ၊ မသာနှင့်၊ ထေ့လာများတောင်း၊ ကောင်း၊
 မကောင်းလည်း၊ တောင်းထောင်းငေါ်ငေါ်၊ သိထင်ပေါ်၍၊ ကောင်း
 သော် စိတ်ဝမ်း၊ ဖိတ်ဖိတ်လျှမ်းလျှင်၊ ရှင်လန်းနှလုံး၊ စွင့်စွင့်ပြုံး၏။ ။
 မုန်းဖွယ်တွေက၊ ခြောက်သွေ့နှမ်းညှိုး၊ နှလုံးဆိုး၍၊ အခိုး လူလူ၊
 ပွက်ပွက် ဆူမျှ၊ ပူပူ ပင်ပင်၊ မရှင် မလန်း၊ စိတ်ကုန်ခန်း၏။ ။ချမ်းသာ
 သုခ၊ တစ်ခုမျှ၌၊ လောကအထု၊ အကုန်စု၏။ ။ပူပူရရ၊ မြင်သမျှ
 လည်း၊ သုခဖို့ချည်း၊ လုံ့လသည်း၏။ ။အရည်းသူမြတ်၊ ပရမတ်ကို၊
 ချန်လှပ်ထား၍၊ အများလောက၊ ရှိသမျှကား၊ ဒုက္ခပွားမှု၊ များစွာ
 ပြုသည်။ ။သုခဝေဒနာ-စွမ်းရည်တည်း။

ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာ

၇။ သုခဝေဒနာ၊ စွမ်းရည်ဖြာ၍၊ ရသာ မြိန်ရှန်း၊ အစိမ့်မွန်းက၊
 သွန်းသွန်းဆူကြ၊ ထိုသုခ၌၊ ပိယ ဟူသား၊ အချစ် ပွား၍၊ ခြောက်ပါး
 ဝေဒနာ၊ မြိန်ယှက်စွာကို၊ လွယ်ကာ မနွေး၊ လိုတိုင်းပေးသည်၊ သူဌေး
 ရတနာ၊ ပမာ အလား၊ ကြင်မယားနှင့်၊ ဝတ်စား ရွှေ၊ ငွေ၊ လယ်မြေ
 လုပ်ခင်း၊ ထမင်းဘောဇဉ်၊ သဘင်ပွဲလမ်း၊ အဆန်းဆန်းတည့်၊ ပန်းမျိုး
 နံ့သာ၊ အဖြာဖြာလျှင်၊ ရူပါရမ္မဏ၊ စသည်အပုံ၊ ပဉ္စာရုံနှင့်။ ။ခြောက်စုံ
 ဖဿ၊ စက္ခု စသား၊ ဒွါရ ခြောက်မည်၊ အကြည် အလင်း၊ ကိုယ်တွင်း
 ဓာတ်နု၊ အစုစုလျှင်၊ ဗဟုဘေဒ၊ များပြားစွာသည်၊ ဓမ္မာရမ္မဏ၊
 ကာမဝတ္ထု၊ အစု အပုံ၊ ခြောက်အာရုံ၌၊ ခုံတမင်မင်၊ ခင်တများများ၊
 နေ့စဉ်ပွား၍၊ တရားအချက်၊ သဘောနက်ကို၊ အိပ်မက်တွင်မျှ၊ မမြင်
 ကြဘဲ၊ ကာမထောင်တွင်း၊ ခန္ဓာကင်းသည်။ ။ခြောက်သင်းတဏှာ-
 စွမ်းရည်တည်း။

တဏှာပစ္စယာ ဥပါဒါနံ

၈။ တဏှာ ခြောက်မည်၊ အရင်းတည်လျက်၊ အရှည်များလျား၊ အစဉ်ပွားက၊ လေးပါးအမှန်၊ ဥပါဒါနံလည်း၊ ခန္ဓာကာယ၊ အဇ္ဈတ္တနှင့်၊ ကာမအာရုံ၊ အလုံးစုံ၌၊ အကုန်နှီးရင်း၊ အစွဲပြင်း၏၊ အသင်းပွားများ၊ သားမယားက၊ စသည်ဖြာဖြာ၊ မဆုံးရာသား၊ ကာမဝတ္ထု၊ စွဲလမ်းပြုသည်၊ ကာမုပါဒါနံ။ ။ တဖန်ထို့ပြင်၊ မိစ္ဆာဉာဉ်ဖြင့်၊ အမြင်ယွင်းဖောက်၊ အယူမှောက်သည်၊ ခြောက်ဆယ်နှစ်ပါး၊ ပြားသည်ဒိဋ္ဌိ။ ။ တစိ ထိုမှ၊ ဂေါသီလကို၊ ဝဋ်မှထုတ်တတ်၊ စွဲထင်မှတ်သည်၊ သီလဗ္ဗတုပါဒါနံ။ ။ ခန္ဓာငါးပါး၊ တရားအစု၊ ဇာတ်အနုကို၊ ကိုယ်ဟုစွဲကပ်၊ အမြဲမှတ်သည့်၊ အတ္တဝါဒုပါဒါနံ။ ။ အထန်အပြင်း၊ အယူတင်း၍၊ ဝဋ်ခင်း၊ ဝဋ်နယ်၊ ဝဋ်ပင်လယ်မှ၊ လွတ်ဖွယ်မအား၊ တမားမားသည်။ ။ လေးပါးဥပါဒါနံ-စွမ်းရည်တည်း။

ဥပါဒါနပစ္စယာ ဘဝေါ

၉။ စွမ်းရည်ပြင်းထန်၊ ဥပါဒါနံဖြင့်၊ ခန္ဓာဓမ္မ၊ ကိုယ်ကာယ၌၊ အတ္တအစွဲ၊ မြကြီးမြ၍၊ ရဲရဲရက်ရက်၊ ကိုယ့်အတွက်ကြောင့်၊ သက်သတ်၊ ခိုးမှု၊ စသည်ပြုလျက်၊ အကုသလ၊ ကာမဆယ်တန်၊ အပြစ်လျှံ၏။ ။ တဖန်နောက်နှောင်း၊ ငါလျှင်ကောင်းစိမ့်၊ အကြောင်းရည်ရော်၊ အရှည်မျှော်လျက်၊ သူတော်ဓလေ့၊ ရသေ့ရဟန်း၊ လှူဒါန်းဝေငှ၊ ပဉ္စဂ်နှင့်၊ အဋ္ဌအင်္ဂ၊ ဒသင်္ဂတည်း၊ လေးလီဗြဟ္မာ၊ ဝိဟာရဈာန်၊ ဆယ်တန်ကသိုဏ်း၊ အလှိုင်းများစွာ၊ ဘာဝနာဟု၊ ဆယ်ဖြာပုည၊ ကုသလကို၊ လုံ့လကြိုးစား၊ ကောင်းမှုပွား၏။ ။ နှစ်ပါးကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်ဟု၊ ထိုထိုဘဝ၊ ဖြစ်သမျှ၌၊ ဗီဇပြည့်ဖြိုး၊ အမျိုးမျိုးကြောင့်၊ အကျိုးတရား၊ အရှည်ပွားသည်။ ။ နှစ်ပါးဘဝ-စွမ်းရည်တည်း။

ဘဝပစ္စယာ ဇာတိ

၁၀။ ဘဝစွမ်းရေ၊ ကံနှစ်ထွေကြောင့်၊ သဗ္ဗေ သတ္တာ၊ သတ္တဝါတို့၊ ဖြစ်ရာဘဝ၊ ဆုံပြန်ကလျှင်၊ ကေ၊ စတု၊ ငါးခု ခန္ဓာ၊ ကံချရာ၌၊

ဓမ္မတာစစ်၊ သစ်တလဲလဲ၊ အနဲနဲလျှင်၊ ဖြစ်မြဲ ဇာတိ၊ သန္ဓေ ငြိ၍၊
တြိဘုံပြင်၊ နယ်တခွင်၌၊ အစဉ် ပြည့်ပွား၊ အစားစားလျှင်၊ မားမား
မတ်မတ်၊ ဇာတ် အမျိုးမျိုး၊ တန်ခိုးထင်၊ တိမ်၊ ဂုဏ် သိရိ နိမ့်မြင့်၊
အကျင့်ဆိုး၊ ကောင်း၊ အပေါင်းများစွာ၊ သတ္တဝါ-ဟု၊ နာနာကာယ၊
ဖြစ်ပြန်ကြသည်။ ။လေးဝ ဇာတိ-စွမ်းရည်တည်း။

ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏံ

၁၁။ သန္ဓေ ဇာတိ၊ တဖန် ငြိ၍၊ တြိဘုံသူ၊ အဆူဆူလျှင်၊ လူလူ၊
နတ်နတ်၊ အရပ်ရပ်တည့်၊ မတ်မတ် မားမား၊ ဖြစ်ပြန်ငြားသော်၊ သုံးပါး
အရွယ်၊ စ၊ လယ်၊ အဆုံး၊ ရှိမြဲ ထုံးဖြင့်၊ အနှုန်း စဉ်စီ၊ သန္ဓေ ချီက၊
နာရီ စဉ်သင့်၊ အဆင့်ဆင့်လျှင်၊ ရင့်မြဲ ရော်မြဲ၊ တသဲသဲတည့်၊ မစဲနေည၊
တရွရွလျှင်၊ ခဏ သန္တတိ၊ အဂ္ဂိ ဇရာ၊ နှစ်ပြာ လောင်မီး၊ ရှိန်ရှိန် ညီး၍၊
အကြီး၊ အငယ်၊ အရွယ် ခြားနား၊ အစားစားလျှင်၊ အသွားတွင်တွင်၊
မစဲနှင်၏။ ။လေးအင် သေမှု၊ တခုခုလည်း၊ ဗဟုအန္တရာယ်၊ အသွယ်
သွယ်နှင့်၊ နှီးနှယ် ရုံး စည်း၊ တလုံးတည်းလျှင်၊ ကြီးကြီး၊ ငယ်ငယ်၊
အရွယ် မထောက်၊ သေချိန်ရောက်က၊ ချုပ်ပျောက်ခန္ဓာ၊ မငြင်းသာ
သည်။ ။ဇရာမရဏ-စွမ်းရည်တည်း။

သောက ပရိဒေဝ ဒုက္ခ ဒေါမနဿုပါယဒသာ
သမ္ဘဝန္တိ

၁၂။ သန္ဓေ ဇာတိ၊ ခန္ဓာရှိက၊ ဉာတိ၊ဘောဂ၊ စသည် သင်းပင်း၊
ကွေ့ကွင်းခြင်းနှင့်၊ ကောင်းစသာ၊ ကြုံကြိုက်လာသော်၊ ပူဆာ သောက၊
ယူတ ငိုကြွေး၊ သက်မွေး ဝန်ထမ်း၊ ပူဇွမ်း ဒုက္ခ၊ အနိဋ္ဌကြောင့်၊ စိတ်က
မကြည်၊ မဆည် ငင်ရှိက်၊ အလိုက်အလုံး၊ ဆင်းရဲ ငါးပါး၊ အကျဉ်း
အားတည့်၊ ကျယ်ပွား အနန္တ၊ တွေ့ကြုံရသည်။ ။မူလဇာတိ-အနှုန်း
တည်း။

ဝေမေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ သမုဒယော
ဟောတိ

၁၃။ ဝဋ် သံသရာ၊ ရှည်မင်းစွာ၌၊ သူ၊ ငါ က စ၊ ဖြစ်သမျှကား၊
သတ္တ မဟုတ်၊ ဓာတ်မှန်ထုတ်သော်၊ နာမ်၊ ရုပ် နှစ်သင်း၊ အမြင် လင်း
လော့၊ အရင်း ဝိဇ္ဇာ၊ ထိုမှ ဖြာ၍၊ ဇရာ မရဏ၊ အဆုံးကျသည်၊ ဓမ္မ
အပြား၊ ဆယ်နှစ်ပါးကို၊ ဣကား လူပင်၊ ဤလျှင် နတ်ပဲ၊ အထင်လွဲ
လျက်၊ တဝဲ လည်လည်၊ ဝဋ်နွယ် ညည်၏။ ။ရှည်လေသမျှ၊ အနန္တကား၊
သုခဟူသည်၊ မြို့မျှမကွက်၊ အဆက်ဆက်လျှင်၊ သက်သက် ဒုက္ခ၊ ဓာတ်
မှန်ရသည်။ ။ဘဝ ဤကိုယ်-ဖြစ်ထုံးတည်း။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် လင်္ကာ အကျဉ်းချုပ် ၁၃-ပုဒ် ပြီး၏။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပျို့လင်္ကာအဖြေ

သင်္ဂြိုဟ် အဘိဓမ္မာကို မလေ့လာနိုင်ကြသော မိန်းမ၊ ယောက်ျား အများရှင်၊ လူတို့အား ဖတ်လွယ်၊ ရွတ်လွယ်၊ ဆောင်ရွက်လွယ်စေခြင်းငှါ သက္ကရာဇ် ၁၂၂၇-ခုနှစ် အတွင်း မဟာဗောဓိနှင့် တကွ ဗာရာဏသီ စသော မဇ္ဈိမ တိုင်းကြီး ပြည်ကြီးများသို့ အသွားတွင် မန္တလေးမြို့မှ ရန်ကုန်ထွက် စာပို့ ရထားပေါ်တွင် စီရင်ရေးသားသော ‘ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ပျို့လင်္ကာ’ အကျဉ်းချုပ် ၁၃-ပုဒ်။ ။ရန်ကုန်မြို့သို့ ဆိုက်ရောက်လျှင် လင်္ကာပြီးစီး၏။ ။ရန်ကုန်မြို့မှ ပင်လယ်ကူး သင်္ဘောသို့ တက်စီး၍ ဘင်္ဂလားမြို့သို့ကူးရာ လေးည ငါးရက်ပတ်လုံး ကမ်းမမြင်သော ပင်လယ် ပြင်မှာ ရေးသားသော ၎င်းလင်္ကာ အဖြေ ဝစ်ချပ်။ ။ဘင်္ဂလား မြို့မှ မဟာဗောဓိနှင့်တကွ ဗာရာဏသီ စသော တိုင်းကြီး ပြည်ကြီးများကို လှည့်လည်ရာ လမ်းစဉ် တလျှောက်မှာ ရေးသားသော ၎င်းလင်္ကာ အဖြေတစ်ရပ်။ ။ဤလင်္ကာနှင့် တကွ အဖြေနှစ်ရပ်သည် ယခုပျို့နွဲ့လျက် ရှိသတည်း။

ရှေးအခါ ပင်လယ်အပြင်၌ ရေးသားသော အဖြေ၊ မဇ္ဈိမတိုက်တွင် လမ်းစဉ် တလျှောက်၌ ရေးသားသော အဖြေများသည် ကျဉ်းစနိုး သည် ဖြစ်၍ ယခုအခါ ထိုအဖြေဟောင်းမှာ ဖယ်မံ ဖြည့်စွက်၍ အကျဉ်း ဝစ်ချပ်၊ အကျယ် တစ်ချက်၊ အနက် အဓိပ္ပာယ်ကို ဖော်ပြ ပြီးလျှင် ယခု ဘဝ၌ ဖြစ်သော်လည်းကောင်း၊ နောက်ဘဝ၌ ဖြစ်သော် လည်းကောင်း သက္ကာယဒိဋ္ဌိ အရရှိသော ဒိဋ္ဌိလက္ခမ်း၊ ဒိဋ္ဌိမုလက္ခမ်း၊ ဒိဋ္ဌိရောဂါ၊ ဒိဋ္ဌိနာတို့၏ ကင်းကွာ ပျောက်ငြိမ်ရာသော ‘ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်- လင်္ကာအဖြေ စကား’ကို ရေးသားပေအံ့သတည်း။

အဝိဇ္ဇာပဋ္ဌယာ သင်္ခါရာ

ပထမ ပျို့လင်္ကာ အဖြေ

ဗောဓိရတနာ၊ ယာဉ်စကြာဖြင့်၊ သစ္စာ လေးရပ်၊ လေးကျွန်း
ပတ်သား၊ နတ်ဝိသုဒ္ဓိ၊ တုမရှိအား၊ ဩဒ္ဓါရ၊ ရှိဦးလျက်-

ဟူသော လင်္ကာဝါကျ၌ ‘ဗောဓိရတနာ ယာဉ်စကြာ’ ဆိုသည်ကား-
“ဗောဓိ ဝုစ္စတိ စတုသု မဂ္ဂေသု ဉာဏံ” ဟူသော စူဠနိဒ္ဒေသ
ပါဠိတော်နှင့် အညီ မြတ်စွာဘုရား၏ မဂ်ဉာဏ်လေးပါးကို ဆိုသည်။
အမြတ်ဆုံးအားဖြင့် အရဟတ္တ မဂ်ဉာဏ်တော်ကြီးကို ဗောဓိရတနာ ယာဉ်
စကြာ ဆိုသည်။ ။ ‘သစ္စာလေးရပ်’ ဆိုသည်ကား-“စတ္တာရိ သစ္စာနိ
ဒုက္ခသစ္စံ သမုဒယသစ္စံ နိရောဓသစ္စံ မဂ္ဂသစ္စံ” ဟူသော ပါဠိနှင့်
အညီ ဒုက္ခသစ္စာ၊ သမုဒယသစ္စာ၊ နိရောဓသစ္စာ၊ မဂ္ဂသစ္စာ-ဤသစ္စာ
လေးပါးကို သစ္စာလေးရပ် ဆိုသည်။ ။ ကမ္ဘာဦး အခါ၌ မဟာ-
သုဒဿနမင်းကြီး အစရှိသော လောကသမ္မုတိနတ် ဖြစ်ကြကုန်သော
စကြာမင်းကြီးတို့သည် ဝေဠုရိယ ကြောင်မျက်ရွဲရတနာ စကြာယာဉ်
ကြီးဖြင့် ဤဇမ္ဗူဒီပါ တောင်ကျွန်းမှသည် အရှေ့ ပြုဗ္ဗဝိဒေဟကျွန်းသို့၊
၎င်းမှသည် အနောက် အပရဂေါယာကျွန်းသို့၊ ၎င်းမှသည် မြောက်ဥတ္တရ
ကုရုကျွန်းသို့၊ ၎င်းမှသည် ဤဇမ္ဗူဒီပါ တောင်ကျွန်းသို့၊ မဟာသမုဒ္ဒရာ
အပြင် ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် ၁၂-ယူဇနာမျှသော ပရိသတ်နှင့် ဝ.ကု
လုညံလည် သိမ်းကျုံးကုန်၍ အရံ ကျွန်းငယ် နှစ်ထောင်တို့နှင့် တကွ
လေးကျွန်းလုံးဝယ် အတုမရှိသော လောကသမ္မုတိ စကြာမင်းကြီး
အဖြစ်သို့ ရောက်ကြဘိကုန် သကဲ့သို့ ထို့အတူ သမ္မာသမ္ဗောဓိ အမည်
ရှိသော အရဟတ္တမဂ် ဉာဏ်တော်ကြီး တည်းဟူသော လောကုတ္တရာ
ရတနာ ယာဉ်စကြာဖြင့် သစ္စာလေးပါး တည်းဟူသော လေးကျွန်း
လုံးကို ပဋိဝေဓကိစ္စ တည်းဟူသော လှည့်လည်ခြင်းဖြင့် လှည့်လည်

၁။ စူဠနိဒ္ဒေသ-ပါ၊ နှာ-၂၃၁။

၂။ သမ္မယမက-ပါ၊ နှာ-၂၀၅။

သိမ်းကျုံးကော်မူ၍ လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာ သတ္တဝါ အပေါင်း၌ အတုမရှိ
သော ဝိသုဒ္ဓိနတ်မင်း တရားစကြာမင်းကြီး ဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာ
ဘုရားအား သုံးပါးသော ဒွါဖြင့် ရှိခိုးပြီး၍-ဟူလိုသည်။ ဗောဓိပင်သို့
အသွားတွင် မီးရထားယာဉ်စကြာပေါ်မှာ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် စက်ရပတ်
ယာဉ်ရထားကို ဖွဲ့ဆိုသောအရာနှင့်လျော်စွာ 'ဗောဓိရတနာယာဉ်စကြာ' ဟု
ချီးပေးတည်း။

ဘဝသုံးပါး၊ ဟုန်းဟုန်းသွားသည်၊ ရထား သံသရာ၊ ယာဉ်
စကြာ၏၊ ခြင်းရာ ထပ္ပတ်၊ သမုပ္ပါဒ်ကို၊ အဘယ် သိရန်၊ နိဒါန်း
ပြန်ပိမ့်—

ဟူသော လင်္ကာ ဝါကျ၌ ကာမဘဝ၊ ရူပဘဝ၊ အရူပဘဝကို ဘဝ
သုံးပါးဆိုသည်။ ။ မျက်တောင်တစ်ခတ် လျှပ်တစ်ပြက်မျှ ရပ်တန့်ခြင်း
မရှိမူ၍ အလွန် လျင်မြန်သော အဟုန်အားဖြင့် တသွားတည်း သွား၍
နေသည်ကို 'ဟုန်းဟုန်းသွား' ဆိုသည်။ ။ အဘယ်မျှလောက်လျင်မြန်သနည်း
ဟူမူကား—

အစ္ဆရာသင်္ဘာဋ္ဌက္ခဏေ အနေက ကောဋ္ဌိသတသဟဿသင်္ခါ
ဝေဒနာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ (အဋ္ဌကထာ)

အစ္ဆရာသင်္ဘာဋ္ဌက္ခဏေ၊ လက်ဖျစ် တစ်တွက် လျှပ်တစ်ပြက် ခဏ၌။
အနေက ကောဋ္ဌိ သတ သဟဿ သင်္ခါ၊ ကုဋေ တစ်သိန်း အရေအတွက်
မကုန်သော။ ဝေဒနာ၊ ဝေဒနာတို့သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ ဖြစ်နိုင်ကုန်၏။

လက်ဖျစ် တစ်တွက် ခဏ အတွင်း၌ ဝေဒနာ အကြိမ်ပေါင်း ကုဋေ
တစ်သိန်းမက ဖြစ်နိုင်၊ ပျက်နိုင်၏ ဟူလိုသည်။

နိဒါနသံယုတ်ပါဠိတော်၌လည်း နေဗိမာန်သည် မြန်မာတစ်နာရီလျှင်
ယူဇနာ ငါးသောင်း သွား၏။ နေကို ပြုလေ့၍ ပြေးသွားသော

၁။ သမ္မေဟင်္ဂနာဒနီ-ဌ၊ နှာ-၃၁။ (အဋ္ဌကထာပါဠိကို ချုံး၍ သာဓက
ပြုထားသည်။)

နတ်သားတို့သည် နေထက် မြန်ကုန်၏။ သတ္တဝါတို့၏ အာယုသင်္ခါရ အပြောင်းအရွှေ့တို့သည် ထိုနတ်သားတို့ထက် မြန်ကုန်၏ ဟု ဟောတော် မူသည်။

တတော ဒိဃတရံ အာယုသင်္ခါရ ခီယန္တိ။

(ပါဠိတော်)

တတော၊ ထို့ထက်။ ဒိဃတရံ၊ လျင်မြန်စွာ။ အာယုသင်္ခါရ၊ အာယုသင်္ခါရတို့သည်။ ခီယန္တိ၊ ကုန်ကုန်၏။

ဤအရာများကို ထောက်မြော်၍ ဘဝသုံးပါးတွင် အကျုံးဝင်သော သင်္ခါရဓမ္မတို့၏ ဖြစ်မှု ပျက်မှု ပြောင်းကာ လဲကာ အနုမတဂ္ဂ သံသရာ ကာလ၌ ဤမျှလောက် မြန်အောင် မရပ်မနား တသွားတည်း သွားသည်ကို သိမှတ်ရာသတည်း။

ယာယတိ-ဂစ္ဆတိ၊ သွားတတ်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ယာဉ်၊ ယာဉ်မည်၏*။ ။စရတိ-ပဝတ္တတိ၊ လည်တတ်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ စကြာ၊ စကြာမည်၏**။

‘ခြင်းရာထူပွတ်’ ဆိုသည်ကား - ဖြစ်ပုံ အခြင်းအရာ အတ္ထုပ္ပတ္တိ ဆိုလိုသည်။

အမှန်လေးချက်၊ သဘောနက်ကို၊ ဖုံးဝှက်ကွယ်ကာ၊ အဝိဇ္ဇာဟု၊ မဟာတမ၊ မှောင်ကြီးကျလျက်-

ဟူသော လင်္ကာဝါကျ၌ ‘အမှန်လေးချက်၊ သဘောနက်’ ဆိုသည်ကား- အလွန် နက်နဲသော သဘောရှိသော သစ္စာလေးပါး တရားကိုဆိုလိုသည်။
(ပါဠိတော်)

၁။ နိဒါနဝဂ္ဂ သံယုတ္တ-ပါ၊ ၅၁-၄၅၆။

* ယာယတိ ဂစ္ဆတိတိ ယာနံ (ဝါ) ယာဉ်။

** စရတိ ပဝတ္တတိတိ စကြာ။

စတ္တာရိမာနိ ဘိက္ခဝေ အရိယသစ္စာနိ၊ ကတမာနိ စတ္တာရိ၊
ဒုက္ခံ အရိယသစ္စံ ဒုက္ခသမုဒယံ အရိယသစ္စံ ဒုက္ခနိရောဓံ အရိယ-
သစ္စံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိပဋိပဇာ အရိယသစ္စံ။

(ပါဠိတော်)

ဒုက္ခသစ္စာ၊ သမုဒယသစ္စာ၊ နိရောဓသစ္စာ၊ မဂ္ဂသစ္စာ-ဤကား သစ္စာ
လေးပါးတည်း။

(၁) မြေ၊ ရေ၊ မီး၊ လေ၊ လေးထွေ ဘုတ်စု၊ စက္ခု၊ သောတ၊ သာန၊ ဇိဝှ၊
ကာယာ၊ မနော၊ ဝဏ္ဏော၊ သဒ္ဓါ၊ ဂန္ဓ၊ ရသ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာနှင့်၊ ဓမ္မာအပြား၊
ဤတရားကို၊ ဒုက္ခဆို။

(၂) လိုလို ချင်ချင်၊ ခင်မင် စုံမက်၊ ငဲ့ကွက်တယ်တ၊ သာယာသမှု၊ တဏှာ
စုကား၊ သမုဒယ။

(၃) ဒုဿ နှစ်တန်၊ ချုပ်ရာမှန်သည်၊ နိဗ္ဗာန်မည်ရှိ၊ မြတ်ခေါင်ထိကို၊
နိရောဓမှတ်။

(၄) တစ်ရပ်ထို့ပြင်၊ ဖြူစင်လွှတ်၊ ဒိဋ္ဌိ၊ သင်္ကပ္ပါ၊ ဝါစာ၊ ကမ္မန္တ၊ အာဇီဝနှင့်၊
ဝါယာမ၊ သတိ၊ သမာဓိဟု၊ ရှိသည့်အပြား၊ အင်ရှစ်ပါးကို၊ မဂ္ဂဆို။

‘ဒုဿ နှစ်တန်၊ ချုပ်ရာမှန်’ဆိုသည်ကား- ဒုက္ခသစ္စာ၊ သမုဒယသစ္စာ၊
ဤသစ္စာနှစ်တန် ချုပ်ရာမှန်သော နိဗ္ဗာန်ကို ဆိုသည်။

(ဤကား သစ္စာလေးတန် အမှန်လေးချက် သရုပ်တည်း။)

ထို သစ္စာလေးတန် အမှန်လေးချက်၏ သဘောလက္ခဏာသည် အလွန်
နက်နဲ၏၊ သိနိုင်ခဲ၏၊ မြင်နိုင်ခဲ၏၊ ထိုသို့ နက်နဲသော သဘောလေးချက်
ကို အဝိဇ္ဇာသည် ဖုံးဝှက်ကွယ်ကာ စိတ်သန္တာန်မှာ အဝိဇ္ဇာမှောင်ကြီး
ကျ၍နေ၏။ လောက၌ အင်္ဂါလေးပါးနှင့် ပြည့်စုံသော အမှိုက်မှောင်
သည် ရှိ၏။

(၁) လဆုတ် ၁၄-ရက်နေ့ ကြိမ်ခြင်းအင်္ဂါ တစ်ပါး၊

(၂) သန်းခေါင်အခါ ကြိမ်ခြင်းအင်္ဂါ တစ်ပါး၊

(၃) ကြီးစွာသော တောအုပ်ငြီးအတွင်း ကြိမ်ခြင်းအင်္ဂါ တစ်ပါး၊

(၄) ကြီးစွာသော မိုးတိမ်ဖုံးလွှမ်းခြင်းအင်္ဂါ တစ်ပါး—

ဤလေးပါးနှင့် ပြည့်စုံသော အမှိုက်မှောင်ကို လောက၌ ‘မဟာတမ မှောင်ကြီးကျသည်’ဟု ဆိုရသည်။

ထိုမှောင်သည် ပကတိသော မီးရောင်ဖြင့် ပယ်ရှားနိုင်၏။ မီးပင် မရှိသော်လည်း ဝ. ည ချိန်မျှသာ မှိုက်နိုင်သည်။ နေထွက်၍လာလျှင် အကုန် ပျောက်လေ၏။ အဝိဇ္ဇာမှောင်မှာ ဒေရီ၊ မက်ဉာဏ်ကို မရောက်သမျှ အနမတဂ္ဂသံသရာမှာ တစ်ကြိမ်ဟုတ်ခါမျှ အလင်းဖူးသည် မရှိကြ။ ပုထုဇဉ်သတ္တဝါတို့၏ စိတ်သန္တာန်မှာ အနမတဂ္ဂ သံသရာနှင့် အမျှ မှောင်ကြီးအတိ ကျနေ၏။ သည်ကိုရည်၍ “အဝိဇ္ဇာဟု၊ မဟာတမ၊ မှောင်ကြီးကျလျက်”ဟု ဆိုပေသည်။

ဒုက္ခသစ္စာအရာ၌ ကျသော မှောင်ကြီးတစ်ပါး၊ သမုဒယသစ္စာအရာ၌ ကျသော မှောင်ကြီးတစ်ပါး၊ နိရောဓသစ္စာအရာ၌ ကျသော မှောင်ကြီး တစ်ပါး၊ မဂ္ဂသစ္စာအရာ၌ ကျသော မှောင်ကြီးတစ်ပါးအားဖြင့် အဝိဇ္ဇာ ဟူသော မဟာတမ မှောင်ကြီးလေးပါးရှိသည်။ သည်ကိုရည်၍ နိဒ္ဒေသ ပါဠိတော်မြတ်၌—

တတ္ထ ကတမာ အဝိဇ္ဇာ၊ ဒုက္ခေ အညာဏံ ဒုက္ခသမုဒယေ
အညာဏံ ဒုက္ခနိရောဓေ အညာဏံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိယာ
ပဋိပဒါယ အညာဏံ၊ အယံ ဝုစ္စဘိ အဝိဇ္ဇာ—

ဟူ၍ ဟောတော်မူပေသည်။

ဘဝမြုံ့သိုက်၊ ရှိန်ရှိန်အိုက်သား၊ အမှိုက်မီးစာ၊ ဤခန္ဓာကို၊
တူယ်တာသမှု၊ အကြောင်းပြု၍၊ အကုသလ၊ ဓမ္မညစ်ဆိုး၊ အပြစ်မျိုးကို၊
ကြိုးကြိုး မင်းပမ်း၊ နေ့စဉ်သမ်းသည်၊ ပယ်လမ်းမီး၊ အပုညနှင့်၊
ဘဝနောင်ခါ၊ သံသရာဝယ်၊ လူ့ရွာ၊ နတ်ငြိမ်း၊ စည်းစိမ်သွေးကို၊

ချမ်းသာအတိ၊ အထင်ငြိလျက်၊ ဂတိ နောင်ကို၊ ကောင်းစေလိုဟု၊
 ကုသိုလ်အရိုး၊ အမျိုးမျိုးကို၊ ကြိုးကြိုး စားစား၊ ပြုတုံငြားက၊
 ဆယ်ပါးပညာ၊ အာနေဉ္စ-ဟု၊ ဘဝနိုးရင်း၊ ပွားတုံလျင်းသည်။ ။ ဝဋ်ခင်း
 ဝဋ်နယ်-ရှည်သတည်း-

ဟူသော လင်္ကာ ဝါကျ၌ ပုထုဇဉ်တို့၏ စိတ်သန္တာန်မှာ အဝိဇ္ဇာမှောင်
 ဓာတ်ကြီး ဖုံးလွှမ်း၍နေသောကြောင့် လူ့ခန္ဓာ၊ လူ့စည်းစိမ်၊ နတ်
 ခန္ဓာ၊ နတ်စည်းစိမ်တို့၏ မီးဆယ်တစ်မျိုးမစဲ အမြဲလောင်မြိုက် ရှိန်ရှိန်
 အိုက်၍နေသည်ကို မသိနိုင်၊ မမြင်နိုင်၊ ထိုသို့ မသိနိုင်၊ မမြင်နိုင်ကြ
 သောကြောင့် 'ဘဝမြဲသိုက်၊ ရှိန်ရှိန်အိုက်သား၊ အမှိုက် မီးစာ၊ ဤ
 ခန္ဓာကို၊ တွယ်ဟာခင်မင်သော' တဏှာတရား၊ ဥပါဒါန်တရား နေ့စဉ်
 ပွား၏။ ထို အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်တို့ တိုက်တွန်းခြင်းကြောင့်
 ယခုဘဝ ဤပစ္စုပ္ပန်ခန္ဓာအကျိုးငှါ မုဆိုး၊ တံငါ စသည်လုပ်၍
 ဒုစရိုက် ဆယ်ပါး နေ့စဉ်ပွား၏။

(ဤကား အဝိဇ္ဇာအမှိုက် တိုက်တွန်းမှုကြောင့် အပညာဘိသင်္ခါရ
 တရား ဖြစ်ပွားပုံတည်း။)

ဒုစရိုက်ဆယ်ပါးကို အပညာဘိသင်္ခါရ ဆိုသည်။

- (၁) သက်သတ်ခိုးမှု၊ ကာမေသု၊ သုံးခု ကာယကံ (၃)။
- (၂) မုသားဆိုပြော၊ ကုန်းချော ရန်တိုက်၊ အမှိုက်အမဲ၊
 ဆဲရေး ခြောက်ခြိမ်း၊ အပြိန်း စကား၊ နေ့စဉ်ပွား၊
 လေးပါး ဝစီကံ (၄)။
- (၃) သူ့ စည်းစိမ်ကို၊ ငါပိုင်လိုမှု၊ သူ့ သက်ဇီဝ၊ သေစေချင်ဟူ၊
 အယူမှောက်မှား၊ နေ့စဉ်ပွား၊ သုံးပါး မနောကံ (၃)။

ဤကား ဒုစရိုက်ဆယ်ပါးတည်း၊ အပါယ်စခန်း အပါယ်လမ်းတည်း၊
 အပါယ် ဗီဇတည်း။

သူတော်ကောင်းတရားမရှိသော အရပ်ဒေသ မိဘမျိုးရိုးမှာ ဖြစ်ရ
 သော သူတို့အား စိတ်သန္တာန်၌ အဝိဇ္ဇာမှောင်သည် မိုးတိမ်တောင်ကြီး

တက်သကဲ့တို့ နေ့စဉ်ပွားများ၏။ ထိုမှောင်ခတ်ကြီး လှုံ့ဆော်တိုက် တွန်းတိုင်း မကောင်းမှု၌ စိတ်ညွတ်ရ၏။ သေရည်သေရက်ကို သောက်၍ မူးယစ်သော သူတို့အား သေရည်သေရက် အခိုး၊ အကင်းလှုံ့ဆော်တိုင်း မကောင်းမှု၌ စိတ်ညွတ်သကဲ့သို့တည်း။

ဤ သေရည်သေရက်သောက် ဥပမာ၌ ဤသူမှာ သေရည်သေရက် မဝင်မီ ဤစိတ်မျိုးမရှိ၊ သေရည်သေရက်ဝင်မှ ဤစိတ်မျိုး ပေါ်လာသည်။ ဤစိတ်မျိုးကား သေရည်သေရက်ကြောင့် ဖြစ်သော စိတ်တည်း-ဟု အများသိကြရာ၌ ထိုသူ တခြား၊ သေရည်သေရက် တခြား ခဲ့၍ သိကြသကဲ့သို့ အဝိဇ္ဇာကြောင့် မကောင်းမှု ဖြစ်ပွားရာ၌လည်း ထိုသူ တခြား၊ အဝိဇ္ဇာ တခြား ခဲ့၍ သိအပ်၏။

- တစ်ခုတည်းပြု၍ သိသည်ကား သက္ကာယဒိဋ္ဌိတည်း။
- ခဲ့၍ သိသည်ကား သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်တည်း။
- စုန်း၊ နတ် တစ္ဆေ ပူး၍ ထွေထွေလာလာ ပြောရာ ပြုရာ၌ ဤစကား ဤအမှုကား ပယောဂကြောင့်ဖြစ်သော စကား တည်း-အမှုတည်းဟု ထိုသူ တခြား၊ ပယောဂ တခြား ခဲ့၍ သိကြသကဲ့သို့ ထိုသူ တခြား အဝိဇ္ဇာ တခြား ခဲ့၍ သိအပ်၏။ တစ်ခုတည်း သိမှုကား သက္ကာယဒိဋ္ဌိတည်း၊ ခဲ့၍ သိမှုကား သမ္မာဒိဋ္ဌိ မဂ္ဂင်တည်း။ ။ဤအစီအရင်သည် နောက် အကျယ် ပြခန်းမှာမှ ထင်ရှား သိသာလတ္တံ့။

(ဤကား အဝိဇ္ဇာကြောင့် အပုညာဘိသင်္ခါရတရား ဖြစ်ပွားပုံတည်း။)

ဘဝနောင်ခါ၊ သံသရာဝယ်၊ လူ့ရွာ၊ နတ်ငြိမ်း၊ စည်းစိမ်သွမ်းကို၊ ချမ်းသာအတိ၊ အထင်ငြိ၍၊ ဂတိနောင်ကို၊ ကောင်းစေလိုဟု၊ ကုသိုလ်အရိုး၊ အမျိုးမျိုးကို၊ ကြိုးကြိုးစားစား၊ ပြုတုံငြားက၊ ဆယ်ပါးပုည၊ အာနေဉ္စဟု-

ဟူသော လင်္ကာဝါကျ၌ နောင်ရလတ္တံ့သော လူ့ဘဝ၊ လူ့ခန္ဓာ၊ လူ့စည်းစိမ်၊ နတ်ဘဝ၊ နတ်ခန္ဓာ၊ နတ်စည်းစိမ်များသည် ဇရာမီး

မရုဏမီးတို့ မလောင်နိုင်သော၊ ဇရာမီး မရုဏမီးတို့ မဝါးနိုင်၊
 မစားနိုင်၊ မစွဲနိုင်သော အနှစ်အမာမျိုး မဟုတ်၊ စင်စစ်အားဖြင့်
 ပဋိသန္ဓေ တည်နေသည်မှ စ၍ ဇရာမီး၊ မရုဏမီး အပြီးလောင်ကာ
 ထက်ကြပ်မကွာ အမြဲပါရှိနေသော နို့လောင်စာမျိုး၊ အကာမျိုး၊
 အသွမ်းမျိုး၊ အသုဉ်း အသွန်မျိုးတည်း။ ထိုဘုံဘဝသို့ ရောက်၍ အတော်
 နေမိလျှင်ပင် အိုမှု၊ သေမှု၊ အပါယ်ကျမှု ဆိုက်တိုက်လာလတ္တံ့။ ထိုသို့
 သော စည်းစိမ်သွမ်းကိုပင် အဝိဇ္ဇာ လှုံဆော်တိုက်တုန်းမှုကြောင့်
 ချမ်းသာအတိ ထင်ရ၏။ ထိုသို့သော စည်းစိမ်ကို ရခြင်းငှါ ရောက်
 ခြင်းငှါ အဝိဇ္ဇာ လှုံဆော် တိုက်တုန်းမှုကြောင့် အစဉ်အလာ
 သူတကာတို့ ပြုမြဲသော ဆယ်ပါးသော သုစရိုက်တရား၊ ဒါန၊ သီလ၊
 ဘာဝနာ စသော ဆယ်ပါးသော ပုညကိရိယာဝတ္ထုတရား၊ အရူပဈာန်ဟု
 ဆိုအပ်သော လေးပါးသော အာနေဉ္စကုသိုလ်တရားတို့ကို ကြိုးကြိုးစားစား
 အားထုတ်ကြကုန်၏။

- (၁) သက်သတ်ခိုးမှု၊ ကာမေသု၊ ရှောင်မှုသုံးတန် ကာယကံ(၃)။
- (၂) မုသား ဆိုပြော၊ ကုန်းချောရန်တိုက်၊ အမှိုက်အမဲ၊ ဆဲရေးခြောက်ခြိမ်း၊
 အပြိန်းစကား၊ ဤလေးပါး၊ ရှောင်ငြား ဝဇီကံ(၄)။
- (၃) သူ့စည်းစိမ်ကို၊ တည်စေလိုမှု၊ သူ့သက်-ဒီဝေ၊ ရှည်စေချင်ဟူ၊ အယူ
 ပြောငြား၊ ဤသုံးပါး၊ မှတ်သား မနောကံ(၃)။

(သုစရိုက် ၁၀-ပါး)

ပေးလှူ၊ ဒါန၊ သီလ သီတင်း၊ ပွားခြင်း ဘာဝနာ၊ အပစာယန၊
 တုပ်ကွရိုသေ၊ ဝေယျာဝစ္စ၊ သူများမှုဆောင်၊ ထိုနောင် တစ်ယုပ်၊ ပတ္တိဒါန၊
 ကိုယ်ပုညကို၊ ဝေဠု ကြည်စွာ၊ ပတ္တာနုမောဒန၊ သူများကုသိုလ်၊ အဖို့
 ကိုလျှင်၊ နှစ်လိုကြည်ဖြူ၊ အမျှယူ၏၊ သူဟောတရား၊ နာငြား သဝန၊
 တတ်သမျှကို၊ ဟောက ဖေသနာ၊ ပြောစွာအယူ၊ ပြုတုံ့မှုကား၊ ဒိဋ္ဌိဇုကမ္မ၊
 ဤဆယ်ဝ၊ ပုညကိရိယာ။

(ပုညကိရိယာ ဆယ်ပါး)

အာနေဉ္စ ခေါ်သော အရူပကုသိုလ် လေးပါးသည် ဤဆယ်ပါးတွင်
 ဘာဝနာ၌ ပါဝင်လေ၏။ ။ သူတော်ကောင်းတရား ရှိသော အရပ်

ဒေသ မိဘမျိုးရိုး၌ ဖြစ်ကြ၍ နောက်နောက်ဘဝ၌ အပါယဒုက္ခမျှကိုသာ မြင်နိုင် ထင်နိုင်၍ ဝဋ္ဋဒုက္ခ၊ ကံလေသ ဒုက္ခကို မထင် မမြင်ကြကုန်သော သူတို့အား စိတ်သန္တာန်၌ အဝိဇ္ဇာမှောင်သည် နှင်းတိမ်တိုက် နှင်းတိမ်လွှာ တက်သကဲ့သို့ နေ့စဉ် ပွား၏။

နောင်ဘဝကို သာယာသော တဏှာ၊ ဥပါဒါန်တို့နှင့်တကွ အဝိဇ္ဇာမှောင် လှုံ့ဆော်တိုက်တုန်းတိုင်း ဒါန သီလ စသော ကုသိုလ်ကောင်းမှုတို့၌ စိတ်ညွတ်၏။ အဝိဇ္ဇာမှောင်နှင့် ဖက်ပြိုင်၍ စိတ်ညွတ်မှုမည်သည် ကား လှူချမ်းသာ၊ နတ်ချမ်းသာကို မလွတ်နိုင်၊ နိဗ္ဗာန်ထက် လှူချမ်းသာ၊ နတ်ချမ်းသာဟက်သို့ အားကြီး၏။ ဘင်းဆေး၊ ဘိန်းဆေးကို မျှီသောသူတို့အား စိတ်သန္တာန်၌ ဘင်းခိုး၊ ဘိန်းခိုး လှုံ့ဆော် တိုက်တုန်းတိုင်း အယဉ်အကျေး စကားပြောဆွဲမှု၌ စိတ်ညွတ်သကဲ့သို့တည်း။

ဤဘင်း ဘိန်း မျှီသော ဥပမာ၌ ဤသူမှာ ဘိန်း ဘင်း မမျှီမီ ဤစိတ်မျိုး မရှိ၊ ဘိန်း ဘင်း မျှီမီမှ ဤစိတ်မျိုး ဖြစ်လာသည်။ ဤစိတ်ကား ဘင်း ဘိန်း အခိုး၊ အကင်းကြောင့် ဖြစ်သော စိတ်တည်းဟူသုအများ သိကြရာ၌ ထိုသူ တခြား၊ ဘင်း ဘိန်း တခြားဟူ၍ သိကြသကဲ့သို့ အဝိဇ္ဇာကြောင့် လှူချမ်းသာ၊ နတ်ချမ်းသာ၊ ဗြဟ္မာ့ချမ်းသာသို့ ရှေးရှုသော ကုသိုလ်ကောင်းမှု ဖြစ်ပွားရာ၌လည်း ထိုသူ တခြား၊ အဝိဇ္ဇာ တခြား ခဲ့၍ သိအပ်၏။ တစ်ခုတည်းပြု၍ သိမှုကား သက္ကာယဒိဋ္ဌိတည်း၊ ခဲ့၍ သိမှုကား သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်တည်း။

[ဤအခြင်းအရာသည် နောက်အကျယ်ပြခန်းမှာမှ ထင်ရှားလာလတ္တံ့၊ ဤကား အဝိဇ္ဇာကြောင့် ပုညာဘိသင်္ခါရ၊ အာနေဉာဘိသင်္ခါရတရား နှစ်ပါး ဖြစ်ပွားပုံတည်း။]

ပြဆိုခဲ့ပြီးသော သင်္ခါရတရား သုံးပါးတို့တွင် အပုညာဘိသင်္ခါရသည်လည်း ကာယသင်္ခါရ၊ ဝစီသင်္ခါရ၊ စိတ္တသင်္ခါရ ဟူ၍ သုံးပါးရှိပြန်၏။ ကာယဒုစရိုက် သုံးပါးကို ကာယသင်္ခါရဟု ဆိုသည်။ ဝစီဒုစရိုက် လေးပါးကို ဝစီသင်္ခါရဟု ဆိုသည်။ မနောဒုစရိုက် သုံးပါးကို စိတ္တသင်္ခါရဟု ဆိုသည်။ ။ပုညာဘိသင်္ခါရ သည်လည်း ကာယသင်္ခါရ၊

ဝစီသင်္ခါရ၊ စိတ္တသင်္ခါရ ဟူ၍ သုံးပါရှိ၏။ ကာယသုစရိုက် သုံးပါး၊
ဝစီသုစရိုက် လေးပါး၊ မနောသုစရိုက် သုံးပါးကို အစဉ်အတိုင်းယူလေ။ ။
အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရ မူကား စိတ္တသင်္ခါရသက်သက်သာဝ ညး၊ သည်ကို
ရည်၍ နိဒ္ဒေသ ပါဠိတော်မြတ်၌* -

တတ္ထ ကတမေ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရ၊ ပုညာဘိသင်္ခါရော
အပုညာဘိသင်္ခါရော အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရော ကာယသင်္ခါရော
ဝစီသင်္ခါရော စိတ္တသင်္ခါရော -

အစရှိသည်ဖြင့် ဟောတော်မူပေသည်။

ပထမ ပျို့လင်္ကာ အဖြေ ပြီး၏။

သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏံ

ဒုတိယ ပျို့လင်္ကာ အဖြေ

ဝဋ်ခင်း၊ ဝဋ်နယ်၊ ရှည်ကြောင်း၊ ရွယ်သား၊ ဆယ်ဖြာ ပုည၊ အပုညနှင့်၊
ဘဝနီးရင်း၊ ပွားတုံလျင်းသော်၊ လေးသင်း ပါယ်ရွာ၊ ဒ.ဖြာဖြာလျှင်၊
ဗြဟ္မာ၊ လူ၊ နတ်၊ ဘုံသုံးရပ်၌၊ ဓာတ်ပဏာန၊ ပြဋ္ဌာန်းလှသော၊ ဒွါရသင်္ခါ
ခြေ ကံ ဝိညာဉ်ဟု၊ အရှင်ဓာတ်မင်း၊ ပေါ်တုံလျင်း၍ -

ဟူသော လင်္ကာဝါကျ၌ ယခုဘဝ၌ မရဏကာလ စုတိကျတည့် တိုင်
အောင် စိတ်သန္တာန်ဝယ် အဝိဇ္ဇာနှင့် ဘဝတဏှာ အုပ်စိုးလျက် ပါရှိ
သော သတ္တဝါတို့အား စုတိ၏နောက်၌ ရှေးရှေးဘဝ၊ ဤဘဝ ပြုခဲ့
သော အပုညာဘိသင်္ခါရကြောင့် အပါယ်လေးဘုံ၌ ပဋိသန္ဓေဝိညာဏံ

* ‘နိဒ္ဒေသ ပါဠိတော်’ ဟူသည် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို အကျယ်ပြုစု ပါဠိတော်တည်း။

၁။ အဘိဓမ္မာ ဝိဘင်္ဂ-ပါ၊ နှာ-၁၄၂။

ဖြစ်ပေါ်လေ၏။ ရှေးရှေးဘဝ၊ ယခုဘဝပြုခဲ့သော ကာမပုညာဘိ-
သင်္ခါရကြောင့် လူ့ဘုံ၊ နတ်ပြည် ၆-ထပ် နတ်ဘုံ၌ ပဋိသန္ဓေ ဝိညာဏ်
ဖြစ်ပေါ်လေ၏။ ယခုဘဝ ပြုခဲ့သော ရူပါဝစရ ပုညာဘိသင်္ခါရကြောင့်
ရူပဗြဟ္မာ ၁၅-ဘုံ၌ ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ်ဖြစ်ပေါ်လေ၏။ ယခုဘဝ ပြုခဲ့
သော အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရကြောင့် အရူပ ၄-ဘုံ၌ ပဋိသန္ဓေ ဝိညာဏ်
ဖြစ်ပေါ်လေ၏။ ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ် ဖြစ်ပေါ်ပြီးနောက် အသက်ထက်ဆုံး
မြစ်ရေအလျဉ်ကဲ့သို့ ဝိညာဏ် ၆-ပါး အစဉ်ပွား၍ သွားလေ၏။ အနုမတဂ္ဂ
သံသရာ ကမ္ဘာအနန္တ၊ စကြာဠာအနန္တ၊ သတ္တပါ အနန္တကို ဉာဏ်ဖြင့်
သတ္တုချ၍ ယူသော် ဝိညာဏ်-၁၊ စေတသိက်-၂၂၊ ရုပ်-၂၈၊
ပေါင်း ၈၁၊ ဤမျှသာ ဓာတ်သားသတ္တု ရ၏။

ထို ၈၁-တို့တွင် တော၊တောင်၊ ရေ၊ မြေ စသော ဗဟိဒ္ဓ ဓာတ်စုမှာ
တေဇော ခေါ်သော မီးဓာတ်သည် ပဓာနဓာတ်တည်း၊ ပြဋ္ဌာန်းသော
ဓာတ်တည်း၊ အရှင်ဓာတ်၊ သခင်ဓာတ်တည်း၊ ဓာတ်မင်းတည်း၊ အလုံးစုံ
သော စကြာဝဠာ ကမ္ဘာ၊ မြေ၊ ရေ၊ မြင်းမိုရ်၊ သတ္တရဘန်၊ သီတာ
သမုဒ္ဒရာ၊ တော၊ တောင်စသော ကမ္ဘာ့အဆောက်အအုံတို့ကို မီးဓာတ်
သည် ဖန်ဆင်းတည်ဆောက်၏။ ပျက်ချိန်ကျပြန်လျှင် မီးဓာတ်သည်ပင်လျှင်
အကုန် ပျက်ဆုံးစေ၏။ ကမ္ဘာကို ရေဖျက်၏ ဟူသည်မှာလည်း သီတာ
ဓာတ်မီး အမှုပေတည်း၊ ကမ္ဘာကို လေဖျက်၏ ဟူသည်မှာလည်း တစ်မျိုး
သော ဥဏှဓာတ်မီး အမှုပေတည်း၊ ဥတု ၃-ပါး၊ ရတု ၆-ပါးဟူသည်လည်း
ဓာတ်မီး၏ အမည်သာတည်း၊ ၁၂-လ ၁၂-ရာသီဆိုသည်လည်း ဓာတ်မီး၏
အမည်သာတည်း၊ မိုးရွာမှု၊ လေလာမှု၊ သစ်ပင် ချုံနွယ်၊ မြက်၊ ကောက်ပဲ၊
စပါးတို့ ပေါက်မှု ပွားမှု ပွင့်မှု သီးမှုအလုံးစုံသည် ဓာတ်မီး ဖန်ဆင်းမှု
ချည်းသာတည်း၊ တိမ်တိုက်၊ တိမ်လွှာ၊ နေဗိမာန်၊ လဗိမာန်၊ နက္ခတ်တာရာ၊
ကြက်တာရာ စသည်တို့သည်လည်း ဓာတ်မီးဖန်ဆင်း၍ ဖြစ်ကြရကုန်၏။
ထို့ကြောင့် အလုံးစုံသော ဗဟိဒ္ဓလောကသည် ဓာတ်မီး၏ သား၊
မြေးချည်းသာတည်း၊ ဓာတ်မီး ဖန်ဆင်းသမျှ ဖြစ်ကြရကုန်သည်။

သတ္တပါ ခေါ်သော အဇ္ဈတ္တ သန္တာန်စုတွင်လည်း ရုပ်သန္တာန်မှာ ဓာတ်မီး အစိုးရ၏။ နာမ်သန္တာန်မှာမူကား ဤဝိညာဏ်သည် ပဓာနဓာတ် ပေတည်း၊ ပြဋ္ဌာန်းသော ဓာတ်တည်း၊ အကြီးအကဲ၊ အအုပ် အချုပ် ပေတည်း၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ ဝိတက်၊ ဝိစာရ၊ လောဘ၊ ဒေါသ၊ သမ္ဘိ၊ ပညာ အစ ရှိသော စေတသိက်နာမ်တို့သည် ဝိညာဏ်ကို မှီ၍ ဝိညာဏ်မှ ဖြစ်ပွားကြ ကုန်၏။

မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဓမ္မာ၊ မနောသေဋ္ဌာ မနောယော။

(ဓမ္မပဒပါဠိတော်)

ဓမ္မာ၊ နာမ်တရားတို့သည်။ မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ၊ ဝိညာဏ်လျှင် ပြဋ္ဌာန်းခြင်း ရှိကြကုန်၏။ မနောသေဋ္ဌာ၊ ဝိညာဏ်လျှင် အကြီးအကဲ အအုပ်အချုပ် ရှိကြကုန်၏။ မနောယော၊ ဝိညာဏ်ဖန်ဆင်းရာ ဖြစ်ကြကုန်၏။

စက္ခုဝိညာဏ်သည် စက္ခုဒွါရ၌ ဖြစ်ကြသော နာမ်တရားတို့၏ အကြီးအကဲတည်း၊ သောတဝိညာဏ်သည် သောတ ဒွါရ၌ ဖြစ်ကြသော နာမ်တရားတို့၏ အကြီးအကဲတည်း၊ ဃာနဝိညာဏ်သည် ဃာနဒွါရ၌ ဖြစ်ကြသော နာမ်တရားတို့၏ အကြီးအကဲတည်း၊ ဇိဝှိဝိညာဏ်သည် ဇိဝှိဒွါရ၌ ဖြစ်ကြသော နာမ်တရားတို့၏ အကြီးအကဲတည်း၊ ကယ ဝိညာဏ်သည် ကယဒွါရ၌ ဖြစ်ကြသော နာမ်တရားတို့၏ အကြီးအကဲ တည်း၊ မနောဝိညာဏ်သည် ဟဒယဝတ္ထု၌ ဖြစ်ကြကုန်သော နာမ်တရား တို့၏ အကြီးအကဲတည်း၊ ထို့ကြောင့် “ကံသု ဒေဓိပတိ ရာဇာ” ဟူ၍ ရေနပတ္တနဂါးမင်း မေးရာတွင် “ဆဒ္ဓါရာဓိပတိ ရာဇာ” ဟူ၍ ဖြေတော် မူသည်။

မနော၊ စိတ်ဝိညာဏ်သည်။ ဆဒ္ဓါရာဓိပတိ၊ ခြောက်ဒွါရ၏အကြီးအကဲ ဖြစ်သော။ ရာဇာ၊ အစိုးရမင်းတည်း။

တစ်နည်းကား။ ။ သတ္တဝါတကောင်လုံး တကိုယ်လုံးမှာပင် ဝိညာဏ် ဟူသော စိတ်သည် အစိုးရ၏၊ အချုပ်အခြာ ဖြစ်၏။

စိတ္တေန နိယုတိ လောကော၊ စိတ္တေန ပရိကဿတိ။
စိတ္တဿ ဧကဓမ္မဿ၊ သဗ္ဗေဝ ဝသမန္တဂ္ဂံ။

(ပါဠိတော်)

လောကော၊ လူကို၊ စိတ္တေန၊ စိတ်သည်။ နိယုတိ၊ ဆောင်အပ်၏။
လောကော၊ သတ္တဝါကို။ စိတ္တေန၊ စိတ်သည်။ ပရိကဿတိ၊ မိမိအလို
သို့သာ အတင်းဆွဲဆောင်အပ်၏။ သဗ္ဗေဝ၊ အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့သည်
သာလျှင်။ စိတ္တဿ၊ စိတ်ဟု ဆိုအပ်သော။ ဧကဓမ္မဿ၊ ဧကစုံသော
တရား၏။ ဝသံ၊ အလိုသို့။ အန္တဂ္ဂ၊ အစဉ်တစိုက် လိုက်ကြရကုန်၏။

သတ္တဝါတို့၏ သန္တာန်မှာ ဓာတ်မီးအစိုးရပုံနှင့် စိတ်ဝိညာဏ်အစိုးရပုံ
အထူးကား-ပဋိသန္ဓေ ဖြစ်နေသည်မှ စ၍ အမျိုးဇာတိအားလျော်စွာ
တစ်နေ့ဟစ်ခြား ကြီးထွားမှု၊ ရင့်ရော် အိုမင်းမှုတို့၌ လည်းကောင်း၊
ဆယ်နှစ်တမ်း၊ အနှစ် နှစ်ဆယ်တမ်း၊ သုံးဆယ်တမ်း၊ လေးဆယ်တမ်း၊
ငါးဆယ်တမ်း၊ တစ်ရာတမ်း၊ တစ်ထောင်တမ်း - အစရှိသော
အသက်တမ်းကို ပြုလုပ်မှုတို့၌ လည်းကောင်း ဓာတ်မီးအစိုးရ၏၊ ဓာတ်မီး၏
အလုပ်သဘာဝတည်း။ ကာယကံ၊ ဝစီကံ၊ မနောကံတို့၌ စိတ်အစိုးရ၏။
စိတ်အလိုရှိရာ ခန္ဓာငါးပါးတို့သည် ပါကြရကုန်၏။ ရေသတ္တဝါ၊ ကုန်း
သတ္တဝါ၊ လူ့ပြည်၊ နတ်ပြည်၊ ဗြဟ္မာ့ပြည် ဆူဆူကန် အုန်းအုန်းကျက်
လျှမ်းလျှမ်းတက် ဖြစ်၍နေကြသည်လည်း စိတ်၏အမှုတည်း။ စိတ်ကို
ငါငါဟု မြင်၍ နေကြကုန်၏။ စိတ်၏ အလိုကို ငါ၏အလိုဟု
မြင်၍ နေကြကုန်၏။ အလွန်သန်သော သက္ကာယဒိဋ္ဌိကြီး ပေတည်း။
စိတ်ကို အသီးခြား ဓာတ်တစ်ပါးဟု မသိကြကုန်၍ စိတ်ကိုပင်
ငါဟူ၍ လည်းကောင်း၊ စိတ်ကိုပင် မည်သူ မည်ပါ ဟူ၍လည်းကောင်း၊
စိတ်ကိုပင် လူဟူ၍၊ နွား၊ ကျွဲ၊ ဆင်၊ မြင်း၊ ခွေး၊ ငှက်၊ ကြက်၊
ငှက် ဟူ၍၊ စိတ်ကိုပင် လူဟူ၍ နတ်ဟူ၍၊ သိကြား၊ ဗြဟ္မာ ဟူ၍၊

သုဌေး၊ သုကြွယ်၊ မင်း၊ ဆင်းရဲသားဟူ၍ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ အမျိုးမျိုးနှင့်
စွဲလမ်း ထက်မြင်၍ နေကြကုန်၏။ ထိုသို့ နေကြသည့်အတွက် ငရဲ၊
တိရစ္ဆာန်၊ ပြိတ္တာ၊ အသူရကာယ် အပါယ်လေးပါး ဝဋ်နယ်ရှည်လျား၍
နေကြကုန်၏။ သည်ကို ရည်၍-

ကိုယ်တိုင်း ကိုယ်ပြင်၊ ထွက် ဝင် တံခါး၊ အင်ခြောက်၊ ဂါဠု၊
အများ ရုပ် နာမ်၊ အတန်တန်လျှင်၊ ဝန်းရံဖြိုးဖြိုး၊ အမျိုးမျိုးကို၊
အုပ်စိုး ဆောင်ရွက်၊ လျှမ်းလျှမ်းတက်သား၊ ထက်မြက်တေဇာ၊
သုရိန် ဂါဠု၊ ငါငါ - သုဿ၊ လူပဲ၊ နတ်ပဲ၊ အထင်လုံလောက်၊
ငရဲအပါယ်၊ အသွယ်သွယ်တည့်၊ ဝဋ်နယ် ရှည်လျား၊
တမားမားသည်။ ။ခြောက်ပါးဝိညာဏ်-စွမ်းရည်တည်း-

ဟူ၍ ဆိုပေသည်။

အဘိဓမ္မာဝိဘင်း နိဒ္ဒေသ ပါဠိတော်၌လည်း-

တတ္ထ ကတမံ သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏံ၊ စက္ခုဝိညာဏံ
သောတဝိညာဏံ ဃာနဝိညာဏံ ဇိဝှိဝိညာဏံ ကာယဝိညာဏံ
မနောဝိညာဏံ၊ ဣဒံ ဝုစ္စတိ သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏံ-

ဟူ၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒုတိယ ပျို့လင်္ကာ အဖြေပြီး၏။

ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပံ

တတိယ ပျို့လင်္ကာ အဖြေ

ခြောက်ပါး ဝိညာဉ်၊ စွမ်းရည်အင်ကြောင့်၊ မီးနှင့် နီဝါ၊
ထက်ကြပ်ပါသို့၊ မကွာ တူကွာ၊ ဖြစ်ပေါ်ကြသား၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊
စေတနာနှင့်၊ သညာ၊ ဝိတက်၊ ရောင်စုံယှက်သည့်၊ အမျက်ကြောင်

ဝယ် ကြိုးစုံခြယ်သို့၊ အသွယ်အသွယ်၊ အနွယ်နွယ်လျှင်၊ ဆန်းကြယ်
စွာ လှ နာမ်ကာယနှင့်-

ဟူသော လင်္ကာဝါကျ၌ ဝိညာဏ် ဟူသော ပဓာနဓာတ်ကြီး ဖြစ်ပေါ်လျှင်
ဝိညာဏ်နှင့် အတူတကွ အသွယ်သွယ် အနွယ်နွယ် အလွန် ဆန်းကြယ်
စွာသော နာမကာယလည်း ဖြစ်ပေါ်ပေ၏။ နာမကာယ ဆိုသည်ကား-
ဗဿ၊ ဝေဒနာ၊ စေတနာ၊ သညာ၊ ဝိတက်၊ ဝိစာရ အစရှိသော
စေတသိက် တရားစုကို နာမကာယ-နာမ်တရားအပေါင်း ဆိုသတည်း။ ။
ဥပမာကား- ‘မီးတိုင်ရှိန်ပါ ထက်ကြပ်ပါ’ သကဲ့သို့ လည်းကောင်း၊
‘ရောင်စုံယှက်သည့် အမျက်ကြောင်ဝယ် ကြိုးရောင်စုံခြယ်’ သကဲ့သို့
လည်းကောင်းတည်း။ ။ မီးတိုင်ရှိန်ဝါ ထက်ကြပ်ပါပုံကား-ညဉ့်မှောင်မိုက်
၍ တိုက်ခန်းတိုင်းမှာ မီးထွန်းသောအခါ မီးတောက်သည်နှင့် တပြိုင်နက်
တိုက်ခန်းလုံးအပြည့် မီးရောင်အလင်းတို့သည် ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။ မီးတောက်
၏။ အနီးပတ်လည်၌ ပူသော အရှိန်သည်လည်း ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။
ထိုရောင်ရှိန် နှစ်မျိုးတို့၏ ဖြစ်ပေါ်မှုသည် မီးတောက်သည်နှင့် တပြိုင်နက်
ကျ၏။

- ပဓာန ဖြစ်သော မီးတောက်နှင့် ဝိညာဏ် တူ၏။
- အရှိန်အရောင်တို့နှင့် ဗဿ၊ ဝေဒနာ အစရှိသော နာမကာယစု
တူ၏။
- ဤဥပမာဖြင့် ဝိညာဏ်နှင့် နာမကာယစုသည် ဖြစ်အတူ၊ ပျက်
အတူ ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို ပြသည်။

‘ရောင်စုံယှက်သည့် အမျက်ကြောင်ဝယ် ကြိုးစုံခြယ်’ ပုံကား-ဝိဇုရ
ဇာတ် ပုဏ္ဏကဘိလူး ယူဆောင်ခဲ့သော ကြောင်မျက်ရွဲ ကျောက်မှာ
အနီ၊ အဝါ စသော ကြိုးပေါင်း အရာမက ခြယ်လှယ်လျက် ပါရှိ၏။

- ထို အမျက် ကြောင်မျက်ရွဲကျောက် ရတနာကြီးနှင့် ဝိညာဏ်
ဓာတ်ကြီး တူ၏။

-ထို ကြောင်မျက်ရွဲ ရတနာကြီး၏ အတွင်းတစ်ခွင်လုံး အပြည့် အရောင်နီအမျိုးမျိုး၊ အရောင်ဝါအမျိုးမျိုးစသော ကြိုးစုံနှင့် ဝိညာဏ်၏အတွင်းမှာ အမျိုးမျိုးပါရှိသော ဖဿ၊ဝေဒနာစသော နာမကာယစု တူ၏။

ဤဥပမာဖြင့် ဖဿ၊ ဝေဒနာ စသောနာမကာယ ဓမ္မအစု-ဟူသည် ဝိညာဏ်၏ အရည်အရောင်စုပင်တည်းဟု ပြပေသည်။

ဘူတဟူပေ၊ မြေ၊ ရေ၊ လေ၊ မီး၊ ဓာတ်ကြီးလေးတန်၊ အမာခံလျက်၊ အရံရုပ်သေး၊ နှစ်ဆယ့်လေးတည့်၊ ပေါင်းထွေးမျှညီ၊ အဋ္ဌဝီသ၊ ရုပ်ကာယဟု- ဟူသော လင်္ကာဝါကျ၌ ထိုဝိညာဏ်-ဟူသော ပဓာနဓာတ်ကြီးဖြစ်ပေါ် သည်ရှိသော် ပြဆိုခဲ့ပြီးသော နာမကာယသည်သာ တကွဖြစ်ပေါ်သည် မဟုတ်၊ မဟာဘုတ် ၄-ပါး၊ ဥပါဒါရုပ် ၂၄-ပါး ပေါင်း ၂၈-ပါးသော ရူပကာယ ဓမ္မအစုသည်လည်း ထိုဝိညာဏ်နှင့်တကွ ဖြစ်ပေါ်ရလေသည်။ ရုပ် ၂၈-ခုတွင် အချို့သောရုပ်ကား ပဏတ္တိကာလသို့ရောက်မှ ပေါ်သည်၊ ထိုရုပ် ၂၈-ခုတွင် အမာခံ-အထည်ခံရုပ်ကား မြေ၊ ရေ၊ လေ၊ မီး ဟူသော ဓာတ်ကြီးလေးပါးပေတည်း၊ ကြွင်းသော ရုပ် ၂၄-ခုကား ထိုဓာတ်ကြီး လေးပါးမှာ မှီတွယ်ပါရသော ရုပ်သေး ရုပ်ငယ်စုသာတည်း။

(နာမကာယနှင့် ရူပကာယနှစ်ပါးတို့၏ အကျယ်ကို နောက်မှဆိုလတ္တံ့။)

ထိုနာမကာယ၊ ရူပကာယနှစ်ပါးတွင် အရူပ ၄-ဘုံ၌ကား-ဝိညာဏ်နှင့် အတူတကွ နာမကာယသာ ဖြစ်ပေါ်သည်။ ရူပကာယ မပေါ်ပြီ။ ။ အသညသတ်ဘုံ၌ကား ပုညာဘိသင်္ခါရဟုဆိုအပ်သော ပဉ္စမဈာန်ကုသိုလ် စေတနာကြောင့် ရူပကာယသက်သက်သာ ပေါ်သည်။ ဝိညာဏ်၊ နာမကာယနှစ်ပါး မပေါ်ပြီ။ ။ကြွင်းသော ပဉ္စဝေါကာရ ၂၆-ဘုံတို့၌ ကား ဝိညာဏ်ဖြစ်ပေါ်လျှင် ဝိညာဏ်နှင့်တကွ နာမကာယ၊ ရူပကာယ နှစ်ပါး တပြိုင်နက် ဖြစ်ပေါ်ပေ၏၊ ထိုသို့ဖြစ်ပေါ်ရာ၌လည်း ရူပကာယ ဖြစ်ပေါ်ကြပုံ အမျိုးမျိုးရှိ၏။

(၁) ဥပပါတ် ပဋိသန္ဓေ တစ်မျိုး၊

(၂) သံသေဒဇ ပဋိသန္ဓေ တစ်မျိုး၊

(၃) အဏ္ဏဇ ပဋိသန္ဓေ တစ်မျိုး၊

(၄) ဇလာဗုဇ ပဋိသန္ဓေ တစ်မျိုး။

(၁) ပဋိသန္ဓေ ဝိညာဏ်ပေါ်သည်နှင့် တပြိုင်နက် လုံးရပ်သဏ္ဌာန် ပြည့်စုံပြီး ကြီးမားစွာသော ရူပကာယခန္ဓာသည် ဝိညာဏ်၏ အာနုဘော်ကြောင့် ဝိညာဏ်၏ တည်နေရာ ဗိမာန်အနေနှင့် ဖြစ်ပေါ်သည်ကား ဥပပါတ် ပဋိသန္ဓေတည်း။ ။ဤဥပပါတ် ပဋိသန္ဓေကား အထက် နတ်ပြည်၊ ဗြဟ္မာ့ပြည်၊ အောက်ငရဲပြည်တို့၌ ရ၏။ ထိုသို့ ပဋိသန္ဓေ အခါ ကြီးမားစွာသော ရူပကာယခန္ဓာ ဖြစ်ပေါ်ပြီးနောက် ပဝတ္တိ အခါ၌လည်း နှစ်လ များစွာ ဝိညာဏ်အစဉ် တည်နေသမျှ ကာလပတ်လုံး ဝိညာဏ်၏ အာနုဘော်ကြောင့် ကာလမြင့်ရှည် အစဉ် တည်လေ၏။ ဝိညာဏ်အစဉ် ချုပ်ဆုံးသောအခါ မီးတောက်ကြီး သေသကဲ့သို့ ဝိညာဏ်နှင့် အတူတကွ ချုပ်ဆုံး ကွယ်ပျောက်လေ၏။ ဘယ်နတ် ကွယ်ပျောက်၍ သွားပြီ၊ ဘယ်ဗြဟ္မာ ကွယ်ပျောက်၍ သွားပြီဟု ဆိုရ၏။

(၂) ဥပပါတ် ပုဂ္ဂိုလ်ကဲ့သို့ အပြီးအစီး ကြီးကြီးမားမား မဖြစ်မှီ၍ စက္ခု၊ သောတ စသော အင်္ဂါစုံလင်စွာမျှနှင့် ကြာတိုက် သစ်ခေါင်း၊ ရှိထဲ၊ ရေထဲ၊ သားပုပ်၊ ငါးပုပ် အပုပ် စသည်တို့၌ ပဋိသန္ဓေ ဝိညာဏ်နှင့်တကွ ဖြစ်ပေါ်သော ရူပကာယသည် သံသေဒဇ ပဋိသန္ဓေ မည်၏။ ။ဤသံသေဒဇ ပဋိသန္ဓေကား အစဉ် သတ္တဝါကောင်မှန်း သိသာရုံ ပေါ်ပေါက်၍ နောက်မှ သတ္တဝါမျိုး အားလျော်စွာ တစ်နေ့ တခြား ကြီးပွားသည်။ ဘုမ္မစိုးနတ်၊ လူ၊ တိရစ္ဆာန်တို့မှာ ထိုပဋိသန္ဓေကိုရ၏။ ပဒုမဒေဝီ မိဖုရားကြီး၏ သားငါးရာတို့တွင် ဗောဓိပဒုမမင်းသားကြီးကား ဂဗ္ဘသေယျက ပဋိသန္ဓေတည်း။ ကြွင်းသော လေးရာ ကိုးကျိပ် ကိုးယောက်သော မင်းသားတို့ကား သံသေဒဇ ပဋိသန္ဓေတည်း။ ။

ဘုရားလက်ထက်တော်မှာ ပေါက္ခရာသတိ ပုဏ္ဏားကြီးသည် ပဒုမဒေဝီ မိဖုရားကဲ့သို့ ကြာတိုက် သံသေဒဇတည်း။ ။စိဉ္စမာနနှင့် အဗ္ဗုပါလိကာ ပြည့်တန်ဆာမ တို့သည်ကား သစ်ခေါင်း သံသေဒဇတည်း။

(၃) ကြက်, ငှက်စသော အညွှံ့ ဖြစ်သော ပဋိသန္ဓေသည် အဏ္ဏဇ ပဋိသန္ဓေမည်၏။

(၄) လူ, နွား, ကျွဲ, ဆင်, မြင်း စသော သားအိမ်၌ ဖြစ်သော ပဋိသန္ဓေသည် ဇလာဗုဇ ပဋိသန္ဓေမည်၏။

ဤပဋိသန္ဓေ နှစ်ပါးကား အစ၌ ပကတိ မျက်စိဖြင့် မမြင်ကောင်း အောင် သေးနုလှသော ကလလရေကြည် တည်ပြီးမှ တစ်နေ့တခြား ကြီးပွားရ၏။ တဖန် ကြီးပွားပြီးမှ စက္ခု, သောတ, ဃာန ဇိဝှိတို့ ဖြစ်ပေါ် ကုန်၏။ လူတို့မှာ သတ္တာဟံပေါင်း ၁၁၊ ရက်ပေါင်း ၇၇-ရက်ရှိမှ စက္ခု, သောတ, ဃာန, ဇိဝှိတို့ ဖြစ်ပေါ် ကုန်၏။ ထိုသို့ ဖြစ်ပေါ်ပြီးနောက် တစ်နေ့ တခြား ကြီးပွား ရင့်သန်၍ အမိဝမ်းမှ ဖွားမြင်၏။ ဖွားပြီးနောက် အမျိုး ဇာတိ အားလျော်စွာ ဓာတ်ဆီ, ဓာတ်မီးတို့၏ အစွမ်းဖြင့် တစ်နေ့တခြား ကြီးပွားလေ၍ ဝိညာဏ်အစဉ် မချုပ်သေးသမျှ ကာလပတ်လုံး ရူပကာယ သဏ္ဌာန်တည်လေ၏။ ဝိညာဏ်ချုပ်သောအခါ သတ္တဝါအင်္ဂါဆိုထိုက်သော အတွင်းဓာတ်နု ရုပ်အစုတို့သည် ဝိညာဏ်နှင့် အတူ တကွ ချုပ်ကွယ်လေ ကုန်၏။ ဓာတ်မီး၏ အစီးအပွားဖြစ်သော အထည်ဒြပ်ကြမ်းကြီးသည်သာ အလောင်းကောင်, အသေကောင်ဖြစ်၍ ကျန်လေသည်။

(ဤကား ဝိညာဏ်ဟူသော ပဓာနဓာတ်မင်းကို တွယ်တာ၍ လူ့လောက နှင့် အပြည့် လူ့ရူပကာယတွေ ဖြစ်နေကြပုံ, နတ်လောကနှင့် အပြည့် နတ်ရူပကာယတွေ, ဗြဟ္မာ့လောကနှင့် အပြည့် ဗြဟ္မာ့ ရူပကာယတွေ, အပါယ်လောကနှင့် အပြည့် အပါယ်ရူပကာယတွေ, ရေနှင့်အပြည့် ရေမျိုး သတ္တဝါ ရူပကာယတွေ, ကုန်းနှင့်အပြည့် ကုန်းမျိုးသတ္တဝါ ရူပကာယတွေ ဖြစ်၍ နေကြပုံတည်း။)

ကမ္မံ ခေတ္တံ၊ ဝိညာဏံ ဗီဇံ၊ တဏှာ သိနေဟော။

(တိကနိပါတ် အင်္ဂုတ္တိုရ် ပါဠိတော်)

အနက်။ ။ကမ္မံ၊ ပုညာဘိသင်္ခါရ၊ အပုညာဘိသင်္ခါရ၊ အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရ-ဟု ဆိုအပ်သော ရှေးကံဟောင်းသည်။ ခေတ္တံ၊ လယ်မြေနှင့် တူ၏။ ဝိညာဏံ၊ ဝိညာဏ်သည်။ ဗီဇံ၊ မျိုးစေ့နှင့် တူ၏။ တဏှာ၊ ဘဝတဏှာသည်။ သိနေဟော၊ ရေ၊ ဥတုနှင့် တူ၏။ ဝါ၊ မျိုးစေ့၏အတွင်း၌ ပါရှိသော အဆီ၊ အစေးနှင့် တူ၏။

အဓိပ္ပာယ်ကား-ရှေးဦးစွာ ကန်သင်း၊ ကန်ပေါင်နှင့် တကွ တည်ထောင်၍ ထားသော လယ်ကွက်၊ လယ်ကွင်း မြေအရပ်သည် ရှိ၏။ မိုးဦးကျ၍ မိုးရေတို့နှင့်တကွ ထွန်ယက် ရောနှော၍ ညက်ညောစွာတည်နေသော ထိုလယ်မြေမှာ အနှစ်၊ အဆန်၊ အဆီ၊ အစေးနှင့် ပြည့်စုံသော စပါးမျိုးစေ့ကို ပစ်ချသည်ရှိသော် ထိုမျိုးစေ့တို့မှ စပါးပင်တို့သည် ပေါက်ရောက်ကုန်၏။

-လယ်ကွက်၊ လယ်ကွင်း မြေနှင့် သင်္ခါရ ခေါ်သော စေတနာ ကံဟောင်းသည် တူ၏။

-စပါးမျိုးစေ့နှင့် ပဋိသန္ဓေ ဝိညာဏ်သည် တူ၏။

-မိုးရေ၊ ဥတုနှင့် ဘဝတဏှာသည် တူ၏။

ဤကား ရှေးဦးအစ ပဋိသန္ဓေကာလ၌ လူရုပ်ခန္ဓာ၊ နတ်ရုပ်ခန္ဓာ၊ ဗြဟ္မာရုပ်ခန္ဓာ၊ နွား-ကျဲ-ဆင်-မြင်း-ခွေး-ဝက်-ကြက်-ငှက် စသောအပါယ်ရုပ်ခန္ဓာတို့ အစစ၌ ဖြစ်ပေါ် ပေါက်ပွားမှုမှာ ဥပမာတည်း။ ညောင်ပင်ကြီး ဖြစ်ရာ၌ အစစ၌ ညောင်စေ့မှ ဖြစ်၏။ ဖြစ်ပြီးနောက် ညောင်စေ့ ပုပ်ဆွေး၊ ပျက်ကွယ်၍ သွားသော်လည်း ညောင်စေ့ထူထောင် ပေးခဲ့သော အညောက်၊ အပင် သဲလွန်စသည် ရှိ၏။ ထိုသဲလွန်စသည် ဗဟိဒ္ဓမှ မြေဥတု၊ ရေဥတု၊ လေဥတုတို့၏ ချီးမြှောက်

ထောက်ပံ့မှုနှင့် တခဏချင်း ကြီးပွား၍ အလံတစ်ရာ၊ အလံနှစ်ရာရှိသော
ညောင်ပင်ကြီးအဖြစ်သို့ ရောက်လေ၏။

- ညောင်မျိုးစေ့ ငယ်နှင့် ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ်သည် တူ၏။
- ညောင်ပင်နှင့် ယခုရှိကြသော ရူပကာယ ခန္ဓာသည် တူ၏။
- မြေဥတု၊ ရေဥတု၊ လေဥတုနှင့် (၁) ယခု ပဝတ္တိ ဝိညာဏ်၊
(၂) အာဟာရ ခေါ်သော ဓာတ်ဆီ၊ (၃) ဥတုခေါ်သော ဓာတ်မီး
တူကြ၏။

ဤကား ကြီးပွားတည်နေရာ ဥပမာတည်း။ ။ခပ်သိမ်းသော သစ်ပင်
တို့၏ ပေါက်မှု၊ ကြီးပွားမှု၊ တည်နေမှုတို့လည်း တူပါ၏။

အိပ်ခြင်း၊ ထိုင်ခြင်း၊ ရပ်ခြင်း၊ ပြေးခြင်း၊ လှားခြင်း၊ သွားခြင်း၊
လာခြင်း၊ နေ့ရှိသမျှ ထိုထိုကိုယ်အမှု၊ နှုတ်အမှုတို့ကို ပြုခြင်း၊ မျက်တောင်
ခတ်ခြင်းစသော ကိုယ်အင်္ဂါ ကြီးငယ်တို့ကို လှုပ်ရှားခြင်းတို့၌ကား
ရုပ်သေးပမာ၊ စက်ရုပ်ပမာတို့ကို ပြဆိုရာ၏။

- သူသူ၊ ငါငါ ရူပကာယ ခန္ဓာကိုယ်ကြီးသည် ရုပ်သေးရုပ်နှင့် တူ၏။
- ရူပကာယ ခန္ဓာကိုယ် အတွင်းမှာ ရှိသော ၆၀-မျှသော ဆိုင်း
ကြောကြီး၊ များစွာသော အကြောငယ်တို့သည် ထိုအရုပ်မှာ
တပ်ထားသော ကြိုးကြီး ကြိုးငယ်တို့နှင့် တူကုန်၏။
- အလိုရှိရာ ကြိုးကို ဆွဲငင်၍ အရုပ်ကို ထ-စေ က-စေသော ရုပ်သေး
ကြိုးဆွဲဆရာနှင့် နှလုံးအိမ်တွင်းမှာ ရှိသော ဝိညာဏ်သည် တူ၏။
- ဤရုပ်ခန္ဓာ ကြီးငယ်သည် စက်ကြိုး ယန္တရား ဆင်၍ ထားသော
စက်ရုပ်ကြီး ငယ်နှင့် တူ၏။
- အကြောကြီး အကြောငယ်တို့သည် စက်ကြိုးကြီး၊ စက်ကြိုးငယ်နှင့်
တူကုန်၏။

- နှလုံးအိမ်တွင်းမှာ ရှိသော ဝိညာဏ်သည် စက်နင်းသော စက်ဆရာ နှင့်တူ၏။
- ငှက်တို့၏ ရုပ်ခန္ဓာ၊ နတ်ဗြဟ္မာ စသည်တို့၏ ရုပ်ခန္ဓာသည် ကောင်းကင်ပျံ စက်ရုပ်နှင့် တူ၏-ဆိုလေ။

ရုပ်သေးရုပ် လှုပ်ရှား သွားလာသည်ကို လည်းကောင်း၊ စက်ရုပ်လှုပ် ရှား သွားလာသည်ကိုလည်းကောင်း မြင်ကြသော အခါ ကြိုးဆွဲသူ၊ စက်နင်းသူ တခြား၊ အရုပ် တခြား၊ အရုပ်ကား လှုပ်နိုင်သော အစွမ်း မရှိ၊ အသေသာဖြစ်၏။ ကြိုးဆွဲသူ စက်နင်းသူ ဆွဲရာ၊ နင်းရာ လှုပ်ရှားရသည်ဟု အတပ်သိကြသကဲ့သို့ ဝိညာဏ် ဝ.ခြား၊ ရုပ်ခန္ဓာအင်္ဂါကြီး၊ ငယ်တခြား၊ ရုပ်ခန္ဓာကြီး၊ ငယ်ကား-လှုပ်ရှားနိုင်သောအစွမ်း မရှိ၊ အသေကောင် သက်သက်သာတည်း။ ဝိညာဏ် ပြုပြင်ရာ လှုပ်ရှားရသည်ဟု ဓာတ်ခွဲ၍ မြင်ကြရမည်။ ဝိညာဏ်ဓာတ်အစွမ်း လျှမ်းလျှမ်းဘောက် တက်မှု၊ ဆန်းကြယ်မှုကို သိရမည်။

(ဤကား ဝိညာဏ်မှ ရုပ်ကာယ ဖြစ်ပွားမှု၊ ဝိညာဏ်ကို မှီ၍ ရုပ်ကာယ တည်နေမှု၊ ဝိညာဏ်ကြိုးဆွဲရာ ရုပ်ကာယ လှုပ်ရှားမှုတို့ကို ပြဆိုသော အခန်းတည်း။)

ဝိညာဏ်မှ နာမ်ကာယ ဖြစ်ပေါ်မှု၊ ဝိညာဏ်ကို မှီတွယ်၍ နာမ် ကာယ တည်နေမှု၊ ဝိညာဏ်ကြိုးဆွဲရာ နာမ်ကာယ လှုပ်ရှားမှုတို့ကို ပြဆိုပေအံ့။ ။ဝိညာဏ် နှင့် နာမ်ကာယ၏ အထူးကို ရှေးဦးစွာ သိရာ၏။ ပန်းချီရေးရန် ဆေးစပ်မှု၌ စင်ကြယ်စွာသာ ရေကြည်ကို စုတ် ခွက်၌ ထည့်၍ ဆုန်း^၁၊ ဟယ်ပြဒါး၊ ဆေးဒါန်း၊ မြေဖြူ၊ မဲနယ် စသော အဆင်းဓာတ် ဆေးမျိုးတို့ကို ရေ၌ ထည့်၍ ရေနှင့် ရောမိကြသော အခါ အလိုရှိရာ ပန်းပင်၊ ပန်းခက်၊ ပန်းရွက်၊ ပန်းပွင့်၊ ပန်းခိုင်၊ ဆင်ရုပ်၊ မြင်းရုပ်၊ လူရုပ် စသည်တို့ကို ကားပေါင်အထည်မှာ ရေးကြကုန်၏။ ထိုသို့ရေးရာ၌ ကားပေါင်အထည်၌ အတွင်းအပြင်

၁။ ရှေးအခါ ပန်းချီရေးရာ၌ သုံးသော ဆုန်းခေါ် ဆေးမှုန့်တစ်မျိုး။

ပျို့နံ့မ၊ ကပ်စေး ကိုက်တွယ်မှုကား ရေ၏ အမှုပေတည်း။ အထူးထူး အထွေထွေ အဆင်းသဏ္ဌာန် ရုပ်သဏ္ဌာန် ထင်ပေါ်မှုကား အဆင်းဓာတ် တို့၏ အမှုပေတည်း။ ထိုအဆင်းဓာတ်တို့သည် ရေကို မှီရကုန်၏။ ရေသို့ အစဉ်လိုက်ကြကုန်၏။ ရေဆောင်ရာ ပါကုန်၏။ ရေနှင့်ကင်း၍ ကားထည် ကား ပျို့နံ့ ကပ်ငြိ တွယ်ကိုက်ခြင်းငှာ မတတ်စွမ်းကြကုန်။ ရေသည်လည်း ထိုဓာတ်ဆေးတို့နှင့် ကင်း၍ ကောင်းသောအဆင်း၊ မကောင်းသော အဆင်း အထွေအထူးကို ထင်စေခြင်းငှာ မတတ်စွမ်းလေ။

ကြည့်ရှုဖွယ်၊ နှစ်သက်ဖွယ်ကောင်းသော အဆင်းသဏ္ဌာန်၊ အရုပ် အရည်တို့ကိုလည်း ဓာတ်ဆေးတို့သည်သာ ထင်အောင် ပြုနိုင်ကုန်၏။ မကောင်းသော ကြောက်ဖွယ်၊ လန့်ဖွယ်၊ စက်ဆုပ်ဖွယ်သော အဆင်း တို့ကိုလည်း ဆေးတို့ကသာ ထင်အောင် ပြုနိုင်ကုန်၏။

- ကြည်လှစွာသော ရေပကတိနှင့် ဝိညာဏ်သည် တူ၏။
- ဆုန်း၊ ဟယ်ပြဒါးစသော ဆေးတို့နှင့် စေတသိက် နာမ်တရားစု သည် တူ၏။
- ကားပေါင်၌ ကြက်သော အထည်နှင့် အာရုံခြောက်ပါးသည် တူ၏။
- အာရုံခြောက်ပါးကို ရှာမှု၊ ယူမှု၊ ရမှုသည်ကား ဝိညာဏ်၏ ကိစ္စ ကည်း။
- ဝိညာဏ် ရှာ၍၊ ယူ၍ ရသောအခါ တွေ့ထိမှု၊ ခံစားမှု၊ ကောင်း အောင်ပြုမှု၊ မကောင်းအောင်ပြုမှု စသည်ကား စေတသိက်တို့၏ ကိစ္စတည်း။

တစ်နည်းကား-အမျိုးမျိုးသော ဟင်းရည်၊ အမျိုးမျိုးသော အဖျော် ရည် ပြုလုပ်ရာ၌ ဝိညာဏ်သည် ရေနှင့်တူ၏။ စေတသိက်တို့သည် အချို့ အချဉ်စသော ရသရှိကြကုန်သော သကြား၊ သကာ၊ သံပရာ၊ ရှောက် စသည်တို့နှင့် တူကုန်၏။ လျှာပေါ်သို့ရောက်၍ လျှာတစ်ခုလုံး၌ နံ့မ၊ ပျို့မ

ကား ရေ၏ကိစ္စတည်း၊ အချို၊ အချဉ်စသော ကောင်းသော ရသတို့ကို လျာဉ်ဖြစ်စေမှုကား သကြား-သကာ-ရှောက်-သံပရာ စသည်တို့၏ ကိစ္စတည်း၊ ထို့အတူ အာရုံသို့ရောက်မှု၊ အာရုံကိုယူမှု၊ ပျံ့နှံ့မှုကား စိတ်၏ ကိစ္စတည်း၊ ထိုအာရုံ၌ တွေ့ထိမှု စသည်ကား စေတသိက်တို့၏ ကိစ္စတည်း။

တစ်နည်းကား-တစ်ခုသော တောကြီး၌ မိစဉ်ဘလျောက် ကျင်လည် ကျက်စား လာခဲ့သဖြင့် တောကျွမ်းကျင်သော သူတစ်ယောက်သည် ရှိ၏။ ထိုတောအတွင်း၌ ဆေးပင်၊ ဝါးပင်၊ ဓာတ်မျိုး၊ ရွှေ၊ ငွေ၊ ကျောက်သံ၊ ပတ္တမြားစသည်ကို ယူလိုရလိုသော သူတို့သည်လည်း ထိုတောကျွမ်းသုကို လမ်းညွှန် လမ်းပြ ရှေ့ဆောင် ရှေ့သွား ပြုကြကုန်၏။ ထိုတောအတွင်း၌ မကောင်းသော အမှုကို ပြုလိုကုန်သော သူတို့သည်လည်း ထိုသူကို လမ်းညွှန် လမ်းပြ ရှေ့ဆောင် ရှေ့သွား ပြုကြကုန်၏။ တောကျွမ်းသုနှင့် ဝိညာဏ်သည် တူ၏။ ထိုထိုသူတို့နှင့် စေတသိက်စသည် တူ၏။

တစ်နည်းကား-တစ်ခုသော မြို့ကြီး ရွာကြီး အလယ်၌နေသော သူခိုး လက်ခံကြီး ဥပမာ၊ ခွေးတို့ကို များစွာမွေး၍ ခွေးတို့နှင့် သားသမင်တို့ကို လိုက်၍ အသက်မွေးသော မုဆိုး ဥပမာတို့နှင့်လည်း ပြုရာ၏။ သူခိုးလက်ခံ ကြီးသည် မိမိကား အချောင်းအမြောင်း အခိုးအဝှက်မစွမ်း၊ ထိုရွာ ထိုမြို့ အတွင်း၌ အလုံးစုံကို သိနိုင်၏။ သူလမ်းချရာ-သူညွှန်ပြရာ အဝေးနေသူ တို့က ထိုမြို့ ထိုရွာအတွင်းမှာ ခိုးကြ တိုက်ကြရ၏။ သူခိုး ဓားပြ လက်ခံ ကြီးနှင့် ဝိညာဏ်သည် တူ၏။ အဝေးရောက် သူခိုး ဓားပြတို့နှင့် လောဘ၊ ဒေါသ၊ ဣဿာ၊ မဇ္ဈေရ အစရှိသော စေတသိက်ခန္ဓာစု တူ၏။ ခွေးမုဆိုး ကြီးသည် သား-သမင်ရှိရာ နေရာကို သိ၍ ရှာ၍ သား၊ သမင်ကို မြင်သောအခါ ခွေးတို့ကို ညွှန်ပြ၏။ မိမိမူကား သား၊ သမင်ကို ရအောင် မလိုက်နိုင်၊ ခွေးမုဆိုးနှင့် ဝိညာဏ်သည် တူ၏။ ခွေးတို့နှင့် စေတသိက် နာမ်စသည် တူ၏။

တစ်နည်းကား-ရှာကြီး မြို့ကြီးအလယ်၌ နေ၍ များစွာသော အစိမ်း
သရဲ၊ တစ္ဆေ၊ မြေဘုတ်၊ နတ်ဆိုး၊ နတ်ဝါးတို့ကို မွေး၍ လူအများကို
ပယောဂအမျိုးမျိုးတို့နှင့် တိုက်၍ အသက်မွေးသော ဆေးကြမ်း
မွှော်ကြမ်း ဆရာကြီး ဥပမာဖြင့်လည်း ပြရာ၏။ ဆရာကြီးနှင့် ဝိညာဏ်
သည် တူ၏။ ပယောဂတို့နှင့် လောဘ၊ ဒေါသ အစရှိသော စေတသိက်
ခန္ဓာစုသည် တူ၏။

လောက၌ သင့်လျော်ရာ ဥပမာတို့ကို ရှာကြံလေဦး၊ ဤဥပမာတို့ဖြင့်
ဝိညာဏ်သည် စေတသိက်နာမ်စု၏ မူလ မ-တည် ရှေ့ဆောင် ရှေ့သွား
အကြီးအကဲဖြစ်သည်ကို ပြသည်။

တစ်နည်းကား-ဝိညာဏ်သည် အမိနှင့်တူ၏။ စေတသိက်ခန္ဓာတို့သည်
ထိုအမိမှ ပေါက်ဖွားသော သားကောင်း၊ သားဆိုးတို့နှင့် တူကုန်၏။
ဤဥပမာဖြင့် စေတသိက်တို့မည်သည် စိတ်မှ ပေါက်ဖွားကြကုန်သည်ကို
ပြသည်။

ဤမျှသော ဥပမာ၊ ဥပမေယျတို့ဖြင့် ဝိညာဏ်နှင့် နာမကာယဖြစ်
သော စေတသိက်တို့၏ အထူးထင်ရှားရှိလှပြီ၊ လောက၌ ကိုယ်၊ နှုတ်၊
နှလုံး အမူအကျင့်ကောင်းသောသူ၊ မြတ်သောသူ၊ မကောင်းသောသူ၊
ယုတ်သောသူဟူ၍ ရှိနေကြသည်ကား သဒ္ဓါ၊ ပညာ အစရှိသော လောဘ၊
ဒေါသ အစရှိသော စေတသိက် နာမ်ခန္ဓာတို့၏ အမှုပေတည်း။ ဝိညာဏ်
ကြောင့် နာမကာယ ၁၊ ရူပကာယ ၁၊ နာမရူပ ဓမ္မနှစ်ပါး ဖြစ်ပွားပုံကို
ပြဆိုချက်ပြီး၏။ သည်ကိုရည်၍-

နာမ ရူပ၊ ဓမ္မအပြား၊ ဤနှစ်ပါးလည်း၊ ထင်ရှားစုံစွာ၊ ပေါ်ထုံလာ၍၊
နာနာကာယ၊ အနန္တလျှင်၊ ရူပ ရုပ်ဟန်၊ သဏ္ဌာန်အမူ၊ ဇာတ်မတူသည်၊
လူအရပ်ရပ်၊ နတ်အထွေထွေ၊ ရေမျိုးကုန်းမျိုး၊ ကောင်းဆိုးယုတ်ညံ့၊ အကုန်
ကန့်လျှင်၊ ခြားသန့်ပေါ်ယယ်၊ သောသောကြွယ်သည်။ ။ နှစ်သွယ်နာမ်ရုပ်-
စွမ်းရည်တည်း -

ဟူ၍ ဆိုပေသည်။ ။ ဝိဘင်းပါဠိတော်ကြီး၌လည်း-

‘တတ္ထ ကတမံ ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပံ၊ အတ္ထိ နာမံ အတ္ထိ ရူပံ’ အစ
ရှိသည်ဖြင့် ဟောတော်မူပေသည်။

တတိယ ပျို့လင်္ကာ အဖြေ ပြီး၏။

နာမရူပပစ္စယာ သဠာယတနံ

စတုတ္ထ ပျို့လင်္ကာ အဖြေ

ထင်ရှားစေစုံ၊ အပုံပုံလျှင်၊ တည်တံ့နာမ်ရုပ်၊ ကိုယ်သမုတ်သား၊ အထုပ်
အထည်၊ ကြီးငယ်ကာယ၊ ပေါ်ပြန်ကလည်း။ ။ဒွါရတွင်မည်၊ ဖိတ်ဖိတ်
လည်သည်၊ အကြည်ခြောက်မျိုး၊ ကိုယ်လုံးဖြိုးလျက်—

ဟူသော လင်္ကာဝါကျ၌ ဝိညာဏ်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်ကြသော ရူပကာယ၊
နာမကာယ နှစ်ပါးတွင် ရူပကာယ၏ အာနုဘော်ကြောင့် စက္ခုအကြည်၊
သောတအကြည်၊ ဃာနအကြည်၊ ဗိုဝါအကြည်၊ ကာယအကြည် ဤရုပ်
အကြည် ၅-ပါးတို့သည် ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။ နာမကာယ၏ အာနုဘော်
ကြောင့် မနောဟူသော စိတ်အကြည် ဝိညာဏ်အကြည်သည် ဖြစ်ပွား၏။

ရူပကာယကြောင့် ရုပ်အကြည် ၅-ပါး ဖြစ်ပွားရာ၌ ဥပမာကား—
ထန်းသီး၊ အုန်းသီးတို့မှာ အတော်ကြီးကြလျှင် အစေ့အိမ်၊ အဆန်အိမ်
ပေါ်ပေါက်၍လာ၏။ သရက်၊ ပိနဲ့ စသော ခပ်သိမ်းသော အသီးတို့
မှာလည်း အစေ့အိမ်၊ အဆန်အိမ် ပေါ်ချိန်ကျလျှင် ပေါ်ကြကုန်၏။
အစေ့အဆန် ထည့်ချိန်ကျလျှင် ထည့်ကြကုန်၏။ အစေ့ အဆန် တည်ချိန်
တန်လျှင် တည်ကြကုန်၏။

ထို့အတူ အဏ္ဏဇသတ္တဝါ၊ ဇလာဗုဇ သတ္တဝါဟု ဆိုအပ်သော ဂမ္ဘ-
သေယျက သတ္တဝါတို့မှာ ပဋိသန္ဓေ တည်နေပြီးနောက် ပဝတ္တိကာလ၌

စက္ခု၊ သောတ၊ သာန၊ ဇိဝှိ ဟူသော ရုပ်ကြည် ၄-ပါး ဖြစ်ချိန် ပေါ်ချိန်ကျသောအခါ မျက်စိအိမ်၊ နားအိမ်၊ နှာခေါင်းအိမ်၊ လျှာအိမ် တို့နှင့် တကွ ပဿာဒဓာတ်အကြည်တို့သည် ဖြစ်ပေါ်၍ လာကုန်၏။ အဆန် ထည့်၍ လာကုန်၏။ ကာယ အကြည်သည်မူကား-ပဋိသန္ဓေ ဝိညာဏ်နှင့် အတူတကွ တည်၍လာ၏။ ဥပပါတ်ပုဂ္ဂိုလ်၊ သံသေဒဇပုဂ္ဂိုလ် တို့၌ကား ရုပ်ကြည် ၅-ပါးတို့သည် ပဋိသန္ဓေ ဝိညာဏ်နှင့်တကွ ဖြစ်ပေါ်၍ လာကုန်၏။ ဗြဟ္မာတို့၌ကား သာနဓာတ်အိမ်၊ ဇိဝှိဓာတ်အိမ်၊ ကာယ ဓာတ်အိမ်တို့မှာ အိမ်သက်သက်သာ ရှိကြကုန်၏။ ပဿာဒဓာတ် မရှိ ကြကုန်။

(ဤကား ရုပ်ကြည် ငါးပါး ဖြစ်ပေါ်ပုံ ဥပမာတည်း။)

ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ စေတနာ အစရှိသော နာမကာယ၊ ဝိတက်၊ ဝိစာရ၊ ဝီရိယ၊ ပီတိ၊ ဆန္ဒ ဟူသော နာမကာယ၊ လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ အစရှိသော နာမကာယ၊ သဒ္ဓါ၊ သတိ၊ ပညာ၊ ဒါန၊ သီလ အစ ရှိသော နာမကာယတို့ကြောင့် မနောအကြည် ဟူသော မနာယတနသည် ဖြစ်၏။ မနောအကြည် မနာယတန ဆိုသည်လည်း ပဓာနဓာတ်မင်းဟု ဆိုအပ်သော ဝိညာဏ်ကိုပင် ဆိုသတည်း။ ထိုသို့ဖြစ်ခဲ့သော် ဝိညာဏ်ကား အမိနှင့် တူသည်။ နာမ်စုကား သားဆိုး၊ သားကောင်းတို့နှင့် တူသည်ဟု ရှေး၌ ဆိုပြီးဖြစ်၍ သား၊ သမီးတို့မှ အမိဖြစ်ပြန်သည်။ သား၊ သမီးတို့မှ အမိ ပေါက်ဖွားပြန်သည်ဟု ဆိုရာ မရောက်ပြီလောဟု မေးရန် ရှိ၏။ သစ်စေ့မှ သစ်ပင်ဖြစ်၏။ သစ်ပင်မှ သစ်စေ့ဖြစ်၏။ ဤသို့ ဖြစ်ရာ၌ ရှေးသစ်စေ့ကား တခြားတည်း၊ နောက်သစ်စေ့ကား တခြားတည်း။

ဤအတူ နာမ်တရား ၅၂-ပါး ရှိသည်တွင် ဝိတက်၊ ဝိစာရ လွန်ကဲ သော အခါလည်း ရှိသည်။ ဝီရိယ လွန်ကဲသော အခါလည်း ရှိသည်။ ပီတိလွန်ကဲသော အခါလည်း ရှိသည်။ ဆန္ဒ လွန်ကဲသောအခါ၊ နှားငတ် ရေချ လောဘ လွန်ကဲသောအခါ၊ ယမ်းပိုမီးကျ ဒေါသ လွန်ကဲသော အခါလည်း ရှိသည်။ ဤသို့ အစရှိသည်ဖြင့် အသီးသီး လွန်ကဲမိ လွန်ကဲရာ

လွန်ကဲစွာ ဖြစ်ကြသော အလှည့်အလည် ရှိကြကုန်၏။ ထိုသို့ရှိရာ၌ ဝိတက် လွန်ကဲသောအခါ ဝိတက် လုံ့ဆော်တိုင်း လုံ့ဆော်တိုင်း စိတ်ဝိညာဏ် သည် ရှေ့ဆောင် ရှေ့သွား၊ လမ်းညွှန် လမ်းပြအနေနှင့် ဖြစ်ပေါ်၍ ပါရ တော့သည်။ ပင်လယ်ခရီးသို့ သင်္ဘောကြီး ငယ်နှင့် သွားရာမှာ ရေကြောင်း-ပြ ပါမှ သွားနိုင်ကြသကဲ့သို့ အာရုံသို့ သွားကြသော နာမ်တရားတို့ သည်လည်း စိတ်ဝိညာဏ် လမ်းညွှန်လမ်းပြ၊ ရှေ့ဆောင် ရှေ့သွား ပါရှိမှ အာရုံကို ရနိုင်ကြကုန်သတည်း။ တိုင်းရှင် ပြည့်ရှင် ဘုရင်မင်းပင် ဖြစ်သော်လည်း ပင်လယ်ခရီးမှာ ရေကြောင်းပြ ပဲ့သူကြီး မပါက အလို ရှိရာ မြို့ရွာ၊ ဆိပ်ကမ်းသို့ မရောက်နိုင်လေ။

ရေကြောင်းပြ ပဲ့သူကြီးသည် မိမိ သွားလိုသော ဆန္ဒမရှိသော်လည်း ရေကြောင်းပြ မပါလျှင် မဖြစ်နိုင်သော အရာဖြစ်၍ လေ့ သင်္ဘောနှင့် ပင်လယ်ခရီးကို ဘယ်သူပင် သွားလိုသော်လည်း ရေကြောင်းပြ ပါရတော့ သည်သာ ဖြစ်၏။ ပဲ့သူကြီး ပါရတော့သည်သာ ဖြစ်၏။ ဤဥပမာဖြင့် ဝိတက်၊ ဝိစာရ၊ လောဘ၊ ဒေါသ အစရှိသော နာမ်ခန္ဓာတို့၏ လုံ့ဆော် ချက်နှင့် စိတ်ဝိညာဏ်သည် တဖွားဖွားဖြစ်ပေါ်ရသောအခါ နာမ်တရား တို့ကြောင့် မနာယတန ဖြစ်ပေါ်သည် မည်၏ဟု ဆိုလိုသည်။ ထင်ရှား ရာကို ပဓာနပြု၍ ပြဆိုသော ဥပမာတည်း။

တစ်နည်းအားဖြင့် မီးနှင့် လေကို ဥပမာပြုရာ၏။ မီးကြောင့် လေ ဖြစ်သည်။ လေကြောင့် မီးပွားသည်။ မီးနှင့် ဝိညာဏ်-လေနှင့် နာမ်ခန္ဓာ၊ တစ်နည်း-မြေ-ရေ-မီး-လေ ဟူသော ဓာတ်လေးပါးတို့သည် အချင်းချင်း မကင်းအပ်၊ မကင်းရာ ဖြစ်ကြ၏။ တစ်ပါး ဖြစ်ပေါ်လျှင် တစ်ပါးဖြစ်၍ ပါရတော့သည်။ ဤအတူ ဝိညာဏ် ဖြစ်ပေါ်လျှင်လည်း အခွင့်အား လျော်စွာ အချို့ အချို့သော နာမ်စု ပါရတော့သည်။ နာမ်တရားစု ဖြစ်ပေါ်လျှင်လည်း ဝိညာဏ် အမြဲပါရတော့သည်။

(ဤကား နာမ်ကြောင့် မနာယတန ခေါ်သော ဝိညာဏ်ဖြစ်ရပုံ တည်း။)

နာမကာယကြောင့်သာ မနာယတနခေါ်သော ဝိညာဏ်ဖြစ်ရသည် မဟုတ်၊ စက္ခု၊ သောတ၊ သာန၊ ဇိဝှိ၊ ကာယ၊ ဟဒယဝတ္ထု၊ ဟူသော ဝတ္ထု ၆-ဖြာ ရူပကာယကြောင့်လည်း ဝိညာဏ်ဖြစ်ပေါ်ရ၏၊ စက္ခုဝတ္ထုရုပ် ရှိသောကြောင့် စက္ခုဝိညာဏ် ဖြစ်ပေါ်ရ၏၊ သောတဝတ္ထုရုပ် ရှိခြင်းကြောင့် သောတဝိညာဏ် ဖြစ်ပေါ်ရ၏၊ သာနဝတ္ထုရုပ် ရှိခြင်းကြောင့် သာနဝိညာဏ် ဖြစ်ပေါ်ရ၏၊ ဇိဝှိဝတ္ထုရုပ်ရှိခြင်းကြောင့် ဇိဝှိဝိညာဏ် ဖြစ်ပေါ်ရ၏၊ ကာယဝတ္ထုရုပ်ရှိခြင်းကြောင့် ကာယဝိညာဏ်ဖြစ်ပေါ်ရ၏၊ ဟဒယဝတ္ထုရုပ် ရှိခြင်းကြောင့် ကြွင်းသော ပဉ္စဝေါကာရဝိညာဏ်ဟူသမျှ ဖြစ်ပေါ်ရ၏။ ဥပမာကား-ထိမ်ပင်ရှိ၍ ထိမ်ပင်နတ် ရှိလာသကဲ့သို့ လည်းကောင်း၊ ကြို့ပင်ရှိ၍ ကြို့ပင်နတ် ရှိလာသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ကျွန်းပင်ရှိ၍ ကျွန်းပင်နတ် ရှိလာသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ရှားပင်ရှိ၍ ရှားမို့ ပေါက်လာသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ထနောင်းပင်ရှိ၍ ထနောင်းမို့ ပေါက်လာသကဲ့သို့ လည်းကောင်းတည်း။

ထိုအကြည်ခြောက်ပါးသည် ဤကိုယ်ခန္ဓာ၌ ဒွါရခြောက်ပါးမည်၏။ အရည်-အရောင်ကဲ့သို့ ချွန်းချွန်းစက်စက် ရှိ၏၊ ဖိတ်ဖိတ်လည်သော အကြည်ဓာတ်မျိုးဖြစ်၏၊ ဒွါရဆိုသော်လည်း အပေါက်ဟင်းလင်းရှိသော အာကာသတံခါးမျိုးဖြစ်၍ ဆိုသည်မဟုတ်၊ ဖန်တံခါး မှန်တံခါးများကဲ့သို့ ဖိတ်ဖိတ်လည်သော အကြည်တံခါးမျိုးသာတည်း။ စက္ခုအကြည်ကား မျက်လုံးအိမ်မှာ ပေါ်၏၊ သောတအကြည်ကား နားတွင်းမှာ ပေါ်၏။ သာနအကြည်ကား နှာခေါင်းတွင်းမှာ ပေါ်၏၊ ဇိဝှိအကြည်ကား လျှာအပြင်မှာ ပေါ်၏၊ ကာယအကြည်ကား တစ်ကိုယ်လုံးမှာ အတွင်း အပြင် အနှံ့အပြား ပေါ်၏၊ မနောအကြည်ကား နှလုံးအိမ်တွင်းမှာ ပေါ်၏။ ရှေ့အကြည်၅-ပါးကား ရုပ်အကြည်ပေတည်း၊ မနောအကြည် ကားဝိညာဏ်ဟုဆိုအပ်သော နာမ်အကြည်ပေတည်း၊ လျှမ်းလျှမ်းတောက် သော အကြည်ပေတည်း၊ နေဝန်းသဏ္ဌာန်စသော အဆင်းသဏ္ဌာန်

အထည်ဝတ္ထုဟူသမျှသည် စက္ခုအကြည်၊ မနောအကြည် ဤအကြည် နှစ်ချက်၌ တပြိုင်နက် အရိပ်အသွင် ထင်ပြ ဆိုက်တိုက်ရသည်။

ထိုသို့ ထင်ပြဆိုက်တိုက်လာသောအခါ ဤကား နေဝန်းတည်း၊ ဤကား လဝန်းတည်း၊ ဤကား လူတည်း၊ ဤကား နွား၊ ကျွဲစသည်တည်း၊ ဤကား မြေ၊ ရေ၊ တော၊ တောင် စသည်တည်း၊ ဤသို့စသည်ဖြင့် မြင်ကြ သိကြရသည်။

မိုးသံ၊ လေသံ၊ စည်သံ၊ စောင်းသံ၊ လူသံ၊ နွားသံ၊ စကားသံ စသော အသံမျိုးဟူသမျှသည် သောတအကြည်၊ မနောအကြည် ဤအကြည် နှစ်ချက်မှာ ပုံသဏ္ဌာန် အရိပ်အသွင် ထင်ပြဆိုက်တိုက်ရသည်။ စံပယ် စကား အစရှိသော မွေးသောအနံ့မျိုး၊ ပုပ်သော နံသော အနံ့မျိုး ဟူသမျှသည် ဃာနအကြည်၊ မနောအကြည် နှစ်ဌာနမှာ အရိပ်အသွင် ထင်ပြဆိုက်တိုက်ရသည်။ အချို၊ အချဉ်စသော အရသာမျိုး ဟူသမျှသည် ဇီဝှါအကြည်၊ မနောအကြည် ဤနှစ်ဌာနမှာ ထင်ပြဆိုက်တိုက်ရသည်။ အပူ၊ အချမ်း၊ အကြမ်း၊ အနုဟူသော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံဟူသမျှသည် ကာယ အကြည်၊ မနောအကြည် ဤနှစ်ဌာနမှာ ထင်ပြဆိုက်တိုက်ရသည်။ ကြွင်းသမျှသော စက္ခု၊ သောတ၊ ဃာန၊ ဇီဝှါ၊ ကာယ၊ မနောကုသိုလ်၊ အကုသိုလ် စသော ဓမ္မာရုံနှင့်တကွ အထက်က ပြဆိုခဲ့ပြီးသော အဆင်း သဏ္ဌာန် အစရှိသော အာရုံငါးပါးဟု ဆိုအပ်သော ခြောက်ပါးသော အာရုံတို့သည် မနောအကြည်မှာ ထင်ပေါ်လာရကုန်သည်။ သည်ကို ရည်၍—

အရိုးစီစဉ်၊ အမြင်=စက္ခု။ ။ ကြားမှု=သောတ။ ။ ဃာန=အနံ့။ ။ လျှော်ရန်=ဇီဝှါ။ ။ ကာယာ=တွေ့ထိ။ ။ အသိ=မနော။ ။ မရော မယှက်၊ တလက်လက်လျှင်၊ အမျက်စိမ်းရည်၊ လဲလဲ ကြည်သို့၊ ခြောက်မည် အာရုံ၊ အလုံးစုံသည်၊ ပုံသဏ္ဌာန်ရိပ်၊ နိမိတ်အသွင်၊ အကုန်သင်၍၊ ဤရှင်၊ ဤလူ၊ ဤမူ နေ၊ လ၊ ရူပသဏ္ဌာန်၊ အသံအမျိုး၊ အရိုးလှိုင်ပျံ့၊ ရနံ့ထိုထို၊ အချိုအချဉ်၊ ဤလျှင် အပူ၊ ဤမူ အအေး၊ အတေး၊ အသိ၊ ပြည့်စုံဘိ၍—

ဟု ဆိုပေသည်။ ထိုသို့ မြင်မှု၊ ကြားမှု၊ နံမှု၊ လျှက်မှု၊ တွေ့ထိမှု၊ သိမှု၊
ကြံဖန်မှု နေ့ညဉ့်မစဲ၊ ခဏမစဲ တသင်းလင်းဖြစ်၍ နေကြပါ၏။
ထိုသို့ နေကြခြင်းကြောင့်-

- ၁။ ငါကြည့်သည်- ငါရှုသည်- ငါမြင်သည် ဟု စက္ခုဓာတ်မှာ တည်ထောင်၍
နေသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ငရဲအိုးကြီး တစ်လုံး။
- ၂။ ငါ ကြားသည်ဟု သောတဓာတ်မှာ တည်ထောင်၍ နေသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိ
ငရဲအိုးကြီးတစ်လုံး။
- ၃။ ငါ နံသည်ဟု သာနဓာတ်မှာ တည်ထောင်၍ နေသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိ
ငရဲအိုးကြီး တစ်လုံး။
- ၄။ အချို့ အချဉ် အရသာကို ငါ သိသည်- ငါလျှက်သည်ဟု ဇိဋ္ဌဓာတ်မှာ
တည်ထောင်၍ နေသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ငရဲအိုးကြီး တစ်လုံး။
- ၅။ ဘယ်နေရာမဆို တစ်ကိုယ်လုံးမှာ တွေ့ထိလာလျှင် ငါ သိသည်ဟု
ကာယဓာတ်မှာ တည်ထောင်၍ နေသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ငရဲအိုးကြီး
တစ်လုံး။
- ၆။ ငါ ကြံသည်- ငါ သိသည်ဟု မနောဓာတ်မှာ တည်ထောင်၍ နေသော
သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ငရဲအိုးကြီး တစ်လုံး။

ဤခြောက်လုံးသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ငရဲအိုးကြီးမှာ လောဘ၊ ဒေါသ၊
မောဟ၊ ဘန၊ ဣဿာ၊ မဒစ္ဆရ စသော ငရဲမီးတောက် မီးလျှံတို့သည်
တဟုန်းဟုန်းထ၍ တောက်လောင်၍ နေကြကုန်၏။ သည်ကိုရည်၍-

အတွေးအသိ၊ ပြည့်စုံတိ၍၊ ငါ၏ ဤကိုယ်၊ ငါမင်းပျိုဟု၊ အဆိုအထင်၊
အမြင် မှောက်မှား၊ စိတ်နေကြွားဖို့၊ တံခါးခြောက်သင်း၊ ကိုယ်လုံး
လင်းသည်။ ။ခြောက်သင်း အာယတန-စွမ်းရည်တည်း-
ဟူ၍ ဆိုပေသည်။ ။ပါဠိတော်၌လည်း-

တတ္ထ ကတမံ နာမဉ္စပပစ္စယာ သဠာယတနံ၊ စက္ခာယတနံ
သောတာယတနံ -

အစရှိသည်ဖြင့် ဟောတော်မူပေသည်။

စတုတ္ထ ပျို့လင်္ကာအဖြေ ပြီး၏။

သဋ္ဌာယံတနပစ္စယာ ဖဿော

ပဉ္စမ ပျှိုလင်္ကာ အဖြေ

ဓာတ်မှန် အကြည်၊ ခြောက်မျိုးတည်က၊ ခြောက်မည်အာရုံ၊ အလုံး
စုံလည်း၊ ပုံသဏ္ဌာန်ရိပ်၊ နိမိတ် အသွင်၊ ကိုယ်လုံးထင်လျက်၊ ဝိညာဉ်
ခြောက်ဆင့်၊ ဖွားဖွားပွင့်က၊ နှိုင်းသင့်တူမျှ၊ ပမာပြုမူ၊ သိကြား စက်ရှိန်၊
လက်လက်ထိန်သား၊ ဝရဇိန်သွား၊ ရွပ်ရွပ်ဝါးသို့၊ ခြောက်ပါးဖဿ၊
ဖြန်းဖြန်းထ၍ -

ဟူသော လင်္ကာဝါကျ၌ အာယတနဒွါရခေါ်သော အကြည်ဓာတ် ၆-မျိုး
ပြည့်၍ နေသော ဤခန္ဓာကိုယ်ကောင်ကြီးသည် ဝိဇ္ဇာမယပညာဖြင့်
စီရင်၍ ထားသော ဓာတ်ရုပ်ကြီးနှင့်တူ၏။ အဘယ်သို့ စီရင်သနည်း
ဟူမူ အလွန်ထက်လှစွာသော စိန်ဆေးဒါန်း၊ ပြဒါးစသော ဓာတ်တို့ကို
ဝိဇ္ဇာမယပညာဖြင့် အင်္ဂါကြီးငယ်နှင့် တကွ သတ္တဝါကောင် သဏ္ဌာန်
ပြုလုပ်၍ မျက်စိမှာ မီးမှန်ဓာတ်တစ်ခု ထား၏။ ထိုမှန်ကို ဖွင့်၍ထားသည်
ရှိသော် ထိုမှန် မျက်နှာစာမှာ အဝေး၊ အနီးရှိကြသော သက်ရှိ သက်မဲ့
ပစ္စုပ္ပန်တို့၏ အရိပ်အသွင်တို့သည် ထိုမှန်ထဲမှာ ထင်ကုန်၏။ ထင်တိုင်း ထင်
တိုင်းလည်း ထိုမှန်အပြင်မှာ မီးတောက်၏။ ပိတ်လိုက်ပြန်လျှင် ထင်သမျှ
သော အရိပ်အသွင်တို့သည် ကွယ် ပျောက် ကုန်၏။ မှန်အပြင်မှာ
တောက်သော မီးတောက်လည်း ကွယ်ပျောက်လေ၏။ ဖွင့်ပြန်၍ အရိပ်
အသွင်တို့ ထင်ပြန်လျှင် မီးတောက်ပြန်၏။ ပိတ်ပြန်လျှင် အရိပ်အသွင်တို့
ကွယ်ပြန်၍ မီးတောက် သေပျောက် ကွယ်ဆုံးပြန်သည်။

ဤဥပမာ၌ ဓာတ်မှန်အပြင် အရိပ်အသွင်တို့၏ ထင်မှုဒဏ်ချက်ကြောင့်
မီးတောက်သည်။ ထင်မှု ကွယ်ပျောက်လျှင် မီးတောက်သေလေ၏။
ဓာတ်မှန်အပြင်နှင့် စက္ခုအကြည် တူ၏။ ဗဟိဒ္ဓ-က တည်ကြသော
ဝတ္ထုနှင့် အဆင်းသဏ္ဌာန်ဟူသော ရူပါရုံတို့သည် တူကြကုန်၏။
ထိုဝတ္ထု၏ ဓာတ်မှန် အပြင်၌ အရိပ်အသွင် ထင်မှု၊ ခိုက်မှု၊
တိုက်မှု၊ ပြင်မှု - ရူပါရုံတို့၏ စက္ခုအကြည်မှာ အရိပ်အသွင် ထင်မှု၊
ခိုက်တိုက် ထိပါးမှု တူကြကုန်၏။ မီးတောက်သည်နှင့် စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်

ဖြစ်ပေါ်မှု တူကြကုန်၏။ ထင်သော အရိပ်အသွင်တို့ ကွယ်ပျောက်လျှင် မီးတောက် သေပျောက်သည်နှင့် ထင်မှု၊ ထိခိုက်မှု မရှိလျှင် စက္ခု-
ဝိညာဏ်စိတ် ချုပ်ကွယ်မှု တူကြကုန်၏။ ဥပမာဆိုသော်လည်း လုံးလုံး
ထပ်တူ ကျ၍ နေ၏။

သောတအကြည်-၁၊ သဒ္ဓါရုံ-၁၊ သောတဝိညာဏ်-၁၊ ဓာတ်
ဖက် ၃-ခု။ ။ သာနာအကြည်-၁၊ ဂန္ဓာရုံ-၁၊ သာနာဝိညာဏ်-၁၊
ဓာတ်ဖက် ၃-ခု။ ။ ဇိဝှိအကြည်-၁၊ ရသာရုံ-၁၊ ဇိဝှိဝိညာဏ်-၁၊
ဓာတ်ဖက် ၃-ခု။ ။ ကာယအကြည်-၁။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ-၁၊ ကာယဝိညာဏ်
၁၊ ဓာတ်ဖက် ၃-ခု။ ။ ဘဝင် ခေါ်သော မနောအကြည်ကြီး-၁၊
အာရုံ ၆-ပါးတွင် တစ်ပါးပါး-၁၊ နောဝိညာဏ်-၁၊ ဓာတ်ဖက် ၃-ခု၊
ဤ နောက်ငါးရပ်တို့ကိုလည်း စက္ခုအကြည်၌ကဲ့သို့ ဓာတ်ရုပ်ကြီးဥပမာ
အသီးသီး ထုတ်၍ သိလေ။

တစ်နည်းလည်း-အကြည် ၆-ပါးသည် မီးပွတ်ခုံနှင့် တူ၏။ အာရုံ
၆-ပါးသည် မီးပွတ်တံနှင့် တူ၏။ မီးပွတ်ခုံ၌ မီးပွတ်တံနှင့် ပွတ်သည်နှင့်
အကြည် ၆-ပါး၊ အာရုံ ၆-ပါး ထင်မှု၊ ခိုက်မှု တူ၏။ ပွတ်၍ ဖြစ်ပေါ်
လာသော မီးနှင့် ဝိညာဏ် ၆-ပါးတူ၏။ စောင်းကြိုးနှင့် အကြည် ၆-ပါး
တူ၏။ တီးသော စောင်းတံနှင့် အာရုံ ၆-ပါး တူ၏။ တီး၍ ဖြစ်ပေါ်
လာသော စောင်းသံအမျိုးမျိုးနှင့် ဝိညာဏ် ၆-ပါး တူ၏။ ။ တစ်နည်း-
စည်မျက်နှာ အပြင်နှင့် အကြည် ၆-ပါး တူ၏။ စည်တီးသော လှံတံနှင့်
အာရုံ ၆-ပါး တူ၏။ တီးမှုနှင့် ထိခိုက်မှု တူ၏။ တီး၍ဖြစ်သော အသံနှင့်
ထိခိုက်၍ ဖြစ်သော ဝိညာဏ် ၆-ပါး တူ၏။ ကောင်းကင်၌ တိမ်တိုက်
ချင်းချင်း ခွပ်မှုနှင့် အကြည်ဓာတ်၊ အာရုံဓာတ် နှစ်ပါးတို့ ထိခိုက်မှု
တူ၏။ တိမ်တိုက်ချင်းချင်း ခွပ်သည့် အခါ တလက်လက် တဝင်းဝင်း
ဖြစ်ပေါ်သော လျှပ်ရောင်ဥပါလုံးတို့နှင့် ဝိညာဏ် ၆-ပါးတူ၏။

ဤ ဥပမာတို့ဖြင့် စိတ် ဝိညာဏ် ၆-ပါး မည်သည် သတ္တဝါတို့၏
ကိုယ်သန္တာန်မှာ အမြဲတည်၍ နေကြသော တရားစု မဟုတ်ကုန်။ အာရုံ
ခိုက်မှု၊ ထင်မှုဒဏ်ချက်ကြောင့် အလှည့်အလည်အားဖြင့် ကိုယ်တွင်းမှာ

ဖြစ်ချည်၊ ပျောက်ချည် နေကြသော အာဂန္တုဓာတ်တို့သာတည်းဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို ပြသတည်း။ ထိုဝိညာဏ် ၆-ပါးတို့တွင် နှလုံးတွင်း ဟဒယဝတ္ထုမှာ ဖြစ်ပေါ်သော ဇောဝိညာဏ်စုသည် အလွန် အဟုန်အဝါကြီးလှစွာ၏။ သတ္တဝါတို့သည် ထိုဇောဝိညာဏ် အစဉ်ဖြင့်ပေသိမ်းသော ကာယကံမှု၊ ဘဏ္ဍိကံမှု၊ မနောကံမှုကို ပြုကြ ပြီးစေကြရကုန်၏။

(ဤကား အကြည် ၆-ပါး၊ အာရုံ ၆ ပါး ထင်ခြင်းကြောင့် ဂုဏ်သန္တာန်မှာ ဝိညာဏ် ၆-ပါး တဖွားဖွားပေါ်ပုံ၊ တဖွားဖွား ပွင့်ပုံတည်း။)

စက္ခုအကြည်မှာ လူရိပ် စသည် ထင်သည်၊ ထိခိုက်သည်နှင့် တပြိုင်နက် စက္ခုဝိညာဏ်လည်း ဖြစ်ပေါ်၏။ စက္ခုသမ္ပယလည်း ဖြစ်ပေါ်၏။ ထို့အတူ သောတအကြည်၊ သဒ္ဓါရုံ၊ သောတဝိညာဏ် သုံးပါး ပေါင်းဆုံမိသည်နှင့် တပြိုင်နက် သောတသမ္ပယ ဖြစ်ပေါ်၏။ ဃာနအကြည်၊ ဂန္ဓာရုံ၊ ဃာနဝိညာဏ် သုံးပါး ပေါင်းဆုံမိသည်နှင့် တပြိုင်နက် ဃာနသမ္ပယ ဖြစ်ပေါ်၏။ ဇိဝှိအကြည်၊ ရသာရုံ၊ ဇိဝှိဝိညာဏ် သုံးပါး ပေါင်းဆုံမိသည်နှင့် တပြိုင်နက် ဇိဝှိသမ္ပယ ဖြစ်ပေါ်၏။ ကာယအကြည်၊ ပေဋ္ဌဗ္ဗာရုံ၊ ကာယဝိညာဏ် သုံးပါး ပေါင်းဆုံမိသည်နှင့် တပြိုင်နက် ကာယသမ္ပယ ဖြစ်ပေါ်၏။ ဘဝင်မနော၊ အာရုံ ၆-ပါးတွင် တင်ပါးပါး၊ မနောဝိညာဏ် သုံးပါး ပေါင်းဆုံမိသည်နှင့် တပြိုင်နက် မနောသမ္ပယဖြစ်ပေါ်၏။ စက္ခုသမ္ပယဆိုသည်ကား မျက်စိအတွေ့တည်း။ မျက်စိအတွေ့ ဆိုသည်ကား မျက်စိတွင် ထင်ပြု ထိခိုက်လာသောအဆင်း သဏ္ဌာန်၏ ကောင်း-မကောင်းသော ရသကို ကြိတ်နယ်၍ ယူခြင်းတည်း။ အာရုံ၏ ရသကို ညှစ်ညှပ် ကြိတ်နယ်၍ ထုတ်ခြင်းတည်း။

အဆင်း၌ လှပတင့်တယ် နှစ်သက်ဖွယ်သော ဂုဏ်ကို ကောင်းသော ရသ ဆိုသည်။ လေ့မပ မတင့်တယ် နှစ်သက်ဖွယ် မရှိသည်ကို မကောင်းသော ရသ ဆိုသည်။ လှပ တင့်တယ်သော ရသလည်း အလှထက် အလှအဆင့်ဆင့်များ၏။ လူ့ပြည်၌ရှိသော အလှမျိုးတို့ထက် စတုမဟာရာဇ်နတ်တို့၏ အလှမျိုးသည် အဆ အသိန်း အသိန်း မက သာလွန်၏။

စတုမဟာရာဇ်နတ်တို့၏ အလှမျိုးထက် တာဝတိံသာ နတ်တို့၏ အလှမျိုး
 တို့သည် အသိန်း အသန်းမက သာလွန်၏။ အထက်ထက်နတ်တို့ကိုလည်း
 ဤနည်းအတိုင်း သိလေ။ ။ စက္ခုအကြည်သည် မိမိမှာ ထင်လာသော
 အဆင်းကို လက်ခံရုံမျှသာ ဖွမ်းနိုင်သည်။ ထိုအဆင်းကို အာရုံမပြုနိုင်၊
 စက္ခုဝိညာဏ်သည် ထိုအဆင်းကို အာရုံ ပြုရုံမျှသာ ပြုနိုင်သည်။
 ကောင်းသော ရသ၊ မကောင်းသော ရသကို ထင်ရှား၍ လာအောင်
 ကြိတ်နှိပ်ခြင်းကို မပြုတတ်။ ဖဿဇာတ်သည်သာလျှင် အာရုံကောင်းလျှင်
 ကောင်းသလောက်၊ မကောင်းလျှင် မကောင်းသလောက် ဣဋ္ဌရသ အနိဋ္ဌ
 ရသကို အကုန်ထွက်ပေါ် ထင်ရှား၍ လာအောင် ကြိတ်နှိပ် ဖိညှပ်၍
 ထုတ်နိုင်သည်။

ဥပမာကား- နှမ်းတို့ကိုလည်းကောင်း၊ မြေပဲဆန်တို့ကိုလည်းကောင်း
 ဆီကြိတ်ရာ၌ ကြိတ်ဆုံနှင့် စက္ခုအကြည်သည် တူ၏။ နှမ်းဆန်၊ မြေပဲ
 ဆန်တို့နှင့် အဆင်းဟူသော ရူပါရုံသည် တူ၏။ ကြိတ်ဆုံတွင်းသို့ ထည့်
 လောင်း၍ ပေးသော ယောက်ျားနှင့် ဝိညာဏ်သည် အတန်ငယ် တူ၏။
 ဆီထွက်အောင် ဖိနှိပ် ကြိတ်ဝါးသော ကျည်ပွေ့နှင့် စက္ခုသမ္ပယသည်
 တူလှ၏။ နှမ်းမြေပဲဆီတို့နှင့် ဣဋ္ဌရသ၊ အနိဋ္ဌရသသည် တူ၏။ ထိုဖဿ၏
 ဖိနှိပ် ကြိတ်ဝါးမှုသည် တောင်အထူ၊ သစ်ပင်အထူကို ပစ်ခွင်း ဖြိုခွဲ
 လိုက်သော ဝရဇိန်လက်နက် မိုးကြိုး စက်သွားသည် တောင် သစ်ပင်တို့ကို
 မှန်မှန်ညက်ညက် ကြိတ်ဝါး၍ သွားဘိသကဲ့သို့ အာရုံကို မြေ မြေ ပါ
 အောင် ဖိနှိပ် ကြိတ်နယ်၍ အာရုံ၏ရသကို ထုတ်ဖော်မှုပေတည်း။ ။
 နောက်နောက်သော အာရုံငါးပါး၊ ဖဿငါးပါးတို့၌လည်း ဤစက္ခုသမ္ပယ
 နည်းတူ ဥပမာနှင့်တကွ သိလေ။

ဤမျက်စိအတွေ့ နားအတွေ့ အစရှိသော ဖဿမှုမည်သည် ခံစား
 စံစားသော အရာတို့၌လည်းကောင်း၊ တဏှာဖြင့် သာယာသော အရာ
 တို့၌လည်းကောင်း၊ ရှုံ့မှု၊ စက်ဆုပ်မှု၊ ကြောက်မှု၊ လန့်မှု၊ ထိတ်မှုတို့၌
 လည်းကောင်း ဖဿသည် အချုပ်အခြာ ပခာနဖြစ်၏။

- ဖဿသန်လျှင် ဝေဒနာသန်၏။ တဏှာသန်၏။

- ဖဿပျော့လျှင် ဝေဒနာပျော့၏။ တဏှာပျော့၏။

ထို့ကြောင့် အဆင်းသဏ္ဌာန်လှပသော ဝတ္ထုကို ကြည့်ရှုကြသောအခါ ဝေး၍ နေခဲ့သော်လည်းကောင်း၊ အလင်းရောင်နည်းပါး၍ နေခဲ့သော်လည်းကောင်း ဖဿပျော့၍နေ၏။ သုခဝေဒနာ တဏှာ ရာဂဇော အလှိုင်းကြီးမလာ။ ထိုအခါ ဖဿကို အားမရရှိ၍ အာရုံရှိရာသို့ သွားရ၏။ နီးသည်ထက် နီးအောင် ချဉ်းရ၏။ သူထက်ငါ ရှေ့ကျအောင် တိုးကြ ယူကြ၏။ မှောင်စသည်ရှိလျှင် အလင်းကို ပေးကြရ၏။ ထိုအခါမှ အခိုက်သန်သော စက္ခုသမ္ပယုတ္တိကို ရ၍ သုခဝေဒနာ တဏှာ ရာဂဇော အလှိုင်း ကြီးလာ၏။

- ယောကျ်ားတို့ မျက်စိအတွေ့တွင်လည်း မိန်းမတို့၏ အဆင်းသဏ္ဌာန်နှင့် စပ်သော စက္ခုအတွေ့သည် အထန်ဆုံး၊ အသန်ဆုံး ဖြစ်၏။

- စက္ခုအတွေ့မှ လျှောက်၍ မနောအတွေ့၌ ခိုက်လေ၏။

- ရှင်လန်းရုံမျှတွင် မရပ်မူ၍ ပူပန်သော ရာဂဇော လှိုင်းကြီးလာ၏။

ထို့ကြောင့် အင်္ဂုတ္တိုရ် ပါဠိတော်၌-

နာဟံ ဘိက္ခဝေ အညံ ကေမ္မပမ္ပိ သမနုပဿာမိ၊ ယံ ဧဝံ ပုရိသဿ စိတ္တံ ပရိယာဒါယ တိဋ္ဌတိ၊ ယထာယံ ဘိက္ခဝေ ဣတ္ထိရူပံ၊ ဣတ္ထိရူပံ ဘိက္ခဝေ ပုရိသဿ စိတ္တံ ပရိယာဒါယ တိဋ္ဌတိ -

ဟူ၍ ဟောတော်မူပေပြီ။

“မိန်းမတို့၏ အဆင်းသဏ္ဌာန်ကဲ့သို့ ယောကျ်ားတို့၏ စိတ်ကို သိမ်းကျုံး၍ ယူနိုင်သော အဆင်းသဏ္ဌာန်မည်သည်ကို လောက၌ တစ်စုံတစ်ခုသော အဆင်းကိုမျှ ငါဘုရား မြင်တော်မမူ” ဟုလိုသည်။ ။ ကရိတစရှင်ရသေ့၊ ဓမ္မဇဇရှင်ရသေ့ အစရှိသော ဈာန်သမာပတ်နှင့်နေသော အလောင်းတော်ကြီးများသည်ပင်လျှင် မိဖုရား၏ အင်္ဂါအဆင်းကို

မြိုင်ရရာ စက္ခုသမ္ဗုဒ္ဓိခိုက်ချက်နှင့် ကောင်းကင်မှ မြားမှန်၍ ကျလာ
သော ရွှေဟင်္သာကဲ့သို့ ဈာန်သမာပတ်ကွယ်ပ၍ ခဏချင်း ကောင်းကင်မှ
ကျလေ၏။

မိန်းမတို့၏ စက္ခု အတွေ့တွင်လည်း အရွယ် အဆင်း အလွန်ကောင်း
သော ယောက်ျားတို့၏ အဆင်းသဏ္ဌာန်နှင့် စပ်သော စက္ခုအတွေ့သည်
အထန်ဆုံး၊ အသန်ဆုံး ဖြစ်၏။ စက္ခုအတွေ့မှ လျှောက်၍ မနောအတွေ့၌
ခိုက်လေ၏။ ရှင်လန်းရုံမျှတွင်မရပ်မူ၍ ပူပန်လှုပ်ရှားသော ဇာတိဇာတိသည်
အလှိုင်းကြီးတက်၍ လာ၏။ ထို့ကြောင့် အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိတော်၌—

နာဟံ ဘိက္ခဝေ အညံ ကေဠုပဓိ သမနုပဿာမိ၊ ယံ ဝေ
ဣတ္ထိယာ စိတ္တံ ပရိယာဒါယ တိဋ္ဌတိ၊ ယထာယိဒံ ဘိက္ခဝေ ပုရိသ-
ရူပံ၊ ပုရိသရူပံ ဘိက္ခဝေ ဣတ္ထိယာ စိတ္တံ ပရိယာဒါယ တိဋ္ဌတိ—
ဟူ၍ ဟောတော်မူ၏။

အချိန်အရွယ်နှင့် ပြည့်စုံသောမိန်းမသည် ကိုယ်ကွင်းဝတ္ထု သန့်စင်၍
နေသော အခါ အလွန်လှပစွာသော ယောက်ျား၏ အဆင်းအင်္ဂါကို
အလိုရှိတိုင်း ကြည့်ခွင့်ရသဖြင့် စက္ခုသမ္ဗုဒ္ဓိ အလှိုင်းကြီး ဖြစ်ခဲ့သော်
စက္ခုအတွေ့နှင့် ပဋိသန္ဓေ ကိုယ်ဝန် ရနိုင်၏။ ။ သိဟိန္ဒုကျွန်းတွင် ရဟန်း
မိန်းမငယ် တစ်ယောက်သည် အလွန် လှပစွာ ထုလုပ်၍ ထားသော
ယောက်ျားရုပ်ကို ရှု၍ နေလေရာ စက္ခုသမ္ဗုဒ္ဓိ၊ မနောသမ္ဗုဒ္ဓိ သတ်
သဖြင့် မတ်တတ် 'သေဆုံးဖူး၏။ မျက်စိအတွေ့ခေါ်သော စက္ခုသမ္ဗုဒ္ဓိ
ဓာတ်သည် ဤမျှလောက် အခွင့်ကြီး၏။

စက္ခုသမ္ဗုဒ္ဓိ ပြီး၏။

သောတအတွေ့၊ သာနအတွေ့၊ ဇိဝှိအတွေ့၊ ကာယအတွေ့တို့၌ ဤစက္ခု
အတွေ့မှာ ကဲ့သို့ မိန်းမ၊ ယောက်ျား အပြန် အလှန် ဟောတော်မူသော
အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိတော် အစုံ အစုံနှင့် တကွ ထိုဗျာကတို့၏ အခွင့်ကြီးကျယ်

ပုံကို အသီးသီး ဝေဖန်၍ ဆိုလေ။ ။ အထူးမှာကား-ဣရန္တတိ နဂါးပျိုမ၏ သီချင်းသံကို ကြားရ၍ ပုဏ္ဏကဘိလူးမှာ ဖြစ်သော သောတအတွေ့သည် တကိုယ်လုံး ပျံ့နှံ့ပြီးလျှင် ၊ ရိုးတွင်းခြင်ဆီကို ဆိုက်သည်ဟု လာ၏။ သီဟိုဠ်မှာ ကြာအိုင်တန်ခွ၌ ကြာပန်းချိုး၍ နေရာက မတုဂါမငယ် ဆိုလိုက်သော သီချင်းသံကို ကြားရ၍ ကောင်းကင်ပျံ သာမဏေမှာ ဖြစ်သော သောတအတွေ့သည် သေနတ်လက်နက်ဖြင့် ပစ်၍ချသကဲ့သို့ စွာန်ကျိုး၍ မြေသို့ကျလေ၏။

ဘုံခုနစ်ဆင့် ရှိသော ပြာသာဒ်ပေါ်တွင် နေသော သူဌေးသမီးပျို တစ်ယောက်သည် အနီးအပါးရှိ ဘုံပြာသာဒ်ပေါ်မှာ စောင်းတီး၍ သီချင်း ဆိုသော ယောက်ျား၏ အသံကို ကြားရ၍ သောတအတွေ့ဖမ်းသဖြင့် လမ်းတင်၍ ကောင်းကင်သို့ ဆင်းလေရာ မြေသို့ကျ၍ သေဆုံးဖူး၏။ ။ ကိုယ်တွင်း၌ ကိလိဋ္ဌဘေဇတ် လျှို့ဝှက်ပွားများခိုက် ကြုံကြိုက်သောအခါ ကြက်မတို့သည် ကြက်ဖ၏ တွန်သံကို ကြား၍ သောတအတွေ့နှင့် ပဋိသန္ဓေ ရနိုင်ကုန်၏။ နွားထို့သည် နွားလားဥသဘ၏ တွန်သံကို ကြား၍ သောတ အတွေ့နှင့် ပဋိသန္ဓေ ရနိုင်ကုန်၏။

(ဃာနအတွေ့၊ ဗိဝှိအတွေ့တို့မှာလည်း ထိုနည်းတူ သိလေ။)

ကာယအတွေ့၌ ဟိမဝန္တာမှာ နေသော ဣသိသိင်္ဂီ ရသေ့ငယ်သည် သီလတန်ခိုး၊ စွာန်သမာပတ် တန်ခိုးနှင့် နေလေရာ သိကြားစည်းစိမ်ကို ယူအံ့စိုး၍ သိကြားမင်းက အလမ္ဗုသာနတ်သမီးကို ခေါ်၍ ရသေ့ ငယ်၏ သီလကို ဖျက်ဆီးချေရမည်ဟု စေလွှတ်လေ၏။ နတ်သမီးလာ၍ သင်္ခမ်းကျောင်း အပြင်မှ နတ်အသွင်နှင့် မိန်းမရိပ် ပြ၏။ ကျောင်းတွင်းမှ ရသေ့ငယ် မြင်လေရာ ဂွေးဦးစွာ စက္ခုအတွေ့ ပြည့်၏။ မိန်းမ ဟူ၍ကား မသိဖူးလေ။ ကျောင်းတံခါးသို့ ထွက်၍ ကြည့်၏။ နတ်သမီးက အတန်ငယ် ဆုတ်ယောင်ပြု၍ မျှား၏။ တံခါးပြင်သို့ အတန်ငယ် ထွက်၍ လာ၏။ နတ်သမီးလည်း နောက်သို့ ဆုတ်ယောင်မူ၍ မျှား၏။ စက္ခုအတွေ့သည် အားရှိလတ်သော် နတ်သမီးကို လိုက်၍ တားလေ၏။ နတ်သမီးလည်း ဆုတ်ယောင်မူ၍ ရသေ့ငယ်က အပြေးလှမ်း၍

ဖမ်းသောအခါ ရသေ့ငယ်ကို နတ်အတွေ့နှင့် ပေ့ပိုက်၍ သီလပျက်ခြင်းသို့ ရောက်စေ၏။

ထိုခဏ၌ပင်လျှင် သိကြားမင်း လာ၍ ထိုနေရာမှာ အကာအရံ ဖန်ဆင်း၍ ပေးလေ၏။ ရသေ့ငယ်သည် နတ်၏ ကာယဖောဋ္ဌဗ္ဗ အတွေ့ ဖမ်းသဖြင့် သုံးနှစ်တိုင်တိုင် သတိမရဘဲ နတ်သမီးအတွေ့နှင့် နေရလေ၏။ သုံးနှစ်တိုင်၍ နတ်သမီးလွှတ်သော အခါမှ သတိရ၍ ကြည့်ရှုရာ သခံမီး ကျောင်းမှာ တောချုံ ပိတ်ပေါင်း ဖုံးလွှမ်း၍နေသည်ကို မြင်မှ သုံးနှစ်ကြာ ရှိသည်ကို သိရလေ၏။ သုံးနှစ်ပတ်လုံး နတ်သမီး၏ ဖောဋ္ဌဗ္ဗ အတွေ့နှင့် အာဟာရကိစ္စလည်း ပြီးစီးလေ၏။ နတ်သမီးလည်း ရသေ့ငယ်ကို လွှတ်၍ မိမိကိုယ်ကို ကွယ်ပြေးလျှင် ရသေ့ငယ်၏ အမူအရာကို ကြည့်၍ နေလေ၏။ ရသေ့ငယ်လည်း မိမိ၌ သီလ၊ သိက္ခာ၊ ဈာန်သမာပတ် အကုန် ပျက်စီး သည်ကို သိ၍ ငိုကြွေးလေ၏။

ထိုအခါ နတ်သမီးသည် ကိုယ်ထင်ပြု၍ “အရှင်ရသေ့-ကျွန်တော်မ ပြုလို၍ ပြုရသည် မဟုတ်ပါ။ သိကြားမင်း၏ အမိန့်အာဏာနှင့် ပြုရ ပါသည်။ ကျွန်တော်မကို သည်းခံတော်မူပါ။ အရှင်လည်း အားထုတ်မြဲ အားထုတ်တော်မူပါ။ သီလ၊ သိက္ခာ၊ ဈာန်သမာပတ်ကို ရမြဲ ရပါလိမ့် မည်” ဟု ကန်တော့၍ နတ်ပြည်သို့ ပြန်လေ၏။ သိကြားလည်း အားရ တော်မူ၍ “သင် အလိုရှိရာ အခွင့်ကို တောင်းလော့” ဟု ဆိုပေ၏။ “တခြား အခွင့်ကို အလိုမရှိပါ။ နောင် ရသေ့ သူတော်ကောင်း၊ ရဟန်းသူတော် ကောင်းများကို ဖျက်ဆီးမှုမှ လွတ်ပါရစေ” ဟု အခွင့်တောင်းလေ၏။ လူ့ပြည်မှာ တစ်နှစ်နှင့် ရှစ်လသည် တာဝတိံသာ နတ်ပြည်မှာ တစ်နာရီ ဖြစ်ရကား သုံးနှစ်သည် တာဝတိံသာနတ်တို့မှာ နှစ်နာရီမျှ မရှိတန်။ ထို့ကြောင့် တာဝတိံသာအလေ့နှင့် ရသေ့ငယ်ကို ပြုစုသည့်အတွက် ကြောင့် သုံးနှစ်တိုင် ကြာလေသည်။

မိန်းမတို့မှာ ဒုက္ခလရသေ့သည် ပါရိကာရသေ့မ၏ ချက်ကို ခြေမဖြင့် သုံးသပ်ရာ ပါရိကာရသေ့မ ကိုယ်ဝန်ရရှိ၍ သာမ သတို့သားကို ဖွားမြင် လေ၏။ ။မာတင်္ဂရသေ့သည် ဒိဋ္ဌမင်္ဂလိကာ သူဌေးပျိုမ၏ ချက်ကို

ခြေမဖြင့် သုံးသပ်ရာ ဒိဋ္ဌမင်္ဂလိကာ သူဌေးပျိုမ ကိုယ်ဝန်ရ၍ မဏ္ဍဗျ သတိသားကို ဖွားမြင်လေ၏။ ။ဤသို့လျှင် မိန်းမတို့မှာ ကိလိဋ္ဌဓာတ် ပွားစီး သန်မြန်၍ နေသည့်အခါ တစ်စုံတစ်ရာ ကိုယ်အင်္ဂါ၌ ယောက်ျား တို့၏ သုံးသပ်မှု ကာယသမ္ပယာကို ရလျှင် ပဋိသန္ဓေ ရနိုင်ကြကုန်၏။

(ဤကား ကာယသမ္ပယာ ဟူသော ကိုယ်အတွေ့၏ အခွင့်အလမ်းကြီးမား ပုံတည်း။)

မနောသမ္ပယာ ခေါ်သော ဘဝင်ခိုက်မှု၊ နှလုံးခိုက်မှုမှာလည်း တပ်နှစ်သက်ဖွယ် ရှိလှသော တစ်စုံတစ်ယောက်သော သူကို အခါခါ မြင်ရ၍ သော်လည်းကောင်း၊ ထိုသူနှင့် စကားရောယှက်ခြင်း၊ ကိုယ် အင်္ဂါ၏ ရောယှက်ခြင်းသို့ ရောက်ဖူး၍သော် လည်းကောင်း နောက် စိတ်ဝိတက် ပွားများတတ်သော ညဉ့်မှောင် တိုက်ခန်း စသည်တို့၌ တစ်ယောက်တည်း၊ တကိုယ်တည်း နေရသောအခါ ထိုအာရုံကို အကုန် သစ်လင်း၍ ပြသော စိတ်ဝိညာဏ်တို့သည် ပေါ်၍ လာကုန်၏။ မနော သမ္ပယာတို့သည် ထိုအာရုံနှင့် တွေ့ကြုံ ရောယှက်တုန်း အခါ၌ကဲ့သို့ စက္ခုအတွေ့၊ သောတအတွေ့၊ ဃာနအတွေ့၊ ဇိဝှါအတွေ့၊ ကာယ အတွေ့ အမျိုးမျိုးတို့ကို တစ်ဖန် မနောအတွေ့ဖြင့် တွေ့ဆုံ ပိုက်ကျုံး၍ အမျိုးမျိုးသော ရုပ်ဓာတ်၊ နာမ်ဓာတ်တို့ကို လှုံ့ဆော် ထကြွ စေကုန်၏။

(ဤကား-ဣဋ္ဌ ဖြစ်သော ဖဿ ခြောက်ပါးတို့၏ အခိုက် အတွေ့ ကြီးကျယ်ပုံတည်း။)

အနိဋ္ဌအရာ၌ အလွန် ရှုံဖွယ်၊ စက်ဆုပ်ဖွယ်သော အာရုံကို မြင်ရသော အခါ စက္ခုအတွေ့မှ နှလုံးအတွေ့သို့ ခိုက်၍ ပျံ့ခြင်း၊ အန်ခြင်း၊ ကြောက် ဖွယ်၊ လန့်ဖွယ်၊ ထိတ်ဖွယ်သော အာရုံကို မြင်ရ၍ စက္ခုအတွေ့မှ နှလုံး အတွေ့သို့ ခိုက်၍ အလွန်အထိတ် ဖြစ်ခြင်း၊ လန့်၍၊ ထိတ်၍ သေဆုံးခြင်း သည် စက္ခုအတွေ့ ခိုက်ပူပေတည်း။ ကြောက်မက်ဖွယ်သော အသံကို ကြားရ၍ လန့်ခြင်း၊ ထိတ်ခြင်း၊ ခြသေ့သံကို ကြား၍ တောသား

အပေါင်းတို့ သေဆုံးခြင်း စသည်သည် သောတအတွေ့ ခိုက်မှုပေတည်း။
ကြွင်းသော သာနာ အတွေ့၊ ဇိဝှိအတွေ့၊ ဇာယအတွေ့၊ မနော အတွေ့
တို့၌လည်း ဤနည်းအတူ သိလေ။

(ဤကား - အနိဋ္ဌဖြစ်သော ဖဿခြောက်ပါးတို့၏ အခိုက် အတွေ့ ကြီးကျယ်
ပုံတည်း။)

လောက၌ အဆင်း သဏ္ဌာန်မှလည်း ကြည့်ရ၍ ကောင်းသည်၊
မကောင်းသည်ဟု မျက်စိမှ နှစ်ထွေဖြစ်ကြရသည်ကား စက္ခုသမ္ပဿ၏
အစွမ်းပေတည်း။ အဆင်းသဏ္ဌာန်ကို မြင်ရ၍ ချစ်ခင်စုံမက်ဖွယ်၊ မုန်းဖွယ်၊
မြင်ပြင်းဖွယ်ဟု မျက်စိမှ နှစ်ထွေ ဖြစ်ကြရသည်လည်း စက္ခုသမ္ပဿ၏
အစွမ်းပေတည်း။ ။ သောတ စသည်တို့၌လည်း ဤနည်းတူ သိလေ။
သည်ကို ရည်၍ -

ခြောက်ပါး ဖဿ၊ ဖြန်းဖြန်းထ၍၊ ရသခြောက်မည်၊ အာရုံရည်ကို၊
ကြိတ်နယ်သောအား၊ တွေ့ထိဋ္ဌားက၊ ဤကား ဣဋ္ဌ၊ အနိဋ္ဌနှင့်၊ ဤမျှ
မကောင်း၊ ဤမျှကောင်းဟု၊ အကြောင်းသွေးဆော်၊ အရေးပေါ်လျက်၊
ခြောက်ဖော် အာရုံ၊ ရသဂုဏ်တို့၊ အကုန်ပေါ်ထွက်၊ ရှုန်းရှုန်းတက်၍၊
မက်ဖွယ် မုန်းဖွယ်၊ အနှုန်းခြယ်သည်။ ။ ခြောက်သွယ်ဖဿ - စွမ်းရည်
တည်း -

ဟူ၍ ဆိုပေသည်။ ။ ပါဠိတော်၌လည်း -

တတ္ထ ကတမော သဠာယတနပစ္စယာ ဖဿော၊ စက္ခု-
သမ္ပဿော သောတသမ္ပဿော -

အစရှိသည်ဖြင့် ဟောတော်မူပေသည်။

ပဉ္စမ ပျို့လင်္ကာ အဖြေ ပြီး၏။

ဗဿပစ္စယာ ဝေဒနာ

ဆဋ္ဌ ပျို့လင်္ကာ အဖြေ

ဗဿခြောက်မည်၊ သူ့စွမ်းရည်ဖြင့်၊ ကြိတ်နယ်သောအား၊ စက်ရှိန်ဝါးက၊
ခြောက်ပါးအာရုံ၊ မြေမြေတုလျက်၊ ခြောက်စုံရသ၊ အနိဋ္ဌနှင့်၊ ဣဋ္ဌဟူသည်၊
အရည်ဒီးဒီး၊ ယိုထွက်စီးသော်။ ။ ဓာတ်ကြီးခြောက်ဖြာ၊ ဝေဒနာဟု၊
ထွေကာအထူး၊ ထွက်ပေါ်မြူး၍ -

ဟူသော လင်္ကာဝါကျ၌ မျက်စိနှင့် အဆင်းသဏ္ဌာန်ကို မြင်ကြသောအခါ
စက္ခုဝိညာဏ်အလိုကား အဆင်းမှန်း သဏ္ဌာန်မှန်း သိရုံမျှသာတည်း။
ဖြူလျင် ဖြူမှန်း၊ နီလျင် နီမှန်း သိရုံမျှသာတည်း။ ကောင်း၊ မကောင်း
ဟူသော ဣဋ္ဌရသ၊ အနိဋ္ဌရသကို ထင်ရှားပေါ်ထွက်အောင် ဝိညာဏ်
မစွမ်းနိုင်၊ ကောင်း-မကောင်းဟူသော ဣဋ္ဌရသ၊ အနိဋ္ဌရသကို ‘အရည်ဒီးဒီး
ယိုထွက်စီး’သကဲ့သို့ ထင်ရှား ပေါ်ထွက်အောင် အာရုံကို ဖိညှပ်ကြိတ်
နယ်မှုကား စက္ခုသမ္ပယုတ္တိ အမှုပေတည်း။ ထိုသို့ဖိနှိပ်ကြိတ်နယ်မှုကြောင့်
အာရုံမှ ကောင်းသော ရသ ပေါ်လာသော အခါ ထိုရသတဏှာကို
သာယာရွှင်လန်းသဖြင့် ခံစား စံစားသော သုခသောမနဿ ဝေဒယိတ
ဓာတ်ကြီးတို့သည် တဖွားဖွားဖြစ်ပေါ်၍ ခံစားကုန်၏။ မကောင်းသောရသ
ပေါ်လာသောအခါ ထိုရသကို မသးမယာ ဆင်းရဲပင်ပန်း ညှိုးနွမ်းစွာ
ခံစားသော ဒုက္ခ ဖေါမနဿ ဝေဒယိတ ဓာတ်ကြီးတို့သည် တဖွားဖွား
ဖြစ်ပေါ်၍ ခံစားကုန်၏။

အကုသိုလ် ဥပေက္ခာနှင့် အကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာတို့ကို ဒုက္ခမှာ
သွင်းလေ၊ ကုသိုလ်ကိရိယာဥပေက္ခာနှင့် ကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာတို့ကို
သုခမှာ သွင်းလေ၊ ဤဝေဒနာဟူသော ဝေဒယိတ ဓာတ်ကြီးကား -
သုံးဆယ်ကပ်တုံ၌ အလွန်ကျော်ကြား ထင်ရှားသော ဓာတ်ကြီးပေတည်း။
အဘယ်သို့ ထင်ရှားသနည်းဟူမူ လောက၌ ‘ချမ်းသာ-သုခ’ဟူသောစကား၊
‘ဆင်းရဲ-ဒုက္ခ’ ဟူသော စကားသည် အလွန်ထင်ရှား၏။ ထို ‘သုခ’
ဒုက္ခ’ ဟူသောစကား၊ ‘ချမ်းသာ၊ ဆင်းရဲ’ ဟူသော စကားသည်
ဤဝေဒယိတ ဓာတ်ကြီးကို ဆိုသော စကားပေတည်း။ လူ့ချမ်းသာ

ဆိုသည်လည်း လူ့ဝေဒယိတဓာတ်ကြီးကို ဆိုသည်။ နတ်ချမ်းသာ
ဆိုသည်လည်း နတ်ဝေဒယိတ ဓာတ်ကြီးကို ဆိုသည်။ ဗြဟ္မာ့ချမ်းသာ
ဆိုသည်လည်း ဗြဟ္မာ့ ဝေဒယိတဓာတ်ကြီးကို ဆိုသည်။ ငရဲဒုက္ခဆို
သည်လည်း ငရဲဝေဒယိတဓာတ်ကြီးကို ဆိုသည်။ တိရစ္ဆာန်၊ ပြိတ္တာ၊
အသုရကာယ်တို့ကိုလည်း ဤနည်းတူဆိုလေ။

သုခ သောမနဿ ဝေဒယိတဓာတ်ကြီးနှင့် အနေရများသော သူ
တို့ကို လူ့ချမ်းသာခေါ်သည်။ ဒုက္ခ ဒေါမနဿ ဝေဒယိတဓာတ်ကြီးနှင့်
အနေရများသော သူကို လူ့ ဆင်းရဲ ခေါ်သည်။ သုခဝေဒယိတ
ဓာတ်ကြီးတွင်လည်း လူ့ဆင်းရဲသားတို့၏ ဝေဒယိတ ဓာတ်မျိုးတို့ထက်
သူဌေး၊ သူကြွယ်၏ ဝေဒယိတဓာတ်သည် အဆ များစွာ သာလွန်
ကောင်းမြတ်၏။ ထိုထက် ပဒေသရာဇ်မင်းတို့၏ ဝေဒယိတဓာတ်၊
ထိုထက် ဧကရာဇ်မင်း၊ ထိုထက် ဝကြာမန္တတ်မင်း၊ ထိုထက် ဘုမ္မစိုး
နတ်၊ ထိုထက် စတုမဟာရာဇ်နတ်၊ ထိုထက် တာဝတိံသာနတ်
စသည်ဖြင့် အဆင့်ဆင့် ဆိုလေ။ ။ဒုက္ခဝေဒယိတ ဓာတ်မျိုးမှာလည်း
လူ၏ ဒုက္ခထက် တိရစ္ဆာန်တို့၏ဒုက္ခ စသည်ဖြင့် မဟာအဝီစိဒုက္ခတိုင်အောင်
အဆင့်ဆင့် ဆင်းရဲနက်နဲ၍ သွားပုံကို သိလေ။

ထိုဝေဒယိတဓာတ်သည် စက္ခုအတွေ့မှ ဖြစ်ပေါ်သော စက္ခု-
သမ္ပဿဇာဝေဒယိတဓာတ်၊ သောတအတွေ့မှ ဖြစ်ပေါ်သော သောတ-
သမ္ပဿဇာ ဝေဒယိတဓာတ်၊ ဃာနအတွေ့မှ ဖြစ်ပေါ်သော ဃာန-
သမ္ပဿဇာ ဝေဒယိတဓာတ်၊ ဇိဝှါအတွေ့မှဖြစ်ပေါ်သော ဇိဝှါသမ္ပဿဇာ
ဝေဒယိတဓာတ်၊ ကာယအတွေ့မှ ဖြစ်ပေါ်သော ကာယသမ္ပဿဇာ
ဝေဒယိတဓာတ်၊ မနော နှလုံးအတွေ့မှ ဖြစ်ပေါ်သော မနောသမ္ပဿဇာ
ဝေဒယိတဓာတ် ဟူ၍ ၆-ပါး အပြားရှိ၏။ စက္ခုသမ္ပဿဇာ ဝေဒယိတ
ဓာတ်သည်လည်း သုခ၊ ဒုက္ခ၊ ဥပေက္ခာဟူ၍ ၃-ပါးအပြားရှိ၏။ အဆင်း
သဏ္ဌာန်ကို မြင်၍ စက္ခုအတွေ့နှင့် ကြုံကြိုက်ရာ မျက်နှာရုပ် ရှင်ရှင်
လန်းလန်းပြမှုကား ထိုသို့ သုခဝေဒယိတဓာတ် ဖြစ်ပေါ်၍နေသည်ကို
သိရ၏။ သုခဝေဒယိတ ဓာတ်သည်လည်း သဒ္ဓါ၊ ဗေတ္တာနှင့် ယှဉ်ဖက်၍

ပေါ်သော သုခဝေဒယိတဓာတ်၊ တဏှာ ရာဂနှင့် ယှဉ်ဖက်၍ ပေါ်သော သုခဝေဒယိတဓာတ်ဟူ၍ အမျိုးမျိုးရှိ၏။

တံငါအလုပ်သည်တို့သည် နက်စွာသော ရေ၏အတွင်းမှ ငါးပွက်၍ အထက်မှာ ရေအမူအရာကို မြင်လျှင် ဘယ်ငါးမျိုးပဲဟု အတပ်သိနိုင်ကြ ကုန်သကဲ့သို့ ပြုံးရယ်ပြုံးရိပ်ကို မြင်လျှင် ကိုယ်တွင်းမှာ ဘယ်ဝေဒယိတ ဓာတ်မျိုးပေါ်ခိုက်ဖြစ်သည်ဟု သိနိုင်ရာ၏။ ။သိတိုင်းမှာ ဣတ္ထိပျိုမအများ နေရာ ဆွမ်းခံလာသော ရဟန်းပျိုတစ်ပါးက မာတုဂါမတစ်ယောက်ကို ကြည့်၍ ပြုံး၍ သွား၏။ ကြွင်းသော မာတုဂါမတို့က ‘ဤကိုယ်တော် ညည်းကို ကြည့်၍ ပြုံးသွားသည်’ဟု ပြက်ရယ်ပြုကြကုန်၏။ ‘ကိုယ်တော် သည် ငါ့ကိုကြည့်၍ ပြုံးသည်မှန်၏။ သို့သော်လည်း တခြား စိတ်မျိုးနှင့် ပြုံးသည်မဟုတ်၊ သန္တမငယ်နှင့်တူ၍ နှမငယ်၏အနေမျိုးနှင့် ပြုံးသည်’ဟု ဆိုပေ၏။ ထိုသုဇယမသည် ပြဆိုခဲ့ပြီးသော တံငါတို့နည်းတူ မျက်နှာမှာ တက်လာသော ရုပ်ရည်၊ ရုပ်သွေးကို မျက်စိနှင့် မြင်၍ အတွင်းဓာတ်ကို အတပ်ဆိုနိုင်သော သူပင်တည်း။ ။အဆင်းသဏ္ဌာန်ကို ကြည့်၍ စက္ခု အတွေ့နှင့် ကြုံကြိုက်ရာ မျက်နှာရုပ် ညှိုးနွမ်းခြောက်သွေ့မှု ပြုမူကား ထိုသူမှာ ဒုက္ခဝေဒယိတဓာတ် ဖြစ်ပေါ်၍နေသည်ကို သိရာ၏။ သုဇယတို့ သည်ပင် လည်းကောင်း၊ အချို့သော တိရစ္ဆာန်တို့သည်ပင်လည်းကောင်း မျက်နှာရိပ် မျက်နှာကဲကို မြင်လျှင် ထိုသူ၏ အတွင်းမှာ မသာယာသော အဖြစ်၊ သာယာသော အဖြစ်ကို သိနိုင်ကြကုန်၏။

ဤစက္ခုသမ္ပယာဇာ ဝေဒနာအတူ အသံ အမျိုးမျိုးကို ကြားရာ၌ သောတ အတွေ့မှ ဖြစ်ပေါ်သော သုခ၊ ဒုက္ခ ဝေဒယိတဓာတ်နှစ်မျိုး၊ အနံ့ အမျိုးမျိုးကို နံရာ၌ ဃာနအတွေ့မှ ဖြစ်ပေါ်သော သုခ၊ ဒုက္ခ- ဝေဒယိတဓာတ် နှစ်မျိုး၊ အချို့ အချဉ် စသော အရသာအမျိုးမျိုးကို သုံးဆောင်ရာ၌ လျှာအတွေ့မှ ဖြစ်ပေါ်သော သုခ၊ ဒုက္ခ ဝေဒယိတဓာတ် နှစ်မျိုး၊ ဖောဋ္ဌဗွာရုံကို ခံစားရာ၌ အတွင်း အပ ကာယအတွေ့မှ ဖြစ်ပေါ်သော သုခ၊ ဒုက္ခ ဝေဒယိတဓာတ် နှစ်မျိုး၊ တွေ့ဆဲ၊ တွေ့ပြီး၊

တွေ့လတ္တံ့သော လူဠ၊ အနိဋ္ဌအာရုံကို အာရုံပြု၍ စိတ်နှလုံး အတွေ့မှ
ဖြစ်ပေါ်သော သုခ၊ ဒုက္ခ ဝေဒယိတဓာတ် နှစ်မျိုးတို့၌လည်း စက္ခု-
ပေဒယိတမှာကဲ့သို့ အသီးသီးဝေဖန်၍ သိလေ၊ လင်္ကာအဓိပ္ပာယ်နှင့်တကွ
ဤဝေဒယိတဓာတ်ကြီး ၆-ပါး၏ သူသူ၊ ငါငါ သတ္တဝါခပ်သိမ်းတို့၏
သန္တာန်၌ အလှည့်အလည်အားဖြင့် နာရီမခြား တဖွားဖွား ဖြစ်၍
နေမှုသည် အလွန်ထင်ရှား၏။ သည်ကို ရည်၍-

ဓာတ်ကြီးခြောက်ဖြာ၊ ဝေဒနာဟု၊ ထွေလအထူး၊ ထွက်ပေါ်မြူး၍၊
ခြောက်ဦးရွန်းစည်၊ ကာရံရည်ကို၊ မည်မည်ရေ၊ ခံစံကြမူ၊ သုဘ သုဘ၊
သု မသုနှင့်၊ ထွေလာများတောင်း၊ ကောင်း မကောင်းလည်း၊ ထောင်း
ထောင်း ငေါ်ငေါ်၊ သံထင်ပေါ်၍၊ ကောင်းသော်စိတ်ငမ်း၊ ဖိတ်ဖိတ်
လှမ်းလျှင်၊ ရှင်လန်းနှလုံး၊ စွင့်စွင့်ပြုံး၏၊ မုန်းဖွယ်တွေ့ကာ၊ ခြောက်သွေ့
နှမ်းညှိုး၊ နှလုံးဆိုး၍၊ အခိုး လူလူ၊ ပွက်ပွက်ဆူမျှ၊ ပူပူပင်ပင်၊ မရှင်
မလန်း၊ စိတ်ကုန်ခန်း၏-

ဟူ၍ ဆိုပေသည်။

ချမ်းသာသုခ၊ တစ်ခုမျှ၌၊ လောကအထု၊ အကုန်စု၏၊ ပုပ္ဖု ရှု၊
မြင်သမျှလည်း၊ သုခဖို့ချည်း၊ လုံ့လသည်း၏-

ဟူသော နောက်စကား၌ “ချမ်းသာ သုခ၊ တစ်ခုမျှ၌၊ လောကအထု၊
အကုန်စု၏” ဆိုသည်ကား-ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါတို့သည် ချမ်းသာ
ကိုသာ အလိုရှိကြကုန်၏၊ ချမ်းသာကိုသာ တရှာတည်း ရှာကြကုန်၏၊
ချမ်းသာကို အလိုမရှိသော သတ္တဝါဟူ၍ မရှိ၊ အယုတ်အားဖြင့် ခြ၊ ပိုး၊
ရွှံ့တို့ပင် ဖြစ်သော်လည်း ချမ်းသာကိုသာ အလိုရှိကြကုန်၏။ ချမ်းသာ
ကိုသာ ရှာကြကုန်၏၊ ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါတို့၏ အလိုဆန္ဒ ကိစ္စ
အမှုသည် ချမ်းသာသုခ တစ်ခု၌ ဆုံမိကြ၏ စုံမိကြ၏-ဆိုလိုသည်။

‘ပုပ္ဖုရှု၊ မြင်သမျှလည်း၊ သုခဖို့ချည်း၊ လုံ့လသည်း၏’ဆိုသည်ကား-
ရေသတ္တဝါ၊ ကုန်းသတ္တဝါ၊ ကောင်းကင်သတ္တဝါ ခပ်သိမ်းတို့သည် နေ့နေ့
ညည တရုန်းရုန်း တရွရွ တကြွကြွ လှုပ်ရှားကြ၊ အားထုတ်ကြ၊

ကြောင့်ကြ စိုက်ကြ၊ အသည်းအသန် အပန်းခံကြသမျှသည်လည်း ချမ်းသာသုခဖို့သဘာဝတည်း။ ။ အယုတ်သဖြင့် မိမိကိုယ်ကို သေစေလို၍ အဆိပ်ဆေးကို မျိုသောသူ၊ ကြိုးဆွဲချသောသူ၊ ရေထဲသို့ခုန်ချသောသူ၊ လက်နက်ဖြင့် သတ်သေသူတို့သည်လည်း ‘သေမှ အေးမည်- သေမှ ချမ်းသာမည်’ ဟု ချမ်းသာကို လို၍ပြုမူပင်တည်း။ ။ ဤစကားနှစ်ရပ်ဖြင့် ဤဝေဒယိတဓာတ်ကြီးသည် ခပ်သိမ်းသော လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာ သတ္တဝါ တို့၏ ကိုးကွယ်ရာ၊ လဲလျောင်းရာ ဖြစ်၏။ အကြီးအကဲ အချုပ်အခြာ ဖြစ်၏ဟု ဆိုလိုသည်။

အရည်းသူမြတ်၊ ပရမတ်ကို၊ ချန်လှပ်သား၍၊ အများလောက၊ ရှိသမျှကို၊
ဒုက္ခပွားမှု၊ များစွာပြုသည်။ ။ သုခဝေဒနာ-စွမ်းရည်တည်း-

ဟူရာ၌ ပရမတ္ထ အရိယာဖြစ်ပြီးသော သူတို့ကို ချန်လှပ်၍ ခပ်သိမ်းသော ပုထုဇဉ်သတ္တဝါတို့ကို အနုမတဂ္ဂ သံသရာနှင့်အမျှ ဒုက္ခပွားအောင် ပြု၍ နေသည်ကား တခြား တရားမဟုတ်။ ဤသုခဝေဒယိတ ဓာတ်ကြီး၏ အတတ်ပေတည်း။

အဘယ်သို့ ဒုက္ခပွားအောင် ပြုသနည်းဟူမူကား ဤသုခဝေဒယိတ ဓာတ်သည် ၆-ဒွါရတို့၌ ဣဋ္ဌဗဿ ထင်းလင်းရှိခိုက်၌သာ အဇ္ဈတ္တ သန္တာန်တွင် ဖြစ်ပေါ်၍ နေနိုင်၏။ ဣဋ္ဌဗဿ ချုပ်ကွယ်လျှင် ချုပ်ကွယ် လေ၏။ ဣဋ္ဌဗဿသည်လည်း ကောင်းသော ဣဋ္ဌာရုံနှင့် ပူးပေါင်း ထွေးယှက် ဆက်ဆံရောနှောမှု ထင်လင်းရှိခိုက်၌သာ ၆-ဒွါရမှာ ဖြစ်ပေါ် နေနိုင်၏။ ဣဋ္ဌာရုံနှင့် ထွေးလုံးရောယှက်မှု ကင်းကွာပြန်လျှင် ကင်းကွာဆဲ ခဏမှာ ချုပ်ပျောက်လေ၏။ ဣဋ္ဌာရုံဟူသည်လည်း အနိစ္စတရား ဖြစ်၏။ မကြာမီ မကြာမီ ဖောက်ပြန်ဆုတ်ယုတ် ကုန်ဆုံးသော တရားစုဖြစ်၏။

ဣဋ္ဌာရုံကုန်ပြန်လျှင် ဗဿကုန်ပြန်၏။ ဗဿကုန်ပြန်လျှင် သုခဝေဒနာ ကုန်ပြန်၏။ သုခဝေဒနာကို လိုပြန်လျှင် ဣဋ္ဌာရုံကို ရှာရပြန်၏။ အနုမတဂ္ဂ သံသရာမှာ သုခဝေဒနာကို ခင်တွယ်သည့်အတွက် ဣဋ္ဌာရုံ

ရှာမှုနှင့် တပန်းတည်း ပန်း၍ နေကြ၏။ ။ဥပမာကား နွေအခါ ကိုယ်-
အင်္ဂါအေးမြသော သုခဝေဒယိတ ဓာတ်ကို အလွန် အလိုရှိကြ၏။
ထိုသုခဝေဒယိတ ဓာတ်သည်လည်း ကိုယ်သန္တာန်မှာ သုခသမ္ဘာဓာတ်
ဖြစ်ပေါ်သောအခါမှ ဖြစ်ပေါ်နိုင်သည်။ ။သုခသမ္ဘာဓာတ်သည်လည်း
ဗဟိဒ္ဓ-က အေးမြသောလေ ကိုယ်၌ ထိခိုက် လုံးထွေး၍ နေဆဲအခါမှ
ကိုယ်သန္တာန်မှာ ဖြစ်နိုင်သည်။ ကိုယ်မှာ ထိခိုက်လာသော လေအေး၊
ရေအေး ဟူသော ဣဋ္ဌာရုံသည်လည်း ကိုယ်သန္တာန်မှာ အမြဲတည်နေ
နိုင်သော နိစ္စတရာမဟုတ်။ ကိုယ်သန္တာန်၌ ထိကမတ္တ နှင့် ခဏချင်း
ခဏချင်း ကုန်ဆုံးကွယ်ပျောက်သော အနိစ္စ တရားသာဖြစ်၏။

ထို့ကြောင့် အသစ်အသစ်သော လေ၊ အသစ်အသစ်သော ရေ
ထပ်မနား ထိ၍နေမှ သုခသမ္ဘာ ထပ်မနား ဖြစ်ပေါ်၍ သုခဝေဒနာအစဉ်
ဖြစ်ပွားနေနိုင်၏။ ထိခိုက်သော လေ၊ ရေ ပြတ်စဲပျောက်ဆုံးပြန်လျှင် သုခ-
သမ္ဘာ သုခဝေဒနာ နှစ်ပါး ပျောက်ဆုံးပြန်၏။ ထိုသုခဝေဒနာခေါ်သော
ဝေဒယိတဓာတ်ကြီးသည်လည်း သုခသမ္ဘာဓာတ် ပေါ်ရှိမှ ပေါ်နိုင်သော
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်မျိုးဖြစ်၏။ ထိုသုခသမ္ဘာ ဓာတ်သည်လည်း အေးမြသော
လေ၊ အေးမြသောရေ ထိပါးမှု ထင်လင်းရှိမှ ပေါ်ရှိနိုင်သော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်
မျိုးမည်၏။ ထိုလေ၊ ထိုရေ စသည်လည်း ယပ်လေခတ်ပေးသူ၊ ရေကို
ခပ်ဆောင်သူရှိမှ ရှိနိုင်သော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်မျိုးဖြစ်၏။

ဤသို့ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်မျိုးချည်း ဖြစ်ကြ၍ ယပ်လေနှင့် စပ်သော သုခ-
ဝေဒယိတဓာတ်ကို ခင်မင်ငြိတုယ်သောသူမှာ ယပ်လေ ခပ်မှုနှင့် စပ်သော
ဒုက္ခသည် အပြီး စုပ်လျက် နေ၏။ ရေနှင့် စပ်သော သုခဝေဒယိတဓာတ်ကို
ခင်မင်ငြိတုယ်သော သူမှာ ရေမှုနှင့် စပ်သောဒုက္ခသည် အပြီးစုပ်လျက် ရှိ၏။

- တစ်ထောင့်ငါးရာ ကိလေသာတို့ဖြင့် လည်းကောင်း၊ ရာဂဂို၊
ဒေါသဂို အစရှိသော တစ်ဆယ့် တစ်ပါးသော မီးတို့ဖြင့်

လည်းကောင်း၊ အလွန် အိုက်ပူ၍ နေသော အနမတဂ္ဂ သံသရာ ကြီးသည် နွေရာသီကြီးနှင့် တူ၏။

- သုခသမ္ဘဿ ၆-ပါး၊ သုခဝေဒယိတဓာတ် ၆-ပါးသည် နွေအခါ လေ၊ ရေနှင့် စပ်၍ဖြစ်သော သုခသမ္ဘဿ၊ သုခဝေဒနာနှင့် တူ၏။
- ဘုံဗိမာန်၊ စည်းစိမ်ဥစ္စာ၊ သားမယား စသော လူချမ်းသာ အဆောက်အအုံ၊ နတ်ချမ်းသာ အဆောက်အအုံ လူဠာရုံစုသည် နွေအခါ၌ ယပ်လေ အဆောက်အအုံ၊ ရေအဆောက်အအုံစုနှင့် တူ၏။

ယခု ရှိကြသော လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာ၊ ပုထုဇဉ် သတ္တဝါတို့သည် ထိုသုခဝေဒနာကို ခင်တယ်ကြကုန်၏။ ထိုသုခဝေဒနာသည် ခင်တယ်သော သူတို့ကို အမြဲ ဆင်းရဲ ဒုက္ခ ပွားများအောင် ပြု၏။ အဘယ်သို့ ပြသနည်းဟူမ မီးပူဇော်သော ပုဏ္ဏားဥပမာဖြင့် ပြဆိုပေအံ့။ ။ပုဏ္ဏားလူမျိုး၌ မိစ္ဆာ အယူကြီး တစ်ခုသည် ရှိ၏။ သူငယ်ယောက်ျား ဖွားမြင်သောအခါ ဖွားဖက်မီး ယူ၍ မသေရအောင် မိဘတို့က မွေးမြူ၍ ထားကြရ၏။ ‘ထိုဖွားဖက် မီးကို မသေရအောင် တစ်သက်လုံး လုပ်ကျွေးပူဇော်နိုင်လျှင် သေသည်၏ အခြားမဲ့၌ ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ သွားရ၏’ ဟု မိစ္ဆာအယူ ရှိသတည်း။ ထိုသူငယ် ၁၆-နှစ် အရွယ် ရောက်သော အခါ ‘သားမယား ယူ၍ လူလုပ် မည်လော၊ မီးပူဇော်၍ ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ သွားမည်လော’ ဟု မေး၍ မီးပူဇော်မည် ဆိုလျှင် မီးကိရိယာစုနှင့်ထကူ မီးကိုအပ်၍ ရသေ့ ပရိဗိုဇ် အသွင်နှင့် မီးကို လုပ်ကျွေးစေ၏။ အနှစ်သာရရှိသော ထင်း၊ သစ်သား ပေါများရာ၌ နေ၍ လုပ်ကျွေးစေ၏။ ထောပတ်၊ ဆီဦး စသော မီးကြိုက် သော အကောင်းအမွန် အရသာဟူသမျှ မီးကို ကျွေး၏။ အကောင်း အမွန် ကျွေးရလျှင် အကျိုးအထူး ကြီးသည်ဟု အယူရှိ၏။ ။မီးသည် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်မျိုးပေတည်း။

အဘယ်သို့ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဖြစ်သနည်း ဟူမူ မီးစာထင်း ရှိပါမှ
 မီးစာထင်းကို စွဲ၍ ဖြစ်ပေါ်နိုင်သည်၊ တည်နေနိုင်သည်၊ မီးစာထင်း
 လျော့ပါးလျှင် လျော့ပါး၏၊ မီးစာထင်း ကုန်လျှင် ကုန်၏၊ မီးစာနှင့်
 ကင်း၍ မျက်တောင် တစ်ခတ်မျှ မတည်နိုင်၊ ဤကား မီး၏ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်
 သဘောတည်း။ ။မီးစာထင်း မည်သည်လည်း မီးထဲသို့လျှင် ခဏမစဲ
 တရဲရဲ ကုန်ခန်းကုန်ဆုံးခြင်း အနိစ္စသဘော အလွန်မြန်၏၊ တစ်နေ့တစ်နေ့
 အဖို့တွင် ထင်းများစွာ ကုန်၏၊ လို့ကြောင့် ထိုမီးကို အကောင်း
 ထင်သော မိစ္ဆာအယူကို မစွန့်သမျှ ကာလပတ်လုံး ထိုပုဏ္ဏားကို မီးစာ
 ထင်းမှ ဒုက္ခနှင့် အမြဲနှိပ်စက်၏၊ မီးအတွက်၊ လေအတွက် ထင်းပျက်ရန်၊
 မီးသေရန် အမှုနှင့် အမြဲနှိပ်စက်၏၊ ထမ်းဆောင် သယ်ပိုးမှုနှင့် အမြဲ
 နှိပ်စက်၏၊ ပူခါ အိုက်ခါ၌ ပူမှု၊ အိုက်မှုနှင့် အမြဲနှိပ်စက်၏၊ ကိုယ်လွတ်
 လက်လွတ် မသွားသာ၊ မနေသာ ကျဉ်းမြောင်းကျပ်တည်းမှုနှင့် အမြဲ
 နှိပ်စက်၏။ ။စုတေပြန်လျှင်လည်း ထိုဒဋ္ဌိအတွက် အပါယ်သို့ သွားရသည်
 များ၏။

တစ်ယောက် တစ်ယောက်သော ပုထုဇဉ် သတ္တဝါတို့၏ ခန္ဓာကိုယ်၌
 စက္ခုအကြည်နှင့်တကွ မျက်လုံးအိမ်နှစ်ခုသည် မီးအိုးကင်းကြီး နှစ်ခုနှင့်
 တူ၏၊ သောတအကြည်နှင့်တကွ နားအိမ်နှစ်ခုသည် မီးအိုးကင်းကြီး
 နှစ်ခုနှင့် တူ၏၊ သာနာအကြည်နှင့်တကွ နှာခေါင်းအိမ်နှစ်ခုသည် မီးအိုး
 ကင်းကြီး နှစ်ခုနှင့် တူ၏၊ ဇိဝှါအကြည်နှင့်တကွ လျှာတစ်ခုလုံးသည်
 မီးအိုးကင်းကြီး တစ်ခုနှင့် တူ၏၊ ကာယအကြည်နှင့်တကွ ကိုယ်အင်္ဂါ
 အားလုံးသည် မီးအိုးကင်းကြီး တစ်ခုနှင့် တူ၏၊ မနောအကြည်နှင့်တကွ
 ဟဒယနှလုံးအိမ် တစ်ခုလုံးသည် မီးအိုးကင်းကြီး တစ်ခုနှင့် တူ၏၊
 ဖဿ ဇ-ပါးသည် မီးမှတ်သော ပြောင်း ဇ-ခု၊ မီးပြင်သော ယောက်မ
 ဇ-ခုနှင့် တူ၏၊ သုခဝေဒယိတဓာတ် ဇ-ပါးသည် မီးတောက် ဇ-မျိုးနှင့်
 တူ၏။

လူ့လောက၊ နတ်လောကတို့၌ ရှိသမျှသော ဘုံဗိမာန်၊ ရွှေ၊ ငွေ၊
 ရတနာ၊ လယ်၊ ယာ၊ မိုး၊ မြေ၊ လှည်း၊ ဆင်၊ မြင်း၊ သင်းပင်း
 ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ၇-ပ-မ-သ-စ

ခြွေရုံ၊ ဝတ်စားတန်ဆာ အစရှိသော အလုံးစုံတို့ကို ၆-ပုံ၊ ၆-စုပြုသည် ရှိသော် တစ်ခုသည် ကျွမ်းတောက်ဖို့ရန် ရသော ထင်းပုံထင်းစု ဖြစ်၏။ အကြွင်း ငါးခုလည်း အကြွင်း မီးတောက် ငါးခုနှင့် ငေဖန်လေ။ ။ ထိုပုဏ္ဏားမှာ မီးတစ်မျိုးကိုသာ မွေးမြူရ၏။ ဤ သတ္တဝါတို့မှာ မီးတောက် ၆-မျိုး၊ မီးအိုးကင်း ကြီးငယ် ၆ ခုကို မွေးမြူကြရ၏။ ထိုမီး၏ အနိစ္စမှု၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်မှုထက် ဝေဒနာမီးတောက် ၆-ပါး၏ အနိစ္စမှု၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အမှုသည် အလွန်ကြီးကျယ်လှ၏။ ။ ယခုမျက်မြင်လောက၌ ရေသတ္တဝါ၊ ကုန်းသတ္တဝါတို့ နေ့နေ့ ညည အုန်းအုန်းတက် ကျက်ကျက်ဆူ သွား၊ လာ၊ ရပ်၊ ထိုင်၊ လုပ်ကိုင်ရှာဖွေမှု ကြီးကျယ်ပုံကို မြင်ကြလျှင် မီးတောက် ၆-ပါးအတွက် မီးစာ ထင်းမှုအလုပ် ဘယ်မျှကြီးကျယ် ကျပ်တည်းသည်ဟု မြင်နိုင်ရာ၏။ မိမိတို့ ကျင်လည်၍ လာခဲ့သော အနုမတဂ္ဂ သံသရာ ဘဝအဆက်ဆက်ကို ဤနည်းအတိုင်း မြင်နိုင်ရာ၏။ သည်ကို ရည်၍-

အများလောက၊ ရှိသမျှကို၊ ဒုက္ခပွားမှု၊ များစွာ ပြုသည်။ ။ သုခ-
ဝေဒနာ- စွမ်းရည်တည်း-

ဟု ဆိုပေသည်။ ။ မီးပူဇော်သော ပုဏ္ဏားသည် ထိုမီးကို သာယာသော မိစ္ဆာအယူကို မစွန့်သမျှ ကာလပတ်လုံး သွားလေရာ၊ နေလေရာ မီးနှင့် စပ်သော ဒုက္ခစက်ကွင်းကြီး အပြီးသက်ကြင်စွပ်လျက် ပါလေဘိသကဲ့သို့ ပုထုဇဉ် သတ္တဝါတို့မှာလည်း ထိုဝေဒနာကို ငါ-ဟု စွဲလမ်းသော သက္ကာယ-ဒိဋ္ဌိကို မစွန့်သမျှ အနုမတဂ္ဂသံသရာ ကာလပတ်လုံး ရောက်လေရာရာ ဘဝ၌ ဒုက္ခစက်ကွင်းကြီး အပြီးစွပ်လျက် ပါ၍ နေ၏။ အဘယ်ဒုက္ခများ နည်းဟူမူ-

၁။ တစ်ခုတစ်ခုသော ဖြစ်ရာဘဝ၌ ထိုဝေဒနာ မီးတောက် ၆-ပါးနှင့် အသက်တမ်းစေ့ နေရအောင် အာရုံ၊ ဝတ္ထု မီးစာ ဆင်းရဲဒုက္ခ၊

၂။ နောက်ဘဝမှာ ထင်း၊ မီးစာ ပြည့်စုံစွာ ရခြင်းငှါ ရှေးရှေးဘဝက တင်ကူး၍ ပြုကြရသော ဒါနမှု ဒုက္ခကြီး၊

၃။ သီလမူ ဒုက္ခကြီး၊

၄။ ကသိုဏ်း ဗြဟ္မဝိဟာရ ဘာဝနာ ဒုက္ခကြီး။

ဤဒုက္ခမူတို့သည် ဖြစ်သရာရာ စွပ်လျက်ပါကုန်၏။ ထိုဒါနမူဒုက္ခ၊ သီလမူဒုက္ခ၊ ဘာဝနာမူ ဒုက္ခစုကို မပြုပြန်လျှင် သုခ ဖိ-ပါးမှ လွတ်၍ အပါယ် ဘဝ ဒုက္ခကြီး ဖိ-ပါးသို့ မျောရလေ၏။ ထိုပုဏ္ဏားသည် ထိုမိစ္ဆာအယူကို စွန့်၍ ထိုမီး လက်လွှတ်သော အခါမှ မီးစာထင်းမှ ဒုက္ခငြိမ်းလေ၏။ ထိုအဟူ ဝေဒနာမီးတောက် ဖိ-ပါး၌ စွဲလမ်း တွယ်တသော တဏှာ၊ ဒိဋ္ဌိကို စွန့်နိုင်သော အခါမှ သံသရာဒုက္ခစက်ကွင်းကြီး ကျွတ်လွှတ်၏။ ဤသို့သော ပြန်ဘက် အနက်အဓိပ္ပာယ်ကိုလည်း ထိုလင်္ကာဝါကျဖြင့် ပြပေ၏။

ဆဋ္ဌ ပျို့လင်္ကာ အဖြေ ပြီး၏။

ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာ

သတ္တမ ပျို့လင်္ကာ အဖြေ

သုခဝေဒနာ၊ စွမ်းရည်ဖြာ၍၊ ရသာမြိန်ရွန်း၊ အစိမ့်မွန်းက၊
သွန်းသွန်းဆူကြ၊ ထိုသုခ၌၊ ပီယဟူသား၊ အချစ်ပွား၍ -

ဟူသော လင်္ကာဝါကျ၌ အဆင်းသဏ္ဌာန်ကို မြင်သောအခါ စက္ခုအတွေ့ ခေါ်သော စက္ခုသမ္ပယုတ်၏ အာနုဘော်ကြောင့် ထိုအာရုံမှာ ရှုချင်ဖွယ် ကောင်းသော ဣဋ္ဌရသသည် ပေါ်ထွက်၍ လာ၏။ ထိုအခါ ထိုအာရုံမှာ ပေါ်သော ဣဋ္ဌရသကို 'ကောင်းစွာ-ကောင်းစွာ-လှပတင့်တယ်စွာ' ဟု ခံစားစံစားသော စက္ခုသမ္ပယုတ် သုခဝေဒနာသည် စိတ်သန္တာန်မှာ 'ရသာမြိန်ရွန်း၊ အစိမ့်မွန်းလျက်၊ သွန်းသွန်းဆူကြ' ဖြစ်ပေါ်၍ လာ၏။ ခြောက်သွေ့သော ထမင်းကို ထောပတ်ရည် ဆမ်းလိုက်ဘိသကဲ့သို့ စိတ်သန္တာန် ရှမ်းရှမ်းစို၍ လာ၏။ ညှိုးနွမ်းသော ပဒုမ္မာကြာကို အေးမြ စွာသော သိတာရေချမ်း ဆွတ်လောင်းလိုက်သဖြင့် ရှင်လန်း ဖွံ့ဖြိုး၍

လာသကဲ့သို့ စိတ်သန္တာန်ဖွံ့ဖြိုး၍ လာ၏။ မျက်နှာရုပ် ရှမ်း၍ စို၍ ဒေသေး အရည်တက်၍ လာ၏။ ။ ထိုကဲ့သို့ စက္ခုအပြင် စိတ်အစဉ်မှာ ရှမ်းရှမ်း စိတ်တက်၍ လာသော ထိုသုခဝေဒနာသည် စက္ခုအရသာမည်၏။ စက္ခု မြိန်ရှက်မှု မည်၏။ စက္ခုဆိမ့်ဒိမ့်မှု မည်၏။

ထို့အခါ စက္ခုအရသာ၊ မျက်စိအရသာကို အဆိမ့်ခံလိုသော တဏှာ ဣဂဓာတ်ကြီးသည် တဖွားဖွားပေါ်၍ လာ၏။ စိတ်အစေး ပေါက်၍ လာ၏။ မျက်စိအရသာကို အဆိမ့်ခံလိုသည့်အတွက်နှင့် မျက်စိအရသာကို ဖန်ဆင်းတည်ထောင်၍ပေးသော လှပသော အဆင်းသဏ္ဌာန်မှာလည်း ထိုတဏှာ ဖွဲ့စည်း တွယ်ကပ်လေ၏။ လှပသော အဆင်းသဏ္ဌာန်နှင့် ပြည့်စုံသော ထိုဝတ္ထု ကိုယ်အထည်မှာလည်း ဖွဲ့စည်း တွယ်ကပ်၏။ မလွတ်ချင် မခွာချင်သော စိတ်အမှု တိုး၍သာ လုံးထွေး သိမ်းပိုက်ချင် သော စိတ်အမှုကို ဖွဲ့စည်းတွယ်ကပ်ဟု ဆိုသည်။ ။ ‘မျက်စိအရသာဟု ဆိုအပ်သော သုခဝေဒနာကို တွယ်တာသည့်အတွက်နှင့် ထိုအဆင်း သဏ္ဌာန်ကိုလည်းကောင်း၊ အဆင်းသဏ္ဌာန်ရှိသော ဝတ္ထုအထည်ကိုယ်ကို လည်းကောင်း တွယ်တာပြန်သည်’ ဟူသော စကား၌ ဥပမာကား—

သတ္တဝါတို့သည် အသက်ခန္ဓာကို အလွန်တွယ်တာကြကုန်၏။ အသက် ခန္ဓာကို တွယ်တာသည့် အတွက်ကြောင့် အသက်ကို တည်ထောင်၍ ပေးနိုင်သော ထမင်းအစာကို တွယ်တာကြကုန်၏။ ထမင်းကို တွယ်ကာ သည့်အတွက် ဆန်ကို တွယ်တာ၏။ ဆန်ကို တွယ်တာသည့်အတွက် စပါးကို တွယ်တာ၏။ စပါးကို တွယ်တာသည့်အတွက် နွား၊ ကျွဲ၊ လယ်၊ ယာ၊ မိုး၊ မြေကို တွယ်တာ၏။ ထိုအလုံးစုံကို တွယ်တာသည့် အတွက် ကြေးငွေကို တွယ်တာ၏။ ဤသို့လျှင် တဏှာဣဂ မည်သည် ဝတ္ထုတစ်ခုကို တွယ်တာမိလျှင် ထိုတွယ်တာသော ဝတ္ထုတစ်ခုနှင့် စပ်လျဉ်းသမျှ အရာ မက၊ အထောင်မက အဆင့်ဆင့် တွယ်တာမှုပြန့်ပွား၍ သွားတော့သည်။ ။ ထို့အတူ စက္ခုသမ္ပယာဇာ ဝေဒနာဟု ဆိုအပ်သော မျက်စိအရသာ တစ်ခုကို တွယ်တာချစ်ကြိုက်မှု ရှိသည့်အတွက် ကောင်းသော အဆင်း သဏ္ဌာန်ကိုလည်းကောင်း၊ ထိုအဆင်းသဏ္ဌာန်နှင့် ပြည့်စုံသော သက်ရှိ၊

သက်မဲ့ အထည် ဝတ္ထုကို လည်းကောင်း၊ ထိုအထည် ဝတ္ထုနှင့် စပ်လျဉ်း သမျှတို့ကို လည်းကောင်း တွယ်တာ ချစ်ကြိုက်မှု အဆင့်ဆင့် ပူး၍ သွားတော့သည်။

ဤစကား၌ မျက်စိအတွေ့ ခေါ်သော စက္ခုသမ္ပယူတရားသည်လည်း ဓမ္မမည်၏။ မျက်စိအရသာ ခေါ်သော စက္ခုသမ္ပယူတ ဝေဒနာတရား သည်လည်း ဓမ္မမည်၏။ ထိုအရသာကို အဆိမ့်ခံလိုသော တဏှာတရား သည်လည်း ဓမ္မမည်၏။ ထိုသုံးပါး၌ ချစ်ကြိုက်တွယ်တာသော တဏှာသည် ဓမ္မတဏှာမည်၏။ အဆင်းသဏ္ဌာန်၌ ချစ်ကြိုက်တွယ်တာသောတဏှာသည် သာလျှင် ရူပတဏှာ မည်၏။ ။အထက်စကားစဉ်ကား-ရူပတဏှာ၏ ရှေ့သွားနောက်လိုက် ဖြစ်သော တဏှာစုကို ရူပတဏှာနှင့် တစ်လုံးတည်း ပြု၍ ဆိုခဲ့ပေသည်။ ။မုန့်ညင်းစေ့ခန့်ပမာဏရှိသော မီးဖွားသည် ယမ်းပုံ၊ အမှိုက်ပုံ၌ ကျလျှင် ခဏချင်း ယမ်းပုံ အမှိုက်ပုံ အကုန် အနှံ့ ပွားများ နိုင်၏။ ထိုအတူ ကျင်လည်နေကျ လောဘဝတ္ထုနှင့် စပ်လျဉ်းရာ အဆင်ကို မြင်ရုံမျှနှင့်လည်း ထိုဝတ္ထု တစ်ခုလုံး လောဘကုန် နှံ့ပွားအောင် ခဏချင်း ပွားနိုင်၏။ အသံကို ကြားရုံမျှနှင့်လည်း ပွားနိုင်၏။ ဝတ်စား တန်ဆာ၊ နေထိုင်ရာကို မြင်ရုံမျှနှင့်လည်း ပွားနိုင်၏။ တစုန်းတစုကို ထိရုံမျှနှင့်လည်း ပွားနိုင်၏။ ထိုသို့ပွားရာတွင် အဆင်းကို ရှေ့တည်၍ပွားသမျှကို ရူပတဏှာ၌ သွင်း၍ ပြောဆိုထိုက်၏။ အသံသည်ကို ရှေ့တည်ပြု၍ ပွားသမျှကို သဒ္ဒတဏှာ စသည်၌ သွင်း၍ ပြောဆိုထိုက်၏။

(ဤကား စက္ခုသမ္ပယူတ ဝေဒနာကြောင့် တဏှာဖြစ်ပုံ အမြဲတည်း။)

အသံကို ကြား၍ သောတအတွေ့ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်သော နားအရသာ၊ နားမြိန်ရှက်မှု၊ နားဆိမ့်အိမ်မှုသည် သောတသမ္ပယူတ ဝေဒနာမည်၏။ နားအရသာနှင့် တကွ သဒ္ဒါရုံ၌ လည်းကောင်း၊ သဒ္ဒါရုံကို ပြည့်စုံစေ နိုင်သော အဆောက်အအုံမျိုးတို့၌လည်းကောင်း ချစ်ကြိုက် ခင်မင်သော တဏှာသည် သဒ္ဒတဏှာ မည်၏။ ။အနံ့ကို နံ၍ ဘာနု အတွေ့ကြောင့်

ဖြစ်ပေါ်သော နှာခေါင်းအရသာ၊ နှာခေါင်းမြိန်ရှက်မှု၊ နှာခေါင်းဆိမ့်အိမ့်မှုသည် ဃာနသမ္ဘယဇာ ဝေဒနာ မည်၏။ နှာခေါင်းအရသာနှင့် တကွ ဂန္ဓာရုံ၌လည်းကောင်း၊ ဂန္ဓာရုံကို ပြည့်စုံစေနိုင်သော အဆောက်အအုံမျိုးတို့၌ လည်းကောင်း ချစ်ကြိုက်ခင်မင်သော တဏှာသည် ဂန္ဓတဏှာမည်၏။ ။အချို့အချဉ် အစရှိသော ရသာရုံကို သုံးဆောင်ရ၍ ဇိဝှါအတွေ့ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်သော လျှာအရသာ၊ လျှာမြိန်ရှက်မှု၊ လျှာဆိမ့်အိမ့်မှုသည် ဇိဝှါသမ္ဘယဇာ ဝေဒနာ မည်၏။ လျှာအရသာနှင့် တကွ ရသာရုံ၌လည်းကောင်း၊ ရသာရုံကို ပြည့်စုံစေနိုင်သော အဆောက်အအုံမျိုးတို့၌ လည်းကောင်း ချစ်ကြိုက်ခင်မင်သော တဏှာသည် ရသတဏှာမည်၏။

နူးညံ့သော ဖောဋ္ဌဗ္ဗဝတ္ထုတို့နှင့် ပေါင်းဖက်၍ ကိုယ်အင်္ဂါအတွေ့ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်သောကာယအင်္ဂါအရသာသည် ကာယသပ္ပာဇာ ဝေဒနာမည်၏။ ထိုကာယအရသာနှင့် တကွ ဖောဋ္ဌဗ္ဗဝတ္ထုတို့၌ လည်းကောင်း၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗဝတ္ထုကို ပြည့်စုံစေနိုင်သော ဃာရာဝါသအဆောက်အအုံတို့၌ လည်းကောင်း ချစ်ကြိုက်ခင်မင်သောတဏှာသည် ဖောဋ္ဌဗ္ဗတဏှာမည်၏။ ။ပြဆိုခဲ့ပြီးသော အာရုံငါးပါးတို့မှကြွင်းသော မိမိသန္တာန်၊ သူတပါးသန္တာန်တို့၌ စက္ခုပြည့်စုံမှု၊ သောတပြည့်စုံမှု၊ ဃာနပြည့်စုံမှု၊ ဇိဝှါပြည့်စုံမှု၊ ကာယပြည့်စုံမှု၊ သဒ္ဓါဂုဏ်၊ သီလဂုဏ်၊ သုတဂုဏ်၊ ပညာဂုဏ်၊ ဥစ္စာဂုဏ်၊ နေဂုဏ်၊ လူ့သရီယဂုဏ်၊ ဗလဂုဏ်၊ မာနဂုဏ်၊ သူရဂုဏ် အစရှိသော ကောင်းသောဓမ္မ၊ မကောင်းသော ဓမ္မတို့သည် အသီးသီးရှိကြကုန်၏။ ဖုရုသော ဓမ္မကို အာရုံပြု၍ စိတ်အတွေ့၊ နှလုံးအတွေ့ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်သော စိတ်အရသာ၊ မနောအရသာ၊ စိတ်မြိန်ရှက်မှု၊ မနောမြိန်ရှက်မှု၊ စိတ်ဆိမ့်အိမ့်မှု၊ မနောဆိမ့်အိမ့်မှုသည် မနောသမ္ဘယဇာ ဝေဒနာမည်၏။ ထိုစိတ်အရသာနှင့်တကွ ကောင်းသောဓမ္မ မကောင်းသောဓမ္မတို့၌လည်းကောင်း၊ ထိုဓမ္မတို့ကို ပြည့်စုံစေနိုင်သော နေသာကဓမ္မ အဆောက်အအုံတို့၌လည်းကောင်း ချစ်ကြိုက် ခင်ကွယ်သော

တဏှာသည် ဓမ္မတဏှာမည်၏။ ။ဤအရာ၌ ဓမ္မဆိုသည်ကား ရူပါရုံ၊ သဒ္ဓါရုံ၊
ဂန္ဓာရုံ၊ ရသာရုံ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ ဟူသော အာရုံငါးပါးကို ချန်လှပ်၍
ကြွင်းသမျှအလုံးစုံသည် ဓမ္မာရုံမည်၏။ ထို့ကြောင့် လောဘပွားများသော
အမှုကို ပြုပြီးနောက် ထိုလောဘ အမှုကိုပင် ပြုပုံ၊ မပုံ အရာနှင့် တကွ
အမှတ်ရတိုင်း သာယာသော နောက်တဏှာသည် ရှေးဖြစ်သော
လောဘဓမ္မလျှင် အာရုံရှိသော ဓမ္မတဏှာမည်၏။

ထို့အတူ ဒေါသမှုကို စိတ်တိုင်းကျပြုရ၍ ပြုပုံ အမှုအရာနှင့် တကွ
ပြောကာ၊ ဆိုကာ၊ ရယ်ကာ၊ ပြုံးကာ ထိုဒေါသကိုသာယာသော တဏှာ
သည် ဓမ္မတဏှာမည်၏။ ထို့အတူ မာနမှု၊ ဒိဋ္ဌိမှု၊ သဒ္ဓါမှု၊ ပညာမှု၊ ဒါနမှု၊
သီလမှု၊ ဘာဝနာမှု၊ ပါဏာတိပါတမှု၊ အဒိန္နာဒါနမှု၊ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရမှု
စသည်ဖြင့် အကျယ်ဆိုလေ။ ဓမ္မတဏှာနယ် အလွန်ကျယ်ဝန်း များပြား၏။

(ကြွင်းကျန်သော အဓိပ္ပာယ် အကျယ်ကိုလည်း ဥပမာနှင့်တကွ စက္ခု-
ဒွါရ ရူပတဏှာတို့၌ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော နည်းအတိုင်း နောက်ဒွါရငါးပါး
တဏှာငါးပါးတို့၌ သိအလ။)

ဤ လူ့လောက၊ နတ်လောကတို့၌ ရှိရှိသမျှသော ဘုံဗိမာန်၊ ပဒေသာ၊
ဥယျာဉ်၊ ဆင်၊ မြင်း၊ ရထား၊ ကျွဲ၊ နွား၊ လယ်၊ ယာ၊ ရတနာရွှေ၊ ငွေ၊
ရေ၊ မြေပတ်ကုံး အသုံးမျိုး အဆောင်မျိုးတို့ကိုလည်းကောင်း၊ နတ်သမီး
နတ်သား ယောက်ျား မိန်းမ ဟူသမျှကိုလည်းကောင်း အာရုံအားဖြင့်
ခြောက်စုပြုသည်ရှိသော် ရူပတဏှာဖို့တစ်စု၊ သဒ္ဓါတဏှာဖို့တစ်စု၊ ဂန္ဓတဏှာ
ဖို့တစ်စု၊ ရသတဏှာဖို့ တစ်စု၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗတဏှာဖို့ တစ်စု၊ ဓမ္မတဏှာဖို့တစ်စု
တို့အားဖြင့် ခြောက်ပုံ ခြောက်စုရ၏။ ။မီးပူဇော်သော ပုဏ္ဏား ဥပမာ၌
ရရသမျှသော ထောပတ်၊ ဆီ၊ ပျား၊ ထင်း၊ သစ်သားတို့သည် မီးဖိုချည်း
ဖြစ်ကုန်သကဲ့သို့ တဏှာဖို့ချည်း ဖြစ်ကြကုန်၏။ ။ထိုပုဏ္ဏားကို “မီးကို
လုပ်ကျွေးမွေးမြူ ပူဇော်သောသူ” ဟု ဆိုသကဲ့သို့ ဥစ္စာဓန ဘောဂသမ္ပတ္တိ
အတွက်နှင့် နေ့နေ ညည တရူရ အားယုတ်ကြသော သတ္တဝါတို့တို့လည်း

“တဏှာကို လုပ်ကျွေးမွေးမြူသော သူတို့”ဟူ၍ ဆိုသင့် ဆိုထိုက်ကုန်၏။
သည်ကို ရည်၍-

ထိုသူခဉ်၊ ပိယဟူသား၊ အချစ်ပွား၍၊ ခြောက်ပါးဝေဒနာ၊ မြိန်ရှက်
စွာကို၊ လွယ်ကာမနွေး၊ လိုတိုင်းပေးသည့်၊ သူဌေးရတနာ၊ ပမာအလား၊
ကြင်မယားနှင့်၊ ဝတ်စားရွှေ၊ ငွေ၊ လယ်မြေ လုပ်ခင်း၊ ထမင်းဘောဇဉ်၊
သဘင်ပွဲလမ်း၊ အဆန်းသန်းတည့်၊ ပန်းမျိုးနံ့သာ၊ အဖြာဖြာလျှင်၊ ရူပါ-
ရမ္မဏ၊ စသည်အပုံ၊ ပဉ္စာရုံနှင့်။ ။ခြောက်စုံဖဿ၊ စက္ခုစသား၊ ဒွါရ
ခြောက်မည်၊ အကြည်အလင်း၊ ကိုယ်တွင်းဓာတ်နု၊ အစုစုလျှင်၊ ဗဟုဘေဒ၊
များပြားစွာသည်၊ ဓမ္မာရမ္မဏ။ ။ကာမဝတ္ထု၊ ဒေစုအပုံ၊ ခြောက်အာရုံ၌၊
ခုံတမင်မင်၊ ခင်တများများ၊ နေ့စဉ်ပွား၍-

ဟု ဆိုပေသည်။ ‘သူဌေးရတနာ၊ ပမာအလား’ဟူသော ကောင်း၌ မန္တာတ်
စကြာမင်းကြီးတို့မှာ အလိုရှိတိုင်း အသုံးခံ သူဌေးရတနာကြီး ရှိပြီ
တည်း။ ။ခြောက်ပါးဝေဒနာ၊ မြိန်ရှက်စွာကို၊ လွယ်ကာမနွေး၊ လိုတိုင်း
ပေးနိုင်သော ကြင်မယားနှင့် ဝတ်စားရွှေ၊ ငွေ စသည်သည် ထိုသူဌေး
ရတနာကြီးနှင့် အလားတူ၏။ ထိုအသုံးခံ သူဌေးကြီးရတနာကဲ့သို့ မိမိ
သန္တာန်၌ မျက်စိအရသာ၊ နားအရသာအစရှိသော ခြောက်ပါးဝေဒနာကို
လွယ်ကာမနွေး လိုတိုင်းပေးသည့် အတွက်ကြောင့် ကြင်မယားနှင့်
ဝတ်စားတန်ဆာ ရတနာ ရွှေ၊ ငွေ အစရှိသော ကာမဝတ္ထု အစုအပုံ
ခြောက်အာရုံ၌ ခုံတမင်မင် ခင်တများများ တဏှာပွား၍ နေကြကုန်၏
ဟူလိုသည်။

ဤ လင်္ကာပုဒ်၌ ‘ခြောက်စုံဖဿ၊ စက္ခုစသား၊ ဒွါရခြောက်မည်၊
အကြည်အလင်း’ စသည်တို့ကား ဓမ္မာရုံတို့ပေတည်း။ ။ ‘ခုံတမင်မင်၊
ခင်တများများ၊ နေ့စဉ်ပွား၍၊ တရားအချက်၊ သဘောနက်ကို၊ အိပ်မက်
တူင်မျှ၊ မမြင်ကြဘဲ၊ ကာမထောင်တွင်း၊ ခန္ဓာကင်းသည်၊ ခြောက်သင်း
တဏှာ-စွမ်းရည်တည်း’ဟူသော နောက်စကားသည်ကား- အနုမတဂ္ဂ
ဘဝတို့၌ ဖြစ်၍ လာခဲ့ကြသော အမှုသားကို ဆိုသော စကားတည်း။ ။
တရားအချက်၊ သဘောနက်နက်ကို ဟူသည်ကား အဝိဇ္ဇာ အရာ၌

ပြဆိုခဲ့သော သစ္စာလေးပါးတရားအချက် သဘောအနက်ကိုဆိုသတည်း။
 ဤ ဖဿ ခြောက်ပါး၊ ဝေဒနာ ခြောက်ပါး၊ တဏှာ ခြောက်ပါး အရာနှင့်
 လျော်စွာ ဆိုမှုကား ဖဿသည်လည်း တရားနက် တစ်ခု၊ ဝေဒနာ
 သည်လည်း တရားနက် တစ်ခု၊ တဏှာသည်လည်း တရားနက် တစ်ခု။ ။
 ဖဿသည် အဘယ်သို့ နက်နဲသနည်းဟူမူ - စက္ခုအတွေ့သည် ဓာတ်
 တစ်မျိုးတည်း၊ အဆင်း သဏ္ဌာန်နှင့် စက္ခုအကြည် တွေ့ဆိုင်ဆုံဆည်း၍
 နေခိုက်၌သာ တဖွားဖွား ဖြစ်ပေါ်၍ နေ၏။ အဆုံအဆည်းပျက်လျှင်
 ချုပ်ပျက် ကွယ်ပျောက်လေ၏ - ဟူ၍ ဖဿကို ဓာတ်အသီးတစ်ခု အာရုံ
 အနေနှင့် ထင်မြင်နိုင်ရန် အလွန်နက်နဲ၏။

မိမိ သန္တာန်၌ ဤအခါကား စက္ခုအတွေ့ ရှိ၏၊ ဤအခါကား စက္ခု
 အတွေ့ မရှိဟု သိကြ၏။ ဖဿဓာတ် ပေါ်မူ၊ ဖဿဓာတ် ချုပ်ကွယ်
 ပျက်ဆုံးမူဟု မသိကြ။ ။ထို့အတူ စက္ခုအရသာ ဆိုသည်ကား-ဓာတ်
 တစ်မျိုးတည်း၊ ထိုဖဿ ရှိဆဲအခါ၌သာ တဖွားဖွား ဖြစ်ပေါ်၍ နေ၏။
 ထိုဖဿ ချုပ်ပျောက်လျှင် ချုပ်ပျောက်၏ ဟူ၍ ဝေဒနာကို ဓာတ်အသီး
 တစ်ခု အာရုံအနေနှင့် ထင်မြင်နိုင်ရန် အလွန် နက်နဲ၏။ ။စက္ခု
 အရသာ ရှိခိုက်၊ မရှိခိုက်ကိုကား သိကြ၏။ ဝေဒနာဓာတ်ပေါ်မူ၊ ဝေဒနာ
 ဓာတ် ချုပ်ဆုံးမူဟူ၍ မသိကြ။ ရူပတဏှာကိုလည်း ထိုနည်းတူ သိလေ။

ဖြစ်ပေါ်မူ၊ ချုပ်ပျောက်မူ၌ ဥပမာကား - လူသည် မှန်ကြည့်ရာ၌
 စက္ခုအကြည်သည် မှန်အပြင်နှင့် အလားတူ၏။ အဆင်းသဏ္ဌာန်စုသည်
 မျက်နှာနှင့် အလားတူ၏။ ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ တဏှာ ဓာတ်စုသည် မှန်
 အပြင်မှာ ပေါ်သော မျက်နှာရိပ်နှင့် တူ၏။ မှန်နှင့် မျက်နှာ တွေ့ဆိုင်ဆုံ
 ဆည်းသာ မျက်နှာရိပ်ပေါ်ရှိ၏။ မျက်နှာလွဲလျှင် ထိုအရိပ် ပျောက်ဆုံး၏။
 အရိပ်ကို မြင်လိုပြန်လျှင် တဖန် ကြည့်ရပြန်၏။ မျက်နှာလွဲလျှင်
 ချုပ်ပျောက်မြဲ ချုပ်ပျောက်ပြန်ကုန်၏။ အရိပ်သည် ဓာတ်တစ်မျိုးတည်း၊
 မှန်အပြင်နှင့် မျက်နှာအပြင် တွေ့ဆိုင်မှုတန်းလန်း ရှိနေမှ ထိုတွေ့ဆိုင်မှုကို
 စွဲ၍ ဖြစ်ပေါ်တည်ရှိနိုင်သည်။ တွေ့ဆိုင်မှုပျက်ပြန်၍ စွဲစရာ မရှိပြန်လျှင်
 အရိပ် ပျောက်ပျက်ရပြန်၏။ ဤကား ခပ်သိမ်းသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်

တရားမျိုးတို့၏ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် သဘောတည်း။ ဤ စက္ခု၏ ဆိုင်ရာ ဖဿ၊
ဝေဒနာ၊ တဏှာ သုံးပါးသည်လည်း ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်မျိုးချည်းသာတည်း။

အထက်က ပြဆိုခဲ့ပြီးသော ယပ်လေ ဥပမာ၊ ရေဥပမာတို့ဖြင့်လည်း
ကိုယ်၌ဖြစ်ပေါ်သော ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ တဏှာတို့၏ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သဘော
သည် ထင်ရှား၏။ ယပ်လေ ပေး၍ နေဆဲအခါ၌ ကောင်းသော ကိုယ်
အတွေ့၊ ချမ်းသာသော ကိုယ်အရသာပေါ်ရှိ၍ နေသည်လည်း ထင်ရှား၏။
ယပ်လေ ပြတ်လပ်ပြန်လျှင် ထိုအတွေ့ ထိုအရသာ ချုပ်ပျောက်ပြန်
သည်လည်း ထင်ရှား၏။ ပူအိုက်သော မကောင်းသော ကိုယ်အတွေ့၊
မချမ်းသာသော ကိုယ် အရသာဓာတ် တစ်မျိုး ကိုယ်၌ ပေါ်ပြန်
သည်လည်း ထင်ရှား၏။ ကိုယ်တိုင် တွေ့ကြသော ဒိဋ္ဌမူပေတည်း။ ထိုသို့
သိကြ ထင်ရှားကြသော်လည်း ထိုအတွေ့၊ ထိုအရသာကို ဓာတ်အသီး၊
ပရမတ္ထဓမ္မအသီးဟု မသိကြ၊ မမြင်ကြ၊ ငါ တွေ့သည်၊ ငါ ချမ်းသာ
သည်၊ ငါ ကောင်းသည်ဟု ငါနှင့် တစ်ခုတည်းပြု၍ မြင်ကြ ထင်ကြ
စွဲလမ်း၍ နေကြ၏။

ပုဂ္ဂိုလ်မဟုတ်၊ သတ္တဝါမဟုတ်၊ ငါမဟုတ်၊ သူမဟုတ်၊ ဓာတ်အသီး၊
ပရမတ္ထဓမ္မအသီး အနေနှင့် ခြားနား ထင်ရှားစွာ မြင်နိုင်၊ ထင်နိုင်မှ
ဖြစ်မှု ပျက်မှု အာဂန္တုကိစ္စ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သဘောကို ထင်နိုင် မြင်နိုင်မည်။
ငါ-နှင့် တစ်ခုတည်းပြု၍၊ ငါ ပြု၍ ထင်နေသမျှ ကာလပတ်လုံး
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သဘော မထင်နိုင်၊ မမြင်နိုင်၊ ‘ငါ’ ဆိုသည်ကား တစ်ဘဝလုံး
တစ်သက်လုံးမှ ‘တစ် ငါ’သာတည်း။ တစ်ဘဝ၌ မသေမီအတွင်း အသစ်
အသစ် ဖြစ်ပေါ်နေသည် ဟူ၍ မယူကြ၊ ချုပ်သည်၊ ပျက်သည်၊ ကွယ်
ပျောက်သည် ဟူ၍ မယူကြ၊ ထိုကိုယ်သန္တာန်မှာ ကောင်းသော အတွေ့၊
မကောင်းသော အတွေ့၊ ကောင်းသော ကိုယ်အရသာ၊ မကောင်းသော
ကိုယ်အရသာတို့ကိုမူကား ကိုယ်၌ ပေါ်ရှိ၍ နေသည်ကိုလည်း သိကြ၏။
ချုပ်ကွယ်ပျောက်ပျက်၍ မရှိပြန်သည်ကိုလည်း သိကြ၏။ ‘ငါ’ကို သိမှု
တစ်လမ်း၊ ထိုဓာတ်တို့ကို သိမှုတစ်လမ်း မနေလော။

အကယ်၍ ကောင်းသောအတော့၊ ကောင်းသော အရသာတို့သည်
ငါ- ဖြစ်ကုန်ငြားအံ့၊ ဘဝမဆုံးမချင်း 'ငါ' အမြဲ တည်သကဲ့သို့ ထိုအတော့၊
ထိုအရသာတို့လည်း တည်ကြဲကုန်မည်၊ အကယ်၍ ငါ-သည် ထိုအတော့၊
ထိုအရသာတို့နှင့် တစ်ခုတည်းဖြစ်ငြားအံ့၊ ထိုအတော့၊ ထိုအရသာတို့ကို ယခု
ကိုယ်မှာ ဖြစ်ပေါ် ရှိနေပြန်ပြီ၊ ယခု ပျောက်ကွယ် ချုပ်ဆုံး၍ ကုန်ပြန်ပြီ ဟု
သိကြသောအခါ 'ငါ' ဖြစ်ပေါ် ရှိနေပြန်ပြီ၊ ယခု 'ငါ' ပျောက်ကွယ် ချုပ်
ဆုံး၍ 'ငါ' မရှိပြန်ပြီဟု တစ်ခုတည်း တစ်ခုတည်း သိကြကုန်ရာသည်၊
'ငါ' ကို တစ်ဘဝ အတွင်းမှာ ဘယ်အခါမှ ပျောက်ကွယ် ချုပ်ဆုံးသည်
ဟူ၍ မယူကြ၊ ထိုအမှုတို့ကိုကား ကိုယ်သန္တာန်မှာ ဖြစ်သည့်အခါ၊ မဖြစ်
သည့်အခါ၊ ရှိသည့်အခါ၊ မရှိသည့် အခါဟု သိကြ ယူကြကုန်၏၊ ဤ
အချက်ကို ထင်ရှားအောင် ဆိုဦးအံ့- မှန်အပြင်မှာ ပေါ်သော မျက်နှာ
ရိပ်သည် မှန်သားလည်း မဟုတ်၊ မျက်နှာလည်း မဟုတ်၊ အာဂန္တု
သက်သက်တည်း၊ မှန်သားနှင့် မျက်နှာ ဆိုင်မိမှုကို စွဲ၍ ဖြစ်ပေါ်သော
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် မျိုးတည်း၊ ထို့ကြောင့် မှန်သားနှင့် မျက်နှာ ဆိုင်မိမှု
ဟူသော စွဲရာ ပျက်ခဲ့လျှင် ကွယ်ပျောက်လေ၏။

ရေထဲမှာ ထင်နေသော နေဝန်းသဏ္ဌာန်၊ လဝန်းသဏ္ဌာန်၊ လူရိပ်
သဏ္ဌာန် စသော အရိပ်သဏ္ဌာန်စု၊ နေရောင်၊ မီးရောင်ကြောင့်ဖြစ်သော
သစ်ပင်ရိပ်၊ လူရိပ် သဏ္ဌာန်စုတို့လည်း ထိုနည်းအတူ အာဂန္တုဓာတ်
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်မျိုးတို့တည်း၊ ထိုသတ္တဝါတို့၏ သန္တာန်၌ လောဘသည်
ဓာတ် အာဂန္တုတည်း၊ လူတို့၏ ကိုယ်သန္တာန်မှာ ပိုးမျိုး ရှစ်ဆယ်တို့သည်
ကိုယ်နှင့် အပြည့် ရှိကုန်၏၊ ထိုပိုးတို့သည် ကိုယ်တွင်း သန္တာန်မှာ ဖြစ်ခွင့်
ဆိုက်သောအခါ ဖြစ်ပေါ်၍ ပျောက်ဆုံးခွင့် ဆိုက်သောအခါ ပျောက်
ဆုံး၍ နေကြကုန်သော အာဂန္တုတို့သာတည်း၊ ကိုယ်အင်္ဂါအတွင်းမှာ
ဖြစ်စေ၊ အပမှာ ဖြစ်စေ ပုပ်ရိသော အနာအို အနာမင်း ရှိခဲ့သော်
သံသေဒဗ္ဗပိုးတို့သည် ဖြစ်လောကုန်၏၊ ထိုပိုးတို့လည်း အာဂန္တုတို့သာတည်း၊
ထိုအတူ ဤလောဘဓာတ်သည်လည်း စိတ်အစဉ်မှာ ဖြစ်ပေါ်ခွင့်
ဆိုက်ရောက်သော အခါ ဖြစ်ပေါ်၍ ပျောက်ကွယ်ခွင့် ဆိုက်သောအခါ

ပျောက်ကွယ်ပျက်ဆုံး၍ နေသောဓာတ် အာဂန္တုသာတည်း။ ပုဂ္ဂိုလ် မဟုတ်၊ သတ္တဝါမဟုတ်၊ ငါမဟုတ်၊ သူမဟုတ်၊ မိန်းမမဟုတ်၊ ယောက်ျား မဟုတ်၊ ဘယ်သူမှ မဟုတ်။

ထိုလောဘဓာတ် အာဂန္တုကို မိမိ သန္တာန်မှာ ဖြစ်ပေါ်လာစေ လိုလျှင် လောဘဖြစ်နေကျ အာရုံသို့ စိတ်ကိုရှေးရှု တော့ဆိုင်၍ ပေး၊ သူနာ၏ ကိုယ်မှာ သရဲ ပူးဝင်၍ လာသကဲ့သို့ စိတ်အစဉ်မှာ ခဏချင်း လောဘ ပူးဝင်၍လာ၏။ မှန်အပြင်မှာ အရိပ်ဓာတ် ပေါ်၍ လာသကဲ့သို့ ခဏချင်း လောဘ အာဂန္တုဓာတ် ဖြစ်ပေါ်၍ လာ၏။ ပူးဝင်ဖြစ်ပေါ် ထကြပွားများ၍နေသော ထိုလောဘဓာတ်ကို ကွာစေလိုသော်အသုဘကို နှလုံးသွင်း၊ ခဏချင်း လောဘ အာဂန္တုဓာတ် ကွာလေ၏။ ဆေးကောင်း ဝါးကောင်းနှင့် လုပ်လျှင် သူနာပွာ သရဲ ထွက်ခွါလေ သကဲ့သို့တည်း။ သရဲထွက်ခွါ၍ သွားသည်မှာ လောဘအာဂန္တုဓာတ်မှာ မှန်၌ မျက်နှာရိပ် ပျောက်ဆုံးသကဲ့သို့ ပျောက်ကွယ်သေဆုံး၍ သွားသည်ကို အခွါ ဆိုသည်။ လောဘ ဖြစ်ပေါ်သည်ကိုလည်း ဖြစ်ပေါ်မုန်း သိကြ၏။ လောဘ ကင်းကွာသည်ကိုလည်း ကင်းကွာမှန်း သိကြ၏။ အာဂန္တုက သဘာဝ ဓာတ် အသီးဟု ခြားနား၍ကား မသိကြ၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဓာတ်အသီး ဟူ၍ကား မသိကြ၊ ထိုသို့ မသိကြသည့် အတွက်ကြောင့် သက္ကာယဒိဋ္ဌိနှင့် အပ အာဂန္တုကို 'ငါ' ပြု၍ စွဲလမ်းကြ၏။

ငါမဟုတ်၊ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော ပိုးသတ္တဝါတို့နှင့် မှန်အပြင်မှာ မျက်နှာ ရိပ်တို့ကဲ့သို့ အာဂန္တုဓာတ် သက်သက်သာတည်း။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်မျိုး သက်သက်သာတည်း။ ထင်နိုင်ခဲစွ၊ မြင်နိုင်ခဲစွ၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို တုန်းလှန် နိုင်ခဲစွ၊ မောဟအဝိဇ္ဇာ မှောင်ရောက် ခွဲနိုင်ခဲစွ။ ။ထို့အတူ ဒေါသ ဓာတ်သည်လည်း အာဂန္တုဓာတ်သာတည်း။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်မျိုးသာတည်း။ ပုဂ္ဂိုလ် မဟုတ်၊ သတ္တဝါ မဟုတ်၊ ငါ မဟုတ်၊ ဘယ်သူမှ မဟုတ်၊ မိမိ သန္တာန်၊ သူတပါး သန္တာန်တို့၌ ဒေါသဖြစ်လျှင်လည်း ဖြစ်သည်ဟု သိကြ၏။ ချုပ်ငြိမ်းလျှင်လည်း ချုပ်ငြိမ်းပြီဟု သိကြ၏။ ပုဂ္ဂိုလ် မဟုတ်၊ သတ္တဝါမဟုတ်ဟု ထင်ဖွယ်၊ မြင်ဖွယ် ကောင်းလှ၏။ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါမှာ

မသမိအတွင်း ထိုကဲ့သို့ ဖြစ်မှု၊ ချုပ်မှု မရှိ၊ ကြွင်းသော နာမ်ဓာတ်ပေါင်း
၅၁-တို့၌လည်း ပြဆိုခဲ့ပြီးသော ဥပမာစုနှင့် တကွ ဓာတ်အသီးသီး
ဖြစ်ကြပုံ၊ အာဂန္တု သက်သက်ဖြစ်ကြပုံ၊ ဗဒ္ဓိစွသမုပ္ပါဒ်မျိုး ဖြစ်ကြပုံကို
ဝေဖန်၍ သိရာ၏။

ရုပ်ဓာတ်မျိုးတွင်-သီတမီးဓာတ်၊ ဥဏှမီးဓာတ် နှစ်ပါးတို့၏ ဓာတ်
အသီးသီးဖြစ်ပုံ၊ အာဂန္တုဖြစ်ပုံ၊ ဗဒ္ဓိစွသမုပ္ပါဒ်ဖြစ်ပုံကို အနည်းငယ်မျှ
ပြဆိုအံ့၊ မိမိကိုယ်တိုင်းကိုယ်ပမ္မာ အခါအခွင့်အားလျော်စွာ ချမ်းမှု၊ အေးမှု
ဖြစ်၍ လာသည်ကိုလည်း သိကြ၏။ အချမ်း၊ အအေး ချုပ်ပျောက်၍
သွားသည်ကိုလည်း သိကြ၏။ ပူမှု၊ နွေးမှုဖြစ်၍ လာသည်ကိုလည်း သိကြ၏။
အပူ၊ အနွေး ချုပ်ပျောက်၍ သွားသည်ကိုလည်း သိကြ၏။ ဤသို့ အခိုက်
အလျဉ်းအားဖြင့် ချမ်းမှု၊ အေးမှု၊ ပူမှု၊ နွေးမှုတို့၏ ဖြစ်ပေါ်တည်ရှိမှု၊ ချုပ်
ပျောက် သေဆုံးမှုကို မြင်ကြသဖြင့် သီတဟူသည် ဓာတ်အသီးအခြား
တည်း၊ ဥဏှဟူသည် ဓာတ်အသီးအခြားတည်း၊ ပုဂ္ဂိုလ် မဟုတ်၊ သတ္တဝါ
မဟုတ်၊ ငါ မဟုတ်၊ သူ မဟုတ် ဓာတ်အာဂန္တုစသောတည်း၊ တစ်နေ့
တစ်ရက်အတွင်းမှာပင် အခါတစ်ရာမက ကိုယ်တွင်းမှ ဖြစ်ပေါ်၍ အခါ
တစ်ရာမက ပျောက်ကွယ်သေဆုံး၏။

ကိုယ်တွင်းသန္တာန်၌ ပူ၍၊ အိုက်၍ နေသည်ရှိသော် ယပ်လေခံလျှင်၊
ရေချိုးလျှင် အပူအအိုက် ခဏချင်း ပျောက်၏ဟု သိကြ၏။ ‘ပျောက်’
ဆိုသည်ကား-ဓာတ်၏ သေဆုံးခြင်းဟူသော ခဏိကမရဏဓာတ် တစ်ခု
ပေတည်း၊ အနိစ္စဟူသော ဓာတ်တစ်ခုပေတည်း၊ ထို့ကြောင့် အပူအအိုက်
ပျောက်မှု မည်သည်ကား ကိုယ်တွင်း၌ ဥဏှတေဇော၏ ချုပ်ပျက်မှု၊
သေဆုံးမှု၊ အနိစ္စရောက်မှုကို ဆိုသည်ဟု သိကြ၏။ အထက်က ပြဆိုခဲ့
ပြီးသော လောဘပျောက်ကွယ်မှု၊ ဒေါသပျောက်ကွယ်မှုတို့၌လည်း မရဏ-
ဓမ္မ၊ အနိစ္စဓမ္မတို့ကို ပျောက်ကွယ်မှုဆိုသည်၊ ‘သေမင်း တမင်း’ဟု ဆိုကြ
သည်လည်း ထိုသို့သော ပျောက်ကွယ်ချုပ်ဆုံးမှုတို့ကို ဆိုသည်၊ စက္ခု
အတွေ့ ပျောက်ကွယ်မှု၊ စက္ခုအရသာ ပျောက်ကွယ်မှု စသည်တို့၌လည်း
ဤနည်းအတူ သိလေ၊ ယပ်လေခံလျှင်၊ ရေချိုးလျှင် ကိုယ်တွင်းမှာ

ခဏချင်း အေးချမ်းမှုပေါ်၏ဟု သိကြ၏။ ‘ပေါ်’ဆိုသည်ကား-ဘေတံတို့၏ ပေါက်ဖွားခြင်းဟူသော ခဏိကဘေတံဘေတံ တစ်ခုပေတည်း။ ဇာတိဇရာ၊ မရဏ သုံးပါးတွင် ဇာတိပေတည်း။ လောက၌ ဖြစ်သည်၊ ပေါ်သည်ဟူ၍ ဆိုကြသမျှကို ဇာတိဓမ္မချည်းမှတ်။

ယပ်လေခတ်မှု မရှိပြန်လျှင် ကိုယ်သန္တာန်မှာ ထိုအေးချမ်းမှုဟူသော သီတဓာတ်စု ချုပ်ပျောက်ပြန်ကုန်၏။ မရဏဓမ္မသို့ ရောက်ကြပြန်ကုန်၏။ အနိစ္စဓမ္မသို့ ရောက်ကြပြန်ကုန်၏။ ပူအိုက်မှုဟူသော ဥဏ္ဍဓာတ်တို့ဖြစ်ပေါ် ပြန်ကုန်၏။ ဤသို့လျှင် တစ်နာရီမျှ ကာလအတွင်းမှာပင် ကိုယ်သန္တာန် အတွင်းမှာ အရာအထောင်မကသော ဇာတိမူ၊ အရာအထောင်မကသော မရဏမူ၊ အနိစ္စမူတို့ကို တွေ့ကြုံထင်ရှား သိရှိ၍ နေကြကုန်၏။ တို့သို့ တွေ့ကြုံသိရှိ၍ နေကြပါကုန်လျက် မောဟ အဝိဇ္ဇာဖုံးလွှမ်းချက်ကြောင့် ကိုယ်တွင်းမှာ ပူမူအိုက်မူကို ဓာတ်အသီးဟု မသိကြ။ ချမ်းမှုအေးမှုကို ဓာတ်အသီးဟု မသိကြ။ ထိုဓာတ်တို့၏ ဖြစ်ပေါ်မှုကို ဇာတိဓမ္မအသီးဟု မသိကြ။ ထိုဓာတ်တို့၏ ကိုယ်တွင်းသန္တာန်ဝယ် ပျောက်ကွယ်မှုကို မရဏဓမ္မကြီး တစ်မျိုး၊ အနိစ္စဓမ္မကြီး တစ်မျိုးဟု မသိကြလေကုန်။

မသိကြသည့်အတွက်ကြောင့် ငါပူသည်၊ ငါအိုက်သည်၊ ငါအေးသည်၊ ငါချမ်းသည်ဟု သက္ကာယဒိဋ္ဌိငရဲမီးပွား၍သာ နေကြကုန်သည်။ ကြွင်းသော ရုပ်ဓာတ်တို့၌လည်း ဓာတ်အသီးသီးဖြစ်ကြပုံ၊ အာဂန္တုသက်သက်ဖြစ်ကြပုံ၊ စွဲရာရှိမှဖြစ်ပေါ်၍ စွဲရာပျောက်လျှင် ပျောက်ပျက်သော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် မျိုးချည်းဖြစ်ကြပုံကို သိကြလေကုန်။ ဤသို့လျှင် ကိုယ်သန္တာန်၌ အတွေ့ဟူသောဖဿ ၆-ပါး၊ အရသာဟူသောဝေဒနာ ၆-ပါး၊ သာယာခင်တွယ်မှုဟူသော တဏှာ ၆-ပါးတို့၏ သက်သက်သော အာဂန္တုဓာတ်အဖြစ် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၊ ခဏချင်း ဖြစ်ပေါ်မှုဟူသော ဇာတိဓမ္မ၊ ခဏချင်း ပျောက်ကွယ်မှုဟူသော မရဏဓမ္မ၊ အနိစ္စဓမ္မတို့၏ သိနိုင်၊ မြင်နိုင်၊ ထင်နိုင်ရန် နက်နဲမှု၊ ခက်ခဲမှုတို့ကို ရည်၍-

တရားအချက်၊ သဘောနက်ကို၊ အိပ်မက်တွင်မျှ၊ မမြင်ကြဘဲ၊ ကာမ
ထောင်တွင်း၊ ခန္ဓာကင်းသည်။ ။ ခြောက်သင်းတဏှာ- စွမ်းရည်တည်း-

ဟူ၍ ဆိုပေသည်။ ဤစကား၌ ‘ကာမထောင်’ ဆိုသည်ကား - တဏှာ ၆-ပါးသည်လည်း ကာမထောင် မည်၏။ မိမိတို့၏ ရုပ်ခန္ဓာ၊ နာမ်ခန္ဓာ တို့နှင့်တကွ လူ့ပြည်၊ နတ်ပြည်၊ ဗြဟ္မာ့ပြည်တို့၌ ရှိရှိသမျှသော တဏှာ၏ အဆောက်အအုံဖြစ်သော ဘုံဗိမာန်၊ ပဒေသာ၊ လယ်၊ ယာ၊ ဥယျာဉ်၊ ဆင်၊ မြင်း၊ ကျွဲ၊ နွား၊ ရထား၊ လှည်း၊ လှေ၊ ရွှေ၊ ငွေ၊ ရတနာ၊ ဥစ္စာစပါး၊ သား၊ မယား အစရှိသော ဝတ္ထုတို့သည်လည်း ကာမထောင် မည်၏။ အနုမတဂ္ဂသံသရာ ဘဝအဆက်ဆက်တို့၌ တဏှာ၏အကြိုက်သို့ လိုက်ပါ၍ တဏှာ၏ အစီးအပွားကို အားထုတ်၍၊ တဏှာမှ တန်းလန်းနှင့်သာ သေဆုံး၍ လာကြသည်ကို ‘ကာမထောင်တွင်း ခန္ဓာကင်းသည်’ ဟူ၍ ဆိုပေသည်။

သတ္တမ ပျို့လင်္ကာ အဖြေ ပြီး၏။

တဏှာပစ္စယာ ဥပါဒါနံ

အဋ္ဌမ ပျို့လင်္ကာ အဖြေ

တဏှာခြောက်မည်၊ အရင်းတည်လျက်၊ အရှည်များလျား၊ အစဉ် ပွားက၊ လေးပါးအမှန်၊ ဥပါဒါန်လည်း၊ ခန္ဓာကာယ၊ အဇ္ဈတ္တနှင့်၊ ကာမအာရုံ၊ အလုံးစုံ၌၊ အကုန်နီးရင်း၊ အစွဲပြင်း၏ -

ဟူသော လင်္ကာဝါကျ၌ ဥပါဒါန် ၄-ပါး ဆိုသည်ကား - ကာမုပါဒါန်၊ ဒိဋ္ဌုပါဒါန်၊ သီလဗ္ဗတုပါဒါန်၊ အတ္တဝါဒုပါဒါန် - ဤ ၄-ပါးသည် ဥပါဒါန် ၄-ပါးမည်၏။ ထို ၄-ပါးတို့တွင် ကာမုပါဒါန် ဆိုသည်ကား သတ္တမပိုဒ်၌ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော တဏှာ ၆-ပါးသည်ပင်လျှင် ‘ဖွတ်ကြီးလျှင် မိကျောင်း’ ‘တစ္ဆေကြီးလျှင် သရဲ’ ‘မြွေကြီးလျှင် နဂါး’ ဆိုဘိသကဲ့သို့ အစွဲအလမ်းအားကြီးသော တဏှာသည် ကာမုပါဒါန် မည်၏။ သည်ကို ရည်၍ -

အသင်းပွားများ၊ သား မယားက၊ စသည်ဖြာဖြာ၊ မဆုံးရာသား၊ ကာမဝတ္ထု၊ စွဲလမ်းပြုသည်၊ ကာမုပါဒါန် -

ဟူ၍ ဆိုပေ၏။ ထိုကာမုပါဒါန်သည်လည်း ရူပါရုံ အဆောက်အအုံစုမှာ စွဲလမ်းသော ရူပကာမုပါဒါန်၊ သဒ္ဓါရုံအဆောက်အအုံစုမှာ စွဲလမ်းသော သဒ္ဓါ ကာမုပါဒါန် စသည်ဖြင့် ၆-ပါး အပြားရှိ၏။ ။ဒိဋ္ဌပါဒါန် ဆိုသည်ကား ၃-ပါးသော နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကြီး၊ ၆၂-ပါးသော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ အစရှိသော အစွဲအလမ်းအလွန်ပြင်းသော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကိုပင် ဆိုသတည်း။ သည်ကို ရည်၍—

တဖန် ထို့ပြင်၊ မိစ္ဆာဉာဉ်ဖြင့်၊ အမြင်ယှဉ်းဖောက်၊ အယူ
မှောက်သည်၊ ခြောက်ဆယ့်နှစ်ပါး၊ ပြားသည်ဒိဋ္ဌိ-

ဟူ၍ ဆိုပေသည်။ ဒိဋ္ဌိကြီး ၃-ပါးသည် ၆၂-ပါးတို့တွင် ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိမျိုး၌ ပါဝင်သောကြောင့် ၆၂-ပါးဟူ၍သာ ဆိုသည်။ ။သီလဗ္ဗတုပါဒါန် ဆိုသည်ကား—ဘုရားလက်ထက်တော်၌ ဂေါတမိက တက္ကတွန်း၊ ကုက္ကုရ-
ဝတိက တက္ကတွန်းတို့ကဲ့သို့ နွားတို့၏ အလေ့အကျင့်၊ ခွေးတို့၏ အလေ့
အကျင့်ကို ဝဋ်ဒုက္ခမှ ကျွတ်လွတ်စေတတ်သော အလေ့အကျင့်ဟု စွဲလမ်း
မှုသည် သီလဗ္ဗတုပါဒါန် မည်၏။ ဂေါတမိက တက္ကတွန်းတို့၏ အယူကား—
ရှေးရှေးဘဝတို့က ပြုခဲ့သမျှသော မကောင်းမှု ကံဟောင်းစုသည် ယခု
ဘဝ၌ နွားများကဲ့သို့ အနွမ်းအပါး ခံ၍ ဘဝလုံး ပြုခဲ့လျှင် နေ့စဉ်
နေ့တိုင်း မကောင်းကျိုးကို ပေးကြသဖြင့် ယခုဘဝ၌ပင် ခွေးမကောင်းမှု
ကံဟောင်းစု ကုန်ခြင်း၊ ဆုံးခြင်းသို့ ရောက်၏။

ယခုဘဝ မကောင်းမှု အသစ်လည်း မဖြစ်၊ ဤသို့ ဖြစ်ခဲ့သော
မကောင်းမှုဟောင်း၊ မကောင်းမှုသစ် အကုန် မျိုးပြတ်လေ၏။ မကောင်းမှု
အကုသိုလ် အကုန် မျိုးပြတ်လျှင် နောင် အစဉ်ထာဝရ အမြဲ ချမ်းသာ
သော သုခကို ရ၏-ဟု ယူသော ဒိဋ္ဌိသည် ဂေါတမိကဒိဋ္ဌိ မည်၏။
ထိုအယူကို ယူ၍ ကျင့်သော သူသည် နွားသွားသကဲ့သို့ သွား၏။ နွား
အိပ်သကဲ့သို့ အိပ်၏။ ထမင်းအစာ ပေးလျှင်လည်း နွားစားသကဲ့သို့
စား၏။ နွားမှ စနစ်ယူ၍ အလုံးစုံကို ပြု၏။ ပေါ့ပေါ့ယူ၍ ပေါ့ပေါ့
ကျင့်လျှင် သေသည်၏ အခြားမဲ့၌ နွားဖြစ်တတ်၏။ တင်းတင်း ယူ၍

တင်းတင်းကျင့်လျှင် သေသည်၏ အခြားမဲ့၌ ငရဲသို့ ကျ၏။ ။ကုက္ကရ-
ဝတိကတက္ကတုန်းတို့၏ အယူကား ခွေးတို့နှင့် တူစွာ သွားလာ နေထိုင်
စားသောက်မှုတည်း၊ ဤအကျင့်သည် ပေါ့ပေါ့ ကျင့်လျှင် ခွေးဖြစ်ဖို့၊
တင်းတင်းကျင့်လျှင် ငရဲကျဖို့သာတည်း၊ ထိုခွေးအကျင့်ကို ကျင့်သော
ဇမ္ဗူကတက္ကတုန်းကြီးကား အသူရကာယ်ဖြစ်လေ၏၊ ဤကား သီလဗ္ဗ-
တုပါဒါန်တည်း၊ သည်ကို ရည်၍-

တစ်ထိုမှ၊ ဂေါသီလကို၊ ဝဋ်မှ ထုတ်တတ်၊ စွဲဆင် မှတ်သည်၊
သီလဗ္ဗတုပါဒါန်-

ဟူ၍ ဆိုပေသည်။ ။အတ္တဝါဒုပါဒါန်ဆိုသည်ကား ‘ငါ-ငါ-ငါ-ငါ’ ဟူ၍
ပြောကြ၊ ဆိုကြ၊ စွဲလမ်းကြသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိပင်တည်း၊ ဤ အတ္တ-
ဝါဒုပါဒါန်အပြားသည်ကား ပြဆိုခဲ့ပြီးသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ၂၅၆-ပါး
ပင်တည်း။

ထို ၄-ပါးသော ဥပါဒါန်တို့တွင် ဘုရားသာသနာထွန်းရာ လူမျိုးတို့၌
ကာမုပါဒါန်၊ အတ္တဝါဒုပါဒါန် ၂-ပါးသာရှိ၏၊ အလယ်ဥပါဒါန် ၂-ပါးမရှိ၊
ဘုရားသာသနာမရှိသော လူမျိုးတို့၌လည်း သီလဗ္ဗတုပါဒါန်မှာ ဂေါသီလ
ဂေါဝတကို ယူ၍ ကျင့်သောသူတို့၌သာ ရှိ၏၊ ဒိဋ္ဌပါဒါန်မှာလည်း ယေရု
ခရစ်ဘုန်းကြီး၊ ဘရင်ဂျီဘုန်းကြီး၊ ပသီဘုန်းကြီးခေါ်သော သာသနာပြု
ဆရာကြီးတို့၌လည်းကောင်း၊ ထိုဆရာကြီးတို့ ဟောတိုင်း သန်သန်ယူကြ
သော ထိုထိုလူမျိုးတို့၌လည်းကောင်း များစွာ ထွန်းကားလျက် ရှိ၏။

ငါတို့ မြန်မာလူမျိုးတို့၌ကား ကာမုပါဒါန်နှင့် အတ္တဝါဒုပါဒါန် နှစ်ပါး
သာ ရှိကြ၏၊ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် ကာမုပါဒါန်ဖြစ်ပုံ အကျယ်ကို သတ္တမ
ပိုဒ်တွင် တဏှာခြောက်ပါးအကျယ်အတိုင်း ချဲ့၍ သိအပ်၏၊ မိုးဦးကျအခါ၌
မြေပေါ်မှာ ပေါက်သော သစ်ပင်ငယ်နှင့် တဏှာခေါ်သော လောဘသည်
တူ၏၊ ထိုသစ်ပင်ငယ်သည် ထိုနှစ်အတွင်း မြေ၌ အမြစ်တွယ် နည်းပါး
သေး၍ ရွှေ့လွယ်၊ ပြောင်းလွယ်သေး၏၊ ဤအတူ ထိုထိုဘဏှာ၏ အာရုံ
ဝတ္ထုတို့၌ ရှေးဦးစွာ ခင်စ၊ မင်စ၊ သာယာစုံမကံစဖြစ်သော လောဘသည်

တဏှာ မည်၏၊ ရွှေ့လွယ်၊ ပြောင်းလယ်၊ ဖြေလွယ်၊ ဖျောက်လွယ် ရှိသေး၏။ ထိုသစ်ပင်သည် နှစ်လ ရှည်ကြာ ထိုနေရာမှာ ကြီးပွားသော အခါ အမြစ်ကြီးငယ် စည်ကား၍ ရွှေ့ခြင်း၊ ပြောင်းခြင်းငှာ မလွယ်ပြီ။

ထို့အတူ ထိုထိုတဏှာ၏ အာရုံဝတ္ထုတို့၌ အခါခါ ဖြစ်ပွား၍ ရွှေ့ပြောင်း စွန့်ပယ်ခြင်းငှာ ခဲယဉ်းစွာသော လောဘသည် ကာမုပါဒါန် မည်၏။ ဤ ကာမုပါဒါန်သည်လည်း သာယာဖွယ်နှင့် တွေ့ကြုံခဲ့လျှင် သာယာခြင်းငှာ အပြီးပါရှိ၍နေသောတဏှာရှိခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ရှေးဦးစွာ စတင်၍ ခင်မင် သာယာသော တဏှာအမှုကြောင့် လည်းကောင်း ဖြစ်၏။ ။ ‘ငါ-ငါ-ငါ-ငါ’ဟူ၍ ပြောဆို စွဲလမ်းသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဟူသော အတ္တဝါဒုပါဒါန်သည်လည်း သာယာသော တဏှာ ရှိခြင်းကြောင့် ဖြစ်ရ၏။ အရှင်မရှိသော တစုံတခုသော ဝတ္ထုပစ္စည်းကို တွေ့မြင်ကြသော အခါ ထိုဝတ္ထု၌ သာယာမှုရှိမှသာ ငါ့ဟာ ဖြစ်အောင် သိမ်းပိုက်သည်။ သာယာမှုမရှိလျှင် မသိမ်းပိုက်။ ထို့အတူ မိမိရုပ်ခန္ဓာတွင် ခက်မာမှု နူးညံ့မှုဟူသော မြေဓာတ်ကို ငါ့ပြု၍ ရှုမှု၊ သိမ်းပိုက်မှုဟူသော အတ္တဝါဒုပါဒါန် ဒိဋ္ဌိသည်လည်း ထိုမြေဓာတ်ကို သာယာမှုဟူသော တဏှာ ရှေ့သွားရှိသည်သာလျှင်တည်း။

မြေဓာတ်၏ ပုဂ္ဂိုလ်မဟုတ်ကြောင်း သတ္တဝါမဟုတ်ကြောင်း သက်သေ ကား- မြေဓာတ်မည်သည် ရုပ်ရှိသော သတ္တဝါ၏ သဏ္ဌာန်မှာလည်း အမာခံ ရောတည်ကြီးပေတည်း။ မြေဓာတ်ရောတည် မရှိခဲ့လျှင် လရောင်၊ ကြယ်ရောင် စသော သိမ်မွေ့သော ရုပ်စုသော်မှလည်း မဖြစ်နိုင်။ ထို လရောင်၊ ကြယ်ရောင် စသည်မှာလည်း ခက်မာမှု ဟူသော မြေ ဓာတ်သည် ရောတည် ဖြစ်၏။ ခက်မာမှု ဆိုသည်ကား ပရမတ်သဘော အနု ခက်မာမှုကို ဆိုသည်။ အစိုင်အခဲ ရှိသော အကြမ်းကြီးကို ဆိုသည် မဟုတ်။ လရောင် ကြယ်ရောင်တို့၌ ရောတည်ဖြစ်သော မြေကား အလွန် သိမ်မွေ့ နူးညံ့သော ခက်မာမှုဖြစ်ခဲ့၍ လက်နှင့်စမ်းသပ်၍ ဝှေ့ကောင်း၊ သိကောင်းသော မြေ မဟုတ်။ လူတို့၏ ကိုယ်ဝယ် ရောတည် ဖြစ်သော

ပရမတ် မြေဓာတ်မှုကား စမ်းသပ်၍ ထင်ရှားစွာ သိနိုင်သော မြေဓာတ် ပေတည်း။

‘စမ်းသပ်၍ သိသာ ထင်ရှား၏’ ဆိုသော်လည်း မာမူ သက်သက်ကို ဉာဏ်နှင့် ကွက်ခြား၍ ယူတတ်မှ ပရမတ်မြေကို မိသည်။ ကွက်ခြား၍ မသိ တတ်လျှင် ခေါင်းမာသည်- ခြေမာသည်- အရိုးမာသည်- အရည်မာသည်- စသည်ဖြင့် သက္ကာယဒိဋ္ဌိဘက်သို့သာ စိတ်အထင် ပါ၍ သွားတတ်သည်။ ခေါင်းကို စမ်းသပ်၍ မာမူကို တွေ့ထိသိမြင်သောအခါ ခေါင်းဟူ၍ စင်စစ် အားဖြင့် ရှိသည် မဟုတ်၊ ဤမာမူသည်သာ ကေနံ ရှိသည်၊ ဤမာမူ သည်လည်း ခေါင်းမဟုတ်၊ မြေမျိုး ဇာတိသာတည်း။ ဤသို့ ဉာဏ်နှင့် ကွက်ခြား၍ သိတတ်မှ ပရမတ်မြေ အမှန်ကို သိသည်။ ကွက်ခြား၍ မသိတတ်လျှင် မာမူသည် ခေါင်းဖြစ်၍ နေတတ်သည်။

(ဤကား သက္ကာယဒိဋ္ဌိ၏ လက်တွင်းမှ မြေဓာတ်ကို ထုတ်နုတ် ကွက်ခြား၍ သိမြင်သော သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ် အချက်ပေတည်း။)

ဤသို့ ကွက်ခြား၍ သိနိုင် မြင်နိုင်သော သမ္မာဒိဋ္ဌိ မဂ္ဂင်ဉာဏ်သည် သာလျှင် သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို မှတ်လွှဲနိုင်သည်။ ခန္ဓာကိုယ် တစ်ခုလုံးမှာ ဤနည်းတူမြင်လေ၊ တကိုယ်လုံး၌ မာမူမြေဓာတ်သက်သက်ကို ကွက်ခြား၍ မြင်နိုင်မှသာလျှင် မြေဓာတ် ဟူသော မာမူအနည်းနည်းတို့၏ ဇောမစ ဖြစ်ပေါ်မှု ဟူသော ဇာတိဓမ္မတို့ကို လည်းကောင်း၊ မြေဓာတ် ဟူသော မာမူ အနည်းနည်းတို့၏ ခဏမစ ချုပ်ပျက် သေဆုံးမှု ဟူသော မရဏဓမ္မ၊ အနိစ္စ ဓမ္မတို့ကိုလည်းကောင်း မြင်နိုင် ထင်နိုင်မည်။ သို့မဟုတ်မူ၍ မာမူနှင့် ဦးခေါင်းကို တစ်ခုတည်းထင်မြင်၍ နေခဲ့လျှင် ပဋိသန္ဓေအခါက ဖြစ်ခဲ့သော ဦးခေါင်းသည် အနှစ် နှစ်ဆယ်၊ ကိုးဆယ် ရှိ၍ သေမှ ပျက်ဆုံးသည်ကို မြင်နိုင် တော့သည်။ သေမှ ပျက်ဆုံးသော မရဏဓမ္မ၊ အနိစ္စဓမ္မကိုမူကား တရုတ်၊ ကုလား၊ ချင်း၊ ကချင် တို့လည်း သိကြ၊ မြင်ကြကုန်သည်သတည်း။ ထိုသို့သိသောအမှု၊ မြင်သောအမှုကို ဉာဏ်မဆိုရ၊ ဝိပဿနာဉာဏ်မဟုတ်၊ မိမိ ကိုယ်သန္တာန်၌ ခဏမစ တဖြုန်းဖြုန်း ဆိုက်ရောက်၍ နေသော မြေဓာတ်၏ မရဏဓမ္မ၊ အနိစ္စဓမ္မတို့ကို ရှုတတ်၊ မြင်တတ်မှသာ ဝိပဿနာ

သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ် အစစ် ဖြစ်သတည်း၊ ပညာရှိသော သူတို့ မြင်ဖွယ် သိဖွယ် ရိပ်မိဖွယ်ကောင်းလှ၏၊ ပညာနည်းသော သူတို့ကား ကျွဲပါးစောင်းတီးသာ ဖြစ်ကုန်လတ္တံ့။

မိမိ ကိုယ်သန္တာန်၌ ခဏမစဲ တဖြုန်းဖြုန်း ဆိုက်ရောက်၍ နေသော မြေဓာတ်၏ မရုဏဓမ္မ အနိစ္စဓမ္မကို အမြွက်မျှ ပြဆိုပေအံ့၊ လရောင်၊ ကြယ်ရောင်မှာပင် မြေဓာတ် ရောတည် ဖြစ်သကဲ့သို့ ပူမှု၊ အေးမှု ဟူသော မီးဓာတ် နှစ်မျိုးမှာလည်း မြေဓာတ် ရောတည်ပင် ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် မိမိ ကိုယ်တွင်း၌ ရှေး၌ ပြဆိုခဲ့ပြီးသောအတိုင်း ပူမှု၊ အေးမှု၊ ချမ်းမှုတို့၏ အလှိုင်းတကြီး ဖြစ်ပေါ်မှု၊ ချုပ်ကွယ် ပျောက်ငြိမ်းမှုတို့၌လည်း ထိုသို့တ၊ ဥဏှဓာတ်တို့နှင့် အတူတကွ ဖြစ်မှု၊ ချုပ်မှု ပါရှိကြောင်း သိရ၏၊ သွားခြင်း အမှုကို ပြုသော အခါ၌ တစ်ကိုယ်လုံး လှုပ်ရှားမှု ထင်ရှား၏၊ တစ်လှမ်း တစ်လှမ်းမှာ ကြွေတစ်ချက်၊ မြေသို့ ခြေချမှု တစ်ချက် ရှိ၏၊ ခြေချတိုင်း ချတိုင်း ငယ်ထိပ်သို့ ပေါက်အောင် တကိုယ်လုံး ထိပ်ခနဲ ထိပ်ခနဲ အထက်သို့ ဆောင့်၏၊ ထိုအခါ တကိုယ်လုံး၌ရှိသော မာမှု အခြင်းအရာ မာပုံအခြင်း အရာတို့၏ အသစ် အသစ်ဖြစ်ပေါ်မှု၊ အဟောင်း အဟောင်း ချုပ်ကွယ်မှု သည် ထင်ရှား၏။

လှုပ်ရှားမှန်း သိသာ ထင်ရှား ရှိသမျှသည် အသစ်၊ အဟောင်း ပြောင်းလဲမှုပေတည်း၊ အခြင်းအရာ ပြောင်းလဲမှုပေတည်း၊ ရုပ်သစ်၊ ရုပ်ဟောင်း ပြောင်းလဲမှုပေတည်း၊ မာမှုအမျိုးမျိုး ပြောင်းလဲမှုပေတည်း၊ ပြောင်းလဲမှု အလွန် မြန်လှ၏၊ မျက်တောင် တစ်ခတ်ခန့် အတွင်းမှာပင် တကိုယ်လုံးကျွတ် လှုပ်ရှား၏၊ တကိုယ်လုံးကျွတ် အသစ် အဟောင်း ပြောင်းလဲ၏၊ အသစ်အသစ်စု ဖြစ်ပေါ်မှုကို ဇာတိဓမ္မဆိုသည်၊ အဟောင်း အဟောင်းစု ကွယ်ပျက်မှုကို မရုဏဓမ္မ၊ အနိစ္စဓမ္မဆိုသည်၊ ခြေလှမ်းတိုင်း ခြေလှမ်းတိုင်းမှာ ဤနည်းချည် မှတ်၊ ဤအချက်လည်း ပညာရှိသောသူတို့ ရိပ်မိဖွယ် ကောင်းလှ၏၊ ပညာနည်းသော သူတို့မှာ ကျွဲပါးစောင်းတီးသာ ဖြစ်ကုန်၏။

ဦးခေါင်း၊ ဦးနှောက် ခေါ်သော မာမူ မြေဓာတ်စုကို ဉာဏ်နှင့် ကွက်ခြား၍ မြင်တတ်မှ အသစ်၊ အဟောင်းပြောင်းလဲမှုကို မြင်နိုင်သည်။ ခဏမစဲ ရှိနေသော ဇာတိဓမ္မ၊ မရဏဓမ္မ၊ အနိစ္စဓမ္မကို မြင်နိုင်သည်။ သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင် ဖြစ်နိုင်သည်။ မာမူသက်သက် ကွက်ခြား၍ မမြင်ဘဲ ဦးခေါင်း သဏ္ဌာန်၊ ဦးနှောက်ခဲသဏ္ဌာန်တို့ကိုသာ မြင်၍ နေခဲ့လျှင် ဦးခေါင်း၊ ဦးနှောက်ခဲ မည်သည် မသေမီအကြားမှာ ဦးခေါင်းသစ်၊ ဦးခေါင်းဟောင်း ပြောင်းသည် လဲသည်ဟူ၍ မရှိ၊ ဦးနှောက်သစ်၊ ဦးနှောက်ဟောင်း ပြောင်းသည် လဲသည်ဟူ၍ မရှိ၊ မသေမီအကြား မရဏဓမ္မဟူ၍ မရှိဟု ထင်မြင်၍ နေလိမ့်မည်။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိတည်း၊ သဏ္ဌာန်ဆိုသည်ကား ပညတ်တည်း၊ အဟုတ်ရှိသော ဓာတ်မျိုး ဓမ္မမျိုးမဟုတ်၊ စိတ်ထဲတွင် အထင်ကြီး ထင်၍နေသော အထည်ကြီးတည်း။

သဏ္ဌာန်ကား တခြား၊ မာမူကား တခြား၊ သဏ္ဌာန်ကား တခြား၊ အာပေါ ဟူသော ဖွဲ့စေးမှုကား တခြား၊ သဏ္ဌာန်ကား တခြား၊ ပူမှုကား တခြား၊ သဏ္ဌာန်ကား တခြား၊ အေးမှုကား တခြား၊ သဏ္ဌာန်ကား တခြား၊ ဝါယော ဟူသော ပူရှမှု တောင့်တင်းမှုကား တခြား၊ သဏ္ဌာန်ကား တခြား၊ စက္ခုကား တခြား၊ သဏ္ဌာန်ကား တခြား၊ အဆင်းဓာတ် အရောင် ဓာတ်ကား တခြား၊ သဏ္ဌာန်ကား တသက်လုံး အသစ်၊ အဟောင်းပြောင်းလဲသည် မရှိ၊ သေပြီးသည်နောက် အလောင်းကောင်ဖြစ်သည်တိုင်အောင် ရှိ၏။ မာမူစသော အဟုတ်ရှိသော ဓာတ်တို့ကား ခြေတစ်လှမ်းအတွင်း မှာပင် အမျိုးမျိုး ပြောင်းလဲ၏၊ အမျိုးမျိုး ဖြစ်ပေါ်၏၊ အမျိုးမျိုး ချုပ်ပျက် သေဆုံး၏၊ သဏ္ဌာန်ကား သက္ကာယဒိဋ္ဌိနိုင်ငံတည်း၊ ဓာတ်တို့ကား သမ္မာဒိဋ္ဌိနိုင်ငံတည်း။

ထို့ကြောင့် မိမိတို့၏ ကိုယ်ခန္ဓာမှာ ဓာတ်အမှုတို့ကို မမြင်ကြကုန်၍ ဦးခေါင်းသဏ္ဌာန်၊ မျက်စိသဏ္ဌာန်၊ နားရွက်သဏ္ဌာန်၊ နှာခေါင်းသဏ္ဌာန်၊ ဆံပင်သဏ္ဌာန်၊ အမွှေးသဏ္ဌာန် အစရှိကုန်သော သဏ္ဌာန်တို့ကိုသာ မြင်၍ နေကြကုန်မှုကား သက္ကာယဒိဋ္ဌိတို့ချည်းသာတည်း။ မိမိတို့ ခန္ဓာကိုယ်မှာ ခဏမစဲ တသဲသဲ ဆိုက်ရောက်၍ နေသော ဇာတိဓမ္မကိုလည်း မမြင်နိုင်

ကြကုန်လတ္တံ့၊ ဇရာဓမ္မကိုလည်း မမြင်နိုင်ကြကုန်လတ္တံ့၊ မရဏဓမ္မကိုလည်း မမြင်နိုင်ကြကုန်လတ္တံ့၊ ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်-ဟူ၍ တသက်လုံးမှာ တစ်ခါမျှ မတွေ့နိုင်ကြကုန်လတ္တံ့။

(ဤကား ၂၂-ပါးသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိ အတ္တဝါဒပါဒါန်တို့တွင် မာမဟူသော ပထဝီဓာတ်ဘစ်မျိုးမှာ အတ္တဝါဒပါဒါန် တည်ထောင်၍ နေပုံကို အမြွက်မျှ ပြဆိုလိုက်သော အခန်းတည်း၊ ကြွင်းသော ၂၇ - ခုသော ရုပ်ဓာတ်, ၅၃-ခုသော နာမ်ဓာတ်တို့ကိုလည်း အသီးသီး အတ္တဝါဒပါဒါန် တည်ဆောက်၍ နေပုံကို သက္ကာယဒိဋ္ဌိအခန်း၌ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော အတိုင်း သိလေ။)

အထန်အပြင်း၊ အယူတင်း၍၊ ဝဋ်ခင်း ဝဋ်နယ်၊ ဝဋ်ပင်လယ်မှာ လွတ်ဖွယ်မအား၊ တမားမားသည်။ ။လေးပါး ဥပါဒါန် - စွမ်းရည်တည်း -

ဟူသော လင်္ကာဝါကျ၌ ‘လွတ်ဖွယ်မအား’ ဆိုသည်ကား လွတ်ခွင့်မရ၊ လွတ်ခွင့်မပေါ် ဆိုသည်။ ။ ‘အထန်အပြင်း၊ အယူတင်း၍’ ဟူရာ၌ လောဘ ဟူသော ကာမုပါဒါန် အယူတင်းမှု၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဟူသော အတ္တဝါဒပါဒါန် အယူတင်းမှု ၂-ပါးရှိ၏။ အလွန်ခိုင်မာလှသော ကြိုး၏ အဖျား၌ သားတစ်နှင့်တကွ ငါးမျှားချိတ်ကို ဖွဲ့၍ ထိုကြိုးကို အင်းကြီး အလယ်မှာ စိုက်ထားသောတိုင်မှာ ဖွဲ့၍ထားရာ၌ သားတစ်ကို မျိုမိ၍ ဝမ်းထဲ၌ အသည်းအူမှာ ငါးမျှားချိတ်မိ၍ နေသော ငါးသည် ထိုတိုင်၏ အနီး အပါးမှာ သွားကာ လာကာ အမှတ်မဲ့ နေလျှင် ငြိမှန်း၊ မိမှန်း၊ အလွန်ကြီး တင်းမှန်း၊ ကျပ်မှန်း မသိသာလှသေး၊ ထိုတိုင်မှ ခွာ၍ ဝေးရာသို့ သွားမည်ဟု ရုန်းသော အခါမှ တင်းကျပ်မှန်း သိလေ၏။ တံငါ၏ လက်တွင်း၌သာ သေဆုံးရလေ၏။ ထို့အတူ ဤလူအပေါင်းတို့သည်လည်း မိမိတို့ ပိုင်ထိုက်သော သက်ရှိ သက်မဲ့ ပစ္စည်း ဝတ္ထုတို့၏ အလယ်၌ လုပ်ကိုင် စောင့်ရှောက် နေစဉ်အခါ ထိုပစ္စည်း ဝတ္ထုတို့၌ တွယ်တာသော တဏှာသည် အလွန် တင်းကျပ်၏ဟု မသိသာလှသေး၊ ဘုရား တရားတော်ကို ကြားနာ၍ သားမယားကို

စွန့်၍ ထွက်ရသော်-ပစ္စည်းဝတ္ထုကဲ့သို့ စွန့်၍ ထွက်ရသော်ဟု အကြံ ပြုသောအခါ အကြံပြုကာမျှနှင့်ပင် စိတ်နှလုံးမှာ တင်းကျပ်၍လာ၏။

‘ငါထွက်သွားသော် ငါ့မယား၊ ငါ့စည်း၊ ငါ့ဝတ္ထုစု ဘယ်လို ဖြစ်မည်’ဟု အပိတ်အဆို့တော့ အလွန် တင်းကျပ်၍လာ၏။ နှစ်၊ လ ရွှေ့ပြောင်းရပြန်၏။ နှစ်၊ လ ဆိုက်ပြန်၍ ထွက်မည် ကြံပြန်လျှင်လည်း တင်းကျပ်မြဲ တင်းကျပ်ပြန်၏။ ကာမုပါဒါန် ကြိုးတန်းလန်းနှင့်ပင် သေကြရ၏။ ထိုကဲ့သို့ အကြံပြုသည်မှာကား တစ်ဘဝထက် တစ်ဘဝ ရင့်သန်၍ သွားတတ်၏။ ထွက်လိုသော သဒ္ဓါ ဆန္ဒ တစ်ဘဝထက် တစ်ဘဝ အားသန်၍ သွားတတ်၏။ သဒ္ဓါ၊ ဆန္ဒ အားကောင်းလှသော အခါ ထွက်ပြေးနိုင်လတ္တံ့။ ဘုရားတရားတော်ကို ကြားနာရလျက်နှင့်မှ နိက္ခမဆန္ဒ မဖြစ်လာသော သူတို့အား ထိုဥပါဒါန်မှ ထွတ်နိုင်ရန် မျိုးစ မြင်စပင် မရှိလေသေး။ ရန်သူမျိုး ငါးပါးကြောင့် လည်းကောင်း၊ ရောဂါဆိုး အနာဆိုး စသည်တို့ကြောင့် လည်းကောင်း ထိုဝတ္ထုတို့ ပျက်စီးခြင်းသို့ ရောက်ခဲ့သော် လည်းကောင်း၊ ပျက်စီးမှုနှင့် စိုးရိမ်ခွင့် ဆိုက်ခဲ့သော် လည်းကောင်း ကာမုပါဒါန် သန်လျှင် သန်သည့်အလျောက်၊ ပျော့လျှင် ပျော့သည့်အလျောက် သောက၊ ပရိဒေဝ၊ ဒုက္ခ၊ ဒေါမနဿ တရားတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုတရားတို့ကား ဥပါဒါန်၏ အခိုးအကင်း တို့တည်း။

ကာမုပါဒါန် အမြွက် ပြီး၏။

လူကောင် ပမာဏရှိသော မီးဖြစ်ခဲ့ကြီးသည် ရှိသတတ်။ ပကတိ အခါ၌ ဖက်ပိုက်၍ပင် နေသော်လည်း အေး၏။ ကော်ပတ်ဖြင့် တိုက်ခဲ့သည်ရှိသော် ဘယ်နေရာမှာပင် တိုက်သော်လည်း မီးတောက်သည် သာ ဖြစ်၏။ မီးမတောက်သော နေရာဟူ၍ မရှိ၊ မီးတောက်၍ ထိုမီးဖြစ် ခဲ့ကြီးနှင့် တကွ အနီး အပါး ပေါ်လျဉ်းသမျှ အိမ်ရာ ကျောင်းကန် ရှိသမျှကို ခဏချင်း လောင်နိုင်၏။ ထို့အတူ ‘ငါ-ငါ’ ဟူသော သက္ကာယ-ဒိဋ္ဌိသည်လည်း သူတပါးတို့ အထိအပါး မရှိမူ၍ မိမိ အလိုအလျောက်

ချမ်းကြည်စွာ နေသောအခါ၌ မထင်ရှားသေး၊ သူတပါးတို့က မိမိ ကိုယ်ကို ကာယကံ၊ ဝစီကံဖြင့် အနာတရ ထိပါးလာသောအခါ တကိုယ် လုံးမှာ ဘယ်နေရာကိုပင် ထိသော်လည်း ထိသမျှနေရာတိုင်းက 'မီးတောက် ၏'၊ 'ငါ့ကို ပြုရသလား' ဟု 'ငါ' ထွက်၍လာ၏။ တစ်ယောက်သော သူ၏ ဦးခေါင်းမှာ ဆံပင်သည် နှစ်ကုဋေ လေးသန်းရှိသည်ဟူ၏။ မွေးညင်းသည် ကိုးသောင်းကိုးထောင် ရှိသည်ဟူ၏။ စော်ကား ရမ်းကားမှုနှင့် ထိခံလျှင် ဆံပင်တိုင်း၊ မွေးညင်းတိုင်းမှ 'ငါမီး' တောက်၏။ ငါ့ကို စော်ကားသည်' ဟု ဖြစ်၏။ ကြီးမားသော ကိုယ်အင်္ဂါတို့မှာ ထိခံမှု ဆိုဖွယ်မရှိ။

(ဤကား သက္ကာယဒိဋ္ဌိဟု ဆိုအပ်သော အတ္တဝါဒုပါဒါန် အယူ အစွဲ ပြင်းထန်ပုံ အမြောက်တည်း။)

ထို ဥပါဒါန် နှစ်ပါးတွင် ကာမုပါဒါန်ကို သာသနာပ ဈာန်ရ ရသေ့များပင် ခွဲနိုင်သေး၏။ အတ္တဝါဒုပါဒါန်ကိုမူကား သာသနာပ၌ သရဘင်္ဂရသေ့ အစရှိသော သဗ္ဗညု ဘုရားအလောင်းတော်ကြီးများမှ သော်လည်း မခွဲနိုင်၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့သည် ကာမုပါဒါန်ကို မိမိတို့၌ အကြွင်းမဲ့ ပယ်ကြကုန်၏။ သူတပါးတို့အား ကာမုပါဒါန် အပြစ်ကို ထင်ရှားအောင် ဟောနိုင်ကုန်၏။ အတ္တဝါဒုပါဒါန်ကိုမူကား မိမိတို့သာ အကြွင်းမဲ့ ပယ်နိုင် ကုန်၏။ သူတပါးကို မဟောနိုင်ကြကုန်။

ထို့ကြောင့် သာသနာပ အခါ၌ မဟာကမ္ဘာ အသင်္ချေပင် ကြာသော်လည်း အတ္တဝါဒုပါဒါန်ကို ကုစားသော ဆေးဟူ၍ မရှိ၊ သဗ္ဗညုမြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူသောအခါ သာသနာတော်မြတ်အတွင်း၌ သာလျှင် အတ္တဝါဒုပါဒါန်ကို ငရဲမီးကြီးမှန်း သိကြရသည်။ ပျောက်ငြိမ်းရာ သော ဆေးလည်း အရာ၊ အထောင်မက ပေါများသည်။ အဘိဓမ္မာ ခုနစ်ကျမ်းသည် အတ္တဝါဒုပါဒါန် ငရဲမီးကြီးကို သတ်ရန် ဆေးပေတည်း။ သုတ္တန်တို့၌ ခန္ဓာဒေသနာ၊ အာယတန ဒေသနာ၊ ဓာတုဒေသနာစသည် အတ္တဝါဒုပါဒါန် ငရဲမီးကို သတ်ရန် ဆေးစုပေတည်း။ လိုရင်းကား-

ရေ၊ မြေ၊ လေ၊ မီး၊ ဓာတ်ကြီး လေးခု၊ စက္ခု၊ သောတာ၊ သာန၊ ငိဝှ၊
ကာယာ၊ မန၊ ဆ အကြည်ဓာတ်၊ ဖဿ ဝေဒနာ၊ စေတနာနှင့်၊ သညာ
တက္ခ၊ ဤဓာတ်မျှကို၊ လှလှ ကိုယ်တွင်၊ ကွင်းကွင်းမြင်က၊ ဥဉ်သက္ကာယ၊
သေကိန်းကျသည်။ ။ဆေးမျှသိဒ္ဓိ-အကျော်တည်း။

ဤ ဆေးနိဒါန်းကို ကျေကျေ ကျက်၍ ထိုတစ်ဆယ်လေးပါးသော
ဓာတ်ချင်း ဓမ္မရင်းတို့ကို မိမိ ကိုယ်ခန္ဓာ အတွင်း၊ သူတပါး ကိုယ်ခန္ဓာ
အတွင်း၌ ကွင်းကွင်းကွက်ကွက် ပျက်မှု၊ ဖြစ်မှု ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်နှင့်တကွ လှလှ
ပိုင်ပိုင် မြင်စွမ်းနိုင်အောင် ခိုင်လုံသော သဒ္ဓါ၊ ဆန္ဒ၊ ဝီရိယဖြင့် နေ့ ည မခြား
အားထုတ်ရာသတည်း။

အဋ္ဌမ ပျို့လင်္ကာ အဖြေ ပြီး၏။

ဥပါဒါနပစ္စယာ ဘဝေါ

နဝမ ပျို့လင်္ကာ အဖြေ

စွမ်းရည် ပြင်းထန်၊ ဥပါဒါန်ဖြင့်၊ ခန္ဓာ ဓမ္မ၊ ကိုယ်ကာယ၌၊ အတ္တ အစွဲ၊
မြဲကြီး မြဲ၍။ ။ရဲရဲ ရက်ရက်၊ ကိုယ်အတွက်ကြောင့်၊ သက်သတ်၊ ခိုးမှု၊
စသည်ပြုလျက်၊ အကုသလ၊ ဓမ္မ ဆယ်တန်၊ အပြစ် လျှံ၏။ ။တဖန်
နောက်နှောင်း၊ ငါလျှင် ကောင်းစိမ့်၊ အကြောင်း ရည်ရော်၊ အရှည်
မျှော်လျက်၊ သူတော်ဓလေ့၊ ရသေ့၊ ဟောင်း၊ လှူဒါန်းငွေ၊ ပဉ္စင်နှင့်၊
အဋ္ဌအင်္ဂ၊ ဒသင်္ဂီတည်း၊ လေးလီဗြဟ္မ၊ ဝိဟာရဈာန်၊ ဆယ်တန် ကသိုဏ်း၊
အလှိုင်းများစွာ၊ ဘာဝနာဟု၊ ဆယ်ဖြာ ပုည၊ ကုသလကို၊ လုံ့လ ကြိုးစား၊
ကောင်းမှုပွား၏-

ဟူသော လင်္ကာဝါကျ၌ ဒုစရိုက်ဆယ်ပါးသည် အကုသိုလ် ကမ္မဘဝမည်၏၊
ထိုဆယ်ပါးတွင် ပါဏာတိပါတမူသည်-

(၁) ကာမုပါဒါန် အတုက်ကြောင့် ဖြစ်သော ပါဏာတိပါတမှု၊

(၂) အတ္တဝါဒုပါဒါန် အတုက်ကြောင့် ဖြစ်သော ပါဏာတိပါတမှု-

ဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိ၏။ မိမိ၏ သက်ရှိ၊ သက်မဲ့ စည်းစိမ် ဥစ္စာကို ယူသည့် အတုက်ကြောင့် လည်းကောင်း၊ ဖျက်ဆီးသည့် အတုက်ကြောင့် လည်းကောင်း၊ သူတပါးတို့၏ သက်ရှိ၊ သက်မဲ့စည်းစိမ်ကို ရလို ယူလိုသည့် အတုက်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ မုဆိုးမှု၊ တံငါမှု စသည်ကို ပြု၍ သားမယား စည်းစိမ်ကို မွေးမြူလိုသည့် အတုက်ကြောင့် လည်းကောင်း သူ့အသက်ကို သတ်ကြသော အမှုသည် ကာမုပါဒါန် အတုက်နှင့် သတ်မှုပေတည်း။ မိမိကိုယ်ကို ထိပါးသည်ကို၊ စော်ကားသည်ကို၊ ပြိုင်ဆိုင်သည်ကို မခံလို၍ သတ်မှုသည် အတ္တဝါဒုပါဒါန် အတုက်နှင့် သတ်မှုပေတည်း။ ။ သူ့ဥစ္စာကို ခိုးဝှက်၊ လုယက် တိုက်ခိုက်ခြင်း အဒိန္နာဒါန်မှု အစရှိသော ဒုစရိုက် ကူးပါး တို့၌လည်း ဤနည်းတူသိလေ။

အထူးကား ကာမေသုမိစ္ဆာစာရနှင့် အဘိဇ္ဈာတို့မှာ ကာမုပါဒါန် ကြောင့်၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိမှာ အတ္တဝါဒုပါဒါန်နှင့်ဒိဋ္ဌုပါဒါန်တို့ကြောင့် ဖြစ်သည်ဟု အထူး ဆိုသင့်၏။ ။ ဤသို့လျှင် ကိုယ်တွင်း၌ စွဲလမ်းပြင်းထန် ဥပါဒါန် ရှိမှသာလျှင် ဒုစရိုက်ကို ပြုကြကုန်၏။ ။ ယခုဘဝ၌ ကာမဝတ္ထုတို့၌ တွယ်တာသော ကာမုပါဒါန် ရှိနေကုန်သော သူတို့အား နောင်ဘဝအဆက် ဆက်တို့ကို လှမ်းမျှော်၍ တွယ်တာတောင့်တသော ကာမုပါဒါန် တရားသည် ထင်ရှားရှိနေ၏။ ။ ယခုဘဝ၌ မည်သည့် အလှူကို လှူကြလျှင် ဘယ်မျှ လောက် ကြီးကျယ်စွာသော လူ့စည်းစိမ်ကို ရနိုင်သည်၊ နတ်စည်းစိမ်ကို ရနိုင်သည် ဟူ၍ လောကီချမ်းသာနှင့် စပ်သော ဒါနကုသိုလ်အကျိုးကို ကြားနာကြရသောအခါ ကာမုပါဒါန် လှုံ့ဆော်မှုကြောင့် ထိုအလှူကို လှူဒါန်းလိုသော သဒ္ဓါ၊ ဆန္ဒ ကပ်ကြကုန်၏။ လှူဒါန်းကြကုန်၏။ ငါးပါးသီလ အကျိုး၊ ရှစ်ပါးသီလ အကျိုး၊ ဆယ်ပါးသီလ အကျိုးကို

ကြားနာရ၍ ကာမုပါဒါန် လှုံ ဆော်မှုကြောင့် သီလသီတင်း စောင့်ထိန်း
ကြရာ၌လည်း ထို့ အတူပင်တည်း။

(ဤကား ကာမုပါဒါန်ကြောင့် ကာမာဝစရ ဒါနကုသိုလ်မှ၊
သီလကုသိုလ်မှ၊ ဥပေါသထကုသိုလ်မှဟု ဆိုအပ်သော ကုသလကမ္မ
ဘဝဖြစ်ပုံတည်း။)

ဒါန၊ သီလ ကုသိုလ်ပြုပြီးမှ နောက်နောက်ဘဝ၌ အသက်ရှည်ခြင်း၊
အဆင် လှခြင်း၊ ချမ်းသာကြီးခြင်း၊ ခွန်အားကြီးခြင်း၊ ဉာဏ်ပဋိဘာနီ
ကြီးခြင်း - ဟူသော ကောင်းကျိုး တရား ငါးပါးနှင့် ပြည့်စုံသော
လူအဖြစ်ကို ရသည်။ နတ်အဖြစ်ကို ရသည် - ဟု ကြားနာရသော
အခါ အတ္တဝါဒုပါဒါန် လှုံ ဆော်မှုကြောင့် ထိုကဲ့သို့သော အကျိုးကို
ရခြင်းငှာ ဒါနကုသိုလ်၊ သီလကုသိုလ်ကိုပြုကြကုန်၏။ ။ဗြဟ္မဝိဟာရ
ဘာဝနာ၊ ကသိုဏ်းဘာဝနာများကို ပွားများကြလျှင် ကာမာဝစရ
ကုသိုလ် အနေမျှ ပွားများနိုင်ကြမူ လူ့ပြည်၊ နတ်ရပ် မြတ်သော ဌာန၌
မည်သို့ ထူးမြတ်သော လူအဖြစ်၊ နတ်အဖြစ်ကို ရသည် - ဟူ၍
လည်းကောင်း၊ ရူပါဝစရ ဈာန်ယိုအောင် ပွားများနိုင်ကြမူ ကမ္ဘာ
များစွာ အသက်ရှည်သော ရူပဗြဟ္မာအဖြစ်ကို ရသည်ဟူ၍လည်းကောင်း၊
အရူပါဝစရဈာန်ထိအောင် ပွားများနိုင်ကြမူ အလွန် ကမ္ဘာများစွာ
အသက်ရှည်သော အရူပါဝစရ ဗြဟ္မာအဖြစ်ကို ရသည်ဟူ၍လည်းကောင်း
ကြားနာရသောအခါ အတ္တဝါဒုပါဒါန် လှုံ ဆော်မှုကြောင့် ထိုအဖြစ်တို့ကို
ရကြလို၍ ထိုဘာဝနာတရားတို့ကို အားထုတ်ကြကုန်၏။ ရသေ့ပြုကြကုန်၏၊
ရဟန်း ပြုကြကုန်၏။

(ဤကား အတ္တဝါဒုပါဒါန်ကြောင့် ဒါန၊ သီလ၊ ဘာဝနာ-ဟူသော
ကုသိုလ်ကမ္မဘဝတရား ဖြစ်ပွားပုံတည်း။)

စိတ်နှလုံး၌ ကာမုပါဒါန် ဓာတ်ခံ နှိမ့်နည်းသော သူတို့အား လောကီ
စည်းစိမ်ကု ဆိုအပ်ကုန်သော ဘောဂသမ္ပတ္တိ ကာမဂုဏ် အဆောက်
အအုံတို့ကို ရှမ်းရှမ်းစီ ကြားနာ ကြရကုန်သည်ရှိသော် အနာရှိသော
သူတို့အား ညွှော်ကြီး ပြင်းစွာ နှိပ်သောအခါ အနာကင်း ချက်ချင်းထ

သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ နတ်ရူးနာရှိသော သူတို့အား ဗုံသံ၊ ပတ်သံ၊ ဆိုင်းသံ၊ ဝိုင်းသံ ကြားသည်ရှိသော် ခဏချင်း စိတ်ကြွ၍ ထသကဲ့သို့ လည်းကောင်း ခဏချင်း ကာမုပါဒါန် လှုံ့ဆော်ထကြွလာ၏။ မျက်နှာ ရှင်ပြုံး နှလုံးစိုရွမ်း၍ လာ၏။ ။ နှလုံး၌ 'ငါ-ငါ' ဟူသော သညာ၊ စိတ္တ၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဓာတ်ဆိုးဓာတ်ဝါးရှိကုန်သော သူတို့အား အသက်ရှည်ခြင်း၊ အဆင်းလှခြင်း အစရှိသော ဘဝသမ္ပတ္တိ စကားကို ကြားရသည် ရှိသော် ဘဝတဏှာနှင့် တကွသော သညာဝိပလ္လာသ၊ စိတ္တဝိပလ္လာသ၊ ဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသတရားတို့သည် ခဏချင်း လှုံ့ဆော်ထကြွ၍ လာကုန်၏။

- ဘောဂသမ္ပတ္တိသည် ကာမုပါဒါန်၏ အစာအာဟာရပေတည်း။
- ဘဝသမ္ပတ္တိသည် အတ္တဝါဒုပါဒါန်၏ အစာအာဟာရပေတည်း။

မီးမည်သည် ရေနံဆီ အစရှိသော ဆီမီးစာနှင့် တွေ့လျှင် ခဏချင်း တောက်၍ ထသကဲ့သို့ ဘောဂသမ္ပတ္တိအသံကို ရဲ့ရဲ့စိုကြားရလျှင် ကာမုပါဒါန် မီးတောက်၍ ထ၏။ ဘဝသမ္ပတ္တိအသံကို ကြားရလျှင် ရဲ့ရဲ့စို အတ္တဝါဒုပါဒါန် မီးတောက်၍ ထ၏။ ။ နှစ်ရှည်လများ ဆည်းပူးစောင့်ထိန်း၍ လာခဲ့သော တစ်ရာ၊ တစ်ထောင်၊ တစ်သောင်း၊ တစ်သိန်း စသော ရွှေ၊ ငွေ၊ ဥစ္စာပစ္စည်းတို့ကိုပင် အကုန်အစင် လှူဒါန်းလိုသောစိတ် ဖြစ်၍လာ၏။ သီလ သီတင်း စောင့်ထိန်းလိုသောစိတ် ဖြစ်၍လာ၏။ အထွတ်အမြတ်ဖြစ်သော ဘဝသမ္ပတ္တိကို ရခြင်းအကျိုးငှာ ရသေ့ရဟန်းပြုလိုသောစိတ် ဖြစ်လာ၏။ စိတ်ဖြစ်သည့်အတိုင်းလည်း အသက်ထက်ဆုံး တတ်စွမ်းသမျှ အားထုတ် ကြကုန်၏။ သည်ကို ရည်၍—

တဖန် နောက်နှောင်း၊ ငါလျှင်ကောင်းစိမ့်၊ အကြောင်း ရည်ရော်၊ အရှည်မျှော်လျက်၊ သူတော်ဓလေ့၊ ရသေ့ ရဟန်း၊ လှူဒါန်းဝေငှ၊ ပဉ္စင် နှင့်၊ အဋ္ဌအင်္ဂါ၊ ဒသင်္ဂါတည့်၊ လေးလီဗြဟ္မ၊ ဝိဟာရဈာန်၊ ဆယ်တန် ကသိုဏ်း၊ အလှိုင်းများစွာ၊ ဘာဝနာဟု၊ ဆယ်ဖြာပုည၊ ကုသလကို၊ လုံ့လကြို စား၊ ကောင်းမှုပွား၏—

ဟူ၍ ဆိုပေသည်။ ။ ကမ္မဘဝဟူသော စကား၌ ဘဝဆိုသည်ကား

ဖြစ်သည်၊ ပွားသည် ဆိုလိုသတည်း၊ ကုသိုလ်ဖြစ်သည်၊ အကုသိုလ်
ဖြစ်သည်၊ ကုသိုလ်ပွားသည်၊ အကုသိုလ်ပွားသည်-ဟူလိုသတည်း။

လောက၌ ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါတို့အား ကိုယ်အင်္ဂါ လှုပ်ရှား၍
ပြုသမျှသော ကာယကံမူ၊ နှုတ်အင်္ဂါလှုပ်ရှား၍ ပြောသမျှ ဆိုသမျှသော
စကားမူ၊ စိတ်ထဲတွင် ကြံစည်သမျှသော စိတ်အမှုတို့သည် ကုသိုလ်
သော်လည်း ဖြစ်ရမည်၊ အကုသိုလ်သော်လည်း ဖြစ်ရမည်၊ ကောင်းသော
နှလုံးသွင်း ဖြစ်အံ့ ကုသိုလ်ဖြစ်၏၊ မကောင်းသော နှလုံးသွင်းဖြစ်အံ့
အကုသိုလ်ဖြစ်၏၊ ဤသို့သောကုသိုလ်ဖြစ်မှု၊ အကုသိုလ်ဖြစ်မှုကိုဘဝဆိုသည်၊
ထိုဘဝဟု ဆိုအပ်သော ကုသိုလ်ဖြစ်မှု၊ အကုသိုလ် ဖြစ်မှုသည်လည်း
နောင် ပဋိသန္ဓေအကျိုးကို ပေးနိုင်လောက်အောင် အစေ့၊ အဆန်
အောင်မာသောအမှုလည်း ရှိသည်၊ မအောင်မာသောအမှုလည်း ရှိသည်၊
အကုသိုလ်အရာ၌ ပါဏာတိပါတ အစရှိသော အကုသလ ကမ္မပထ
ဆယ်ပါးသည် အောင်မာသော အကုသိုလ်မှုတည်း။ ။ကုသိုလ်အရာ၌
ကုသလကမ္မပထ ဆယ်ပါးသည် အောင်မာသော ကုသိုလ်မှုတည်း။

- ဤ “ဥပါဒါနပစ္စယာ ဘဝေါ” ဟူသော ပုဒ်၌ကား အောင်မြင်
သည် ဖြစ်စေ၊ မအောင်မြင်သည် ဖြစ်စေ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်မှု
အလုံးစုံကိုပင် လိုအပ်၏။ ။အလုံးစုံသည်ပင် ဥပါဒါန်ကို အစွဲ
ပြု၍ ဥပါဒါန် ရှိနေသည့်အတွက်ကြောင့် ဖြစ်ရ၏။
- “ဘဝပစ္စယာ ဇာတိ” ဟူသော နောက်ပုဒ်၌ကား ကမ္မပထ
မြောက်သော ကုသိုလ်မှု၊ အကုသိုလ်မှုကိုသာ လိုအပ်၏။

မြေပြင်၌ မြက် သစ်ပင်တို့သည် ရှေးရှေးနှစ်၌ ဖြစ်ပွားပြီးသော မြက်
သစ်ပင်တို့၌ အသီးအစေ့ဘို့သည် ဖြစ်ထွန်းကုန်၍ ထိုအသီးအစေ့တို့မှ
နောက်နောက် မြက် သစ်ပင်တို့သည် အစဉ်အဆက် တစ်ကမ္ဘာလုံး
ဖြစ်ပွား၍နေကြကုန်သကဲ့သို့ တစ်ယောက်တစ်ယောက်သောသတ္တဝါတို့၏
ခန္ဓာအစဉ် ဘဝအစဉ်တို့သည်လည်း ရှေးရှေးဘဝတို့၌ အသီးအစေ့နှင့်
တူသောကုသိုလ်မှု၊ အကုသိုလ်မှု၊ ကုသိုလ်တရား၊ အကုသိုလ်တရားတို့သည်

တစ်ဘဝလုံး ဖြစ်ထွန်း ပွားများကုန်၍ ထိုကုသိုလ်မျိုးစေ့၊ အကုသိုလ် မျိုးစေ့တို့မှ နောက်နောက်ဘဝ နောက်နောက် ခန္ဓာတို့သည် အနုမတဂ္ဂ သံသရာ ဘဝအဆက်ဆက် ဖြစ်ပွားနေကြကုန်၏။ သည်ကို ရည်၍-

နှစ်ပါးကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်ဟု၊ ထိုထိုဘဝ၊ ဖြစ်သမျှ၌၊ ဗီဇပြည့်ဖြိုး၊
အမျိုးမျိုးကြောင့်၊ အကျိုးတရား၊ အရှည်ပွားသည်။ ။ နှစ်ပါးဘဝ-
စွမ်းရည်တည်း-

ဟူ၍ ဆိုပေသည်။ ထိုကုသိုလ်ဖြစ်မှု၊ အကုသိုလ်ဖြစ်မှု ဟူသော ဘဝ နှစ်ပါးတွင် အကုသိုလ်ဖြစ်မှု၌ သူ့အသက်ကို ဖျက်ဆီးလိုသော စိတ်၊ စေတနာမည်သည် ကိုယ်သန္တာန်မှာ အမြဲရှိနေလော့ပုဂ္ဂိုလ်မျိုး၊ သတ္တဝါ မျိုး မဟုတ်၊ ကာမုပါဒါန် အရေးအခွင့်၊ အတ္တဝါဒုပါဒါန် အရေးအခွင့် ကြုံကြိုက်၍ ထိုအခွင့်လှုံဆော်၍ ပေးမှ ပူးဝင် ကပ်ရောက် လာသော အာဂန္တုဓာတ် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်မျိုး သာတည်း။ ထို အခွင့်လှုံဆော်မှု ချုပ်ငြိမ်းပြန်လျှင် ထိုပါဏာတိပါတ စိတ်စေတနာ အာဂန္တုဓာတ်သည် နှလုံးထဲ၌ မီးတောက် သေပျောက်သကဲ့သို့ ဓာတ်၏ သေခြင်း၊ ဓာတ်၏ ပျက်ခြင်းဖြင့် သေပျက် ချုပ်ပျောက်လေ၏။ စိတ်ကောင်း၊ စေတနာ ကောင်း ဖြစ်ပေါ်၍လည်းပြန်၏။ ။ အဒိန္နာဒါန စေတနာ၊ ကာမေသုမိစ္ဆာ- စာရ စေတနာ၊ မုသာဝါဒ စေတနာ၊ ပိသုဏဝါစာ စေတနာ၊ ဖရုသဝါစာ စေတနာ၊ သမ္မပ္ပလာပ စေတနာ၊ အဘိဇ္ဈာ၊ လောဘ၊ ဗျာပါဒ၊ ဒေါသ၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတို့သည်လည်း ထို့အတူ သူ့အခွင့်နှင့် သူ့ကိုယ်သန္တာန်မှာ ကပ်ရောက်လာကြကုန်သော အာဂန္တုဓာတ် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်မျိုးတို့ချည်း သာတည်း။

ပကတိလူမှာ တစ္ဆေ ပူးဝင်၍ နေသောအခါ တစ္ဆေ အလိုရှိရာ ထိုလူ ပြုကျင့်၊ ပြောဆို၊ ကြံစည်ရသည်။ တစ္ဆေ ခွာထွက်မှ ပကတိ လူစိတ် ဝင်ခွင့်ရသည်။ အစိမ်း သရဲ ပူးဝင်သောအခါ အစိမ်း သရဲ အလိုရှိရာ ထိုလူ ပြုကျင့် ပြောဆို ကြံစည်ရသည်။ အစိမ်းသရဲ ခွာထွက်မှ ပကတိ လူစိတ် ပေါ်ခွင့်ရှိသည်။ ဤဥပမာအတူမှတ်။ ။ ဒါနစိတ်၊ ဒါနစေတနာ၊ သီလစိတ်၊ သီလစေတနာ၊ ဘာဝနာစိတ်၊ ဘာဝနာစေတနာတို့လည်း

ထိုနည်းတူ အာဂန္တုဓာတ် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်မျိုးတို့ ချည်းသတ်ည်း၊ သူ့အခွင့် နှင့်သူ ဆိုက်တိုက်ရာ ဆိုက်တိုက်ရာ ကိုယ်သန္တာန်မှာ ဖြစ်ပေါ်လာကြသော အာဂန္တုဓာတ် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်မျိုးတို့သတ်ည်း။

နဝမ ပျို့လင်္ကာ အဖြေ ပြီး၏။

ဘဝပစ္စယာ ဇာတိ

ဒသမ ပျို့လင်္ကာ အဖြေ

ဘဝစွမ်းရေ၊ ကံနှစ်ထွေကြောင့်၊ သဗ္ဗေသတ္တာ၊ သတ္တဝါတို့၊ ဖြစ်ရာဘဝ၊ ဆုံပြန်ကလည်း၊ ကေ၊စတု၊ ငါးခု ခန္ဓာ၊ ကံချရာ၌၊ မွေတာစစ်၊ သစ်တလဲလဲ၊ အနဲနဲလျှင်၊ ဖြစ်မြဲဇာတ်-

ဟူသော လင်္ကာဝါကျ၌ အသညသတ်ပုဂ္ဂိုလ်မှာ ရုပ်ခန္ဓာတစ်ပါးသာ ရှိသည်။ အရူပပုဂ္ဂိုလ်မှာ နာမ်ခန္ဓာလေးပါးသာ ရှိသည်။ ကြွင်းသောပုဂ္ဂိုလ် တို့မှာ ခန္ဓာငါးပါး ရှိကုန်သည်။ သည်ကို ရည်၍ - 'ကေ၊စတု၊ ငါးခု ခန္ဓာ' ဆိုသည်။ ဤဇာတိအရာ၌ ဆိုနှင့် ဆိုရန် ရှိသမျှကို တတိယပိုဒ် အဖြေမှာ ပဋိသန္ဓေ လေးမျိုးနှင့်တကွ ပြဆိုခဲ့ပြီ။

ဆိုဖွယ်အထူးကား-ဤလင်္ကာမှာ ရှေးဘဝ၌ ပြုခဲ့သော ကံတည်း ဟူသော အကြောင်းကြောင့် နောက်နောက်ဘဝမှာ အစစွာ ဖြစ်ပေါ် သော ဘဝသစ်ဇာတိကိုသာ ပြဆိုပေသည်။ ဇာတိသည်မူကား-

- (၁) ဘဝသစ် ဇာတိတစ်ပါး၊
- (၂) သန္တတိ ဇာတိတစ်ပါး၊
- (၃) ခဏိက ဇာတိတစ်ပါး-

ဟူ၍ ဇာတိတရား သုံးပါး ရှိ၏။ ။ထိုသုံးပါးတို့တွင် ဖြစ်ရာဘုံဘဝမှာ စုတေပြီးနောက် ထိုထိုဘုံဘဝ၌ အစစွာ ဖြစ်ပေါ်မှုကို ဘဝသစ်ဇာတိ ဆိုသည်။ ထိုဇာတိကား ဖင်ရှားပြီ။

သန္တတိဇာတိ ဆိုသည်ကား တစ်ဘဝ အတွင်းမှာ တစ်နှစ်အတွင်း၊ တစ်လအတွင်း၊ တစ်ရက်အတွင်း၊ တစ်နာရီအတွင်း၊ တစ်ထိုင်အတွင်းမှာ ကိုယ်ခန္ဓာ၌ အထူးထူး အထွေထွေ ဖြစ်ပေါ်မှုသည် သန္တတိဇာတိ မည်၏။ ထိုင်၍နေရာမှ ထိုင်စမှ အညောင်းအညာ မရှိသေး၊ အပူအပင် မရှိသေး၊ အတောကြာလျှင် ညောင်းရုပ်၊ ညာရုပ်၊ ပူရုပ်၊ ပင်ရုပ် ဖြစ်ပေါ်၍ လာ၏။ ဘယ်နေရာက ညောင်း၍လာသည်၊ ဘယ်နေရာက ပူ၍လာသည်ဟု အများသိကြ၏။ ရုပ်သစ်၊ နာမ်သစ် ဖြစ်ပေါ်မှု ဇာတိဓမ္မဟူ၍ကား မသိကြ။

ငါ ညောင်းလာသည်၊ ငါ ပူလာသည်၊ ငါ ခြေညောင်း၍ လာသည်၊ ငါ ခြေပူ၍ လာသည်ဟု သက္ကာယဒိဋ္ဌိအတိုင်းသာ သိကြ၏။ ဥဏှဓာတ်မီး လွန်သော ရုပ်ကလာပ်မျိုးကို ညောင်းရုပ်၊ ညာရုပ်၊ ပူရုပ်၊ ပင်ရုပ် ဆိုသည်။ ဥဏှဓာတ်မီး အင်းကြီး၍ လေဓာတ် လွန်၍ လာသောအခါ ထုံမှု၊ ကျဉ်မှု၊ ထုံရုပ်၊ ကျဉ်ရုပ် ပေါ်၍လာသည်။ ထိုအခါ ခြေ ဟူသော ပညတ်သဏ္ဌာန်ကို ဉာဏ်နှင့် ဖယ်ရှား၍ ပူမှု၊ အေးမှု ဟူသော တေဇောဓာတ်မီး သက်သက်ကို ကွက်ခြား၍ ဉာဏ်နှင့် ကြည့်လျှင် တိမ်တောင်၊ တိမ်တိုက် တက်သကဲ့သို့ အပူဓာတ်မီး ဖြစ်ပေါ်ပွားများ၍ လာသည်ကို မြင်လတ္တံ့။ အပူဓာတ်မီးဖြစ်ပေါ်ရာဌာန၌ အအေးဓာတ်မီးပျောက်ကွယ်၍ ကုန်သည်ကိုလည်း မြင်လတ္တံ့။ မကြာမီ အေးချမ်းသော ခြေတစ်ခုလုံး ကုန်ဆုံး၏။ ပူပန်၊ ညောင်းညာသော ခြေ ဖြစ်၍ နေ၏။ ရုပ်သစ်၊ ရုပ်ဟောင်း လဲပြောင်းမှု ကိုယ်တွေ့ ဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ကြ၏။

ထိုနောက် တစ တစ ထုံရုပ် ပေါ်၍ လာသည်လည်း ထင်ရှား၏။ ထိုနောက် တစ တစ ကျဉ်ရုပ် ဖြစ်၍ ပေါ်လာသည်လည်း ထင်ရှား၏။ ဤ၌ မပျောက်ငြိမ်းမီအတွင်း ညောင်းမှု၊ ညာမှု၊ ထုံမှု၊ ကျဉ်မှု တစ်စဉ် တဆက်တည်း ဖြစ်၍ တစ်ခါညောင်း၊ တစ်သုတ်ညောင်း၊ တစ်ကြိမ် ညောင်းဟု မှတ်ယူကြသော ဇာတိဓမ္မသည် သန္တတိ ဇာတိ မည်၏။ ။ ဤနည်းအတူ ရပ်ခြင်း၊ သွားခြင်းတို့၌လည်း အညောင်းအညာ ဖြစ်၍ လာမှု၊ အညောင်းအညာ ပြေပျောက်မှု၊ အဖျားတက်မှု၊ အဖျားကျမှု၊

အနာရောဂါ ဖြစ်သော အလှည့်၊ အနာရောဂါ ပျောက်သော အလှည့်၊
 ကိုယ်အင်္ဂါ ပျက်သော အလှည့်၊ အေးသော အလှည့်၊ အိုက်သော အလှည့်၊ ချမ်း
 သော အလှည့်၊ အားရှိသော အလှည့်၊ အားလျော့သော အလှည့်၊ ဆာလောင်
 သော အလှည့်၊ ဝလင်သော အလှည့်၊ လှုပ်ရှားသော အလှည့်၊ မလှုပ်ရှား
 သော အလှည့်၊ အိပ်သော အလှည့်၊ ထိုင်သော အလှည့်၊ ရပ်သော အလှည့်၊
 သွားသော အလှည့်၊ ကွေးသော အလှည့်၊ ဆန့်သော အလှည့် အစရှိ
 သည်ဖြင့် တကိုယ်လုံး၌လည်းကောင်း၊ ထိုထိုကိုယ်အင်္ဂါ ၌လည်းကောင်း
 ရုပ်အမျိုးမျိုး ပြောင်းလဲ၍ ဖြစ်ကြသော အမှုတို့သည် တစ်နေ့နေ့မှာပင်
 အမျိုးနှစ်ရာမက ဖြစ်ကြကုန်၏။ ထိုသို့ဖြစ်ကြရာ၌ တလှည့် တလှည့်သော
 ရုပ်သစ်ဖြစ်မှု၊ တစ်မျိုးတစ်မျိုးသော ရုပ်သစ်ဖြစ်မှုသည် တစ်ခုတစ်ခုသော
 သန္တတိဇာတိ မည်၏။

ရှေး၌ သွားခြင်းအမှု၌ ခြေတစ်လှမ်း တစ်လှမ်းမှာ တကိုယ်လုံး
 အကျွတ် ရုပ်တစ်မျိုးတစ်မျိုး ပြောင်းလဲမှုကို ပြဆိုခဲ့ပြီ။ ထိုနည်းအတိုင်း
 ကြည့်တတ်မှ မြင်နိုင်မည်။ မကြည့်တတ်လျှင် သေသည့်တိုင်အောင် အသစ်
 အဟောင်း ပြောင်းလဲခြင်း မရှိသော သဏ္ဌာန်ရိပ်ကြီး ခုခံ၍ နေလိမ့်မည်။
 ထိုသဏ္ဌာန်ရိပ်ကြီးကား သဏ္ဌာယဒိဋ္ဌိ၏ နိုင်ငံကြီးပေတည်း။ အနုမတဂ္ဂ-
 သံသရာမှာ သဏ္ဌာယဒိဋ္ဌိနိုင်ငံ သဏ္ဌာန်ရိပ်ကြီးကို ပယ်ခွင်း၍ အတွင်း
 ဓာတ်နုကို ရှူနိုင်သောဉာဏ် တရံတဆစ်မျှ မဖြစ်ခဲ့ကြ၍ ယနေ့ထက်တိုင်
 ယောင်တီး ယောင်တ နေကြရသည်။ ဤသန္တတိဇာတိမေ့၌ လိုရင်း
 အကျဉ်းချုပ်စကားမူကား လောက၌ ကိုယ်ခန္ဓာမှာ ဘယ်လိုဖြစ်သည်၊
 ဘယ်ဟာဖြစ်သည်၊ ပေါ်သည်၊ ပေါက်သည်၊ ပွားသည်ဟူ၍ ကိုယ်တွေ့ဒိဋ္ဌိ
 ပြောဆိုကြသော အမှုစုသည် ဇာတိချည်းမှတ်။

ယခု ငါ့မှာ ဘယ်လို အကြံဖြစ်သည်၊ ဘယ်လို စိတ်ဖြစ်သည်၊ လိုချင်စိတ်
 ဖြစ်သည်၊ မလိုချင်စိတ် ဖြစ်သည်၊ ပြုချင်စိတ် ဖြစ်သည်၊ မပြုချင်စိတ်
 ဖြစ်သည် အစရှိသည်ဖြင့် ဖြစ်လုံးနှင့် သုံးကြသမျှသည် ဇာတိစကား
 ချည်းတည်း။ ထို့အတူ ငါ့မှာ လောဘဖြစ်သည်၊ ဒေါသဖြစ်သည်အစရှိသော

ကေား၊ စိတ်ထဲမှာ ဘယ်လိုအကြံပေါ်လာသည်၊ ဘယ်လိုအကြံပေါက်လာသည်၊ ကိုယ်ခန္ဓာမှာ ဘယ်အနာဖြစ်လာသည်၊ ဘယ်လိုဖြစ်လာသည်၊ ဘယ်လိုပေါက်လာသည်၊ ဘယ်အနာပေါက်လာသည် အစရှိသော အချက်တို့ကို ဆိုလိုသည်။

ခဏိကဇာတိ နှိုသည်ကား ကိုယ်ခန္ဓာတစ်ခုလုံး၌ ဓာတ်မီးသည် အမှန်ဖြစ်၏။ ကိုယ်ခန္ဓာဟူသမျှသည် ဓာတ်ခဲကြီး၊ ဓာတ်မီးတုံးကြီးပေတည်း။ တကိုယ်လုံးမှာ အေးမှု၊ နွေးမှု၊ ပူမှု၊ လွတ်သော အကွက်ဟူ၍ အဏုမြူမှုမရှိ၊ မီးမည်သည် တရှိန်ရှိန် တရွှေ့ ထမြဲဓမ္မတာပေတည်း။

တကိုယ်လုံးဝယ် ရောတည်ဖြစ်သော မြေဓာတ်သည် မီး၏ မှီတွယ်ရာ ဓာတ်မီးစာဖြစ်၏။ ခပ်သိမ်းသော ရုပ်ဟူသမျှသည် မာမှုဟူသော မြေဓာတ်၌ မှီကြရ၏။ မြေဓာတ်ပျက်ဆုံးလျှင် ပျက်ဆုံးကြရ၏။ မီးမည်သည် မှီရာကို အမြဲစား၏။ အမြဲလည်းပေါက်ပွား၏။ မီးကိုစေ့စေ့ကြည့်၍ နေလျှင် လှုပ်လှုပ်ရွှေ့ရွှေ့ မြင်ကြသမျှသည် အသစ်အသစ် ပေါက်ပွားမှု၊ အဟောင်းအဟောင်းကုန်ဆုံးမှုပေတည်း။ ထို့ကြောင့် ပကတိမီးကို စေ့စေ့စိစိကြည့်၍ နေလျှင် လှုပ်လှုပ် လှုပ်လှုပ် ရွှေ့ရွှေ့ မြင်သမျှ ခဏိကဇာတိနှင့် ခဏိကမရဏမှုချည်းမှတ်။ ထို့အတူ မီးခဲကြီးအတိ ဖြစ်သော ဤကိုယ်ခန္ဓာမှာလည်း မျက်တောင်တစ်ခတ် လျှပ်တစ်ပြက်မစဲ တသဲသဲ တရွှေ့ ဓာတ်မီးစားမှု၊ ဓာတ်မီးပွားမှု၊ ရုပ်ပွားမှုကို သိလေ။ ထို့ကြောင့် ဓမ္မပဒပါဠိတော်၌-

ယထာ ပုဗ္ဗုဋ္ဌကံ ပဿေ၊ ယထာ ပဿေ မရီစိကံ။

ဧဝံ လောကမဝေက္ခန္တံ၊ မစ္စုရာဇာ န ပဿတိ-

ဟူ၍ ဟောတော်မူသည်။

ပုဗ္ဗုဋ္ဌကံ၊ ရေပွက်ကို။ ပဿေ ယထာ၊ ရှုသကဲ့သို့လည်းကောင်း။ မရီစိကံ၊ တံလှုပ်ကို။ ပဿေ ယထာ၊ ရှုသကဲ့သို့လည်းကောင်း။ ဧဝံ၊ ဤအတူ။ လောကံ၊ မိမိခန္ဓာကိုယ်၊ သူတပါးခန္ဓာကိုယ် တည်းဟူသော

လောကကို။ အဝေကုန္တံ၊ စေတေဇဉ် ရှုမြင်၍ နေသော သူကို။ မစ္စုရာဇော၊
သေမင်းသည်။ န ပဿတိ၊ မမြင်နိုင်။

မီးပြင်းထည့်၍ ကျိုချက်သဖြင့် ပွက်ပွက်ဆူ၍ နေသော အိုးတုင်းမှာ
ရေပွက်ငယ်တွေကို စေ့စေ့စိစိ ကြည့်၍ နေသော သူသည် အပေါ်မစဲ
အပျက်မစဲ တသဲသဲ တရွရွနေသော ရေပွက်ငယ်တွေကို မျက်မှောက်
ထင်ထင် မြင်ရှိသကဲ့သို့ မိမိကိုယ်ခန္ဓာ၊ သူတပါး ကိုယ်ခန္ဓာ၌ အပေါ်
မစဲ အပျက်မစဲ တသဲသဲ တရွရွနေမှုကို ဝိပဿနာ ပညာ မျက်စိဖြင့်
မျက်မှောက် ထင်ထင် ရှုမြင်ပွားများသော မိန်းမ၊ ယောက်ျားကို
သေမင်းသည် မမြင်နိုင် ဟူလို။

(‘ယထာ ပုဗ္ဗဠကံ ပဿေ’ ဟူသော ပုဒ်၏ အဓိပ္ပာယ်။)

နှလအခါ၌ ကျယ်လှစွာသော ရေမရှိသော အင်းပြင်ကြီးများ၌
တံလှုပ်ခိုးမည်သည် ထ၏။ အောက်ရေခိုးတက်သည်ကို အထက်ကနေရောင်
ကြောက်သောအခါ လှုပ်လှုပ် လှုပ်လှုပ် မြင်ရသော ဝတ္ထုကို တံလှုပ်
ဆိုသည်။ မြေမှ ပေါ်ထွက်၍ ကောင်းကင်သို့ တလှုပ်လှုပ်ထင်မြင်အောင်
တက်သည်။ တံလှုပ်ခိုးစုသည် မြေသို့ ပြန်၍ ဝင်သည် မရှိ၊ ကောင်းကင်
၌သာ ကွယ်ပျောက်ကြလေ၏။ ဤ ကိုယ်ခန္ဓာအတုင်းမှ တလှုပ်လှုပ်
ပေါ်၍နေသော စိတ်အကြံအစည်၊ ဝိတက်အကြံအစည်၊ လောဘ၊ ဒေါသ
အစရှိသော နာမ်တရားတို့ကိုလည်း ထိုတံလှုပ်နှင့် တူစွာ ရှုရမည်။
ထိုတံလှုပ်မှုနှင့် တူစွာ ထင်မြင်အောင် ရှု၍ နေသော သူကို သေမင်းသည်
မမြင်နိုင် ဟူလိုသည်။

(‘ယထာ ပဿေ မရီစိကံ’ ပုဒ်၏ အဓိပ္ပာယ်။)

‘သေမင်း မမြင်နိုင်’ဟူသော စကား၌ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ နိုင်ငံသည်
သေမင်းနိုင်ငံ မည်၏။ သေမင်းသည် ပေါရိသာဒမင်းနှင့် တူ၏။ သက္ကာယ-
ဒိဋ္ဌိသည် ပေါရိသာဒမင်း၏ အလုပ်အကျွေး ဖြစ်သော ရသက အမည်
ရှိသော စားတော်ကဲနှင့် တူ၏။ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော သက်သက်သော ဓာတ်
သဘော၊ အာဂန္တုသဘော၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် သဘောတို့ကို မသိ မမြင်

ကြကုန်မှု ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ ငါ၊ သူတပါး၊ ယောက်ျား၊ မိန်းမ၊ ဦးခေါင်း၊ ခြေ၊ လက်၊ မျက်ခွက်၊ မျက်နှာ၊ နှုတ်လျှာ၊ ခံတွင်း၊ မွေးညင်း၊ ဆံပင်၊ အင်္ဂါကြီး ငယ်၊ ဘယ်သူ၊ ဘယ်ဝါ ဟူ၍သာ သိမြင် ထင်စွဲ၍ နေကြကုန်သော သူတို့သည် သေမင်း၏ မျက်မှောက်၌ ဓားအောက်လည်ခံ ဖြစ်ကုန်သော သူတို့ပေတည်း။ အဘယ့်ကြောင့်နည်း ဟူမူ သေမင်းနိုင်ငံမှ လွတ်နိုင်ရန် အခွင့်အလမ်း မရှိကြသည်၏ အဖြစ် ကြောင့်တည်း။

ပြဆိုခဲ့ပြီးသော ဓာတ်သဘော စသည်ကို ဉာဏ်မျက်စိဖြင့် ဒိဋ္ဌ ရှုမြင်၍ နေကြကုန်သော သူတို့သည်မူကား သက္ကာယဒိဋ္ဌိ၏ ဦးခေါင်းကို ဖောက်ခွဲ၍ နေသောသူ၊ သေမင်း၏ မျက်လုံးကို ဖောက်ခွဲ၍ နေသောသူ မည်ကုန်၏။ အဘယ့်ကြောင့်နည်းဟူမူ ထိုသို့သော ရှုမြင်မှုသည်သာလျှင် သေမင်း၏ နိုင်ငံ၊ သေမင်း၏ ဓားအောက်မှ ထွက်ပေါက်၊ ထွက် လမ်းကြီး ဖြစ်ပေသောကြောင့်တည်း။ ဥပမာကား-လောက၌ ဘီလူး၊ သဘက်က နိုင်သော ဆေးဝါး ပညာလည်း မရှိ၊ မြင်နိုင်သော ဆေးဝါး ပညာလည်း မရှိသော သူတို့သည် ဘီလူး၊ သဘက်တို့၏ အနိုင်ကျင့်မှု ကိုသာ ခံကြရကုန်၏။ ဘီလူး၊ သဘက်တို့ကို မြင်နိုင်သော ဒိဋ္ဌစက္ခုဆေး၊ အသေ သတ်နိုင်သော ဝိဇ္ဇာမယဆေး ရှိသော သူတို့ကား ဘီလူး၊ သဘက်တို့၏ နိုင်ငံကို လွန်နိုင်ကုန်၏။ ဘီလူး၊ သဘက်တို့၏ အနိုင်ကျင့် မှုကို မခံကြရကုန်ပြီ။ မိမိတို့ကသာ ဘီလူး၊ သဘက်တို့ကို နှိပ်စက်ကြ ကုန်၏။ သတ်နိုင်ကြကုန်၏။

ထိုသူတို့ကို ဘီလူး၊ သဘက်တို့က အထူးထူး အထွေထွေ ဖန်ဆင်း၍ မပြနိုင်ကြကုန်ပြီ။ မလှည့်ပတ် နိုင်ကြကုန်ပြီ။ မိမိတို့ ကိုယ်ကို မကွပ် နိုင်ကြကုန်ပြီ။ ထိုသူတို့၏ ကိုယ်ကို မပူးနိုင်၊ မကပ်နိုင်ကြကုန်ပြီ။ ထို စကား၌ ‘သေမင်း’ ဆိုသည်ကား ခန္ဓာကိုယ်နှင့် အပြည့် အမြဲ ပါရှိ၍ နေသော ရှေး၌ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော မရဏဓမ္မ၊ အနိစ္စဓမ္မသည် ‘သေမင်း’ မည်၏။ မရဏသဘော၊ အနိစ္စသဘော ရှိသော ရုပ်ခန္ဓာ၊ နာမ်ခန္ဓာ၊ ရုပ်ဓာတ်၊ နာမ်ဓာတ် စသည်လည်း ‘သေမင်း’ မည်၏။ ထို ၂ ပါးသော

သေမင်းတို့သည် ဝိပဿနာ သမ္မာဒိဋ္ဌိဘက် မရှိကုန်သော အန္တပုထုဇဉ် တို့အား ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ ငါ၊ သူတပါး၊ လောက၌၊ မိန်းမ စသည်ဖြင့် အထူးထူး အထွေထွေ ဖန်ဆင်း၍ ပြနိုင်ကုန်၏။ လှည့်ပတ်နိုင်ကုန်၏။ မိမိ တို့၏ ဇာတိသဘာဝကို မမြင်နိုင်အောင် ကွယ်နိုင်ကုန်၏။ မိမိတို့ကိုပင် ‘ငါ၊ ငါ’ ဟု ဆိုရအောင် ပူးကပ်နိုင်ကုန်၏။

အန္တပုထုဇဉ်တို့သည် အနမတဂ္ဂသံသရာ၌ ထိုသေမင်းတို့ကိုပင် ‘ငါ၊ ငါ’ ပြု၍ ယခုထက်တိုင် လာကြကုန်၏။ ရုပ်ခန္ဓာ၊ နာမ်ခန္ဓာ၊ ဓာတ်သဘာဝ တို့ကို ပြဆိုခဲ့ပြီးသော ရေပွက်အတူ၊ တံလှုပ်အတူထင်မြင်နိုင်ကြကုန်သော သူတို့ကိုမူကား ထိုသေမင်း နှစ်ပါးတို့သည် အထူးထူး အထွေထွေ ဖန်ဆင်း၍လည်း မပြနိုင်ကြကုန်ပြီ။ မလှည့်ပတ်နိုင်ကြကုန်ပြီ။ မကွယ်နိုင် ကြကုန်ပြီ။ ‘ငါ၊ ငါ’ ဟု ထင်မှတ်အောင် မပူးကပ်နိုင်ကြကုန်ပြီ။ ဤသို့သော အဓိပ္ပာယ်ဖြင့် “ဝေံ လောကမဝေက္ခန္တံ၊ မဇ္ဈရာဇာ န ပဿတိ” ဟူ၍ ဟောတော်မူသည်။

(ဤကား ခဏိကဇာတိ၏ အချက်ကို ပြဆိုသော စကားဟည်း။ ဤခဏိကဇာတိကို ရည်၍ ပါဠိတော်မှာ- “ခန္ဓာနံ ပုတုဘာဝေါ၊ အာယ- တနာယ ပဋိလာဘော” ဟူ၍ ဟောတော်မူသည်။ ဤလင်္ကာပိုဒ်မှ ကြွင်းကျန် သော နောက်စကားစု ထင်ရှားပြီ။)

ဒသမ ပျို့လင်္ကာ အဖြေ ပြီး၏။

ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏံ

ကောဒသမ ပျို့လင်္ကာ အဖြေ

သန္ဓေဇာတိ၊ တဖန်ငြိ၍၊ ဩဘုံသူ၊ လူလူနတ်နတ်၊ မတ်မတ်မားမား၊ ဖြစ်ပြန်ငြားသင်၊ သုံးပါးအရွယ်၊ စလယ်အဆုံး၊ ရှိမြဲထုံးဖြင့်၊ အနှုန်းစဉ်စီ၊ သန္ဓေချီက၊ နာရီစဉ်သင့်၊ အဆင့်ဆင့်လျှင်၊ ရင့်မြဲ၊ ရော်မြဲ၊ ယသင်တည့်၊ မစဲနေည၊ တရွရွလျှင်၊ ခဏသန္တတိ၊ အဂ္ဂိဇရာ၊ နှစ်ဖြာလေ့စဉ်မီး၊ အရှိန် ညီး၍၊ အကြီးအငယ်၊ အရွယ်ခြားနား၊ အစားစားလျှင်၊ အသွားတွင်တွင်၊ မစဲနိုင်၏-

ဟူသော လင်္ကာဝါကျ၌ အဓိပ္ပာယ်ကား- ဥပဿာန်တို့တွင် တခုခုသော ဘုံ၊ တစ်ခုခုသော ဘဝ၌ ဇာတ်၊ ရုပ်သေးပြရာ၌ သူ့အခန်းဆိုင်ရာ သူဝတ်စား တန်ဆာဆင်ယင်၍ ဇာတ်ထွက်သကဲ့သို့ သတ္တဝါတို့မှာလည်း စုတိကျ၍ ဘဝဇာတ်သိမ်းပြန်လျှင် မိမိတို့ကံချထားရာ ထိုဘဝမှ တစ်ဘဝ တစ်ဇာတ် ထွက်ရပြန်၏။ ပဋိသန္ဓေကိစ္စနှင့် ဘဝအသစ် ဖြစ်ပေါ်ရပြန်၏။ ဖြစ်ပေါ် ပြန်လျှင်လည်း ဇာတ်နှင့်မူ၌ အစိုးရသော ဇရာတရား၊ ဇာတ်သိမ်းမှု၌ အစိုးရသော မရဏတရား အပြီးပါရှိပြန်၏။

ဇရာအကြောင်းတရား

ပါရိပုံ ဥပမာကား-ဘယ်နေရာမှာ မဆို မြက် သစ်ပင် ပေါက်ရောက် လာသည်ရှိသော် မြက် သစ်ပင်ခေါ်သော ရုပ်တရားစုသည် ရင့်ခြင်းအမှု ဟူသော ဇရာမီး မဝင်နိုင်၊ မကပ်နိုင်အောင် ခိုင်လုံသော အနှစ်သာရမရှိ၊ နံနက်၌ ပေါက်သော မြက်သစ်ပင်သည် ညနေတိုင်လျှင် တစ်မျိုး ရင့်၏။ ညနေ၌ ပေါက်သော မြက် သစ်ပင်သည် နံနက်တိုင်လျှင် တစ်မျိုး ရင့်၏။ ပေါက်စ၌ နုထွတ်သော ရုပ်သားအတိုင်း အခိုင်အမြဲ တည်၍ မနေနိုင်၊ ဤမြက် သစ်ပင်တို့၌ ရင့်မှုတစ်လမ်း၊ တစ်ခဏထက် တစ်ခဏ ကြီးပွား သန်မာ၍လာမှုကား တစ်လမ်းပေတည်း။

မြေဥတု၊ လေဥတု၊ ရေဥတု အများတို့ ဝိုင်းအံ့ညီညာ၍ ထောက်ပံ့ မှူကြောင့် တစ်ခဏထက် တစ်ခဏ ရုပ်သားတိုးပွား၏။ တစ်ခဏထက် တစ်ခဏ ရုပ်ကလာပ် ပြည့်ဖြိုး၏။ ဤတိုးပွားမှု၊ ပြည့်ဖြိုးမှုတို့ကြောင့် တစ်ခဏထက် တစ်ခဏ ကြီးပွားသန်မာ၍ သွားသတည်း။ ရင့်မှုကြောင့် ကြီးပွားသန်မာ၍ သွားသည်မဟုတ်။ ထိုသို့ ကြီးပွားသန်မာ၍ သွားရာ ၌လည်း အဆုံးစွန် ပျက်စီးကွယ်ပျောက်ရန် အခွင့်သို့ တစ်ခဏထက် တစ်ခဏ နီး၍ သွားမှုသည် ပုံသေပါရှိသည်သာ ဖြစ်၏။ ။ တစ်ခဏထက် တစ်ခဏ နီး၍ သွားမှုဆိုသည်ကား တစ်ခဏထက် တစ်ခဏ ရင့်မှုတည်း။ ရောမှုတည်း။ မှည့်ကျက်မှုတည်း။ ထိုရင့်မှု မရှိခဲ့သည် ဖြစ်ငြားအံ့။

ပျက်ဆုံးမှုသို့ တစ်ခဏထက် တစ်ခဏ နီးမှုမည်သည် မရှိရာ၊ နီးမှုမရှိ ကလည်း ပျက်ဆုံးခြင်းသို့ ရောက်ခွင့်မရှိရာ၊ ကြီးရင့်သော အခါ အလွန် မာသည်မှာလည်း တေဇောမီး၏ အစွမ်းတည်း၊ ထိုမာစဉ် အခါ၌လည်း တစ်ခဏထက် တစ်ခဏ ရင့်မှု၊ ဆွေးမှု ပုံသေ ပါရှိသည်သတည်း။

တစ်ကမ္ဘာလုံး အသက်ရှည်သော ဇမ္ဗူသပြေပင်ကြီးမှာပင် တစ်ခဏထက် တစ်ခဏ ရင့်မှုရှိသည်သာ ဖြစ်၏။ အနှစ်အဆီ အားကြီးသော အပင်မျိုး၊ လုံးပတ်သဏ္ဌာန်ကြီး၍ အသားပြည့်လျက် အချင်းချင်း အထောက်အပံ့ အားကြီးသော အပင်မျိုးတို့မှာ ဇရာအမှု မထင်ရှားတည့်နိုင်၊ အနှစ် အဆီ နည်းပါးသော အပင်မျိုး၊ အနှစ်အဆီမရှိ အကာအတိ ဖြစ်သော အပင်မျိုးတို့မှာ ဇရာအမှု မြန်မြန်ထင်ရှားလွယ်၏။ မဟာပထဝီမြေကြီး၊ မြင်းမိုရ်တောင်ကြီးများမှာပင် ထိုဇရာမှုရှိသည်သာ ဖြစ်၏။ ကမ္ဘာပျက် ချိန်ကျသောအခါ ဆွေးမြည့် သွေ့ယောင်းကြသည်သာ ဖြစ်၏။ ထို့အတူ လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာ၊ ရုပ်ခန္ဓာ၊ နာမ်ခန္ဓာစုသည်လည်း ဇရာမီး မဝင်နိုင်အောင်၊ မကပ်နိုင်အောင် ခိုင်လုံသော အနှစ်သာရမရှိ၊ ပဋိသန္ဓေကိစ္စ၊ ဇာတိကိစ္စနှင့် ဖြစ်ပေါ်သော ခဏမှ စ၍ ဇရာမီး ဝင်ရောက်စွဲခဲ့လျက် အမြဲလောင်ကာ ပါရှိ၍ နေ၏။ အဆုံးတိုင် ပျက်ဆုံးသော အခွင့်သို့ ကျအောင် တစ်ခဏ မစဲ၊ တစ်နာရီမစဲ အမြဲတွင်တွင် သုတ်သုတ်နှင့်၍ နေ၏။

ဇရာမီး၏ အချက်ကို ထင်ရှားအောင် ဆိုဦးအံ့-လူတို့၌ အသက်တမ်း ရှည်ချည်၊ တိုချည်၊ တက်ချည်၊ ဆုတ်ချည်ဖြစ်မှုသည် ဇရာ၏ အမှုပေတည်း။ ကမ္ဘာဦးအခါ၌ လူတို့၏ ကိုယ်ခန္ဓာသည် အနှစ်အဆီ အလွန်ပြည့်၏။ ပဋိသန္ဓေ နေပြီးသည်မှ စ၍ ဇရာမီးသည် အနှစ်အသင်္ချေ လောင်ရ၏။ နှစ်ပေါင်း အသင်္ချေလောင်မှု ကျွမ်း၏။ ထို့ကြောင့် ထိုအခါ အသက်သင်္ချေ တမ်းဖြစ်၏။ ထို့နောက် တစတစ ဗြဟ္မစိုရ်တရား ဆုတ်ယုတ်၍ လာ၏။ ကိုယ်ခန္ဓာမှာ အနှစ်အဆီ တစတစ မြောက်သွေ့ ခေါင်းပါး၍ လာ၏။ ဇရာမီးသည် လူတို့ ခန္ဓာကိုယ်ကို အနှစ် တစ်သိန်းနှင့် ကျွမ်းအောင် လောင်သောအခါ တစ်သိန်းတမ်းဖြစ်၏။ အနှစ်ကိုးသောင်းနှင့် ကျွမ်းအောင်

လောင်သောအခါ ကိုးသောင်းတမ်း ဖြစ်၏။ အစဉ်အတိုင်း ဆုတ်ခဲ့၍ ယခုအခါ အနှစ်တစ်ရာ၊ အနှစ်ကိုးဆယ်၊ အနှစ်ရှစ်ဆယ်နှင့် ကျွမ်းအောင် လောင်၏။ ဆယ်နှစ်တမ်းသို့ ကျသောအခါ လူတို့ခန္ဓာသည် အနှစ်အဆီ ချော်ပြီ။ ကောက်ရိုးကို ညက်စွာထောင်း၍ လုပ်သော အရုပ်ကဲ့သို့ ဩဇာ နှစ်ဆီ ခေါင်းပါး ခြောက်သွေ့၏။ ထိုအခါ ဇရာသည် ဆယ်နှစ်နှင့် ကျွမ်းအောင် လောင်၏။

တဖန် ဗြဟ္မစိုရ်တရား ကပ်ပြန် ပေါ်ပြန် တိုးဟက်ပြန်သော အခါ ကိုယ်ခန္ဓာမှ ဩဇာဆီ အစဉ်အတိုင်း တိုးတက်ပြန်သဖြင့် အသက်နှစ်ဆယ် တမ်း၊ လေးဆယ်တမ်း စသည် တက်ပြန်၍ အသင်္ချေတမ်းသို့ ဆိုက်ပြန်၏။ ဇရာမီး၏ အဖော်သဟဲကား ဇီရဏတေဇောခေါ်သော ဓာတ်မီးတည်း။ ထို့ကြောင့် တေဇောဓာတ်အခန်းသို့ ကျလျှင် အသက်တမ်းကို တေဇော ဓာတ်မီး ပြုပြင်သည်ဟူ၍လည်း ဆိုရ၏။ ။သန်း၊ကြမ်းပိုး၊ခြံ၊ပိုးရွှေ၊ခွေး၊ ဝက်၊ ကြက်၊ ငှက်၊ နွား၊ ကျွဲ၊မြင်း၊ဆင် အစရှိသည်တို့၌လည်း အသီးသီး အသက်တမ်း ကိုယ်စီ ရှိကြသည်မှာ ဇရာမီး၏အမှုပင်တည်း။ စတုမဟာ- ရာဇ်နတ်ပြည်မှာ သူတို့နှစ်နှင့် အနှစ်ငါးရာ အသက်တမ်း၊ တာဝတိံသာ နတ်ပြည်မှာ သူတို့နှစ်နှင့် အနှစ်တစ်ထောင်အသက်တမ်း ဤသို့စသည်ဖြင့် နတ်ပြည်၊ ဗြဟ္မာ့ပြည်တို့၌ အသီးသီး အသက်တမ်း ဖြစ်မှုသည်လည်း ဇရာမီး၏ အမှုပင်တည်း။

အသက်တမ်းမရှိသော ဘုမ္မစိုးနတ်မျိုး၊ ငရဲ၊ ပြိတ္တာ၊ အသူရကာယ် တို့မှာလည်း အားရှိ အားမဲ့ အထူးထူး အထွေထွေ အလွန်များလှသော ကံ၏ အစွမ်း အလွန်ပြဋ္ဌာန်းနိုင်သော ဘုံစုဖြစ်၍ အသက်တမ်းဟူ၍ မရှိ ကြပြီ။ ။ကံအားလျော်စွာ ကိုယ့်ဇရာမီးနှင့်ကိုယ် လောင်ကြ၊ ကျွမ်းကြ ရတော့သည်။ ကောက်ပဲ စပါး၊ မြက်၊ ဝါး၊ ချုံနွယ်၊ သစ်ပင်တို့ကား အရပ်ဒေသ ဗီဇမျိုးရိုး အားလျော်စွာ အသက်တမ်း အသီးသီးရှိ ကြ၏။ ဇရာမီး၏ အမှုချည်းတည်း။ ။တစ်လောကလုံး၌ ဇရာမီး၏ အမှုသည် ဤမျှလောက် ကြီးကျယ်၏။

လူတို့၌ အဆ သုံးဆယ့် သုံးနှစ်နှင့် လေးလသည် ပထမအရွယ်မည်၏။
 အလယ် သုံးဆယ့် သုံးနှစ်နှင့် လေးလသည် ဒုတိယ အရွယ်မည်၏။
 နောက် သုံးဆယ့် သုံးနှစ်နှင့် လေးလသည် တတိယ အရွယ်မည်၏။
 ထိုအပိုင်းအခြား ဖြစ်မှုသည်လည်း ဇရာမီး၏ အမှုပင်တည်း။ တစ်ခုတစ်ခု
 သော အရွယ်ကို သုံးဆယ့် သုံးနှစ် လေးလနှင့် ကျွမ်းအောင် လောင်၏။
 မန္တဒသက၊ ခိန္နာဒသက စသည်ဖြင့် ဆယ်နှစ်စီပြု၍ အရွယ်ဆယ်ပါး ရှိ၏။
 တစ်ခုတစ်ခုသော အရွယ်ကို ဆယ်နှစ်နှင့် ကျွမ်းအောင် လောင်၏။
 အရွယ်ဆိုသည်ကား ထိုထိုအရွယ်တွင်းမှာ တစ်မျိုးတစ်မျိုးစီ ဖြစ်ပွား
 ကြသော နာမ်တရား၊ ရုပ်တရားစုကိုပင် အရွယ်ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ ။
 ထို့ အတူ တစ်နှစ်၊ တစ်နှစ် ကူးပြောင်း၍ သွားမှု၊ တစ်ဥတု၊ တစ်ဥတု
 ကူးပြောင်း၍ သွားမှု၊ တစ်လ၊ တစ်လ ကူးပြောင်း၍ သွားမှု၊ တစ်ပက္ခ၊
 တစ်ပက္ခ ကူးပြောင်း၍ သွားမှု၊ တစ်ရက်၊ တစ်ရက် ကူးပြောင်း၍ သွားမှု၊
 တစ်ပဟိုရ်၊ တစ်ပဟိုရ် ကူးပြောင်း၍ သွားမှု၊ တစ်နာရီ၊ တစ်နာရီ
 ကူးပြောင်း၍ သွားမှုသည်လည်း ဇရာမီး၏ အမှုပေတည်း။

တစ်နှစ်၊ တစ်နှစ် ကူးပြောင်းမှုဆိုရာ၌ ဤခန္ဓာကိုယ်၏ တစ်နှစ်၊
 တစ်နှစ်လျှင် တစ်မျိုးတစ်မျိုး ရင့်ကျက်၍ သွားသည်ကို ဆိုသည်။ ဥတု
 ကူးပြောင်းမှု စသည်တို့၌လည်း ဤနည်းအတူ၊ ဤအလုံးစုံသည်လည်း
 တစ်ခဏထက်တစ်ခဏ ရင့်မှုဖြစ်ပွား၍သွားသော ရင့်မှုစုပေတည်း။ ကာလ
 ကြာမြင့်မှ ထင်ရှားသတည်း။ ။လမ်းမရှိဖူးသေးသော မြေပြင် မြက်
 တောကို လမ်းပြု၍ သွားလာရာ၌ ခြေတစ်ချက် တစ်ချက်နင်းမှု ဒဏ်ရာ
 ဒဏ်ချက်သည် ရုတ်တရက် မပေါ် တည့်သေး၊ မထင်ရှားတည့်သေး၊
 အခေါက်အခါ များမှန်းမသိ များသောအခါ လမ်းရာကြောင်းကြောင်း
 ပေါ်၍လာ၏၊ ထင်၍လာ၏၊ ဤဥပမာကဲ့သို့မှတ်။ ။ဤ တစ်ခဏထက်
 တစ်ခဏ ရင့်မှု ဒဏ်ချက်သည် လူသတ္တဝါ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာကို မဆိုသားဘိဦး၊
 ကာလ ကြာမြင့်လျှင် မဟာပထဝီမြေကြီး၊ မြင်းမိုရ်တောင်၊ စကြဝဠာ
 တောင်တို့နှင့် တကွ အလုံးစုံသော လောကဓာတ်ကိုပင် လောင်ကျွမ်း
 စေလျက် ကမ္ဘာပျက်ရသေး၏။

အနုမတဂ္ဂ သံသရာ ကာလမှာ ပျက်ဆုံး ကွယ်ပခဲ့သော စကြဝဠာ မဟာပထဝီ၊ မြင်းမိုရ်ပေါင်း၊ ကမ္ဘာပေါင်း အနန္တရှိခဲ့ပြီ။ ထိုမျှလောက် ကြီးကျယ်သော ဇရာမီးကိုပင် သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဖုံးလွှမ်းသော ပုထုဇဉ်သတ္တဝါ တို့သည် မိမိ ကိုယ်သန္တာန်မှာ ဇရာဓာတ်၊ ဇရာဓမ္မကို ဓာတ်တစ်ပါး၊ ဓမ္မ တစ်ပါးအဖြစ်ဖြင့် ကွက်ခြား၍ မမြင်နိုင်ကြကုန်၍ ‘ငါ’ ဘယ်အရွယ် ရောက်ပြီ၊ ‘ငါ’ ကြီးပြီ၊ ‘ငါ’ အိုပြီ ဟု ‘ငါ’ ပြု၍ မြင်ကြကုန်၏။

ဇရာ သုံးပါး

ထို ဇရာသည်—

(၁) ဝယောဝုဒ္ဓိဇရာ၊

(၂) သန္တတိဇရာ၊

(၃) ခဏိကဇရာ—

ဟူ၍ သုံးပါးအပြား ရှိ၏။

(၁) အိုမင်းသော အရွယ်သို့ ရောက်၍ ဆံဖြူခြင်း၊ သွားကြွေခြင်း၊ အရေတွန့်ခြင်း အစရှိသည်ဖြင့် ထင်မြင်သော ဇရာသည် ဝယောဝုဒ္ဓိဇရာ မည်၏။

(၂) သန္တတိဇရာ ဆိုသည်ကား—သန္တတိ ဇာတိ၌ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော အတိုင်း အခါအားလျော်စွာ အခွင့်အားလျော်စွာ ကိုယ်ခန္ဓာ၌ တစ်မျိုးစီ တစ်မျိုးစီ ဖြစ်ပေါ်ကြကုန်သော ရုပ်တရား၊ နမ်တရားတို့၏ ဆုတ်ယုတ် ကျလျော့ခြင်း အမှုပေတည်း။ ဖျားသော သူမှာ အဖျားတက်သည်ကား သန္တတိဇာတိတည်း။ အဖျား ယခု တက်ပြီး၍ ကျပြီဟု ဆိုရသည်ကား သန္တတိဇရာတည်း။ အဖျားအေးပြီဟု ဆိုရသည်ကား သန္တတိမရဏတည်း။ သန္တပ္ပနတေဇော တောက်၍ ထ-သည်ကို အဖျားတက်သည် ဆိုသည်။ ထိုတေဇော အတက်ရပ်၍ ဆုတ်ကြသည်ကို အဖျားကျသည် ဆိုသည်။ ထိုတေဇော၏ ခဏိကမရဏအားဖြင့် သေဆုံးခြင်းကို အဖျားအေးသည် ဆိုသည်။

ဝမ်း၌ ထမင်းအစာ မရှိသဖြင့် တကိုယ်လုံး အားခွန်ဗလ လျော့ပါး၍ နေ၏။ ထမင်း စားလိုက်သော အခါ တစ်လုတ်ထက် တစ်လုတ် ကိုယ်အား၊ စိတ်အား တောင့်တင်း၍ လာ၏။ ။ဤ၌ အားခွန်ဗလ လျော့ပါးမှုမည်သည်ကား ကိုယ်တွင်းသန္တာန်၌ ထမင်းအစာ အပြည့်ရှိစဉ် အခါ ထမင်းအစာ ထောက်ပံ့မှုနှင့် ဖြစ်ပွား၍ နေကုန်သော ရုပ်သစ် ဓာတ်သစ် ကလာပ်သစ်တို့သည် ဦးခေါင်းမှာ အပြည့်၊ ရင်မှာ အပြည့်၊ ဝမ်းမှာ အပြည့်၊ ခြေမှာ အပြည့်၊ လက်မှာ အပြည့် ရှိနေကုန်၏။ အစာ အိမ်မှာ အစာသစ် လျော့ပါး၍ သွားလျှင် ယိုရုပ်သစ်၊ ဓာတ်သစ်၊ ကလာပ်သစ်တို့သည် ဆီးနှင်းပေါက် ကျေပျောက်သကဲ့သို့ ဦးခေါင်း တွင်းမှလည်း ကျေပျောက်ကြကုန်၏။ ရင်တွင်းမှာ၊ ဝမ်းတွင်းမှာ၊ ခြေမှာ၊ လက်မှာ အသီးသီး ကျေပျောက်ကြကုန်၏။ ကိုယ်တွင်း၊ ဦးခေါင်းတွင်းမှာ ရုပ်ကလာပ်တို့သည် ကျဲရဲသော ရှိကုန်၏။ ထိုအခါ အားခွန်ဗလ လျော့ပါးမှု ဖြစ်၏။ ထိုအခါ ၁ တ္တဝါတို့သည် “ငါ ခွန်အား ဗလ လျော့ပါးသည်”ဟု သိကြ၏။ ဤသူ ခွန်အားဗလ လျော့ပါး သည်ဟု သိကြ၏။ ကိုယ်တွင်း ဦးခေါင်းတွင်း၌ ရုပ်ကလာပ်တွေ ချုပ်ပျောက်၍ ကုန်သည်ဟု မသိကြကုန်။ ။ဤသို့သော အားခွန်ဗလ လျော့နည်းမှုသည်လည်း ရှေ့အဖို့ တောင့်တင်းသည်မှ ဆုတ်ယုတ် လျော့ကျမှုဖြစ်၍ သန္တတိဇရာ မည်၏။ တောင့်တင်းမှုကို အကျွမ်း လောင်၍ ပစ်သော ဇရာမီး အမှုပင်တည်း။

တဖန် အစာထမင်းကို စားမျှသော အခါ တစ်လုတ်ထက် တစ်လုတ် တကိုယ်လုံး တောင့်တင်း ရှင်လန်း၍ လာ၏။ ။ဤ၌ အစာထမင်း လုတ်ကို မျှ၍ အစာသစ်အိမ်၌ တည်သည်နှင့် တပြိုင်နက် ဝမ်းတွင်းမှာ နှင်းပေါက် နှင်းပွားတွေ ဖြစ်ပေါ်သကဲ့သို့ ရုပ်သစ်၊ ကလာပ်သစ်တွေ ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။ ရင်တွင်း၊ ဦးခေါင်းတွင်းမှာ ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။ စား၍ ထမင်းဝလျှင် မစားမီက ချုပ်ပျောက်သော ရုပ်ကလာပ်တို့၏ နေရာမှာ အကုန် ပြည့်ဖြိုးအောင် ရုပ်သစ်၊ ကလာပ်သစ် တည်ထောင်မိပြန်ကုန်၏။ ထိုအခါ ပကတိအတိုင်း ကိုယ်အား စိတ်အား တက်ပွား တောင့်တင်း

ရွှင်လန်းမြဲ ရွှင်လန်းပြန်၏။ ထိုထမင်း အစားအစာ မလည်မချင်း ထိုရုပ်တို့သည် မဆုတ်မလျော့ ပွားများ၍ နေကုန်၏။ ဤသို့ နေသည်ကို သန္တတိဇာတိ ဆိုသတည်း။ ။ဘဖန် ထမင်း အစာလည်၍ ကျပြန်လျှင် ကိုယ်တွင်းသန္တာန် တခွင်လုံးမှ ထိုရုပ်တို့သည် အစဉ်အတိုင်း ချုပ်ပျက် ဆုတ်လျော့ကြပြန်ကုန်၏။ ဒွားခွန်ဗလ လျော့ပါးပြန်၏။ သန္တတိဇရာ မှတည်း။

ဒီချောင်းထဲမှာ ဒီရေတက်သော အမှု၊ ဒီရေ အိသော အမှုသည် သန္တတိဇာတိမျိုးတည်း။ ဒီရေကျလျော့၍ လျော့ပါးမှုသည် သန္တတိဇရာ မျိုးတည်း။ ဒီချောင်းထဲမှာ ဒီရေ ကုန်ပျောက်မှုသည် သန္တတိ မရဏ မျိုးတည်း။ ဤ ကိုယ်ခန္ဓာကြီးသည် ဒီချောင်းနှင့် တူ၏။ အမိဝမ်းမှ ဖွားမြင်သော နေ့မှ စ၍ သေဆုံးသောနေ့ တိုင်အောင် နေ့စဉ်အတိုင်း ရက်စဉ်အတိုင်း ထမင်း အစာနှင့် စပ်၍ ကိုယ်တွင်းသန္တာန်မှာ ရုပ်နု၊ ဓာတ်နု၊ ကလာပ်နုတို့၏ တိုးချည် တက်ချည်၊ ဆုတ်ချည် ကျချည် နေမှုသည် ဒီချောင်းထဲမှာ နေ့တိုင်း နေ့တိုင်း ဒီရေ တက်ချည် ကျချည် နေသည်နှင့် အလွန်တူ၏။ ။တိုးမှု တက်မှုသည် သန္တတိ ဇာတိဓမ္မ ပေတည်း။ ဆုတ်မှု ကျမှုသည် သန္တတိဇရာဓမ္မပေတည်း။ ယခု တဘဝလုံး အပေါက် မြင်အောင် ကြည့်။ ဒီရေ တိုး၍ အိ၍ နေသောအခါ ငါး၊ မိကျောင်း စသော ရေသတ္တဝါတို့သည် အလွန် ရွှင်လန်းမြူးထူးကာ ပါရှိ ကြကုန်သကဲ့သို့ အစာအိမ်၌ ထမင်းပြည့်၍ တကိုယ်လုံး ရုပ်သစ်၊ ဓာတ်သစ်၊ ကလာပ်သစ်တွေ တိုး၍ တက်၍ တည်၍ နေသောအခါ ထိုရုပ်တို့ကို ဖောင်စီး၍ ဖြစ်ပေါ်ကြကုန်သော စိတ်၊ စေတသိက်၊ နာမ် တရားတို့သည် ရွှင်လန်းမြူးထူးကာ ဖြစ်ပေါ်ကြကုန်၏။ ဒီရေ ကျလျော့၍ သွားသောအခါ ထိုရေသတ္တဝါတို့သည် ပါကြလေကုန်သကဲ့သို့ အစာ အိမ်မှာ အစာထမင်း လျော့ပါး၍ ထိုရုပ်တို့ ချုပ်ပျောက်ကြပြန်သော အခါ စိတ်၊ စေတသိက်တို့သည် ချုပ်ပျောက်ရာသို့ အကုန်ပါကြလေ ကုန်၏။

(ဤကား ရုပ်နှင့်အတူ တွဲဖက်၍ ဖြစ်ကြကုန်သော နာမ်တရား တို့၏ သန္တတိဇာတိ၊ သန္တတိဇရာ၊ သန္တတိမရဏ ဖြစ်ပုံတည်း။

ဤကား တစ်နေ့တစ်နေ့လျှင် နှစ်ကြိမ်နှစ်ကြိမ် မျှအပ်သော အာဟာရ
မူနှင့် စပ်၍ ဤကိုယ်အတွင်းမှာ နေ့ညမစဲ သန္တတိဇာတိ၊ သန္တတိဇရာ၊
သန္တတိမရဏတို့၏ ဖြစ်ပုံတည်း။)

ထိုင်မှု၊ ထမှု၊ သွားမှု၊ လာမှု၊ ကွေးမှု၊ ဆန့်မှု စသည်နှင့် စပ်၍လည်း
ကောင်း၊ ပူမှု၊ အေးမှု၊ အိုက်မှု၊ ချမ်းမှု စသည်နှင့် စပ်၍လည်းကောင်း၊
ထိုထိုသို့၊ ဒုက္ခဖြစ်မှုနှင့် စပ်၍လည်းကောင်း သန္တတိဇာတိ၊ သန္တတိ-
ဇရာတို့ကို သိကြကုန်ရာ၏။ ။ထိုင်မှု၌ ထိုင်စ အခါ၌ သာယာရွှင်လန်း
သော ရုပ်တို့သည် ညှိုးနွမ်းဆုတ်ယုတ်ကုန်၏။ ပူပန်၊ ညောင်းညာသော
ရုပ်တို့သည် တထောင်းထောင်း ပေါ်ပေါက်ပွားများ၍ လာကုန်၏။
ဤ၌ ထိုင်စမှာ သာယာရွှင်လန်းသော ရုပ်တို့၏ ပေါ်မှု၊ ပွားများမှုသည်
သန္တတိဇာတိတည်း။ တဖန် ပူပန် ညောင်းညာမှု ဖြစ်ပေါ်လာသော
အခါ ထိုသာယာသော ရုပ်တို့၏ ဆုတ်ယုတ်မှုသည် သန္တတိဇရာတည်း။
ပူပန်ညောင်းညာသော ရုပ်တို့၏ ဖြစ်ပေါ်မှုသည် သန္တတိဇာတိတည်း။
ဤသို့ စသည်ဖြင့် ဆိုလေ။

နာမ်တရားတို့၌လည်း ဒေါသတရားဖြစ်ပွား၍ နေသည်ကား ဒေါသ၏
သန္တတိဇာတိတည်း။ ပွားများမှု ယုတ်လျော့၍ သွားသည်ကား-
ဒေါသ၏ သန္တတိဇရာတည်း။ ပျောက်ငြိမ်း၍ သွားသည်ကား- ဒေါသ၏
သန္တတိမရဏတည်း။ လောဘမှု၊ မာနမှု၊ ဣဿာမှု၊ မစ္ဆဒိယမှုတို့၌
လည်းကောင်း၊ သဒ္ဓါမှု၊ ပညာမှုတို့၌ လည်းကောင်း ဤနည်းတူဆိုလေ။

ဤကား သန္တတိဇရာကို အမြွက်မျှ ဆိုလိုက်သော အခန်းတည်း။

(၃) ခဏိကဇရာကိုကား - ခဏိကဇာတိကို ပြဆိုခဲ့သော မီးကို
စေ့စေ့စိစိ ကြည့်ရှုသော စကားဖြင့်ပင် ပြရ၏။ မီးတောက်ကိုဖြစ်စေ၊
ရဲရဲငြိစွဲ၍ နေသော မီးခဲကိုဖြစ်စေ စေ့စေ့ကြည့်၊ လှုပ်လှုပ် လှုပ်လှုပ်
ရွှရွ ရွှရွ နေသည်ကို မြင်၏။ လှုပ်မှု ရွှမှုမည်သည် အတက်နှင့် အကျ၊
အတိုးနှင့် အဆုတ်၊ အပေါ်နှင့် အငုတ်၊ အဖြစ်နှင့်အပျက် ပြောင်းလဲချက်
ပြောင်းလဲမှုပေတည်း။ အကျ၊ အဆုတ်၊ အငုပ်၊ အပျက်ကား-ခဏိကဇရာမှု၊

ခဏိကမရဏမူပေတည်း၊ ရွှေပေါ်၍ ထသမျှသော အတက်၊ အတိုး အပေါ် ဖြစ်မှုကား ခဏိကဇာတိမူပေတည်း၊ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော ဓမ္မပဒဂါထာ အရ ရေပွက်၏ ဖြစ်ပေါ်မှု ပျက်မှု၊ တံလှုပ်၏ ဖြစ်ပေါ်မှု ကွယ်ပျောက်မှု တို့နှင့်လည်း ပြသိုရာ၏။

သန္တတိဇာတိရှိမှ သန္တတိဇရာ သန္တတိမရဏ ရှိနိုင်သည်။ သန္တတိဇာတိ ရှိခဲ့လျှင် သန္တတိဇရာ ကေန္တရှိတော့သည်။ သန္တတိမရဏ ကေန္တ ရှိတော့သည်။ သန္တတိဇာတိကို ခြားခြားနားနား မြင်နိုင်မှ သန္တတိဇရာ သန္တတိ မရဏတို့ကိုလည်း ခြားခြားနားနား မြင်နိုင်သည်။ ခဏိကဇာတိ ရှိမှ ခဏိကဇရာ ခဏိကမရဏ ရှိနိုင်သည်။ ခဏိကဇာတိရှိလျှင် ခဏိကဇရာ ခဏိကမရဏ ကေန္တရှိတော့သည်။ ။ဖြစ်ပေါ်သော တရား မည်သည် ကောင်းသော တရားပင်ဖြစ်စေ၊ မကောင်းသော တရားပင်ဖြစ်စေ ဆုတ်ယုတ်လျော့ပါးမှုသို့ မရောက်ဘဲ အမြဲ တည်နေသည်ဟူ၍ မရှိ၊ မြန်မြန်ဆုတ်ယုတ်မှု၊ ဖြည်းဖြည်းဆုတ်ယုတ်မှု၊ အလျင်အနှေးသာ ရှိကြ သည်။ ထို့ အတူ ပျက်ဆုံးခြင်းသို့ မရောက်ဘဲ အမြဲ တည်နေသည်ဟူ၍မရှိ၊ အလျင် အနှေးသာ ရှိကြသည်။ ပျက်ဆုံးမှု ဟူသမျှသည်လည်း ဆုတ်ယုတ်ခြင်း ရှေးရှိမြဲ ကေန်တည်း၊ ဆုတ်ယုတ်ခြင်းဟူသမျှသည်လည်း ဖြစ်ပေါ်ခြင်း ရှေးရှိမြဲ ကေန်တည်း။

(ဤကား ဇရာ၏ အကြောင်းအရာတည်း။)

မရဏ သုံးပါး

မရဏသည်လည်း—

- (၁) ဘဝဆုံး မရဏ၊
- (၂) သန္တတိ မရဏ၊
- (၃) ခဏိက မရဏ—

ဟူ၍ သုံးပါး အပြားရှိ၏။

(၁) ဒာယုက္ခယ = အသက်တမ်း ကုန်၍ သေခြင်း တစ်ပါး၊
ကမ္မက္ခယ = ကံအစွမ်းကုန်၍ သေခြင်း တစ်ပါး၊ ဥဘယက္ခယ = အသက်

တမ်းလည်းကုန်၊ ကံအစွမ်းလည်းကုန် နှစ်ပါးဆုံ၍ သေခြင်းတစ်ပါး၊
ဥပစ္ဆေဒက = အကုသိုလ်ကံတစ်ပါး အတင်းဖြတ်၍ သေခြင်းတစ်ပါး၊
ဤ ၄-ပါးသော သေခြင်းသည် ဘဝဆုံးမရဏ မည်၏။

(၂) သန္တတိမရဏသည် နာမ်သန္တတိမရဏ၊ ရုပ်သန္တတိမရဏ ဟူ၍ နှစ်ပါးရှိ၏။ ။နာမ်သန္တတိမရဏဆိုသည်ကား-ဆိုက်တိုက်သော အခွင့် အားလျော်စွာ ဖြစ်ပေါ်လာကုန်သော နာမ်ဓာတ်တို့၏ ကွယ်ပျောက် ပျက်ဆုံးခြင်းတည်း။ ထိုနာမ်သန္တတိမရဏသည် မျက်စိ၌ အမြင်ဓာတ်စု၏ သေဆုံးခြင်း၊ နား၌ အကြားဓာတ်စု၏ သေဆုံးခြင်း၊ နှာခေါင်း၌ အနံ့ဓာတ်စု၏ သေဆုံးခြင်း၊ လျှာ၌ အရသာကို သိသော ဓာတ်စု၏ သေဆုံးခြင်း၊ တကိုယ်လုံး၌ အတွေ့အထိကို သိသော ဓာတ်စု၏ သေဆုံးခြင်း၊ နှလုံးအိမ်တွင်း၌ အကြံအဖန် ဓာတ်စု၏ သေဆုံးခြင်းဟူ၍ ခြောက်ပါး အပြားရှိ၏။ ။ဇယခြောက်ပါး၏ သေခြင်း၊ ဝေဒနာ ခြောက်ပါး၏ သေခြင်း၊ သညာခြောက်ပါး၏ သေခြင်း၊ စေတနာ ခြောက်ပါး၏ သေခြင်း၊ ဝိတက်ခြောက်ပါး၏ သေခြင်း၊ ဝိစာရခြောက် ပါး၏ သေခြင်း၊ ဝီရိယ၏ သေခြင်း၊ ပီတိ၏ သေခြင်း၊ ဆန္ဒ၏ သေခြင်း၊ လောဘ၏ သေခြင်း၊ ဒေါသ၏ သေခြင်း၊ မောဟ၏ သေခြင်း၊ မာန၏ သေခြင်း၊ ဒိဋ္ဌိ၏ သေခြင်း၊ ဣဿာ၏ သေခြင်း၊ မစ္ဆေရ၏ သေခြင်း၊ သဒ္ဓါ၏ သေခြင်း၊ သဝီ၏ သေခြင်း၊ ဟိရီဩတ္တပ္ပ၏ သေခြင်း၊ အလောဘ၏ သေခြင်း၊ အဒေါသ၏ သေခြင်း၊ အမောဟခေါ်သော ပညာ၏ သေခြင်း၊ ကရုဏာ၏ သေခြင်း၊ မုဒိတာ၏ သေခြင်း၊ ဒါနကုသိုလ်စိတ်၏ သေခြင်း၊ သီလကုသိုလ်စိတ်၏ သေခြင်း၊ ဘာဝနာကုသိုလ်စိတ်၏ သေခြင်း၊ ကာယကံ၏ သေခြင်း၊ ဝစီကံ၏ သေခြင်း၊ မနောကံ၏ သေခြင်း အစရှိသည်ဖြင့် နာမ်၏ သေခြင်းသည် များသော အပြားရှိ၏။

‘သေခြင်း’ ဆိုသည်ကား - မီးပြင်းထိုး၍ တစုံတခုကို ကျိုချက်သော အခါ ရေပွက်တို့သည် မီး၏ အဟုန်ကြောင့် ဆူဆူတက်၍ ထကုန်၏။

မီးကို ငြိမ်း၍ ထားသောအခါ ထိုရေပွက်တို့သည် ကွယ်ပျက်ပျောက်ဆုံး၍ ကုန်၏။ ရောကတိတိုင်း ရှိ၏။ တဖန် မီးထိုးပြန်လျှင် ဆူပွက်မြဲ ဆူပွက်ပြန်၏။ မီးငြိမ်းပြန်လျှင် အပွက်အကုန် သေမြဲ သေပြန်၏။ မီးတောက်ပြန်လျှင် ပွက်မြဲ ပွက်ပြန်၏။ မီးမရှိပြန်လျှင် အပွက်သေမြဲ သေပြန်၏။ ဤဥပမာ၌ အပွက်သေသည် ဟူသကဲ့သို့ ထိုထိုဓာတ်၏သေခြင်းတည်း။ ။ လောဘအာရုံ၌ ကြုံတွေ့သောအခါ နှလုံးထဲမှာ လောဘဓာတ် ပွက်ပွက်ဆူဖြစ်ပေါ်၍လာ၏။ ထိုအာရုံနှင့် လွဲပြန်လျှင် ထိုလောဘဓာတ် သေပြန်၏။ အကုန်လုံး ကွယ်ပျက် ပျောက်ဆုံးပြန်၏။ တဖန် ထိုအာရုံနှင့် တွေ့ဆုံပြန်လျှင် လောဘဓာတ် ပွက်ပွက်ဆူဖြစ်ပေါ်ပြန်၏။ အာရုံနှင့် လွဲပြန်လျှင် သေပျောက်မြဲ သေပျောက်ပြန်၏။ ဤသို့ ဓာတ်သေသည်ကို 'မရဏ' ဟု ဆိုသတည်း။

မျက်စိနှင့် ထိုထိုအဆင်းသဏ္ဌာန် တွေ့ထိ၍ နေဆဲအခါ၌ စက္ခုအကြည်ပေါ်မှာ စက္ခုဝိညာဏ်နှင့်တကွ နာမ်အမြင်ဓာတ်စု ပွက်ပွက်ဆူဖြစ်ပေါ်၍နေ၏။ ဤကား နာမ်၏သန္တတိဇာတိဓမ္မတည်း။ ။ ထိုအဆင်းသဏ္ဌာန်နှင့် မျက်နှာလွဲပြန်လျှင် ဝိညာဏ်နှင့်တကွ ထိုနာမ်ဓာတ်စု အကုန်သေ၏။ ပျောက်ပျက်ကွယ်ဆုံး၏။ ဤကား-နာမ်၏ သန္တတိမရဏဓမ္မကြီးတည်း။ ရေကို ကျိုချက်ရာ၌ ရေနှင့် စက္ခုအကြည်သည် တူ၏။ မီးတောက်နှင့် ထိုထိုအဆင်းသဏ္ဌာန်စုသည် တူ၏။ မီးတောက်၏ အဟုန်ကြောင့် ရေအပြင်မှာ ရေပွက်ငယ်တွေ ဆူဆူတက် ပွက်ပေါ်သည်နှင့် ထိုထို အဆင်းသဏ္ဌာန် အရိပ်ခိုက်မှု၊ ထင်မှုကြောင့် စက္ခုအကြည်ပေါ်မှ စက္ခုဝိညာဏ် သေသော နာမ်ဓာတ်စု ဆူဆူတက် ဖြစ်ပေါ်မှု တူ၏။ မီးငြိမ်းလျှင် ရေပွက်ငယ်တွေ အကုန်ပျောက်ဆုံးသည်နှင့် ထိုထို အဆင်းသဏ္ဌာန်အရိပ်စု ခိုက်မှု၊ ထင်မှု မရှိပြန်လျှင် စက္ခုဝိညာဏ်နှင့်တကွသော ထိုနာမ်ဓာတ်စု သေဆုံး ကွယ်ပျောက်မှုသည် တူ၏။

မှန်ရိပ်ဥပမာ

ရှေ့၌ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော မှန်ရိပ်ဥပမာနှင့်လည်း ပြဆိုရာ၌ မှန်မျက်နှာ ထိုထိုဝတ္ထု တိုက်ဆိုင်မိသော အခါ၌ မှန်အပြင်မှာ အရိပ်ပေါ်၏။ မျက်နှာ လွဲပြန်လျှင် ထိုအရိပ် ကွယ်ပျောက်၏။ တဖန် တိုက်ဆိုင်ပြန်လျှင် အရိပ် ပေါ်မြဲ ပေါ်ပြန်၏။ မျက်နှာလွဲပြန်လျှင် အရိပ် ပျောက်မြဲ ပျောက်ပြန်၏။ မှန်အပြင်နှင့် စက္ခုအကြည်တူ၏။ အရိပ်နှင့် စက္ခုအကြည်မှာ ဖြစ်ပေါ်ကြ သော နာမ်ဓာတ်စု တူ၏။ ဖြစ်ပေါ်မှုကား နာမ်ဓာတ်စု၏ ဇာတိဓမ္မတည်း။ ချုပ်ပျောက်မှုကား နာမ်ဓာတ်စု၏ ဖရဏ ဓမ္မကြီးပေတည်း။ ။ ရေအကြည် စသည်တို့၌ ပေါ်သော အရိပ်တို့နှင့်လည်း တူပါ၏။ နေရောင်၊ မီးရောင် တို့၌ ပေါ်သော လူရိပ်၊ သစ်ရိပ်တို့နှင့်လည်း တူပါ၏။ သစ်ပင်ရိပ်မှာ သစ်ပင်နှင့် အဆင်းသဏ္ဌာန်တူ၏။ မြေအပြင်နှင့် စက္ခုအကြည် တူ၏။ နေနှင့် ရှေးကံဟောင်း တူ၏။ အရိပ်နှင့် စက္ခုအကြည်မှာ ပေါ်သော နာမ်ဓာတ်စု တူ၏။

မှန်ဘီလူးကြီးဥပမာ

အန္ဓပုထုဇဉ် သတ္တဝါတို့သည် ရေ၊ မြေ၊ တော၊ တောင်၊ အိမ်ရာ၊ ကျောင်း၊ ကန်၊ နွား၊ ကျွဲ၊ ဆင်၊ မြင်း၊ လူ၊ ရှင်၊ ယောက်ျား၊ မိန်းမ၊ ဦးခေါင်း၊ ခြေ၊ လက် အစရှိသော ထိုထိုအဆင်းသဏ္ဌာန်ကို မြင်ကြသော အခါ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ အတိုင်း ဘယ်ဟာကို ငါမြင်သည်၊ ငါ ကြည့်သည်၊ ငါရှုသည်ဟု ဖြစ်ကြ ကုန်၏။ အမြင်နာမ်ဓာတ်စု ဖြစ်ပေါ်မှုဟူ၍ မသိကြကုန်၊ ထိုဓာတ်စု၏ မြင်မှု၊ ကြည့်မှု၊ ရှုမှုဟူ၍ မသိကြကုန်၊ တဖန် ကွယ်၍သွားပြန်လျှင် ငါမမြင် ပြန်ပြီဟု သိကြကုန်၏။ ထိုနာမ်ဓာတ်စုတို့၏ သေဆုံးမှု၊ ပျောက်ကွယ်မှု၊ အနိစ္စ ရောက်ကြသောအမှုဟု မသိကြကုန်။ ။ အနာအိ၊ အနာဟောင်း ကြီးရှိရာ၌ ပကတိ မျက်စိနှင့် မမြင်ကောင်း၊ မှန်ဘီလူးကြီးတပ်၍ကြည့်မှ မြင်ကောင်းသော သံသေဒဇ ပိုးငယ်တို့သည် အနာနှင့်အပြည့်ကျရောက် ဖြစ်ပေါ်လာရာ၌ ထိုပိုးတို့၏ တိုက်မှု၊ စားမှုကြောင့် အနာသည် ယားယံ၍ လာ၏။ အရည်စက်လည်း ယိုထွက်၍ လာ၏။

အနာရှင်မူကား မှန်ဘီလူးမရှိသည် ဖြစ်၍ ပိုးငယ်တွေကိုပင် ကိုယ့်
 သွေး၊ ကိုယ့်သားမှတ်၏။ ပိုးကိုက်၍ ယားယံသည်ကိုပင် အနာပျောက်
 လို၍ ယားယံသည်ဟု ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာရှိ၏။ ပိုးတို့ကြောင့် ဖြစ်သော
 အရည် အစက် ယိုယွက်သည်ကိုလည်း အနာပျောက်လို၍ မန်းရည်ယို
 သည်ဟု ဝမ်းမြောက်၏။ ထိုအကြောင်းကို သိသော ဆေးသမားဆရာက
 ထိုသူ၏မျက်စိ၌ မှန်ဘီလူးကြီးတပ်၍ ပြသောအခါ၌ အနာထဲမှာ နဂါးတွေ
 က-နေသကဲ့သို့ လောက်လက် ဆူကြွ တရွရွ နေကြသော ပိုးငယ်တွေကို
 မြင်လေ၏။ ထိုအခါမှ ကြက်သီးကြီး ထ၏။ ကြောက်လှ၏။ ယခုပင်
 အတွင်းသို့ အခေါင်းပေါက်အောင် စား၍ပစ်ကြလိမ့်မည် ထင်၏။ မအိပ်ဝံ့
 မနေဝံ့ အနာရိပ်၊ ပိုးရိပ်ကိုသာ တကြည့်တည်း ကြည့်၏။ ဆေးဆရာကို
 တွယ်လာ၏။ သုတ်လိမ်းရန် ပေးသော ဆေးကို နည်းလှသည် ထင်၏။
 နှစ်ကြိမ် သုံးကြိမ် သုတ်လိမ်းရန် ပေးသော ဆေးကို တစ်ကြိမ်တည်း
 အကုန်လိမ်း၏။ ဆေးဆရာက ဣရိယာပထ မျှတရန် အိပ်ပါဟု ဆိုသော်
 မအိပ်နိုင် မအိပ်ဝံ့ ရှိ၏။ အနာကို ကြည့်၍ ဆေးသုတ်လိမ်းမှု၌သာ
 မနေမနား အားထုတ်၏။

ဥပမာ ဥပမေယျ စပ်ဟပ်ပြချက်

- ၁။ အန္ဓပုထုဇဉ်အဖြစ်နှင့် နေသော သတ္တဝါစုသည် အနာသည်၊ ရောဂါသည်
 ကြီးနှင့် တူ၏။
- ၂။ အနုမာဂ္ဂ သံသရာ၌ အစဉ် ဖြစ်၍ လာခဲ့သော မျက်လုံး နှစ်ခုသည်
 အနာဟောင်းကြီးနှင့် တူ၏။
- ၃။ ထိုထို အဆင်းသဏ္ဌာန်နှင့် တွေ့ကြုံမိတိုင်း စက္ခုအကြည်မှာ ဖြစ်ပေါ်
 လာသော စက္ခုဝိညာဏ် အမှူးရှိသော နာမ်ဓာတ်စုသည် ထိုအနာဟောင်း
 ကြီးမှာ ဖြစ်ပေါ်လာသော အလွန် သိမ်မွေ့ စွာသော သံသေဒဇပိုးငယ်နှင့်
 တူ၏။
- ၄။ ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိ ဉာဏ်မျက်စိ ရှိဖူးသေးသည် ဖြစ်၍ ထိုနာမ်
 ဓာတ်စုကို ဓာတ်အသီးအခြား၊ ဓမ္မအသီးအခြား၊ အာဂန္တုတရားစု၊
 ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားစု ဟူ၍ သက်သက် မသိမြင်သည့် အတွက်
 လိုဓာတ်တို့ကို ငါပြု၍ ငါမြင်သည်ဟု ဖြစ်၍ နေကြသော အန္ဓပုထုဇဉ်စု၏

အမှုသည် အာဂန္တုက သံသေဒဇ ပိုးကောင်တွေကို ကိုယ့်သွေး၊
ကိုယ့်သားဟု ဖြစ်သော အနာသည်နှင့် တူ၏။

၅။ ထိုစက္ခုမှာ ဖြစ်ပေါ်ကြသော နာမ်တရားစုတွင်လည်း စက္ခုအတွေ့ဟု
ဆိုအပ်သော စက္ခုသမ္ပယူမှုသည် ထိုအနာဟောင်း၌ ကျသော ပိုးတို့၏
ကိုက်မှုနှင့် တူ၏။

၆။ စက္ခု အတွေ့ကြောင့် ဖြစ်လာသော စက္ခုအရသာဟု ဆိုအပ်သော
စက္ခုသမ္ပယူဇာ ဝေဒနာမှုသည် ထိုအနာဟောင်းမှာ ပိုးတို့၏ ကိုက်မှု
ကြောင့် ဖြစ်သော ယားယံမှုနှင့် တူ၏။

၇။ စက္ခုအရသာကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော ရူပတဏှာသည် ထိုအနာ
ဟောင်းမှာ ပိုးလောက်တို့၏ စားမှုကြောင့် ဖြစ်လာသော သွေးပုပ်ရည်၊
ပြည်ပုပ်ရည်နှင့် တူ၏။

၈။ ကောင်းသော အာရုံကို မြင်ရ၍ တက်ကြွမှု၊ ဝမ်းမြောက်မှု တဏှာဖြင့်
ခံစား စံစားရ၍ တက်ကြွမှု၊ ဝမ်းမြောက်မှုသည် အနာကြီး ယားယံ၍
ဝမ်းမြောက်မှု၊ အရည်ယို၍ ဝမ်းမြောက်မှုနှင့် တူ၏။

၉။ မြတ်စွာဘုရားသည် အနာကု ဆေးသမား ဆရာကြီးနှင့် တူ၏။

၁၀။ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ အစရှိသော ဤပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဒေသနာအတိုင်း
ကိုယ်ခန္ဓာ၌ ကောင်းစွာ သိမြင်သော ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်မျက်စိသည်
ဆေးဆရာကြီး၏ အလွန် လင်းလှစွာသော မှန်ဘီလူးကြီးနှင့် တူ၏။

၁၁။ ဤဒေသနာအရ အဇ္ဈတ္တဓာတ်တို့၏ အသီးသီးသော သဘောအစ
ဖြစ်မှု ပျက်မှု ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်မှု အာဂန္တုအချက်ကို ကောင်းစွာ အောင်မြင်
သောအခါ အနွှဲပုထုဇဉ်အဖြစ်မှ ကျွတ်လွတ်၍ ပညာမျက်စိ အမြင်ရှိသော
ကလျာဏပုထုဇဉ်၊ စူဠသောတာပန်အဖြစ်သို့ ရောက်သော သူသည်
မှန်ဘီလူးလက်ကိုင်ရ၍ သံသေဒဇ ပိုးငယ်တွေကို အကောင်အထည်နှင့်
တကွ နဂါးတွေ က-သကဲ့သို့ တချွေ့ နေသည်ကို မြင်ရသည်နှင့် တူ၏။

၁၂။ မိမိကိုယ်ခန္ဓာ တစ်ခုလုံး၏ ဖြစ်ချည် ပျက်ချည် အတည်မကျ အာဂန္တု-
ဓမ္မ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သဘောကို မြင်သောအခါ ငါ့ငါ့-ဟူ၍ စွဲလမ်းသော
သက္ကာယဒိဋ္ဌိကလည်း မကျေ ကျန်တည်သေး ရှိနေသည်နှင့် သေမှု
ကိုလည်း အစိုးမရ၊ ယခု ထွက်သက်မှာ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ တန်းလန်းနှင့်

သေခွဲလျှင် နောက်ဝင်သက် အခန်းမှာ အပါယ်ဘဝသို့လည်းကောင်း၊ သာသနာမရှိရာဘဝသို့ လည်းကောင်း ကျရောက်၍ သွားမည့်အရေးကို တွေးမိတိုင်း အကြောက်ပွားသဖြင့် တပါးသော ကိစ္စနှင့် မေ့မေ့လျော့လျော့ မနေဝံ့မူ၍ ဝိပဿနာ သမ္မာဒိဋ္ဌိကိုသာ မနေမနား ကြိုးစား အားထုတ်သော သူသည် ထိုအနာမှ ကျရောက်သော ပိုးတို့အတွက် ကြက်သီးလည်းထ ကြောက်ရွံ့လှ၍ ဆေးအမှုကိုသာ မနေမနား အားထုတ်သည်နှင့် တူ၏။

ဤ ဥပမာဖြင့်ကား အနာရှိ၍ ကျလာသော သံသေဒဇ ပိုးငယ်စု ကဲ့သို့ အဆင်းသဏ္ဌာန်နှင့် စက္ခုအကြည်ဝယ် ပြိုင်တွေ့ဆုံမိသောအခါမှ အမြင်ဓာတ်စု အာဂန္တုတို့ စက္ခုအကြည်ပေါ်မှာ တဖွားဖွား ဖြစ်ပေါ်လာ ကြကုန်သည်။ မျက်စိထဲမှာ အမြဲရှိနေကြသော ဓာတ်စု မဟုတ်ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို ပြလိုရင်းတည်း။ တစ်နာရီအတွင်း၊ တစ်ထိုင်အတွင်းမှာပင် ထိုကဲ့သို့ အာဂန္တုက ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဓာတ်သီးဓာတ်ခြား အနေနှင့် မြင်နိုင် ပါမှ မျက်စိ အကြည်ပေါ်မှာ အခါခါ ဖြစ်ပေါ်မှု၊ အခါခါသေမှု၊ အခါခါ ဓာတ်သဉ္စိုင်း ကျမှုကဲ့သို့ မြင်နိုင်မည်။ မရဏကို ပြဆိုသော အရာဖြစ်၍ ဓာတ်သဉ္စိုင်း ကျမှုကို သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဉာဏ်မျက်စိပေါက်အောင် ပြလိုရင်း ပင်တည်း။

နာမ်တရားတို့ မည်သည် ရုပ်တရားတို့ကဲ့သို့ သဏ္ဌာန်ရှိကြကုန်သည် မဟုတ်။ ထို့ကြောင့် မျက်စိမှ နာမ်ဓာတ်ဖြစ်ပေါ်မှု၊ နာမ်ဓာတ်သေမှု ဓာတ်သဉ္စိုင်းကျမှုကို ဉာဏ်ဖြင့် ရှာကြသော သူသည် သဏ္ဌာန်အနေနှင့် ရှာကြ၍မရအပ်။ မြင်မှုနှင့် ရှာကြံမှု ရအပ်သည်။ မြင်မှုသည်ပင် ထိုဓာတ်စု အမှန် ဖြစ်သည်။ မြင်မှု ချပျက်ကွယ်ချက်သည်ပင်လျှင် ဓာတ်သေမှု ဓာတ်သဉ္စိုင်းကျမှု အမှန်ဖြစ်သည်။ ဘယ်ဟာကို ယခုငါမြင်၏-ဟု သိကြ၏။ ဘယ်ဟာကို ယခု ငါမမြင်ပြီဟု သိကြ၏။ စိတ်ထဲမှာ ယခု ငါ၌ ဒေါသ ဖြစ်၍ နေ၏ဟု သိကြ၏။ ယခု ဒေါသပြေငြိမ်းပြီဟု သိကြ၏။ ထို့ထက်ပင် မြင်မှုဖြစ်ချက်၊ မြင်မှု ပျက်ချက် ထင်ရှား၏။ စိတ်အစဉ်ကို လက်ကိုင်ပြု၍ ကြည့်ရမည်။

စိတ်အစဉ်မည်သည်ကား-မြေကို မြင်၍ သိပုံတမျိုး၊ ရေကို မြင်၍ သိပုံတမျိုး၊ တောက်မြင်၍ သိပုံတမျိုး၊ တောင်ကိုမြင်၍ သိပုံတမျိုး ဤသို့ အစရှိသည်ဖြင့် မြင်သော အထည် ဝတ္ထုကဲ့လျှင် သိပုံအမျိုးမျိုး ကွဲပြား သည်။ သိမှု အခြင်းအရာသည်ပင်လျှင် စိတ်တရားကိုယ်ရင်း ဖြစ်သည်။ မြေကို မြင်၍ သိသည်မှ ရေကို မြင်ပြန်၍ ရေကို သိသောအခါ မြေကို သိမှု မရှိပြီ၊ ချုပ်ကွယ်ပြီ၊ ဤသို့ အစရှိသည်ဖြင့် ဓာတ်သေပုံ၊ ဓာတ်သင်္ချိုင်း ကျပုံကို သိလေ။ မြေကိုလည်း သည်စိတ်နှင့်ပင် မြင်သည်၊ သိသည်။ ရေကိုလည်း သည်စိတ်နှင့်ပင် မြင်သည်၊ သိသည်ဟု ထင်စွဲရင်း ရှိကြသည်။ ထိုသို့ကား မဟုတ်။ မြေကို မြင်ပုံ၊ သိပုံ ကွယ်ပျောက်ပြီးမှ ရေကို မြင်ပုံ၊ သိပုံ တမျိုး ဖြစ်သည်။ သိပုံကား ခြားပါ၏။ စိတ်ကား တခြားမဟုတ်ပါ ဆိုခြားအံ့။ သိပုံနှင့် စိတ် တခြားစီလော၊ တစ်ခုတည်းလော-မေး။ တခြားစီဆိုပါလျှင် သိပုံကား ဘယ်ဓာတ်နည်းဟု မေး။ စိတ်မှ တပါး သိပုံ မရှိ၊ သိပုံမှ တပါး စိတ်မရှိ၊ သိပုံကွယ်ပျောက်မှုသည်ပင်လျှင် စိတ် ကွယ်ပျောက်မှုတည်း။

ဥပမာကား-အလွန်ကောင်းသော ယမ်းကို အဖြူ၊ အနီ၊ အဝါ စသည်ဖြင့် အဆင်းအမျိုးမျိုး ဆိုး၍ မုန့်ညင်းစေ့ ခန့် အလုံးငယ်တွေ ပြု၍ အစေ့ချင်း လိစပ်အောင် စီစဉ်၍ ထားပြီးလျှင် အစအလုံးမှာ မီးပေး၊ အစဉ်အတိုင်း မီးတောက်ဖြူ၊ မီးတောက်နီ စသည် တဆက်တည်း တောက်၍ သွားလိမ့်မည်။ ထိုသို့ သွားရာ၌ အဖြူတောက်ကုန်မှ အနီ တောက်ကုန်မှ စသည် ခြားနားစွာ မြင်လိမ့်မည်။ ထို့အတူ အမိဝမ်းက ဖွားမြင်သည်မှ စ၍ ယနေ့ထက်တိုင် မြင်မှု အမျိုးမျိုး၊ ကြားမှုအမျိုးမျိုး စသည် တစဉ်တည်း ဆက်လက်၍ လာခဲ့သော စိတ်အစဉ်၌ ရှေးရှေး မြင်မှု၊ ကြားမှု စသည် အစဉ်အတိုင်း ကုန်၍၊ ကုန်၍ ပျောက်ကွယ် ပျက်ဆုံး၍ လာခဲ့သည်ကို သိလေ။

(ဤကား စက္ခုအကြည်မှာ အဆင်းသဏ္ဌာန် ဟူသော ရူပါရုံနှင့် ဆုံမိတိုင်း ဆုံမိတိုင်း အသစ် အသစ် ဖြစ်ပေါ်၍ ခု ထင်၊ ခု ပျက်ဆုံး သေပျောက် ကြကုန်သော အမြင် နာမ်ဓာတ်တို့၏ သန္တတိမရဏကို ပြဆိုသော အခန်းတည်း။)

ဤနည်းတူ အသံ ကြားတိုင်းကြားတိုင်း သောတ အကြည်ပေါ်မှာ ဖြစ်ပေါ် လာကြကုန်သော သောတဝိညာဏ် အမှူးရှိသော အသံကြား နာမ်ဓာတ်တို့မှာလည်း ကြား၍ နေဆဲအခါ သန္တတိဇာတိ ဖြစ်မှု၊ အသံတိတ်၍ မကြားဘူးဟု ဖြစ်သောအခါ သန္တတိမရဏ ဆိုက်မှုကို သိအပ်၏။ ။အနာဟောင်းကြီး ဥပမာဋ္ဌလည်း သောတ အကြည်သည် အနာနှင့် တူ၏။ ဗဟိဒ္ဓမှ အသံအမျိုးမျိုး ခိုက်ဆဲ၊ တိုက်ဆဲ အခါ၌ သောတ အကြည်ပေါ်မှာ ပွက်ပွက်ဆူ ဖြစ်ပေါ်ကြသော အသံကြား နာမ်ဓာတ်တို့သည် အနာ၌ ဖြစ်ပေါ်ကြသော သံသေဒဇ ပိုးငယ်တို့နှင့် တူသည်။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် သိလေ။ ။အသံတို့မည်သည် အထည် ဝတ္ထုရှိသော ဓာတ်မျိုး မဟုတ်သောကြောင့် ဖြစ်ပေါ်မှု၊ ချုပ်ပျောက်မှု အလွန်ထင်ရှား၏။ ဗဟိဒ္ဓ၌ အသံ ချုပ်ပျောက်သည်နှင့် တပြိုင်နက် နားထဲမှာ ကြားမှု ချုပ်ပျောက်၏။ ။ကြားမှု ဆိုသည်ကား သောတ ဝိညာဏ် အမှူးရှိသော ဖဿ၊ ဝေဒနာ အစရှိသော နာမ်ဓာတ်စုပင် တည်း။ ကြားသည် ဟူ၍ကား သိကြ၏။ ဓာတ်အသီးအခြား ပေါ်မှု ဟူ၍ကား မသိကြသောကြောင့် ငါကြားသည်၊ ဘယ်သူ ကြားသည်ဟု သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဖြစ်၍ နေကြ၏။ ။မှန်ရိပ်၊ နေရိပ် ဥပမာ၊ ယမ်းမီး ဥပမာစုကိုလည်း အမြင် ဓာတ်စုမှာ ကဲ့သို့ သိလေ။

အသံကြား နာမ်ဓာတ်စု၏ ဇာတိမှု၊ ဇရာမှု၊ မရဏမှု ပြီး၏။

နာခေါင်းမှာ အနံ့ နံတိုင်း နံတိုင်း သာန အကြည်ပေါ်မှာ အနံ့ယူ နာမ်ဓာတ်စု ဖြစ်ပေါ်မှု၊ သေဆုံးမှု၊ လျှာပေါ်သို့ အချို အချဉ် အစရှိသော ကောင်း၊ မကောင်းသော အရသာတို့ကို သုံးဆောင်တိုင်း သုံးဆောင်တိုင်း ဇိဝှါ အကြည်ပေါ်မှာ အရသာယူ နာမ်ဓာတ်စု၏ ဖြစ်ပေါ်မှု၊ သေဆုံးမှု တို့၌လည်း ဥပမာစုနှင့် တကွ စက္ခုမှာ ဆိုခဲ့ ပြီးသောအတိုင်း သိလေ။ ။ဤ၌လည်း နံသည်၊ မွှေးသည်ဟု သိကြ၏။ ဓာတ်ပေါ်မှု၊ ဓာတ်သေမှုဟု မသိကြ။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ-သာ ဖြစ်၍ နေကြ၏။ လျှာ၌ ရောက်သော အရသာတို့ကိုလည်း ချိုသည်၊ ချဉ်သည်ကို သိကြ၏။ ချိုမှု၊ ချဉ်မှု ပျောက်ပြယ် ကွယ်ဆုံးသည်ကိုလည်း

သိကြ၏။ ဓာတ်ပေါ်မူ ဟု မသိကြ၊ ကာယအကြည် ဖြစ်သည် အတွင်း အပြင် တကိုယ်လုံး အပြည့်ရှိ၏။ မြေဓာတ်၊ မီးဓာတ်၊ လေဓာတ် ဟူသော ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတ် ၃-ပါးသည်လည်း တကိုယ်လုံးမှာ ရှိသော ဖောဋ္ဌဗ္ဗ ၃-ပါး၊ သူတပါးတို့၏ ကိုယ်အင်္ဂါကြီးငယ် အဝတ် ပုဆိုး အခင်း အရံ စသော ဗဟိဒ္ဓမှာ ရှိသော ဖောဋ္ဌဗ္ဗ ၃-ပါး၊ သွား၊ လာ၊ ထကြွ၍ ဦးခေါင်းတွင်း၊ ဦးနှောက်တွင်း၊ ရင်တွင်း၊ ဝမ်းတွင်း၊ အဆုတ်တွင်း၊ အသည်း တွင်း၊ လှုပ်ရှားမှန်းသိမှု၊ ခါးတွင်း၊ ပေါင်တွင်း၊ ခြေတွင်း၊ လှုပ်ရှားမှန်းသိမှု တို့၌ လှုပ်ကြသော အတွင်းဝါယော ထိခိုက်မှုကြောင့် ထိခိုက်သမျှ နေရာ၌ ကာယဝိညာဏ် အမှူးရှိသော နာမ်ဓာတ်စုသည် ပွက်ပွက်ဆူ ဖြစ်ပေါ်၏။ ထိုနာမ်ဓာတ်ပေါ်ရာတိုင်း၌ လှုပ်တိုင်းလှုပ်တိုင်း သိ၏။ အလှုပ်ပျောက်တိုင်း ပျောက်တိုင်း သိ၏။

မိုးဦးကျ အခါ၌ တိမ်တိုက်တွင်းမှာ တဝင်းဝင်း တလက်လက် လျှပ်စစ်ပြက်သကဲ့သို့ တကိုယ်လုံးအတွင်း၌ တဝင်းဝင်း တလက်လက် နာမ်ဓာတ်တွေ ပေါ်မူ၊ နာမ်ဓာတ်တွေ သေမှုကို သိရာ၏။ ထို့အတူ ကိုယ်တွင်း၊ ဦးခေါင်းတွင်း၊ ရင်တွင်း၊ ဝမ်းတွင်း၊ ခါးတွင်း၊ ပေါင်တွင်း၊ ခြေသလုံးတွင်း၊ ခြေပဝါးတွင်းတို့၌ ပူလျှင် ပူမှန်း သိမှု၊ နွေးလျှင် နွေးမှန်း သိမှု၊ အေးလျှင် အေးမှန်း သိမှု၊ ညောင်းမှန်း သိမှု၊ ညာမှန်း သိမှု၊ နာမှန်း သိမှု၊ ကျင်မှန်း သိမှု စသည်တို့၌လည်း ကာယနာမ်ဓာတ်စု ဖြစ်ပေါ်မူ၊ သေဆုံးမှု ဓာတ်သင်္ချိုင်းကျမှုကို သိလေ။ ။ ဗဟိဒ္ဓမှ အဝတ်အရံစသည်နှင့် ထိခိုက်ရာ၌ လည်းကောင်း၊ သူတပါး၏ ကိုယ်အင်္ဂါနှင့် မိမိကိုယ်အင်္ဂါ ထိပါးရာ၌ လည်းကောင်း၊ ရေပူ ရေအေး၊ လေပူ လေအေး ထိပါးရာ၌ လည်းကောင်း၊ မီးရှိန်မီးပူ ထိပါးရာ၌ လည်းကောင်း၊ နေပူရှိန် ထိပါးရာ၌ လည်းကောင်း၊ ဆောင်းအေးရှိန် ထိပါးရာ၌ လည်းကောင်း၊ တုံး၊ တိုင်၊ ခလုတ်၊ ဆူးငြောင့် စသည်တို့နှင့် ခိုက်မိ တိုက်မိရာ စူးရှရာ နာရာ ကျင်ရာတို့၌ လည်းကောင်း ကာယနာမ်ဓာတ်တို့၏ ဖြစ်ပေါ်မှု၊ ပျက်ကွယ်မှုကို သိလေ။ ။ နာမ်ဓာတ်တို့၏ ပေါ်မူ၊ ပျက်မှုကို မသိကြ ကုန်သော အနုပုထုဇဉ်တို့မှာ ငါပူသည်၊ ငါအိုက်သည်၊ ငါအေးသည်၊

ငါ့ချမ်းသည်၊ ငါနာသည်၊ ငါကျင်သည် ဤသို့ စသည်ဖြင့် သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ချည်းပင် ဖြစ်လေ၏။

(ဤကား ပဿာဒရုပ် အကြည်မှာ ပေါ်ကြကုန်သော အာဂန္တုက ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် နာမ်ဓာတ်တို့၏ မပြတ်မစဲ ဖြစ်ပေါ်မှု၊ မပြတ်မစဲ သေဆုံး ကွယ်ပျောက်မှုကို အမြဲအစဉ် ဆိုလိုက်သော အခန်းတည်း။)

နုလုံးအိမ်အတွင်း၌ ဟဒယဝတ္ထု ခေါ်သော ရုပ်တစ်ခုသည် တည်ရှိ၏။ စမ်းရေအိုင် စမ်းရေတွင်း၊ စိမ့်ရေအိုင် စိမ့်ရေတွင်း၊ စမ်းရေပွက်တို့မှ တစိမ့်စိမ့် တသွင်သွင် စမ်းရေအလျဉ် စမ်းရေပွက် ပေါ်ထွက်၍ နေဘိ သကဲ့သို့ ဟိဟဒယရုပ်မှ ဘဝင်ဟု ဆိုအပ်သော မနော အကြည်သည် မပြတ်မစဲ အမြဲအစဉ် ပေါ်ထွက်၍ နေ၏။ အာရုံ ခြောက်ပါးတွင် တပါးပါး ထိခိုက်လာသော အခါ အာဝဇ္ဇန်းကိစ္စ၊ ဇောကိစ္စတို့ဖြင့် ကာယကံမူ၊ ဝစီကံမူ၊ မနောကံမူ အနေနှင့် လျှမ်းလျှမ်းတက် ထကြွ၏။ အာရုံ စံပြန်လျှင် ကျမ္မ ကျပြန်၏။ ။ဥပမာကား-အညာ ရှမ်းပြည် ရေပေါ်မီး ဆိုသောအရပ်မှာ မီးတွင်းရှိ၏။ အနည်ထာဝရ တငွေငွေ မီးထွက်၍ နေ၏။ သစ်ကိုင်း စသည်တို့ကို ချိုး၍ ထိုမီးထဲသို့ ထည့်လိုက်လျှင် ကြီးစွာသော မီးတောက်ဖြစ်၍ ထိုသစ်ကိုင်းကို လောင်ပြီးလျှင် ပကတိအတိုင်း ဖြစ်ပြန်၏။ ထို့အတူ အာရုံအသစ် ထင်မှုရှိလျှင် ထိုဘဝင်မနောသည် မသေရုံမျှ ခန္ဓာကို စောင့်ရှောက်မှုနှင့် တလစ်လစ် တဖွေးဖွေး အစဉ်မပြတ် ဖြစ်၍ နေ၏။

အာရုံ ခြောက်ပါးတွင် တပါးပါး ထင်လာသည် ရှိသော် အာရုံ အားကြီးအားငယ်သို့ လိုက်၍ အာဝဇ္ဇန်းကိစ္စ၊ ဇောကိစ္စတို့နှင့် တဟုန်တည်း ထ-လေ၏။ အာရုံ စံပြန်လျှင် ကျမ္မ ကျပြန်လေ၏။ ညဉ့်အခါ၌ အိပ်ပျော် နေသောအခါ ဘဝင် ကိစ္စမျှနှင့် မသေရရုံ အစဉ်မပြတ် ဖြစ်၍ နေ၏။ အိပ်ရာက နိုးသည်မှ စ၍ တစ်နေ့ပတ်လုံး အထလည်း မစဲ၊ အကျလည်း မစဲ၊ ခုတင် ခုထ ခုတင် ခုကျ ဖြစ်နေ၏။ ထ-မှုမှာလည်း လောဘ ပူးဝင်၍ လောဘနှင့်တကွ ထ-သောအခါ ထိုသူသည် လောဘအကြံကို ကြံ၏။ ထို့ထက် အားကြီးစွာ ထ-သောအခါ လောဘစကားတွေ ထွက်၍

ပေါ်၏။ ထို့ထက် အားကြီးသော အခါ ကိုယ်အင်္ဂါတို့ကို ချီကြွလှုပ်ရှား၍
လေသော အာရုံရှိရာသို့ သွားလာ လုပ်ကိုင်ခြင်း အမှုကို ပြု၏။ ဒေါသ
ပူဝင်မှု၊ မာန ပူဝင်မှု၊ သဒ္ဓါ ပူဝင်မှု၊ ပညာ ပူဝင်မှု စသည်တို့မှလည်း
ပူဝင်လာသော အာဂန္တုဓာတ် အားလျော်စွာ ကာယကံမှု၊ ဝစီကံမှု၊
မနောကံမှုတို့သည် တစ်နေ့ပတ်လုံး အိပ်ရာ၌ အိပ်၍ မပျော်သမျှ
ကာလပတ်လုံး တလှုပ်လှုပ် နေကုန်၏။

ကာယကံမှုတို့တွင် မျက်တောင် ခတ်မှုသည် အလွန် လျင်မြန်၏။
ထိုမျက်တောင် တစ်ချက် တစ်ချက်သည် ဇောတစ်သုတ် တစ်သုတ် ထ၍
မှတ်မှုပေတည်း။ ဇောအဟုန် မည်သည် ဘယ်မျှလောက် လျင်မြန်သည်ဟု
သိရန် အချက်တည်း။ ။ ခြေတစ်လှမ်း တစ်လှမ်းလျှင် ဇောအသုတ်ပေါင်း
တစ်ရာမက ထ၍ မှတ်မှု ပြီးစီးသည်။ ဇောတစ်သုတ် တစ်သုတ်ဆိုသည်
မှာလည်း တစ်ကြိမ် ထ-သော ဇော တစ်ခါသေသည်ကို တစ်သုတ်
ခေါ်သည်။ ဇောအသုတ် တစ်ရာ ရှိလျှင် သေဘေး တစ်ရာ သင့်၏။
ဇောသင်္ချိုင်း တစ်ရာကျ၏။ သေမင်း၏ လက်သို့ အခါတစ်ရာ ပါ၏။
ဥပမာကား-မီးရထား အလျင်အမြန် ခုတ်၍ သွားရာ နားထောင်
နေကြလျှင် ဓာတ်အိုးမှ အခိုးလေမှုတ်သည်ကို ဟုတ်ဟုတ်သံ မစဲအောင်
ကြားကြ၏။ ရွှေအချက် နောက်အချက်လည်း ခြားနား၏။ ပျောက်ကွယ်
ပျက်ဆုံးမှုဟူသော မရဏဓမ္မအချက်ကို အစွဲပြု၍ တစ်ချက်တစ်ချက်ဟုသာ
ထင်ရှား ခြားနား လေသတည်း။ ဟုတ်ဟုတ်သံဖြင့် တစ်ကြိမ် တစ်ကြိမ်
တစ်သုတ်တစ်သုတ် မှတ်သော အခိုးလေသည်လည်း ဓာတ်အိုးသို့ ပြန်၍
ဝင်တော့သည် မဟုတ်။ တစ်သုတ် တစ်သုတ် အသံမစဲမှုသည် ထိုအခိုး
လေ၏ သေမှု၊ ကွယ်ဆုံးမှုသာတည်း။

ဆက်၍ ဆက်၍ မှတ်ချက်မစဲသောကြောင့် ရထားလည်း တစ်နေ့လုံး
အသွားမပျက်၊ ရပ်တန့် နားနေရုံမျှသာ အသွားပျက်သည်။ ။ ရထား
တံပေါင်း တစ်ရာပင်ရှိသော်လည်း တဆက်တည်း ဖွဲ့စည်းထားလျက်
ရှိသောကြောင့် အခိုးလေမှုတ်သည့် အတွက် စက်အင်္ဂါတစ်ခု လှုပ်ခွဲလျှင်
အကုန်လုံး လှုပ်ရှား၍ သွားတော့သည်။ ထိုနည်းအတူ ဤနွားကိုယ်

မှာလည်း ဟဒယ နှလုံးအိမ်သည် မီးအိုးမည်၏။ တကိုယ်လုံးရှိ အင်္ဂါကြီးငယ်စုသည် ထို ဟဒယဓာတ်အိုးမှ ထွက်သော အကြော ကြီးငယ်စုနှင့် အဆင့်ဆင့် ဆက်လက်ဖွဲ့ယှက်၍ တည်ကြ၏။ ထို့ကြောင့် ဟဒယဓာတ်အိုးမှ ဇောမှတ်၍ အလိုရှိရာ အင်္ဂါကို လှုပ်ရှားနိုင်သည်။ ဇော အားသန်လျှင် သန်သည့်အလျောက် လှုပ်မှု၊ ရှားမှု၊ သွားမှု၊ လာမှု၊ ကြွမှု၊ ထမှု မြန်နိုင်၊ သန်နိုင်သည်။ ဇောတို့၏ အလွန် မြန်လှသည့် အတွက်ကြောင့် နွေအသုတ်၊ နောက်အသုတ် ခြားနားမှု မထင်ရှား သော်လည်း မျက်တောင်ခတ်မှု မြန်ပုံကို မြင်ကြသဖြင့် ဇောတစ်သုတ်မြန်ချက်ကို သိအပ်၏။ ။ တစ်သုတ် တစ်သုတ်လျှင် မရဏဘေး တစ်ချက်တစ်ချက် ထိသည်ကိုလည်း သိအပ်၏။ ဘဝင်အစဉ်မှာမူကား ပြဆိုခဲ့ပြီးသော ယမ်းမီး ဥပမာအတိုင်း သိလေ။

(ဤကား မနောအကြည်မှာ ပေါ်ကြသော နာမ်ဓာတ်တို့၏ သန္တတိ-မရဏကို ပြဆိုသော အခန်းတည်း။)

ရုပ်၏ သန္တတိမရဏကိုမူကား ရုပ်၏ သန္တတိဇာတိ၊ ရုပ်၏ သန္တတိဇရာတို့ကို ပြဆိုသောအခန်းမှာ ပါဝင်လေ၏။ ပါဝင်ပုံကား-ရှေး၌ ပြဆိုခဲ့သော သွားခြင်းအမှု၌ ခြေတစ်လှမ်း ခြေတစ်လှမ်း အချတွင် ခြေဖဝါးမှ ငယ်ထိပ်ပေါက်အောင် ထိတ်ခနဲ ထိတ်ခနဲ ရုပ်ကြွမှု၊ ရုပ်ထမှု ထင်ရှားရာ၌ မချမီ တကိုယ်လုံးသည် အောက်သို့ တွဲ၍ နေ၏။ ခြေချသည်နှင့် တပြိုင်နက် အထက်သို့ ရိုက်သော ဝါယောဟုံ ဖြစ်ပေါ်၏။ အထက်သို့ ရိုက်မှန်း သိကြ၏။ ထိတ်ခနဲ ဖြစ်သွားမှန်း သိကြ၏။ ထိုဝါယော မပေါ်မီ ရှိသော ရုပ်ကိုယ်ကြီးသည် ထိုဝါယော ပေါ်သည်နှင့် တပြိုင်နက် မီးတောက်ကြီး သေပျောက်သကဲ့သို့ သေပျောက်လေ၏။ အနိစ္စ ရောက်လေ၏။ သေမင်း နိုင်ငံသို့ ပါလေ၏။ မြင်နိုင်ခဲ့စွာ တိဟိတ်ဉာဏ်မျိုးမှ မြင်နိုင်ရာသည်။

အထက်သို့ တပြိုင်နက် ရိုက်ချက်ကား အသစ်ဖြစ်ပေါ်သော ဝါယော၏ ဇာတိမူတည်း။ ။ ယမ်းပုံကြီးသို့ မီးကျ၍ မီးတောက် ထ-သကဲ့သို့ မြန်၏။ ထိုတကိုယ်လုံး အကုန် အထက်သို့ ရိုက်မှု၊ ခဏချင်း ရပ်၍ ပျောက်၍

သွားပြန်မှုလည်း ထင်ရှားသိကြ၏။ ထိုထိတ်ခနဲ ထင်လိုက်မှု ပျောက်ကွယ်
ချက်ကိုလည်း သိကြ၏။ ရိုက်သော ဝါယောမီးတောက်ကြီး သေမှု
ပေတည်း။ ဝါယောဓာတ်ချုပ်မှု၊ အနိစ္စရောက်မှုတည်း။ ထိုဝါယောတွေ
ချုပ်သည်နှင့် တပြိုင်နက် တချက်တည်း မြေဓာတ် လေဓာတ်လွန်ကဲသော
ရုပ်စု၊ ရုပ်ခဲ ဖြစ်မြဲ ဖြစ်၏။ ။တဖန် ခြေချပြန်လျှင် မီးတောက်ကြီး
ရုတ်တရက် သေသကဲ့သို့ ထိုရုပ်ခဲစု သေပျောက်ပြန်၏။ ။ဤခြေ
လှမ်းချက်၌ ဓာတ်သစ်ဖြစ်ပေါ်မှု၊ ဓာတ်သစ်သေမှု၊ ရုပ်သေမှု၊ ခဏမစ
ကိုယ်လုံးကျွတ် ရုပ်သစ် ရုပ်ဟောင်း ပြောင်းလဲမှုကို ဉာဏ်မျက်စိ
ပေါက်အောင် မြင်နိုင်လျှင်ပင် တိဟိတ်ဉာဏ် မှန်ပေ၍ အရာတိုင်းမှာ
မြင်နိုင်ကြလတ္တံ့။

အလွန်သိမ်မွေ့စွာ အချက်ရှာတတ်မှ မြင်ကြမည်။ ထိုမှတစ်ပါး မိမိကိုယ်မှာ
ထိုထိုနေရာ၌ ပူ၍ လာသည်ကိုလည်း သိကြ၏။ အပူပျောက်သည်ကိုလည်း
သိကြ၏။ အေးသည်ကိုလည်း သိကြ၏။ အအေးပျောက်သည်ကိုလည်း
သိကြ၏။ ညောင်းညာ၍ လာသည်ကိုလည်း သိကြ၏။ ပျောက်သည်ကို
လည်း သိကြ၏။ ဤသို့ အစရှိသည်ဖြင့် ရုပ်မရဏ၊ ဓာတ်မရဏ၊ ရုပ်သေမှု၊
ဓာတ်သေမှု၊ ရုပ်အနိစ္စ၊ ဓာတ်အနိစ္စ၊ ရုပ်သန္တိုင်းကျမှု၊ ဓာတ်သန္တိုင်းကျ
မှုတို့ကို သိကြလေကုန်။

သန္တတိမရဏ ပြီး၏။

(၃) ခဏိကမရဏသည်လည်း နာမ်ဓာတ်၏ ခဏိကမရဏ၊ ရုပ်ဓာတ်၏
ခဏိကမရဏ ဟူ၍ နှစ်ပါးအပြားရှိ၏။ နာမ်ဓာတ်၏ မရဏသည်လည်း
(၁) စက္ခုဝိညာဏ် အမှူးရှိသော အမြင်နာမ်စု၏ မရဏ၊ (၂) သောတ-
ဝိညာဏ် အမှူးရှိသော အကြားနာမ်စု၏ မရဏ၊ (၃) သာနဝိညာဏ်
အမှူးရှိသော အနံ့ခံ နာမ်စု၏ မရဏ၊ (၄) ဇိဝှိဝိညာဏ်အမှူးရှိသော
အရသာခံ နာမ်စု၏ မရဏ၊ (၅) ကာယဝိညာဏ် အမှူးရှိသော အထိ အသိ
နာမ်စု၏ မရဏ၊ (၆) မနောဝိညာဏ် အမှူးရှိသော အကြံအဖန် နာမ်စု၏
မရဏဟူ၍ ခြောက်ဂိုဏ်းရှိ၏။ ။ဖဿ၏မရဏ၊ ဝေဒနာ၏မရဏ၊ လောဘ၏

မရဏ၊ ဒေါသ၏ မရဏ၊ သဒ္ဓါ၏ မရဏ၊ ပညာ၏ မရဏ စသည်ဖြင့် များစွာ ရှိ၏။ ။သန္တတိမရဏကို ပြဆိုသော အခန်း၌ ဇောတဏ်သုတ် ထ၍ ကျပျောက်မှုကို မရဏတစ်ခုဟု ဆိုခဲ့သည်ကား သန္တတိမရဏတည်း။

ခဏိကမရဏမှာမူကား ထိုဇောတသုတ်အတွင်း၌ပင်လျှင် ပထမဇော၏ သေမှု တခြား၊ ဒုတိယဇော၏ သေမှုတခြား၊ တတိယဇော၏ သေမှုတခြား စသည်ဖြင့် မရဏတရား များပြားလေ၏။ ။အနှစ်အဆီပြည့်သော သစ်စေး နှစ်ကို မီးရဲရဲစွဲလောင်၍ နေသည်ကို စေ့စေ့ကြည့်လျှင် မီးရှုရှုရှုရှုနေသည်ကို မြင်လတ္တံ့၊ ရှုရှု ရှုရှု ဖြစ်မှုမည်သည်ကား ပျက်မှုနှင့်ဖြစ်ပေါ်မှု ထွေးယှက် ချက်ပေတည်း။ ဤဥပမာလည်း ရှေး၌ ပြဆိုခဲ့ပြီ၊ မုန်ညင်းစေ့ပမာဏ ရှိသော ယမ်းမီး ဥပမာလည်း ပြဆိုခဲ့ပြီ။ ။ပဋိသန္ဓေ တည်နေသည်မှ စ၍ တစ်ဘဝလုံး စက္ခုစသော အကြည်ဒွါရ ခြောက်ဌာနတွင် အလှည့် အလည်အားဖြင့် ခဏမစဲ တလစ်လစ် တလက်လက် အတွင်ဖြစ်၊ အတွင်ပျက် မျက်တောင်တစ်ခတ်ခန့်ကာလမှာ နာမ်၏ မရဏအကြိမ်ပေါင်း တစ်ထောင် မက လျင်မြန်လှ၏။

လျင်မြန်ပုံကို ယုတ္တိနှင့် ဆိုပေအံ့။ ။ဝိညာဏ်နှင့်အတူတကွ ဖြစ်ပေါ် ကြသော နာမ်အစု နာမ်အခဲမည်သည် ခန္ဓကိုယ်မှာ နှစ်ခုပိုင်၍ ဖြစ်ရိုးမရှိ၊ စက္ခုမှာ ဖြစ်ကြခိုက် စက္ခုမှာသာ ရှိ၏၊ တကိုယ်လုံးမှာ မရှိ၊ သောတမှာ ဖြစ်ကြခိုက် သောတမှာသာ ရှိ၏၊ တကိုယ်လုံးမှာ မရှိ၊ သာနာမှာ ဖြစ်ကြခိုက် သာနာမှာသာ ရှိ၏၊ တကိုယ်လုံးမှာ မရှိ၊ ဇိဝှါမှာ ဖြစ်ကြခိုက် ဇိဝှါမှာသာ ရှိ၏၊ တကိုယ်လုံးမှာ မရှိ၊ ဟဒယဝဠုမှာ ဖြစ်ကြခိုက် ဟဒယဝဠုမှာသာ ရှိ၏၊ တကိုယ်လုံးမှာ မရှိ၊ ကာယမှာလည်း ခြေဖဝါးမှာဖြစ်ကြခိုက် ခြေဖဝါး မှာသာ ရှိ၏၊ တကိုယ်လုံးမှာ မရှိ၊ လက်ညှိုးလက်ဖျားမှာ ဖြစ်ကြခိုက် လက်ညှိုးလက်ဖျားမှာသာ ရှိ၏၊ တကိုယ်လုံးမှာ မရှိ။ ။ဤနည်းအတိုင်း တကိုယ်လုံး နှံ့အောင် သိလေ။ ။ထိုသို့ ဖြစ်သော်လည်း အတုမရှိ မြန်လှ

သည့်အတွက်ကြောင့် မြင်မှု၊ ကြားမှု၊ နံမှု၊ လျက်မှု၊ ပူမှု၊ ချမ်းမှု၊ ကြံဖန်မှုတို့သည် တပြိုင်နက် ပြိုင်၍ ဖြစ်နိုင်သည်ဟု ထင်ရကုန်၏။

ဥပမာကား- မြန်မှုတွင် အတိတ်ရဖြစ်သော ဘုရားအလောင်းတော် ဇေတုဟင်္သာမင်းကြီးသည် မိတ်ဆွေဖြစ်သောဗာရာဏသီမင်းကြီးထံ လာရာ အစွမ်းကို ပြခြင်းငှာ ဗာရာဏသီပြည်ပေါ်မှာ ဝဲလေ၏။ ဗာရာဏသီပြည် ပေါ်မှာ ကြည့်လေရာရာ ဟင်္သာချည်း ဖြစ်နေ၏။ ဤအတူ အေးစွာသော ရေကို ချိုးလောင်းရာ တကိုယ်လုံး အေးမှုကို တပြိုင်နက်တည်း သိ၍ နေသကဲ့သို့ ထင်ရ၏။ မြင်မှု၊ ကြားမှု၊ ကြံဖန်မှု တပြိုင်နက် ဖြစ်နိုင် သကဲ့သို့ ထင်ရ၏။ ။ထိုသို့ ပြိုင်၍ နှစ်ဌာနမျှ ဖြစ်သည်ဟု မရှိ၊ အာရုံ ထိခိုက်မှု အားရှိရာ၊ မနသိကာရ အားကြီးရာတို့၌ အစဉ်အားဖြင့်သာ ပေါ်၍ သွား၏။ ။ခြေဖျား၌ အာရုံထိခိုက်မှုအားကြီးခဲ့လျှင် ခြေဖျားမှာ ဖြစ်ပေါ်၏။ လက်ဖျားမှာ အာရုံထိခိုက်မှု အားကြီးခဲ့လျှင် လက်ဖျားမှာ ဖြစ်ပေါ်၏။ တကိုယ်လုံးမှာ ဤနည်းတူ သိလေ။ ။အတွင်း အပြင် တကိုယ်လုံးမှာ အပ်ဖျားနှင့် ထိုး၍ စမ်း၊ နာကောင်းသမျှ နေရာစုသည် စိတ်ပေါ်ထွက်နိုင်သော နေရာချည်းတည်း။

‘တကိုယ်လုံးမှာ ဖြစ်နိုင်၏၊ နှံ၏’ ဟူသော်လည်း နှလုံးအိမ်ထဲမှာ စမ်းရေစိမ့်ရေကဲ့သို့ အမြဲဖြစ်၍ နေသည်။ တခြားတပါးသော နေရာ ဌာနမှာ ဖြစ်ပေါ်ခိုက်၌သာ နှလုံးအိမ်မှာ စိတ်ပြတ်သည်။ ။အာရုံ ထိခိုက်ရာဌာနမှာ စိတ်ဖြစ်ပေါ်သည် ဟူသော ကောင်း၌ ခြေသန်းဖျားကို ထိခိုက်လျှင် ထိမှုဒဏ်ချက်ကြောင့် ထိုသော နေရာမှာ မီးပွင့်သကဲ့သို့ ဖြစ်ပေါ်၍ ထိုနေရာမှာပင် မီးပွင့်ငယ် သေပျောက်သကဲ့သို့ ပျောက်ဆုံး ၏။ ။ထိုနေရာမှာ ပေါ်မည်ရှိလျှင် နှလုံးအိမ်မှာ ချုပ်ကွယ်၏။ ။ မချုပ်မကွယ်မသေမဆုံးဘဲနှင့် တစ်နေရာမှ တစ်နေရာသို့ ပြောင်းရွှေ့သည် ဟူ၍ကား မရှိ၊ ဓမ္မတာသည်သာတည်း။ ထို့ကြောင့် ပြင်ပအပေါ်ရေနှင့် တကွ ဦးနှောက်တွင်း၊ အဆုတ်တွင်း၊ အသည်းတွင်းစသော အတွင်းအပ တကိုယ်လုံးမှာ တစ်နေ့အတွင်း၊ တစ်ရက်အတွင်း စိတ်နှင့် တကွသော

နာမ်ဓာတ်စု ဖြစ်မှု ပျက်မှု လွတ်ကင်းရာ နေရာကို ရှာသော် အဏုမြူမျှ မရလတ္တံ့၊ တစ်နေ့အတွက် တကိုယ်လုံးမှာ အဏုမြူမျှမလပ်ဘဲ အထပ်ထပ် အကုဋေ-မက စိတ်သင်္ချိုင်းကျမှု၊ ဖဿသင်္ချိုင်းကျမှု၊ ဝေဒနာသင်္ချိုင်း ကျမှုကို သိအပ်သတည်း။

ဤကား နာမ်၏ ခဏိကမရဏကို ပြဆိုသော အခန်းတည်း။

ရုပ်တရားတို့၏ ခဏိကမရဏ၌လည်း ခက်မာမှု၊ နူးညံ့မှုဟူသော မြေဓာတ်၏ မရဏ၊ ဖွဲ့စည်းတယ်ကပ်မှုဟူသော ရေဓာတ်၏ မရဏ၊ ပူမှု အေးမှု ချမ်းမှုဟူသော မီးဓာတ်၏မရဏ၊ လှုပ်ရှားမှုကြွရွမှုတောင့်တင်းမှု ဟူသော လေဓာတ်၏မရဏ ထိုဓာတ်ကြီးလေးပါး၌မို့သော စက္ခုအကြည်၏ မရဏ၊ သောတအကြည်၏ မရဏ စသည်ဖြင့် များသော အပြားရှိ၏။ ခဏိကဇာတိ၊ ခဏိကဇရာတို့၌ ပြခဲ့ပြီးသော နည်းကို မှီ၍ ဤခဏိကမရဏ ကိုလည်း သိလေ။ ။ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ အင်္ဂါကြီးငယ် အစရှိသော သဏ္ဌာန်မျိုးကို ပယ်ဖျောက်၍ ကိုယ်တွင်းမှာ သက်သက်သော မာမှု နူးညံ့မှု၊ သက်သက်သော ပူမှု အေးမှု အစရှိသော ဓာတ်သဘော ပရမတ်သဘောကို မိမိရရ မြင်နိုင်မှ ထိုဓာတ်တို့၏ ခဏိကမရဏကို မြင်နိုင် ရာသည်။ ခဏိကဇာတိ၊ ခဏိကမရဏကို မြင်နိုင်ရန်အခွင့်သည် အလွန် ခဲယဉ်း၏။

သန္တတိဇာတိ၊ သန္တတိဇရာ၊ သန္တတိမရဏတို့ကို မြင်နိုင်လျှင်ပင် ဝိပဿနာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ကောင်းကောင်းဖြစ်တော့သည်။ တာရှည်လေးမြင့် စွဲစွဲမြဲမြဲ ပွားများနိုင်လျှင် သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ငရဲမီးကို သတ်ငြိမ်းစေနိုင် တော့သည်။

လေငြိမ်ရာ အရပ်၌ ထွန်း၍ ထားသော မီးတောက်မီးလျှံကို စေ့စေ့ ကြည့်၍ နေလျှင် လူလူ လူလူ နေသည်ကို မြင်ရ၏။ လူလူ တက်မှု ဟူသမျှသည် ခဏိကဇာတိတည်း။ အသစ်အသစ် ဖြစ်ပေါ်မှုတည်း။ ထိုအသစ် အသစ်ဖြစ်ပေါ်မှုဟူသမျှသည် အဟောင်းပျက်မှုကို အစားစိုက်မှု

ချည်းတည်း၊ အဟောင်းပျက်မှုစုကား ပျောက်ကွယ်မှုဖြစ်၍ မျက်စိမမြင်
ရာသို့ မြုပ်လေ၏၊ အသစ်ဖြစ်မှုကား မျက်စိမြင်ရာသို့ ပေါ်၍ လာ၏၊
ပျက်မှုသည် ဉာဏ်မျက်စိ၏ အရာတည်း။

မီးတောက်မီးလျှံ၌ ရောတည်ဖြစ်သော ဖြေဓာတ်သည် အလွန်အား
နည်း၏၊ ထိုဖြေဓာတ်ကို မှီတွယ်၍ တောက်သော မီးဓာတ်သည် အလွန်
ထက်သန်၏၊ မှီရာဖြေဓာတ် ခဏချင်း ခဏချင်း ကုန်အောင် လောင်၏၊
စား၏၊ ဖြေဓာတ်၏ ခဏခဏ ကုန်မှုကို ဉာဏ်နှင့် ကြည့်မှ ခဏခဏ မီးပျက်မှု
ထင်ရှား၏။ ။သတ္တဝါတို့၏ ကိုယ်ခန္ဓာသည်လည်း ဓာတ်မီးခဲကြီးအတိ
ဖြစ်၏၊ ဓာတ်မီးတုံးကြီးအတိ ဖြစ်၏၊ မီးဟူသမျှသည် တလူလူနေသည်
ချည်း၊ ကိုယ်ခန္ဓာကြီးသည် ထိုမီးတောက် မီးလျှံ အလားပင်တည်း။ ။
ဘယ်နေရာကို မဆို လက်နှင့် စိစိစမ်း၍ ဉာဏ်နှင့် စေ့စေ့ကြည့်မှ
အေးလျှင်လည်း အေးရှိန် တလူလူ တွေ၏၊ ပူလျှင်လည်း ပူရှိန် တလူလူ
တွေ၏၊ တလူလူဖြစ်နေသမျှ ဖြစ်မှု ပျက်မှုချည်း၊ ‘ယထာ ပုဗ္ဗဠကံ ပဿေ’
ဟူသောပုဒ်မှာ ပြခဲ့သော ရေပွက်ဥပမာအတိုင်း ထင်မြင်အောင်ကြည့်လေ။

ကောဒသမ ပျို့လင်္ကာ အဖြေ ပြီး၏။

သောက ပရိဒေဝ ဒုက္ခ ဒေါမနဿုပါယာသာ
သမ္ဘဝန္တိ

ဒွါဒသမ ပျို့လင်္ကာ အဖြေ

သန္ဓေဇာတိ၊ ခန္ဓာရှိက၊ ဉာတိဘောဂ၊ စသည်သင်းပင်း၊ ကွေ့ကွင်း
ခြင်းနှင့်၊ မကင်းစသာ၊ ကြုံကြုံကလာသော၊ ပူဆာသောက၊ ယူတင့်ကြွေး၊
သက်မွေးဝန်ထမ်း၊ ပူ-ချမ်းဒုက္ခ၊ အနိဋ္ဌကြောင့်၊ စိတ်ကမကြည်၊ ပဆည်
ငင်ရှိက်၊ အလှိုက်အလှဲ၊ ဆင်းရဲငါးပါး၊ အကျဉ်းအားတည့်၊ ကျယ်ပွား
အနန္တ၊ တွေ့ကြုံရသည်။ ။မူလဇာတိ-အနှုန်းတည်း။

ဟူသော လင်္ကာပုဒ်၌ ဇာတိရှိသည့် အတွက်ကြောင့် သောက ဖြစ်ရသည်၊ ပရိဒေဝဖြစ်ရသည်၊ ဒုက္ခဖြစ်ရသည်၊ ဒေါမနဿ ဖြစ်ရသည်၊ ဥပါယာသ ဖြစ်ရသည်ဟု ဆိုလိုသည်။ ။ ငရဲဇာတိ ရှိခြင်းကြောင့် ငရဲ၌ရှိသော ဆင်းရဲငါးပါးဖြစ်ရသည်၊ ပြိတ္တာဇာတိရှိခြင်းကြောင့် ပြိတ္တာဘုံ၌ဖြစ်သော ဆင်းရဲငါးပါးဖြစ်ရသည်၊ အသုရကာယ်ဇာတိ ရှိခြင်းကြောင့် အသုရကာယ် ဘုံ၌ဖြစ်သော ဆင်းရဲငါးပါးဖြစ်ရသည်၊ တိရစ္ဆာန်ဇာတိ ရှိခြင်းကြောင့် တိရစ္ဆာန်ဘုံ၌ ဖြစ်သော ဆင်းရဲငါးပါး ဖြစ်ရသည်။ ။ ငရဲဇာတိရှိ ခြင်းကြောင့် အဘယ်သို့ ဆင်းရဲငါးပါး ဖြစ်ရသနည်းဟူမူကား- ငရဲဘဝ မည်သည် ကျရောက်သော အခါမှ စ၍ နှစ်ပေါင်း တစ်သိန်းကာလပတ်လုံး၊ တစ်သိန်း ကာလပတ်လုံး၊ တစ်ကုဋေ ကာလပတ်လုံး မီးငရဲမှာ ဖြစ်မှု မီးလောင်ခံရ၍ နေရတော့သည်၊ ဓားငရဲ၊ လှံငရဲမှာ ဖြစ်မှု ဓားခုတ်၊ လှံထိုး ခံ၍ နေရတော့သည်၊ မလွတ်သမျှသည် မျက်တောင်တစ်ခတ်မျှ သက်သာကွက် မရပြီ၊ မမြင်ဝံ့ မရှုဝံ့ ထွန်ထွန်လူး ဖြတ်ဖြတ်လူး ဆင်းရဲ ပင်ပန်းသော ဒုက္ခငါးပါးတို့သည် ခဏစဉ်အတိုင်း ပွားများကုန်၏။

ဤသို့ ငရဲဇာတိ ရှိသည့်အတွက် ငရဲဘုံ၌ ဆင်းရဲငါးပါး အစဉ်ပွား၏။ ထိုငရဲဇာတိသည်လည်း သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ရှိနေကုန်သော သူတို့အား စိတ်နှလုံး ထဲမှာ အမြဲမကွာ ထက်ကြပ်ပါရှိနေ၏။ ။ အဘယ်သို့ ပါရှိနေသနည်း ဟူမူကား- သံသရာဘဝ၌ ကျင်လည်၍ လာခဲ့ကြသော သတ္တဝါတို့၏ အဖြစ်သည် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဘဝနှင့် ဒုစရိုက်ဘဝသည်သာ များပြား၏။ တစ်နေ့ တစ်နေ့မှာ ဖြစ်သော အကုသိုလ်သည် အပါယ်၌ ဘဝတစ်ရာ၊ ဘဝ တစ်ထောင်ကျလောက် ဖြစ်နိုင်၏။ ထို့ကြောင့် ယခုရှိကြသော မြင်မြင်သမျှ သတ္တဝါတို့သည် တစ်သောက် တစ်ယောက်သော သတ္တဝါ၏ စိတ်နှလုံး ထဲမှာ အပါယ်ကျရန် အပရာပရိယ အကုသိုလ်ကံပေါင်း အကုဋေ-မက ပါရှိလျက် နေကြကုန်၏။ နတ်ပြည်ခြောက်ထပ် နတ်မှာလည်း ပါရှိလျက်ပင်၊ သုဒ္ဓါဝါသမှ တပါးသော နေရာ၊ အရူပပုထုဇဉ် ဗြဟ္မာမှာလည်း ပါရှိ လျက်ပင်၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိသည် ထိုကံတို့၏ ပင်မကြီး ဖြစ်၏။ ထိုကံစုသည် ပင်မကြီးမှ ပေါက်ရောက်ကြသော အကိုင်းအခက်စု ဖြစ်၏။

ဥပမာကား - သက္ကာယဒိဋ္ဌိသည် မီးတောက်ကြီးနှင့် တူ၏။ ထိုကံ
 စုသည် မီးတောက်ကြီးမှ ထွက်သော မီးရောင်တွေနှင့် တူ၏။ ။
 မီးတောက်ပင်မကြီး အားကောင်းခဲ့လျှင် ထို မီးရောင်တွေလည်း
 အားကောင်း၏။ မီးတောက်ကြီး မှိန်လျှင် မီးရောင်တွေလည်း မှိန်၏။
 မီးတောက်ကြီး မသေသမျှသည် ထိုမီးရောင်တွေကို သေအောင် ပြုခြင်းငှာ
 အခွင့်မရှိ။ မီးတောက်ကြီးသေလျှင်လည်း မီးရောင်တွေ အကုန်ကွယ်
 ပျောက်၏။ ။စက္ခုကို ငါဟူ၍ ထင်မြင်မှု၊ ဇက္ခပေါ်မှာ ဖြစ်ပေါ်
 လာသော နာမ်ဓာတ်စု မြင်မှုကို ငါမြင်သည်ဟု ထင်မြင်မှု ရှိနေသမျှ
 ကာလပတ်လုံး ထို ထင်မြင်မှုလဲမှာ အပါယ်မျိုးစေ့ဖြစ်သော အကုဋေ
 မကသော အပရာပရိယ အကုသိုလ်ကံပေါင်း တလုံးတစုတည်း တုပ်နှောင်
 လျက် ပါရှိ၏။ ထိုကံစု တုပ်နှောင်လျက် ပါရှိလျှင်လည်း ငရဲဇာတိပေါင်း
 အကုဋေ-မက တုပ်နှောင်လျက် ပါတော့သည်။ မီးခြစ်ထုပ် ပါလျှင်
 မီးပါသည် ဆိုရသကဲ့သို့တည်း။

ထို့ကြောင့် ပုထုဇဉ်အဖြစ်နှင့် နေသော သူသည် လူဖြစ်သော်လည်း
 လူအေး မဟုတ်၊ လူပူ လူလောင်သာတည်း။ နတ်ပြည်ခြောက်ထပ်မှာ
 နတ်ဖြစ်သော်လည်း နတ်အေး မဟုတ်၊ နတ်ပူ နတ်လောင်သာတည်း။
 ဗြဟ္မာဖြစ်သော်လည်း ဗြဟ္မာအေး မဟုတ်၊ ဗြဟ္မာပူ ဗြဟ္မာလောင်သာ
 တည်း။ ။အဘယ့်ကြောင့်နည်းဟူမူ ရင်ထဲ နှလုံးထဲ၌ ငရဲမီးထုပ်ပေါင်း
 အကုဋေ-မက ပါရှိလျက် နေသောကြောင့်တည်း။ ။ဤနည်းအတိုင်း
 ပြိတ္တာဇာတိနှင့် ပြိတ္တာဘုံမှာဖြစ်သော ဆင်းရဲတရား ငါးပါး၊ အသူရကာယ်
 ဇာတိနှင့် အသူရကာယ်ဘုံမှာ ဖြစ်သော ဆင်းရဲတရား ငါးပါး၊ တိရစ္ဆာန်
 ဇာတိနှင့် တိရစ္ဆာန်ဘုံမှာ ဖြစ်သော ဆင်းရဲတရား ငါးပါး၊ လူ့ဇာတိနှင့်
 လူ့ဘုံမှာ ရှိသော ဆင်းရဲတရား ငါးပါးတို့ကိုလည်း သိလေ။ ။အထက်
 ဖြစ်သော နတ်ဇာတိ၊ ဗြဟ္မာဇာတိ အတွက် ထိုအထက်ဘုံစုမှာ ဖြစ်ခိုက်
 ဆင်းရဲတရား ငါးပါး သက်သာခွင့် ရှိ၏။

ဒွါဒသမ ပျို့လင်္ကာ အဖြေ ပြီး၏။

ဝေမေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ

သမုဒယော ဟောတိ

တေရသမ ပျိုလင်္ကာ အဖြေ

ဝဋ်သံသရာ၊ ရှည်မင်းစွာ၌၊ သူ ငါက၊ ဖြစ်သမျှကား၊ သတ္တမဟုတ်
 ဓာတ်မှန်ထုတ်သော်၊ နာမ်ရုပ်နှစ်သင်း၊ အမြင်လင်းလော့၊ အရင်းဝိဇ္ဇာ၊
 ထိုမှဖြာ၍၊ ဇရာမရဏ၊ အဆုံးကုသည်၊ မွေအပြား၊ ဆယ်နှစ်ပါးကို၊
 ဤကားလူပင်၊ ဤလျှင်နတ်ပဲ၊ အထင်လွဲလျက်၊ တဝဲလည်လည်၊ ဝဋ်နှယ်
 စည်၏၊ ရှည်လေသမျှ၊ အနန္တကား၊ သုခဟူသည်၊ မြူမျှကွေ့ကွေ့၊ အဆက်ဆက်
 လျှင်၊ သက်သက်ဒုက္ခ၊ ဓာတ်မှန်ရသည်။ ။ဘဝဤကိုယ် - ဖြစ်ထုံးတည်း-

ဟူသော လင်္ကာပါကျ၌ အနမတဂ္ဂ ရှည်မင်းလှစွာသော သံသရာဘဝ
 အဆက်ဆက်တို့၌ ဖြစ်လာခဲ့ကြသော ယခု ငုတ်တုတ်ရှိကြသော ဣတ္ထိ၊
 ပုရိသ ခန္ဓာ စသည်သည် စင်စစ်အားဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်ဟုတ်၊ သတ္တဝါမဟုတ်၊
 ငါမဟုတ်၊ သူမဟုတ်၊ မိန်းမမဟုတ်၊ ယောက်ျားမဟုတ်၊ ယထာဘူတ
 ဉာဏ်ဖြင့် ဓာတ်သဘာဝ အဟုတ် အမှန်ကို သတ္တုထုတ်ယူသည်ရှိသော်
 နာမ်တရား၊ ရုပ်တရားနှစ်ပါးသာ အမှန်ဖြစ်၏။ ။ထုတ်ယူပုံကား-မြေ၊
 ရေ၊ ယေ၊ မီး ဓာတ်ကြီးလေးခုတွင် ခက်မာမှု နူးညံ့မှု ဟူသော မြေဓာတ်
 သည် ပုဂ္ဂိုလ်လော၊ သတ္တဝါလောဟု စစ်တမ်း ထုတ်ရာ၏၊ ထိုအမှုသည်
 ပုဂ္ဂိုလ်ဟုတ်၏၊ သတ္တဝါဟုတ်၏ ဆိုခဲ့သော် - တစ်ယောက်သော သူ၏
 ကိုယ်မှာ ကေသာ၊ လောမာ စသည်ဖြင့် မြေအစုပေါင်း နှစ်ဆယ်ရှိ၏
 ထို နှစ်ဆယ်တွင် ဆံပင်သည် မွေးညင်းမဟုတ်၊ မွေးညင်းသည် ဆံပင်
 မဟုတ်၊ ဆံပင်ကား တခြား၊ မွေးညင်းကား တခြား၊ ဤနည်းအတူ
 ခြေသည်း၊ လက်သည်း၊ သွားစသည်တို့လည်း တခြားစီသာ ဖြစ်ကုန်၏။

ဤကိုယ်မှာ မြေဓာတ် အစုနှစ်ဆယ် ရှိသည် ဖြစ်၍ ဤ ကိုယ်မှာ
 ပုဂ္ဂိုလ်နှစ်ဆယ် ရှိရာ၏။ ။ထိုနှစ်ဆယ်တွင်လည်း ဆံပင်သည် တစ်ယောက်
 သော လူ၏ ဦးခေါင်းမှာ နှစ်ကုဋေ ငါးသန်း အရှေ့အတိုက် ရှိသည်ဖြစ်၍

ခေါင်းမှာပင် ပုဂ္ဂိုလ်ပေါင်း နှစ်ကုဋေ ငါးသန်း ရှိရာ၏။ ထို့အတူ
မွေးညင်းပေါင်း ကိုးသောင်း ကိုးထောင်အတွက် ပုဂ္ဂိုလ်ပေါင်း
ကိုးသောင်း ကိုးထောင် ရှိရာ၏။ ဤသို့စသည်ဖြင့် စစ်တမ်းထုတ်ရာ၏။ ။
ထိုအားလုံးကို ခြုံ၍ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ တစ်ယောက်သာ ဖြစ်ပါသည်
ဆိုခဲ့သော် - ထိုအသီးသီး တခြားစီ တမျိုးစီတွေကို တစ်ခုတည်းပါ၊
တစ်မျိုးတည်းပါ ဆိုလျှင် တစ်ခုတည်း ဖြစ်နိုင်မည်လော၊ တစ်ခုတည်း
မဖြစ်နိုင်သည်ကား မျက်မြင်ဒိဋ္ဌတည်း။

ထို့ကြောင့် အားလုံးကို ခြုံ၍ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ တစ်ယောက်သာ
ဖြစ်သည်ဟူသော စကားသည် စိတ်ထင်နှင့် ပါးစပ်ပြောသာ ရှိတော့
သည်။ ။ ဤနည်းတူ ကြွင်းသော ကောဋ္ဌာသတ္တိကိုလည်း စစ်တမ်း
ထုတ်လေ။ ။ ဤသို့ ကောဋ္ဌာသတ္တိနှင့် စစ်တမ်းထုတ်မှုသည် ပရမတ်
အစစ် မဟုတ်သေး၊ လောက၌ မသိသည်၊ မိုက်မဲသည် ဟူသော စကား
အတူတူ၊ မိုက်မဲသည်ကား ပုဂ္ဂိုလ်လော၊ သတ္တဝါလော-မေး။ ။
မိုက်သည်ကား သတ္တဝါဟုတ်၏။ သတ္တဝါပင် မိုက်သည် ဆိုငြားအံ့၊
ထိုသတ္တဝါမှာ ရုပ်လည်း ရှိသည်၊ နာမ်လည်း ရှိသည်၊ ရုပ်တွင်လည်း
ဆံပင်၊ မွေးညင်း စသည့် ပထဝီဓာတ် နှစ်ဆယ်၊ အာပေါ ဓာတ်
တစ်ဆယ်နှစ်ပါး၊ တေဇောဓာတ် လေးပါး၊ ဝါယောဓာတ် ခြောက်ပါး၊
ပေါင်းကောဋ္ဌာသ လေးဆယ် နှစ်ပါး ရှိသည်၊ ထိုလေးဆယ် နှစ်ပါးတွင်
ဆံပင်သည် မိုက်တတ်သလော၊ မွေးညင်းသည် မိုက်တတ်သလော
စသည်ဖြင့် မေး။ ။ စိတ်စောနာရှိသော တရားစု မဟုတ်သောကြောင့်
ထို လေးဆယ်နှစ်ပါးသော ရုပ်ကောဋ္ဌာသ အစုသည် မမိုက်တတ်၊
စိတ်သည်သာ မိုက်သည်ဟု ပြောရာ၏။

စိတ်သည် သတ္တဝါလော-မေး။ ။ ‘ရုပ်၊ စိတ် အားလုံးကို ခြုံ၍
သတ္တဝါတစ်ယောက်ခေါ်သည်’ဟု ပြောရာ၏။ ။ စိတ်နှင့် ရုပ်သည် တစ်ခု
တည်း မဟုတ်၊ တခြားစီဟူသာ သိသာထင်ရှားသောကြောင့် တခြားစီကို
သတ္တဝါတစ်ယောက်တည်း ဟု ခေါ်ခြင်းသည် စိတ်ထင်နှင့် ပါးစပ်
ခေါ်သာ ရှိတော့သည်။ ။ တစ်နည်းကား- ဤကိုယ်ခန္ဓာမှာ ဟဒယ

ရုပ်ဝတ္ထုကို ချန်လှပ်၍ ကြွင်းကျန်သမျှသော တကိုယ်လုံးသည် အာရုံ ထိခိုက်လာလျှင် စိတ်မပေါ်သောနေရာဟူ၍ အဏုမြူမျှ မရှိ၊ အာရုံထိလျှင် ထိသည့်နေရာတိုင်းက စိတ်ထွက်၏၊ စိတ်ပေါ်၏၊ ကျောရေတပြင်လုံးမှာ ထိလျှင် ကျောရေတပြင်လုံးမှာ လျှပ်စစ်ပြက်သကဲ့သို့ စိတ်ထွက်ပေါ်၏၊ လျှပ်စစ် ကွယ်ပျောက်သကဲ့သို့ ပျောက်ကွယ်၏၊ စိတ်ပေါ်သောနေရာမှာ ပူသည် အေးသည်ဟု သိရ၏၊ ထိသည် ခိုက်သည်ဟု သိရ၏၊ တကိုယ်လုံးမှာ ဤနည်းတူ။ ။ ဤသို့ ထိုထို ကိုယ်အင်္ဂါမှာ စိတ်ပေါ်သော အခိုက် ကိုလည်း သိရာ၏။ ။ စိတ် ကွယ်ပျောက် ချုပ်ဆုံး၍ သွားသည်ကိုလည်း သိရာ၏။ ။ ထိုထို ကိုယ်အင်္ဂါမှာ ဖြစ်ပေါ်သောစိတ် ပျောက်ဆုံးမှ ဟဒယဝတ္ထု၌ ပေါ်၏။

ဤသို့ စိတ်မည်သည် တစ်ဇာတိ အတွင်းမှာပင် ဦးခေါင်းမှာ တဖွားဖွား ပေါ်တုံ၏၊ ဦးခေါင်းမှာ ချုပ်ပျောက် ကုန်ဆုံး၍ ငြေဖဝါး အပြင်မှာ တဖွားဖွားပေါ်ပြန်၏၊ ထိုမှာ ချုပ်ပျောက်ကုန်ဆုံး၍ လက်ဖဝါးအပြင်မှာ တဖွားဖွား ပေါ်ပြန်၏၊ ထိုမှာ ချုပ်ပျောက် ကုန်ဆုံးလျက် ကျောပြင်မှာ ပေါ်ပြန်၏၊ ထိုမှာ ချုပ်ပျောက်လျက် အသည်းတွင်းမှာ၊ အဆုတ်တွင်းမှာ၊ ညာဘက် လက်ဖဝါး လက်ဖျားမှာ၊ ထိုမှာ ပျောက်ဆုံး၍ ဘယ်ဘက် လက်ဖဝါးမှာ အစရှိသည်ဖြင့် သိလောက်အောင် အာရုံထိရာတိုင်းမှာ တဖွားဖွား ပေါ်ချည်၊ ချုပ်ပျောက်ချည် နေရသော တဖျားဖြစ်၍ တစ်ဇာတိ အတွင်းမှာပင် အပိုင်းပိုင်း ပြတ်၍၊ အခါခါ သေဆုံး၍၊ အခါခါ သင်္ချိုင်းကျ၍ နေသော တရားပေတည်း။ ။ ဤသို့ နေမှုကို အလွန် ထင်မြင်ဖွယ် ကောင်းလှ၏။ ။ ဤသို့ နေမှုကို မသိသည့်အတွက်ကြောင့် မိမိစိတ်ကို နိစ္စဟု သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဖြစ်၏။ ။ ကျောပြင်မှာ စိတ်တဖွားဖွား ပေါ်ခိုက်ဖြစ်၍ ကျောမှာ ပူသည်ဟု သိပါသည်ကို ကျောပြင် ဖြစ်၍ နေသော အသားရုပ်ကိုပင်လျှင် ငူမှန်း သိဝံ့တည်ဟု ထင်၍ နေ၏။ ထိုရုပ်ကိုပင်လျှင် သတ္တဝါဟု ထင်နေ၏။

စိတ်ပေါ်မှု၊ စိတ်ပျောက်မှုကို ထင်မြင်နိုင်လျှင် ရုပ်မှာ စွဲလမ်းသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိလည်း ကင်းရှင်းနိုင်၏၊ တကိုယ်လုံးမှာ တစ်ဇာတိအတွင်း အနှံ့

ပေါ်၍၊ အနွံကုန်ဆုံး၍ နေသည်ကို ထင်မြင်နိုင်ပါလျှင် စိတ်မှာစွဲလမ်းသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိလည်း ကင်းရှင်းနိုင်ရာ၏။ ။မသိသည်၊ မမြင်သည်၊ မထင်သည်၊ မှိုက်မဲသည်ဟူသော အမှုသည် အဝိဇ္ဇာ ဓာတ်၏ အမှုပေတည်း။ အဝိဇ္ဇာသည် စိတ်မှာအမြဲ ကိန်းဝင်၏။ စိတ်ချုပ်လျှင် ချုပ်၏။ စိတ်ပေါ်လျှင် ပေါ်၏။ အဝိဇ္ဇာသည် ပုဂ္ဂိုလ် မဟုတ်၊ သတ္တဝါ မဟုတ်၊ ငါ မဟုတ်၊ သူ မဟုတ်၊ လူ မဟုတ်၊ နတ် မဟုတ်၊ မိန်းမ မဟုတ်၊ ယောက်ျား မဟုတ်၊ စိတ်၌ အညစ်အကြေး ဖြစ်သော အာဂန္တုကဓာတ် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် တရားသာလျှင်တည်း။ ထို့ကြောင့် မှိုက်မဲသော သူကို မြင်လျှင် ငါမှိုက်သည်၊ သူမှိုက်သည်၊ မည်သူ မှိုက်သည်ဟု ဆိုမှုသည် အဝိဇ္ဇာကို ငါ ဟု၊ သူ ဟု၊ မည်သူ ဟု စွဲလမ်းသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိပေတည်း။ မှိုက်သော သူကို မြင်လျှင် ထိုသူစိတ်မှာ ပူးကပ်၍ ပေါ်သော အဝိဇ္ဇာဓာတ်ကို မြင်နိုင်၊ ထင်နိုင်မှုကား သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဝိဇ္ဇာဉာဏ်ပေတည်း။ ။ငါမှိုက်သည်၊ သူမှိုက်သည်ဟု မြင်သည်ကား အပါယ်လမ်းတည်း။ အဝိဇ္ဇာဓာတ်ကို မြင်သည်ကား နိဗ္ဗာန်လမ်းတည်း။

ဥပမာကား - ရူး၍ နေသော သူကို မြင်ကြရာ၌ လူအများတို့အား မည်သူသည် ရူး၍ နေရှာသည်ဟူ၍သာ သိကြ၏။ ကိုယ်တွင်းမှာ ဘယ်ဓာတ်ပျက်၍ ရူးရှာသည်ဟု ဓာတ်ရင်းကို ပေါက်အောင် မမြင်နိုင်၊ မသိနိုင်ကြ။ ထိုသူတို့၏ သိမှုသည် အရူးနာ ပျောက်ငြိမ်းရန် လမ်းမပုတ်၊ ပြင်ပကိုသာ မြင်၏။ အရူးအမှုသည် အမှန်ကိုမြင်နိုင်သောဉာဏ်မျက်စိကား ပိတ်ပိတ်ကန်း ဖြစ်၏။ ပယောဂရူး ဖြစ်ပြန်လျှင်လည်း ထိုသူမှာ ကပ်၍ နေသော ပယောဂကောင်ကြီး ဆိုးဆိုးဝါးဝါးကိုပင် မမြင်နိုင်ကြ။ ပညာမျက်စိရှိသော ဆရာသည်ကား ထိုသူရူးကို မြင်လျှင် အမှုသည်ကို ရှာ၏။ သွေးအမှုသည်လော၊ လေအမှုသည်လော၊ သည်းခြေအမှုသည်လော၊ ပယောဂအမှုသည်လောဟု ကြည့်၏။ အမှုသည်ရင်း အမှန်ကို မြင်၏။ ထိုဆရာ၏ မြင်ခြင်းသည်သာလျှင် အရူးနာ ပျောက်ငြိမ်းရန် လမ်းဖြစ်၏။

ထို့အတူ မိုက်မဲမှုမှာလည်း သူမိုက်သည်၊ ငါမိုက်သည်ဟု သိသည်ကား မိုက်မှု အဝိဇ္ဇာပေါ်မှာ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဆင့်ပြန်၏။ သွေးရူး၊ သည်းခြေ ရူးပေါ်မှာ ပယောဂအမျိုးမျိုး ကပ်ပြန်သည်နှင့် တူ၏။ မိုက်သောသူ ဟူ၍ မရှိ၊ ငါဟူ၍ မရှိ၊ အဝိဇ္ဇာဓာတ်ဖြစ်သည်။ အဝိဇ္ဇာဓာတ် ပူးကပ် လို့ ဆော် ထကြွသောင်းကျန်းမှုဖြစ်သည်ဟု သိမှ အမှန်ကျသည်။ ။

ယခုဘဝ၌ တစ်ခဏမျှဖြစ်သော ရောဂါ ဥပဒ်မျိုးမှာပင် အမှုသည် ရင်းကို သိမှ ဆေးရှိသည်။ အမှုသည်ရင်းကို မသိက ဆေးမရှိ၊ မိုက်မှု ဟူသော သံသရာရောဂါ ဥပဒ်မှာ ဆိုဖွယ်မရှိ၊ အနုမတဂ္ဂ သံသရာ၌ အမှု သည်ရင်းကို မသိမှု၍ သူမိုက်သည်၊ ငါမိုက်သည်နှင့်သာ လာခဲ့ကြ၍ ယနေ့ထက်တိုင် ဆေးမတွေ့၊ အမိုက်နာ မပျောက်ကြရသည်။ ခန္ဓာကိုယ် တွင်း၌ မိုက်မဲမှုဟူသော အာဂန္တုအမှုသည် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အဝိဇ္ဇာဓာတ်ကို အတပ်သိမြင်သော သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ် တစ်ခုသည်သာ အဝိဇ္ဇာနှင့် သက္ကာယ- ဒိဋ္ဌိတို့ကို ပျောက်ငြိမ်းစေနိုင်သော ဆေးဖြစ်သည်။ ဤသမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်မှ တပါး အဝိဇ္ဇာ၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိတို့ကို ပျောက်ငြိမ်းစေနိုင်သော ဆေးမရှိပြီ။

(ဤကား ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အင်္ဂါ ၁၂-ပါးတို့တွင် ခေါင်းတည်သော အဝိဇ္ဇာကို ဓာတ်မှန်ထုတ်၍ သိပုံနည်း အမြွက်တည်း။)

သင်္ခါရဟု ဆိုအပ်သော ကာယကံမှု၊ ဝစီကံမှု၊ မနောကံမှုတို့၌လည်း ဘယ်အမှုကို သူပြုသည်၊ ငါပြုသည်၊ သူပြောဆိုသည်၊ ငါပြောဆိုသည်၊ သူကြံစည်သည်၊ ငါကြံစည်သည် အစရှိသည်ဖြင့် ထင်မြင်၍ နေသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို ဖယ်ရှား၍ အမှုသည်ရင်း အတွင်းဓာတ်စု အာဂန္တုတို့ကို အတပ်သိမြင်အောင် တရားအားထုတ်ရာ၏။ ။ ကြွင်းသော ဝိညာဏ် အစရှိသော နောက်နောက်သော အင်္ဂါတို့၌လည်း အသီးသီး ဓာတ်ရင်း၊ ဓာတ်မှန်ကို မြင်အောင် ပြုရာ၏။ ရှေးရှေးပုဒ်တို့၏ အဖြေတို့မှာလည်း ဓာတ်ထုတ်နည်း၊ ဓာတ်ဖော်နည်းတို့ကို အထွေထွေ အရာရာ ဥပမာ၊ ဥပမေယျတို့နှင့်တကွ ပြဆိုခဲ့လှပြီဖြစ်၍ ဤနေရာ၌ ဓာတ်မှန်ထုတ်နည်းကို အကျယ်မဆိုပြီ။

ရှည်လေသမျှ၊ အနန္တကား၊ သုခ-ဟူသည်၊ မြူမျှမဖက်၊ အဆက်ဆက်လျှင်၊
သက်သက် ဒုက္ခ၊ ဓာတ်မှန်ရသည်-

ဟူသော စကား၌ ‘သုခဟူသည်၊ မြူမျှမဖက်’ဟု ဆို၏။ လူချမ်းသာ၊ နတ်
ချမ်းသာ၊ ဗြဟ္မာချမ်းသာသည် သုခမဟုတ်ပါလော့၊ ယခု မျက်မြင်ဒိဋ္ဌ
လူ့ဘဝမှလည်း ဓနဥစ္စာကြွယ်ဝစွာနှင့် ချမ်းသာစွာ ကုံလုံ၍ နေကြသော
သူ၊ ဣဿရိယဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံစိုးမိုး၍ နေကြသော သူများသည် ချမ်းသာ
သုခ မဟုတ်ပါလော့ မေးရန်ရှိသည်။ ။အဖြေကား- အသက်အသင်္ချေ
ရှည်ကြာသော အခါ လေးကျန်းလုံးကို အစိုးရသော စကြာမန္တာတ်မင်း
ချမ်းသာသည် လူ့ချမ်းသာတွင် တန်းကုန်၏။

ထို စကြာမန္တာတ်မင်းချမ်းသာသည်ပင်လျှင် သုခဟူသည် မြူမျှမဖက်
သက်သက် ဒုက္ခသာ ဖြစ်၏။ အဘယ်သို့ဖြစ်သနည်းဟူမူ- ထိုစကြာမန္တာတ်
မင်း သဏ္ဌာန် ခန္ဓာကိုယ်ကြီးမှာ ဇရာမီး၊ မရဏ မီး အမြဲလောင်စွဲလျက်
နေ၏။ စိတ်နှလုံး ထဲမှလည်း သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ငရဲမီး တောက်လောင်လျက်
နေ၏။ ။ဇရာမီး၊ မရဏမီး အမြဲတောက်လောင်စွဲ၍ ပါနေသည့်အတွက် ထို
စကြာမင်း ခန္ဓာကြီးသည် အနိစ္စ မရဏဟု ဆိုအပ်သော သေမင်းကြီး၏
ဓားအောက် လည်ခံဖြစ်၍ နေ၏။ သေဘေးမူကြီးတန်းလန်းနှင့် သေမင်း၏
ဓားအောက် လည်ခံဖြစ်၍ နေသော သူကို လူ့ချမ်းသာဟု ဆိုခွင့်မရှိ။

ဥပမာကား- တစ်ခုသော နေရာဌာနမှ သိကြားမင်း၏ ဝေဇယန္တော
ပြာသာဒ်ကြီးနှင့် တူသော ကြီးစွာသော နန်းပြာသာဒ်ကြီးကို ဖန်ဆင်း၍
ထိုပြာသာဒ်တွင် သိကြားမင်းစည်းစိမ်နှင့် တူစွာသော စည်းစိမ်ချမ်းသာ
တွေကို အလိုရှိတိုင်း ခံစား စံစားရန် အပြီးထား၏။ ။ထဖန် ထို
ပြာသာဒ်တွင်းမှာ လူဘို့မျက်စိနှင့် မမြင်ရသော အလွန်ထက်လှစွာသော
ဓား၊ သန်လျက်တို့ကို အထက်က မိုးလျက် ပြာသာဒ်နှင့် အပြည့်ထား၏။
ထိုစည်းစိမ်ကို မင်၍ ပြာသာဒ်မှာရှိသော ထိုစည်းစိမ်ကို ခံစားစံစားသော
သူတို့သည်ကား ထိုဓား၊ သန်လျက်တို့၏ အစာ ဖြစ်ကြကုန်၏။ ယနေ့
ဖြစ်မည်၊ နက်ဖြန် ဖြစ်မည်၊ သည်လဖြစ်မည်၊ ဟိုလဖြစ်မည်၊ သည်နှစ်

ဖြစ်မည်၊ ဟိုနှစ်ဖြစ်မည်ကိုကား မသိကြရကုန်၊ ဦးခေါင်း၌ ဓား၊ သန်လျက်
မကျမီအတွင်း သိကြားကဲ့သို့ ခံစား စံစား၍ နေကြကုန်၏။ ထိုသူတို့ကို
လူ့ချမ်းသာတွေ ဆိုသင့်မည်လော။ ။ထိုသူတို့၏ အဖြစ်ကို တောင့်တ
ထိုက်ပါမည်လော။ ။ဓားဘေးကြီး တန်းလန်းနှင့် ဓားအောက်မှာ
ဓားစာအနေနှင့် နေကြသော သူတို့သည် လူ့ချမ်းသာမဟုတ်၊ လူ့ဒုက္ခတ
တို့သာတည်း။ ။ထိုသူတို့ ရရှိခံစားသော စည်းစိမ်သည်လည်း ဓားဘေး
မီအောင် ထောင်၍ ထားသော စည်းစိမ်သာတည်း၊ ငါးမျှားချိတ်နှင့်
ဖက်တွဲ၍ ထားသော သားတစ်နှင့် အတူတူတည်း။ ။ထို့ကြောင့်
ထို စည်းစိမ်ကိုလည်း သုခ မဆိုရ၊ ဒုက္ခ၏ အသင်းအလင်းသာတည်း။
လာလာသမျှ လူအပေါင်းကို ဓားဘေးသင့်အောင်၊ ဓားစာဖြစ်အောင်
ထောင်မျှားသော စည်းစိမ်သာတည်း၊ ဤဥပမာအတိုင်း စကြာမန္တာတ်
မင်း အဖြစ်ကိုလည်း သိလေ။

ယခုအခါ ရရှိကြသော လူ့စည်းစိမ်၊ နတ်စည်းစိမ် စသည်လည်း
ထိုပြာသာဒ်မှာ ရှိသော စည်းစိမ်နှင့် တူ၏။ ။အနုမတဂ္ဂ သံသရာ၌ ရှိနေ
ကြသော လူ့ဘဝ လူ့စည်းစိမ်၊ နတ်ဘဝ နတ်စည်းစိမ်၊ ဗြဟ္မာ့ဘဝ ဗြဟ္မာ့
စည်းစိမ်ဟူသမျှသည်လည်း အနုမတဂ္ဂ သံသရာမှာ ထာဝရ ထောင်မျှား၍
ထားသော ထိုပြာသာဒ်ကြီးနှင့် တူ၏။ ။အနုမတဂ္ဂ သံသရာမှာ ဂင်္ဂါ
သဲလုံးမျှမက ပွင့်တော်မူကြကုန်သော ဘုရားတို့၏ သာသနာနှင့် အခါခါ
တွေ့ကြုံကြပါလျက် ထိုစည်းစိမ်သုံးပါး ထောင်မျှားရာသို့သာ လိုက်ပါ၍
နေကြကုန်သည့်အတွက်ကြောင့် ယနေ့ထက်တိုင် သေဘေးတန်းလန်း၊
အပါယ်ဘေးတန်းလန်း၊ အဝီဇင်ရဲဘေးတန်းလန်းတွေနှင့် နေကြရကုန်၏။

မီးတစ်ဆယ့်တစ်ပါး

(၁) ရာဂမီး၊

(၂) ဒေါသမီး၊

(၃) မောဟမီး၊

(၄) ဇာတိမီး၊

- | | |
|-----------------|------------------|
| (၅) ဇရာမီး၊ | (၆) မရဏမီး၊ |
| (၇) သောကမီး၊ | (၈) ပရိဒေဝမီး၊ |
| (၉) ဒုက္ခမီး၊ | (၁၀) ဒေါမနသမီး၊ |
| (၁၁) ဥပါယာသမီး- | |

ဟူ၍ မီး တစ်ဆယ့်တစ်ပါး ရှိ၏။

(၁) ရာဂမီး

ရာဂမီးသည်ကား- အလောဘတရားကိုလည်းကောင်း၊ အလောဘနှင့် စပ်သော ချမ်းသာသုခကိုလည်းကောင်း ပြောင်စင်အောင် လောင်နိုင်၏။ အလောဘ ဆိုသည်ကား - စကြာမင်း၏ ပတ္တမြားရတနာနှင့် တူသော အလွန် စင်ကြယ်သန့်ရှင်းသော ဓာတ်တစ်ပါး ပေတည်း။ ပတ္တမြား ရတနာမည်သည် မစင်တိုင်း၊ ဘင်တိုင်းမှာ ချ၍၊ နှစ်၍ ထားသော်လည်း အငွေ့အသက်မျှ လိမ်းကပ်ခြင်းမရှိ၊ ရွံ့တိုင်း၊ ညှန်တိုင်းမှာ ချ၍၊ နှစ်၍ ထားသော်လည်း အငွေ့အသက်မျှ လိမ်းကပ်ခြင်းမရှိ၊ ထိုအတူ ထို အလောဘဓာတ်သည်လည်း လူ့စည်းစိမ်တိုင်း၊ နတ်စည်းစိမ်တိုင်း၊ ဗြဟ္မာ့ စည်းစိမ်တိုင်းတို့မှာ ကြုံကြိုက်၍နေသော်လည်း ထိုစည်းစိမ်တို့နှင့် အငွေ့ အသက်မျှ လိမ်းကပ်ခြင်းမရှိ။ ။ဥပုသ်သီတင်းသုံးမှု၊ ရသေ့ရဟန်းလုပ် မှုသည် အလောဘ ဥယျာဉ်ကို ပြုစုပျိုးထောင်မှုပေတည်း။ ထိုအလောဘ ဥယျာဉ်သည် အစဉ်အတိုင်း ကြီးပွား ဧည့်ကား၍ သွားရမှုကား မဂ်၊ ဖိုလ်၊ နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော အပွင့် အသီးကို ဆောင်ပေ၏။

ယခုရှိကြသော လူသတ္တဝါတို့မှာမူကား အနမတဂ္ဂ သံသရာကာလ၌ ပြုစု ပျိုးထောင်ခဲ့သမျှသော အလောဘ ဥယျာဉ်စုသည် ပွင့်အောင်၊ သီးအောင် မကြီးပွားရဘဲ ရာဂမီး လောင်၍ လောင်၍ချည်း ပြောင်စင် ဆုံးပါး၍ လာခဲ့ကြ၏။ ။ယခုနေ့ ဥပုသ်သီတင်းနှင့် အလောဘ ဥယျာဉ် ပျိုးသမားလုပ်၏။ နက်ဖြန်ခါ လောဘအာရုံသို့ ဝင်၍ ထိုဥယျာဉ်ကို မီးရှို့ ၏။ ။ယခုဘဝ ရသေ့ရဟန်းအဖြစ်နှင့် အလောဘ ဥယျာဉ်မှူးလုပ်၍ နေ၏။ နောက်ဘဝ လူ့စည်းစိမ်၊ နတ်စည်းစိမ်ထဲမှာ နှစ်၍ ထိုဥယျာဉ်ကို

မီးရှိ၏။ ယခုဘဝ၌ ရသေ့ ရဟန်းပြု၍ ယခုဘဝတွင် လူဖြစ်၍ နေသော သူတို့မှာ ဆိုဖွယ်မရှိ၊ ရသေ့ ရဟန်းဖြစ်ပါလျက် လောဘအလိုသို့ လိုက်၍ အလူးလူး အလဲလဲနေသော သူတို့မှာလည်း ဆိုဖွယ်ရာမရှိ၊ ဤသို့လျှင် အနမတဂ္ဂ သံသရာ၌ ပြုစုခဲ့သမျှသော အလောဘ ဥယျာဉ်စု၏ ပွင့်ခွင့် သီးခွင့်သို့ မရောက်ဘဲ ရာဂမီးလောင်သဖြင့် တပြောင်ထဲပြောင်၍ လာခဲ့ ကြပုံတည်း။ ။ အလောဘနှင့် စပ်သော ချမ်းသာသုခဆိုသည်ကား - အလောဘဥယျာဉ် ပင်စည် ခက်ကိုင်း စည်ကားပါမှုကား ပြိတ္တာဘေး၊ အသုရကာယံဘေးတို့မှလည်းကောင်း၊ လူ၌ အသက်မွေးမှု ဆင်းရဲငြိုငြင် သော ဘေးတို့မှလည်းကောင်း လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာ၏။ ထိုထက်အလောဘ ဥယျာဉ်စည်ကားပါမှု အသက်တိုသော လူ့ဘဝ၊ နတ်ဘဝ၊ ကာမဘုံ ဒုက္ခမှ လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာ၏။ ထိုထက် အလောဘဥယျာဉ် စည်ကားပါ မှုကား ရှုပရာဂဘေး၊ အရှုပရာဂဘေးတို့မှ လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာ၏။ ။ အနမတဂ္ဂ သံသရာ၌ ပြုစုခဲ့သမျှသော အလောဘ ဥယျာဉ်စုသည် ရာဂ မီးနှင့်ချည်း ပျက်စီးဆုံးပါး၍ လာခဲ့ကြသည့်အတွက် ယနေ့ထက်တိုင် ပြိတ္တာဘေး တန်းလန်း၊ အသုရကာယံဘေး တန်းလန်း ရှိနေကြရ၏။ ယခု ဘဝ၌လည်းကောင်း၊ နောက်ဘဝ၌လည်းကောင်း အသက်မွေးမှုဒုက္ခနှင့် ကြောင့်ကြမကင်း ရှိနေကြ၏။ ။ ဤကဲ့သို့ သံသရာသာ ရှည်၍ တွက်ခြေ မရ ခြောက်ဒွါရမှာ ရာဂမီး တဟုန်းဟုန်း တောက်၍နေကြသော လူ့ဘဝ၊ နတ်ဘဝ၊ ဗြဟ္မာ့ဘဝစုသည် သုခဟူ၍ မြူမှုမဖက် သက်သက်ဒုက္ခ မဟုတ်လော။

ရာဂမီး ပြီး၏။

(၂) ဒေါသမီး

ဒေါသမီးသည်ကား - အဒေါသတရားကို လည်းကောင်း၊ အဒေါသနှင့် စပ်သော ချမ်းသာသုခကိုလည်းကောင်း၊ ပြောင်စင်အောင် လောင်နိုင်၏။ အဒေါသဆိုသည်ကား - နတ်၊ သိကြားတို့၏ အသုံးအဆောင်ဖြစ်သော အလွန် အေးချမ်းသော ဂေါသီတ စန္ဒကူးနံ့သာတုံးနှင့် တူသော အလွန်

အေးချမ်းသော အဒေါသစိတ် တစ်ပါးပေတည်း။ ။ထိုကဲ့သို့သော စန္ဒကူးနံသာတုံးမည်သည် ပွက်ပွက်ဆူသော ရေပူ၊ ဆီပူမှာ ချ၍၊ နှစ်၍ ထားသည် ရှိသော် ထိုရေပူ ဆီပူသည် သီတာရေကဲ့သို့ ခဏချင်း အေးချမ်း ရ၏။ ။ထိုအတူ အဒေါသ တရားမည်သည် ရန်သူတို့၏ အလယ်မှာ နေသော်လည်း ရန်စိတ်၊ ရန်ပေါက် ပြေပျောက်ငြိမ်းချမ်း၍ ကုန်ကြ၏။ ဥပုသ်သီတင်းသုံးမှု ရသေ့ ရဟန်း ပြုလုပ်မှုများသည် ထိုအဒေါသ ဥယျာဉ်ကို ပြုစုပျိုးထောင်မှုပေတည်း။ ထိုအဒေါသဥယျာဉ်သည် အစဉ် အတိုင်း ကြီးပွား စည်ကား၍ သွားရမှုကား မဂ်၊ ဖိုလ်၊ နိဗ္ဗာန်တည်း ဟူသော အသီးအပွင့်ကို ဆောင်ပေ၏။

ယခု ရှိနေကြသော သတ္တဝါတို့မှာမူကား အနမတဂ္ဂ သံသရာ ကာလ၌ ပြုစုပျိုးထောင်ခဲ့သမျှသော အဒေါသဥယျာဉ်စုသည် ပွင့်ပေါင်း၊ သီးပေါင်း မကြီးပွားရဘဲ ဒေါသမီး လောင်၍ လောင်၍ချည်း ပြောင်စင်ကာ လာခဲ့ကြရ၏။ ယခုပင် သဗ္ဗေ သတ္တာ အဝေရာ ဟောန္တု- ယခုပင် သူတပါးကို ငြူစူစောင်းမြောင်း ကောင်းပြစ်တင် နှလုံးချဉ်ပေါက် ငေါက်လိုငေါက် ငမ်းလိုငမ်း အကြမ်းအရွံ့၊ ကပ်ဖဲ ကပ်ကိုး အခိုး ထောင်းထောင်း လာ၏။ ။ရသေ့၊ ရဟန်းပြု၍ ယခုဘဝ ဗြဟ္မစိုရ် တရားစုကို ပွားများ၍ အခြားမဲ့ဘဝမှာ ဗြဟ္မာမင်းကြီး ဖြစ်ပြီးသည်မှ နောက်ဘဝမှာ ဓားပြ၊ သူခိုး၊ မုဆိုး၊ တံငါ။ ။ဤသို့လျှင် အနမတဂ္ဂ သံသရာ၌ ပြုစုပျိုးထောင် ခဲ့သမျှသော အဒေါသ ဥယျာဉ်၏ ဒေါသ မီးနှင့်ချည်း ပျက်စီးဆုံးပါး၍ လာခဲ့ကြသည်ကို သိအပ်၏။

အဒေါသနှင့် စပ်သော ချမ်းသာ သုခဆိုသည်ကား- အဒေါသ ဥယျာဉ် ကြီးပွား စည်ကားသော သူတို့အား ငရဲဘေးမှ လွတ်ငြိမ်း၏။ လူ၌လည်း အနာရောဂါဘေး၊ ရန်သူဘေးတို့မှ လွတ်ငြိမ်း၏။ အသက် တိုသော ကာမဘုံမှသော်လည်း လွတ်ငြိမ်း၏။ အနမတဂ္ဂ သံသရာ၌ ပြုစု ခဲ့သမျှသော အဒေါသ ဥယျာဉ်စုသည် ဒေါသမီးနှင့်ချည်း ပျက်စီး ဆုံးပါးခဲ့သည့် အတွက်ကြောင့် ယနေ့ထက်တိုင် ငရဲဘေး တန်းလန်း၊ ရောဂါဘေး၊ အနာဘေး တန်းလန်း၊ ရန်သူဘေး တန်းလန်း ရှိနေကြ၏။

ဤကဲ့သို့ သံသရာသာ ရှည်၍ တွက်ခြေမလှ ခြောက်ဒွါရမှာ ဒေါသမီး တဟုန်းဟုန်း တောက်လောင်၍ နေကြရသော လူ့ဘဝ၊ နတ်ဘဝ၊ ဗြဟ္မာ့ဘဝစသည် သုခဟူ၍ မြူမျှမဖက် သက်သက် ဒုက္ခမဟုတ်လော။

ဒေါသမီး ပြီး၏။

(၃) မောဟမီး

မောဟမီးသည်ကား- အမောဟ တရားကို လည်းကောင်း၊ အမောဟနှင့် ဖပ်သော ချမ်းသာ သုခကိုလည်းကောင်း ပြောင်စင်အောင် လောင်နိုင်၏။ ။အမောဟတရားဆိုသည်ကား - အသိ အလိမ္မာ ဉာဏ် ပညာတည်း။ အရပ် ရှစ်မျက်နှာ၌ တစ်ယူဇနာအတွင်း နေ့၊ ည၌ မခြား တထိန်ထိန် ထွန်းလင်း၍ နေသော စကြာမင်း၏ ပတ္တမြား ရတနာနှင့် တူလှစွာသော အသိ အလိမ္မာ ဉာဏ်ပညာ ဓာတ်တစ်ပါး ပေတည်း။ ။လောကီပညာမျိုးကို တတ်သိ လိမ္မာအောင် သင်ကြား အားထုတ်ကြသောအမှု၊ တရားဓမ္မတို့ကို နာခံ မှတ်သား သင်ကြား အားထုတ်ကြသော အမှုစုသည် အမောဟ ဥယျာဉ်ကို ပြုစုပျိုးထောင်မှု ပေတည်း။ ။ထို အမောဟ ဥယျာဉ်သည် အစဉ်အတိုင်း ကြီးပွား စည်ကား၍ သွားပါမှုကား သာဝကဗောဓိဉာဏ်၊ ပစ္စေကဗောဓိဉာဏ်၊ သဗ္ဗညုဗောဓိဉာဏ် တို့နှင့် နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော အပွင့်၊ အသီး အကြီး အကျယ်တို့ကို ဆောင်နိုင်၏။

ယခု ရှိကြသော သတ္တဝါတို့မှာမူကား အနုမတဂ္ဂ သံသရာကာလ၌ ပြုစုပျိုးထောင်ခဲ့ကြသမျှသော အမောဟပညာ အလိမ္မာဥယျာဉ်တို့သည် အပင်၊ အညွှောက် ပေါက်ခါ၊ ပေါ်ခါ၌ အမှိုက် မီးလောင်မှုနှင့်ချည်း ပြောင်စင်၍ လာခဲ့ကြ၏။ ။မှိုက်မှုမှာ ခဏတစ်ထောင်၊ တစ်ရာ၊ အလိမ္မာမှုမှာ တစ်ခဏ၊ ယခုဘဝ၌ လောကအလိမ္မာ၊ ဓမ္မအလိမ္မာ၊ စာပေပိဋကတ် ကျမ်းတတ် အကျော် ဆရာတော်၊ သမားတော်၊ နောက်နောက် ဘဝ၌ ဗာလ၊ မူလ၊ ဥမ္မတ္တက၊ သုနခ၊ သန်း၊ ကြမ်းပိုး။ ။ဤသို့လျှင် အနုမတဂ္ဂ သံသရာ၌ ပြုစုခဲ့သမျှသော အမောဟဉာဏ် ပညာအလိမ္မာ ဥယျာဉ်၏ အမှိုက်ဗာလ မောဟမီး

လောင်၍ချည်း ပြောင်စင်ကာ လာခဲ့ကြပုံကို သိအပ်၏။ ။အမောဟနှင့် စပ်သော ချမ်းသာ သုခ ဆိုသည်ကား-အမောဟ ဉာဏ်ပညာ အလိမ္မာ ဥယျာဉ် ကြီးပွား စည်ကားသော သူတို့အား တိရစ္ဆာန်ဘဝ ဒုက္ခမှ လွတ်ငြိမ်း၏၊ လူ၌လည်း ဘုန်းကျက်သရေ မရှိသော အခိုင်းအစိုင်း အမှိုက်အမဲ ဖြစ်ရခြင်း ဒုက္ခမှ လွတ်ငြိမ်း၏၊ သာဝကဗေဒဓိဉာဏ်၊ ပစ္စေကဗေဒဓိဉာဏ်၊ သဗ္ဗညုဗေဒဓိဉာဏ်ကို ရနိုင်၏။

ယခု ရှိကြသော ပုထုဇဉ် သတ္တဝါတို့မှာမူကား အနမတဂ္ဂ သံသရာ ကာလ၌ ပြုစု၍ ထားခဲ့ကြသော အလိမ္မာ ဥယျာဉ်သည် အပင်၊ အညွှတ် ပေါက်ကာမတ္တ၌ အမှိုက်မီး လောင်၍ချည်း လာခဲ့သည့် အတွက် ယခုထက်တိုင် ခွေး၊ ဝက်၊ ကြက်၊ ငှက်ဖြစ်မှု တန်းလန်းရှိ နေကြ၏။ ယခု ဘုရားသာသနာနှင့် ကြုံကြိုက်ကြပါကုန်လျက် အလိမ္မာ ပညာ အထုံ မွဲကြလှကုန်သောကြောင့် ဘုရားသွားရာ နိဗ္ဗာန်ကို ကျောပေး၍ အပါယ် လေးတန် သံသရာ လမ်းခရီးသို့သာ လိုက်ပါ စုန်မျော၍ နေကြကုန်၏။ ။ဤကဲ့သို့ သံသရာသာ ရှည်၍ တွက်ခြေမလှ ခြောက်ဒွါရမှာ မောဟမီး တဟုန်းဟုန်း တောက်လောင်၍ နေကြသော လူ့ဘဝ၊ နတ်ဘဝ၊ ဗြဟ္မာ့ဘဝစသည် သုခဟူ၍ မြူ၍မဖက် သက်သက် ဒုက္ခ မဟုတ်လော။

မောဟမီး ပြီး၏။

(၄) ဇာတိမီး

ဇာတိမီး ဆိုသည်ကား-သက္ကာယဒိဋ္ဌိ တန်းလန်း ရှိကြကုန်သော လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့မှာ ဖြစ်ရာဘဝမှ စုတေကြသောအခါ ဘယ်ဘုံသို့ သွားမည်၊ ဘယ်ဘုံမှာ ဖြစ်မည်ဟု ဖြစ်နိုင်ကြကုန်သည် မဟုတ်၊ တပေါင်း တန်ခူး လေ့တိုက်ရာ ကြွေ၍ ပါကုန်သော သစ်ရွက်ခြောက်တို့ ကဲ့သို့ ပေါက်လွတ်လျောက်လျား တလမ်းတခြား လွင့်စဉ် ဖြစ်ချင်တိုင်း ဖြစ်ကြကုန်၏။ ။ယခုနေ့တွင် လေးကျွန်းဘုရင် စကြာရှင်၊ နက်ဖြန် အဝီစိ၊ ယခုနေ့မှာ သိကြား၊ ဗြဟ္မာ၊ နတ်ဒေဝါ၊ နက်ဖြန်ခါတွင် ခွေး၊ ဝက်၊ ကြက်၊ ငှက်။ ။ဤသို့သော ဇာတိမူ တန်းလန်း ရှိနေ

ကြကုန်သော သူတို့အား အကြီးအကျယ် ပုဗ္ဗယဒုက္ခ အမြဲထာဝရ ကပ်ရောက်၍ နေ၏။ ရှေးရှေးဘဝတို့၌ ပြုခဲ့ဖူးသော မကောင်းမှု ဒုစရိုက် ဟောင်းတွေ အတွက် အကြီးအကျယ် ပုဗ္ဗယကြီး တစ်ဌာန၊ ယခုဘဝတွင် ငယ်စဉ်အခါ၌ မိုက်မှားခဲ့သော မကောင်းမှု ဒုစရိုက်အတွက် အကြီး အကျယ် ပုဗ္ဗယကြီး တစ်ဌာန၊ နောက်နောက် ဘဝတို့၌ မိုက်ခွင့်တန်းလန်း တွေ ရှိနေသည့်အတွက် အကြီးအကျယ် ပုဗ္ဗယကြီး တစ်ဌာန။

(ဤသည်ကား ဘဝသစ်ဇာတိမီး၏ အကြီးအကျယ် ပူလောင်၍ နေကြပုံတည်း။)

မသိကြ၍ စိတ်ကပင် မပူကြသော်လည်း အမှုကိုယ်မှာ အပူမှုချည်း စင်စစ်သာတည်း။ ။ဤကဲ့သို့သော အပူမှုကြီး တန်းလန်း ရှိနေသော လူ့ဘဝ၊ နတ်ဘဝ၊ ဗြဟ္မာ့ဘဝစသည် သို့မဟုတ် မြေမျှမဖက် သက်သက် ဒုက္ခကြီး ဖြစ်သတည်း။ ။ယခု မျက်မြင်ဒိဋ္ဌမှာလည်း အမျိုးမျိုးသော ကိုယ်ဘွင်းရောဂါ၊ ကိုယ်တွင်းအနာ၊ ကိုယ်တွင်းဥပဒ် ဖြစ်ပေါ်လာသော သန္တတိဇာတိမီး။ ။ရာသီဥတုသို့ လိုက်၍ ပူမှု၊ အိုက်မှု၊ ချမ်းမှု၊ အေးမှုတို့၏ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း သန္တတိဇာတိမီး။ ။ဣဒိယာပုထ်သို့ လိုက်၍ ညောင်းမှု၊ ညာမှု၊ ထုံမှု၊ ကျဉ်မှု စသည် ဖြစ်ပေါ်လာသော သန္တတိဇာတိမီး။ ။အဖျားရောဂါ၊ အနာရောဂါ၊ ကျောက်၊ ဝက်သက် ရောဂါ၊ ကာလရောဂါ၊ ကာလနာတို့၏ သူတပါးတို့၌ ဖြစ်သည်ကို မြင်၍၊ ကြား၍ မိမိအိမ်မှာ ဖြစ်လာမည် ခိုလည်းကောင်း၊ မိမိကိုယ်မှာ ဖြစ်လာ မည်ကိုလည်းကောင်း ကြောက်ကြရသော သန္တတိဇာတိမီး၊ ဤသို့ အစ ရှိသည်ဖြင့် လောက၌ လူအများ ကြောက်လန့်ကြရသော ဖြစ်မှုစုသည် ဇာတိမီး အမှုချည်းသာတည်း။ ။အမိဝမ်းတွင်း၌ နေရသော ဇာတိ မီးကား ထင်ရှားပြီ။

နာမ်တရားတို့၏ ဇာတိမီး၌ ရာဂ၏ ဖြစ်ပေါ်မှု၊ ဖြစ်ပွားမှု၊ ဒေါသ၏ ဖြစ်ပေါ်မှု၊ ဖြစ်ပွားမှု၊ မောဟ၏ ဖြစ်ပေါ်မှု၊ ဖြစ်ပွားမှု၊ ဣဿာ၏ ဖြစ်ပေါ်မှု၊ ဖြစ်ပွားမှု၊ မစ္ဆရိယ၏ ဖြစ်ပေါ်မှု၊ ဖြစ်ပွားမှု၊ ကုက္ကုစ္စ၏ ဖြစ်ပေါ်မှု၊ ဖြစ်ပွားမှု၊ ကာယဒုစရိုက်၏ ဖြစ်ပေါ်မှု၊ ဖြစ်ပွားမှု၊ ဝစီ-

ဒုစရိုက်၏ ဖြစ်ပေါ်မှု၊ ဖြစ်ပွားမှု၊ မနောဒုစရိုက်၏ ဖြစ်ပေါ်မှု၊ ဖြစ်ပွားမှု စသည်ဖြင့် ‘ဖြစ်’လုံးနှင့် ပြောဆိုသမျှသည် ဇာတိမီး တောက်မှုချည်း မှတ်။ ။ ထိုရာဂစသည်တို့၏ ဖြစ်ပေါ်မှု၊ ဖြစ်ပွားမှု စသည်ကို ပူလောင်မှု ဟူ၍ မသိကြသော်လည်း အမှုကိုယ်မှာ အပူမှုချည်း ဖင်စစ်သာတည်း။ ။ ရာဂ၏ အလိုသို့လိုက်၍ သားမယားယူ၏၊ သားမယားနှင့် နေသည့်အတွက် သားမယားမွေးမှု၊ မင်းရေးစိုးမှု၊ ရပ်ရွာမှုစသည် မီးဝိုင်း၍ နေ၏။ ထိုမီး အလုံးစုံသည်လည်း ရာဂ၏ ဇာတိမီးမှ ဖြစ်ပွား၏၊ ဒေါသ၏ ဇာတိမီးမှ ဖြစ်ပွားမှုတို့ကိုလည်း သိလေ။

ဇာတိမီး ပြီး၏။

(၅-၆) ဇရာမီး၊ မရဏမီး နှစ်ရပ်

ဇရာမီး၊ မရဏမီးတို့မှာ ဇရာ မရဏအခန်း၌ ပြဆိုခဲ့ပြီ၊ အနုမတဂ္ဂ သံသရာ၌ကမ္ဘာပေါင်းလည်း အနန္တ၊ ဘဝပေါင်းလည်း အနန္တ ရှိခဲ့ကြပြီ၊ ယခုဘဝကို လွှတ်၍ ရှေး၌ ကွယ်လွန်လေပြီးသော ဘဝပေါင်း အနုမတဂ္ဂ အနန္တရှိခဲ့ပြီ၊ ဤသို့ ဘဝပေါင်း အနုမတဂ္ဂ အနန္တ ဟူ၍ များပြား မှုသည် ဇရာ၊ မရဏအတွက် သက်သက်သာတည်း။ ။ အကယ်၍ ဇရာ၊ မရဏဟူ၍ မရှိခဲ့သည်ဖြစ်အံ့၊ အနုမတဂ္ဂ သံသရာတစ်ခုလုံးသည် တစ်ကမ္ဘာတည်းဖြစ်၍ အမြဲတည်ရာ၏၊ သတ္တဝါတို့လည်း တစ်ဘဝ တည်းသာဖြာ၍ အမြဲ တည်ကုန်ရာ၏။ ။ ဇရာ၊ မရဏအတွက်ကြောင့် ကမ္ဘာအနန္တ၊ ဘဝအနန္တ ဖြစ်ကြရသည်၊ ဤကမ္ဘာကို ချန်လှပ်၍ လွန်လေ ပြီးသော ကမ္ဘာ အနန္တစု အဏုမြူမျှ ရှာကြံမရ ကွယ်ပျောက်လေ သည်လည်း ဇရာ၊ မရဏမီး အမှုသာတည်း၊ ဤဘဝကို ချန်လှပ်၍ လွန်လေပြီးသော ဘဝအနန္တစု အဏုမြူမျှ ရှာကြံမရ ကွယ်ပျောက်လေ သည်လည်း ဇရာ၊ မရဏမီး အမှုသာတည်း။

နောက်နောက် လာလတ္တံ့သော ကမ္ဘာ အနန္တ၊ ဘဝ အနန္တတို့ သည်လည်း အဏုမြူမျှ ရှာကြံမရအောင် ကွယ်ပျောက်ကုန်လတ္တံ့။ ။ ။ ဇရာ၊ မရဏမီး၏ အစွမ်းသည် ကြီးကျယ်စွာ အနုမတဂ္ဂ သံသရာ၌ ပြုခဲ့သော

ဒါနကုသိုလ်ပေါင်းလည်း အနန္တရှိခဲ့ပြီ။ ထိုဒါနကုသိုလ်ကြောင့် ရရှိခဲ့သော လူ့ဘဝပေါင်းလည်း အနန္တရှိခဲ့ပြီ။ နတ်ဘဝပေါင်းလည်း အနန္တရှိခဲ့ပြီ။ ထိုအနန္တစုလည်း ယခု အဏုမြူမျှ မရှိ၊ ကုန်ဆုံးလေပြီ။ ။ထိုကဲ့သို့ ကုန်ဆုံးလေသော အမှုမျိုးကို အကောင်းအမြတ် ထင်မှတ်၍ လိုက်စား အားထုတ်ကြကုန်သော သူတို့အား ဒါနပြုမှု ဟူသော သင်္ခါရဒုက္ခသည် အဘယ်အခါမှာ အပြီးတိုင် ရောက်လိမ့်မည်ဟု အဆုံးမရှိ၊ မဆုံးနိုင်၊ မပြီးနိုင်၊ မငြိမ်းနိုင်သော အနန္တဒုက္ခမှုချည်း သာတည်း။

ထို့အတူ ငါးပါးသီလမှု သည်လည်း အနန္တဒုက္ခမှုချည်း သာတည်း။ ရှစ်ပါးသီလမှုသည်လည်း အနန္တဒုက္ခမှုချည်းသာတည်း။ ဆယ်ပါး သီလမှု သည်လည်း အနန္တဒုက္ခမှုချည်း သာတည်း။ ရသေ့ပြုမှု၊ ရဟန်းပြုမှု သည်လည်း အနန္တဒုက္ခမှုချည်း သာတည်း။ ဈာန်သမာပတ်ကို ပွားများ အားထုတ်မှုသည်လည်း အနန္တဒုက္ခမှုချည်း သာတည်း။ ။ဇရာ၊ မရဏမီး ကို ကာလအရှည် မသေ၊ မပျောက် တောက်လောင်၍ နေနိုင်ပါစေခြင်းငှါ မီးစာ၊ ထင်း၊ အမှိုက်တို့ကို စုဆောင်း ဆည်းပူး အားစိုက်ကြသော အနန္တ ဒုက္ခမှုချည်းတို့ သာတည်း။ ။လူ့ချမ်းသာကို ခံစား စံစားမှု၊ နတ်ချမ်းသာ ကို ခံစား စံစားမှုတို့သည်လည်း ရာဂမီးကို အစားပေးမှုတို့ သာတည်း။ ။ အသက်မွေးမှု၊ ဝတ်မှု၊ စားမှုတို့သည် ဇရာမီးစာ၊ မရဏမီးစာ ဖြစ်သော ခန္ဓာကိုယ်ကြီးကို ထိန်းကျောင်း မွေးမြူမှုသာတည်း။

ဥပမာ ဆိုသည်ရှိသော်ကား—တစ်ယောက်သော သူသည် ယခုနေ့မှ သုံးလတိုင်တိုင်ရောက်လျှင် ကြိုးဒဏ်ပေးစေ အမိန့်ချ၍ ထောင်မှာနေရ လေ၏။ ထိုသူမှာ အိမ်တလံမ် ဇော်ဂနီနတ် စွဲကပ်လျက် ရှိ၏။ ညအခါ တိုင်ရောက်လျှင် မစင်ဝှင်းသို့ ချဉ်းကပ်၍ မငင်ကို စားရ၏။ နေ့အခါ၌ ထောင်မှူး၏ ဥယျာဉ်၌ မြေတူးခြင်း၊ မြေသယ်ခြင်း၊ သစ်ပင်ကို ရေ လောင်းခြင်း အစရှိသော ထောင်မှူး၏ခိုင်းစေမှုကို အပင်အပန်းလုပ်ရ၏။ မလုပ်နေလျှင် ထွေထွေရာရာ မှုပေါက်ရှာကြံ၍ ပြင်းထန်စွာ ရိုက်နှက်၏။ ဤအမှုသည်မှာ လူကပင် အိပ်၍နေသော်လည်း အမှုက မအိပ်ပြီ။ အသက် ကမအိပ်ရပြီ။ မျက်တောင်တစ်ခတ် မရပ်မနား သေချိန်သို့ ဆိုက်အောင်

တဟုန်တည်း ပြေး၏။ အနုမတဂ္ဂ သံသရာမှပင် အသက်မည်သည် မျက်တောင်တစ်ခတ်မျှ ရပ်နားသည်ဟူ၍မရှိ၊ အသက်၏အလားအားဖြင့် ထိုသူသည် စက်တိုင်သို့ တက်ရန် ပြေးသွား၍ နေရသော သူတည်း။ ။ ထိုသို့ စက်တိုင်သို့ တက်ရန် မရပ်မနား ပြေးသွား၍ နေရသော သူဖြစ် ပါလျက် စက်တိုင်သို့ မရောက်မီအကြား မိမိ၌ ပါရှိနေသော စုန်းပယောဂ ပူးကပ်လာလျှင် လူစိတ် ပျောက်၏။ မစင်ကို နတ်ဩဇာ ထင်၏။ မစင် တွင်းသို့ ချဉ်းကပ်၍ စားရ၏။ နေ့အခါတိုင် ရောက်ပြန်လျှင် ထောင်မှူး၏ အမှုကို ထမ်းရပြန်၏။

- ယခုရှိကြသော ပုထုဇဉ် သတ္တဝါစုတို့သည် ထိုအမှုသည်နှင့် တူ၏။
- အရွယ်သုံးပါးသည် ထောင်သုံးလနှင့် တူ၏။
- လူ့ကာမဂုဏ်၊ နတ်ကာမဂုဏ်သည် မစင်ဘင်စုနှင့် တူ၏။
- ရာဂသည် စုန်းပယောဂနှင့် တူ၏။
- အဝိဇ္ဇာသည် ထောင်မှူးနှင့် တူ၏။
- သံသရာသည် ထောင်ကြီးနှင့် တူ၏။
- အသက်မွေးမှု၊ မင်းရေးစိုးမှု၊ ရပ်ရေးရွာမှု၊ အိမ်ရေးအိမ်မှုစုသည် ထောင်မှူး၏ စီးပွားမှုနှင့် တူ၏။
- ဘဝကို ရည်သန်၍ ပြုကြသော ဒါနမှု၊ သီလမှု၊ ဘာဝနာမှုစု သည်လည်း ရာဂ၏ အစီးအပွား၊ အဝိဇ္ဇာ၏ အစီးအပွား၊ ဇရာ၊ မရဏ၏ အစီးအပွားချည်းသာတည်း။

ဤသို့လျှင် အနုမတဂ္ဂသံသရာ၌ အဝိဇ္ဇာမီး၊ ရာဂမီး၊ ဇရာမီး၊ မရဏမီး တို့၏ အစီးအပွားနှင့်သာ နေ့ကုန်၍၊ ရက်ကုန်၍၊ လကုန်၍၊ ဘဝကုန်၍၊ ကမ္ဘာအနန္တကုန်၍ နေကြရသော လူ့ဘဝ၊ နတ်ဘဝ၊ ဗြဟ္မာ့ဘဝစုသည် သုခမဖက် သက်သက် ဒုက္ခချည်းသာတည်း။

ဇရာမီး၊ မရဏမီး ပြီး၏။

သန္တတိမရဏ ပြီး၏။

(၇) သောကမီး

သောကမီး ဆိုသည်ကား-သား၊ သမီး၊ ညီအစ်ကို၊ နှမ၊ အစ်မ အစရှိသော ဆွေမျိုးတို့၏ ပြည့်စုံခြင်းကို အစွဲပြု၍ လူတို့၌ ရှင်လန်း ချမ်းသာမှုမည်သည် ရှိကြ၏။ ထိုရှင်လန်းချမ်းသာမှုကို ပြောင်စင်အောင် လောင်နိုင်သော သောကမီး တစ်မျိုး။ ။ဥစ္စာဓနတို့နှင့် ပြည့်စုံ ခြင်းကို အစွဲပြု၍ လူတို့၌ ရှင်လန်း ချမ်းသာမှု မည်သည် ရှိကြ၏။ ထိုရှင်လန်းချမ်းသာမှုကို ပြောင်စင်အောင် လောင်နိုင်သော သောကမီး တစ်မျိုး။ ။အနာရောဂါ ကင်းရှင်းမှုကို အစွဲပြု၍ လူတို့၌ ရှင်လန်း ချမ်းသာမှုမည်သည် ရှိကြ၏။ ထိုရှင်လန်း ချမ်းသာမှုကို ပြောင်စင်အောင် လောင်နိုင်သော သောကမီး တစ်မျိုး။ ။အကျင့်သီလ ကောင်းမှုကို အစွဲပြု၍ လူတို့၌ ရှင်လန်း ချမ်းသာမှုမည်သည် ရှိကြ၏။ ထိုရှင်လန်း ချမ်းသာမှုကို ပြောင်စင်အောင် လောင်နိုင်သော သောကမီးတစ်မျိုး။ ။ သမ္မာအယူ ဖြစ်စင်ကောင်းမြတ်လှ၍ လူတို့၌ ရှင်လန်းချမ်းသာမှု မည်သည် ရှိကြ၏။ ထို ရှင်လန်းချမ်းသာမှုကို ပြောင်စင်အောင် လောင်နိုင်သော သောကမီး တစ်မျိုး။ ထိုမှ တပါး အမျိုးမျိုးသော ရှင်လန်းချမ်းသာမှု တို့သည် ရှိကြကုန်၏။ ထို ရှင်လန်း ချမ်းသာမှုတို့ကို ပြောင်စင်အောင် လောင်နိုင်သော သောကမီး တစ်မျိုး-ဟူ၍ သောကမီး ငါးပါးရှိ၏။

ဉာတိဝိပတ္တိကား - ကမ္ဘာမီးတည်း။ ။ဉာတိသမ္ပတ္တိကား - ထင်းမီး စာတည်း။ ။ဉာတိဝိပတ္တိသောကသည် ကမ္ဘာမီးတည်း။ ။ဉာတိ- သမ္ပတ္တိကို အစွဲပြု၍ ရှင်လန်း ချမ်းသာမှုသည် ထင်းမီးစာတည်း။ ။ ဉာတိဝိပတ္တိသောကသည် ထိုရှင်လန်း ချမ်းသာမှုတို့၏ ဦးခေါင်းချရာ သင်္ချိုင်းတည်း။ ။အနုမတဂ္ဂ သံသရာ၌ သားကောင်း၊ သမီးကောင်း၊ ဆွေကောင်း၊ မျိုးကောင်းတို့နှင့် ပြည့်စုံခြင်းတည်းဟူသော ဉာတိသမ္ပတ္တိ အနန္တတို့သည် ဉာတိဝိပတ္တိ သင်္ချိုင်းမှာချည်း ဦးခေါင်းချကြရကုန်၏။ ဉာတိဝိပတ္တိ မီးလောင်၍ ပြောင်စင်ကုန်၏။ နောက်မီး လေးမျိုး တို့၌လည်း ဓနဘောဂသမ္ပတ္တိ၏ ဦးခေါင်းချရာ သင်္ချိုင်းကား ဘောဂ- ဝိပတ္တိတည်း။ ။အနာရောဂါ ကင်းရှင်းခြင်းတည်းဟူသော အရောဂျ-

သမ္ပတ္တိ၏ ဦးခေါင်းချရာ သင်္ချိုင်းကား ရောဂဝိပတ္တိတည်း။ ။သီလ-
သမ္ပတ္တိ၏ ဦးခေါင်းချရာ သင်္ချိုင်းကား သီလဝိပတ္တိတည်း။ ။လောကီ
သမ္မာဒိဋ္ဌိ၏ ဦးခေါင်းချရာ သင်္ချိုင်းကား ဒိဋ္ဌိဝိပတ္တိတည်း။ ။ထိုထို
ပြည့်စုံမှု၊ ရှင်လန်းမှုတို့၏ ဦးခေါင်းချရာ သင်္ချိုင်းကား ထိုထို ဝိပတ္တိ-
ဒုက္ခတည်း။

ထို့ကြောင့် သားကောင်း၊ သမီးကောင်း၊ ဆွေကောင်း၊ မျိုးကောင်း
ဟူသော ဉာတိသမ္ပတ္တိဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံသော သူတို့သည် ဉာတိဝိပတ္တိမီးကို
ဦးခေါင်း၌ ရွက်ချီ၍ နေရသောသူတို့မည်ကုန်၏။ ဓနဘောဂသမ္ပတ္တိဂုဏ်နှင့်
ပြည့်စုံသော သူတို့သည် ဘောဂဝိပတ္တိမီးကို ဦးခေါင်း၌ ရွက်ချီ၍
နေရသော သူတို့ မည်ကုန်၏။ အာရောဂျသမ္ပတ္တိဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံသော
သူတို့သည် အာရောဂျဝိပတ္တိမီးကို ဦးခေါင်း၌ ရွက်ချီ၍ နေရသော သူတို့
မည်ကုန်၏။ ။လောကီသီလသမ္ပတ္တိဂုဏ် - သီလဝိပတ္တိမီး၊ လောကီ-
သမ္မာဒိဋ္ဌိသမ္ပတ္တိဂုဏ် - ဒိဋ္ဌိဝိပတ္တိမီး၊ နာနာဝတ္ထုဂုဏ်သမ္ပတ္တိဂုဏ် - နာနာ-
ဝတ္ထုဂုဏ်ဝိပတ္တိမီးတို့၌လည်း ထို့ အတူ သီလေ။ ။ဤသို့လျှင် ဦးခေါင်း
ပေါ်၌ ဝိပတ္တိသောကမီး အသီးသီးနှင့် နေကြသော လူ့ဘဝ၊ နတ်ဘဝ
စသည် သုခမဖက် သက်သက် ဒုက္ခသာတည်း။

သောကမီး ပြီး၏။

(ဂ-၉-၁၀-၁၁) ကြွင်းမီး ၄-ပါး

ပရိဒေဝမီး၊ ဒုက္ခမီး၊ ဒေါမနဿမီး၊ ဥပါယာသမီးတို့၌လည်း သောကမီး
အတိုင်း အကျယ်ခံ၍ သီလေ၊ မြင်လေ။ ။လုံရင်းအချုပ်မှာ အနမတဂ္ဂ
သံသရာကာလ၌ ရယ်ရှင်မှု ဟူသမျှတို့သည် ပရိဒေဝ သင်္ချိုင်းမှာ ဦးခေါင်း
ချရကုန်၏။ ။ကာယိကသုခ ဟူသမျှတို့သည် ကာယိကဒုက္ခသင်္ချိုင်းမှာ
ဦးခေါင်း ချရကုန်၏။ ။ဝမ်းမြောက်ခြင်း၊ ဝမ်းသာခြင်း ဟူသော
သောမနဿ ဟူသမျှတို့သည် ဒေါမနဿ သင်္ချိုင်းမှာ ဦးခေါင်းချရကုန်၏။
အလွန် နှစ်သက်ခြင်းဟူသော ပီတိတို့သည် ဥပါယာသ သင်္ချိုင်းမှာ
ဦးခေါင်းချရကုန်၏။

ထို့အတူ အနမတဂ္ဂ သံသရာ၌ အလောဘပြဋ္ဌာန်းသော ဒါနကုသိုလ်၊ သီလကုသိုလ်၊ ဘာဝနာ ဈာန်သမာပတ် ကုသိုလ်တို့သည် တဏှာရာဂ သင်္ချိုင်းမှာ ဦးခေါင်းချရကုန်၏။ ။ အဒေါသပြဋ္ဌာန်းသော ဒါနကုသိုလ်၊ သီလကုသိုလ်၊ ဘာဝနာ ဈာန်သမာပတ်ကုသိုလ်တို့သည် ဒေါသ သင်္ချိုင်းမှာ ဦးခေါင်းချရကုန်၏။ ။ အမောဟပြဋ္ဌာန်းသော ဒါနကုသိုလ်၊ သီလကုသိုလ်၊ ဘာဝနာ ဈာန်သမာပတ် ကုသိုလ်တို့သည် အဝိဇ္ဇာမောဟ သင်္ချိုင်းမှာ ဦးခေါင်းချရကုန်၏။

ထိုထိုဘုံ ဘဝတို့၌ အရွယ်၏ ကောင်းခြင်းဟူသော ဝယသမ္ပတ္တိဂုဏ် တို့သည် ဝယောဟာနိဟူသော ဇရာသင်္ချိုင်းမှာ ဦးခေါင်းချရကုန်၏။ ။ အဆင်းအရောင် ရုပ်နုညသဏ္ဌာန်၏ ကောင်းခြင်းဟူသော ဝဏ္ဏသမ္ပတ္တိဂုဏ် တို့သည် ဝဏ္ဏဟာနိဟူသော ဇရာသင်္ချိုင်းမှာ ဦးခေါင်းချရကုန်၏။ ။ အားခွန်ဗလနှင့် ပြည့်စုံခြင်း တည်းဟူသော ဗလသမ္ပတ္တိဂုဏ်တို့သည် ဗလဟာနိဟူသော ဇရာသင်္ချိုင်းမှာ ဦးခေါင်းချရကုန်၏။ ။ လူ့ပြည်၊ နတ်ပြည်၊ ဗြဟ္မာ့ပြည်တို့၌ လူ့အသက်၊ နတ်အသက်၊ ဗြဟ္မာ့အသက် ဟူသမျှတို့သည် မရဏသင်္ချိုင်းမှာ ဦးခေါင်းချရကုန်၏။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိ တန်းလန်းရှိနေကြကုန်သော လူလူ၊ ရှင်ရှင်၊ နတ်၊ သိကြား၊ ဗြဟ္မာတို့၏ ပျော်မှု၊ ရှင်မှုတို့သည် ပုထုဇဉ် သဘာဝ ပရမ်းပတာ ကျမြဲ ဖြစ်သော ဘဝသစ်ဇာတိ သင်္ချိုင်းမှာ ဦးခေါင်းချရကုန်၏။ ။ ပရမ်းပတာ ကျမြဲဖြစ်သော ဘဝသစ်ဇာတိအလားကို မြော်မြင်မိသည်ရှိသော် ပျော်မှု၊ ရှင်မှု ကွယ်ပျောက်၍ ကြောက်မှု၊ လန့်ထိတ်မှုမှာ တည်လေ၏ဟူလို သည်။ ။ ထိုမှ တပါး အလောဘ ဇာတိသည် ရာဂဇာတိ သင်္ချိုင်းမှာ ဦးခေါင်းချရ၏။ ဤသို့စသည်ဖြင့် သိလေဦး။

ဤသို့လျှင် တစ်ဆယ့်တစ်ပါးသော မီးတို့၏ မပြတ်မစဲ အမြဲတောက် လောင်၍ နေရာ မီးစာထင်းမှိုက်စုဖြစ်၍ နေကြသည့်အတွက် အနမတဂ္ဂ သံသရာကာလ၌ ပြုပြုသမျှသော ဒါန၊ သီလ၊ ဘာဝနာ ကုသိုလ်စု၊ ထိုကုသိုလ်စုကြောင့် ရခဲ့သမျှသော လူ့ဘဝ၊ နတ်ဘဝ၊ ဗြဟ္မာ့ဘဝစုသည်

ယခု အဏုမြူမျှ စမ်းထား ရှာဖွေမရ၊ ကွယ်ပပျောက်ဆုံးကုန်ခဲ့ပြီ။ ။ယခု
 မျက်မြင်ဒိဋ္ဌ ရှိနေကြသော လူ့ဘဝ-လူ့ခန္ဓာ၊ နတ်ဘဝ-နတ်ခန္ဓာ၊ ဗြဟ္မာ-
 ဘဝ ဗြဟ္မာခန္ဓာစု၊ နောင် အနမတဂ္ဂသံသရာမှာ လာလာသမျှသော
 လူ့ဘဝ၊ နတ်ဘဝ၊ ဗြဟ္မာဘဝစုလည်း အဏုမြူမျှ စမ်းထားရှာဖွေမရအောင်
 ကွယ်ပ ပျောက်ဆုံးဖို့ချည်း ဖြစ်၏။ ။အနမတဂ္ဂသံသရာနှင့် ထောက်မြော်
 သည်ရှိသော်၊ ယခုဘဝသည် မျက်တောင်တစ်ခတ် လျှပ်တစ်ပြက်စာမျှ
 ကဲ့သို့ ရှိ၏။ ဇရာမီး အလွန်အားကြီးလာ၏။ အထန်အပြင်း အတင်းဖိစီး၍
 လောင်၏။ အနှစ်ရှစ်ဆယ်၊ ကိုးဆယ်မျှနှင့် ပြာကျအောင် လောင်၏။
 နတ်ဘဝ၊ ဗြဟ္မာဘဝတို့လည်း အနမတဂ္ဂသံသရာနှင့် ထောက်စာသော်
 မျက်တောင်တစ်ခတ် လျှပ်တစ်ပြက်စာမျှကဲ့သို့ ရှိကြကုန်၏။ ဇရာမီး
 သည်သည်း ထိုထို အသက်တမ်းအတိုင်း ပြာကျအောင် လောင်၏။ ။
 ဤသို့သော လူ့ဘဝ၊ နတ်ဘဝ၊ ဗြဟ္မာဘဝစုသည် သုခဖောက် သက်သက်
 ဒုက္ခစုသာတည်း။ သည်ကို ရည်၍-

သုခဟူသည်၊ မြူမျှမကွက်၊ အဆက်ဆက်လျှင်၊ သက်သက်ဒုက္ခ၊ ဓာတ်မှန်
 ရသည်။ ။ဘဝဤကိုယ်-ဖြစ်ထုံးတည်း-

ဟူ၍ ဆိုပေသည်။

တေရသမ ပျို့လင်္ကာ အဖြေ ပြီး၏။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ၁၃-ပိုဒ် ပျို့လင်္ကာ၏ အဖြေ
 ဤတွင် ပြီး၏။

ပဋိလောမ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်

ပါဠိတော်နှင့် အနက် အဓိပ္ပါယ်

ယခုအခါ “အဝိဇ္ဇာယ တွေဝ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ သင်္ခါရ-
နိရောဓော”အစရှိသော ပဋိလောမ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ပါဠိတော်နှင့် အနက်
အဓိပ္ပာယ်ကို ပြဆိုပေအံ့-

အဝိဇ္ဇာယ တွေဝ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ သင်္ခါရနိရောဓော၊
သင်္ခါရနိရောဓာ ဝိညာဏနိရောဓော၊ ဝိညာဏနိရောဓော နာမ-
ရူပနိရောဓော၊ နာမရူပနိရောဓော သဠာယတနနိရောဓော၊
သဠာယတနနိရောဓော ဖဿနိရောဓော၊ ဖဿနိရောဓော ဝေဒနာ-
နိရောဓော၊ ဝေဒနာနိရောဓော တဏှာနိရောဓော၊ တဏှာနိရောဓော
ဥပါဒါနနိရောဓော၊ ဥပါဒါနနိရောဓော ဘဝနိရောဓော၊ ဘဝ-
နိရောဓော ဇာတိနိရောဓော၊ ဇာတိနိရောဓော ဇရာမရဏံ သောကာ-
ပရိဒေဝ ဒုက္ခ ဒေါမနဿုပါယာသာ နိရုဇ္ဈန္တိ၊ ဝေမေတဿ
ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ နိရောဓော ဟောတိ။

(ဥဒါန်းပါဠိတော်)

အဝိဇ္ဇာယ တွေဝ၊ အဝိဇ္ဇာ၏သာလျှင်။ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ၊
ဝိရာဂမည်သော ဝိဇ္ဇာဉာဏ်ဖြင့် အကြွင်းအကျန်မရှိ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကြောင့်။
သင်္ခါရနိရောဓော၊ အကုသိုလ်ကံ၊ ကုသိုလ်ကံဟု ဆိုအပ်သော သင်္ခါရတို့၏
ချုပ်ငြိမ်းခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ သင်္ခါရနိရောဓာ၊ အကုသိုလ်ကံ၊
ကုသိုလ်ကံဟူသော သင်္ခါရတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကြောင့်။ ဝိညာဏ-
နိရောဓော၊ ဘဝသစ်ဝိညာဏ်၏ မပေါ်အလျှင်း ချုပ်ငြိမ်းခြင်းသည်။

ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဝိညာဏနိရောဓော၊ ဝိညာဏ်၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကြောင့်။ နာမ ရူပ နိရောဓော၊ နာမ်၊ ရုပ်၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ နာမရူပ နိရောဓော၊ နာမ်၊ ရုပ်၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကြောင့်။ သဠာယတန နိရောဓော၊ သဠာယတန၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ သဠာယတန နိရောဓော၊ သဠာယတန၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကြောင့်။ ဖဿနိရောဓော၊ ဖဿ ၆-ပါး၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဖဿနိရောဓော၊ ဖဿ ၆ ပါး၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကြောင့်။ တဏှာနိရောဓော၊ တဏှာ ၆-ပါး၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ တဏှာနိရောဓော၊ တဏှာ ၆-ပါး၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကြောင့်။ ဥပါဒါနိရောဓော၊ ဥပါဒါန် ၄-ပါး၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဥပါဒါနိရောဓော၊ ဥပါဒါန် ၄-ပါး၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကြောင့်။ ဘဝနိရောဓော၊ ကမ္မဘဝ၊ ဥပပတ္တိဘဝတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဘဝနိရောဓော၊ ဘဝနှစ်ပါး၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကြောင့်။ ဇာတိနိရောဓော၊ ဇာတိ၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဇာတိနိရောဓော၊ ဇာတိ၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကြောင့်။ ဇရာမရဏံ၊ အိုခြင်း၊ သေခြင်းသည်လည်းကောင်း။ သောကပရိဒေဝ ဒုက္ခဒေါမနဿုပါယာသ၊ စိုးရိမ်ခြင်း၊ ငိုကြွေးခြင်း၊ ဆင်းရဲခြင်း၊ နှလုံးမသာခြင်း၊ သက်ကြီးရှိုက်ငင်ပင်ပန်းခြင်းတို့သည်လည်းကောင်း။ နိရုဇ္ဈန္တိ၊ ချုပ်ငြိမ်းကုန်၏။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ ကေဝလဿ၊ အလုံးစုံသော။ ဧတဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ၊ ထိုဆင်းရဲအစု၏။ နိရောဓော၊ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

ပဋိလောမ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ပါဠိတော်နှင့် အနက်ပြီး၏။

ပဋိလောမ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အဓိပ္ပာယ်

အဝိဇ္ဇာကင်းပြတ်၍ ဝိဇ္ဇာအလင်းဓာတ် ဖြစ်ပုံ

ဤ ဒေသနာတော်၌ အဝိဇ္ဇာ အကြွင်းမဲ့ ချုပ်ငြိမ်းမှု တစ်ခုသည်သာ လိုရင်းတည်း။ သင်္ခါရ၏ ချုပ်ငြိမ်းမှု၊ ဝိညာဏ်၏ ချုပ်ငြိမ်းမှုအစရှိသော ချုပ်ငြိမ်းမှုတို့သည် အဝိဇ္ဇာ ချုပ်ငြိမ်းမှုမှာ တလုံးတည်း ပါလေ၏။ ။

အနုလောမ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကား ဖြစ်ပေါ်မှုဖြစ်၍ တရားလည်း အသီးသီး ရ၏။ ဖြစ်ပေါ်မှုလည်း အသီးသီး ရ၏။ ။ ဤ ပဋိလောမ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ကား ဖြစ်ပေါ်မှု မဟုတ်၊ ချုပ်ငြိမ်းမှု၊ ရုပ်သိမ်းမှုဖြစ်လေသောကြောင့် တရားလည်း အသီးသီး မပေါ်ပြီ၊ ချုပ်မှုလည်းအသီးသီး မဟုတ်ပြီ။

ဥပမာကား-ညောင်မျိုးစေ့ရှိ၍ ညောင်မျိုးစေ့မှ ညောင်ညွှောက် ဖြစ်သည်။ ညောင်ညွှောက်မှ ညောင်ပင် ဖြစ်သည်။ ညောင်ပင်မှ ညောင်ကိုင်းဖြစ်သည်။ ညောင်ကိုင်းမှ ညောင်ခက်ဖြစ်သည်။ ညောင်ခက်မှ ညောင်သီးဖြစ်သည်။ ညောင်သီးမှ ညောင်စေ့ ဖြစ်သည်။ ညောင်စေ့မှ ညောင်ညွှောက်ဖြစ်သည် အစရှိသည်ဖြင့် မဆုံးနိုင်အောင် သွား၏။ ထိုသို့ သွားရာ၌ ဖြစ်ပေါ် ပေါက်ပွားသွားမှု ဖြစ်သောကြောင့် အစေ့ တခြား၊ အညွှောက် တခြား၊ အပင် တခြား၊ ကိုင်း တခြား စသည်ဖြင့် အသီးသီး ရသည်။ ။ ညောင်စေ့ ကွယ်ဆုံး၍ ညောင်ညွှောက် ကွယ်ဆုံးသည်။ ညောင်ညွှောက် ကွယ်ဆုံး၍ ညောင်ပင် ကွယ်ဆုံးသည် အစရှိသည်ဖြင့် ဤကဲ့သို့ အစဉ်အဆက်နှင့် ဆိုကား ဆိုရ၏။ ဆိုသော်လည်း အမှုမှန်မှာ မျိုးစေ့ ကွယ်ဆုံးလျှင် အညွှောက်ပင် ပေါက်ခွင့်မရှိပြီ၊ အပင် စသည်မှာ ဝေးစွာ၊ မျိုးစေ့ ကွယ်ဆုံးသည်ဟူသော စကားမှာလည်း အညွှောက် မပေါက်မီ၊ မြေသို့ မရောက်မီ မီးမှာ အကျမ်းဖုတ်၍ ကွယ်ဆုံးသည်ကို ဆိုလိုရင်းတည်း။ ဤဥပမာအတိုင်း သိလေ။

ဤ ပဋိလောမဒေသနာ၌ အဝိဇ္ဇာ ချုပ်ငြိမ်းမှု ဆိုသည်ကား- နိဗ္ဗာန်ပင်တည်း။ ။ ထိုအဝိဇ္ဇာ ချုပ်ငြိမ်းစေနိုင်သော တရားကား- ဝိဇ္ဇာတည်း။ ထိုဝိဇ္ဇာသည်-

ဒုက္ခေ ဉာဏံ ဒုက္ခသမုဒယေ ဉာဏံ ဒုက္ခနိရောဓေ ဉာဏံ
ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိယာ ပဋိပဒါယ ဉာဏံ -

ဟူသော ပါဠိတော်နှင့် အညီ လေးပါး ရှိ၏။ ဒုက္ခသစ္စာကို ဖွင့်ပြသော ဝိဇ္ဇာတစ်ပါး၊ သမုဒယသစ္စာကို ဖွင့်ပြသော ဝိဇ္ဇာတစ်ပါး၊ နိရောဓသစ္စာကို

ဖွင့်ပြသော ဝိဇ္ဇာတစ်ပါး၊ မဂ္ဂသစ္စာကို ဖွင့်ပြသော ဝိဇ္ဇာတစ်ပါး၊ ညောင်ပင် ဥပမာ၌ ညောင်ပင် အစဉ်အဆက်ကို မျိုးပြတ်စေလိုသည် ရှိသော် ညောင်စေ့ကို ဖျက်ဆီးမှုအလုပ်တစ်ခုသာ ရှိ၏။ ညောင်စေ့ကို မီးမှှာ အကျွမ်း ဖုတ်၍ ပစ်ခွဲလျှင် ထိုအစေ့မှ အဆက်ဆက် ဖြစ်ပွား၍ သွားလတ္တံ့သော အရာစုသည် အစေ့ပျက်ရာတွင် တချက်တည်း၊ တလုံးတည်း ပါကြလေကုန်၏။

ထို့အတူ အနုလောမပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် စက်ရဟတ်တည်းဟူသော သံသရာ ဝဋ်မှ ကျွတ်လွတ်ထွက်မြောက်လိုသော သူမှာလည်း အဝိဇ္ဇာဓာတ်ကို သတ်မှု အလုပ်တစ်ခုသာ ရှိ၏။ အဝိဇ္ဇာဓာတ် တစ်လုံးသေလျှင် အနုမတဂ္ဂ သံသရာ စက်ရဟတ် ပြတ်လေတော့သည်။

အဝိဇ္ဇာဓာတ်ကိုလည်း ဝိဇ္ဇာဓာတ်မှ သတ်နိုင်သည်။ ဒါနမူလည်း မသတ်နိုင်၊ သီလမူလည်း မသတ်နိုင်။ ။ဝိဇ္ဇာဘာဝနာမှ တစ်ခုသည်သာ အဝိဇ္ဇာကို သတ်နိုင်သည်။ ဒါန၊ သီလ၊ တပါး တခြားသော ဘာဝနာမူလ သည်ကား ထိုဝိဇ္ဇာဘာဝနာ၏ အခြေခံတို့သာတည်း။ ။လင်္ကာပထမပိုဒ် အဖြေမှာ ပြဆိုခဲ့သော အဝိဇ္ဇာလေးပါးတွင် ဒုက္ခသစ္စာ၌ ဖုံးလွှမ်းသော အဝိဇ္ဇာမှောင်တိုက် အမှိုက်အမဲကို ဒုက္ခသစ္စာ၌ အလင်းဖွင့်ပြသော ဝိဇ္ဇာ ဆီမီးရောင်၊ ဝိဇ္ဇာနေရောင်မှ ပယ်ဖျက်နိုင်သည်။ နောက်သစ္စာသုံးပါး၌ ဖုံးလွှမ်းသော အဝိဇ္ဇာမှောင်ဓာတ် သုံးပါးနှင့် ဝိဇ္ဇာအရောင်ဓာတ် သုံးပါး တို့၌လည်း ဤနည်းတူ သိလေ။

ထိုလေးပါးစုံသော အဝိဇ္ဇာ မှောင်ဓာတ်၊ ဝိဇ္ဇာ အရောင်ဓာတ်တို့ တွင်လည်း ဒုက္ခသစ္စာမှာ ဖုံးလွှမ်းသော မှောင်ဓာတ်ကို သတ်မှုတစ်ခုသာ လိုရင်းတည်း။ ထိုမှောင်ဓာတ်ကို သတ်လိုက်လျှင် ကြွင်းသော မှောင်ဓာတ် သုံးပါးလည်း ပါလေတော့သည်။ ဒုက္ခသစ္စာမှာ ဖုံးလွှမ်းသော မှောင်ဓာတ် ကို သတ်မှုဆိုသည်ကား-ဒုက္ခသစ္စာ တရားတို့၌ ဝိဇ္ဇာဉာဏ် ပေါ်အောင်

အားထုတ်မှုဟည်း၊ ထိုဝိဇ္ဇာဉာဏ်သည် အနိစ္စဝိဇ္ဇာ၊ ဒုက္ခဝိဇ္ဇာ၊ အနတ္တဝိဇ္ဇာ ဟူ၍ လက္ခဏာဝိဇ္ဇာ သုံးပါး၊ လောကုတ္တရာ မဂ်ဉာဏ် ဝိဇ္ဇာလေးပါး၊ အဝိဇ္ဇာ တို့၏အစီအရင် နည်းလမ်းမှုကိုကား ‘လက္ခဏဒီပနီ၊ ဝိဇ္ဇာမဂ္ဂဒီပနီ’ ခေါ်သော စာအုပ်များမှာ ကြည့်၍ ယူလေ။ ။သစ္စာလေးပါး၏ အနက်၊ အဓိပ္ပါယ် အကျယ်ကိုလည်း သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်း၏ အဖွင့် ငါတို့စီရင်သော ‘ပရမတ္ထဒီပနီ’ အမည်ရှိသော ‘သင်္ဂြိုဟ်ဋီကာသစ်ကျမ်း’ သမုစ္စည်းပိုင်း အဖွင့်မှာယူလေ။ နိဗ္ဗာန်၏အဓိပ္ပာယ် အကျယ်ကိုလည်း ၎င်း ‘သင်္ဂြိုဟ်ဋီကာသစ်ကျမ်း’၌ လည်းကောင်း၊ ငါတို့စီရင်သော ‘နိဗ္ဗာန်ဒီပနီ’ စာအုပ်၌ လည်းကောင်း ယူလေ။ ။ဤစာအုပ်၌ကား သစ္စာလေးပါးအဓိပ္ပာယ်၊ လက္ခဏာရေး သုံးပါး အဓိပ္ပာယ်၊ နိဗ္ဗာန် အဓိပ္ပာယ်များကို အကျဉ်းသင်္ချေပမျှ ပြဆို ပေအံ့၊ သစ္စာလေးပါးဆိုသည်ကား အမှန်လေးချက် ဆိုလိုသည်၊ ဒုက္ခ အမှန်ကို သိရမည်၊ သုခအမှန်ကို သိရမည်၊ ထိုလေးပါးတွင် ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါတို့သည် သုခကိုသာ အလိုရှိကြကုန်၏။ ထို့ကြောင့် သုခမှန်ကို ရှေးဦးစွာ စစ်တမ်းထုတ်၍ ပြဆိုအံ့။

မဖောက်မပြန် အမှန်သစ္စာ

သစ္စာသဒ္ဒါသည် အမှန်ကို ဟော၏၊ အမှန် ဆိုသည်ကား အဘယ် အခါမျှ ဖောက်ပြန်ခြင်း မရှိ၊ ရွှေလျှားခြင်းမရှိ၊ ပျက်ပြားခြင်း မရှိ၊ ကုန်ဆုံးခြင်း မရှိသော သုခကို သုခမှန် ဆိုသည်။ ။တစ်ခါ ထူထောင်၍ ရပြန်ရင်း၊ ဖောက်ပြန် ပျက်ပြုန်း ကုန်ဆုံးပြန်ရင်း ဖြစ်၍ နေသော သုခမျိုးသည်မူကား သုခမှန် သုခဖြောင့် မဟုတ်၊ သုခကောက် သုခ လိမ်သာလျှင်တည်း။ ။အဘယ်ကြောင့်နည်းဆိုသော်-အခါခါ အတန်တန် ပြုစုပျိုးထောင်မှု ဒုက္ခအနန္တတို့ကို ပေးတတ်သော သုခဆိုး၊ သုခညစ် ဖြစ်လေသောကြောင့်တည်း။ ။ဇရာမီး၊ မရဏမီးတို့မှ မလွတ်သော သုခဟူသမျှသည် ဖောက်ပြန်ပျက်ဆုံးမှု ဧကန် ရှိနေသောကြောင့် ဘဏ္ဍာခေတ္တ ငှားရမ်း၍ ရသော ဂတ္ထုနှင့် တူ၏။ ထိုဂတ္ထုကို သူဥစ္စာရှင် ပြန်ယူ၍ သွားသည် ရှိသော် မိမိမှာ ကိုယ်အချည်းစည်း ကျန်ရှိ၏။

ထိုဝတ္ထုသည် ထိုသူမှာ သုခမဟုတ်၊ တဒဂ် သုခမျှသာတည်း၊ သုခကောက်၊ သုခလိမ်၊ သုခဆိုး၊ သုခညစ်သာတည်း။

မျက်လှည့်ပညာဖြင့် ပြုလုပ်၍ ပေးသော ရွှေတုံး၊ ရွှေခဲနှင့်လည်း တူ၏။ မျက်လှည့်အတတ် မပြယ်မီအတွင်း ရွှေအနေနှင့် ဝမ်းမြောက်လိုက်ရ၏။ မျက်လှည့်အတတ် ပြယ်သော အခါ မြေစိုင့်ခဲ ဖြစ်လေ၏။ ။ဇရာ၊ မရဏတို့၏ မီးစာဖြစ်သော သုခမျိုးသည် သိကြားမင်း သုခမျိုးပင် ဖြစ်သော်လည်း ထိုမျက်လှည့် ရွှေလိမ်တို့ရသော သုခနှင့် တူ၏။ ယခုနေ့ သိကြား-နက်ဖြန်ခါ ဖား၊ ငါး၊ ယခုနေ့ နတ်မင်း-နက်ဖြန်ခါ နွား၊ မြင်း၊ ယခုနေ့ ဗြဟ္မာ-နက်ဖြန်ခါ မုဆိုး၊ တံငါ၊ ဤသို့ဇရာ၊ မရဏတို့၏ မီးစာ ဖြစ်သော သုခမျိုး၏ ငှားရမ်းသော သုခ၊ မျက်လှည့် အတတ်နှင့် ရသော သုခနှင့် တူပုံကို သိအပ်၏။ ။ထို့နောက်၊ မရဏနှင့် ယှဉ်သော သုခမျိုးသည် ရှေး၌ပြခဲ့သော ပြာသာဒ် လိမ်ကြီး ဥပမာကဲ့သို့ သတ္တဝါတို့ကို သံသရာငဋ်မှ မလွတ်ရအောင်၊ အပါယ်ဘေးမှ မလွတ်ရအောင် ထောင်များ တုပ်ချည်၍ ထားသော သုခလိမ်၊ သုခဆိုး၊ သုခညစ်သာ ဖြစ်၏။

အနုမတဂ္ဂ သံသရာမှာ သိကြားမင်းကြီး ဖြစ်ခဲ့ကြသည်ကား- တစ်ယောက်တစ်ယောက်မှာပင် အနန္တ ရှိကြတော့သည်။ မျက်လှည့် ရွှေသည် မြေကြီးခဲဖြစ်သကဲ့သို့ ယခုဘဝ ဖြစ်၍ နေကြ၏။ ။ဤသို့ မမြဲသော သုခ၊ အခါခါ အဖန်ဖန် ထူထောင်မှု ဆုံးခန်းမရှိသော သုခမျိုးကို သုခသစ္စာ မဆိုအပ်။ ။ဇရာ၊ မရဏမီးတို့မှ လွတ်ကင်းသော သုခကိုသာ သုခမှန် ဆိုအပ်၏။ ထိုကဲ့သို့သော သုခသည်မူကား တစ်ကြိမ် အပန်းခံ၍ ထူထောင်မိသည့်နောက် အစဉ်ထာဝရမြဲ၍ သွားတော့သည်။ သိကြားသုခ၊ ဗြဟ္မာသုခများကဲ့သို့ အခါခါ ထူထောင်မှု ဒုက္ခ မလာပြီ။ ။မြေသည် အတက် အခါခါထူထောင်မှု ဒုက္ခကိုပေးတတ်သော သုခမျိုး ဟူသမျှသည် သင်္ခါရဒုက္ခမျိုး အမှန် ဖြစ်၏။ ဝိပရိဏ္ဏာမ ဒုက္ခမျိုး အမှန် ဖြစ်၏။ ။ ဤသို့သော သုခမှန်၊ ဒုက္ခမှန်ကို သိအပ်၏။ ။သုခလမ်းမှန်၊ ဒုက္ခလမ်းမှန် စစ်နည်းကား ယခုလောက၌ လူ-လူ၊ ရှင်-ရှင်၊ မြင်မြင်သမျှ ပုပ္ဖရရ နေနေ

ညည ပြုလုပ်၍ နေကြသော အမှုခပ်သိမ်းကို ဉာဏ်နှင့် စစ်၍ ကြည့်။ ။
ဇရာ၊ မရဏမီးတို့မှ လွတ်လမ်းအဖြောင့် ဟုတ်၏လော၊ မဟုတ်၏လောဟု
စစ်၍ ကြည့်။

ဇရာ၊ မရဏမီးတို့မှ လွတ်လမ်း အဖြောင့် ဟုတ်သော အလုပ်မှန်
မည်သည်ကား ဝိဇ္ဇာဉာဏ်ကို တစ်နေ့တခြား တိုးပွားအောင် ထူထောင်၍
အဝိဇ္ဇာမှောင်ကို တစ်နေ့တခြား ရှားပါးဆုတ်ယုတ် အကုန်ချုပ်အောင်
အားထုတ်မှုသည်သာလျှင် လမ်းဖြောင့် အလုပ် မည်၏။ ထိုသို့သော
အလုပ်ကို လုပ်သော သူသည်သာလျှင် သုပ္ပဋိပန္န၊ ဥဇ္ဈပ္ပဋိပန္န၊ ဉာယပ္ပဋိပန္န၊
သာမိစိပ္ပဋိပန္န အရာရောက်၏။ ။ ထိုအလုပ်၏ အခြေအနေကား
အားခွန်ဗလ မလျော့ရအောင် ခန္ဓာကိုယ်ကို မွေးမြူမှု၊ သီလစင်ကြယ်မှု၊
အပိုအမို ပလိဗောဓ ကင်းရှင်းမှုစုပေတည်း။ ။ ထိုကဲ့သို့ ဥဇ္ဈပ္ပဋိပန္န
အလုပ်လက်ရှိနှင့် အားထုတ်နေထိုင်သော သူတို့အား အဝိဇ္ဇာမှောင်သည်
တစ်နေ့တခြား၊ တစ်လတခြား၊ တစ်နှစ်တခြား ပါးရှားဆုတ်ယုတ်၍ ယခု
ဘဝ၌သော်လည်းကောင်း၊ နောက်ဘဝနတ်ဘုံသို့ ရောက်သောအခါ၌သော်
လည်းကောင်း အဝိဇ္ဇာမှောင် ဓာတ်သည် ချုပ်ငြိမ်းလတ္တံ့ဟု ဟောတော်
မူသော ဒေသနာရှိသည်။

တဿ တတ္ထ သုခိနော ဓမ္မပဒါနိ ပလဝန္တိ၊ ဗန္ဓော ဘိက္ခဝေ
သတုပ္ပါဒေါ အထ ခေါ သော သတ္တော ခိပ္ပယေဝ ဝိသေသဂါမီ
ဟောတိ။ ။

(အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိတော်)

တဿ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား။ တတ္ထ၊ ထိုနတ်ဘဝ၌၊ သုခိနော၊ ကြောင့်ကြ
ဖွယ်ခပ်သိမ်း လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာသည် ဖြစ်၍။ ဓမ္မပဒါနိ၊ လူ့ဘဝက
လေ့ကျက်၍ ထားကုန်သော တရားစုတို့သည်။ ပလဝန္တိ၊ တဖွားဖွား
ပေါ်ကုန်၏။ ဘိက္ခဝေ၊ ရဟန်းတို့။ တဿ၊ ချမ်းသာသော နတ်ဘဝသို့

၁။ အင်္ဂုတ္တရပါဠိ၊ စဟုတ္တနိပါတ၊ ၄-၅၀၅၊ (ဘဒ္ဒ)
အနည်းငယ် ပါဠိကွဲသည်။

ရောက်သော ထိုသူအား၊ သတုပ္ပါဒေါ၊ တရားကို အမှတ်ရသော သတိ ဖြစ်ခြင်းသည်။ ဒန္ဓော၊ နှေးသေး၏။ အထ ခေါ်၊ စင်စစ်သော်ကား။ သော သတ္တော၊ ထိုနတ်ဘဝသို့ ရောက်လေသော သတ္တဝါသည်။ ခိပ္ပယော၊ လျင်မြန်စွာလျှင်။ ဝိသေသဂါမီ၊ မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်၊ နိဗ္ဗာန် ပြန့်ပြူး တရားထူးကို ရဖို့ရောက်ဖို့ ရှိသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

အသိနှင့်ထောက် သတိနောက်

‘ဒန္ဓော ဘိက္ခဝေ သတုပ္ပါဒေါ’ ဆိုသည်ကား အသိဉာဏ် လျင်မြန် ခွင့်နှင့် ထောက်စာသော် သတိဖြစ်မှုက နှေးရာသေး၏။ ရှေးလူဖြစ်စဉ်၊ ရဟန်း ဖြစ်စဉ်က လေ့ကျက်ခဲ့သော တရားစုကို အမှတ်ရသည်နှင့် တပြိုင်နက် ဝိဇ္ဇာကို သတ်သော အဝိဇ္ဇာဓာတ် ပေါ်နိုင်၏ဟုလိုသော်။ ။ ဤဒေသနာတော်ဖြင့် ယခုဘဝ၌ လူ့အဖြစ်၊ ရဟန်းအဖြစ်ကို ရ၍ အဝိဇ္ဇာကို သတ်ခြင်းငှါ အားထုတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် အကြောင်း မစုံလင်၍ ယခုဘဝ၌ မသတ်နိုင်ကြကုန်သည် ရှိသော်- နတ်ပြည်သို့ ရောက်ကြသောအခါ ဉာဏ်ပညာ ရဲရဲတောက်ကြကုန်သဖြင့် အလွယ်တကူ အလျင်အမြန် သတ်နိုင်ကြကုန်လတ္တံ့ဟု ပြတော်မူသည်။ ။အဝိဇ္ဇာ မှောင်ဓာတ် ချုပ်ငြိမ်းလျှင်လည်း ‘အဝိဇ္ဇာယ တွေဝ အသေသဝိရာဂ- နိရောဓာ သင်္ခါရနိရောဓော’ အစရှိသော ဒေသနာတော်အတိုင်း သံသရာ ဘဝ ဝဋ်ဒုက္ခမှ ကျွတ်လမ်း၊ လွတ်လမ်း ဖြောင့်တန်းတော့သည်။

ဤကား ဇရာ၊မရဏမီးတို့မှ လွတ်လမ်းအဖြောင့်ကို ပြဆိုချက်တည်း။

အဝိဇ္ဇာအမှောင်ကို တစ်နေ့တခြား၊ တစ်လတခြား၊ တစ်နှစ်တခြား ပါးရှား ချုပ်ငြိမ်းအောင် အားထုတ်သော အလုပ်ကို ချန်လှပ်၍ ထိုအလုပ်မှ တပါးသော၊ ခပ်သိမ်းသော ကာယကံအလုပ်၊ ဝစီကံအလုပ်၊ မနောကံအလုပ်စုသည် ဇရာ၊ မရဏမီးတို့မှ လွတ်လမ်း၊ ကျွတ်လမ်း မဟုတ်ကုန်၊ ဝိဇ္ဇာအစီးအပွား၊ ဇရာ၊ မရဏမီးတို့၏ အစီးအပွား၊

အားကြီးသော အလုပ် သာတည်း။ ။အဝိဇ္ဇာ အစီးအပွား အားကြီး သဖြင့်လည်း‘အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ၊ သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏံ’အစရှိသော အနုလောမ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဒေသနာတော်မြတ်အတိုင်း ဇရာမီး၊ မရဏမီး ပွားစီးလမ်း ဖြစ်ချေ၏။ ဒုက္ခလမ်းမှန် ဖြစ်ချေ၏။

(ဤကား ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဒေသနာတော် နှစ်ရပ်အရနှင့် သုခလမ်းမှန်နှင့် ဒုက္ခလမ်းမှန်ကို ပြဆိုသော စကားရပ်စုတည်း။)

သုခအမှန်ဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်သည် နိရောဓသစ္စာ မည်၏။ အဝိဇ္ဇာ၏ ကျွတ်လမ်းလွတ်လမ်း အဖြောင့်ဖြစ်သော ဝိပဿနာဝိဇ္ဇာမှ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး တရားစုသည် မဂ္ဂသစ္စာ မည်၏။ မိမိတို့၏ သန္တာန်မှာ ရှိသော အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဏ်၊ နာမ်-ရုပ် အစရှိသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် တရားစုသည် ဒုက္ခသစ္စာ မည်၏။ အဝိဇ္ဇာ၏ ကျွတ်လမ်း လွတ်လမ်း ဖြစ်သော အလုပ်ကို မလုပ်နိုင် မလုပ်ဖြစ်အောင် တားမြစ် ဖွဲ့နှောင်၍ ခနသော တဏှာသည် ဒုက္ခလမ်းမှန် ဖြစ်သော သမုဒယသစ္စာ မည်၏။ ။ဤတဏှာကို ပယ်နိုင်လျှင် သုခလမ်းမှန်အလုပ်ကို ကောင်းကောင်း လုပ်နိုင်မည် ဖြစ်၏။ အဝိဇ္ဇာဟူသော သံသရာဝဋ်မြစ် ကျွတ်ခွင့်သို့ ဆိုက်၏။ ခပ်သိမ်းသော ဒုက္ခမှ လွတ်၏။ ။ဤတဏှာကို မပယ်နိုင်လျှင် သုခလမ်းမှန် အလုပ်ကို မလုပ်နိုင်ကြ။ အဝိဇ္ဇာဟူသော သံသရာဝဋ်မြစ် စည်ကားရန် အခွင့်၌ တည်ကြ၏။ ခပ်သိမ်းသော ဒုက္ခစွပ်လျက် နေကြ၏။ ထို့ကြောင့် တဏှာ သည်သာလျှင် ခပ်သိမ်းသော ဒုက္ခတို့သို့ ရောက်ကြောင်း၊ တွေ့ကြောင်း ဒုက္ခလမ်းမှန်ကြီးပင် ဖြစ်၏ဟု သိအပ်၏။

အနမတဂ္ဂသံသရာ၌ သဗ္ဗညုတရားသာသနာ ကြုံခဲလှကြပြီ။ အဝိဇ္ဇာ ကျွတ်လမ်း၊ လွတ်လမ်း အလုပ်နှင့်လည်း တွေ့ကြုံကြလှပြီ။ တွေ့ကြုံတိုင်း တွေ့ကြုံတိုင်း ထိုအလုပ်ကို မလုပ်ဖြစ်အောင် တားမြစ် ချည်နှောင်သမား ကြီးကား တဏှာပင်တည်း။ ။ယခုအခါ၌လည်း မဟာကမ္ဘာအသင်္ချေ ကြာသော်လည်း တခါတရံမျှ ကြုံကြုံခဲလှစွာသော သဗ္ဗညုတ

သာသနာ ကြုံကြုံကံကြပါကုန်လျက် အဝိဇ္ဇာကျွတ်လမ်း၊ လွတ်လမ်း
ဒေသနာတော်တွေကို တွေ့ကြုံကြပါကုန်လျက် တဏှာတားမြစ်ချည်နှောင်
ချက်နှင့် ကြောင်တောင် ငုတ်တုတ် မြုပ်မြဲ မြုပ်၊ မျောမြဲ မျော
ဖြစ်နေကြကုန်၏။ ဤသို့သော အကြောင်းကြောင့် တဏှာသည်သာလျှင်
ဒုက္ခပွားကြောင်း စင်စစ်ဖြစ်သည်ဟု သိအပ်၏။

ထိုသစ္စာလေးပါးတို့တွင် ဒုက္ခသစ္စာ အရကား- (၁) အဝိဇ္ဇာ၊
(၂) သင်္ခါရ၊ (၃) ဝိညာဏ်၊ (၄) နာမ်-ရုပ်၊ (၅) သဠာယတန၊
(၆) ဖဿ၊ (၇) ဝေဒနာ၊ (၈) တဏှာ၊ (၉) ဥပါဒါန်၊ (၁၀)
ဘဝ၊ (၁၁) ဇာတိ၊ (၁၂) ဇရာ-မရဏ။ ဤ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အင်္ဂါတစ်ဆယ့်
နှစ်ပါးတို့တွင် တဏှာကို ချန်လှပ်၍ ကြွင်းအင်္ဂါ ၁၁-ပါးသည် ဒုက္ခသစ္စာ
မည်၏။ ။အဝိဇ္ဇာ မှောင်မာတ်ကြီးသည် ထို ၁၁-ပါးကို အသီးသီး
ဖုံးလွှမ်း ပိတ်ဆို့၍ နေ၏။ ဝိဇ္ဇာ အလင်းမာတ်ကြီးသည် ထို ၁၁-ပါး၌
ဖုံးလွှမ်းပိတ်ဆို့၍ နေသော အဝိဇ္ဇာမှောင်မာတ်ကြီးကို မှုတ်လွှင့်ဖယ်ရှား၍
အလင်းဖွင့်နိုင်၏။ ။အဘယ်သို့ ဖုံးလွှမ်းသနည်း၊ အဘယ်သို့ အလင်း
ဖွင့်ပြသနည်းဟူမကား- ပကတိ ကြည်လင်လှစွာသော ရေမှာ မည်းညစ်
လှစွာသော ရွှံ့ပုပ်ရွှံ့နှစ်ကို ထည့်၍ ရွှံ့ရေဖြစ်အောင် မွေ့၍ ထားသည်
ရှိသော် ကောင်းကင်၌ရှိသော နေဝန်း၊ လဝန်းတို့၏ နေဝန်းအသွင်၊ လဝန်း
အသွင်တို့သည် ထိုရေ၌ မထင်နိုင်ကုန်။ ။ရွှံ့နှစ်တို့သည် နေဝန်း၊ လဝန်း
တို့ကို မိမိရှိရာ ရေ၌ အရိပ်မထင်အောင် ဖုံးလွှမ်း ပိတ်ဆို့ကုန်၏။ ။စိတ်နှင့်
ပကတိ ရေကြည် တူ၏။ ရွှံ့နှစ်နှင့် အဝိဇ္ဇာတူ၏။ နေဝန်း၊ လဝန်းနှင့် ဒုက္ခ-
သစ္စာတရားစုံ တူ၏။ ။စကြာမင်း၏ ပတ္တမြား ရတနာကို ထိုရေ၌ထည့်
လိုက်သည်ရှိသော် ထိုရွှံ့နှစ်တို့သည် အကုန်အောက်သို့ စုလေ၏။ ရေသည်
မြရည်ကဲ့သို့ လျှမ်းလျှမ်းတောက် ကြည်၍ လာ၏။ ကောင်းကင်မှ နေဝန်း၊
လဝန်းတို့သည် ထိုရေ၌ အရိပ်အသွင် ဝင်းဝင်းတောက် ထင်ကုန်၏။ စကြာ
မင်း၏ ပတ္တမြားနှင့် ဝိဇ္ဇာဉာဏ်တူ၏။ ။အကြွင်းမှာ ရှေး ဥပမာအတိုင်း။

လူ့အမှု၊ လူ့အရေးအရာ၊ လူ့ကာမဂုဏ်တို့သည် အဝိဇ္ဇာ ဟူသော ရှံ့ပုပ်၊ ရှံ့ညွန်ကို အလွန် ပွားစီးစေနိုင်၏။ စိတ်သည် အလွန်မည်းညစ်မှုန်မှေး ချွံ့နေ၏။ ။ကောင်းကင်ပြင်မှာ ကြယ်တွေကဲ့သို့ မိမိတို့၏ ကိုယ်ခန္ဓာမှာ အာဂန္တုဓာတ်တွေ ပေါ်ချည်၊ ပျောက်ချည် အလှည့်အလည် တည်ထောင် ပေါက်ပွား၍ နေကြကုန်သော အသီးသီးသော ပရမတ္ထ သဘာဝ ဝတ္ထု တွေကို အသီးအသီး ခွဲခြမ်း၍ မမြင်နိုင်၊ မသိနိုင်။ ။လောက၌ မိုက်မဲ မှုသည် အလွန်ထင်ရှားသော အမှုကြီးတည်း။ သူ့အသက် သတ်မှုနှင့် ထင်ရှား၏။ သူ့ဥစ္စာ ခိုးမှုနှင့် ထင်ရှား၏။ ကြွင်းသော ဒုစရိုက်တို့နှင့်လည်း အသီးအသီး ထင်ရှား၏။ သူ မိုက်မဲသည်ဟု ပြောဆို၍ နေကြ၏။ အမိုက် အမှုသည်ရင်း ဖြစ်သော အဝိဇ္ဇာအာဂန္တု ဓာတ်ရင်းကိုမူကား ကွက်ခြား၍ မမြင်တတ်ကြ၊ မသိတတ်ကြ။ ရှေးဥပြဆိုခဲ့ပြီးသော အနာတေောင်းကြီးမှာ ကျရောက်ဖြစ်ပေါ်လာသော သံသေဒဇ ပိုးငယ်တို့ကို ပါဒရက်မျက်စိနှင့် အနာရှင်ကြည့်၍ မမြင်သကဲ့သို့တည်း။

အာဂန္တုက, အာဝါသိက အဝိဇ္ဇာ ၂-မျိုး

သတ္တဝါတို့၏စိတ်အစဉ်မည်သည် အနုမတဂ္ဂသံသရာ၌ အဝိဇ္ဇာမှောင် ဓာတ်ပုပ်၊ ဓာတ်ညစ်နှင့် ထွေးလုံးရောယှက်၍ နေသည်များလှသောကြောင့် စိတ်ညစ်၊ စိတ်မှေး၊ စိတ်ကန်း ဖြစ်၍ နေ၏။ ဒါန၊ သီလ၊ ဘာဝနာ စိတ်မှာပင် ညစ်မှု၊ မှေးမှု၊ ပါရှိ၍ နေ၏။ အဝိဇ္ဇာသည်မူကား အကုသိုလ် စိတ်ဖြစ်သောအခါမှ ဖြစ်ပေါ်၏။ ကုသိုလ်စိတ်၊ အဗျာကတစိတ် ဖြစ်သော အခါ ချုပ်ကွာ၍ နေ၏။ ။ချုပ်ကွာ၍ နေသည့်အတွက် အဝိဇ္ဇာပင် မပါသော်လည်း ထိုကုသိုလ်စိတ်၊ အဗျာကတစိတ်များမှာ အဝိဇ္ဇာ၏ ဒဏ်ရာ ဒဏ်ချက်ဖြစ်သော မှန်မှေးမှု၊ ကန်းမှု၊ ကန်းနာကား အမြဲပါရှိ၍ နေ၏။ ။ထိုမှန်မှု၊ မှေးမှု၊ ကန်းမှု၊ ကန်းနာဟု ဆိုအပ်သော ဒဏ်နာ ကိုလည်း အဝိဇ္ဇာဟူ၍ပင် တင်စား၍ ဆိုအပ်၏။ ဤသို့လျှင် အဝိဇ္ဇာသည် စိတ်အစဉ်မှာ မိုက်စိတ်ဝင်မှ ပေါ်လာသော အာဂန္တု အဝိဇ္ဇာတစ်မျိုး၊ ကောင်းသော ကုသိုလ်စိတ် အစဉ်မှာပင် မှန်နာ၊ မှေးနာ၊ ကန်းနာ

ဒဏ်ရာဒဏ်ချက်အနေနှင့် အမြဲအစွဲပါရှိ၍ နေသော အဝိဇ္ဇာတစ်မျိုး ဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိ၏။ ကျောက်ကြီးပေါက်သောသူမှာ ကျောက်ရောဂါပျောက်ငြိမ်း ပြီးနောက် ကျောက်ပေါက်မာ တစ်သက်လုံးပါ၍ နေသကဲ့သို့တည်း။

ကိုယ်ခန္ဓာ၌ ဓာတ်သဘာဝတို့ကို ကြည့်မူ၊ ရှုမူ၊ ကြံဖန်မူသည်ကား ဝိဇ္ဇာမူတည်း။ ဤဝိဇ္ဇာမူမှ တပါး ထိုအဝိဇ္ဇာဒဏ်နာကို ပျောက်စေနိုင် သော ဆေးမရှိ။ ။ ထိုဒဏ်နာ မပျောက်သမျှ ကာလပတ်လုံး အန္ဓပုထုဇဉ် ခေါ်သော ပုထုဇဉ်ကန်းဘဝမှ မလွတ်၊ လောဘဓာတ်-လောဘဒဏ်နာ၊ ဒေါသဓာတ်-ဒေါသဒဏ်နာ စသည်တို့၌လည်း ဤနည်းတူ သိလေ။ ။ ဒဏ်နာဆိုသည်လည်း မျိုးစေ့ပင်တည်း။ အဝိဇ္ဇာဒဏ်နာသည် အဝိဇ္ဇာ မျိုးစေ့ပင်တည်း။ ထိုဒဏ်နာမျိုးစေ့မှ အဝိဇ္ဇာပင်-အဝိဇ္ဇာတော၊ မောဟ ပင်-မောဟတော ပေါက်ပွားစည်ကား၍ နေကြ၏။ အပေါက်အပွား များလေလေ-ဒဏ်နာကန်းချက် နက်လေလေ၊ ဒဏ်နာကန်းချက် နက်လေလေ-အဝိဇ္ဇာတော၊ အမှိုက်တော စည်ကားလေလေ ဖြစ်၍ နေကြ၏။ ။ လောဘဒဏ်နာ စသည်မှာလည်း သူမျိုးစေ့နှင့် သူတော- သိလေ၊ အလွန်နက်နဲသော အချက်တည်း။ သဘောစူးအောင် ကြံကြလေ။

ဤအရာ၌ ဒဏ်နာကို တစ်မျိုးသိရမည်။ အကုသိုလ်မှ အမှိုက်မှ ဝင်စားသောအခါမှ ဖြစ်ပေါ်လာသော အာဂန္တုအဝိဇ္ဇာကို တစ်မျိုး သိရမည်။ ထိုအဝိဇ္ဇာ အာဂန္တုဓာတ် ကပ်ဝင်ဖြစ်ပွားလာသောအခါ သူ့အသက်ကို သတ်ခြင်း အစရှိသော အမှိုက်မှုတို့ကို ပြုရ၏။ အမှိုက် စကား ထွက်ရ၏။ အမှိုက်စိတ် ဝင်စား၏။ ထိုအဝိဇ္ဇာ အာဂန္တုဓာတ် ချုပ်ကွယ်ပျောက်ငြိမ်းပြန်လျှင် အမှိုက်မှုကင်းပြန်၏။ အာဂန္တုဓာတ် ရင်းကို ဉာဏ်နှင့် မြင်အောင်ကြည့်၊ သူမိုက်သည်၊ ငါမိုက်သည်၊ မည်သူ မိုက်သည်၊ မည်ဝါ မိုက်သည်ဟု မဟုတ်သော မရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ ကိုသာ မြင်၍ မနေစေနှင့်။ အာဂန္တုဓာတ်ရင်းကို ကွက်ကွက် ခြားခြား မြင်နိုင်ပါလျှင် ဓမ္မဝတ္ထာနုဝိဇ္ဇာဉာဏ် တစ်ခု ရ၏။

၎င်းနောက် ထိုအာဂန္တုအဝိဇ္ဇာကို စိတ်သန္တာန်မှာ ဖြစ်ပေါ်အောင် လောကမှာ ဘယ်အကြောင်း၊ ဘယ်အခွင့်များက ဖန်ဆင်း၍ ပေးနိုင် သလဲ၊ ဘယ်လိုအကြောင်းမျိုး၊ ဘယ်လိုအခွင့်မျိုးနှင့် ပေါင်းဖော်မိသော စိတ်သန္တာန်မှာ ထိုအာဂန္တုအဝိဇ္ဇာ ဖြစ်ပေါ်လာသလဲ၊ ဘယ်လိုအခွင့်၊ ဘယ်လိုအကြောင်းများနှင့် ပေါင်းဖော်မိသော် ထိုအဝိဇ္ဇာအာဂန္တုဓာတ် ကွယ်ပျောက်ချုပ်ကင်းတတ်သလဲ ဟု ဖြစ်ကြောင်းကို မြင်အောင်ကြည့်။

အပေါင်းကြောင့် ဂုဏ်တက် ဂုဏ်ပျက်သလို

လောကမှာ ဘယ်လိုဟာနှင့် ပေါင်းဆုံလျှင် မိုက်တတ်သည်၊ ဘယ်လို ဟာနှင့် ပေါင်းဆုံမိလျှင် မိုက်စိတ် ပျောက်တတ်သည်ဟု ထင်ရှားပါ၏။ ဥပမာကား-နေပူသို့ ထွက်၍ သွားလိုက်လျှင် တကိုယ်လုံးမှာ ဝိညာဏ် ပူတော့-ဖဿပူတော့-ဝေဒနာပူတော့ ချက်ချင်းပေါ်၍ ပူလေခြင်း ဖြစ်ရ ၏။ ။ အရိပ်ထဲသို့ ဝင်လိုက်လျှင် ထိုဝိညာဏ်ပူတော့-ဖဿပူတော့- ဝေဒနာပူတော့ ကွယ်ပျောက်၍ တကိုယ်လုံးမှာ ဝိညာဏ်အေးတော့- ဖဿအေးတော့-ဝေဒနာအေးတော့ ပေါ်ပေါက်၍ အေးပေပြီ ဖြစ်ရ၏။ ဝိညာဏ်ပူ-ဖဿပူ-ဝေဒနာပူစုကား နေပူ၏ သားမြေးစုတည်း၊ ငါဟူ၍ မမှတ်လင့်၊ နေပူကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာမှု အထင်အရှား ဖြစ်သည်။ ရေရှိရာမှာ ငါး စသော ရေသတ္တဝါ ဖြစ်ပေါ်မြဲတည်း၊ ဤခန္ဓာကိုယ်မှာ ရေနှင့် အလားတူသော ကာယအကြည်ဓာတ် လက်ခံရှိ၍ ရေသတ္တဝါ မျိုးနှင့် တူသော ဝိညာဏ်အာဂန္တု၊ ဖဿအာဂန္တု၊ ဝေဒနာအာဂန္တုစု ဖြစ်ပေါ်လာသည်။

အနာရှိရာမှာ ပိုးကျလာသည်နှင့်လည်း တူပါ၏။ အရိပ်ဥတုနှင့် တွေ့၍ အေးသော ဝိညာဏ်၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာစု ဖြစ်ပေါ်လာစဉ်လည်း ထို့အတူတည်း။ ။ ထင်လည်း ထင်ရှား၏။ နက်လည်း နက်နဲလှ၏။ ။ အနာ ဥပမာ၌ ပိုးမည်သည် အသည်းမှာ အနာရှိလျှင် အသည်းတွင်းမှာ ကျ၏။ အဆုတ်မှာ အနာရှိလျှင် အဆုတ်မှာ ကျ၏။ ကိုယ်မှာ ပိုးမျိုး ရှစ်ဆယ်ရှိကြ၏။ တကိုယ်လုံးမှာ အကျအခွဲရှိရာ၌ မိမိတို့ ကံချရာ

သံသေဒဇ ဖြစ်ပေါ် ပေါက်ဖွား၍ နေကြ၏။ ထိုအနာပိုး-ကိုယ်ပိုးတို့ကို ငါဆိုလျှင် ဟုတ်မည်လော၊ ထိုမှတစ်ပါး နွေရာသီဆိုက်လျှင် တကိုယ်လုံးမှာ နွေဓာတ်မီး ပေါ်လာရ၏။ မိုးရာသီဆိုက်လျှင် တစ်ကိုယ်လုံးမှာ မိုးဓာတ်မီး ပေါ်လာရ၏။ ကိုယ်ခန္ဓာမှာ ပေါ်သော်လည်း ပြုလုပ်သူဆိုင်းရာကို လိုက်သည်ရှိသော် နေဗိမာန်ဖြစ်သော နွေဥတု၏ သား၊ မြေးသာ အမှန် ဖြစ်၏။ မိုး၊ ဆောင်းရာသီမှာလည်း ထိုနည်းတူ၊ 'ငါ'ဆိုသည်ကား တစ်သက်လုံးမှာ 'တစ်ငါ'သာတည်း။ 'နှစ်ငါ' မရှိ။

နေပူ၊ နေရိပ်သို့ လိုက်၍၊ ဥတု သုံးပါးသို့ လိုက်၍ ဖြစ်ပေါ်ကြ၊ ပျောက်ကွယ်ကြသော ဝိညာဏ်၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ ဓာတ်မီးတို့ကား အပိုင်း အပိုင်း ပြတ်ခြား၏။ အသီး အသီး ထင်ရှား၏။ အပိုင်း အပိုင်း ပြတ်ခြားမှုကို မြင်အောင်ကြည့်။ ငါ မဟုတ်ကြောင်း ထင်ရှားလတ္တံ့။ ဤ ဥပမာများအတိုင်း တစ်နေ့ တစ်နေ့တွင် မိုက်ခွင့် မိုက်ကြောင်းနှင့် ဆယ်ခါ ပေါင်းဆုံ၍ ဆယ်ကြိမ်မိုက်ရာ၌ ထိုသူ၏ စိတ်အစဉ်မှာ အလယ် အလယ်၌ ကုသိုလ်စိတ်ကောင်း ခြားလျက် အဝိဇ္ဇာ အာဂန္တုဓာတ် အကြိမ်ပေါင်း ဆယ်ခါပေါ်၍ ဆယ်ခါ ပျောက်ဆုံး၏။ အပိုင်း အပိုင်း ပြတ်၏။ ပေါင်းဆုံမိသော အခွင့်အကြောင်းတို့ကြောင့် မျက်နှာနှင့်မှန် ဆုံမိရာ၌ မှန်မှာ အရိပ်ပေါ်သကဲ့သို့ ထိုသူ၏ စိတ်အစဉ်မှာ အဝိဇ္ဇာ အာဂန္တုဓာတ်ပေါ်၍ မျက်နှာနှင့် လွဲခဲ့လျှင် မှန်ထဲမှာ အရိပ်ကွယ်ပျောက် သကဲ့သို့ ထိုအာဂန္တုဓာတ် ကွယ်ပျောက်လေ၏။ မှန်ထဲမှာ ဖြစ်ပေါ် သော်လည်း ထိုအရိပ်ကို မှန်သားဟူ၍ မဆိုအပ်။ မျက်နှာရိပ် ဟူ၍သာ ဆိုအပ်၏။

သား၊ သမီးမည်သည် အမိ အဘ နှစ်ပါး စပ်၍ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် အမိဝမ်းမှာ ဖြစ်သော်လည်း မိဘနှစ်ပါး၏ သားဟူ၍ ဆိုရသကဲ့သို့ ထိုမိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ စိတ်အစဉ်အပက အကြောင်းနှစ်ပါး ပေါင်း၍ ဖြစ်သောကြောင့် ထိုအဝိဇ္ဇာသည် မိုက်သောပုဂ္ဂိုလ်၏ငါလည်း ဟုတ်ပါ၏ ဆိုငြားအံ့။ ငါဟုတ်၏ ယူခဲ့သော် ထိုအဝိဇ္ဇာသည် ဆယ်ခါဖြစ်ပေါ်၍ ဆယ်ခါ ပျောက်ဆုံးသည်။ ထိုသတ္တဝါ၊ ထိုငါလည်း ထိုတစ်နေ့မှာ

ဆယ်ခါ ဖြစ်ပေါ်၍ ဆယ်ခါ ပျောက်ဆုံးသည်ဟု ယူနိုင်ပါ၏လော-ဟု မေး။ ။အဝိဇ္ဇာလည်း ပျောက်ဆုံးသည် မဟုတ်ပါ။ ထိုသူ့စိတ်မှာ ပြေငြိမ်း၍သာ နေပါသည် ဆိုငြားအံ။ ။ပြေငြိမ်းမှုနှင့် ပျောက်ဆုံးမှု ထူးကြသလော- မေး။ ။ပြေငြိမ်းမှု ဆိုသည်ကား ကုသိုလ်စိတ် ဖြစ်ပေါ်၍ လာသည်ကို ပြေငြိမ်းမှု ဆိုရသည်။ ဖြစ်ပေါ်သော အဝိဇ္ဇာ အမှိုက်ဓာတ်နှင့် ကုသိုလ်စိတ် မည်သည် မီးနှင့် ရေ မရောနိုင်သကဲ့သို့ မရောနိုင်ကြ။

ပျောက်ငြိမ်းမှုဆိုသည်ကား- မီးထဲ၌ ကျသော ဆီးနှင်းပေါက် ပျောက်ကွယ်သကဲ့သို့ ပျောက်ကွယ်မှုပေတည်း။ ဤသို့ ဖြစ်ပေါ်သော အဝိဇ္ဇာကို သတ္တဝါ မဟုတ်၊ ငါ မဟုတ်၊ သူ့ ဆိုင်ရာအကြောင်းကို စွဲ၍ ဖြစ်ပေါ်သော အာဂန္တုဓာတ် သက်သက်သာတည်း-ဟု မြင်နိုင်သော ဉာဏ်သည် ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဝိဇ္ဇာဉာဏ်မည်၏။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဝိဇ္ဇာဉာဏ်လည်း မည်၏။ ။၎င်းနောက် ထိုအဝိဇ္ဇာ၏ ဖြစ်ပေါ်ချည်၊ ကွယ်ပျောက်ချည် နေသော အာဂန္တုသဘော၊ ဥဒယဉ္စယသဘောကို ကောင်းကောင်းကြီး ထင်မြင်အောင် စွဲစွဲမြဲမြဲ ရှုရ၏။ ။အနိစ္စသဘော၊ ဒုက္ခသဘော၊ အနတ္တသဘောကို ကောင်းကောင်းကြီး ထင်မြင်အောင် ရှုရ၏။ အနိစ္စသဘောကို ထင်မြင်နိုင်ပါလျှင် ဒုက္ခသဘော၊ အနတ္တသဘောလည်း ထင်မြင်တော့သည်။

ရေမြှုပ်စိုက်ကြီး ဖောင်စီးပမာ

ဥပမာကား-ကမ်းလည်း မမြင်သော၊ အလွန် ဘေးကြီး အန္တရာယ် ကြီးလည်း ထူပြော များပြားလှသော မဟာသမုဒ္ဒရာ အလယ်မှာ ရေမြှုပ်စိုက်ကြီးကို ဖောင်စီး၍ နေရသော ယောက်ျားသည် ရေမြှုပ်စိုက် ကြီး၏ မခိုင်မမြဲသော အနိစ္စ အခြင်းအရာကို မြင်လေရာ၏။ အမြှုပ် ထဲကြ၍ နေသော သမုဒ္ဒရာလေ၊ သမုဒ္ဒရာလှိုင်း၊ ရက်္ခိသ် ခေါ်သော ရေဘီလူး၊ ငါးမန်း၊ ငါးဆင် အစရှိသော သမုဒ္ဒရာ ဘေးအန္တရာယ် တို့ကိုလည်း မြင်လေရာ၏။ ကမ်းမမြင်သော သမုဒ္ဒရာအလယ်၌ ရေမြှုပ်

စိုင်းကြီးနှင့် လှိုင်းစီး၍ နေသော ထိုယောင်ကျားသည် ကြောက်ရွံ့မှု၊
 ထိတ်လန့်မှုအတွက်ကြောင့် အသက်တစ်ခါမျှ ပြောင့်မတ်စွာ ရှူနိုင်တော့
 မည်မဟုတ်၊ အခါခပ်သိမ်း ဘဝင်မှာ ဖိုလှိုက် ဆိုလျက် ပင့်သက်သာ
 ရှူနိုင်တော့မည်။ ။အဘယ်ကြောင့်နည်း ဟူမူ သမုဒ္ဒရာကြီး၏
 ကြောက်မက်ဖွယ်အနန္တတွေကို မြင်လေလေ ရေမြှုပ်စိုင်း၏ ပျက်မှုကို
 ကြောက်လေလေဖြစ်၏။ ရေမြှုပ်စိုင်းကြီးကို ခုချက်ချင်း စွန့်ပယ်၍
 သောင်ကြီး၊ သင်္ဘောကြီးပေါ်သို့ရောက်ချင်စိတ်အမြဲတည်၏၊ ရေမြှုပ်စိုင်း၏
 အနိစ္စသဘောကို မြင်တိုင်း မြင်တိုင်း ရေမြှုပ်စိုင်း မခိုင်မကြောင့်
 များစွာသော ဒုက္ခအခွင့်၊ ကြီးစွာသော ဒုက္ခအခွင့်တွေကို မြင်ရလတ္တံ့။

အနည်းငယ်သော လေ၊ အနည်းငယ်သော ရေကယက်ကို မြင်လျှင်ပင်
 ကြောက်ရမှု၊ ထိတ်ရမှု၊ ပူရမှု၊ ပင်ရမှု ဒုက္ခ ဖြစ်ရသည်လည်း ရေမြှုပ်စိုင်း
 မခိုင်သည့်အတွက်ဟု သိနိုင်လတ္တံ့၊ ကြီးစွာသော လေ၊ ကြီးစွာသော
 ရေလှိုင်းမှာ ဆိုဖွယ်မရှိ၊ ထိုစကား မှန်၏၊ အကယ်၍ ထိုယောင်ကျားသည်
 သိကြားမင်း ဖန်ဆင်းသော မဟာဇစ္စရိတ် ဖောင်ကြီးပေါ်မှာ စီး၍
 နေရသည် ဖြစ်ခဲ့အံ့၊ ထိုကြောက်မက်ဖွယ်အနန္တတွေသည်ကြောက်မက်ဖွယ်
 မဟုတ်၊ ကြည့်ချင်ဖွယ်၊ ရှုချင်ဖွယ်၊ ပျော်ချင်ဖွယ် အနန္တတွေသာ ဖြစ်လတ္တံ့။
 အဘယ်ကြောင့်နည်းဟူမူ ထိုအနန္တတွေကြောင့် ဖောက်ပြန် ပျက်ပြားမှု
 ဘေးမထိနိုင်အောင် ခိုင်မြဲသော ဖောင်ကြီးဖြစ်ပေသောကြောင့်တည်း၊
 ထိုရေမြှုပ်စိုင်းကြီးနှင့် အတူ ဤကိုယ်ခန္ဓာသည်လည်း သန်း၊ ကြမ်းပိုး၊ မြင်၊
 မှက်၊ ပုရွက်၊ ပိုးလောင်း စသော အလွန်သေးငယ်လှသော သတ္တဝါတို့၏
 ကိုက်မှု၊ နာမှု၊ ထိပါးမှုနှင့်ပင် ဖောက်ပြန် ပျက်ပြား၏။

သန်းကိုက်လျှင် ကိုက်သော နေရာမှာ ဣဋ္ဌ ဖြစ်သော ဓာတ်ကြီး
 လေးပါး ချုပ်၏၊ သေဆုံး၏၊ အနိဋ္ဌဖြစ်သော ဓာတ်ကြီး လေးပါး
 ဖြစ်ပေါ်၏၊ အနိဋ္ဌဖြစ်သော ကာယဝိညာဏ်၊ ကာယသမ္မဿ၊ ကာယ-
 သမ္မဿဇာ ဝေဒနာတို့ ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏၊ မခံသာသော ဒုက္ခဖြစ်၏၊
 ကိုယ်ခန္ဓာအလုံးမှာ သန်းငယ်ကလေး၏ ကိုက်မှုနှင့်ပင် ပကတိအတိုင်းမနေ၊

အနိစ္စရောက်သော နေရာချည်းတည်း၊ ဒုက္ခဖြစ်သော နေရာချည်းတည်း၊
 ထို့ကြောင့် သန်းကိုပင် ကြောက်ရ၏။ ဤသို့ သန်းကိုက်သော နေရာမှာ
 သန်းယောဂကြောင့် ဣဋ္ဌဖြစ်သော ခန္ဓာငါးပါး ပျက်ဆုံးမှု၊ အနိဋ္ဌ ဒုက္ခ
 ဖြစ်သော ခန္ဓာငါးပါး ဖြစ်ပေါ်မှုကို မြင်သဖြင့် ထိုထက်ကြီးသော
 ကြမ်းပိုး၊ ခြင်၊ မှက်၊ ပုရွက်၊ ပိုးလောင်းတို့၏ ကိုက်မှု၊ ထိပါးမှုတို့ကြောင့်
 ကိုက်သော နေရာ၊ ထိပါးသော နေရာတို့၌ ဣဋ္ဌ ခန္ဓာငါးပါး ချုပ်ဆုံးမှု၊
 အနိဋ္ဌခန္ဓာငါးပါး ဖြစ်ပေါ်မှု၊ ကြောက်ရမှု၊ ဒုက္ခဖြစ်မှုတို့ကား ထင်ရှားပြီ။
 ထိုထက်ကြီးမားသော သက်ရှိ သက်မဲ့ အန္တရာယ်တို့၏ ကိုက်မှု ခဲမှု ထိပါး
 တိုက်ခိုက်မှုတို့မှာ ဆိုဖွယ် မရှိပြီ။

အနည်းငယ် လေပူတိုက်လျှင် တိုက်သော နေရာမှာ ဣဋ္ဌခန္ဓာငါးပါး
 ပျက်ဆုံး၏။ အနိဋ္ဌ ခန္ဓာငါးပါး ဖြစ်ပေါ်၏။ တာရှည် လေတိုက်ခဲ့လျှင်
 တကိုယ်လုံး ပြောင်းလဲ၍ သွား၏။ တကိုယ်လုံး ပူစီးပူဆာ မခံသာသော
 ခန္ဓာငါးပါးချည်းဖြစ်၍ ကုန်၏။ ကိုယ်တွေ့ ဒိဋ္ဌမှုချည်းဖြစ်ကြ၍ ထင်လည်း
 ထင်ရှား၏။ နက်လည်း နက်နဲ၊ ခက်လည်း ခက်ခဲလှ၏။ ။ ဤလေသလပ်
 ရုံမျှနှင့်ပင် တစတစ ဓာတ်မီးထ၍ လာသဖြင့် တကိုယ်လုံး ရုပ်ပြောင်းမှု၊
 ဓာတ်ပြောင်းမှု၊ ခန္ဓာပြောင်းမှု၊ နေမကောင်း ထိုင်မသာ ဖြစ်၍လာမှု
 စသည် ကိုယ်တွေ့ အမှုချည်းတည်း။ ဤသို့ ဣဋ္ဌဖြစ်သော ဤခန္ဓာကိုယ်
 ကြီးသည် လေသလပ်ရုံမျှနှင့်ပင် ပျက်စီးခြင်း အနိစ္စသဘော ရှိသည်
 အတိုက်ကြောင့် လေကိုလည်း ကြောက်ရ၏။ စိန်တုံးပတ္တမြားထုံးကြီးကဲ့သို့
 ခိုင်မြဲခဲ့သည် ဖြစ်ငြားအံ့။ ထိုထို့ကြောက်ရသော ဘေးအန္တရာယ်စသည်
 ဘေးအန္တရာယ်ကြောက်ဖွယ်စု မဟုတ်၊ ခံစံ၍ ကောင်းသော ချမ်းသာ
 ဖွယ်ကြီး ဖြစ်ကုန်လတ္တံ့။

ကမ်းမမြင်သော မဟာသမုဒ္ဒရာကြီးနှင့် ဤလောက သံသရာကြီး
 တူ၏။ ။ သမုဒ္ဒရာမှာရှိသော ဘေးအန္တရာယ် အနန္တစုနှင့် ဤလောကမှာ
 ရှိသော ဘေးအန္တရာယ်စု တူ၏။ ။ ရေမြုပ်ခဲကြီးနှင့် ဤ လူ၊ နတ်၊
 ဗြဟ္မာ ခန္ဓာကိုယ်ကြီး တူ၏။ ။ သမုဒ္ဒရာကြီး အလယ်မှာ ရေမြုပ်ခဲ

ဖောင်ကြီး စီး၍ နေသော ယောက်ျားနှင့် အနိစ္စ ဖြစ်သော ရုပ်ခန္ဓာ၊ နာမ်ခန္ဓာတွေကို ဦးခေါင်း အင်္ဂါလုပ်၍၊ ကိုယ်အင်္ဂါလုပ်၍၊ ခြေလက်အင်္ဂါလုပ်၍၊ နားအင်္ဂါ၊ မျက်စိအင်္ဂါလုပ်၍၊ ဦးနှောက်လုပ်၍၊ အသည်းခဲ၊ အဆုတ်ခဲ၊ နှလုံးခဲလုပ်၍ ငါလုပ်နေကြသောသတ္တဝါစု တူ၏။ ။ဤမျှသော စကားရပ်တို့ဖြင့် အနိစ္စကြောင့် ဒုက္ခဖြစ်ပုံ၊ အနတ္တ ဖြစ်ပုံကို အရိပ်အမြွှတ်မျှ ပြလိုက်သည်။ ထိုထက် သိသာ ထင်ရှားသော အကျယ်လို့ မူကား-သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်းအဖွင့် ‘ပရမတ္ထဒီပနီဋီကာသစ်ကျမ်း၊ လက္ခဏဒီပနီ’ စာအုပ်၊ ‘ဝိဇ္ဇာမဂ္ဂဒီပနီ’ စာအုပ်၊ ‘သတ္တဋ္ဌာနကောသလ္လဒီပနီ’ စာအုပ်များမှာ ယူကြလေ။

ဤအရာ၌ကား- လောက၌ မိုက်မဲမှုခေါ်ကြသောအဝိဇ္ဇာဓာတ်ရင်းကို ရေမြုပ်ခဲငယ်၊ ရေပွက်ခဲငယ်၊ နှင်းပေါက်ငယ်များနှင့် အလားတူပြု၍ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ အခြင်းအရာကို မြင်လေ။ ။ထို့ပြင်သော ဝိပဿနာဉာဏ်ကို အနိစ္စဝိဇ္ဇာ၊ ဒုက္ခဝိဇ္ဇာ၊ အနတ္တဝိဇ္ဇာဆိုသတည်း။ နာမ်တရားအများရှိသည်တွင် တခုခုသော နာမ်တရားကို ဓာတ်ပေါက်အောင် မြင်နိုင်လျှင် ကြွင်းသော နာမ်တရားတို့ကိုလည်း ဓာတ်ပေါက်အောင် မြင်နိုင်တော့သည်။ အဝိဇ္ဇာဟူသော မိုက်မဲမှုတစ်ခုကို ဓာတ်ပေါက်လျှင် ထိုအဝိဇ္ဇာနှင့် ဖြစ်အတူ ပျက်အတူ အကုသိုလ် ဟူသမျှကို ဓာတ်ပေါက်အောင် မြင်နိုင်တော့သည်။ ။အကုသိုလ်စုကို မြင်နိုင်လျှင်လည်း ကုသိုလ်စုကို မြင်နိုင်လတ္တံ့။ ။ တစ်ခုပေါက်လျှင် တစုစု အကုန်ပေါက်မြဲ။ ။ရုပ်တရားစုမှာလည်း ပထဝီ ခေါ်သော ခက်မာမှု မြေဓာတ်တစ်ခုကို ဓာတ်ပေါက်အောင် မြင်နိုင်လျှင် ကြွင်းသော ရုပ်စုကိုလည်း မြင်နိုင်လတ္တံ့။ ။

ထို့ကြောင့် နာမ်ဓာတ်တို့တွင်လည်း တခုခုသော နာမ်ဓာတ်ကို ဓာတ်ပေါက်အောင် အားထုတ်ရာ၏။ ရုပ်ဓာတ်စုတွင်လည်း တခုခုသော ရုပ်ဓာတ်ကို ဓာတ်ပေါက်အောင် အားထုတ်ရာ၏။ တခုခုက ပေါက်လျှင် တစုစု အကုန်ပေါက်လတ္တံ့။ ။ အနုမတဂ္ဂ သံသရာမှာ ဝိဇ္ဇာဓာတ်

ပေါက်လမ်းသို့ မလိုက်မူ၍ အဝိဇ္ဇာပွား လမ်းများသို့သာ တစွပ်တည်း လိုက်မှား၍ ယနေ့ထက်တိုင် အကန်းဘဝ အန္တပုထုဇဉ် ရဲမုန်း၊ ပြိတ္တာမျိုး၊ ခွေး၊ ဝက်၊ ကြက်၊ ငှက်၊ တိရစ္ဆာန်မျိုးဖြစ်၍ နေကြရလေတော့ သတည်း။

ဒုက္ခသစ္စာဖြစ်သော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အင်္ဂါ ၁၁-ပါးတွင် အဝိဇ္ဇာဟူသော ပထမအင်္ဂါ ဒုက္ခသစ္စာ၌ ဖုံးဝှက် ကွယ်ကာ၍ နေသော အဝိဇ္ဇာ ဒဏ်နာ ဒဏ်ချက်မျှကို သတ်နည်း ဝိဇ္ဇာဉာဏ် အလင်းဖွင့်နည်းများကို ရိပ်မိရုံမျှ အမြှောက်ပြခန်း ပြီး၏။

သင်္ခါရ၊ ဝိညာဏ် စသော နောက်နောက်သော ဒုက္ခသစ္စာ အင်္ဂါ ဆယ်ပါးတို့၌လည်း အဝိဇ္ဇာအင်္ဂါမှာ အကျယ်ပြဆိုခဲ့ပြီးသော အစီအစဉ် အတိုင်း အသီးသီး အကျယ်ချဲ့၍ သိလေ၊ အကျဉ်းမျှ ခန့်တော့အံ့။

သင်္ခါရမူ

သင်္ခါရ ဆိုသည်ကား—လောက၌ ကောင်းမှု၊ မကောင်းမှုကို ဆိုသည်၊ အလိမ္မာမှု၊ မလိမ္မာမှုကို ဆိုသည်။ ။ ဓာတ်မှန် ဓာတ်ရင်းကား— ကုသိုလ်စေတနာနှင့် အကုသိုလ်စေတနာပေတည်း။ ။ ထိုတွင် ကုသိုလ် စေတနာသည် ဒါနကိစ္စနှင့် ဖြစ်ပေါ်သော အလှည့် ဘာဝနာကိစ္စနှင့် ဖြစ်ပေါ်သော အလှည့်၊ ထိုထိုကောင်းကျင့်၊ ကောင်းကြံ ကိစ္စမျိုးတို့နှင့် ဖြစ်ပေါ်သော အလှည့်ဟူ၍ အများရှိ၏။ ။ ဒါနဖြစ်ရန် အခွင့်စုံညီသော အခါ ဒါနကိစ္စနှင့် တဖွားဖွား ဖြစ်ပေါ်၏၊ ဒါနအခွင့်ပြီးပြန်လျှင် အကုန် ချုပ်ပျောက် သေဆုံး၍ စေတနာသင်္ခါရတစ်မျိုး ပေါ်၍ သွားပြန်၏။ အာဂန္တုမူ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဓာတ်သဘာဝမျှကို အခဲ အခဲ၊ အပိုင်း အပိုင်း ပြတ်ခြားအောင်ကြည့်၊ မည်သူလှူ၊ ဒါန်းသည်၊ ပေးကမ်းသည်၊ ငါလှူ၊ ဒါန်း သည်၊ ပေးကမ်းသည်ဟု မဟုတ်မမှန် အပေါ်ယံပြင်ပသက္ကာယဒိဋ္ဌိနယ်တွင် မြင်၍ မနေနှင့်၊ စေတနာ အာဂန္တုသည်သာ ဒါနအမှုသည် အမှန် ဖြစ်သတည်း။ ။ ထိုတရားသည်လည်း မျက်နှာနှင့် ဆုံမိသော အခါ မှန်အပြင်မှာ မျက်နှာရိပ် ဖြစ်ပေါ်သကဲ့သို့ ဒါနဖြစ်ရန် အကြောင်းအခွင့်

စုနှင့် ဆုံမိသောအခါ မနောအကြည်မှာ ဖြစ်ပေါ်သော အာဂန္တုဇာတ် အမှုသာတည်း။ ချုပ်ကွယ် ပျောက်ဆုံးပုံကိုလည်း သိလေ။

အနိစ္စ၊ဒုက္ခ၊အနတ္တမှုကိုလည်း ရေမြုပ်ဖောင် ဥပမာအတိုင်း သိလေ။ သီလကုသိုလ်၊ ဥပေါသထကုသိုလ်၊ ရသေ့ ပြုမှု၊ ရဟန်းပြုမှု ကုသိုလ်၊ ဝိဇ္ဇာ ဘာဝနာ အဆောက်အအုံမှ တပါး ဝဋ္ဋနိဿိတဖြစ်သော ကုသိုလ်ကံ ဘာဝနာ၊ ဗြဟ္မာ့ဝိဟာရ ဘာဝနာ၊ ရူပစျာန် အရူပစျာန် ကုသိုလ်စု ကိုလည်း ထိုဒါနကုသိုလ် သင်္ခါရအတိုင်း သိလေ။ ။အကုသိုလ်စေတနာ သည်လည်း ပါဏာတိပါတကိစ္စနှင့် ဖြစ်ပေါ်သောအလှည့်၊အဒိန္နဒါန ကိစ္စနှင့် ဖြစ်ပေါ်သော အလှည့်စသည်ဖြင့် မကောင်းကျင့် မကောင်းကြံ ကိစ္စမျိုးတို့နှင့် ဖြစ်ပေါ်မှု အလွန် များပြား၏။ အဝိဇ္ဇာ မိုက်ခွင့်မှာ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော အတိုင်း အကျယ်သိလေ။ အဝိဇ္ဇာကား တိုက်တွန်းသော ဓာတ်တည်း။ စေတနာကား အားထုတ်သော ဓာတ်တည်း။ ။ အစိုးရမင်းတို့၏ သူခိုး၊ဓားပြသတ်ရာ၌ အဝိဇ္ဇာသည် အာဏာပေး အစိုးရ မင်းတို့နှင့် တူ၏။ စေတနာသည် လက်သည် ထောင်မှူးနှင့် တူ၏။ ဤသို့ ခပ်သိမ်းသော အကုသိုလ်တို့၌ အဝိဇ္ဇာနှင့် စေတနာ သင်္ခါရ ခွဲလေ။

ဝိတက်၊ဝိစာရ၊ဝီရိယ စသော တရားစု၊ဒေါသ၊မာန၊ဒိဋ္ဌိ အစရှိသော တရားစု၊ သဒ္ဓါ၊ပညာ အစရှိသော တရားစုတို့သည်ကား-စေတနာ၌ ပါဝင်ကြလေကုန်၏။ ဤ စေတနာဟူသော အာဂန္တုက သင်္ခါရဓာတ် အမှုသည် လောက၌ အရေးအခွင့် အလွန် ကြီးကျယ်လှပေ၏။ ။ အပါယ်လေးဘုံ၊ လူ့ပြည်၊ နတ်ပြည်၊ ဗြဟ္မာ့ပြည်တို့၌ ကာယကံမှု၊ ငစီကံမှု၊ မနောကံမှုတို့နှင့် ပြုလုပ်ပြောဆို ကြံဖန် ရှင်မြူး မြည်တမ်းမှု ခပ်သိမ်းသည် စေတနာ သင်္ခါရ အမှုချည်းတည်း။ ။မည်သူ ဘယ်ဟာကို လုပ်သည်၊ မည်သူ ဘယ်ဟာကို ပြောဆိုသည်၊ မည်သူ ဘယ်အကြံကို ကြံစည်သည်၊ မည်သူ အလှူပေးသည်၊ မည်သူ ဥပုသ်စောင့်သည်၊ မည်သူ ကြက်သတ်သည်၊ မည်သူ ဝက်သတ်သည်၊ မည်သူ သွားသည်၊

မည်သူလာသည် အစရှိသည်ဖြင့် စေတနာသင်္ခါရ၌ စွဲလမ်းချက် သက္ကာယ-
ဒိဋ္ဌိပေါင်း အနန္တများလှ၏။ အဝိဇ္ဇာအချက် အနန္တများလှ၏။ ကာယကံမူ၊
ဝစီကံမူ၊ မနောကံမူဆိုလျှင် ထိုအနန္တ အကုန်ပါဝင်၏။

စေတနာကို အာဂန္တုဓာတ်ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အနေနှင့် တစ်ချက်ချက်က
ဓာတ်ကဲ့အောင် မြင်နိုင်ပါလျှင် အလုံးစုံကိုပင် မြင်နိုင်လတ္တံ့။ ။
ဤသင်္ခါရအင်္ဂါသည် ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါဟု ထင်မြင်သော အဝိဇ္ဇာမှောင်ကြီး
အလွန် ထူထည်ကြီးလှသော အင်္ဂါပေတည်း။ ။ အာဂန္တုဓာတ်
ထင်မြင်ရန်အမှု၊ ဒါနကို ဒုက္ခထင်မြင်ရန် အမှု၊ သီလကို ဒုက္ခ ထင်မြင်ရန်
အမှု၊ ဘာဝနာကို ဒုက္ခထင်မြင်ရန် အမှုသည် အလွန် ခက်ခဲလှ၏။
နက်နဲလှ၏။ ဒါန၊ သီလ၊ ဘာဝနာ အစရှိသော ကုသိုလ်တို့၏ ဒုက္ခ
အချက်ကို ဇရာ၊ မရဏတို့မှ လွတ်လမ်း အဖြောင့် ဟုတ်-မဟုတ်၊ အဝိဇ္ဇာကို
တစ်နေ့ တခြား၊ တစ်လ တခြား၊ တစ်နှစ် တခြား ပါးရှား ကုန်ခန်း
စေနိုင်သောလမ်းအဖြောင့် ဟုတ်-မဟုတ်ကို ခွဲခြမ်း၍ရှေး၌လည်း ပြခဲ့ပြီ။

ဥပမာဖြင့် ပြဆိုဦးအံ့- လောက၌ တောင်သူ လယ်ယာ လုပ်မှုကို
အပင်ပန်းခံ၍ လုပ်ကြသည်ကား အလိုမရှိအပ်သော ဒုက္ခမှ လွတ်ငြိမ်း
ခြင်းငှာ၊ အလိုရှိအပ်သော သုခကို ရရှိခြင်းငှာ လုပ်မှုပေတည်း။ အလို
မရှိအပ်သော ဒုက္ခဆိုသည်ကား- စပါး၊ ဆန်၊ ပစ္စည်းဥစ္စာ မရှိလျှင် တွေ့ကြုံ
ရလတ္တံ့သော ဒုက္ခစုတည်း။ အလိုရှိအပ်သော သုခဆိုသည်ကား-
စပါး၊ ဆန်၊ ပစ္စည်းဥစ္စာနှင့် ပြည့်စုံသည့်အတွက် ရလတ္တံ့သော သုခ
စုတည်း။ ။ စပါး၊ ဆန် မည်သည် အနိစ္စဓမ္မ ဖြစ်ချေသောကြောင့်
တစ်မိုးခါလုံး အပင်ပန်းခံ၍ လုပ်နိုင်မှ တစ်နှစ်စာမျှ အခွင့်ရ၏။ အလို
မရှိသော ဒုက္ခမှ တစ်နှစ်စာမျှ လွတ်ငြိမ်းခွင့်ရ၏။ အလိုရှိအပ်သော
သုခကို တစ်နှစ်စာမျှ ရစေနိုင်၏။ နောက်နှစ်တိုင်လျှင် လုပ်မြဲ လုပ်ရ
ပြန်၏။ ဤနည်းအတိုင်း သေသည့်တိုင်အောင် လုပ်ရလေ၏။ နောက်ဘဝ
တောင်သူမျိုး ဖြစ်ပြန်လျှင် နောက်ဘဝ၌လည်း နှစ်စဉ်အတိုင်း
သေသည့်တိုင်အောင်ပင် လုပ်ရလတ္တံ့။ နောက်ကိုလည်း ထိုအလုပ်နှင့်သာ

သွားရမည် ဆိုလျှင် ဘဝ အသင်္ချေ၊ ကမ္ဘာ အသင်္ချေ၊ အနမတဂ္ဂ သံသရာနှင့် တစ်ခုသွားသော်လည်း တောင်သူအလုပ် ဒုက္ခဆုံးလမ်း စခမ်း မရှိ။

အဘယ့်ကြောင့်နည်းဟူမူ-ထိုတောင်သူ အလုပ်မှ ဖြစ်သော စပါး၊ ဆန်သည် နိစ္စဝတ္ထုမျိုးမဟုတ်၊ တစ်နှစ်အတွင်းမှာ သုံးဆောင်မှုနှင့် နှစ်စဉ် အတိုင်း လျော့ပါး ကုန်ဆုံး၍ နေသော အနိစ္စဝတ္ထုမျိုး ဖြစ်လေသော ကြောင့်တည်း။ ။လွန်ခဲ့ပြီးသော အနမတဂ္ဂ သံသရာ၌လည်း ထို တောင်သူအလုပ်ကို လုပ်ခဲ့ရသည်။ အနမတဂ္ဂရှိပြီ၊ ယခုလည်း လုပ်ရလျက် ရှိ၏။ နောင်လည်း ထိုအလုပ်ကို လုပ်၍ သွားလျှင် ဘဝပေါင်း မည်မျှ ကမ္ဘာပေါင်းမည်မျှ ကြာရှည်သည့်ကာလ နိစ္စစပါးမျိုး ဖြစ်လာလတ္တံ့ ၊ ဘဝများစွာ ကမ္ဘာ အဆက်ဆက် ပင်စင်စား၍ နေရလတ္တံ့ဟု မရှိ၊ တစ်ဘဝတွင် တစ်ခါ လုပ်လျှင် ဆယ်နှစ်၊ ကိုးနှစ်မျှ နေခွင့်မရ၊ တောင်သူ အလုပ်ကို နှစ်ပေါင်းမည်မျှ ဘဝပေါင်း မည်မျှ ကမ္ဘာပေါင်းမည်မျှ စွဲမြဲ၍ လုပ်နိုင်လျှင် ထိုအလုပ်မှ နိစ္စစခန်း ပေါ်လာ၏။ တောင်သူအလုပ် ဒုက္ခမှ အပြီးလွတ်ငြိမ်း ထာဝရ အငြိမ်းစား နေသော စခန်းသို့ ဆိုက်၏ဟု သက်သက် မရှိ။

အနမတဂ္ဂ သံသရာမှာ တစ်နပ်စာအလုပ် သက်သက်သာ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် တစ်နှစ်အဖို့ စပါးသိန်း၊ သန်းပင်ရသော်လည်း အနိစ္စဝတ္ထု မျိုးကိုသာ အကျိုးပေးသော အလုပ်ဖြစ်၍ ဒုက္ခအလုပ်ကြီး သက်သက် သာတည်း။ လောကအလုပ်ဟူသမျှကို ဤနည်းချည်း ဖြစ်လေ။ ။ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော ဒါနအလုပ်၊ သီလအလုပ်၊ ဘာဝနာအလုပ်၊ ဈာန်သမာပတ် အလုပ်စုသည်လည်း ထိုတောင်သူအလုပ်နှင့် ထပ်တူ လူ့ဘဝ၊ နတ်ဘဝ၊ ဗြဟ္မာ့ဘဝ တည်းဟူသော အနိစ္စဝတ္ထုမျိုးကို အကျိုးပေးသော အလုပ်စု ဖြစ်၍ ထိုအလုပ်ပေးမှု သင်္ခါရဒုက္ခမှ လွတ်ငြိမ်းရန် စခန်း ကွာလှမ်း၏။ သီလစောင့်ထိန်းမှု သင်္ခါရဒုက္ခ၊ ဥပုသ်စောင့်ထိန်းမှု သင်္ခါရဒုက္ခ၊ ဘာဝနာ ပွားများမှု သင်္ခါရဒုက္ခမှ လွတ်ငြိမ်းရန် စခန်းကွာလှမ်း၏။ ။ဤစကား၌

သီလ, ဘာဝနာ ဆိုသော်လည်း ယခုဘဝတွင် သာသနာတော် ထင်ရှား ရှိသည့်အတွင်း တစ်နေ့တခြား, တစ်လတခြား, တစ်နှစ်တခြား အဝိဇ္ဇာကို ပယ်ရှားရန်, ဝိဇ္ဇာဉာဏ် ပွားများရန် အလုပ်၏ အခြေအနေ ဖြစ်သော သီလ, ဘာဝနာမူတို့ကို ချန်လှပ်၍ ခါနမ္မလည်း အားထုတ်ဆဲဖြစ်သော ဘာဝနာအလုပ်၏ အခြံအရံ စာဂါနုဿတိဘာဝနာအကျိုးငှါပေးလှူသော ခါနမ္မများကို ချန်၍။

တနည်း-တစ်ဘဝတွင် ကွက်၍ ဥပမာကို ဆိုအံ့၊ တစ်နေ့အပင်ပန်းခံ၍ လုပ်လျှင် တစ်ရက်စာမျှ စားသောက် သုံးစွဲလောက်အောင် ရသော အလုပ်တစ်ခု၊ တစ်နေ့ လွန်စွာ ပင်ပန်းခံ၍ လုပ်လျှင် တစ်နှစ်စာမျှ ရသော အလုပ်တစ်ခု၊ ထို့ထက် တစ်နေ့ လွန်စွာ အပင်ပန်းခံ၍ လုပ်လျှင် သုံးနှစ်စာမျှ စားသောက် သုံးစွဲလောက်အောင် ရသော အလုပ် တစ်ခု၊ ထို့ထက် တစ်နေ့ လွန်စွာ အပင်ပန်းခံ၍ လုပ်လျှင် ရွှေတစ်သိန်းရ၏၊ တစ်ဘဝလုံး ထိုအလုပ်မှ တစ်သက်လုံး လွတ်ငြိမ်း၍ သူဌေးကြီးဖြစ်သော အလုပ်တစ်ခု ထိုအလုပ်သုံးခုတွင် တစ်ရက်စာမျှရသောအလုပ်သည် နေ့စဉ် အလုပ်ခွင်က မလွတ်ရသော ဒုက္ခကြီးမည်၏၊ သုံးနှစ်စာရသောအလုပ်သည် သုံးနှစ်တိုင်ပြန်လျှင် အလုပ်ခွင်သို့ ဝင်ပြန်ရသော ဒုက္ခအလုပ်ပင် ဖြစ်၏၊ တတိယ အလုပ်သည်သာလျှင် တစ်နေ့အပင်ပန်းခံ၍ လုပ်လိုက်လျှင် ထိုကဲ့သို့ သော အလုပ်ဒုက္ခမျိုးမှ တစ်သက်လုံး ကျွတ်လွတ်၍ သွားသော အလုပ် မျိုးဖြစ်ပေသည်၊ ထိုနေ့မှာ ဘယ်လိုပင်ပန်းသော်လည်း ချမ်းသာလုပ်ကြီး မည်၏၊ လူ့ဘဝ, နတ်ဘဝဟူသော အနိစ္စဝတ္ထုမျိုးကို အကျိုးပေးသော ဒါနမူ, သီလမူ, ဘာဝနာမူသည် တစ်ရက်စာ, တစ်နှစ်စာ ရသော အလုပ်နှင့် တူ၏၊ ဗြဟ္မာ့ဘဝကို ပေးသော ဘာဝနာ မူသည် သုံးနှစ်စာ ရသော အလုပ်နှင့် တူ၏၊ တစ်နေ့တခြား အဝိဇ္ဇာတရား ပါးရှား ချုပ်ငြိမ်းရန် လုပ်သော ဘာဝနာမူသည် နောင် ထိုအလုပ်မျိုးကို လွတ်ငြိမ်းစေနိုင်သော အမှုဖြစ်ပေ၍ တတိယ အလုပ်နှင့် တူ၏။

လိုရင်းအဓိပ္ပာယ်

ဒါနမူ, သီလမူ, ဘာဝနာမူ, ရသေ့လုပ်မူ, ရဟန်းလုပ်မူ ဟူသမျှသည် ဒုက္ခမူချည်း ဖြစ်၏။ ။ သို့ရာတွင် တစ်နေ့, တစ်လ, တစ်နှစ်, တစ်ဘဝ

တစ်ခါ အပင်ပန်းခံ၍ လုပ်လျှင် ထိုအလုပ်မျိုး ကွင်းလုံးကျွတ်၍ ကျ၏။
 တစ်ခါ လုပ်မှုနှင့် ငြိမ်း၏။ ဤသို့ လုပ်သော အမှုသည်ကား တဘဝသာ
 ပင်ပန်း၍ နောင်ဘဝအနန္တ ထိုအလုပ်ဒုက္ခမှ လည်းကောင်း၊ တပါးသော
 ဒုက္ခမှလည်းကောင်း ကျွတ်လွတ်၍ သွား၏။ ဤသို့ ကုသိုလ်မှုသည်ကား
 ချမ်းသာသော ဘဝအနန္တနှင့် ထောက်စာသည် ရှိသော် ဆင်းရဲသော
 တစ်ဘဝသည် သုခကြီး ဖြစ်လေ၏။ ။ဤမျှသော စကားရပ်တို့ဖြင့်
 အနမတဂ္ဂသံသရာ၌ ပြုသမျှသော တစ်နပ်စာ ဒါန၊ တစ်နပ်စာ သီလ၊
 တစ်နပ်စာ ဘာဝနာမှု၏ အတိဒုက္ခမှ စင်စစ် ဖြစ်ကြောင်းကို ပြဆို
 သတည်း။ ။ယခုဘဝ ပြုကြသော ဒါနမှု၊ သီလမှု၊ ဘာဝနာမှု၊ ရှေးရှေး
 ဘဝက ပြုခဲ့ကြပြီးသော ဒါနမှု၊ သီလမှု၊ ဘာဝနာမှု၊ နောက်နောက်
 ဘဝမှာ ပြုကြလတ္တံ့သော ဒါနမှု၊ သီလမှု၊ ဘာဝနာမှုတို့ကိုလည်း အဝိဇ္ဇာ
 အစီးအပွား၊ ဇရာ၊ မရဏ အစီးအပွားမျိုး ဖြစ်ခဲ့သည် ရှိသော် ဒုက္ခ
 စင်စစ်သာ မှတ်ရာ၏။

ဤအလုံးစုံကိုလည်း ယခုဘဝ၌ပင် တစ်နေ့တခြား အဝိဇ္ဇာပါးရှားရန်
 ဘာဝနာမှု၊ မနသိကာရမှုကို ပြုခြင်း၊ အားထုတ်ခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်လောက်
 သော အသိဉာဏ်ပညာ အခံရှိကြသော သူတို့၏ အကျိုးငှာ ပြဆိုပေသည်။
 ထိုသို့သော အသိဉာဏ် အခံမဲ့သော သူတို့မှာ မူကား- ယခုဘဝမှာ ဒါနကို
 အရင်းပြု၍၊ သီလကို အရင်းပြု၍ လူချမ်းသာ၊ နတ်ချမ်းသာ အဆက်ဆက်
 တို့မှ ဆက်လက်၍ လည်းကောင်း၊ သံသရာဘဝ နောက်နောက် ဘုရား
 သာသနာ ကြုံကြိုက်ရာမှာ အဝိဇ္ဇာဓာတ် ကင်းပြတ်ရန် အခွင့်ကို မျှော်လင့်
 တောင့်တ၍ လည်းကောင်း ဝိဝဇ္ဇာသိတ မြောက်လောက်သော ဒါနမှု၊
 သီလမှု၊ တတ်အားသမျှသော ဘာဝနာမှုများကို ကြိုးစား အားထုတ်ကြ
 ကုန်ရာသည်။

(ဤကား အင်္ဂါ ၁၂-ပါးတို့တွင် သင်္ခါရအင်္ဂါ ဒုက္ခသစ္စာသဘောကို
 ပြဆိုသော အခန်းတည်း။)

ကြွင်းသော အင်္ဂါတို့မှလည်း ထိုထိုအင်္ဂါ၏ လင်္ကာပိုဒ်၌ အဖြေတို့မှာ ထင်ရှားစွာ ပြဆိုခဲ့ပြီ။ ။ ဤသို့လျှင် လောက၌ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါဟု ထင်မြင်၍ နေကြသော ဖြစ်သဏ္ဌာန်ကိုလည်းကောင်း၊ ထိုဖြစ်သဏ္ဌာန်တို့၏ ကောင်း၊ မကောင်းသော အပြုအမူ၊ အကြံအဖန်၊ အမူခပ်သိမ်းတို့ကို လည်းကောင်း ဝိဇ္ဇာဉာဏ်ဖြင့် အမှန်ပြု၍ သတ္တုချသည် ရှိသော် အဝိဇ္ဇာ စသော ဓာတ်မှန်၊ ဓာတ်နု၊ ဓာတ်စစ်၊ ဓာတ်သား ၁၂-ပါးသာ ရ၏။ ဓာတ်သား ၁၂-ပါးကို ပိုင်ပိုင်မြင်သည်ရှိသော် လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာ၊ သတ္တဝါ၊ ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍ ဓာတ်သဘာဝအားဖြင့် မရှိကြောင်း ထင်ရှားရာ၏။

သတ္တဝါမရှိ ဓာတ်သာရှိခြင်း

မြေဓာတ်သည် အသီးအခြား ဓာတ်သဘာဝအားဖြင့် ထင်ရှားရှိ၏။ ရေဓာတ်သည် အသီးအခြား ဓာတ်သဘာဝအားဖြင့် ထင်ရှားရှိ၏။ မီးဓာတ်သည် အသီးအခြား ဓာတ်သဘာဝအားဖြင့် ထင်ရှားရှိ၏။ လေဓာတ်သည် အသီးအခြား ဓာတ်သဘာဝအားဖြင့် ထင်ရှားရှိ၏။ စိတ်ဟူသော ပိညာဏ်ဓာတ်လည်း အသီးအခြား ဓာတ်သဘာဝအားဖြင့် ထင်ရှားရှိ၏။ ဤသို့ အစရှိသည်ဖြင့် ပရမတ္ထဓမ္မတို့မှာ ဓာတ်သဘာဝ အားဖြင့် အသီးအခြား ရှိကြကုန်၏။ ပုဂ္ဂိုလ်ဓာတ် ဟူ၍ကား အသီးအခြား မရှိ၊ သတ္တဝါဓာတ် ဟူ၍ မရှိ၊ လူဓာတ် ဟူ၍ မရှိ၊ နတ်ဓာတ်ဟူ၍ မရှိ၊ ဗြဟ္မာဓာတ်ဟူ၍ မရှိ၊ မိန်းမဓာတ် ဟူ၍ မရှိ၊ ယောက်ျားဓာတ်ဟူ၍ မရှိ၊ ငါဓာတ် ဟူ၍ မရှိ၊ သူဓာတ် ဟူ၍ မရှိ။ ။ မိုက်မဲသော အဝိဇ္ဇာဓာတ်သာ ရှိသည်။ မိုက်မဲသော ပုဂ္ဂိုလ်ဓာတ်၊ သတ္တဝါဓာတ်ဟူ၍ မရှိ၊ မိုက်မဲသော လူဓာတ်၊ နတ်ဓာတ် ဟူ၍လည်း မရှိ။

လူမှလည်း မည်သူ မည်ဝါဟူ၍ နာမအသီးသီး မှည့်ခေါ်ကြကုန်၏။ တိဿဟူ၍ ခေါ်ကြကုန်၏။ တိဿဓာတ်ဟူ၍ မရှိ၊ ဖုဿဟူ၍ ခေါ်ကြကုန်၏။ ဖုဿဓာတ် ဟူ၍ မရှိ၊ ဦးခေါင်းဟူ၍ ခေါ်ကြကုန်၏။ ဦးခေါင်း ဓာတ်ဟူ၍ မရှိ၊ ဆံပင်ဟူ၍ ခေါ်ကြကုန်၏။ ဆံပင်ဓာတ် ဟူ၍ မရှိ၊

ဤသို့ စသည်ဖြင့် နှံ့အောင်သွားလေ။ ။ ဓာတ်မျှသာလျှင် ကေနိရိမှန်၏။ ဓာတ်မဟုတ်သမျှသည် ကေနိရိမဟုတ်။ စိတ်ဝိညာဏ် လှည့်ပတ်မှုကြောင့် မရှိသည်ကို အရှိထင်၍ နေကြ၏။ မဟုတ်သည်ကို အဟုတ်ထင်၍ နေကြရ၏။ အဝိဇ္ဇာဖုံးလွှမ်းမှုကြောင့် အဟုတ်ရှိသော ဓာတ်မျိုးစုကို မသိကြ၊ မမြင်ကြ။ ။ အထည်သဏ္ဌာန်ဖြစ်နေမှု၊ ကြီးမှု၊ ပွားမှု၊ တိုးမှု၊ ဆုတ်မှု၊ လှုပ်မှု၊ ရှားမှု၊ အေးမှု၊ ပူမှု အစရှိသော ခပ်သိမ်းသော အမှုဟူသမျှသည် ဓာတ်တို့၏ အမှုချည်းသာတည်း။ သူဓာတ်နှင့် သူအမှုသာတည်း။ ပုဂ္ဂိုလ် အမှုဟူ၍ တစ်ခုမျှ မရှိ၊ သတ္တဝါအမှုဟူ၍ တစ်ခုမျှ မရှိ။ ။ အလွန် သိထိုက်လှသော အချက်မျိုးဖြစ်၍ အထပ်ထပ် ဆိုလိုက်သည်။

ဓာတ်အမျိုးမျိုး အခြားခြားကို ခြားခြားနားနား မမြင်နိုင်သည် ရှိသော် ပုဂ္ဂိုလ်ရှိ၏၊ သတ္တဝါရှိ၏ဟူသော အထင်အမြင်သည် မပျောက်၊ ထိုအထင်အမြင် မပျောက်သည်ရှိသော် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်စကားကို ပြောဟော၍နေသော်လည်း ထိုသို့မှာ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို မြင်နိုင်သော ဉာဏ် မကပ်။ အလီလီအလာလာ အမျိုးမျိုးရှိနေကြသော ဓာတ်အနုပိအဖွဲ့တို့ကို ခွဲခွဲခြမ်းခြမ်း မြင်နိုင်မှ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဉာဏ် ကပ်သတည်း။

(ဤကား ဤဒေသနာတော်ဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါဟူ၍ မရှိကြောင်း၊ အနုမတက္ကသံသရာ စကြဝဠာအနန္တ၊ ကမ္ဘာအနန္တမှာ အဝိဇ္ဇာဓာတ်၊ သင်္ခါရဓာတ်၊ ဝိညာဏ်ဓာတ်၊ နာမ်ဓာတ်၊ ရုပ်ဓာတ်၊ သဠာယတနဓာတ် အစရှိသော ၁၂-မျိုးသော ဓာတ်စုသည်သာလျှင် သံသရာဖြစ်၍၊ လူ့နွှေးဖြစ်၍၊ နတ်ခန္ဓာဖြစ်၍၊ ပြုဟ္မာ့ခန္ဓာဖြစ်၍ နေကြောင်းကို မြတ်စွာဘုရား ပြတော်မူသည်ဟု ပြဆိုချက်ပေတည်း။)

ထိုသို့ ပြတော်မူသဖြင့် ဤသို့သော အမှုသွားကို သိရ၏။ ။ မိမိရှေ့၌ မရှိမသေ မတော်မလျော် ပြုသည်ကို မြင်ရ၍ ဒေါသ ဖြစ်သောအခါဤသို့ ဆင်ခြင်အပ်၏။ ငါ၌ ဤဒေါသသည် ဘာကြောင့် ဖြစ်သလဲ၊ အမှုသည် ဘယ်သူလဲ-ဟု ဆင်ခြင်ရာ၏။ ။ ဒေါသဓာတ်ကား အင်္ဂါ ၁၂-ပါးတွင် သင်္ခါရအင်္ဂါ အပံ့အဝင်ပေတည်း။ ။ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရဟူ၍ ဟောတော်မူချေသည်။ ငါ၌ ရှိသော အဝိဇ္ဇာကြောင့် ဖြစ်သည် အမှန်၊

အဝိဇ္ဇာသည် ငါ၌ ဒေါသဖြစ်အောင် ပြုသော အမှုသည် အမှန်ဖြစ်၏ဟု မြင်ရာ၏။ မည်သူကြောင့် ငါ၌ ဒေါသဖြစ်သည်ဟု မသွားလင့်၊ အမှုသည် အစွဲမမှားစေလင့်။ ။ဥပမာကား - အနာရှိ၏၊ ညှော်နံ၏၊ အနာမန်း ထ၍ ဖျား၏။ ။ဤအဖျားဖြစ်သည်မှာ အမှုသည်မှန်ကား မိမိ၏အနာ သည်သာ အမှုသည်မှန်တည်း။ အနာကိုသာ ငြိုးရမည်၊ ညှော်လုပ်သော သူသည် အမှုသည်ရင်း မဟုတ်၊ ညှော်လုပ်သော သူကို မငြိုးသင့်။

ညှော်လုပ်သော သူကို ငြိုးမှုသည် အနာ ပျောက်ငြိမ်းလမ်း မဟုတ်၊ ရန်ပွားဖို့သာဖြစ်၏။ အနာကို ငြိုးမှုသည်သာလျှင် အနာ ပျောက်ငြိမ်းလမ်း အမှန်ပင်ဖြစ်၏။ အနာကို ငြိုးလျှင် အနာ ပျောက်စေတတ်သော ဆေးဝါးကို မဲ၍စားလတ္တံ့၊ အနာမရှိခဲ့သော် ညှော်နံသော်လည်း ကိစ္စမရှိ၊ ထို့ကြောင့်လည်း ညှော်သည် အမှုသည်ရင်းမဟုတ်ဟု သိအပ်၏။ အနာရှိ ခဲ့မူ ညှော်မနံသော်လည်း အနာအဘွက် ဒုက္ခအထွေထွေ ဖြစ်ရန် ထိုသူ ငြိမ်းသည်မဟုတ်၊ ထို့ကြောင့်လည်း ညှော်သည် အမှုသည်ရင်းမဟုတ်၊ အမှု သည်မှန် မဟုတ်၊ ဤဥပမာကို အရာတိုင်းမှာ အနှံ့သိလေ။ ။ဤဥပမာ အတိုင်း ငါ၌ရှိသော အဝိဇ္ဇာ အနာကြောင့် ငါ၌ ဒေါသ သင်္ခါရအဖျား တက်၍ လာသည်ဟု အမှုသည်မှန်ကို သိရာ၏။ မနှစ်မြို့သော အသံ စကားကို ကြား၍ ဒေါသဖြစ်ရာ၊ အနံ့ကို နံ၍ ဒေါသဖြစ်ရာ၊ အရသာကို စား၍ ဒေါသဖြစ်ရာ၊ ကိုယ်အင်္ဂါကို ထိ၍ ဒေါသဖြစ်ရာ၊ စိတ်မှာ ကြံဖန်မိ၍ ဒေါသဖြစ်ရာတို့၌လည်း ထိုနည်းတူ သိလေ။ ။မနှစ်မြို့ဖွယ်ကို မြင်ရ၍ နှလုံးမသာ ဒေါမနဿဝေဒနာဖြစ်ရာ၌ မနှစ်မြို့ဖွယ် ပြု၍ ပြုသော သူကို အမှုသည် မစွဲလင့်၊ ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာဟူ၍ ဟောတော်မူသည်၊ မိမိ၌ ရှိသောဖဿသည်သာလျှင် အမှုသည်ရင်း အမှန်ဖြစ်သတည်း။

အသံစကားကို ကြားရ၍ အနံ့ကို နံ၍၊ အရသာကို စား၍ စိတ်ထဲမှာ ထိုထိုအခွင့် ကြံဖန်၍ နှလုံးမသာ ဒေါမနဿ ဝေဒနာ ဖြစ်ရာတို့၌ လည်းကောင်း၊ ကိုယ်တွင်း ကိုယ်ပသန္တာန်မှာ မခံသာသော ဒုက္ခဝေဒနာ အမျိုးမျိုး ဖြစ်ရာတို့၌လည်းကောင်း မိမိသန္တာန်မှာရှိသော ဖဿကိုသာ

ငြိမ့်မှ အမှန်ကျသည်၊ ကြွင်းသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါတို့၌လည်း ဤနည်း အတိုင်း သိလေ။ ။ ဤကား ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါတို့ကို ထုတ်ဖော် မေးဟာမူ၍ ‘အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ’ အစရှိသည်ဖြင့် အဝိဇ္ဇာစသော ဓာတ်သက်သက်၊ ဓမ္မ သက်သက်ကိုသာ ထုတ်ဖော်၍ ဟောတော်မူသော ဒေသနာတော် မြတ်၏ အဓိပ္ပာယ်လိုရင်း အကျဉ်းချုပ်စကားတည်း။

(ဤတွင်ရှေ့ကား ဒုက္ခသစ္စာ ဖြစ်သော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အင်္ဂါတစ်ဆယ့် တစ်ပါးတို့ကို ဖုံးဝှက်ကွယ်ကင်း၍ နေသော အဝိဇ္ဇာမှ င်ဓာတ်ကို သတ်၍ ဒုက္ခသစ္စာ ၌ ဝိဇ္ဇာဉာဏ်နှင့်နည်းကို အကျဉ်းမျှ ပြဆိုလိုက်သော အခန်း တည်း။)

ဒုက္ခသစ္စာ၌ ဖုံးလွှမ်းသော အဝိဇ္ဇာ တစ်နေ့ တခြား ပါးရှား သည်ရှိသော် သမုဒယသစ္စာ၌ ဖုံးလွှမ်းသော အဝိဇ္ဇာ၊ နိရောဓသစ္စာ၌ ဖုံးလွှမ်းသော အဝိဇ္ဇာ၊ မဂ္ဂသစ္စာ၌ ဖုံးလွှမ်းသော အဝိဇ္ဇာ-ဤအဝိဇ္ဇာ သုံးပါးလည်း တစ်နေ့တခြား ပါးရှား၍ သွားတော့သည်၊ ဤအဝိဇ္ဇာ သုံးပါးအတွက် အလုပ်တခြား မရှိပြီ။

ဥပမာဆိုအံ့-- ယောက်ျားတစ်ယောက်သည် အလွန် အဆင်းသဏ္ဌာန် ကောင်းသော၊ အလွန်အကျင့်ဆိုးဝါးသော မယားတစ်ယောက်ကို ယူလေ ၏။ အလွန် စုံမက်၏။ မယားကား လင်ကို ကျွန်ကဲ့သို့ ခိုင်းစေ၏။ ပစ္စည်း ဥစ္စာကို များစွာ ဖြုန်းတီး၏။ သယောက်လင်မြှောင် အများ ထား၏။ ထိုယောက်ျားကို သတ်လိုသောအကြံ အမြဲတည်၏။ ထိုသူသည် ထိုကဲ့သို့ သော အကျင့်ဆိုးဝါးမှုကို အနည်းငယ်မျှ မရိပ်မိ၊ အဆင်းသဏ္ဌာန်အတွက် ဖုံးလွှမ်းမှု အလွန်ကြီး၍နေ၏။ ရိပ်မိသူ၊ သိသူတို့က ပြောသော်လည်း အယုံ မရှိ၊ မယား၏ စကားကိုသာ ယူ၏။ ပစ္စည်းဥစ္စာ ရှာဖွေလုပ်ကိုင်မှု အလွန် ပင်ပန်း၍ နေ၏။ မယားက မူကား-ပစ္စည်းဥစ္စာ ရှာဖွေရာမှာ ထိုသူ လဲ၍ သေစေလို၏။ ။ ကာလကြာမြင့်လတ်သော် သိသူ၊ မြင်သူတို့က ခိုဌ သက်သေနှင့်တကွ ပြ၍ ပြောသောအခါမှ မယား၏ အကျင့်ကို တစတစ သိ၍ လာ၏။ ထိုအခါမှ စ၍ အထူး နှလုံးထားလတ်သော် ဆယ်စုတွင် တစ်စုခန့် သိ၍ လာ၏။

နှစ်စုခန့်၊ သုံးစုခန့်၊ လေးစုခန့်၊ ထက်ဝက်ခန့်၊ ခြောက်စုံခန့်၊ ခုနစ်စုခန့်၊ ရှစ်စုခန့်၊ ကိုးစုခန့်၊ ဆယ်စုခန့် အကုန်သိ၍ လာ၏။ မိမိအသက်ကိုပင် ကြောင့်ကြ၍လာ၏။ အကျင့်ကို သိမှုနှင့် အချစ်ပြယ်မှုကား တပြိုင်တည်း ပါလာ၏။ ။ဤမယားသည် ငါ၏ဒုက္ခတည်း၊ ဤမယားမှ ကျွတ်လွတ် မှုသည် ငါ၏သုခတည်းဟု သိသော ဉာဏ်နှစ်ပါးလည်း တပြိုင်တည်း ပါ၍ လာ၏။ ။ဤမယားကို စုံမက်ချစ်ခင်မှုကား ဒုက္ခလမ်းတည်း၊ အပြစ်မြင်မှု၊ စိတ်ကုန်မှုကား သုခလမ်းတည်းဟု သိသော ဉာဏ်လည်း အပြီးပါလာ၏။ အနုမတဂ္ဂသံသရာ မိမိ၏ ခန္ဓာ ဖြစ်၍ လာသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အင်္ဂါ ဖြစ်သော နာမ်၊ ရုပ်တရား နှစ်ပါးသည် ထိုမယားနှင့်တူ၏။ သဗ္ဗညုဘုရား၏ ဒေသနာကို ကြားနာရ၍ ထိုအင်္ဂါလို့တွင် တခုခုသော အင်္ဂါ၌ အာဂန္တု ဓာတ်သဘော၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သဘော၊ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တသဘော ထင်မြင်မှုသည် ထိုမယား၌ အပြစ်တင်မှုနှင့် တူ၏။

ထိုထင်မြင်မှုကား သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂတည်း၊ ဤထင်မြင်မှုသည်သာလျှင် ဝဋ်ဒုက္ခမှ လွတ်လမ်းတည်းဟု သိသော ဉာဏ်လည်း ပေါ်၏။ ။ထိုအင်္ဂါ တို့၌ ဖုံးလွှမ်းသော အဝိဇ္ဇာ တစတစ ပြယ်လေ၏။ ။ထိုအင်္ဂါတို့၌ ငါဟု စွဲလမ်းသော တဏှာသည်လည်း တစတစ ကွာ၍ ကျ၏။ ။ထို ငါငါဟု စွဲလမ်းမှုသည် ကေန္တ ဒုက္ခလမ်းတည်းဟု သိသော ဝိဇ္ဇာဉာဏ်လည်း ပေါ်လာ၏။ သမုဒယသစ္စာ၌ ဖုံးလွှမ်းသော အဝိဇ္ဇာ ပြယ်မှုတည်း။ ။ဤ ငါ-ငါဟု ထင်မြင်သော အဝိဇ္ဇာ၊ ငါ-ငါဟု ခင်မင်တွယ်တာသော တဏှာ တစတစ ပြယ်မှုသည် နိရောဓသစ္စာအဖို့တည်း၊ ဤပြယ်မှုသည်သာ ဒုက္ခ လွတ်မှုတည်းဟု သိသော ဉာဏ်လည်း ပေါ်၍ လာ၏။ နိရောဓသစ္စာ၌ ဖုံးလွှမ်းသော အဝိဇ္ဇာပြယ်မှုတည်း။

ထို နာမ်၊ ရုပ်တရားတို့၌ ထင်မြင်သော သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဝိဇ္ဇာဉာဏ်သည် သာလျှင် ထိုအဝိဇ္ဇာစသော ဝဋ်ဒုက္ခသို့မှ လွတ်လမ်းအမှန်ဖြစ်၏ဟုသိသော

ဉာဏ်လည်း ပေါ်လာ၏။ မဂ္ဂသစ္စာကို ဖုံးလွှမ်းသော အဝိဇ္ဇာ ပြယ်ပျောက်
 မှတည်း။ ။ လိုရင်းအဓိပ္ပာယ်ကား- အဝိဇ္ဇာကို ဓာတ်ပေါက်အောင်
 မြင်သော ဉာဏ်၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဓမ္မဟု မြင်သောဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်လျှင်
 အဝိဇ္ဇာကို ငါ၊ ငါ့ဟု ထင်မြင်သော အဝိဇ္ဇာနှင့် ငါ၊ ငါ့ဟု စွဲလမ်းသော
 သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ပြယ်လေ၏။ ထိုအဝိဇ္ဇာကို အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဟု ရှုမြင်သော
 ဉာဏ် ဖြစ်သော အခါ ထိုအဝိဇ္ဇာကို ခင်တွယ်သိမ်းပိုက်သော တဏှာ
 ပြယ်လေ၏။ ထိုပြယ်မှုသည် နိရောဓသစ္စာအဖို့ ဖြစ်၏။ မြင်သော
 ဉာဏ်သည် မဂ္ဂသစ္စာအဖို့ ဖြစ်၏ ဟုလိုသည်။ ။ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဏ် စသည်
 တို့၌လည်း တစ်ပါးပါးကို ဓာတ်ပေါက်အောင်မြင်ရာ၌ သစ္စာလေးချက်၊
 လေးချက်စီ ပြီးစီးမှုကို သိလေ။

(ဤတွင်ရှေ့ကား ဒုက္ခသစ္စာ၌ ဖုံးလွှမ်းသော အဝိဇ္ဇာ မှောင်ခတ်ကို
 သတ်လိုက်လျှင် နောက်သစ္စာသုံးရပ်၌ ဖုံးလွှမ်းသော အဝိဇ္ဇာ သုံးရပ်
 ကိုလည်း သတ်ခြင်းကိစ္စ ပြီးစီးကြောင်းကို ပြဆိုသော အခန်းတည်း။)

နိဗ္ဗာနဓာတ်

ယခုအခါ 'အဝိဇ္ဇာယ တွေဝ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ သင်္ခါရနိရောဓော'
 အစရှိသော ဒေသနာတော်၏ အရသည် နိဗ္ဗာန် တစ်ခုတည်းသာ
 ဖြစ်သည်ဟူ၍ဆိုခဲ့သော စကားကို ဆက်၍ ပြဆိုဦးအံ့။ အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်၊
 ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ စိတ်အလို တစ်မျိုး၊ ထန်းရည်သမား၊ အရက်
 သမား၊ ဘိန်းစားသမားတို့၏ စိတ်အလို တစ်မျိုး။ လူနှင့်မနီးသော
 မည်သည့်တောကြီး၊ တောင်ကြီးအရပ်သည် အလွန် ဆိတ်ငြိမ်လှ၏။ အရိပ်၊
 ရေ ချမ်းသာလှ၏ဟူသော စကားကို ပြောဆို ကြားသိရသည်ရှိသော်
 အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ စိတ်မှာ အလွန် သဘယာ၏။ ယခုပင်
 သွားလို့ ရောက်လို့၏။ ရောက်ပြန်လျှင် အလွန်မွေ့လျော်၏။ ထိုအရပ်မှ
 မခွာလိုဖြစ်၏။ ။ ထိုစကားကို ထန်းရည်သမား၊ အရက်သမား၊ ဘိန်းစား
 သမားတို့ ကြားသည်ရှိသော် ချမ်းသာ မဟုတ်သည်ကို ချမ်းသာလှ၍
 ပြောဘိ၏။ လူနှင့်မနီး တောမြိုင်ကြီးမှာ ဆိတ်ငြိမ်ရာ၌ ဘယ်ဟာ

အကောင်းရှိသလဲ၊ ကြောက်ဖွယ်၊ ထိတ်ဖွယ်ပါတကားဟု မောင်းမဲကြ လေရာ၏။

ထိုမှတစ်ပါး မည်သည့်မြို့၊ မည်သည့်ရွာ၊ မည်သည့်နေရာမှာ နေ-ညမစဲ ပွဲကြီး၊ လမ်းကြီး၊ ဝတ်ဖွယ်၊ စားဖွယ်၊ ခံစား စံစားဖွယ် အလွန်ပေါများ လှ၏ ဟူသော စကားကို ပြောရာ အနာဂါမ်၊ ရဟန္တာတို့ ကြားသိရသည် ရှိသော် ကြောက်ဖွယ်၊ ထိတ်ဖွယ်၊ ငြီးငွေ့ဖွယ် ဟူ၍သာ ထင်၏။ ထန်းရည်၊ အရက်၊ ဘိန်းသမားတို့ ကြားသိရသည်ရှိသော် ယခုပင် ရောက်တဲ့ချင် သည်ဟု စိတ်ဖြစ်လတ္တံ့၊ အဘယ်ကြောင့် ဤကဲ့သို့ ကဲ့လဲကြသနည်းဟူမူ- အတွင်းဓာတ်ခံသို့လိုက်၍ ကဲ့လဲကြသည်။ အနာဂါမ်၊ ရဟန္တာတို့၏စိတ်မှာ နေက္ခမ္မဓာတ် အုပ်စိုးလျက် ရှိသည်။ နေက္ခမ္မဓာတ်၏ သဘောကား လောဘအာရုံကို အလွန်စက်ဆုပ်၏။ ထိုသူတို့သည် ချမ်းသာဟူသော စကားကိုကြားလျှင် နေက္ခမ္မဓာတ်နှင့် နားထောင်ကြကုန်၏။ လောဘ အာရုံပါ၍လာလျှင် ထိုချမ်းသာစကားကို မကြားနိုင်အောင် ရှိကြကုန်၏။ လောဘအာရုံနှင့် ဝေးကွာသော စကားကို ကြားရမှ နားမှာ ချမ်းသာကို တွေ့ကြကုန်၏။ သေသောက်ကြူးတို့စိတ်မှာ တဏှာလောဘ အုပ်စိုး၏။ တဏှာ၏ သဘောကား ဆိတ်ငြိမ်မှုကို အလွန်စက်ဆုပ်၏။ အလွန်ငြီးငွေ့၏။

ထိုသေသောက်ကြူးတို့၏ အလယ်မှာ ချမ်းသာဟူသော စကားကို တဏှာနှင့် နားထောင်ကြ၏။ လောဘအာရုံ ရှမ်းရှမ်းစိုစိုပါမှ နား၊ နှလုံးမှာ တွေ့ကြကုန်၏။ ဆိတ်ငြိမ်မှုကို ချမ်းသာဆို၍ ပြောခဲ့လျှင် နားကြော နင့်ကြကုန်၏။ နိဗ္ဗာန်မည်သည် အတုမရှိ ဆိတ်ငြိမ်လှသော သုညတဓာတ်ကြီးပေတည်း။ ထို့ကြောင့် နိဗ္ဗာန်စကားကို ကြားနာကြ ကုန်သော သူတို့မည်သည် နေက္ခမ္မဓာတ်နားနှင့်သာ နာအပ်၏။ တဏှာ ဓာတ်နားနှင့် မနာအပ်။ ထို့အတူ အကြင်သူတို့သည် ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ ဟူသည် ကေန်ရှိ၏ဟု ယုံကြည်၏။ မရှိဆိုသည်ကို မယုံကြည်။ ထိုသူတို့လည်း နိဗ္ဗာန်စကားကို ကြားနာ၍ မနှစ်ခြိုက်မြှိုက်။ လူသာမန်၊ နတ်သာမန်တို့ကို မဆိုထားဘိဦး၊ ဗက အမည်ရှိသော ဗြဟ္မာမင်းကြီးသည် မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူသော နိဗ္ဗာန်စကားကို ကြားရသောအခါ-

“တုစ္ဆကညေဝ အဟောသိ၊ ရိတ္တကညေဝ အဟောသိ၊
နိရတ္တကညေဝ အဟောသိ”-

ဟု လျှောက်ဆိုလေ၏။

တဝ၊ အရှင်ဂေါတမ၏။ နိဗ္ဗာနံ၊ နိဗ္ဗာန်သည်။ တုစ္ဆကညေဝ၊
ဘာမှမဟုတ်ပြီ အချည်းနှီးသည်သာလျှင်။ အဟောသိ၊ ဖြစ်၏။
ရိတ္တကညေဝ၊ တစုံ တရာ ရှာကြံမရ အဘာဝသည်သာလျှင်။
အဟောသိ၊ ဖြစ်၏။ နိရတ္တကညေဝ၊ ကောင်းကျိုးသုခ မြူမှုမရှိ
နိရတ္တကသည်သာလျှင်။ အဟောသိ၊ ဖြစ်၏-

ဟု လျှောက်ဆိုလေ၏။ ဤသို့ ဟောသူလည်း မြတ်စွာဘုရားကြီး၊ နာခံ
သူလည်း ဗြဟ္မာမင်းကြီး၊ ထိုသို့ ဖြစ်ပါလျက် ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ ကေန်
ရှိ၏ဟု အယူရှိသည့်အတွက် နိဗ္ဗာန်ကို တုစ္ဆ၊ အဘာဝ၊ အချည်းနှီး
အထင်ကပ်၍ မြတ်စွာဘုရားကိုပင် ခုခံ လျှောက်ထားလေ၏။ ယခုကာလ
သူလို ငါလို ဆရာသာမန် ပုထုဇဉ်တို့ ဟောပြောမှု၌ ဆိုဖွယ် မရှိပြီ။
အလွန် ဘုန်းတန်ခိုးကြီးလှသော ဗြဟ္မာမင်းကြီးဉာဏ်မှာပင် အချည်းအနှီး
အဘာဝ၊ ဘာမှ မဟုတ်ဟု ထင်ရ၏။ ယခုကာလ ကိလေသာကျန်
လူသာမန်တို့ ဉာဏ်မှာမူကား ဆိုဖွယ်မရှိပြီ။ အချို့ဆရာတို့ကား ဟောရိုး၊
ပြောရိုး နိဗ္ဗာန်ကို ဗကဗြဟ္မာကြီးကဲ့သို့ တုစ္ဆ၊ အဘာဝထင်၍ လက်သစ်
နိဗ္ဗာန်ကို ကြံဖန်၍ ဟောကြကုန်၏။ လူအချို့တို့သည်လည်း ဟုတ်နိုးနိုး
ထင်ကြကုန်၏။

၁။ မူလပဏ္ဏာသ-ပါ-၄၀၅၊ တဒ္ဓိသမပိဋိ။

(အမှာ) ထိုမူလပဏ္ဏာသပါဠိကို မှီ၍ အဓိပ္ပာယ်ကျ စာအားကို ပါဠိပါကျ
ပြု၍ သာဓက ပြုထားသည်။

ငါတို့ကား-

အဝိဇ္ဇာယ တွေဝ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ သင်္ခါရနိရောဓော၊
(လ) ဝေမေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ နိရောဓော ဟောတိ-
ဟူသော ဒေသနာတော်ရင်းအတိုင်း မကိုင်းမထောင့် အဖြောင့်အားဖြင့်
ရေးသား ပြောဆိုပေအံ့။

အနုမတဂ္ဂသံသရာ၌ ဓာတ်သဘာဝအားဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ ဗြဟ္မာ၊
နတ်၊ လူ၊ ငါ၊ သူတပါး၊ ယောက်ျား၊ မိန်းမဟူ၍ အဏုမြူမျှ မရှိကြ။
အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရ အစရှိသော ဓာတ်သဘာဝ ဓမ္မ အစုအခဲတွေ
သက်သက်သာ ဖြစ်၏။ နိဗ္ဗာန်သည်လည်း ဓာတ်သဘာဝ ဓမ္မအစစ် တစ်ပါး
ဖြစ်၏။ အဝိဇ္ဇာ အစရှိသော သဘာဝဓာတ်မျိုးတည်း။ ‘ဝေမေတဿ
ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ သမုဒယော ဟောတိ’ကို ရှုပါ။

တဖွားဖွား ဖြစ်ပေါ် ပေါက်ပွား၍ နေသော ဒုက္ခက္ခန္ဓ ဓာတ်မျိုးတို့၏
ချုပ်ဆုံးမှု၊ အဖြစ်ငြိမ်းမှု၊ ဇာတ်သိမ်းမှု ဆိုလိုသည်။ ‘အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ
သင်္ခါရာ’ အစရှိသော အနုလောမ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဒေသနာတော်ကား
အဝိဇ္ဇာ အစရှိသော သံသရာ အဆက်ဆက်လည်မှုကို ပြဆိုသော ဒေသနာ
တည်း။ ။ ‘အဝိဇ္ဇာယ တွေဝ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ’ အစရှိသော
ပဋိလောမ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဒေသနာတော်ကား အဝိဇ္ဇာ အစရှိသော
သံသရာစက်ပြတ်မှု၊ ချုပ်ဆုံးမှုကို ပြဆိုသော ဒေသနာတည်း။

မေး။ ။ ဤသို့ သံသရာ လည်မှု၊ ပြတ်မှု နှစ်လမ်းသာ ရှိသည်။ မပြတ်လျှင် လည်၏။
မလည်လျှင် ပြတ်၏။ အလည်ကို ကြိုက်သလော၊ အပြတ်ကို ကြိုက်သလော။

ဖြေ။ အလည်ကိုလည်း မကြိုက်၊ ပြတ်ရုံမျှကိုလည်း မကြိုက်၊ ပြတ်ပြီး၍ မလည်ဘဲ စိတ်နှင့်၊ ကိုယ်နှင့် အမြဲချမ်းသာ၍ နေရသည်ကို ကြိုက်ပါသည် ဆိုငြားအံ့၊ စိတ်ဆိုသည်ကား ဝိညာဏ်တည်း၊ ကိုယ်ဆိုသည်ကား နာမ်ရုပ်တည်း၊ လည်ခတ်မျိုး အမှန်ဖြစ်၏၊ မလည်လိုသော်လည်း မနေရာ၊ လည်ရမည် ကေန်တည်း။

မေး။ ထိုသို့ဖြစ်ခဲ့သော် စိတ်မရှိဘဲ၊ ကိုယ်မရှိဘဲ အမြဲ ချမ်းသာသူကို ခံစားစံစား နေလိုသည်ဆိုငြားအံ့၊ စိတ်မရှိလျှင် ခံစားပေါက်၊ စံစားပေါက် မရှိပြီ၊ ခံစားမှု၊ စံစားမှုဆိုသည်ကား- သူခ သောမနဿဝေဒနာသာတည်း ထို့ကြောင့် ခံစားမှု၊ စံစားမှုရှိပြန်လျှင် ဝေဒနာရှိပြန်၏၊ လည်မှု ကေန် ဖြစ်ပြန်၏၊ အဘယ်ကြောင့် ပြတ်ရုံမျှကို မကြိုက်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ပြတ်ရုံမျှဖြစ်ခဲ့လျှင် တုစ္ဆ အဘာဝဖြစ်၍ နေ၏၊ ထို့ကြောင့် မကြိုက်ပါသည် ဆိုပေရာ၏၊ ဗဂ-ဗြဟ္မာကြီး၏ အယူမျိုးတည်း။

မေး။ သုညတနိဗ္ဗာန်ဟု ကြားဖူး၏လော။

ဖြေ။ သုညံ-သုညတံ(အနက်အတူ)၊ သုညံ၊ ဆိတ်၏။ သုညတံ၊ ဆိတ်၏။ သုညဓမ္မ ဖြစ်၍ တုစ္ဆဟု ထင်ရသည်၊ အဘာဝဟု ထင်ရသည်၊ တုစ္ဆအဘာဝကို မကြိုက်လျှင် သုညတကိုလည်း မကြိုက်လတ္တံ့၊ ဟဖွားဖွား ဖြစ်ပေါ်၍ အကောင်အထည်ထင်မြင်ရသော သမုဒယမျိုးကိုသာ ကြိုက်လတ္တံ့၊ တုစ္ဆနှင့် သုညတနှစ်ပါးအထူးကား - သမုဒယဓမ္မမျိုးတို့၏ ဆိတ်ကင်းမှုကို သုညတ ဆိုသည်၊ နိဗ္ဗာန်၏ ဂုဏ်ပုဒ်ကြီး တစ်ခုပေတည်း၊ တစုံတခုသော အမှန် အမြတ်ဟူ၍ မရှိသည်ကို တုစ္ဆဆိုသည်၊ ထိုသံသရာစက် ပြတ်မှု၊ ချုပ်မှု သည်ကား- မှန်မြတ်သော ဂုဏ်ကျေးဇူးအနန္တရှိ၏၊ တုစ္ဆမဟုတ်၊ အဝိဇ္ဇာ စသော သမုဒယဓမ္မမျိုးတို့မှ ဆိတ်ကင်းသောကြောင့် သုညတဟုတ်၏၊ မှန်မြတ်သော ဂုဏ်ကျေးဇူးအနန္တရှိပုံကို နောက်မှ ပြဆိုအံ့။

အဘာဝကား မရှိမှုတည်း၊ ဘာဝကား ရှိမှုတည်း၊ အဘာဝသည်လည်း အမှုမျှပင် လုံးလုံးမရှိသော ပညတ်သက်သက်ဖြစ်သော အဘာဝလည်း ရှိသည်၊ စိတ်တရားသည် နိစ္စတည်းဟု သဿတဒိဋ္ဌိကို ယူ၏၊ ထိုနိစ္စသည် သက်သက်မရှိသော အဘာဝမျိုးတည်း၊ စိတ်မှာ မြဲမှုဟူ၍ အနုမတဂ္ဂ

သံသရာ၌ ရှိဖူးသည်မဟုတ်၊ အရူပဘုံပုဂ္ဂိုလ်သည် နာမ်တရားအတွက် ဘာဝမည်၏၊ ရုပ်တရားအတွက် အဘာဝမည်၏၊ အသညသတ်ပုဂ္ဂိုလ်သည် ရုပ်တရားအတွက် ဘာဝမည်၏၊ နာမ်တရားအတွက် အဘာဝမည်၏၊ ဤသို့သော အဘာဝမျိုးလည်း ရှိသည်။ ။ ‘အဝိဇ္ဇာနိရောဓာ သင်္ခါရ-နိရောဓော’ အစရှိသည်၌ အဝိဇ္ဇာချုပ်မှုကား ကေန္တရှိသည်သာ ဖြစ်၏၊ သင်္ခါရတို့၏ချုပ်မှုလည်း ကေန္တရှိသည်သာ ဖြစ်၏၊ လောဘ၏ချုပ်မှု၊ ဒေါသ၏ချုပ်မှု စသည် သိလေ။

ထိုချုပ်မှုကား ဘာဝကေန မှန်၏၊ အဘာဝမဟုတ်၊ ထိုချုပ်မှုမရှိခဲ့သော် အဝိဇ္ဇာကိုချုပ်အောင် ဘယ်လိုပင် ဝိဇ္ဇာဉာဏ်ကိုပွားသော်လည်း အဝိဇ္ဇာ ချုပ်သည်ဟုမရှိရ၊ ထိုသို့မရှိသည်မဟုတ်၊ ဝိဇ္ဇာဉာဏ်ပွားများအားထုတ်၍ ထမြောက် အောင်မြင်သောအခါ အဝိဇ္ဇာသည် ကေန္တချုပ်၏၊ ထို့ကြောင့် အဝိဇ္ဇာနိရောဓာ-အရ အဝိဇ္ဇာချုပ်မှုသည် ကေန္တရှိသော ဘာဝမှုပင်ဟု သိအပ်၏။ ။ အရူပပုဂ္ဂိုလ်သည် နာမ်ရှိသည့်အတွက် ဘာဝ မှန်၏၊ ရုပ်မရှိသည့်အတွက် အဘာဝ ဆိုရ၏၊ ထို့အတူ ထိုအဝိဇ္ဇာချုပ်မှုမှာလည်း ချုပ်မှုကေန္တရှိသည့်အတွက် ဘာဝမှန်၏၊ အဝိဇ္ဇာမရှိသည့်အတွက် အဘာဝ မှန်၏၊ အဘာဝဖြစ်၍ မကြိုက်ပါသည်ဟူသော စကား၌ကား ထိုသံသရာ ဇက်ပြတ်မှု၊ ချုပ်ငြိမ်းမှုမှာ တစုံတခုသော ဝတ္ထုအထည်မျိုး မရှိသည့် အတွက်နှင့် အဘာဝဆိုသတည်း။

ချုပ်မှုရှိသည်ကား အမှန်ဖြစ်၏၊ ချုပ်မှု အမှန်ရှိသည့်အတွက်ကြောင့် အနုမတဂ္ဂသံသရာ၌ ဘုရားဟူ၍ ရှိကြသည်၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါဟူ၍ ရှိကြသည်၊ ရဟန္တာဟူ၍ ရှိကြသည်။ ထိုအဝိဇ္ဇာချုပ်မှုသည် ကေန့်ရှိသော ဘာဝမှု မဟုတ်၊ နိဗ္ဗာန်အယူမှာ စိတ်မြဲမှုကဲ့သို့ ဝေါဟာရမတ္တသော ဖြစ်ခဲ့အံ့၊ ပါရမီ တို့ကို ဘယ်မျှလောက်ဖြည့်၍ ဘယ်လိုပင် ကျင့်သော်လည်း အဝိဇ္ဇာ မချုပ်သည်သာဖြစ်၍ ဘုရားဟူ၍ မရှိရာ၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါဟူ၍ မရှိရာ၊ ရဟန္တာဟူ၍ မရှိရာ၊ အရိယာဟူ၍ မရှိရာ၊ ချုပ်မှုရှိကြောင်း ထင်ရှား ပြီ၊ ဘာဝဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားပြီ၊ ဝေါဟာရမတ္တ မဟုတ်၊ ပရမတ္ထ-

သဘာဝဓာတ်တစ်ပါး ဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားပြီ။ ချုပ်မှု ဆိုသည်ကား ‘ဝေမေတဿ ကေလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ နိရောဓော ဟောတိ’ ဟူသော ဒေသနာတော်မြတ်နှင့် အညီ ဒုက္ခတုံး၊ ဒုက္ခမီးတို့၏ အဘာဝပင်တည်း။

ဘဝချုပ်ငြိမ်းမှု ကိုးကွယ်ရာဌာန

ယခုအခါ ထိုအဘာဝဟု ဆိုအပ်သော ချုပ်ငြိမ်းမှု၏ အကြီးအကျယ် ကိုးကွယ်ရာ ဌာနကြီး ဖြစ်ကြောင်းကို ပြဆိုပေအံ့။ ။သတ္တဝါတို့၏ သန္တာန်မှာ အဝိဇ္ဇာ အမှူးရှိသော တစ်ထောင့် ငါးရာသော ကိလေသာ ဓမ္မ အကုသိုလ် အထူတို့သည် အသီးသီး ရှိကြကုန်၏။ ချုပ်မှု မည်သည် ဓာတ်သဘာဝ ပရမတ္ထဓမ္မမျိုး မဟုတ်၊ ဝေါဟာရမတ္တ စကားမျှသာ ရှိသည်ဖြစ်ခဲ့အံ့။ သတ္တဝါအပေါင်းတို့အား ဘယ်လိုပင် အကျင့်ကောင်း သော်လည်း မိမိသန္တာန် ကိလေသာဓမ္မတို့၏ ချုပ်မှုဟူ၍ ကိုယ်သန္တာန်မှာ မျက်တောင်တစ်ခတ်မျှ မရှိသည်သာ ဖြစ်ရာ၏။ မြစ်ရေ အလျဉ်ကဲ့သို့ အဇဉ်ထာဝရ ဖြစ်၍သာ နေရာ၏။ ကုသိုလ်စိတ် ဖြစ်ခွင့်ဟူ၍ မျက်တောင် တစ်ခတ်မျှ မရှိရာ၊ ထိုသို့ ဖြစ်ခဲ့သော် လူ ဟူ၍၊ နတ် ဟူ၍၊ ဗြဟ္မာ ဟူ၍ တစ် တယောက်မျှ မရှိရာ၊ အပါယ်ဘုံသားချည်း ဖြစ်ရာ၏။ ဘုရား၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓ၊ အရိယာ ဖြစ်ရန် အခွင့် ဝေးလှလေရာ၏။

ဤသို့ကား မဟုတ်၊ ကိလေသာချုပ်မှုဟူသည် ကေန္တ ရှိသော သဘော တရား ဖြစ်ပေသောကြောင့် တဒဂ်ချုပ်မှုကို ခိုကိုး၍ လူဖြစ်ပေါက်၊ နတ်ဖြစ်ပေါက်ကို လုပ်ကြံကြရသည်။ ဝိက္ခမ္ဘနချုပ်မှုကို ခိုကိုး၍ ဗြဟ္မာ ဖြစ်ပေါက်ကို လုပ်ကြံကြရသည်။ ။ထိုတဒဂ်ချုပ်မှု၊ ဝိက္ခမ္ဘနချုပ်မှုကို ခိုကိုး၍ အရိယာ သာဝက ဖြစ်ပေါက်၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓ၊ ဖြစ်ပေါက်၊ သဗ္ဗညု ဘုရား ဖြစ်ပေါက်ကို လုပ်ကြံကြရသည်။ ။ထိုသို့သော ချုပ်မှု ပရမတ္တ အားဖြင့် ထင်ရှားရှိပေသည့် အတွက်ကြောင့် လောက၌ လူဟူ၍ ရှိကြသည်၊ နတ် ဟူ၍ ရှိကြသည်၊ ဗြဟ္မာ ဟူ၍ ရှိကြသည်၊ ဘုရား၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓ၊ အရိယာ ဟူ၍ ရှိကြလေသည်။ ။ဤ စကားပေဖြင့် ထစ်ထောင့် ငါးရာ ကိလေသာ အပြည့်နှင့် နေကြသော သတ္တဝါတို့မှာ

ကိလေသာ ချုပ်မှုသည် အကြီးအကျယ် ကိုးကွယ်ရာကြီး ဖြစ်ကြောင်းကို ပြဆိုသော စကားတည်း။ ထို့အတူ လောက၌ မျက်စိရောဂါ မည်သည် ရှိ၏၊ မျက်စိရောဂါ ချုပ်မှုလည်း ရှိ၏၊ မျက်စိရောဂါ ဖြစ်နေသောသူမှာ မျက်စိရောဂါ ချုပ်မှုသည် ကိုးကွယ်ရာကြီး ဖြစ်၏။

ဆေးဝါး ကုစားမှု ဆိုသည်မှာ အနာချုပ်ငြိမ်းမှု ဟူ၍ အမှန် အားဖြင့် ထင်ရှား ရှိနေသောကြောင့်သာ အသုံးကျသည်။ အနာ ချုပ်ငြိမ်းမှု ဟူ၍ မရှိက အသုံးမကျသည်သာ ဖြစ်၏။ ။ဆေးဝါး မကုစားဘဲနှင့် အနာ ချုပ်ပျောက်မှုကို ရလျှင် ဆေးဝါး ကုစားဖွယ်မရှိ၊ ထို့ကြောင့် မျက်စိနာ ဖြစ်သောသူမှာ မျက်စိနာ ချုပ်ငြိမ်းမှု သည်သာ ကိုးကွယ်ရာ အစစ် ဖြစ်သတည်း။ ။ဤနည်းအတိုင်း လောက၌ ကိုးဆယ့် ခြောက်ပါးသော အနာပျောက်ငြိမ်းမှု အစရှိသည်ဖြင့် သိလေ။ ။ဤမျှသော အရိပ်အမြက် ပြဆိုချက်ဖြင့် တစ်လောကလုံး၌ တစ်ယောက်တစ်ယောက်သော သတ္တဝါမှာ တစ်ထောင့်ငါးရာမျှသော ကိလေသာဘေး၊ ကိုးဆယ့် ခြောက်ပါးသော အနာရောဂါဘေး အစ ရှိသည်တို့နှင့် တကွ ကျင်လည်၍ နေကြရသော အရာမှာ ချုပ်ငြိမ်းမှု အသီးသီး ရှိကြပေ၍သာ ကိုးကွယ်ရာ ရှိကြတော့သည်။ ချုပ်ငြိမ်းမှု ဟူ၍ မရှိက ကိုးကွယ်ရာ ရခွင့် မရှိပြီ ဟူသော အနက်ကို သိကြရသဖြင့် ထိုသို့သော နိရောဓမှု၊ အဘာဝမှုတို့မှာ အလွန် မှန်မြတ်သော ဂုဏ်ကျက် သရေ အနန္တရှိကြောင်းများသည် ထင်ရှားသင့်လေပြီ။

နိရောဓ-အဘာဝမှုကြီး

ယခုအခါ အသင်္ခတ ဖြစ်သော နိရောဓမှုကြီး၊ အဘာဝမှုကြီးကို ကွက်ခြား၍ ပြဆိုပေအံ့။ ။အမြင့်ယူဇနာ တစ်ရာခန့်ရှိသော သံစက် ဘီးကြီး တစ်ခုသည် ရှိသတတ်၊ အောက်၌ ရဲရဲတောက် လျှမ်းလျှမ်း တောက်သော သံပူရေတို့ဖြင့် ပြည့်သော သမုဒ္ဒရာသည် ရှိ၏၊ စက်ဘီး ကြီးသည် ထိုသမုဒ္ဒရာထဲ၌ ယူဇနာ ငါးဆယ် မြုပ်၏၊ အနှစ်နှစ်ရာမှ

တစ်ပတ် တစ်ပတ် ရရုံ အမြဲလည်၍ နေ၏။ ထိုစက်ဘီးမှာ ကြိုးကိုယ်စီနှင့် ချည်ဖွဲ့ကာ စီး၍ ပါ၍ နေကြကုန်သော သတ္တဝါတို့လည်း အနန္တ များပြား၏။ ဘီးလည်ရာ သံပူ ရေထဲသို့ မြုပ်သော အလှည့် ပေါ်သော အလှည့် အစဉ်အတိုင်း ပါကြရ၏။ မြုပ်လှည့်ကျသော သူတို့မှာ အနှစ် တစ်ရာတိုင်မှ ပေါ်ကြကုန်၏။ ပေါ်လှည့်ကျသော သူတို့မှာ အနှစ်တစ်ရာတိုင်လျှင် မြုပ်လှည့် ဆိုက်ကြကုန်၏။ ပေါ်လှည့် ကျသော သူတို့မှာ အလွန်ပျော်မွေ့စွာ ခံစား စံစားကြရ၏။ မြုပ်လှည့်ကျသော သူတို့မှာ သံပူရေ လောင်စွဲ၍ မီးခဲ၊ မီးတောက်အတ်ဖြစ်၍ နေကြကုန်၏။

ဤ ‘အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ’ အစရှိသည်ဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သော သံသရာ စက်ကြီးသည်လည်း ထိုသံစက်ဘီးကြီးနှင့် တူလှ၏။ ။ သုဂတိ ဘုံစုသည် သံစက်မှာ အထက်ယူဇနာ ငါးဆယ်အဖို့နှင့် တူလှ၏။ ။ အပါယ် လေးဘုံစုသည် အောက်ယူဇနာ ငါးဆယ်အဖို့နှင့် တူ၏။ ။ ပုထုဇဉ်သတ္တဝါတို့သည် ထိုစက်မှာ ပါရှိသော သတ္တဝါစုနှင့် တူ၏။ ။ အဝိဇ္ဇာ တဏှာနှင့်တကွသော ‘ငါ-ငါ ငါ-ငါ’ ဟု ထင်မြင် စွဲလမ်းသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိကြီးသည် ထိုသူတို့မှာ ဖွဲ့ချည်၍ နေသော ကြိုးလွန်နှင့် တူ၏။ ။ ထို စက်ကြီးမှာ ပေါ်လှည့်ကျသော သူတို့မှာ တစ်နေ့ထက်တစ်နေ့ မြုပ်ခွင့်သို့ နီးရဲသွား၏။ မြုပ်လှည့်ကျသော သူတို့မှာ တစ်နေ့ထက် တစ်နေ့ ပေါ်ခွင့်သို့ နီးရဲ သွား၏။ ထို့အတူ သံသရာစက်မှာလည်း လူ့ပြည်၊ နတ်ပြည်၊ ဗြဟ္မာ့ပြည်မှာ အလှည့်ကျကုန်သော ပုထုဇဉ် သတ္တဝါ ဗြဟ္မာ၊ နတ်၊ လူတို့မှာ အပါယ်ကျခန်းသို့ တစ်နေ့ထက် တစ်နေ့ နီး၍ သွား၏။

ယခုဘဝ သူတော်ကောင်းတရား အားကြီးလှ၍ ဘဝတစ်ရာ၊ ဘဝ တစ်ထောင်ပင် သုဂတိဘုံမှာ ဆက်လက်ကာ နေရခွင့် ရှိသော်လည်း အပါယ်ကျလှည့်သို့ နီးမှုရှိသည်သာလျှင်တည်း။ အဘယ်ကြောင့်နည်း ဟူမူ ရင်ထဲမှာ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ပါရှိလျက် နေသဖြင့် အပါယ်တံခါး ဟင်းလင်းနှင့် အပါယ်စာရင်း မပျက်ချေသောကြောင့်တည်း။ ။ ထို့အတူ အပါယ်သို့ကျ၍ ဘဝတစ်ရာ၊ ဘဝတစ်ထောင်၊ ဘဝတစ်သောင်း

အပါယ်ဘုံမှာချည်း ဆက်လက်ကာ နေရခွင့်ရှိသော်လည်း သုဂတိသို့ လားခွင့်နီးမှ ရှိနေသည်သာတည်း။ ။အဘယ်ကြောင့်နည်းဟူမူ-ကုသိုလ် အခွင့်လည်း ရှိပြန်သောကြောင့်တည်း။ ။သို့သော်လည်း သုဂတိဘုံမှာ ဘဝများစွာ ဆက်လက်သူကား အလွန်နည်းပါးလှ၏။ ဝဇ္ဇိယတို့ တစ်သောင်းမှာ တစ်ယောက်ကျ မရှိလို၊ အပါယ်သို့ တစ်ခါကျမိလျှင် ငရဲ အမျိုးမျိုး၊ ပြိတ္တာ အမျိုးမျိုး၊ တိရစ္ဆာန် အမျိုးမျိုး ဘဝတွေ ဆက်လက်၍ နေသူသာ များလှချေ၏။

အဘယ်ကြောင့်နည်းဟူမူ-ဘဝများစွာ ကမ္ဘာအဆက်ဆက်၌ အမိုက် မိုက် အမှားမှား ဒုစရိုက်တရားနှင့် လာခဲ့သော ဘဝတို့သာ များကြ သဖြင့် တစ်ယောက်ယောက်မှာ အပါယ်ကျရန် အပရာပရိယ ကံပေါင်း အသင်္ချေ၊ အနန္တ ပါရှိလျက်နေကြ၏။ ။ထို့ကြောင့် အနည်းငယ်သော အဘိဇ္ဈာမ၊ ဗျာပါဒမူ အစရှိသည်နှင့် အပါယ်သို့ ကျလေရာ ထိုကံကုန် သော်လည်း မလွတ်ရဘဲ အပရာပရိယကံဟောင်းတွေ ဆက်လက်၍ နေသည့်အတွက် ကမ္ဘာပျက်မှပင် လွတ်ကြလတ္တံ့သော သတ္တဝါပေါင်း အသင်္ချေယျ အနန္တရှိသည်ဟု သမ္မောဟဝိနောဒနီ အဋ္ဌကထာတွင် လာသည်။

ခြ၊ ပုရွက်တို့နှင့် နှိုင်းစာက မပြောပနိုင်

သုဂတိဘုံသို့ ရောက်မှု မည်သည် သေခါနီးအခါ၌ ကုသိုလ်စိတ် ဝင်စား၍ သေမှ ရောက်နိုင်သည်ဟု ဟောတော်မူသည်။ ။အပါယ် ဘုံသားတို့အား ကုသိုလ်စိတ်ဝင်စားနိုင်ရန် အခွင့်ဘယ်မျှလောက် နည်းပါး သည်ဟု ဆင်ခြင်ပါကုန်၊ ထို့ကြောင့် အပါယ်သို့ တစ်ခါကျရောက်၍ သွားခဲ့လျှင် သုဂတိသို့ ပြန်လာရန် အခွင့်သည် အလွန်ခဲယဉ်းလှလေ သတည်း။ ။ယခုအခါ ဇမ္ဗူဒီပါ တစ်ကျွန်းလုံး၌ ရှိသော သူတို့ကို အကုန် ရေတွက်သော်လည်း တစ်ခုသော တောအရပ်မှာ ရှိသော ခြသတ္တဝါ တစ်မျိုးလောက်မျှ ရှိမည် မဟုတ်၊ ဤစကြဝဠာရှိ နတ်ပြည် ခြောက်ထပ်နတ်တို့ကို အကုန်ရေတွက်သော်လည်း တစ်ခုသောတောင်မှာ ရှိသော ခြသတ္တဝါ တစ်မျိုးလောက်မျှ ရှိမည် မဟုတ်၊ ဤစကြဝဠာ

ပေါ်ရှိ ဗြဟ္မာ့ဘုံနှစ်ဆယ်မှာ ဗြဟ္မာတို့ကို အကုန်ရေတွက်သော်လည်း တစ်ခုသော တောမှာရှိသော ပုရွက်ဆိတ် သတ္တဝါ တစ်မျိုးလောက်မျှ ရှိမည် မဟုတ်၊ ခြ၊ ပုရွက်ဆိတ်တို့မှတစ်ပါး အမျိုးအားဖြင့်ပင် ကုန်းသတ္တဝါ အနန္တ ရှိသေး၏။ ရေသတ္တဝါမှာ ဆိုဖွယ်မရှိ။

လူ့ပြည်၊ နတ်ပြည်ခြောက်ထပ်၊ ဗြဟ္မာ့နှစ်ဆယ်ကို အကုန်စုသော် လည်း မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပုရွက်ဆိတ်သတ္တဝါ တစ်မျိုးကိုပင် မှီမည်မဟုတ်။ ။ ဤသို့ သုဂတိဘုံ သတ္တဝါနှင့် ဒုဂ္ဂတိဘုံသတ္တဝါတို့ အနည်းအများ ကွာလှမ်း ကြပုံကို ဆ ရမ်း၍ သိရ၏။ ။ မြတ်စွာဘုရားကား လက်သည်းတော် ပေါ်မှာ မြေမှုန့်ကို တင်ပြ၍ - “ငါ၏ ချစ်သား ရဟန်းတို့-မဟာပထဝီ မြေကြီးနှင့် ဤ ငါ၏ လက်သည်းပေါ်မှာ တင်ထားသော မြေမှုန့်သည် အဘယ်က များသနည်း” ဟု မေးတော်မူ၍ “သေသမျှ သတ္တဝါစုတွင် သုဂတိသို့ ရောက်သော သတ္တဝါကား လက်သည်းပေါ်မှာရှိသော မြေမှုန့် ကဲ့သို့ အလွန်နည်းပါးလှ၏။ ဒုဂ္ဂတိသို့ ရောက်သော သတ္တဝါကား မဟာ-ပထဝီမြေကြီးရှိ မြေမှုန့်အလားကဲ့သို့ အလွန်များပြားလှ၏” ဟု ဟောတော်မူသည်ကို ထောက်သဖြင့်လည်း လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာဟူသော သုဂတိ ၂၇-ဘုံရှိ သတ္တဝါတို့ထက် အပါယ်လေးဘုံရှိ သတ္တဝါတို့က အဆ အသင်္ချေ၊ အဆ ဆယ်သင်္ချေ၊ အဆ သင်္ချေတစ်ရာ၊ သင်္ချေတစ်ထောင်၊ သင်္ချေတစ်သောင်း၊ တစ်သိန်းမက များပြားကြောင်းကို သိသင့်၏။

ဤသို့ သိရသဖြင့်လည်း အလောင်းတော်ကြီးများမှ တစ်ပါး ပကတိ သော ပုထုဇဉ် သတ္တဝါတို့၏ ဘဝအလားသည် အပါယ်ဘုံမှာ ဘဝတစ်ရာ၊ တစ်ထောင်မှ လူ့ ဘုံမှာ တစ်ဘဝ၊ အပါယ်ဘုံမှာ ဘဝ တစ်သောင်း၊ တစ်သိန်းမှ နတ်ဘုံမှာ တစ်ဘဝ ရနိုင်သော သတ္တဝါပင် အလွန်နည်းလှရန် ရှိသည်။ ။ ဤကား အပါယ်သို့ ဝင်ခါတစ်ခေါက် ကျရောက်၍များ သွား ခဲ့လျှင် သုဂတိဘဝသို့ ပြန်ရောက်ရန် စခန်းအလွန်ဝေးလှပုံကို ပြဆိုသော ယုတ္တိစုတည်း။ ။ ငရဲကြီး ရှစ်ထပ်နှင့်တကွ အနန္တ ငရဲတွေအခန်း၊ အနန္တ ပြိတ္တာတွေအခန်း၊ အသုရကာယ်တွေ အခန်းကို ကျမ်းဂန်တို့မှာ များစွာ

လာ၏။ ကျယ်အံ့စိုး၍ မရေးလိုက်ပြီ။ ။ “ငရဲဘုံ၊ ပြိတ္တာဘုံ၊ အသူရကာယ်
ဘုံတို့၌ ဒုက္ခကြီးကျယ်ပုံကို သဗ္ဗညုတဉာဏ်ဖြင့် ကြည့်၍ တသက်ပတ်လုံး
ဟောသော်လည်း ဆုံးနိုင်ရန် မရှိ” ဟူ၍ မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူ၏။ ။
ဤသို့လျှင် သူ့သူ၊ ငါ ငါ ပုထုဇဉ် သတ္တဝါတို့သည် ဤကမ္ဘာအတွင်းမှာပင်
လူ့ဘဝ၊ နတ်ဘဝ အနည်းငယ်နှင့် အပါယ်ဘဝသာ အသင်္ချေယျ၊ အနန္တ
များပြား၍ နေကြပုံ၊ ကမ္ဘာတိုင်း ကမ္ဘာတိုင်းမှာလည်း ဤနည်းချည်း
ဖြစ်၍ နေကြပုံကို သိကြကုန်ရာ၏။

အဝိဇ္ဇာချုပ်မှုသာ ပုန်းအောင်း ကိုးကွယ်ရာ

ဖုံးလွှမ်းခြင်းတရား နည်းပါးသဖြင့် ထိုကဲ့သို့သော သံသရာဘေးကြီး
အနန္တကို သိမြင် ကြောက်လန့်ကုန်သော ပညာရှိ သူမြတ်တို့သည်
ထိုဘေးကြီး အနန္တမှ လွတ်ကင်းရန် အခွင့်ကို ရှာကြကုန်သည်ရှိသော်
မိမိ သန္တာန်မှာရှိသော အဝိဇ္ဇာချုပ်မှုမှ တပါး လွတ်ကင်းခွင့်မရှိ-ဟု သိကြ
လေကုန်၏။ ။ အကယ်၍ အဝိဇ္ဇာချုပ်မှု မည်သည် အဟုတ်ရှိသော ဓာတ်
သဘာဝမျိုး မဟုတ်၊ ပါးစပ်ပြောရုံ ဝေါဟာရပညတ်မျိုး ဖြစ်ခဲ့အံ့၊
အဝိဇ္ဇာကိုချုပ်အောင် အားထုတ်သော်လည်း အဟုတ်ချုပ်မှု မရှိလေရာ၊
ထိုသို့ အဟုတ်ချုပ်မှု မရှိခဲ့သည်ရှိသော် ထိုသံသရာဘေးကြီး အနန္တမှ
လွတ်ခွင့်ဟူ၍ မရှိပြီ။ အဝိဇ္ဇာကို အဆုံးတိုင်ချုပ်အောင် အားထုတ်ခဲ့လျှင်
အဝိဇ္ဇာချုပ်မှု ကေန်ရှိပေ၍သာလျှင် ထိုဘေးကြီးမှ လွတ်ခွင့် ရနိုင်ကြကုန်
သတည်း။ ထို့ကြောင့် အဝိဇ္ဇာချုပ်မှု တစ်ခုတည်းသာလျှင် အနမတဂ္ဂ
သံသရာ၌ ပညာရှိ အနန္တတို့၏ ကိုးကွယ်ရာကြီး အမှန်ဖြစ်၏။

ထိုသံသရာဘေးကြီး အနန္တကို ကြောက်လှ၍ ကိုးကွယ်ရာကို ရှာသော်
ထိုအဝိဇ္ဇာချုပ်မှု တစ်ခုသာ ရှိ၏။ ထိုသံသရာဘေးကြီး အနန္တမှ လွတ်ကင်း
ခြင်းငှာ ပုန်းအောင်းရာကို ရှာသော် ထိုအဝိဇ္ဇာချုပ်မှု တစ်ခုသာ
ပုန်းအောင်းရာ ရှိ၏။ ။ ငရဲဘေး စသည်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ စိုးရိမ်ကြောင့်ကြ

ကင်းရှင်းစွာ လဲလျောင်းရာကို ရှာသော် ထို အဝိဇ္ဇာချုပ်မှု တစ်ခုသာ လဲလျောင်းရာ ရှိ၏။ ။လူ့ချမ်းသာ၌ လေးကျွန်းလုံးကို အစိုးရသော စကြာမန္တာတ်မင်း စည်းစိမ် ချမ်းသာသည် အလွန်ဆုံး ဖြစ်၏။ ထို စကြာမန္တာတ်မင်းချမ်းသာသည် အနိစ္စဓမ္မဖြစ်၍ အဆုံးမှာ ငရဲဘေးအနန္တ ဆက်လျက်ရှိ၏။ ပြိတ္တာဘေး အနန္တ ဆက်လျက်ရှိ၏။ အသုရကာယ်ဘေး အနန္တ ဆက်လျက်ရှိ၏။ တိရစ္ဆာန်ဘေး အနန္တ ဆက်လျက်ရှိ၏။ ။အဝိဇ္ဇာ ချုပ်မှုသည် ငရဲဘေး အနန္တကို အကုန်ငြိမ်းစေနိုင်၏။ ပြိတ္တာဘေး အနန္တကို အကုန် ငြိမ်းစေနိုင်၏။ အသုရကာယ်ဘေး အနန္တကို အကုန် ငြိမ်းစေနိုင်၏။ တိရစ္ဆာန်ဘေး အနန္တကို အကုန် ငြိမ်းစေနိုင်၏။

ထို့ကြောင့် အဝိဇ္ဇာချုပ်ငြိမ်းမှု သုခသည် စကြာမန္တာတ် သုခထက် အဆအသင်္ချေ လွန်မြတ်၏။ ။ထို့အတူ နတ်ပြည်ခြောက်ထပ် နတ်မင်း၊ သိကြားမင်း စည်းစိမ်ချမ်းသာသည်လည်း အဆုံးမှာ ငရဲဘေး အနန္တ ဆက်လျက်ရှိ၏။ ပြိတ္တာဘေး အနန္တ ဆက်လျက်ရှိ၏။ အသုရကာယ်ဘေး အနန္တ ဆက်လျက်ရှိ၏။ တိရစ္ဆာန်ဘေး အနန္တ ဆက်လျက်ရှိ၏။ ။အဝိဇ္ဇာ ချုပ်မှုသည် ထိုအနန္တဘေးတွေကို အကုန် ငြိမ်းစေနိုင်၏။ ထို့ကြောင့် အဝိဇ္ဇာချုပ်မှု သုခသည် နတ်ပြည်ခြောက်ထပ် နတ်မင်း၊ သိကြားမင်း သုခထက် အဆ အသင်္ချေ လွန်မြတ်၏။ စကြာဝဠာ တစ်ထောင်ကို ကိုယ်ရောင်ဖြင့် ထွန်းလင်းစေနိုင်သော ဗြဟ္မာမင်းချမ်းသာ၊ စကြာဝဠာ တစ်သောင်းကို ကိုယ်ရောင်ဖြင့် ထွန်းလင်းစေနိုင်သော ဗြဟ္မာမင်း ချမ်းသာ၊ စကြာဝဠာ တစ်သိန်းကို ကိုယ်ရောင်ဖြင့် ထွန်းလင်းစေနိုင်သော ဗြဟ္မာမင်း ချမ်းသာတို့သည်လည်း အဆုံးမှာ ငရဲ၊ ပြိတ္တာ၊ အသုရကာယ်၊ တိရစ္ဆာန်ဘေး အနန္တတွေ ဆက်လျက် ရှိကုန်၏။

ထို့ကြောင့် ဗြဟ္မာသုခတို့ထက် အဝိဇ္ဇာချုပ်မှု သုခသည် အဆ အသင်္ချေ လွန်မြတ်၏။ ။စကြာမန္တာတ်မင်းသုခ၊ နတ်မင်း၊ သိကြားမင်း သုခသည် နှစ်ကာလ ပရိစ္ဆေဒ ရှိ၏။ နှစ်ကာလ ပရိစ္ဆေဒ စေ့သည့်အခါ

ခန္ဓာနှင့်တကွ ပျက်ဆုံး၍ ခွေး၊ ဝက်၊ ကြက်၊ ငှက်၊ သန်း၊ ကြမ်းပိုးစသည် ဖြစ်ရပြန်၏။ အဝိဇ္ဇာချုပ်မှုသည်လည်း ချုပ်သောအခါမှ စ၍ နိစ္စဖြစ်၍ တည်၏။ ။ အနုမတဂ္ဂပင် ကြာသော်လည်း ပျက်သည် ဟူ၍ မရှိပြီ။ ချုပ်မှု ကွယ်ပျောက် ပျက်ဆုံး၍ အဝိဇ္ဇာ တဖန် ပေါ်လာပြန်သည်၊ သံသရာ ဝဋ်ဒုက္ခမှ ပေါ်၍လာပြန်သည်ဟု မရှိပြီ။ ခွေး၊ ဝက်၊ ကြက်၊ ငှက်၊ သန်း၊ ကြမ်းပိုး စသည် ဖြစ်ရပြန်သည် ဟူ၍ မရှိပြီ။ ငရဲ၊ ပြိတ္တာ၊ အသုရကာယ်သို့ ရောက်ရပြန်သည် ဟူ၍ မရှိပြီ။ ဤသို့ စကြာမန္တာတ်မင်း သုခသည် အနိစ္စဘေး အုပ်စိုးလျက် ရှိသောကြောင့် အမြဲလျှင် အနိစ္စလက်နက်နှင့် ပျက်ပြုန်း ဆုံးပါးရသော ဒုက္ခမျိုး ဖြစ်၏။ အဝိဇ္ဇာ ချုပ်မှုသည်ကား ထိုအနိစ္စဘေးကို သတ်နိုင်သော သုခမျိုး အစစ်ဖြစ်၏။ နတ်မင်း၊ သိကြား မင်း၊ ဗြဟ္မာမင်း ချမ်းသာတို့ကိုလည်း ထို့ အတူ ဆိုလေ။

စကြာမန္တာတ်မင်း ချမ်းသာ ဆိုရာမှာလည်း ရှေး၌ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော သေသောက်ကြူး ဥပမာကဲ့သို့ ထိုချမ်းသာကို သာယာတတ်သော တဏှာ ရာဂ ဓာတ်ခံရှိဘော သူတို့မှာသာ ချမ်းသာသုခ ထင်မှတ်ကြရသည်။ အနာဂါမ် ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ် ဥပမာကဲ့သို့ နေက္ခမ္မဓာတ်ခံရှိသော သူတို့မှာ ရှံဖွယ်၊ စက်ဆုပ်ဖွယ်၊ ကြောက်ဖွယ်၊ လန့်ဖွယ်သာ ဖြစ်၏။ ခွေးသေ ပုပ်သည် အပုပ်ကြိုက် ဓာတ်ခံရှိသော လင်းတတို့မှာ အလွန်နှစ်သက် ဖွယ်သော သုခကြီး ဖြစ်၏။ စင်ကြယ်သော ဓာတ်ခံရှိသော ရွှေဟင်္သာ တို့မှာ အလွန် စက်ဆုပ်ဖွယ်ကြီး ဖြစ်၏။

လူကောင်ပုပ် သုသာန်သည် အပုပ်ကြိုက် ဓာတ်ခံရှိသော ခွေး၊ ကျီး၊ လင်းတတို့မှာ အလွန် နှစ်သက်ဖွယ် ပျော်ဖွယ်ကြီးဖြစ်၏။ စင်ကြယ်သော ဓာတ်ခံ ရှိသော လူတို့မှာ အလွန်စက်ဆုပ်ဖွယ်ကြီး ဖြစ်၏။ ဤဥပမာ နှင့်လည်း တူပါ၏။ စကြာမန္တာတ်မင်းစည်းစိမ်ချမ်းသာမည်သည် အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ အစရှိသော တစ်ထောင့်ငါးရာ ကိလေသာမီးတို့၏ ပွားစီး တောက်လောင်ရာ မီးစာ ထင်းမှိုက်တို့သာ ဖြစ်ကုန်၏။ အဝိဇ္ဇာ ချုပ်မှုသည် ခပ်သိမ်းသော ကိလေသာမီးတို့ကို သတ်နိုင်၏။ ငြိမ်းစေနိုင်၏။

စကြာမန္တာတ်မင်း စည်းစိမ် မည်သည် တဏှာတည်းဟူသော အငတ်
ရောဂါကို လွန်စွာ ပွားစီးစေဟုတ်၏။ အဝိဇ္ဇာချုပ်မှုသည် တဏှာတည်း
ဟူသော အငတ်နာ၊ အငတ်ရောဂါကို အပြီးပျောက်စေနိုင်၏။

အငတ်ရောဂါရှင်များ

ယခု ရှိကြသော သတ္တဝါတို့သည် အနမတဂ္ဂသံသရာမှာ တဏှာတည်း
ဟူသော အငတ်နာကြီး၊ အငတ်ရောဂါကြီး စွဲကပ်လာကြသည့်အတွက်
ကြောင့် ယခု ဘုရားသာသနာနှင့် တွေ့ကြုံကြသော အခါမှာပင် ကာမဂုဏ်
ဟူသော ငတ်စာ၊ မှတ်စာကို မလွန်နိုင် ရှိနေကြကုန်သည်။ ထိုအနာ
ကြီး၏ အမြစ်ကား အဝိဇ္ဇာတည်း။ ထို့ကြောင့် အဝိဇ္ဇာချုပ်မှုသည်
ထိုငတ်နာကြီးကို ပျောက်ငြိမ်းစေနိုင်လေသတည်း။ ။နတ်၊ သံကြား၊
ဗြဟ္မာချမ်းသာတို့၌လည်း ထိုနည်းတူ ဆိုလေ။

ဤမျှသော စကားရပ်တို့ဖြင့်-

အဝိဇ္ဇာယ တေဝ အသေသဝိရာဂနိရောဓော သင်္ခါရနိရောဓော (လ)
ဝေမေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ နိရောဓော ဟောတိ^၁ -

ဟူသော ပဋိလောမ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဒေသနာတော်မြတ်အလာ အဝိဇ္ဇာနိရောဓ
ဟူသော နိရောဓတရား၏ အလွန် ထင်ရှားသော ပရမတ္ထဓမ္မကြီး အသီးအခြား
ဖြစ်ကြောင်း၊ အဘုမရှိ လွန်မြတ်သော ကေန္တသုခ ပရမသုခကြီး ဖြစ်ကြောင်း၊
ချီးမွမ်းဖွယ်အနန္တ အံ့ဩဖွယ်အနန္တ မှန်မြတ်လှသော ဂုဏ်ကျက်သရေတို့နှင့် ပြည့်စုံ
ကြောင်း၊ သံသရာဘေးကို မြင်နိုင်ကြကုန်သော ပညာရှိ သူတော်ကောင်းတို့၏
ကိုးကွယ်ရာကြီး၊ ပုန်းအောင်းရာကြီး၊ လဲလျောင်းရာကြီး စင်စစ် ဖြစ်ကြောင်းကို
ပြဆိုသော အခန်းတည်း။

‘ဂုဏ်ကျက်သရေ’ ဆိုသည်မှာလည်း သေသောက်ကြူး ဥပမာကဲ့သို့
တဏှာဓာတ်ခံ ရှိသောသူတို့မှာ တဏှာအကြိုက်ဖြစ်သော ဂုဏ်ကျက်သရေ
မျိုးတို့ကိုသာ ဂုဏ်ကျက်သရေဟု ထင်မြင်နိုင်ကုန်သည်။ တဏှာအကြိုက်
ဖြစ်သော ဂုဏ်ကျက်သရေတို့မည်သည် အိပ်မက်တွင်းမှာ မြင်သော
ရွှေဘုံ၊ ရွှေနန်း၊ ရွှေပြာသာဒ်၊ ရွှေတောင်ကြီးတွေနှင့် တူ၏။ အိပ်မက်စိတ်

၁။ ဥဒါနပါဠိ၊ ၃၁-၇၉၊ ဆဋ္ဌ။

ရှိတုန်းအခါ၌ ပျော်မြူးလိုက်ရ၏။ အိပ်မက်စိတ် ချုပ်ကွယ်လျှင် ကွယ်ပျောက်၍ ကုန်၏။ ထို့အတူ ထိုဂုဏ်ကျက်သရေတို့သည်လည်း မရဏမီးနှင့် မဆုံမီသာ ကြည်လင်စွာ ချီးမွမ်း ပြောပကြကုန်၏။ ။

ဘုန်းကြီးပျံ့မှာ အကြီး အကျယ် လုပ်ဆောင် ခင်းကျင်းကြသော လောင်တိုက်၊ တလား၊ ရထား၊ ပြာသာဒ်တို့နှင့်လည်း တူကုန်၏။ မီးမရှိမီ မီးစာတွေကို ကြည်ညို အံ့ဩ ပြောဆို ချီးမွမ်းကြကုန်၏။ ။ သံသရာ ဘေးကြီးကို မြင်နိုင်သောသူတို့မှာမူကား ကိလေသာအညစ်အကြေးတို့မှ ကျွတ်မှု၊ လွတ်မှု ဟုတ်၏လော၊ ကျွတ်လမ်း၊ လွတ်လမ်း ဟုတ်၏လော၊ ဇရာ၊ မရဏမီးတို့မှ ကျွတ်မှု၊ လွတ်မှု ဟုတ်၏လော၊ ကျွတ်လမ်း၊ လွတ်လမ်း ဟုတ်၏လော-ဟု ရှုမျှော်ကြကုန်၍ ထိုအညစ်အကြေး ထိုမီး တို့မှ ကျွတ်မှု၊ လွတ်မှု = ကျွတ်လမ်း၊ လွတ်လမ်း ဟုတ်မှန်မှသာလျှင် ဂုဏ်ကျက်သရေဟု ထင်မြင်ကြကုန်၏။

ထင်ရှားအောင် ဆိုဦးအံ့-စကြာမန္တာတ်မင်းကြီးကို မြင်ရာ၌ တဏှာ သမားတို့သည် အကြီးအကျယ် ချီးမွမ်းဖွယ်ကိုသာ မြင်ကြကုန်၏။ ထိုကဲ့သို့ ဖြစ်လိုကြကုန်၏။ ပညာသမားတို့သည် ကိလေသာ မီးတောက် မီးလျှံတွေကိုလည်းကောင်း၊ ဇရာ၊ မရဏ မီးတောက် မီးလျှံတွေကို လည်းကောင်း၊ အပါယ်မီးနှင့် တစပ်တည်း ဆက်၍ နေသည်ကို လည်းကောင်း မြင်ကြကုန်၏။ ။ နတ်စည်းစိမ်၊ ဗြဟ္မာ့စည်းစိမ်တို့၌လည်း ထိုနည်းတူ သိလေ။ ။ တဏှာသမားတို့သည် “ဝေမေတဿ ဧကဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ သမုဒယော ဟောတိ” ၏ အရဖြစ်သော ဒုက္ခပွားမှု-ဟု ဆိုအပ်သော သမုဒယနယ်၌သာ ချီးမွမ်းဖွယ်ကို ထင်မြင်နိုင်ကြကုန်၏။ ။

ပညာသမားတို့သည်ကား “ဝေမေတဿ ဧကဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ နိရောဓော ဟောတိ” ၏ အရဖြစ်သော ဒုက္ခချုပ်မှုဟု ဆိုအပ်သော နိရောဓနယ်၌သာ ချီးမွမ်းဖွယ်ကို ထင်မြင်ကုန်၏။ ။ အဘယ်သို့ ထင်မြင်ကုန်သနည်း ဟူမူ-ရှေး၌ ပြုဆိုခဲ့ပြီးသောအတိုင်း တစ်ယောက် တစ်ယောက်သော သတ္တဝါတို့မှာ ကိလေသာ တစ်ထောင့် ငါးရာ ရှိ၏။ ထိုတစ်ထောင့် ငါးရာတို့တွင် တစ်ခု၊ တစ်ခုသော ကိလေသာသည်ပင်လျှင်

ထိုသတ္တဝါကို ကမ္ဘာအဆက်ဆက်၌ အပါယ်လေးပါးမှ သုဂတိဘဝသို့ မပေါ်လာရအောင် အပါယ်လေးဘုံမှာ တမြုပ်တည်းမြုပ်၍ နေရအောင် တတ်နိုင်၏။

နိရောဓဓာတ်ကြီး ဂုဏ်ကျက်သရေ

တစ်ယောက် တစ်ယောက်သော သတ္တဝါမှာ ထိုသို့ အသီးသီး တတ်နိုင်သော ကိလေသာပေါင်း တစ်ထောင့်ငါးရာ ရှိ၏။ တစ်ခုတစ်ခု သော ကိလေသာအတွက်နှင့်ပင် အပါယ်က တက်ရခွင့်မရှိ၊ တစ်ထောင့် ငါးရာအတွက်နှင့်မူကား အပါယ်မှာ မိမိနှင့် မလောက်၊ ကိုယ်စားလှယ် ကိုယ်ပွား တစ်ထောင့် လေးရာ ကိုးကျိပ်ကိုးယောက် ထား၍ ခံမှ အတော် ကျမည်ကဲ့သို့ ရှိနေ၏။ ထိုသို့လည်း ကိုယ်စားလှယ် ကိုယ်မှာ မထားနိုင်၍ တစ်ထောင့် ငါးရာဝန်ကို အလှည့်ကျ ဘဝအစဉ်ထား၍ တစ်ယောက် အားနှင့် ခံရခွင့်ရှိကြ၏။ ကမ္ဘာအဆက်ဆက် အပါယ်မှ တက်ရခွင့်မရှိချေ။ ထိုသို့ ဖြစ်ပါလျက် လူ့ပြည်၊ နတ်ပြည်၊ လူ့ချမ်းသာ၊ နတ်ချမ်းသာဟု ရှိပြန်ရသည်ကား တဒင်္ဂနိရောဓ၏ ကျေးဇူးပေတည်း။ ။ ဗြဟ္မာ့ပြည် နှစ်ဆယ်ဟု ရှိပြန်ရသည်ကား ဝိက္ခမ္ဘနိရောဓ၏ ကျေးဇူးပေတည်း။ တဒင်္ဂနိရောဓဟုဆိုအပ်သော ကိလေသာချုပ်မှု ရှိပေသောကြောင့် ဒါန ပြုခွင့် ရပေသည်။ သီလသီတင်း ဆောက်တည်ခွင့် ရပေသည်။ ဝိက္ခမ္ဘနိရောဓ ဟု ဆိုအပ်သော ကိလေသာချုပ်မှု ရှိပေသောကြောင့် ဗြဟ္မာ ဖြစ်ရန် ဘာဝနာတရား ပွားခွင့်ရပေသည်။ ဘုရားပါရမီ၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ပါရမီ၊ သာဝကပါရမီ ဖြည့်ခွင့်ရပေသည်။

သမုစ္ဆေဒနိရောဓ ဟု ဆိုအပ်သော ကိလေသာချုပ်မှု ရှိပေသော ကြောင့် ဘုရား၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊ ရဟန္တာဖြစ်ခွင့်ရပေသည်။ ထိုအလုံးစုံသော လူ့ချမ်းသာ၊ နတ်ချမ်းသာ၊ ဗြဟ္မာ့ချမ်းသာ၊ ဘုရား၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊ အရိယာသာဝက ဖြစ်ကြမှုစုသည် ကိလေသာ ချုပ်ပေါက်က ထွက်၍ ဖြစ်ကြရလေသည်။ နိရောဓ ဟူသော ချုပ်ဓာတ်မရှိ၊ သမုဒယ ဟူသော ဖြစ်ပွားဓာတ်သာ ရှိခဲ့ငြားအံ့-ဘုရား၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊ အရိယာသာဝက အဖြစ်တို့မှာ ဝေလေ့၊ လူ ဟူ၍၊ နတ် ဟူ၍၊ ဗြဟ္မာ ဟူ၍ တစ်စုံ

တစ်ယောက်မျှ ပေါ်ပေါက်ခွင့်ရရန် မရှိပြီ။ ။ဤစကားရပ် တို့ဖြင့် လူ့ပြည်၊ နတ်ပြည်မှာ ရှိသမျှသော ဂုဏ်ကျက်သရေစုသည် တဒဂ်- နိရောဓ၏ ဂုဏ်ကျက်သရေစုပေတည်း။

ဗြဟ္မာ့ပြည်မှာ ရှိသမျှသော ဂုဏ်ကျက်သရေစုသည် ဝိက္ခမ္ဘနိရောဓ၏ ဂုဏ်ကျက်သရေ စုပေတည်း။ အလောင်းအလျာတို့၏ ဂုဏ်ကျက်သရေ စုသည် ထိုနိရောဓနှစ်ပါး၏ ဂုဏ်ကျက်သရေစုပေတည်း။ ဘုရား၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊ အရိယာတို့၏ ဂုဏ်ကျက်သရေစုသည် သမုစ္ဆေဒနိရောဓ၏ ဂုဏ်ကျက်သရေစုပေတည်း။ အသင်္ခတနိရောဓကြီး၏ ဂုဏ်ကျက်သရေမှာ မူကား ယခုအခါ၌ပင် နိဗ္ဗာန်သာ ချမ်းသာသည်၊ နိဗ္ဗာန်သာ မြတ်သည် အစရှိသော စကားတို့ဖြင့်လည်းကောင်း၊ နိဗ္ဗာန်ကို ရ-ရပါလို့၏၊ ရောက်ရ ပါလို့၏၊ မျက်မှောက်ပြုရပါလို့၏ အစရှိသော ဆုတောင်း ပတ္တနာ ပြုခြင်းတို့ဖြင့် လည်းကောင်း လူ့ပြည်မှာ တအုန်းအုန်း၊ နတ်ပြည်မှာ တအုန်းအုန်း၊ ဗြဟ္မာ့ပြည်မှာ တအုန်းအုန်း နေကြသည်ကား ထင်ရှား ပါ၏ ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို ပြဆိုပေသည်။ နိရောဓ ဓာတ်မျိုး၏ ဂုဏ် ကျေးဇူးကို ဤသို့သိမြင်ရာ၏။ ညောင်ပင်ကြီးတွေမြင်က ညောင်စေ့ငယ်၏ ကြီးကျယ်မှုကို သိသကဲ့သို့တည်း။

“ဝေမေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ သမုဒယော ဟောတိ” ဟူ၍ ဟောတော်မူသော အနုမတဂ္ဂ ကြီးကျယ်လှသော သမုဒယဓာတ်ကြီးကို “ဝေမေတဿ (လ) နိရောဓော ဟောတိ” ဟူ၍ ဟောတော်မူသော နိရောဓဓာတ်ကြီး တစ်ခုသည်သာ ငယ်နိုင် ဖြစ်၏။ အမှိုက်ကို မီးသည်သာ ငယ်နိုင် ဖြစ်၏။ အမှိုက်ပုံ တောင်လောက်ပင် ကြီးသော်လည်း မီးတစ်ပွင့် ကျက ခဏမကြာ ပြာပုံ ဖြစ်ရ၏။ ဤ ဥပမာအတူ သမုဒယဓာတ်ကြီးမှာ နိရောဓ ဓာတ်သည်သာ ငယ်နိုင် စင်စစ် ဖြစ်သတည်း။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည်-

သမုဒယော သမုဒယောတိ ခေါ မေ ဘိက္ခဝေ ပုဗ္ဗေ
အနုဿုတေသု ဓမ္မေသု ဧက္ခံ ဥဒပါဒိ ဉာဏံ ဥဒပါဒိ ပညာ
ဥဒပါဒိ ဝိဇ္ဇာ ဥဒပါဒိ အာလောကော ဥဒပါဒိ။

နိရောဓော နိရောဓောတိ ခေါ မေ ဘိက္ခဝေ ပုဗ္ဗေ အနု-
နုဿုတေသု ဓမ္မေသု စက္ခု ဥဒပါဒိ ဉာဏံ ဥဒပါဒိ ပညာ ဥဒပါဒိ
ဝိဇ္ဇာ ဥဒပါဒိ အာလောကော ဥဒပါဒိ -

ဟူ၍ ကျူးရင့်တော်မူသည်။

ဘိက္ခဝေ၊ ရဟန်းတို့။ ပုဗ္ဗေ၊ ရှေး၌။ အနုနုဿုတေသု၊ မကြားအပ်ဖူး
ကုန်သော။ ဓမ္မေသု၊ သစ္စာလေးပါးတရားတို့၌။ သမုဒယော သမုဒယောတိ၊
သမုဒယ၊ သမုဒယဟူ၍။ မေ၊ ငါဘုရားအား။ စက္ခု၊ ပညာစက္ခုသည်။
ဥဒပါဒိ၊ ထင်ရှား ပေါ်လာ၏။ ဉာဏံ၊ သိသော ဉာဏ်သည်။ ဥဒပါဒိ၊
ထင်ရှားပေါ်လာ၏။ ပညာ၊ အရဟတ္တမဂ် ပညာသည်။ ဥဒပါဒိ၊ ထင်ရှား
ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ဝိဇ္ဇာ၊ လင်းသောဉာဏ်သည်။ ဥဒပါဒိ၊ ထင်ရှား ဖြစ်ပေါ်
လာ၏။ အာလောကော၊ ပညာ-ဟူသော အရောင်အလင်းသည်။ ဥဒပါဒိ၊
ထင်ရှားပေါ်လာ၏။

ဘိက္ခဝေ၊ ရဟန်းတို့။ ပုဗ္ဗေ၊ ရှေး၌။ အနုနုဿုတေသု၊ မကြားအပ်
ဖူးကုန်သော။ ဓမ္မေသု၊ သစ္စာလေးပါး တရားတို့၌။ နိရောဓော
နိရောဓောတိ၊ နိရောဓ၊ နိရောဓဟူ၍။ မေ၊ ငါဘုရားအား။ စက္ခု၊
ပညာစက္ခုသည်။ ဥဒပါဒိ၊ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ဉာဏံ၊ သိသော
ဉာဏ်သည်။ မေ၊ ငါဘုရားအား။ ဥဒပါဒိ၊ ထင်ရှား ပေါ်လာ၏။
ပညာ၊ အရဟတ္တမဂ် ပညာသည်။ ဥဒပါဒိ၊ ထင်ရှား ပေါ်လာ၏။ ဝိဇ္ဇာ၊
လင်းသောဉာဏ်သည်။ ဥဒပါဒိ၊ ထင်ရှား ပေါ်လာ၏။ အာလောကော၊
ပညာဟူသော အရောင်အလင်းသည်။ ဥဒပါဒိ၊ ထင်ရှားပေါ်လာ၏။

အနုမတဂ္ဂ သံသရာ၌ လူသတ္တဝါ၊ နတ်သတ္တဝါ၊ ဗြဟ္မာသတ္တဝါ ကမ္ဘာ
အဆက်ဆက် ဖြစ်မှုကို မြင်သဖြင့် တဒင်္ဂနိရောဓ၊ ဝိက္ခမ္ဘနိရောဓောတိ
ကြီးကျယ်မှုကို သိလေ။ ။ အနုမတဂ္ဂသံသရာ၌ ဘုရားအနန္တ၊ ပစ္စေက-
ဗုဒ္ဓါအနန္တ၊ အရိယာသာဝက အနန္တတို့ ဖြစ်ကြသည်ကို မြင်သဖြင့်
သမုစ္ဆေဒနိရောဓ၊ နိဿရဏနိရောဓောတိ ကြီးကျယ်မှုကို သိလေ။

အမှိုက်နှင့်မီး ဥပမာကဲ့သို့ သမုဒယဓာတ်ကို နိရောဓဓာတ်သည် ငယ်နိုင် ဖြစ်ခဲ့အံ့၊ သတ္တဝါတို့သည် သံသရာဝဋ်မှ ကျွတ်ခွင့်၊ လွတ်ခွင့် အလွန် လွယ်ကူန်ရာပါ၏။ အဘယ်ကြောင့် မကျွတ်နိုင်ကြဘဲ အနမတဂ္ဂ ရှည်ကြာအောင် သံသရာ၌ မျောပါ၍ နေကြကုန်သနည်း ဆိုငြားအံ့၊ ဤသို့သော ဥပမာဖြင့် ပြဆိုရာ၏။

နန္ဒာစွဲသူ ဥပမာ

တကိုယ်လုံး နန္ဒာစွဲသော လူတစ်ယောက်သည် ရှိ၏။ နန္ဒာကို ထစေ တတ်သော အစားအစာ ညှော်သင်း အပြုအမူများကို ကောင်းစွာ ရှောင်ကြဉ်၍ တစ်နေ့ တစ်နေ့လျှင် တစ်ရွေးသား၊ တစ်ရွေးသား နေ့မှန် သုံးလစားလျှင် အကုန်ပျောက်၍ မိမိတိုင်း၊ ဘမ္မေတိုင်း ဖြစ်စေနိုင်သော ဓာတ်ဆေးလည်းရှိ၏။ ။ ထိုဆေးကား အနုဓာတ်ခံရှိသောသူ၏ လျှာမှာ အနုဓာတ်နှင့် မသင့်သည့်အတွက် ဆေးစားမှုကား ခါး၏။ ထိုသူမူကား ခါးသည်ဟု ဆေးကိုလည်း နေ့မှန် မစား၊ ရှောင်အပ်သည်ကိုလည်း ငါးရက်၊ ဆယ်ရက် ပြည့်အောင်မျှ မရှောင်၊ အသက်ထက်ဆုံး အနုဘဝမှ မလွတ်လေ၊ ဆေးအစွမ်း ကောင်းလှသည့်အတွက် ဆေးစားသော နေ့ရက်မှာ သက်သာခွင့်ရ၏။ ဆေးအတွက် သက်သာခွင့် ရပြန်လျှင် ဆေးကို ပစ်ထား၍ မသင့်သောအစား၊ မသင့်သောအပြုအမူကို လိုက်စား ပြန်၏။ အနုဘဝနှင့်ပင် နေရလေ၏။ ။ ဤ၌ ဆေးကို ဆိုဖွယ်မရှိ၊ ရက်ပေါင်း ကိုးဆယ်၊ ရွေးပေါင်း ကိုးဆယ်နှင့် တကိုယ်လုံး ပွက်ပွက်ဆူ အနုတုံး၊ အနုခဲကြီးကို မြူမျှမကျန် ပျောက်ငြိမ်းစေနိုင်သော အစွမ်းသည် ချီးမွမ်းဖွယ်သာ ရှိ၏။ ထိုသူကိုသာ ဆိုဖွယ်ရှိသတည်း။

အနမတဂ္ဂ သံသရာမှာ သတ္တဝါတို့၏ စိတ်သည် ရာဂနန္ဒနာ အမြဲစွဲ၍ လာကြ၏။ စိတ်နှုကြီး စင်စစ်တည်း။ ။ လူဖြစ်ရုံ၊ နတ်ဖြစ်ရုံ၊ ဗြဟ္မာ ဖြစ်ရုံ နိရောဓဆေးကို တစ်ခါတစ်ရံမျှသာ မှီဝဲကြကုန်၏။ သမုဇ္ဈေဒ ဆိုက်အောင် မမှီဝဲကြ၊ နန္ဒာငန်းထမှုကြောင့် အပါယ်ဒုက္ခနှင့် နေရစဉ် အခါတို့၌လည်း ဆေးကို အမှတ်မရနိုင်၊ လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာ ဖြစ်စဉ်အခါ တို့၌လည်း ဆေးအခွင့်က နည်းပါး၍ စိတ်နန္ဒာ ပွားများရန် အခွင့်ကိုသာ

လိုက်စား ကြကုန်၏။ ထို့ကြောင့် အနမတဂ္ဂ သံသရာ ကာလသာ ရှည်ကြာ၍ စိတ်နှုနာ မပျောက်ဘဲ ရဲ့ရဲ့စို၊ ပွက်ပွက်ဆူ၊ ငန်းမန်းတွေ တလူလူနှင့်သာ နေကြရကုန်သတည်း။

နိရောဓ ဓာတ်ဆေးကို ဆိုဖွယ် မရှိ၊ အနမတဂ္ဂ ကာလ ကြာမြင့်၍ လာခဲ့သော နှုနာကို အစားအစာ အပြုအမူ ရှောင်ဖွယ်၊ ရှားဖွယ်ကို စင်ကြယ်စွာ ရှောင်ရှား၍ ဘာဝနာတရားဖြင့် နိရောဓဆေးမြစ်ကို နေ့မပြတ် ရက်မခြား စွဲမြဲ၍စားနိုင်ပါမူကား ယခုဘဝ-ယခု ဘုရားသာသနာ မှာပင် စိတ်နှုနာ ပျောက်ငြိမ်းခွင့် ရှိပါ၏။ ။ယခုပြုလုပ်၍ နေကြသည် မှာကား- ဒါန၊ သီလ၊ ဘာဝနာ တဒင်္ဂနိရောဓကိုမျှ အတုအပသာ ပြုကြ ကုန်သည်။ စိတ်နှုနာ တိုးပွားရန် သမုဒယကိစ္စနှင့်သာ နေ့ကုန် ရက်မျော တသောသော နေကြကုန်သည်။

(ဤကား နိရောဓဓာတ်သည် ပရမတ္ထ အားဖြင့် ထင်ရှားရှိကြောင်း၊ နိရောဓဓာတ် ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိပေသည့် အတုအကြောင့် သမုဒယ ဓာတ်ကို သတ်ဖြတ်၍ သံသရာစက်မှ ထွက်ပေါက် ပေါ်နိုင်ကြောင်းကို ယုတ္တိ အရပ်ရပ်နှင့် အထပ်ထပ် ပြဆိုသော အခန်းတည်း။)

အထပ်ထပ် ပြဆိုသည်မှာလည်း နိရောဓ ဟူသည် ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသော တရား မဟုတ်၊ တုစ္ဆ၊ အဘာဝမျှသာတည်းဟု ဗက ဗြဟ္မာကြီးကဲ့သို့ ထင်မြင် မှတ်ယူ ပြောဆိုသူ များလှ၍ ထင်ရှားအောင် ဆိုလိုက်ပါသတည်း။

ဤတွင်ရှေ့ကား-

အဝိဇ္ဇာယ တွေဝ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ သင်္ခါရနိရောဓော
(လ) ဝေမေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ နိရောဓော
ဟောတိ-

ဟူသော ဒေသနာတော်မြတ် အရ ပဋိလောမ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် နိရောဓ ဓာတ်ကြီး ပြဆိုခန်း ပြီး၏။

ကျမ်း ပြီး နိဂုံး

တ္ထောဝတော ၈-

- (က) နဂရေ ဒီပရင်္ဂမ္ဘိ၊ ဂါမေ စိုဠ်ပြင်တိ နာမကေ။
အဋ္ဌသုညဒ္ဓယေကမ္ဘိ၊ သာကေ ဇာတေန ယာ မယာ။
- (ခ) မုရ္ဗာဂါမေ အရညမ္ဘိ၊ လယ်တီတိ ဝိဿုတာလယေ။
ဝသတာ မဟတော ဘိက္ခု- ဂဏဿ ဟိတကာရိနာ။
- (ဂ) အဉ္စဘိနာ နရဇိနာ၊ ကာရိယေ ဒီဃစင်္ကမေ။
ကျိုက်ထိုနဂရဝါသီဟိ၊ ဓမ္မကာမေဟိ ဝိညုဘိ။
- (ဃ) ပုနပ္ပုနံ ယာစိတေန၊ ပါဠိယတ္ထသုဒဿိနာ။
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဿ၊ သင်္ခတာ အတ္ထဒီပနာ။
- (င) သုနိဋ္ဌိတာ အယံ ကထာ၊ နိဗ္ဗယာ နိရုပဒ္ဒဝါ။
တိဆဒ္ဓယေကသာကမ္ဘိ၊ ဝေသာခေ ဇုဏ္ဏတေရသေ။
- (စ) တထေဝ ဣမ လောကမ္ဘိ၊ ဇနာ သဗ္ဗေပိ နိဗ္ဗယာ။
ဣမမတ္ထံ သီဃံ ဥတု၊ ဟောန္တု ဝိဝဇ္ဇဘာဂိနောတိ။

(က) စ၊ နိဂုံးကမ္ပတ် အဆုံးသတ် စကားကို ဆိုပေအံ့။ တ္ထောဝတော၊ ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော စကားအရပ်ရပ်ဖြင့်။ ဒီပရင်္ဂမ္ဘိ၊ ဒီပရင်း အမည်ရှိသော။ နဂရေ၊ မြို့ကြီး၌။ စိုဠ်ပြင်တိ နာမကေ၊ စိုဠ်ပြင်အမည် ရှိသော။ ဂါမေ၊ ရွာကြီး၌။ အဋ္ဌသုညဒ္ဓယေကမ္ဘိ၊ ၁၂၀၈-ခု မျှသော။ သာကေ၊ ကောဇာသက္ကရာဇ်၌။ ဇာတေန၊ ဖွားမြင်ထသော--

(ခ) မုရ္ဗာဂါမေ၊ မုရ္ဗာမြို့၌။ အရညမ္ဘိ၊ ကုလလေးတာ ပြန်ငါးရာလျှင် အကွာထောင့်သန်း ငှက်မင်းနန်းဟု ရိပ်စမ်းကြည်လင် တောရပ်ခွင်၌။ လယ်တီတိ ဝိဿုတာလယေ၊ လယ်တီတောရ အမည်ဖြင့် ရှင်စည် ပျံသင်း ပင်လယ်ချဉ်းအောင် သတင်းဆူလှိုက် တောကျောင်းတိုက်၌--

(ဂ) နရဇိနာ၊ နိမိတ်ဇမ္ဗူ၊ အတိတ်ယူသော် ဗိုလ်လူအထူ အုပ်နယ်စုဝယ် သူဘုန်းတန်ခိုး အမျိုးမျိုးဖြင့် စိုးမိုးပိုင်နိုင် စွမ်းရည်လှိုင်သောကြောင့် မောင်လူနိုင် အမည်ရှိထသော။ အဉ္စဘိနာ၊ ရဟန်းပဉ္စင်း ရေတွင်း၊ ရေကန်၊ စင်္ကြံ၊ ဇရပ် ပိဋကတ်သုံးပုံ အလုံးစုံကို အကုန်ပြုစု ကိုးကွယ်မှုဖြင့် ဗဟုပညာ ဂုဏ်ဝါဏ္ဏံ ဖိတ်ဖိတ်ငြိသော ပိဋကတ်ဒကာ အဉ္စဘက် သူရဲကောင်း ငွေဓားရ မင်းသည်။ ကာရိဇေ၊ ဦးတည်ကြပ်မတ် ဆောက် လုပ်အပ်သော။ ဒီသစကံမေ၊ ကျွန်းမြတ်ဒီပ သီဟဠဝယ် စေတီယခေါ် တောင်အမော်၌ ထေရ်ကျော်မဟိန် ထိန်တဘုန်းဝေ သုံးပစေဟု ဒေဝါနိ- ပိယ ဒီပသေဌ်နှင်း ဆောက်လုပ်နှင်းသည့် စင်္ကြံအလား အလျား အတောင်ခြောက်ဆယ် စားစားကယ်သည့် ရှည်သွယ်ပြန့်ညောင်း စင်္ကြံ ကျောင်း၌။ ဝသတာ၊ နေ့ဝါ၊ ညဝါ ပို့ချကာလျှင် ဣရိယာပထ မျှတ မှီတင်း သီတင်းသုံးနေထသော။ မဟတော ဘိက္ခုဂဏဿ၊ များစွာသော ရဟန်းအပေါင်း၏။ ဟိတကာရိနာ၊ ပရိယတ်၊ ပဋိပတ် အမြတ်နှစ်စု စီးပွားမှုကို ပြုစုအားထုတ်ကာ နေလေ့ရှိသော။ မယာ၊ လယ်တီ တောကျောင်းဆရာ ငါသည်။ ဓမ္မကာမေဟိ၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အမြတ်တရား သဘောသွားကို ခြားနားရှင်းလင်း ကွင်းကွင်းကွက်ကွက် အချက်ကျကျ သိလိုကြကုန်သော။ ကျိုက်ထိုနဂရဝါသီဟိ၊ ကျိုက်ထိုမြို့ဝယ် လူတို့အလိုက် ကျင့်စရိုက်ဖြင့် အမြိုက်နိဗ္ဗူ ဆိပ်အင်္ဂု စိတ်တူသွင်းငဲ့ အသက်မဲ့လျက် တကယ့်ဆန္ဒ အကြံလှသဖြင့် ဓမ္မဆော်ကြွေ သူတော်ဓလေ့နှင့် ပျော်မွေ့စွာ နေလေ့ရှိကြကုန်သော။ ဝိညုဘိ၊ လူပညာရှိ အပေါင်းတို့သည်-

(ဃ) ပုနပုနံ၊ အဖန်ဖန် အခါခါ။ ယာဂီတေန၊ စာလွှာထည့်လတ် တောင်းပန်အပ်သည်ဖြစ်၍။ ပါဠိယတ္တသုဒဿိနာ၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပါဠိတော် များ၏ အတ္ထအချက် အနက်သဘောကို ကောင်းစွာ မြင်လေ့ရှိသည်။ ဟုတူ၊ ဖြစ်၍။ ပုဋိစ္စသမုပ္ပါဒဿ၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ပါဠိတော် မြတ်၏။ အတ္ထဒီပနာ၊ အနက်သဘောကို ပြဆိုရာ ပြဆိုကြောင်း ဖြစ်သော။ ယာ ကထာ၊ အကြင်စကားကို။ သင်္ခတာ၊ ကောင်းစွာ ပြုပြင်အပ်ပြီ-

(င) အယံ ကထာ၊ ဤကေားသည်။ တိ ဆ ခန္ဓ ယေက သာကမ္ပိ၊ သက္ကရာဇ် ၁၂၆၃-ခုနှစ်၌။ ဝေသာခေ၊ ကဆုန်လ၌။ ဇုဏှ တေရသေ၊ လဆန်း ၁၃-ရက်၌။ နိဗ္ဗယာ၊ ဘေးမရှိသည်ဖြစ်၍။ နိရုပဒ္ဒဝါ၊ ဥပဒ္ဒဝေါ မရှိသည်ဖြစ်၍။ သုနိဋ္ဌတာ၊ ကောင်းစွာ ပြီးပြီ။

(စ) တထေဝ၊ ထို့အတူသာလျှင်။ ဣမ လောကမ္ပိ၊ ဤလောက၌။ သဗ္ဗေပိ၊ အလုံးစုံလည်းဖြစ်ကြကုန်သော။ ဇနာ၊ သတ္တဝါအပေါင်းတို့သည်။ နိဗ္ဗယံ၊ ဘေးဘယခပ်သိမ်းမှ ကင်းငြိမ်းကြကုန်သည်။ ဟောန္တု၊ ဖြစ်ပါစေကုန်သတည်း။ ဣမံ အတ္တံ၊ ဤပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သဘောကို။ သီဃံ၊ လျင်မြန်စွာ။ ဥတု၊ သိကြကုန်၍။ ဝိဝဇ္ဇဘာဂိနော၊ သံသရာဝဋ်မှ ကျွတ်လွတ်ခြင်းအဖို့ ရှိကြကုန်သည်။ ဟောန္တု၊ ဖြစ်ကြပါစေကုန်သတည်း။ ဣတိ၊ ဤတွင်ပြီး၏။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဒီပနီကျမ်း ပြီး၏။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဒီပနီ
မှတ်သားဖွယ် အက္ခရာစဉ်

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[အ]

အကိရိယဒိဋ္ဌိ	၂
အကြည်ဖ-ပါးမီးအိုးခင်းကြီး	၉၇
အကြည် ဖ-ပါးသည် မီးပွတ်ခုံ	
နှင့်တူပုံစသည်	၈၁
အကြောကြိုးကြီး ကြိုးငယ်	၆၉
အငတ်ရောဂါရှင်များ	၂၂၅
အတွေ့ဖဿကြောင့်ခံစားမှု	
ဝေဒနာခွဲခြားနိုင်	၉၂
အတ္တဝါဒုပါဒါန်ဆိုသည်မှာ	၁၁၃
အတ္တဝါဒုပါဒါန်ကြောင့်	
ကုသလကမ္မဘဝဖြစ်ပုံ	၁၂၃
အဏ္ဏဇပဋိသန္ဓေ	၆၇
အထန်ဆုံး အသန်ဆုံး မိန်းမ	
တို့၏ စက္ခုအတွေ့	၈၅
အထန်ဆုံးအသန်ဆုံး ယောကျ်ား	
တို့၏ မျက်စိအတွေ့	၈၄
အပေါင်းကြောင့် ဂုဏ်တက်	
ဂုဏ်ပျက်သလို	၁၉၄
အပုညာဘိသင်္ခါရ ၃-ပါး	၅၈
အမာခံ အထည်ခံရုပ်	၆၅
အမှိုက်မှောင်အင်္ဂါ ၄-ပါး	၅၃
အရွယ်သုံးပါး ခွဲပုံနှင့် အရွယ်	
ဟူသည်	၁၃၇

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[အ]

အဝိဇ္ဇာကို ဓာတ်မှန်သိ	၁၆၅
အဝိဇ္ဇာကင်းပြတ်၍ ဝိဇ္ဇာ	
အလင်းဓာတ်ဖြစ်ပုံ	၁၈၃
အဝိဇ္ဇာကြောင့် အပုညာဘိ-	
သင်္ခါရဖြစ်ပုံ	၅၅
အဝိဇ္ဇာကြောင့် ပုညာဘိသင်္ခါရ	
အာနေညာဘိသင်္ခါရဖြစ်ပုံ	၅၇
အဝိဇ္ဇာချုပ်မှုသာ ပုန်းအောင်း	
ကိုးကွယ်ရာ	၂၂၂
အဝိဇ္ဇာနှစ်မျိုး	၁၉၂
အဝိဇ္ဇာသုံးပါး	၂၀၉
အသိနှင့်ထောက်	
သတိနောက်	၁၈၉
အဟေတုကဒိဋ္ဌိ	၂

[အာ]

အာဂန္တုဓာတ် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်	
မျိုးများ	၁၀၇
အာနေညာဘိသင်္ခါရဟူသည်	၅၉
အာရုံ ဖ-ပါးသည် မီးပွတ်တံနှင့်	
တူပုံ စသည်	၈၁

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ	အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ဣ-၃]		[က]	
ဣဿရနိမ္မာနဟေတု	၁၇	ကာယကံမူကို ပြီးစေသော	
ဥပပတ်ပဋိသန္ဓေ	၆၆	ဝိညာဏ်	၈၂
‘ဥပါဒါနပစ္စယာ ဘဝေါ’		ကာယသမ္ပဿဖြစ်ပေါ်ပုံ	၈၂
ပုဒ်နှင့် ‘ဘဝပစ္စယာ		ကုက္ကုရဝတိက တက္ကတုန်း	
ဇာတိ’ ပုဒ်တို့၏		တို့၏ အယူ	၁၁၃
အရကောက်ပုံ	၁၂၅	ကုလဂဏ္ဍိကဇာတာ	၁၉
ဥပါဒါန် ၄-မျိုးနှင့်		[ခ-ဆ-င]	
တည်ရာလူမျိုး	၁၁၃	ခဏိကဇရာဟူသည်	၁၃၈
[က]		ခဏိကမရဏ ၂-မျိုး	၁၅၅
ကံနှင့်လယ်မြေ	၆၈	ခန္ဓာကိုယ်နှင့် ဓမ္မစေတီ	၂၈
ကမ္ဘာ စကြဝဠာ သတ္တဝါ		ခန္ဓာကိုယ်ဓာတ်ရုပ်ကြီး	
အနန္တ ဓာတ်သားသတ္တု	၆၀	ဥပမာ	၈၀
ကာမထောင်ဟူသည်	၁၁၁	ခန္ဓာကိုယ်ရုပ်သေးရုပ်	၆၉
ကာမုပါဒါန်ဆိုသည်မှာ	၁၁၁	သာနသမ္ပဿဖြစ်ပေါ်ပုံ	၈၂
ကာမုပါဒါန်ကြောင့် ကုသလ		ငရဲအိုးကြီး ၆-လုံး	၇၉
ကမ္မဘဝဖြစ်ပုံ	၁၂၂	[စ]	
ကာမုပါဒါန်နှင့်		စကြာဟူသည်	၅၂
အတ္တဝါဒုပါဒါန်ခွဲပုံ	၁၂၀	စကြာမင်းချမ်းသာဒုက္ခသာ	၁၆၇
ကာမုပါဒါန်နှင့်		စက္ခုအကြည်မှာ	
အတ္တဝါဒုပါဒါန် ၂-ခုဖြင့်		မှန်ဘီလူးကြီးဥပမာ	၁၄၅
ဒုစရိုက်ပြုပုံ	၁၂၂	စက္ခုအကြည်မှာ	
ကာမုပါဒါန်နှင့်		မှန်ရိပ်ဥပမာ	၁၄၅
အတ္တဝါဒုပါဒါန်တို့၏		စက္ခုအကြည်မှာ	
အစာအာဟာရ	၁၂၄	သန္တတိမရဏ ဖြစ်ပုံ	၁၄၉

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[၈-၉]

စက္ခုအကြည်၌ ဥပမာ	
ဥပမေယျ စပ်ဟပ်ပြချက်	
၁၂-ချက်	၁၄၆
စက္ခုသမ္ဘာ ဖြစ်ပေါ်ပုံ	၈၂
စိတ်သည် သတ္တဝါလော	၁၆၃
စေတသိက်တို့၏ ဥပမာများ	၇၁
ဇရာအကြောင်း	၁၃၄
ဇရာသုံးပါး	၁၃၈
ဇလာဗုဇ ပဋိသန္ဓေ	၆၇
ဇာတိကြောင့် သောကစသော	
ဆင်းရဲငါးပါးဖြစ်ရပုံ	၁၆၀
ဇာတိစကားများ	၁၂၉
ဇိဝှါသမ္ဘာ ဖြစ်ပေါ်ပုံ	၈၂

[၈-၁၀]

တဏှာနှင့်ကာမုပါဒါန်အထူး	၁၁၄
တန္တာကုလကဇာတာ	၁၉
တေဇောခေါ် မီးခတ်	၆၁
ဒါနမူ၊ သီလမူ၊ ရသေ့ပြုမူ၊	
ရဟန်းပြုမူ၊ ဈာန်သမာပတ်	
ပွားများမှု ဟူသမျှ	
အနန္တဒုက္ခချည်း	၁၇၆
ဒါနမူစသည်ဟူသမျှ ဒုက္ခဆိုသော	
စကား၏လိုရင်းအဓိပ္ပါယ်	၂၀၅

အက္ခရာစဉ်

စာမျက်နှာ

[၁၀-၁၁]

ဒိဋ္ဌိသရုပ်	၁
ဒိဋ္ဌိတို့၏ မူလအမြစ်	၁၈
ဒိဋ္ဌိပါဒါန်ဆိုသည်မှာ	၁၁၂
ဒုက္ခသစ္စာအရ	၁၉၁
ဒုစရိုက် ၁၀-ပါး	၅၅
ဒုစရိုက် ၁၀-ပါး နေ့စဉ်ပွားရပုံ	၅၅
ဓမ္မစေတီကျောင်းတော်နှင့်	
တူသည်	၂၈
ဓမ္မတဏှာဟူသည်	၁၁၃
ဓမ္မဇေယျာဓိရသေ့	၈၄
ဓမ္မဝတ္ထုနာမိဇ္ဇာဉာဏ်	၁၉၃
ဓာတ်မီး ၂-မျိုး	၆၀
ဓာတ်မီးနှင့် စိတ်ဝိညာဏ်	
အစိုးရပုံအထူး	၆၂

[၁၁]

နတ္ထိကဒိဋ္ဌိ	၂
နာမကာယကြောင့် မနာယတန	
ဝိညာဏ်ဖြစ်ပုံ	၇၅
နာမကာယသာ ပေါ်ရာဘုံ	၆၅
နာမ်စုကား သား	၇၅
နာမ်တရားနှင့်ရုပ်တရားမတူပုံ	၁၄၈
နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ	၂
နိရောဓအဘာဝကြီး	၂၁၈

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ	အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[န-ပ]		[ပ-ဖ]	
နိရောဓဓာတ်ကြီး		ပုညကိရိယာ ၁၀-ပါး	၅၇
ဂုဏ်ကျက်သရေ	၂၂၇	ပုညဘိသင်္ခါရ ၃-ပါး	၅၈
နိဗ္ဗာနဓာတ်	၂၁၁	ပုဗ္ဗေကတဟေတု	၁၇
နန္ဒာစွဲသူ ဥပမာ	၂၃၀	ဖဿ ၆-ပါး မီးပြောင်း	
နေဗိမာန်အသွား	၅၁	ယောက်မ	၉၇
ပရိဒေဝ, ဒုက္ခ, ဒေါမနဿ,		ဖောဋ္ဌဗ္ဗဟူသည်	၅
ဥပါယာသ မီး-၄-ပါး	၁၇၉	ဖြစ်ပေါ်မှု, ချုပ်ပျောက်မှု၌	
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဥဒ္ဓေသ		ဥပမာ	၁၀၅
ပါဠိတော်	၂၄	[ဗ-ဆ]	
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဥဒ္ဓေသ		ဗောဓိရတနာ ယာဉ်စကြာ	၅၀
ပါဠိတော်အနက်	၂၈	ဘဝချုပ်ငြိမ်းမှု ကိုးကွယ်ရာ	
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်နိဒ္ဓေသ		ဌာန	၂၁၇
ပါဠိတော်	၂၄	ဘဝတဏှာနှင့် မိုးရေဥတု	၆၈
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်နိဒ္ဓေသ		ဘဝပစ္စယာ ဇာတိ၌	
ပါဠိတော်အနက်	၃၀	ဇာတိ ၃-မျိုး	၁၂၇
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ပျို့လင်္ကာ		ဘဝသုံးပါး	၅၁
အဖြေရေးသားပုံ	၄၉	[မ]	
ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ခန္ဓာခွဲပုံ	၁၂၇	မနောအကြည်မှာ	
ပုထုဇဉ်ဘဝ နေရာသူ		သန္တတိမရဏဖြစ်ပုံ	၁၅၂
အပူအလောင်ခံနေရာ	၁၆၁	မနော အတွေ့ပြပုံ	၈၈
ပုထုဇဉ်သတ္တဝါမှန်သမျှနှင့်		မနောကံမှုကို ပြီးစေသော	
သက္ကာယဒိဋ္ဌိ	၆	ဇောဝိညာဏ်	၈၂
ပုထုဇဉ် သတ္တဝါတို့ သက္ကာယ-		မနောသမ္မုဿဖြစ်ပေါ်ပုံ	၈၂
ဒိဋ္ဌိမစွန့်သမျှ ဒုက္ခစက်ကွင်း			
စုပ်လျက်ပါ	၉၈		

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[မ]

မဖောက်မပြန် အမှန်သစ္စာ	၁၈၆
မရဏသုံးပါး	၁၄၂
မဟာတမခေါ် မှောင်ကြီး	
ဟူသည်	၅၄
မဟာတမမှောင်ကြီးလေးပါး	၅၄
မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ၆၂-ပါး	၃
မီး ၁၁-ပါး	၁၆၈
မုဉ္ဇပဗ္ဗဇဘူတာ	၁၉
မိုက်မဲသည်ကားပုဂ္ဂိုလ်လော	၁၆၃

[ယ-ရ]

ယထာ ပဿေ မရီစိကံ	
ဟူသောပုဒ်၏အဓိပ္ပါယ်	၁၃၁
ယထာ ပုဗ္ဗုဋ္ဌကံ ပဿေ	
ဟူသောပုဒ်၏ အဓိပ္ပါယ်	၁၃၁
ယာဉ်ဟူသည်	၅၂
ရသများကို ပေါ်ထွက်စေ	
သော ဖဿဓာတ် ဥပမာ	၈၃
ရုပ်အကြည် ၅-ပါး ဖြစ်ပုံဥပမာ	၇၄
ရုပ်၏ သန္တတိမရဏဖြစ်ပုံ	၁၅၄
ရုပ်ဓာတ်မျိုးတွင် ဓာတ်မီး	
အာဂန္တု၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်	
ဖြစ်ပုံများ	၁၀၉
ရုပ်, နာမ်ခန္ဓာ၌သက္ကာယဒိဋ္ဌိ	၅
ရုပ်နှစ်ဆယ် ရှစ်ပါး သရုပ်	၄

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[ခ]

ရုပ်သေးရုပ်ငယ်များ	၆၅
ရုပ်သန္တာန်မှာ ဓာတ်မီး, နာမ်	
သန္တာန်မှာဝိညာဏ်ဓာတ်	၆၁
ရူပကာယကြောင့်လည်း	
ဝိညာဏ်ဖြစ်ပုံ	၇၇
ရူပကာယ, နာမကာယ	
တပြိုင်နက် ဖြစ်ပေါ်ရာဘုံ	၆၅
ရူပကာယသာ ပေါ်ရာဘုံ	၆၅
ရေကြောင်းပြ ဖွဲ့သွကြီးပါမှ	၇၆
ရေမြှုပ်စိုင့်ကြီး ဖောင်စီး	
ဥပမာ	၁၉၆

[လ-ဝ]

လက်ဖျစ်တတွက်မှာ ဖြစ်	
သော ဝေဒနာပေါင်း	၅၁
လူ, နတ်, ဗြဟ္မာဘဝတို့မှာ	
သုခမရှိ ဒုက္ခအတိသ	၁၇၄
လူ, နတ်, ဗြဟ္မာရင်ထဲမှာ	
အပါယ်လေးဘုံ ပါ	၁၈
ဝစီကံမှုကို ပြီးစေသော	
ဇောဝိညာဏ်	၈၂
ဝယောဝုဒ္ဓိဇရာဟူသည်	၁၃၈
ဝိစိကိစ္ဆာသရုပ်	၁
ဝိညာဏ်၏ ဥပမာများ	၇၁
ဝိညာဏ်ကား အမိ	၇၅

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ	အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[၀-သ]		[သ-ဟ]	
ဝိညာဏ်ကြိုးဆွဲဆရာ	၆၉	သီလဗ္ဗတုပါဒါနံ	
ဝိညာဏ်နှင့်မျိုးစေ့	၆၈	ဆိုသည်မှာ	၁၁၂
ဝိနိပါတံ သံသာရံ	၂၀	သုခဝေဒနာ ခင်တွယ်	
ဝေဒနာကြောင့် တဏှာဖြစ်ပုံ	၉၉	သူတို့ ဒုက္ခပွား	၉၆
သက္ကာယဒိဋ္ဌိကြောင့်		သုခဝေဒယိတ	
အပါယ်နယ်ကျယ်ဝန်းခြင်း	၇	ဓာတ် ၆-ပါးမီးတောက်	၉၇
သက္ကာယဒိဋ္ဌိနှစ်ဆယ်	၃	သုဂတိဘုံမှာနေရသော်လည်း	
သက္ကာယဒိဋ္ဌိနှင့် သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်	၅၆	အပါယ်ကျလှည့်	
သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ငရဲမီး	၈	နီးနေသေး	၂၁၉
သက္ကာယဒိဋ္ဌိတန်းလန်းရှိသူ		သုစရိုက် ၁၀-ပါး	၅၇
ရောက်ချင်ရာရောက်ပုံဥပမာ	၂၀	သုတ္တန်ပါဠိလာ ဒိဋ္ဌိသုံးပါး	၁၅
သက္ကာယဒိဋ္ဌိမီးငြိမ်းပြီးသူတို့		သေမင်းဆိုသည်မှာ	၁၃၂
စိတ်ကြိုက်ဘဝသို့		သေမင်း မမြင်နိုင်	၁၃၁
ပြောင်းရွှေ့ကြပုံ	၂၁	သောကမီးဟူသည်	၁၇၈
သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ရှိကြသူတို့မှာ	၂၂	သောတ, သာန, ဇီဝှါ,	
သင်္ခါရကြောင့်ဝိညာဏ်ဖြစ်ပုံ	၅၉	ကာယ ဟူသော ပဿာဒ	
သင်္ခါရဆိုသည်ကား	၂၀၀	အကြည်တို့မှ ဇာတိ,	
သင်္ခါရတရားသုံးပါး	၅၈	ဇရာ,မရဏ ဖြစ်ပုံ	၁၅၀
သစ္စာ ၄-ပါးအဓိပ္ပာယ်	၅၃	သောတအတွေ့, ကာယ	
သစ္စာလေးရပ်	၅၀	အတွေ့ အထူးပြပုံ	၈၆
သတ္တဝါမရှိ ဓာတ်သာရှိ	၂၀၆	သောတသမ္မဿဖြစ်ပေါ်ပုံ	၈၂
သန္တတိဇရာဟူသည်	၁၃၈	သံသေဒဇ ပဋိသန္ဓေ	၆၆
သီတမီးဓာတ် ဥဏှမီးဓာတ်		ဟရိတစ ရှင်ရသေ့	၈၄
တို့၏ အာဂန္တုဓာတ်စုဖြစ်ပုံ	၁၀၉		

ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်

သာသနာရေးဦးစီးဌာနယုံနှိပ်တိုက်၌

ရိုက်နှိပ်ပြီးသော

ကဏ္ဍဌာနီးဆိုင်ရာ

မြန်မာပြန်ကျမ်းစာစုပေါင်းများ

၁။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မြန်မာပြန်

မထမတွဲ

၂။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မြန်မာပြန်

ဒုတိယတွဲ

၃။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မြန်မာပြန်

တတိယတွဲ

၄။ ပရမတ္ထသဏ္ဍပဘောဒနီ

တတိယတွဲ

၅။ ဋီကာကျော် မြန်မာပြန်

မထမတွဲ